PETER
NÂDAS

Poveşti de groază

roman

Traducere din Limba maghiară de
ILdik6 Găbos-Foarţă

A

TRei*Personajele acestui roman sunt fictive, spaţiul de desfăşurare a acţiunii este imaginaţia, orice asemănare cu realitatea este*

întâmplătoare. Lucrau de la primele ore ale dimineţii, fură ca măcar să-şi ridice privirea. Când au pornit la drum, era încă întuneric, strălucea soarele dimineţii când au ajuns.

De atunci, nicio clipă de răgaz.

N-au schimbat prea multe vorbe între ei. Dac-au facut-o, discuţiile lor aduceau mai

degrabă a bodogăneală, a bombăneală furioasă. Iar pentru asta nu era nevoie să-şi ridice privirea.

Să auză celălalt, başca să-nţeleagă. De parcă n-ar depinde unii de alţii, ci numai şi numai de munca lor.

Celălalt n-are decât să vorbească-n mama mă-sii, să le tot zică pe-ale lui.

Via se afla pe la mijlocul pantei. Ceea ce pe la noi însemna că nu pe cărarea bătătorită, pe unde se mânau animalele, nu pe drumul pietruit, nu pe drumul de jos trebuiau s-o ia, ci pe cel care traversa panta şi căruia îi mai zicea şi drumul de şase stânjeni. Era departe via asta, la vreo patruzeci de minute de mers. Până acolo mai erau câmpul cultivat, fânaţul şi pepiniera de molizi, avut obştesc, şi, întinsă pe mai multe hectare, plantaţia de fenicul foarte parfumată a nu se ştie cărei

unităţi experimentale de producţie agricolă, despre care nimeni nu ştia la ce curu’ mă-sii foloseşte si ce se tot experimentează cu ea.

Si drumul ăsta mai traversa si o imensă luncă, folosită ca păşune, spre care nu pe drumul bătătorit mânau ciurda, ci pe cel de şase stânjeni.

Crăntănea iarba în dinţii dobitoacelor, atâta de mare crescuse acilea.

In capătul ei, cişmeaua comună cu ulucul pentru vite. De-acolo duceau, în butoaie, apa pentru soluţia de stropit via, zeamă bordeleză îi ziceau.

Şi, la mijloc, pădurea. Iar de-o parte şi de alta a drumului pentru căruţe, gropile de chirpici părăsite ale ţiganilor.

Veneau primăvara, în fiecare an, săpând aici, în pământul nostru, după lutul bun şi galben sau după ăl’ albastru pentru olari, făceau cărămizi, le uscau la soare, ca după aia să nu se mai întoarcă niciodată.

Au rămas toate aici, năruindu-se cu timpul.

Nimeni nu mai construieşte azi din chirpici, nici coteţ, nici căcăstoare.

Dar e de ştiut că, până să ajungă la via de pe dealuri, aveau de traversat nişte terenuri ale nimănui, situate foarte jos,

pământuri de stat le ziceau, deşi de mult nu mai erau ale statului, nici buruieni nu mai creşteau aici,

pentru că pe la sfârşitul iernii viitura îngheţată le inunda, blocurile de gheaţă râdeau totul în cale. Si atunci ce curu mă-sii vrea statul aici. Au fost trecute drept pământuri comunitare. Aici se uneau cele două braţe ale fluviului care-şi umfla apele. Degeaba digul. Mai sus, în amonte, apele se umflau tocmai din cauza digurilor şi năvăleau aici, unde nu mai aveau dig sau scurgere rapidă.

Şi ni le lasă nouă pământurile astea de nimic. Atunci la ce dracu au mai construit digurile alea răsfutute, de stat.

Până când, prin martie—aprilie, apele nu se potoleau, nu se retrăgeau, nu reveneau în matca lor, aici se întindea o mare ce mugea înspăimântător, vuind de vânt şi gheaţă.

In nopţile geroase îngheţa, însă dedesubt, în adâncime, o încălzea pământul, iar gheaţa crăpa duduind şi bubuind. Se auzea dinăuntru, din case. Se simţea cum crapă, cum se despică totul acolo, afară. Se zguduia pământul pe sub ele. Nisip şi iar nisip, niscai sfarâmături şi sediment, ăsta era pământul aici. Bubuia

ca toba lu ’Mniezău ăl’ bătrân. Cu toate astea era frumoasă întinderea asta de pământ al nimănui, sărac, presărat cu gropi, nămolos, nisipos şi argilos, pe care oamenii continuau cu încăpăţânare să-l numească „de stat“ şi pe care, în afară de muşchi si licheni, nu mai creştea nimic.

Uneori, primăvara, numai galbenul luminos de la piciorul-cocoşului unduia în vânt sau, pe la sfârşitul verii, movul sec al garofiţei turceşti colora zarea. Printre ele se împreunau şi se înmulţeau greierii, iar vara, lăcustele.

Se pierdea privirea în zare uitându-te. Dincolo de această întindere de pământ se înălţau dealurile, cu viile orientate spre miazănoapte sau miazăzi.

Când venea viitura, şi sigur venea, de două ori pe an, atunci zile întregi, uneori chiar şi o săptămână, nu mai era nevoie să pui pariu, nu se putea ieşi sau intra în sat. Inunda, pe toţi sfinţii, vechiul drum pietruit. Vorba vine, pietruit. Inunda drumul asfaltat, căruia încă-i ziceau pietruit. De două ori pe an, brutarul şi negustorul erau nevoiţi, futu- i, să-si facă rezerve de fainã si de felurite mărfuri. Venea viitura îngheţată, iar peste câteva luni arareori scăpăm de cea de-a doua, aia de după topirea zăpezilor din munţi.

Magazia lor trebuia să fie plină. Aşa stătea treaba cu apele pe-aci, de când lumea, ele veneau. N-are rost să bombăni pentru asta. Şi bunicu bunicului meu povestea aşa. Pe când erau flăcăi, o pândeau din turn. Era datoria lor. Trăgeau şi clopotele. Nu numai reformaţii, ci toţi pândeau, separat, le trăgeau şi catolicii. Timp de milenii apa aducea şi depunea nămol şi nisip, înălţând dealurile. Noi le ziceam munte. Azi mă duc sus pe munte. Cine mergea sus pe munte se trezea deodată în paradis. Deasupra lor, cerul infinit. Linişte, ciripit de păsărele. De parcă deasupra cerului ar mai fi existat un cer, însă ochii lor nu băteau până acolo, degeaba vedeau că în locul ăla, deasupra, mai e ceva sau cineva, degeaba ar fi scrutat cerul până la căderea serii. Pe cerul ăsta de deasupra cerului straturile de aer păreau că se clatină, că alunecă unele peste altele.

Vulpile furau struguri. Degeaba capcanele, animalul şiret ştia, le ocolea.

N-ai tu grijă, animalu’ e mai deştept decât tine.

îţi trage clapa.

Sau veneau mistreţi la fructele căzute din

pom. Unii de p’aci presărau otravă de şobolani peste ele. Atunci mistreţu’ nu

mânca. De-ar crăpa în burta mamii lor toţi ăi’ de fac asa ceva omenirii. Animalu ştie, după miros, că n-are voie să mânce aia. Insă dacă eu rup niscai lăptuci pentru iepurii mei, crapă ăia, că iepurele-i prost, nu pricepe după miros. Să-i fută ’Mniezău pe oamenii ăştia care pun.

Pân aci nu prea ajungea dangăt de clopot. Ca după aia să moară iepurii mei.

Dacă scoteai un strigăt, ţi-1 arunca înapoi cerul de-aci, nu ăl’ de dincolo. Sunet, înjurături, rugăciune nu răzbat până acolo.

Ca într-un coşmar luminos, saturat de fericire. Cum unul mai frumos n-o să mai fie. Acolo nici albastrul nu mai e albastru, deasupra, albastrul nu mai are culoare, aşa un cer e p-acilea, pe la noi.

De undeva, cu un ţipăt strident, ţâşneşte un fazan, cocoş. Mere se făceau din belşug, prune de asemenea, dintr-un pom crescut aiurea, din sâmbure, răsărit mai hacana, numai asa, din rădăcină.

Pe alea încă turcii le-au adus la noi. Unguru’ n-avusese-n veci mere dintr-astea. Nici măcar nu era nevoie să altoiesti puietul.

In schimb se altoia cu plăcere cais pe prun răsărit sălbatic, se prindea mai

mereu şi atunci caisele nu erau sensibile la gerurile timpurii. Nu numai cais se altoia pe prun, ci şi piersic, se făceau fructe d’alea îmbujorate, ce rămâneau verzi pe-o parte. Crestau mai adânc puietul de prun pe jumătate sălbatic, să nu fie tufă, ci să aibă trunchi si coroană frumoase.

Fructele îsi slobozeau dulceaţa atunci când bătrânele, babele astea, în rest nemaibune la nimica, le vor fi fiert trei zile, în ceaun, pe pirostrii.

Alea au timp de aşa ceva, eu, de atâtea munci pe care trebuie să le fac în viata asta de rahat, de una singură în căcatul ăsta de casă, cum să am timp.

Cine altul, cine să le facă, ia să-mi spui tu mie, sufletelul meu, dacă nu eu.

Stăteau în curte cu zilele, lângă ceaunul afumat, si mestecau, mestecau în ceaun babele astea de nimic, nemaibune de muncă, uită-te la ele, cad la tot pasul.

Nişte ciori împuţite, hidoase cu toate.

Muierile tinere nu scăpau niciun prilej să le măscărească.

Soacre dintr-astea n-aveau zile pe lângă ele.

Vezi nu care cumva să se prindă de fund,

în curu mă-sii, m-ai auzit. Păi, la ce mai eşti

mata bună dacă nici la atâta. Păi, nu poţi mata să fii mai atentă. Păi, eu să mă câcâi cu prunele astea, când nu fac decât să robotesc cât e ziua de lungă?

Am băgat de seamă la timp. S-ar fi prins, crede-mă, dacă n-aş fi băgat eu de samă.

Vădanele astea, căci toate erau vădane, care mai de care mai trecute, aveau voie să se oprească din mestecatul în ceaun numa’ cât să mai pună un lemn pe foc.

Bărbaţii lor dăduseră demult ortu popii, zăceau bine mersi sub pământ, n-ai grijă, încă nu s-o făcut noaptea aia când să mai revină la ele.

Că la ce să mai revină, găoaza e uscată.

Iar fi’-su că aşa, mamă, şi pe dincolo, mamă, ai dreptate, mamă, dar în fond se căca pe ea.

Nu întotdeauna reuşeau să mestece la timp, să pună pe foc.

Muica asta, nici ea nu ştie la ce-i stă capul şi lasă să să prindă.

îşi întindeau nepricepător mâna după lemnul dinainte pregătit, nu care cumva

să- mi pice jaru de sub ceaun, nu cumva să-mi tragă muierea a’ tânără vrun perdaf, nu cumva la toate, să-mi dai matale foc la toate, să-mi ardă casa, să ia foc recolta preţioasă din pod, m-ai auzit, de altfel prunele se prindeau repede de fundul ceaunului.

Îşi aşteaptă bărbatu’ au ce puia Iu Al de Sus, să vie si s-o cotăiască asa cum trebe, de

jeleşte atâta băbătia asta.

I-auzi, n-are decât să tot aştepte.

Numâ vezi să nu-ţi bată noaptea cu bastonu-n geam, de să faci pe tine.

Seara îl acopereau, dimineaţa o luau de la

capăt, aprindeau focul şi dă-i bătaie la mestecat. Mestecau. Insă prunele atunci îşi

eliberau de-adevăratelea nu numai dulceaţa,

ci şi aroma, când rezistau îngheţului în pom, iar carnea din jurul codiţei începea să li se stafidească.

Gura băbătiilor ăstora e ca pizda găinii. Habar n-au ce zic.

Nu te puteai repezi ca viţelu’ la uger, să culegi, să scuturi când vrei tu. Nu-s nuci ca să loveşti, să scuturi bietul pom. Sau le-o fi

atins prima brumă de-au picat.

D’ aia e nevoie de toamnă lungă şi uscată, să se-ndulcească-n pom, la căldura zilei.

Da uscate mai sunt toamnele pe la noi.

O noapte îngheţată, de două stele, când suprafaţa apei prinde cheag.

Atunci, n-ai grijă, dimineaţa e plin pe sub pom.

După trei zile de fierbere lentă, în ceaun rămânea un maglavais cu iz de fum, lipicios, dulce, aromat şi parfumat, cu reflexe violet, care se desprindea de fund fără urmă.

Prunele astea ale noastre au un pic de grăsime, da’ tot trebe să ai mare grijă cu ele.

Au turnat babele în ulcele de lut ars, au acoperit cu hârtie cerată, au legat cu sfoară.

Ani de zile, ba chiar decenii rezistă magiunul ăsta, sus, pe dulapul din cameră. N-ai nevoie de strop de zahăr de la băcănie.

Cu cutitul trebuie scos din ulcele. Cristalele albe de zahăr se ridică la suprafaţă.

Devine atât de dulce, încât nici măcar izul de mucegai al camerei nu se prinde de el.

Plantau meri, cireşi care făceau fructe crocante, timpurii, dădeau roade bune. Le duceau muierile tinere, cu vaporul din zori, la piaţă, la Buda. Zmeura şi căpşunele, cele mai valoroase două produse ale zonei, puse în lădite, cosulete si cutii frumos dantelate,

după tocmeli şi înjurături aprige erau cumpărate, la casele mai mari sau la locurile de colectare, de către neguţătorii cu ridicata.

Le cultivau femeile, pe parcele mari, bărbaţii de pe-aci umblau la muncă, dar nu la colectivă, fut-o ’Mniezău de colectivă, ci pe pământurile cu coroană de aur, cum le zicea lumea de pe la noi, care însemnau pământuri rodnice, îmbogăţite cu nămolul cărat de fluviu, care nu le fuseseră luate, pentru că fârtaţii lui Jani Bako le trecuseră în cadastru drept terenuri intravilane.

Marea vânzoleală a mai tinut câteva zile, neguţătorii cu ridicata veneau încontinuu, cumpărând pe mai nimic căpşunele noastre preţioase, zmeura şi agrişele.

Cât am trudit eu pentru ele, ca p-ormă să iau o nimica toată.

Fiecare ar fi vrut să ştie cât a primit

ălălalt pe chil, adică cât îi nimicu ăla. Niciunu’ n-a zis. Numă că-n familie s-a dus vestea. Ziceau mult. Să se ducă vestea de mai mult. Nu si-ar fi putut ierta ca ălălalt să fi primit mai mult ca ei.

Iar eu, futu-i, iară mai puţin. Că mai frumoase nici ale lui n-or fi fost.

Atunci să nu le fi dat cu atâta.

Ştiu eu ce fac.

Ca mereu să fii tu ăla tras în piept.

Vezi, asa ne fute -n cur viata asta pământească.

Bărbatu-miu a fost în stare să dea cu atâta căpşunele mele.

Să fi luat pe altu .

Cu toate că i-am spus, nu comenta.

Ca mereu altora să le meargă bine.

Şi ia zi tu, pe cine pizda mă-sii să fi luat. Că ăi’ de-au mai rămas aici, toti erau cretini ori se înecaseră.

Fiecare ştia, zicea câte coroane de aur are pământul lui, până când gaşca lui Bandi Kobor Farkas i l-a confiscat şi l-a băgat în răsfututa aia de colectivă. Pentru tine e la comun cu al meu, dar al tău nu-i la comun cu al meu. Oameni putrăzi, nişte lepădături cu toţii. Aşa ne-au făcut lipiţi pământului, ca să-mi spună mie argatu’ ce

şi cum, iar eu să- mi fiu propriul zilier.

Nimeni n-a uitat, îsi aminteau cum veniseră împuţiţii ăia doi cu poliţaiu’ după ei, nu l-ar mai fi făcut mă-sa, dar după aia iau dat afară de la slujbă, i-au dat afară de-ţi era mai mare dragu’ să vezi cum îi dăduseră afară, nici măcar un jeler nu-şi azvârle aşa obiala când zemuieste.

Au facut-o, au desăvârşit-o, puteau să se care.

Iar după ei, grămada de jidovi împuţiţi, ocupându-le locul.

Să-i fi văzut când au venit, falnici si fercheşi, amândoi aveau pistoale şi pulane noi, ceheşti, că li s-au dat, patrulau pe străzi, pulan îţi trebe ţie, aşa vorbeau cu gospodarii, na, ţine, pulă de căcat ce eşti, în uniformele lor sclivisite, abia scoase pentru ei din pachet, un postav din ăla frumos şi moale, de unde-n curu mă-sii or fi luat postavu’ ăla, încă se mai vedea dunga pe haină, în burta mamii lor să fi crăpat.

Da’ de lucrat, lucra Roza, pe toţi sfinţii, toată lumea zicea, de lucrat ştie să lucre Roza asta. De parcă n-ar fi crezut-o în stare. E drept că în timp ce lucra şi bodogănea tot timpul. Asta era părerea generală a muierilor despre ea.

De lucrat ştie să lucre Roza asta, n-are hibă, chiar dacă-i asa, mormăită. O si luau după ele peste tot.

E puternicoasă asta, ca o vită.

Că bodogăneşte mereu, mai treacă-meargă, numa de n-ar fi aşa o curvă.

Să nu-ţi pară rău, n-o pizmui pentru asta, las-o să-i tihnească sărăcuţei curvăsăreala aia.

Cine n-ar vrea să fie curvă, poate numa' tu ai fi marea excepţie, Jocika, măi fato.

Păi, si dumneata ai fost o mare curvă, toată lumea zice.

Nu-i ruşine să fii curvă.

Oameni suntem.

Râdeau că ce curvă grozavă ar putea fi Roza asta, se lasă futută de Hoss, nu-i săptămână să nu să lase, de namila asta de om. Şi de Gyula Blaho. Ala da ficior. Nu se poate şterge singur la cur, da' seara-i trebe muiere, futu-i mama lui. Toată lumea ştia ce curvar fusese tac-su în tinereţe.

Insă niciodată n-au umblat cu vorba cum că Roza n-ar fi întreagă la cap, că s-ar fi născut defectă.

Mai degrabă ziceau că oricine poate fi lovit de soartă. I se naşte un copil betegit, da' nu moare imediat. Păi, ce să facă, să-i

dea în cap, futu-i.

E mai bine să taci, să nu aduci vorba despre din astea, nu cumva să te-ajungă soarta şi pe tine, să te pedepsească, fata mea.

Pe ăP cu beteşug îl scoteau afară, la frig, în aerul rece de iarnă. Dacă nu răcea, să-i fie de bine, atunci scăpa.

Pe Roza n-aveau cum s-o fi scos, că baiu s-a văzut abia când se făcuse mai mare si a

început să se zvârcolească pe jos.

Si ce fetită frumoasă fusese.

Da’ n-ai frică, de lucrat ştie să lucre, mai degrabă aşa o pomeneau. Nu poţi s-o ţii locului. Toţi erau mândri că au ei o Roză ca asta, pe care o apucă uneori. Nici de mâncat nu mancă mult. Degeaba-i spui, mancă, Roza, să nu-mi rămâi nemâncată, mie să nu mi se arunce-n fată că nu ti-am dat destul.

O lasă acolo.

Nu lăsa acolo mâncarea scumpă, că ţi-o îndes pe gât ca la gâşte, aşa, cu coada lingurii.

Atunci ia şi mâncă. Păi, trebuie să-i spui, s-o dirijezi cu binişoru’ pe Roza asta, atunci pricepe.

Şi au mai zis despre ea că nimeni nu poate avea o asemenea forţă si că atunci

suplimentu’ ăla precis vine de la dracu’.

Îi aduc si ei în crăticioara roşie, că totuşi ti-e cumva scârbă, nu mâncăm din aceeaşi oală cu ea, însă atunci o lasă acolo.

Dacă nu te-ascultă, atunci n-are rost. Rămâne pironită locului, ca bou. Şi numa se uită la tine cu ochii ăia mari ai ei.

Atunci trebuie să-i arăţi.

Eu aş face bube la gură dac-aş mânca cu ea.

Eu numa de-aia zic, nu ca să te vexez pe tine, îngeraşul meu, da’ ca să pricepi, dracu’, nedracu’, asta-i experienţa mea. Dacă-i arăţi frumos, uite, aşa trebe, Roza, drăguţa mea, fii isteaţă, măi Roza, ai grijă, aşa să faci, ce fată deşteaptă, ce iscusită, atunci pricepe imediat.

Nici seara n-o lasă mai moale, atâta putere are. Dac-o tocmeşti pe ea, nu mai ai nevoie de dracu’, o să vezi si tu.

Când mergeau şi veneau cu Roza, pe drumul cel de căruţe, prăfuit, o făceau numai pe jos, pe renumitul drum de şase stânjeni. Pentru că în toată sfânta Ungarie, nicăieri nu mai era unul ca ăsta, atât de renumit. Au trimis savanţi de renume să-l măsoare, să-l deseneze pe hârtiile lor foşnitoare, să sape în adâncuri, căci săpaseră în mai multe locuri, să vadă ce si unde se află

pe sub drumul ăsta vechi, atât de căutat.

Să fotografieze, dimineaţa şi seara, cum se mână vitele la păscut, cum vine păstorul ăsta fercheş al nostru, cu câinii lui, o mândrete

ce-au tot făcut cu drumul ăsta, unicul, de şase stânjeni.

De la Roma vine, oameni buni, pe aici au fost cărate clopotele, ca să fie binecuvântate de Paşti, pe aici îl tot dirijau pe păstor, pe drumul ăsta de la Roma, că acuma pe-acolo să meargă cu câinii sau pe dincolo să-şi mâne vitele.

Nu de la Roma vine, ci de la Pocsmegyer. Ce prostii vorbesc şi ăştia.

Păi, nu ti-i dumitale totuna de unde curu’

mă-sii vine. Eu aici tre’ să mân, nu la Roma, că pe mine aici o să mă-ngroape.

Şi pocnea din bice de numa, să se vadă cum trăieşte poporu pe-aci, de unu singur.

Sau o luau pe drumul bătătorit, prin nisipul adânc, care-i dădea frumuseţea, înaintea lor animalele mergând încet, legănat, da’ nici ei nu se grăbeau, dă-o naibii, să nu fie nevoiţi să umble prin norul de praf ridicat de vite, că şi ei tot prin plămâni respiră, atunci Roza întotdeauna îşi scotea pantofii sau sandalele,

agăţându-le de coada hârleţului pe care-1 purta pe umeri.

Se uita cum gleznele ei se înfundă în praf, se uita la degetele de la picioare. Le şi răsfira puţin, cu toate că aşa-i venea mai greu să umble.

Iar praful în mare parte era compus din nămol negru de luncă uscat, resturi mai proaspete de vegetaţie şi particule fine de cuart ce străluceau în culorile curcubeului.

Asta era scumpul nostru pământ de baştină, care să ne hrănească şi primească. Altul nu era. Se ivea de sub tălpile Rozei şi se învălurea imponderabil, cuprinzându-i gleznele şi inundându-i pulpele.

In zori, fiecare pas al ei părea că mângâie pământul. O singură mare mângâiere
devenise mersul pentru ea.

Ii făcea plăcere să vadă atâta bine, dârele lungi ca nişte şerpi mătăsoşi care-i încolăceau picioarele.

Dimineaţa, plăcute şi răcoroase, la asfinţit, fierbinţi, aşa erau mângâierile prafului uscat ce se ridica de sub tălpile ei. Pasul îi devenea mai uşor, părea că dansează Roza noastră, bâţâindu-se pe degetele-i răsfirate, până când, însoţite de

mângâierile răcoroase, ajungeau în paradisul terestru sau, la apusul soarelui, zbârlite şi asudate, plecau de-acolo.

Astfel că baba ceea, mai mult decât bătrână şi nemaibună la nimic, n-o scăpa din ochi, măsurându-i până şi paşii cu privirea, ce, cum face Roza asta şi pe unde nu-mi umblă.

Vezi să n-o scapi din ochi, dragă.

Că mereu umblă brambura.

Si tot bombănea baba în sinea ei, ce-mi tot dănţuieşte mie pe-aici cât îi ziua de lungă. In loc să meargă pe picioare ca tot omu, în pastele şi Dumnezeii mă-sii.

Ii dă de mâncare, de băut, o plăteşte cum se cuvine, ba chiar şi mai mult, da’ atunci până ajung acolo, să îmbie ’naintea ei.

Pe Roza nu puteai să n-o plăteşti, dacă uneori careva nu-i plătea simbria pe loc, se lamenta în gura mare.

Nu puteai să-i spui chestii de genul, vai, Roza, astăzi n-am bani. Vino mâine, Roza, să-ti iei banii. N-ai fricǎ, nu uit. Foarte furioasă putea fi Roza pe muieri din astea. N -am decât bani mari, cu ăia nu pot să te plătesc. Abia mâine-şi ia salaru’ bărbatu-miu. Vai, Roza, întâi trebuie să schimb bani la poştăriţa Rozsi. Era în stare să le păruiască pe astea. Nu pricepea cum e cu

schimbatul banilor si ziua de salariu. Că ea toată viata ei
muncește frumos și după aia nu i se dau banii. In mintea ei gângavă era scris că, pe munca ei, ea trebuie negreșit să-și primească banii, si anume zilnic. De altfel nu cunoștea
banii, nu știa cum e cu bancnotele sau cu mărunțișul, care-i diferența dintre una de zece și una de o sută, puteau să-i dea orice,
bani să fie, cât mai multe monede, să-i zornăie, să-i clincăiască în palmă.

O plăteau cu prea puțin, de aia o și luau atâtia la muncă, dar niciodată n-a fost s-o)
înșele careva sau s-o plătească cu vreo bancnotă expirată ori cu un pumn de creițari găuriți.

Mă -sa verifica mereu, mama ei de ametita asta de Panka, verifica, n-ai grijă, nu cumva să fie trași pe sfoară.

Mergi, Roza, avansează, futu-i, și asta intră la plată, mersul, și nu-mi mai dănțui atâta.

Alteori mergea înaintea ei amețită, ca beată. Părea să cadă din picioare în orice moment.

Nu cumva să-mi adormi, Roza, ce-ai făcut azi-noapte, dacă n-ai dormit. Iară ți-a

sărit pe geam ăla micu a lu’ Blaho, că nu se poate ţine, ţi se vede după mers.

Chiar că a venit, imediat după Hoss.

Trebuia să tragi de ea ca să se trezească.

Ţi-a dat tac-tu să bei palincă sau ce curu mă-tii, văd că azi ţi-a vârât mă-ta cârpa cu mac în gură.

Muierile ziceau despre ea că dacă nu-i spui, dacă nu-i vorbeşti, nu-i zici, că asta aşa să facă şi ailaltă altcum, să nu vină pe-acolo, să nu meargă pe dincolo, unde te duci iarăşi, atunci cine ştie unde zboară gândurile Rozei.

Precis că iar visezi la flăcăi, măi Roza, că deja ţi-ar trebui unu’, să te ia.

Ca nu numa’ prin chiloţi să-ţi cotrobăie cu totii.

y

Ar lua-o, n-ai grijă, madam Pâsztor i-ar da drept zestre hârleţu’ şi cei doi chiloţi de sărbătoare.

Tare mult le mai plăcea muierilor să amintească de chiloţii ăia. Râdeau de Roza că

y

are doi chiloţi mari de tot. Unul pentru Paşti şi unul călduros, chilotul îmblănit, pentru Crăciun. Pe ambii îi cumpărase mă-sa, deşteaptă aia de Panka, ăia-s zestrea ei, cu ăia o s-o dea la măritat, aşa-i poartă ea de grijă, cu nişte chiloţi roz. Râdeau de

ea. Ii apuca şi strănutatul de atâta râs. Căci tare a mai admonestat-o doctorul român pe mama Rozei, că ascultă doamnă Pâsztor, nu se cade

ca o fată mare ca ea să n-aibă chiloţi, si nici măcar puţină vată să nu-i pui, păi, tu nu vezi ce ruşine, că iar i se scurge sângele pe picior.

Degeaba i-a strigat Panka românului că are fata chiloţi de vară, ce tot ziceţi acolo, si de iarnă, frumoşi, chiloţi îmblăniţi, ce tot vorbeşte domnu doctor, i-am cumpărat, vă spun eu, de la târgul mare din Pomâz i-am luat pe amândoi, nicio grijă, să mă trăsnească cerul dacă vă mint, nu te mint eu pe dumneata, eu să nu-i fi cumpărat, însă tot nu-i poartă, nici măcar iarna, pe ger.

Mereu îşi leapădă chiloţii. Sângerează, nu sângerează, degeaba-i trag pe ea, degeaba-i pun, cu mâna mea, vată scumpă între picioare.

oi-i leapada.

Râdeau de doamna Pâsztor, pentru că ea în viaţa ei nu se ocupase de Roza. I-a venit, nu i-a venit, tot un căcat, nu-i păsa. Bine că au la budă hârtie de ziar si nu trebuie să se

şteargă cu degetele. In casa aia, ia să-mi spui tu mie, unde-n sărăcie să tină vată.

In viaţa ei nu cumpărase vată, ştiu de la cumnată-mea, atunci ce-1 tot abureşte pe românu’ ăsta.

Mai mult te ocupi tu de Roza asta, decât propria ei mamă care a facut-o.

Ce chiloţi, c-o scotea afară la grajd, în frig, să-i curgă balele acolo când o apuca.

în cămăruţa aia a lor nici măcar o sobă de fontă n-au.

Că cică nu-i horn acolo, de-aia n-are sobă, cum de nu-i e ruşine lu madam Păsztor să-mi zică mie asa ceva.

Păi, faceţi-vă, futu-vă mama voastră de loaze. Că doară aţi fi în stare să încropiţi un biet hornuleţ pentru propria voastră fată.

La prăvălie toată lumea ar fi făcut ochii mari, oare la ce i-o fi trebuind lu’ asta vată.

Iţi spun eu, fix ca ţiganii trăiţi voi.

Nici mama care a făcu t-o n-o învăţase atâtea ca mine.

Râdeau, că are Roza ce s-o încălzească acolo. O blănită stufoasă ca a ei n-are nimenea. De aia nu suportă pe ea chiloţii ăia frumoşi.

Ştiu flăcăii după ce să caute. Că are o

fofoloancă fierbinte, de niciunu’ n-are cum să dea greş.

De nu m-aş îngriji eu, nici rochie nu şi-ar pune, vă rog să mă credeţi, domnu’ doctor. De pe când era doar o fetiţă, îşi lepăda toate de pe ea.

Râdeau toate de mama Rozei, de chiloţii Rozei, râdeau si de doctorul român, care întotdeauna le zicea pe şleau, de nu rămâneai drept în faţa lui.

Totuşi erau tare mândri de asta, că au ei un astfel de afurisit de doctor, unu’ ca ăsta nu mai are nimenea.

Cât timp bei, mie să nu-mi vii aici. Azi-mâine crapă ficatu-n tine, şi atunci ce pot să fac eu cu dumneata, ia spune-mi.

Ce tot zice românu’ ăsta, râdeau.

Cum să mă uit eu la tine înăuntru, păi, cum să nu-ţi curgă matale, când nu ţi-o speli cu anii.

La mine să-mi vii curată.

Dacă ai bube, ai, păi, ce să fac eu cu bubele matale.

Nu eu, dumneata te-ai scărpinat şi ţi le-ai spart.

Şi mai ziceau în gura mare că pe femeia aia bravă, pe doamna Pâsztor, pe Panka aia cu mutra mâncată de vărsat românul o umileşte voit în fata altora, cu toate că ea

întotdeauna îi vorbeşte cu respect şi-i zice domnu’ doctor.

Chiar atât de ultimii oameni să fim, ca nici de doctor să n-avem un ungur?

Nu-1 puteau accepta pe doctorul lor român, chiar dacă era ungur din Ardeal, bietul de el, toată lumea o ştia. De-acolo se mutase la noi, zicea că o să câştige mai mult aici si o să aibă o soartă mai bună, iar acum o duce pe-a noastră.

Păi, din România a venit, domnu’ reverend ştie mai bine decât noi unde-i România asta.

Românu tot român rămâne.

Pastorul, pe nume Tolosy, degeaba-i lua cu vorba bună, nu se mai descurca cu toate prejudecăţile şi parapoanele. Degeaba le explica Tolosy, că-i la fel de ungur pe cât sunteţi voi de unguri. Nu-i diferenţă între voi. Doar auziţi cu urechile voastre că în maghiară vorbeşte.

Vorbeşte atât de curat maghiara, cum voi niciodată n-o s-o vorbiţi.

Ori n-auziti.

Dac-ar vorbi româneşte, n-aţi pricepe.

Că nici pe el nu-1 prea acceptaseră, nici măcar cei trei prezbiteri ai lui n-aveau

încredere în el. Il bârfeau cum că pastorul ar
avea intenţii ascunse.

Nu se poate să n-aibă.

Se şuşotea c-ar fi călcat strâmb de mai multe ori, degeaba se face că-i e atât de fidel neves ti-sii.

Cum adică, că vorbeşte românu’ curat.

Doară nu-şi spală românu’ gura.

Iar noi să-i fim ăia cu gura spurcată, înseamnă că noi suntem oameni de nimic pentru tine, măi mărite Tolosy.

Astfel de umilinţe trebuie să îndurăm din
partea lui zi de zi.

Ne consideră nişte păduchioşi.

Le era şi frică de el, nu dădea doi bani pe ei, îi dispreţuia, îi trăgea-n piept Tolosy ăsta.

Le părea rău că-1 aleseseră, însă după atâţia ani şi cu atâţia copii, totuşi nu puteau să-l izgonească. Cum a ajuns ăsta aici la noi. Nu mai conteneam să-l hrănim. Si-a adus
grămezi de mobilă, da’ de mâncat n-avea ce să mânce.

Nu-s atâtea compoturi câte i-am dus eu lu’ ăsta.

Asta ne fute de-a binelea.

Prezbiterii verificau continuu cheltuielile parohiei, poate-poate dădeau peste vreo greşeală.

Insă n-au dat, madam Tolosy făcea deconturile, iar aia avea scoală mai mult decât destulă. Tot degeaba, că încredere n- aveau în ea.

Nu pricepeau unde-n pizda mă-sii bate când mereu le explica pastorul ăsta al lor câte ceva. De parc-ar fi fost învăţătorul lor.

Le ajungea lor Hamza, învăţătorul.

Deşi mama lui fusese contesa Szechenyi, Alice, contesa Alice Szechenyi sau cum mă- sa-n cur îşi zicea, iar bunică-sa o Zichy, o grandamă sobră, futu-i mama ei să-i fut, ca o vită bătrână si ciolănoasă, asa era Blanka aia în dantelele ei negre şi cu evantaiul ăla negru al ei.

Purta doliu după bărbat-su, d’aia se îmbăca mereu în negru.

Avea după ce să poarte doliu, n-ai grijă.

Tot ce nu-i al nostru fusese al lor, si de-o parte, şi de alta.

Pădurile întinse de dincolo de braţul drept al fluviului şi terenul cu linia ferată plus pădurile de pe braţul stâng, aşa trebuie înţeles.

Si atunci nici măcar atâta n-a învătat

Tolosy ăsta, cum să vorbească cu poporul.

Numa grijă mare, să nu trebuiască să li se dea înapoi odată, când o fi să se-ntoarcă roata, şi după aia să pretindă de la toţi.

Maghiar mai mare decât Istvân Szechenyi ăsta n-a existat nicăieri pe lume.

Iar pastorul lor cine ştie ce îi era ăstuia.

La ei nu puteai să intri numa’ aşa, atâta era de ticsită parohia de scaune şi mese vechi. Aur ici, aur colo, masă mare din asta, masă rotundă din ailaltă, însă degeaba-i suflată cu aur masa voastră cu blat de marmură, măi madam Tolosy, dacă-i mâncată de cari şi nici n-o şterge nimenea.

Plin de oglinzi la ei în casă, dar îţi spun eu că toate-s căcate de muşte.

y

Cum nu i se întoarce stomacul pe dos preotesei când se uită-n ele.

Uite ce palidă sunt iar.

Şi tot nu mă-ngraş, degeaba gătesc cu unt, mănânc brânză multă si toate bucăţile de

carne grasa pe care copiii mei le la împing marginea farfuriei.

Deşi mi-e scârbă de ele, credeti-mă, nu pot să sufăr bucăţile cu grăsime.

Nici măcar în bucătăria lor nu poţi să stai jos. Că şi aia-i toată numai catifea. Cum o să stau jos, dragă stimată doamnă, că vă stric scaunul cu hainele mele murdare, că suntem murdari de la muncă.

Am zis să trec numă pe-aici.

Să vă aduc pomana porcului.

E foarte proaspăt, ieri l-am tăiat.

Abia acuma s-au făcut jumările, vedeţi, sunt calde încă. Că porcul ăsta atâta de gras a fost, că ieri n-am reuşit să le gătăm pe toate. Azi noapte ne-a îngheţat caltaboşu, Doamne Dumnezeule, ce iarnă geroasă.

Nimic nu mai îngheţase în cămara mea, niciodată.

M-am gândit să-mi pun numă baticul şi s-o iau din loc. V-am adus un pic de lebăr şi sângerete, şi nişte slănină fiartă pe lângă, cum se cuvine, dacă nu vă jignesc cu din astea.

M-am gândit să nu mă mai schimb numa ca să v-aduc.

Da’ futu-i mama lui de român, când i se duce caltaboşu’, atunci zice că de ce mi-ai

adus tu caltaboş, nu-mi trebe mie caltaboş,

toată luna ianuarie numai caltaboş să

mănânc, voi toti îmi căraţi mie la caltaboş, nici nu putem mânca atâta caltaboş, de ce nu
mi-ai adus cârnati.

Ce rost să mai întrebe, cârnati nu duce nimeni.

Dacă totuşi i se duc cârnati, na, bine, futu-i, na-ţi cârnaţu', să aibă lepădătura asta de român, ţi-am adus, ia şi frige-1, atunci zice că ce vreţi voi mereu să-mi vârâţi mie pe gât, în cârnaţu' ăsta aţi pus numai grăsime.

Degeaba te uiţi, măi, are prea puţină carne. De parcă tu n-ai şti ce-ai pus în el.

Nu poţi să nu pui carne bună în cârnaţi, carne tocată, asa cum se cuvine.

Deci asa ceva aduceţi voi doctorului vostru care are grijă de voi. Cârnaţul bun miroase altfel. Măcar de-ar avea un pic de cimbru, măghiran sau orice, care să-i dea gust.

Măghiran, ce tot vorbeşte românu' ăsta, cum o să aibă măghiran. Are piper, are şi paprică.

Măghiranu' se pune-n lebăr.

Ăstuia mereu îi lipseşte cimbrul, românului ăstuia.

Iar pastorul nostru, Tolosy ăsta, e din ăla care nici atâta nu ştie, că ce punem noi în cârnati.

Se uită numai, că ce cârnaţi, ce lebăr, care cimbru, care măghiran. Despre ce-mi vorbiţi
voi mie, oameni buni.

Dacă numai câte unu’ ar vorbi, pe rând, atunci aş pricepe şi eu cum e cu cimbrul şi cu românii.

Asta nu ştie nici măcar ce i-a pus în faţă nevastă-sa de prânz, că l-am întrebat, nu-şi aminteşte, asa un om e renumitul ăsta de
Mâtyâs Toldsy Toth.

Toţi vorbesc în cor, cum să-i înţeleg eu. Pentru că ei s-au plâns dinadins nevestei pastorului, care se tot împuţina, că bărbatul ei e cam iute din fire, nici măcar nu stă să-i asculte.

Cum să-i asculte dacă vorbesc cinci deodată. Vorbesc toti deodată, si atunci cine
să-i înţeleagă.

Prezbiterii ăştia au vrut să ajungă vorbele la el, măcar asa, via nevastă.

Să audă odată pastorul ăsta cât sunt ei de nemulţumiţi.

Insă nici femeia nu pricepea ce vor, ce tot zic, ce-i vacarmul ăsta si ce-i cu atâta măghiran.

Stătea si se uita la ei cu ochii ăia ca două >

albăstrele.

Bărbaţii-s toţi la fel, te rog să mă crezi, dragă, degeaba găteşti tu cu inima.

Nu văd, nu aud.

Ştiau bătrânii ce ştiau, la fel cum mănâncă

aşa te şi înghesuie noaptea.

în propria lui bucătărie stă pe juma’ de cur, am văzut cu ochii mei, asa înfulecă

bucatele scumpe pe care i le pune-n faţă nevasta. Atunci poţi să-ţi închipui ce face nopţile cu biata femeie, slăbănoaga aia, de se tot împuţinează din cauza lui.

Poate să se uite în oglinzile alea ale ei, toate căcate de muşte.

Ca un mistreţ e Tolosy ăsta. Mie nu mi-ar trebui pentru nimic în lume.

Cui i-ar trebui un ochelarist ca ăsta, uite- aşa-i stă păru-n cap, în sus, ca nişte ţepi.

Dar atâta minte are, cât să meargă în fiecare luni să-i taie lemne lui Terez Bânya.

Când, în timpul mersului, proasta asta de Roza ajungea în spatele lui Terez, că nu pot să stau mereu cu ochii pe ea, futu-i Dumnezeii mă-sii, căci nu numai mie-mi zboară gândul la lucruri vechi, fiecare se gândeşte la ale sale, atunci Roza rămânea

tare în urmă, tot dănţuind si holbându-se la
picioarele ei goale, la cum praful ăla de pe vechiul drum roman îi acoperea laba piciorului, îi învăluia gleznele, îi ieşea printre degete, spumegând parcă.

Acum se ştia deja că acolo, pe sub drumul de şase stânjeni, există un drum pietruit, pavat cu pietre mari şi lucioase. Au avut ocazia să vadă cu ochii lor, în timpul săpăturilor, înainte să-l îngroape din nou.

Sau se uita, se tot uita, oare cum, pe ce fel de scară ar putea ea să ajungă din primul cer, ăsta al nostru, în cel de-al doilea. Iar dacă ar ajunge acolo, sus, de ce şi-ar putea sprijini scara. Despre asta însă nimeni n-avea cum să aibă cunoştinţă, despre primul şi al doilea şi al cine ştie câtelea cer. Roza a dibuit cumva
cerurile astea îndepărtate, poate cineva pomenise de ele în prezenţa ei, pastorul Tolosy sau Hamza, învăţătorul, ăia vorbeau despre ele, că ar trebui să ajungă în al şaptelea cer, şi atunci în sfârşit l-ar găsi pe unicul lor Dumnezeu străin, care nu-i va amăgi cu îngeri fătarnici, deşi Roza nu ştia să numere decât până la trei.

Acolo ar trebui să ajungă, doar atâta

ştia.

S-ar putea totuşi să fi auzit despre taina cifrei şapte, cum că, ajungând în al şaptelea cer, vei da peste singura mare bucurie, peste Creatorul tău, însă de văzut, nici atunci n-o să-l poată vedea nimeni, pentru că El n-are trup, şi numai îngerii lui nu sunt falşi, restul fiind îngeri făţarnici şi ispite deşarte.

Pe când era copil, Roza a mers câţiva ani la o şcoală ajutătoare din Pomăz, să aibă şi ea niscai carte, dar chestiile astea precis că nu acolo le învăţase.

Ciocârlii se înălţau si coborau în zbor în privirea Rozei, purtându-i sufletul între cer şi pământ.

Acolo a învătat să-si scrie numele de botez. Cu litere mari, frumos îmbârligate, scria cu plăcere pe orice hârtie sau margine de ziar că ea e Roza.

S-a şi râs destul pe chestia asta.

îşi lăsa capul pe spate, aşa urmărea ea păsările cu privirea.

Umbla astfel încât să vadă, îţi pică ochii, măi fată, că nici ciocârlia nu va izbuti să ajungă la cerul ăla de dincolo. Părea că, împreună cu ele, o trage cineva în sus, îi atrage privirea. Zborul ciocârliilor a ameţit-o de-a binelea pe Roza, ca şi lumina aia puternică, cum se înşurubau ele, cântând,

tot mai sus, în văzduh, ca apoi să cadă în picaj, întrucât înălţimea aia sfântă, futu-i, nici pasărea n-o suportă.

Aici, jos, pe pământ, trebuia să strigi la ea.

Hai odată, măi Roza, pentru numele lui Dumnezeu.

Că nu poate să fie mereu cu ochii după ea.

Iar Roza se văicărea că acuma ea nu mai vede, nu văd, tanti Terezke.

Era fericită sărmana, că acuma ea a orbit. Prea ai rămas în urmă, măi Roza. Trebuie să-ţi leg o sfoară de gât, aşa să te duc.

Cum să vezi, toanto, dacă mereu te uiţi în
soare. Dacă nu te-a învătat mă-ta, eu cum să
te-nvăt să nu te uiţi în soare.

Cât îi ziua de lungă să stau cu ochii pe Roza, în Dumnezeii şi grijania mă-sii.

Până şi strigătele babei s-au stins în imensitatea asta a aerului de afară, în timp ce mergeau ele două pe drumul de şase stânjeni.

Baba avea un umblet atât de rapid, nimenea n-o lua la picior mai iute ca ea.

Nu cumva să piardă puţin timp.

Dacă nu vezi, păi, nu vezi, da’ picioarele poţi să ţi le mişti. Moartea să stea după tine, măi Roza.

Totuşi nu era bine s-o lase singură. Dacă e s-o apuce, să nu-şi facă rău singură.

Nu te aştept, dă-i drumu, futu-i, mişcă-ţi picioarele, pastele şi Dumnezeii mă-tii de fată.

Pe mine, cât oi trăi, să nu mă ia poliţia pe sus din cauza ta.

Azi eu te plătesc, spune tu dacă nu eu te plătesc. Vezi că poţi tu să m-ajungi din urmă. Treci înaintea mea, Roza, marş, să văd cum îţi mişti picioarele alea scălâmbe.

Si la muncă facea în asa fel încât s-o aibă

y y

mereu sub ochi. La fel şi pe şir, să meargă înaintea ei, cu hârleţu’ ăla de căcat pe care îl avea.

Nu cu mult, dar înaintea ei.

Altă dată o lua la fugă.

Nu mai fugi, măi Roza, futu-ţi picioarele să ţi le fut. Nici nu te mai văd, aşa departe ai fugit. Pe urmă pe mine să mă ia la rost, auzi, dacă păţeşti ceva.

Stai să te ajung din urmă.

Ca să vadă până la celălalt şir, ce şi cum face prăpădita asta, cu oasele ei

bătrâne să ţină pasul cu ea la muncă. Şi asta conta pentru ea. Frunzele mari de viţă-de-vie să nu acopere nimic din trupul fetei. Să te văd, Roza, să te văd cum îi dai înainte cu hârletu’,

să-ţi salte ţâţele în rochia aia scumpă de flocon, să-ti văd ţâţele cum se zbat, Cristosii

si Dumnezeii mă-tii de fată.

Că de ce nu-ti ia odată tac-tu un hârlet mai bun. Păi, hârletu’ ăsta de căcat al tău nici

gură nu mai are.

Văd că ţie mă-ta ţi-1 dă mereu p-ăT mai prost.

Al’ mai bun îi trebe ei, să umble tantosă prin porumb cu hârleţu’ tău. De-aia ţi l-a lăsat ţie p’ăsta belit, să te chinui tu cu el. Iar ea să şi-l ia p-ăla mai bun.

Să ai aşa o mamă, mereu pe ea să se pună în fruntea trebii, nu pe copilul ei.

Hei, nu mai fugi atâta, măi Roza, că iară laşi în urma ta. Că, într-adevăr, Roza mai lăsa în urma ei.

Totuşi, adevărul era că ori de câte ori o chemau pe Roza la muncă, atunci taică-su, Păsztor ăsta, îi aranja de cu seară un pic hârletu’ ăla de căcat. îl ascutea, îi fixa coada

cum se cuvine. La ei nu era rânduială, care

al cui hârlet e. Cu un ciob mare de sticlă albastră pe care îl ţinea în fereastra grajdului ca să fie mereu la îndemână, curăţau noroiul şi murdăria de pe coada uneltei. Râdeau şi de asta. Cică să nu rănească palma delicată a Rozei. Taică-su îi punea mereu la punct uneltele.

Si de el râdeau, de cum le dichisea.

Vezi ce bine i-a fixat coada.

Il băga în butoiul cu apă de ploaie peste noapte, să se umfle lemnul bine, să stea coada fixă.

Astfel hârletu’ ăla de căcat rezista în mâinile Rozei până seara.

Iară ai lăsat în urma ta, pe lângă tulpină, cu rabla aia de să păligă.

Pentru nimic în lume n-ar fi spus ce a lăsat. Buruiană a lăsat, adică n-a tăiat buruienile din jurul tulpinii.

Fută-te dracu să te fută, măi Roza, păi eu să umblu după tine. Aşa nu ajungem noi la cap, Roza. Tot şirul ăsta lung, păi eu să-l fac în locul tău. Cum o să-i dăm de capăt aşa, ia spune-mi, măi Roza, dacă tu mereu îmi laşi în urmă.

Tot eu să tin socoteala, că laşi aci, si laşi colea.

Ceea ce însemna că Terez Bânya ar fi

fost nevoită să rectifice munca de mântuială a
Rozei, să mai treacă o dată prin şir, din cauza buruienilor lăsate.

Insă în mintea Rozei lăsatul ăsta în urmă avea logica lui profesională, la fel ca suduiala pe care o încasa de la babă din cauza asta. Tocmai pentru că hârleţul ei era bine
ascutit.

Dacă se ascute ca lumea, atunci o sapă din asta veche e tocită de nisip şi se tot subţiază, cu cât o foloseşti mai mult, cu atât devine mai ascuţită şi mai lucioasă. Pricepea
blestemata de cotoroanţă, cum să nu fi
priceput, intenţia Rozei. Avea şi ea o săpăligă veche si bună ca asta, totuşi continua să
strige şi să suduie şi să se gâlcevească.

Cât mai bombăni si tu, mai ceva ca Roza.

Păi, cine să bombăne în locul meu, ce vorbiţi, dacă azi eu o plătesc.

Ala care plăteşte are dreptul să pretindă muncă de calitate.

Roza lăsa în urmă buruieni pentru că nu voia să rănească tulpina bătrână cu tăişul. Bine-a făcut, dacă asa a făcut. Toate

muierile
ştiau.

In tulpină-i sufletul viei, unde altundeva să fie.

Râdeau de Terez, că nici atâta nu mai pricepe băbătia.

Nimica nu mai pricepe.

Prea multă vreme a fost plecată printre străini.

E si surdă toacă.

Acolo totul se uită.

S-a dus ea mai târziu, nici nu mai era nevoie s-o mâni, că hai, Roza, du-te odată, ci se ducea frumuşel si scotea cu mâna ce lăsase
înainte în urma sapei.

Atâta minte avea.

Bine făcea că scotea cu mâna, ea preţuia mai mult tulpina decât să dea cu sapa în tătăneasă, coltii-babei sau urzici. Iar o
babornită ca asta, antică si de demult, îsi tot
bate gura aia spurcată a ei, gura ăsteia e ca curu de la rată, ziceau muierile si râdeau,
ăsteia prune să-i bagi în cur.

N -are decât s-o şcolească pe Roza cu toate prostiile alea, că la boieri aşa şi pe

dincolo, dar de aplecat nu se mai poate apleca.

Las’ că se-apleacă Roza-n locul ei.

La ce-i trebe Rozei învăţăturile ei.

Mereu ameţea când trebuia să se aplece.

In veci şi pururi n-ar putea să scoată cu mâna ei Terka asta, degeaba strigă la ea atâta. Şalele ei renumite nu mai sunt bune de nimica.

I se urca sângele la cap, se înroşea mereu. Iar Roza a văzut asta.

I-a şi spus, matale n-ai nimica, numa’ de n-ai ameţi când te apleci.

Cine n-a văzut cum se clătina după muncă.

Matale n-ai alt beteşug, atâta de zdravănă eşti mata.

Doctorul român râdea de ele când veneau la el si-i dădeau înainte cu ale lor, că ele nu pricep cum vine asta, că ieri încă n-aveau nimic.

Păi, cum să fi avut.

Tot timpul să mă ia cu ameţeală, deşi altă hibă n-am.

Păi, dacă-i aşa, atunci nu te aştepta la alta, că altfel nu se poate, doar cu asta trebuie să te împaci.

Dar în propria mea cuină nu pot să merg de colo-colo.

Dumneata ai tensiunea foarte mare. Mare de tot, cum ai vrea să te ţii bine pe picioare.

Cine-i sănătos nu-i beteag, ce nu e de priceput. Iar dacă-i beteag, atunci ori îl vindec, ori atâta i-a fost. Da’ matale nici măcar nu-ti iei medicamentele.

De unde ştie domnu doctor ce iau eu, le iau în fiecare zi, la timp.

Dacă le-ai lua, n-ai tot veni pe capul meu. Degeaba-ţi spun că de atâtea ori pe zi trebuie să le iei de câte ori am zis eu să le iei.

Niciunde n-am mai văzut atâtea suflete rele la un loc. Si toate bolnave.

Păi, unde-n altă parte să mă duc cu ofurile mele, domnu’ doctor.

Dacă nici măcar nu le iei de la farmacie, atunci nu veni la mine cu toate baiurile dumitale, ci du-te direct la cimitir.

Păi, dumneata eşti tot mai bolnavă.

Nu-1 puteau suferi pe român şi pentru că aflase de la cineva, nu se ştie de la cine, că

unii nu-şi înghiţeau medicamentele scumpe, ci le ţineau de decor, ca să aibă si ei sub

oglinda de la comodă grămada de medicamente.

Să le vadă medicamentele scumpe toţi cei care trec pe la ei.

Ei să nu i se spună că se zgârceşte să dea bani pe medicamente.

Iar dacă nici măcar nu le ridici de la farmacie, atunci ce pastele şi anafura mă-tii- n cur să-ţi prescriu eu. Eu nu sunt Isus Cristos ca să fac minuni.

La rând îi zicea şir pe la noi, numai în vie îi zicea sir la rând, nicăieri altundeva.

Douăşpe şiruri de vie are, se zicea. Peste iarnă le acopereau, şi atunci se făcea un singur şir lung. Are douăzeci de şiruri de vie, ziceau alţii. Asta însemna că vinul îi era

asigurat. Cu douăzeci de şiruri poate să şi vândă. Cu atâtea şiruri i se cuvenea si un

oarecare respect. Adevărul era că în via de acolo douăzeci n-avea, în schimb ea avea cele mai lungi şiruri, cotoroanţa asta zgârcită, pe la noi una ca asta nici de fată bătrână n-ar fi fost bună, boşoroaga asta de cioară împuţită, căreia nu numai după fiecare îmbucătură a Rozei îi părea rău, ci şi după ale ei.

Asta a fost primul lucru pe care şi l-a cumpărat din banii strânşi, să nu-ţi spun

de unde-n pizda mamii ei îşi face asta rost de bani. A cumpărat dintr-odată cele douăşpe şiruri lungi. După aia a cumpărat şi câmpul, ca porcii ei să-şi aibă porumbul.

Pentru asta, jos pălăria, pentru că a ştiut să gândească din timp.

Pământ intravilan.

A dus-o mintea.

Nu i l-au luat.

N-a venit ea în persoană, să nu crezi, ci pe flăcăiasul ei l-a trimis la bunică-su, să nu
trebuiască să se ruşineze ea în sat.

Ala i-a adus banii, cu autobuzul a venit.

O să le rânduiască pe toate cei doi, ăla micu si cu bunică-su.

Iar femeile toate, şi pe bună dreptate, au rămas paf, ia te uită şi la asta, a plecat de- aici, de la noi, spre ruşinea lumii, atunci la ce-i trebe acuma via noastră.

Ăştia doi au rezolvat repede, la mezatul comunal, cu cele douăşpe şiruri lungi, numai un singur lucru nu puteau pricepe scandalagioaicele astea, că de ce pizda mă-sii şi pentru cine să fi rezolvat, dacă nu pentru Elemer.

Astfel, ăsta ar avea mai multe şiruri decât cele douăzeci ale mele si cu ale lu bărbatu-

miu la un loc, că uite cât îs de lungi.

Şi n-o să mai sape asta cot la cot cu noi. Să nici nu mai vină pe-aici. E mai bine să nu-i vezi nici spatele, de noi să nu-şi bată joc.

Nici Elemer nu vine, ce crezi tu, el are grijă de mâinile lui, ăla nici pe bunică-su nu- 1 ajută, pentru nimeni în lume nu lucrează Elemer ăsta.

Ca ăla să pună mâna pe vreo furcă sau orice altceva.

Da’ a avut şi baftă, dragă, ca tocmai cu şirurile astea lungi să se pricopsească la mezat.

Nu pricepeau nici de unde Dumnezeii mă-sii a putut să afle că Pitlik ăsta n-o să aibă urmaşi, deşi sunt o mulţime de Pitlik pe-aici, si totuşi, în martie, ăia îsi scoseseră via la
mezat.

Insă ăştia nu sunt Pitlikii ăia, nu sunt rudele lui Nuki baci.

Doar fusese trâmbitat mezatul, era o zi de
marţi, cine să nu fi ştiut, că tocmai venise omu ăla, Mihâly Csâko sau cum naiba l-o fi chemând, să citească contoarele de curent, întotdeauna vine în prima zi de marţi a lunii.

Aşa cum zici, îngeraş, bătrânul Mihâly

Csâko, vulpea aia bătrână, dar oare cine i-o fi dat lui de veste acolo, la Buda.

Din milă îl făcuseră cititor de contoare, să se ducă şi, în prima zi de marţi a lunii, să le citească.

De marţi până duminică musai să fi aflat de la cineva.

El cu piciorul lui de lemn, numai de nu iar fi şi puia tot de lemn, dar măcar a supravieţuit, bietul de el, marii explozii de gaze de la Obuda.

La ce i-o fi trebuind ăsteia atâtea şiruri.

Măcar vinul să-i fie asigurat, dacă tot îi lipseşte o doagă.

Pricepi tu, că tu pe toate le ştii deja, atâta deşteptăciune ai în tine.

N-ai tu grijă, că Terez asta are de toate acolo, la Buda. Nici din cap nu-i lipseşte nimic.

Să vezi în ce prăvălii luxoase o trimit ăia, cu ochii mei am văzut odată, nu cu două, ci cu o sută de lămpi îs luminate.

Uneori, baba, în loc să-i spună Rozei că a lăsat la tulpină, îi spunea că a lăsat la bază.

La bază, Roza, la bază trebuie să apuci, cu mâna toată, ca pe feciori, iar tu laşi mereu.

Roza abia atunci pricepea că asta-i ghiduşie, când i se spunea de mai multe

ori.

Că hoasca asta bătrână de Terez, cotoarba,

paţachina, zgripţuroaica, hoanghina asta, care la noi nu-şi zicea pe numele ei adevărat, Terez Vărnagy, şi locul căreia ar fi fost demult la cimitir, acum i-a facut-o, a ţepuit-o de-a binelea.

Insă degeaba glumele lui Terez Bănya.

Noi nu ne lăsăm fututi chiar asa.

Roza nu putea să nu ia în serios glumele lor când râdeau de Terez, că unde o să se potolească ea, iaca, colea, la cimitir, acuma nu mai trebuie decât să crape.

Nu le ieşea altceva pe gură, nu vorbeau decât de ştoagăre, cururi răscăcate, cimitire, nisipuri reci.

Avem noi un sfânt, pe care dimineaţa şi seara îl putem ocărî, de gură, de cur, le luăm la rând pe toate.

Numai că pe Roza, la simplul gând că zgârcita asta de babă, pe care a uitat-o moartea, demult şi-ar avea locul sub pământ, în nisipul umed, o apuca plânsul.

întotdeauna întâi se duc cei mai buni, vorbeau femeile la muncă.

Iar noi rămânem cu baborniţa asta pe cap.

în nisipul rece ar trebui să zacă deja, unde o s-o şi culce, şi unde, ai să vezi, la primăvară o să ţâşnească apă din groapa ei.

Şi când spuneau şi tot ziceau din astea, Roza izbucnea în plâns.

De ce plângi, tu Rozăă, n-ai ce să plângi pentru asta, futu-i. Toată lumea ştia că la cimitirul din deal, unde-si aveau locul de veci de-alde Vârnagy ăştia, pe dealul părinţilor ei, doar n-o puteau pune pe Terez asa cum se făcea cu fetele bătrâne sau holteii.

Nimeni din familia ei n-ar fi acceptat aşa ceva.

Jos cu ea, la poalele dâmbului.

Nu cumva s-ajungem şi noi acolo. Să fim îngropate la poalele cimitirului. Primăvara, la inundaţii, iac-aşa răbufneşte apa.

Crezi că tocmai trupul ei o să-l ocolească. Nicio grijă, Roza, o să se-nmoaie şi-o să tremure de frig, sărăcuţa, acolo jos, în apă. Tanti Terezke, lasă-mă să te îmbrăţişez.

Du-te măi, stâlpul de la poartă să-l îmbrăţişezi tu, ’tu-ti mama mă-tii.

Odată stârnită marea ei afecţiune pentru Terez sau aducându-si aminte de

toate câte

îndrugau căţele astea despre tanti Terezke, Roza nu mai era de oprit.

Hai să te îmbrăţişez pe dumneata.

Tu taci şi sapă, şi mai potoleşte-te cu îmbrăţişările tale, ’tu-ţi maiu mă-tii, că bag sapa-n tine.

Aşa vorbeau despre ea, aşa o forfecau muierile, de parcă Terez asta n-ar fi avut un nume cinstit primit de la tac-su, Hoaşca Terez, Baba Terez, care apoi devenise Terez Bănya.

In mult iubitul ei loc de baştină, acolo

unde ne-am născut şi noi, sau afară, la hotar, pe câmp, în pădure, în zmeuriş, pe arie, printre hambarele de la poalele cimitirului, căci din cauza permanentului pericol de incendiu de la sfârşitul verii, hambarele,

dracu ştie de când, se aflau la margine, iar în timp ce paiele şi fânul se cărau înăuntru, erau supravegheate de un paznic, ca nu cumva careva să aprindă vreun foc, să facă stricăciuni sau să umble cu ţapţarapul, dar şi în altă parte, oriunde mergeam, pretutindeni, în pădurile din luncă, unde femeile culegeau împreună ciuperci, în grup, nu care cumva să găsească ailaltă mai multe şi să le culeagă

pe toate, să vadă şi ele cum şi câte găseşte ailaltă, şi atunci eu de ce nu găsesc, pe păşune, lângă nenumăratele izvoare ivite după inundaţii şi printre pomii fructiferi din viile apropiate, vorbindu-i-se sau vorbindu-se despre ea, numele ei cinstit de familie s-a pierdut, că de vorbit, vorbeau, o bârfeau şi râdeau de ea, o pomeneau de parc-ar fi uitat că poartă numele unei mari şi renumite familii, şi ar fi fost cazul să-şi pună frână la gură. Aici ei fuseseră, ca să vezi, o
familie de frunte. Cei mai mari virilisti, ceea

) ^

ce însemna că nimeni nu plătea mai mult impozit decât ei.

Dar cât a trecut de-atunci, în pastele mă- sii.

Pomeneau si de asta.

De generaţii întregi, Vârnagy erau teslari de vapoare.

Că Terez aşa şi pe dincolo.

Au sters din vocabularul lor numele ei de
familie sau au poreclit-o în fel şi chip, Cotoarba, Hoanca, Baba-Hârca, Vaporeanca, Prinţesa, Matracuca, Trezka, Trezi, cum le venea la gură.

Cert e că si Terez era de-a binelea rea

de

y

gură, pe Domnul fie îl lua ca martor, fie îl porcăia şi-l hulea.

Degeaba o dojenea Tolosy, pastorul, degeaba-i spunea, în timp ce tăia lemne la ea în fiecare luni, că duminica următoare chiar că ar fi cazul să vină.

Ştia fiecare la cine se gândeşte celălalt, chiar dacă nu-i pomeneau nici numele, nici porecla. Nimeni asemenea nu mai era printre noi, un astfel de nimeni, de sfânt negru deposedat de nume.

Totuşi mai exista unul printre noi, să nu uităm, nici la numele lui nu ne gândeam, un holtei, despre ăla nici măcar atâta nu se spunea că-i un om de nimic, până şi fetele se căcau pe puia lui, darămite muierile tinere. Cu ăla nu s-ar fi încurcat nimeni.

Aşa o pedepseau, cu nume dintr-astea, pe Trezka. Astfel Terez le devenise mai importantă decât oricare, viu sau mort. Şi aveau dreptate. îşi bătuse joc de ai ei pentru eternitate. Trebuiau să fie precauţi cu ea. Nu puteau să uite. Ea fusese mezina, o bălaie drăgălaşă din familia aia mare si vecbe. O si iubea taică-su ca pe ochii din cap, nu mai contenea s-o dezmierde, s-o arunce-n aer pe fetiţa aia

frumoasă, uite-o, e ca un înger de Crăciun.

Şi ce cărniţă are pe ea.

Lasă îngeraşul şi cărniţa, că până la urmă o să sfârşească prost.

De la Pesta i-a cumpărat flori de nu-mă-uita, din turcoază, pentru urechiuşele ei. în aur curat i le-a montat.

Până pe Strada Hollo s-a dus, la jidovul Tauber care le facea. A coborât la Vigado, de-acolo s-a dus pe jos la evreu.

Ba nu le-a montat în nimic, asa le-a cumpărat, gata montate.

Ştiu eu mai bine, dacă-ţi spun, întâi a ales pietrele pentru fetiţă şi după aia l-a pus pe jidov să le monteze.

Nu mai spune, şi oare nu din frumuşelele astea mici se fac apoi curvele.

Doară nu le invidiezi. Auzi colo, că atâta tot zici de curve proaste.

N-aş zice, dacă n-ar fi condamnat-o pe veci la amărăciune pe maică-sa şi la băutură pe taică-su. Altfel renumitul Vaporean Antal Vârnagy, cum îl pomeneau, n-ar fi băut niciodată.

Sau Nobilul Anti Vârnagy.

Ce om cinstit a fost Toni baci, n-o să mai fie unul ca el pe-aici.

Au vrut, n-au vrut, până la urmă tot trebuiau să se lepede de curva lor de Terez.

Li se rupea inima, dar ce puteau face.

Degeaba fuseseră ei cei mai mari virilişti, fata lor tot curvă a ajuns.

Ia stai puţin, unde mai avea pe-atunci Toni Vârnagy atelier, ce vorbeşti. Niciunde. Nici impozit n-ar fi avut de unde să plătească, atâta de faliţi eram cu toţii. Nu mai era de lucru acolo, cum să fi rămas virilist, îţi aduci aminte, toti eram în căcat pânä-n gât, ce tot vorbeşti prostii.

Tatăl lui Toni fusese virilist.

Toni ăla, na.

Aluia-i zicea Anti, nu Toni.

Atunci nimeni nu mai avea nevoie de vaporul lor. Se căcau ei pe puia vaporenilor.

Ba n-a fost asa, ştiu eu mai bine, că nu Anti, ci Toni le făcuse pescarilor bărcile.

Ea singură se băgase în gura lumii, că nu noi ne-am făcut curve blonde.

Aveau o mulţime de pământ cu coroană de aur, cai, vaci, argaţi, ucenici, servitori bătrâni, nici pe ăia nu i-au dat afară, deşi puteau, ascultă, îţi spun eu cum a fost, de toate aveau ăia.

Si totuşi, ce nu-i făcuse ea bietului flăcău plăpând, Doamne Dumnezeule, că n-aş povesti la nimenea.

O făceau afară, printre hambare.

S-a întâmplat demult, de foarte de demult, practic aici nu mai e nimeni în viaţă dintre cei care şi-ar putea aminti, care să fi văzut cum a fost, poate nici n-a fost adevărat, si totuşi încă nu s-a uitat. Mai
mulţi au povestit decât au văzut.

Dar se si duceau să vadă.

Unde mai sunt ăia, sub pământ cu toţii.

Cu toate astea s-a vorbit si s-a bârfit, toată
lumea vorbea, râdeau de câte-i făcea, da’ ce nu-i făcea acolo, în spatele hambarului, ori de câte ori reuşeau să se furişeze acolo.

Degeaba li s-a interzis să se mai vadă, degeaba îi băteau pe amândoi.

Dacă se potriveşte unu-n altu’, atunci unu fără altu’ nu mai poate, oricine orice-ar zice.

Bătaia nu ajută.

Ei, nu-i chiar aşa, vezi să nu pogoare păcatul ei asupra noastră.

Pe ei să nu-i încarce cu păcatul nimănui.

Si acum ia-ti catrafusele si du-te unde vezi
cu ochii. Cum să mai mergem cu tine duminica la biserică. Noi nu mai vrem să

te hrănim cu tot cu copilul tău.

Douăj’doi de ani au trecut, n-ai decât să socoteşti şi tu, până când, într-o bună zi, vezi tu, a tras-o ata acasă.

Copilul nu mai trebuia adus. Venea el singur, pe picioarele lui, să-l viziteze pe bunică-su si să-i aducă trandafirasi si fructe

din zahăr.

Ala nu-i zahăr, e marţipan.

Bunică-su nu mănâncă, da’ nici nu-mparte cu nimenea.

N-ai tu grijă, că Elemer le face numai din zahăr curat, când îi pare rău să mai pună şi apă de trandafiri şi migdale.

Nici dinţi nu mai are, cu ce să le mănânce.

In schimb pune arome, usca-i-s-ar mâinile, nu-i cu nimic mai bun decât jidovul, iar pulimea le cumpără pe toate.

Şi s-au prefăcut şi când, după atâţia ani, Terez s-a întors acasă, că se uită la o străină de pe stradă, la cum venea ţanţoşă dinspre debarcader, de parcă n-ar fi ştiut cine sau a cui e străina asta în pantofii ei de şevro.

Nu-i fântână să aibă apă mai bună ca la noi, poţi să mă crezi, drăguţa mea, că în multe părţi am mai băut eu apă.

Până şi pe Terka Bânya adusese acasă apa asta bună, după atâţia ani. N-a existat să sece vreo fântână pe la noi, nici în cea mai fierbinte vară.

Auzi tu, Terez, dacă n-ai fi deschis gura, nu te-as fi recunoscut în veci.

Păi, ce te-ai schimbat, ce te-ai împuţinat aşa, măi fată, acolo printre străini, bine că măcar vocea aia puternică ţi-a rămas.

Se văicăreau de câtă vreme a trecut, si nimic n-a pus pe ea.

Nu ziceau de când.

De când ai rămas bortoasă, măi fato. De când un anumit flăcăias te-a lăsat cu burta la gură.

De când te-ai făcut aşa o curvă, şi apoi ne vii aici, acasă, spre ruşinea lumii. De când maică-ta si taică-tu au murit de inimă rea, pentru că toată lumea vă vorbea pe la spate şi se duceau să vadă ce făceaţi voi acolo, printre hambare.

A murit si ăsta, că era suferind, a murit si ăla, ălălalt s-a înecat, totuşi n-ai venit la nicio

înmormântare. Auzi, dacă măcar la una ai fi venit, ai şti prin ce trebuia să trecem noi pe- aici.

De atunci au mai trecut douăs’cinci, cât ai

zice peşte, de când trăieşte aici şi are grijă măcar de mormântul lor. Piatră neagră a cumpărat pentru ei. Surorile ei n-au contribuit, alea nu, cum să dea ele atâta pe o piatră neagră aşa de scumpă, singură a plătit- o pe toată. Şi toată ziua căra la flori, să pună pe ea.

De unde are asta atâtea flori, nu ştiu. Asta

până şi în grădina din spate are flori, să le tot culeagă.

N-ai tu grijă, la ea toate-s în floare, toate înfloresc în draci la cutra aia, n-o să pricep niciodată cum, pe când la mine se usucă toate.

Nu-mi mai adu aminte.

Noi suntem blestemaţi cu totii.

Nu trece duminică sau zi de sărbătoare să nu se ducă şi să nu acopere cu ele piatra aia neagră.

Le cară la apă de numa > şi dimineaţa, şi seara.

Că aşa era credinţa pe la noi, că-i mai degrabă blestem decât bucurie atâta apă, atâtea flori. Isi blestemă mama si tata din

mormânt cu florile alea multe ale ei, cu atâta vălul-miresei sau ce mama dracului o fi.

Floare ca asta niciodată nu mai crescuse pe la noi, degeaba ia lumea de la ea, mie una nici nu mi-ar trebui.

La altar duci crini, nu la mormânt, futu-i, iar asta îsi cară toti crinii la mormânt.

Nu crini cară, tu, ci flori-de-foc, ce vorbeşti.

Când Roza o aborda, căci Roza n-ar fi putut să evite asta, ori poate că Roza nici nu voia să evite nimic, mai degrabă mergea orbeşte în întâmpinarea vieţii ei, atunci nu-i spunea ca toţi ceilalţi, ca javrele astea turbate, că auzi tu, măi Terez, ci o cinstea cu un ***tanti.*** Ceea ce, nu se poate nega, acestei Terez Vârnagy, de-a binelea îmbătrânite şi cu dinţii căzuţi, căreia abia de-i mai rămăsese păr în cap, iar cât îi mai rămăsese îi stătea vraişte, cu greu mai reuşea să şi-l strângă într-un coc în creştet, îi pica foarte bine. Nu numai datorită venerabilei vârste pe care o avea, ci şi pentru vechiul renume al familiei ei i s-ar fi cuvenit apelativul de tanti. Oricum ar fi fost, orice s-ar fi întâmplat, ea era o nemeşă.

Ce nemeşă, o fată decăzută, asta va

ramane ea, in veci.

Se spune, bătrânii încă mai ştiau, că în neamul ăsta al vaporenilor, al Vârnagy lor, unul din bunici ar fi fost castelan la castelul regal de la Visegrâd, pe care-1 puteau vedea în timp ce se întorceau acasă, grupuri- grupuri, de la muncă, cică regele l-ar fi făcut castelan şi astfel s-ar fi lipit ei de numele lor.

De la rege primiseră moşia pe numele lor, când ăsta fusese făcut castelan, futu-i Dumnezeii mă-sii.

Ca să vezi unde poate să ajungă omu sărac, dacă-i istet.

Dacă servitorul fusese făcut, atunci fusese făcut şi gata, doar nu-i putea spune regelui că nu vrea.

Iar tu ai pe cap gloata asta de jeleri împuţiţi, poţi să ţi-i bagi în cur.

Ălora poţi să le spui ce să facă.

Niciodată n-au avut pământul lor, nici nu înţeleg nimic din ce înseamnă pentru tine moşia.

A fost demult, poate nici n-a fost adevărat, ce au fost ăştia de fapt, să spună cine ştie, iobagi de castel au fost Vârnagy ăştia.

Iar Hamza ştie, ba chiar şi spune dacă-1 întrebi.

Pământurile de lângă mal, toate i le dăduse jidanului cu cărţi sau cui. Şi lui Okolicsâyi, viteazul, celor doi vânători renumiţi, ca nu vânatul să-l buzăre, ci unul pe altul.

Ce de vânat era pe-aici, pe la noi, Doamne Dumnezeule, nimeni n-ar crede.

Până şi copiii cu căcat la cur strigau după ea, auzi, Terez, dă şi mie din merele tale, alea mari şi roşii. Iar fetiţele chicoteau cu palma la gură.

Cine să nu fi ştiut.

Iar ea trebuia să se prefacă, senină, că n- aude, nu pricepe de ce hâhâie ăia.

Trebuia să fie bucuroasă dacă pulicii ăştia mici îi voiau numai merele, şi nu piersica ei împuţită.

Auzi, Terez, cu cât dai piersica.

încerca să uite, să nu-si amintească, i se întorcea stomacul pe dos numai dacă se gândea la cum strigau flăcăiaşii după ea după ce a revenit şi a început să-şi pună de-o casă, ca să aibă si ea unde sta la bătrâneţe.

Plătim pentru piersică, una zemoasă să-mi dai.

Nici măcar nu ştia care mucos al cui plod este.

Apăreau de peste tot.

S-a făcut linişte abia când şi-a cumpărat vaci. Atunci au tăcut din gură, câţi bani să ibă căzătura asta, dacă-și cumpără două vaci frumoase, de la Kismaros, într-o singură duminică, şi nici de piersica ei n-au mai pomenit.

Dădea mere.

Smântână o ducea personal la Pesta, cu vaporul de dimineaţă, la Palatul Dunărea. De la ea n-o să afle nimeni cât primea pe smântână, de două ori pe săptămână, la Ritz, si unde-si tine banii primiţi. Pe ea bucătarul 0 plătea pe loc. Degeaba le-ar fi zis ăstora. Turbaţii ăştia, cu mintea lor îngustă, n-ar fi priceput că mai puţin de atât nu se dă la Ritz pentru un litru de smântână. Acolo ăsta-i preţul pentru frişcă.

Dădea piersici.

Ăştia n-ar şti nici măcar pe care uşă să intre la Ritz.

Au nevoie de smântână, futu-i, pentru că acolo toate se dreg cu smântână îngroşată cu taina.

Cel mult le spunea, na, ia şi înfulecă la mere, mânca-ti-ar matele viermii din ele.

Colecta, răcea laptele, pentru un litru de smântână din care se cerea la Ritz trebuia să muncească mult. Laptele văcuţelor să fie gras, în furajul lor să fie şi trifoi uscat, să pască, să se odihnească frumuşel, vai, numai să rămână dulce, nu cumva să se acrească, să-
1 pună la timp în beci, să nu se amărască, să nu se râncezească.

S-o adune cu grijă.

Duminicile să le mâni la Kissziget, ca să pască pe câmpul plin de flori.

Opl ăcere să le vezi rumegând.

Roza nu ţinea cu javrele alea turbate, deşi auzea cum o ocărăsc pe tanti Terezke.

Cum să nu fi priceput.

Cu atâta terezuială-n sus şi-n jos, n-ar fi avut voie să ia în serios vorbele ei nătângi, totuşi de fiecare dată reuşea s-o întoarcă pe dos.

Tanti Terezke, dacă mi-aţi da puţină apă cu vin.

Dacă era vorba de apă cu vin, Roza devenea categorică. îşi înălţa capul, bărbia-i înţepenea.

Deci vrei să bei, măi Roza, apă cu vin vrei să bei, o întreba de două—trei ori, numai ca să nu-i dea numaidecât si ca s-o mai

necăjească şi ea pe proasta asta, pentru apa ei cu vin.

Dacă o sâcâie atâta fiinţa asta a lui Dumnezeu.

Aş bea, tanti Terezke, am spus c-aş bea. Cum să nu vreau pe căldura asta dată dracului.

Insă nu se oprea, cu săpăliga aia a ei, pe care i-o ascutea curvarul de tac-su, continua să avanseze plină de elan.

Da’ dă-mi odată să beau.

Cum să nu vrei, fi-ti-ar matele ale dracului să-ţi fie, măi Roza, am priceput. Ai bea, ca după aia să mi te beşi sub nas.

As bea, dati-mi să beau.

Nu striga, că nu sunt surdă. Şi eu aş bea.

In viaţa mea n-am mai apucat o vară fierbinte ca asta.

Dar între timp munceau, asta cu băutul doar le viermuia prin cap din cauza setei, continuau să sape, cu gura şi buzele uscate, arse de sete. Totuşi avansau împreună, una în urma celeilalte. Niciuna nu s-ar fi oprit ca să bea înainte de a ajunge sus în vârf, păi, dacă ailaltă nu se oprise.

Că erau cu ochii una pe cealaltă. Deşi

de mult s-ar fi cuvenit să se oprească dracului odată, să se odihnească puţin la umbră, să bea ca să nu facă bube la gură, să moţăie un pic. Aşa cum fac alţii când vin aici, în via lor, numai ca să stea cu burta-n sus toată ziua, la răcoare.

Ca să se tăvălească aici, la umbră, prin nisipul răcoros, şi să dea din gură fără oprire.

Numai de-ar ajunge odată la capătul şirului.

Tanti Terezke înţelege ce-i spun eu lui tanti Terezke. Suntem de-a binelea înfipţi în vara asta, de-a binelea de bine.

Asta-i sigur, Roza, nu mai ieşim din ea. Până-n toamnă precis c-o să tot fie vară. Iar până atunci, tu n-ai vrea să faci altceva decât să stai la răcoare şi să bei apă cu vin. Ai şti tu ce trebe să bei, cum trebe să petreci, mânca- ti-ar dracu’ matele.

Nu în nisip să-ţi încălzeşti curu, măi Roza. Că de-aia-ţi trebe ţie apă, ca să tragi pârţuri. Cât timp eu te plătesc, tu să-mi lucrezi, iar pârţuri să tragi noaptea, că de-aia ai dună.

As bea, tanti Terezke, bistos as bea. Dar nu spunea bistoş, ci bittoş.

Dacă nu v-ar părea rău după vin, dacă mi- aţi da să beau, e bittoş că l-aş primi cu plăcere.

Râdeau de Roza pentru atâta bittoş.

Că nici să vorbească nu mai ştie toanta asta de când s-a întors de la Pomâz.

O cafteau la Pomâz, n-ai grijă, şvabii ăia la care-i trimitea şcoala pe copii, la muncă.

Apă să-ţi dau, pentru numele lui Dumnezeu, sau apă cu vin. Că nu ţi-i totuna. Nici mie nu mi-i totuna din care trebe să-ti dau, de-aia te întreb de atâtea ori.

In timp ce înaintau ordonat şi în ritm lejer, îşi continuau lucrul fără oprire, să ajungă cât mai repede la capătul şirului.

Insă nu putea să nu deducă din vorbele ei că fata asta lovită cu leuca-n cap îi pune mereu lângă nume acel „tanti“, de parcă de la terezuiala simplă ar fi s-o apuce sughiţul.

De unde-şi ia curajul să-i spună aşa.

Gândul ăsta nu-i dădea pace. Pe sub cerul ăla dublu, îi intrase-n ureche si în creier vocea Rozei, ca un atentat sau ca un strigăt de ajutor adresat celui de-al şaptelea cer, fiecare cuvânt al Rozei era dublat de ecou.

La care si ea însăsi a izbucnit într-un strigăt de groază.

Doamne Dumnezeule, de ce-oi fi păcătuit eu toată viaţa împotriva ta, cu fiecare cuvânt al meu. Ce rost o fi avut

viata mea. Nu

pricepea Terez ce s-a întâmplat. Ceva se întâmplase în zona inimii şi a frunţii ei, simţea junghiuri în oase, în timp ce încetul cu încetul ameţeala începea să-i treacă şi vocea sa-i revină.

N-a avut destulă tărie sufletească să aducă în discuţie fată de Roza sau, măcar o dată,

să-i interzică Rozei s-o mai alinte, facând-o de râsul lumii, că o bagă-n mormânt cu asta, o face să explodeze de furie.

Nu i-a zis că hai, Roza, mai bine ai veni să mă ajuţi.

Pe ea să n-o ajute nimenea.

Insă Roza îi dădea înainte şi le tot zicea pe ale ei. Degeaba-i era groază de ele, de javrele astea turbate.

Termină, Roza, nu-i tot da cu Terezke-n sus şi-n jos. Nu mă mai terezui atâta. Şi nu mă mai drăgăli tot timpul, fir-ai tu să fii de neghioabă, că eu nu-s fiică-ta, bunică ţi-aş putea fi, îmi stă sângele-n loc din cauza ta, îmi crapă capul, măcar de-ai fi fost flăcău, să- ţi fi fost ibovnică, aşa că nu mă mai alinta pe căldura asta infernală.

A gândit, dar n-a spus-o, toate astea nu puteau decât să fiarbă mute în creierul ei, căci tare frică îi era că ar putea s-o piardă

pe Roza. Dacă leşină. Roza asta e singurul ei zilier. Ori, mai degrabă, se temea că, fie că vorbeşte, fie că tace, se va da de gol atât faţă de javrele alea turbate, cât şi faţă de restul lumii. Că, din slăbiciune, va da în vileag secretul ei bine păzit, că nu mai rezistă la muncă, o să fie grav bolnavă şi, pe jumătate moartă, iarăşi o s-o izgonească de aici.

O s-o hăituiască si în vis. Aude cum îi revine vocea de pe undeva.

N-avea voie să caute scuze, pe loc se năpusteau asupră-i, să-i scoată ochii pentru păcatul ei.

Asta nici propriului ei bastard nu-i spune unde-si ascunde banii.

Nu-1 plânge tu pe bastardul ei, precis o săi găsească el când o veni vremea, ai să vezi, Elemer e un copil isteţ.

Nu-i atâta loc în cuşca aia de câine în care stă, unde să-i ascundă.

Degeaba-i isteţ, nu poate lucra orice.

Dacă s-a făcut cofetar, trebuie să fie istet.

Să aibă grijă de mâinile lui, ca să poată întinde glazura şi să sculpteze trandafiri din marţipan. Am văzut eu cum decupa lalele cu cutitul, si mire, si mireasă tot cu

mâna lui
trebuie să facă.

Doar n-ai vrea să te mângâie pe tine cu mâinile alea delicate.

Trebuie să umble mult ca să-şi găsească o femeie.

Insă degeaba se temea Terez de toate cele, de javrele astea afurisite, când nu ploua multă vreme sau căldura nu se potolea nici noaptea, iar a doua zi discul solar încă era în flăcări, degeaba se ruga sau blestema cu ochii-n sus la cer, nici măcar un biet norişor
nu se arăta, degeaba-i invoca, să vină norii în trombă, degeaba-şi sfâşia baticul, îşi smulgea hainele de pe ea de furie, să înnebunească, nu alta, şi pielea şi-ar fi smuls-o, stătea acolo, lângă fântâna ei, doar în cămaşă, înnebunesc, prăvăli-s-ar cerul peste ei, peste toţi nebunii ăştia, peste javrele astea turbate, trăsni-i-ar ’Mniezău unul câte unul, sfârteca-si-ar în bucăţi toată Creaţia curvaru’ asta de
’Mniezău al lor.

Mie nu-mi trebe un Dumnezeu ca ăsta, cum au ei, în pizda mamii lui să se ducă unu’ ca ăsta.

Sau se stârnea un vânt de miazăzi, care răscolea praful uscat de deşert, cu

voalurile sale de nori pogora asupra lor necazuri, boli, lacrimi şi suferinţă, numai o picătură răsfututută de ploaie, aia nu, atunci toate plantele ei din curtea interioară se ofileau şi se uscau de atâta vânt fierbinte, si florile, si

frunzele, degeaba căra la apă peste ele seara, dimineaţa vântul fierbinte îi îndoia, îi

scutura bieţii pomişori, pe care ea cu mâna ei îi sădise, că cine altul, care Dumnezeu răsfutut al lor să-i fi sădit în nisipul ăsta murdar, în care întotdeauna totul era ars, pentru că o picătură, nici măcar o picătură nu cădea din cerul ăla ucigaş.

Iar dacă ploaia nu venea, urla ca din gură de şarpe la cine apuca, ba chiar şi lovea cu ce-i cădea în mână.

Atunci vecinii toti se fereau de ea. Ştiau,

şuşoteau, când se porneşte vântul de miazăzi, Terez o ia razna. Şuşoteau aiurea, pentru că de fapt se căcau pe ei. Le era frică de violenţa din glasul şi pornirile ei. Sau stătea afară la ea în curte, sfâsiindu-si hainele si văicărindu-se.

Toată lumea ştia că ea n-o să boleascăniciodată, asta o să dea ortu’ popii cât ai

zice peşte.

Pe Terez Bânya a apucat-o iar damblaua, iarăşi i-a sărit bâzdâcul si face istericale la fântână, numai nouă de nu ne-ar face pagubă, că uite-acu ne blestemă vrăjitoarea asta bătrână. S-o audă, asta să le fie pedeapsa. Puteau să tragă cu urechea, cu ochiul vecinii la ea, peste gard.

Era un singur vecin care nu spunea nimic, unul mut. Aveau ce vedea ceilalţi, ba chiar si râdeau de ea, dădea din mâini, lovea cu sapa marginea fântânii sau coteţul. Numai de n-ar face un rău şi mai mare. Pânã şi porcii ei amuţeau atunci, îsi ciuleau urechile, si le lungeau, şi le scuturau când le trântea uşa coteţului peste rât.

Insă de data asta i-a fost prea mult, a întors roata, arătându-şi spatele furiei proprii.

A devenit mai degrabă blândă, precum sacramentul altarului la catolici. N-ai grijă, de băut îti dau eu să bei, Roza, îti dau, dacă m-ajută Domnu’ Dumnezeu în marele meu

necaz, că eu, în toată viaţa mea, numai de pacoste şi jale am avut parte. Apă cu vin îţi dau, cum ai poftit, o sticlă-ntreagă am adus, numai pentru tine. Asta să-mi fie soarta. Numi ajunge s-o car pe a mea. Trebe s-o car şi pe-a ta. E rece, am băgat-o-n pământ, sub vie, căcatu’ ăla de apă cu vin al tău. Eu o car în spate ca să-ţi ai tu apa ta cu vin, care ţi-e sfântă.

Ca să ai tu cana ta smălţuită. O car si p aia în spate. In canä o să-ţi torn, pentru că ţie nici măcar o sticlă nu pot să-ţi dau în mână. Că tu pe toate le spargi. Dar atunci, căca-m-aş în curu’ tău, măi Roza, ţi-o spun dinainte, să nu-mi tragi mie băşini sub nas de la vinu’ ăla acru.

Mi-ai spart ceaşca cu flori de nu-mă-uita. Acu’ ţi-am cumpărat canä smălţuită de la prăvălie, p’aia poţi s-o izbeşti cât vrei. Ca apoi să-mi tragi mie pârţuri. Păi, nu-ţi car eu ţie-n spate cana smălţuită, de când mi-ai spart-o p’aia cu nu-mă-uita, cum să nu ţi-o car, să n-aibă nimeni motiv de cârcoteală. Să nu se spună că zgripţuroaica aia cu nasu- ncârligat, căreia până şi nora-i e jidancă, nici măcar apă cu vin nu-ţi dă ţie.

Şi tu totuşi îmi tragi mie băşini în nas, măi Roza.

Deşi nu cred că ai ce să-mi reproşezi

mie, că nu-s chiar ultimul om.

Ştiu, şi nici nu-ţi scot ochii pentru asta, de la acreală te beşi tu, aia trece prin tine şi-ţi ajunge direct în maţe de cum o bei, şi apoi îmi tragi mie, fudulă, rafale glorioase de pârţuri.

Măcar de le-ai trage mai pe ascuns, nu să te dai mare cu ele.

Nici de asta nu râdea Roza, când nu-i era clar dacă isprava ei e condamnată ori lăudată, căci printre noi nu mai e nimeni care să tragă pârţuri mai sonore şi mai prelungi.

Să nu-i împuţi aerul ăluia care ţi-e binefăcător, ţine bine minte asta, fa Roza, de-aia-ti zic, ca să tii minte toată viata. Asa

scrie şi în Sfintele Scripturi. Eu întotdeauna te învăţ numai de bine.

Nu împuţi gura altuia prin isprava matelor tale.

Nu există pe la noi om de bine, ăsta-i adevărul, pe care băşina Rozei să nu-1 doboare.

Până şi Tolosy se scutura de râs.

Era de ajuns să se pronunţe: pârţurile Rozei, şi deja râdeam în hohote, nechezând. S-a uşurat, a tras o rafală. S-a băşit pe ei. Pe Terez Bânya, direct în nasul ei, năroada. Povesteau, aduceau vorba, îi

urau să-i tot băşească din belşug, precum i-o cere AT de Sus.

Numai un pârţ atât de mare să nu slobozi, încât să te uşurezi complet, auzi, fata mea dragă, unul chiar atât de mare nici chiar Terez Bânya nu merită.

Toată lumea vedea, ştia, că Roza nu râde.

Maţele ei putrezesc în linişte, nu-i vina ei.

Aia niciodată nu râde, futu-i morţii mă-sii, poţi să tot aştepţi ca aia să râdă.

Când ea se bese, pe altul împute, nu-i pasă, pe Roza nimeni niciodată-n viaţa ei n-a fa.cut-o să râdă.

Deşi pe când era fetiţă o gâdilaseră destui flăcăiandri. Cum puteau, pe unde puteau, o ţintuiau locului şi dă-i, între picioare, la lindic, pe burtă, la subsuori, nici atunci nu ţipa, nu chicotea ca alte fetiţe, că lasă-mă, lasă-mă, că te sparg la coaie, dute-n mă-ta, ci începea să plângă în hohote, de tremura toată.

De parc-ar fi fost scuturată de friguri.

Făcea spume la gură.

Ii înţepeneau membrele.

Roza nu se avea bine cu poznele. Mai degrabă se speriau de spuma aia care-i ieşea pe gură, pentru că mereu o luau de la capăt cu gâdilatul, totuşi atunci erau

nevoiţi să-şi scoată degetele soioase din puţa ei. Când vomita spumă, groaza punea stăpânire pe ei, o luau la picior, n-are decât să se zvârcolească de una singură, o abandonau.

Din cauza unui tremurici ca ăsta o să ajungă posedaţi de stăpânul adâncurilor. Aşa spuneau bunicii mei. Nu cumva să-l atingeţi, îi avertiza bunica, că veţi muri pe loc.

După slujbă, degeaba le explica pastorul afară, în grădina bisericii, că, oameni buni, luaţi aminte, tremuriciul nu e o boală contagioasă. Blestem e pentru cel care trebuie să-l suporte o viaţă-ntreagă.

Aveţi grijă la fiecare cuvânt pe care-1 rostiti.

Nu mai fiţi atât de superstiţioşi.

Nu păcătuiţi împotriva lui Isus Cristos prin blasfemie şi suduieli.

Tremuriciul nu se va prinde de voi. Nu-i virus, nu-i bacterie, nu trebuie să te temi de el. Ar fi cazul să si înţelegeţi ce vorbiţi.

Cuvântul nu este numai binecuvântare, ci si ocară.

Băgaţi-vă odată asta-n cap.

In latineşte se cheamă epilepsie, dar de fapt e un cuvânt de origine grecească, nimeni nu vă cere să-l reţineţi, pentru că

nici pe ungureşte, nici pe latineşte nu trece în nimeni si-n nimic.

Şi nici pe greceşte, a râs pastorul, satisfăcut că are ocazia să-si etaleze vastele cunoştinţe şi să le aştearnă la picioarele lor, explicându-le pragmatic, pe limba lor.

Ceea ce a declanşat o mare indignare, iarăşi n-au înţeles ce tot zice pastorul lor şi mai ales de ce e atât de amuzat.

La urma urmei, îi făcea o plăcere răutăcioasă atâta pizmă şi prostie care, alături de noi, îl înconjura şi pe care aici, la noi, o întâlnea pentru prima oară, având în vedere că asta era prima lui parohie. Insă n-ar fi putut să le spună, deşi în fiecare duminică, în curtea bisericii, îl suceau pe toate părţile, că atunci de unde-n pizda mă-sii a venit şi a intrat în ea, în Roza asta.

Domnul nostru Isus Cristos a izgonit sufletul mut din copilul scuturat de diavol.

Domnu părinte ştie mai bine ca noi cum e scris. E scris, cum să nu fie scris, iar părintele lor le-a şi recitat pe loc versetele respective, cum să-şi închipuie enoriaşii lui că el nu le-ar sti. Că stă scris aici si aici foarte exact. Dacă în iarnă ati fi venit la orele de

religie aşa cum n-aţi venit, atunci aţi cunoaşte locul versetelor, însă din ele nici pe departe nu reiese că toate bolile vin de la diavol.

Păi, tocmai asta întrebăm, domnu' părinte, că atunci de la cine. S-au uitat la taică-su, să ne uităm la taică-su, s-au uitat la maică-sa, să ne uităm la maică-sa, la fraţi, si domnu' părinte poate să se uite şi el, cu ochii lui, dar Roza nici măcar nu seamănă cu niciunul din ei.

Pe asta pastorul n-o înţelegea. Cum ar fi putut să înţeleagă ce voiau să spună ăştia.

Asta să fi fost marele răspuns, sau întrebarea, că Roza, dacă nu seamănă deloc
cu nicio rudă de-a ei, atunci totuşi diavolul i-
a facut-o nevestei păstorului lor, cine altcineva ar fi putut să i-o facă. Ceea ce totuşi n-ar fi îndrăznit să spună cu voce tare, să nu se prindă blestemul sau să nu fie acuzaţi de faptul că ei nu în Domnul Dumnezeu cred, ci în negre superstiţii.

Dacă o spun cu voce tare, se prinde.

Sau atunci totuşi ne-a fost trimisă de undeva, domnu' părinte. Dar am fi curioşi de către cine si de unde.

Insă pastorul lor doar se uita la ei prin

ochelarii lui mari si nu ştia nimic, nu-nţelegea nimic. Până acum ei niciodată nu mai avuseseră un pastor atât de neştiutor. Prezbiterii deja se sfatuiseră între ei cum ar putea să-l convingă, la următoarea lui vizită, pe venerabilul episcop să-l ia în pizda mă-sii de-aici pe reverendul lor erudit şi să le aducă altul.

Beteagă, beteagă, însă nu puteau să-şi închipuie pe unde intră şi se cuibăreşte-n ea chestia aia, boala aia necontagioasă sau ce-o fi, a Rozei, când o apucă de se zvârcoleşte pe jos.

Păi, unde altundeva poate sălăşlui dacă nu în fofoloancă, şuşoteau între ei, râzând.

Pentru că, din cauza antecedentelor Rozei, nimeni nu se îndoia de faptul că trebuie să fie pe undeva prin ea. Oricine poate vedea,

Roza asta nu se poate abţine. încă de pe când era fetiţă umbla după bărbaţi în toată firea, o trăgea aţa.

Păi, nu tot ea pusese ochii şi pe bietul Hoss. Că bietului Hoss ăstuia niciodată nu iar fi trecut prin minte s-o facă tocmai cu o fetită ca asta, având în vedere că toată ziua se

ocupă numai de albinele lui.

Numai ca să le poată lua mierea.

De atunci a intrat frica în bieţii familişti. Că asta şi-ar pune-o cu oricine, iar atunci baiul nu poate fi altundeva decât în găoaza ei.

Nu noi spunem asta, nici eu n-aş spune, dar asa se zice.

Ştiu ei.

Ea nu stă locului ca orice femeie normală, i și atunci se zbate sub ei și țipă, ce vi acum reverendul să le spună de uri.

Abia reuşeşti s-o ţii sub tine, toţi spun asta.

Auzind toate astea, reverendul şi-a plecat capul spân, căci brusc şi foarte vag a înţeles, ar fi ştiut răspunsul la ceea ce se gândeau enoriaşii lui, şi tocmai de aceea, speriat, nu le-a mai spus absolut nimic.

Se ruga în tăcere, de parcă n-ar fi fost pastorul lor, ci un oarecare neştiutor.

Ăştia sunt în stare să ardă pe rug sufletul ăsta chinuit.

Până seara, ba chiar şi toată noaptea, pentru că nici de dormit nu putea să doarmă din cauza lor, se tot gândise că oare de unde ar trebui să înceapă, cu ajutorul lui Dumnezeu, şi cu ce fel de explicaţii, şi că de ce naiba nu si-o fi ales el o altă meserie.

Pentru că pastorul ăsta e un pastor care

crede că noi nu pricepem din vorbe.

De parcă mereu i-ar fi ruşine de toate câte îi debităm noi aici.

Asa ne-a fost trimisă de undeva, cu piţiroanca ei, pe capul nostru, dar asta totuşi n-au îndrăznit să i-o spună cu voce tare reverendului.

Ar trebui să ştie.

Dar dacă nu pricepe.

Dar când nu-i în ea, oare unde e.

Poate în altcineva.

Si de-acolo intră în ea.

In bijboaca... roşie a lui Terez Bânya şi-o fi făcut cuib, unde altundeva, căci toată lumea zice că aia are părul roşcat la bijboacă.... Dar cum să-i spună păstorului lor de suflete despre bijboaca... ei roşcată şi păroasă, dacă ăsta nu vrea nici să ştie, nici să priceapă nimic.

Păi, bărbat e ăsta, se întrebau unii pe alţii, însă nu s-a găsit unul care să fi răspuns.

Atât de departe totuşi n-au îndrăznit să meargă.

Nu-i vine în minte nici măcar faptul că Domnul nostru Isus a alungat duhurile rele în mare folosindu-se de porci.

Iar atunci ceva ar trebui să facă si el.

Până nu-1 atenţionează episcopul său.

Căci nu era om care să nu fi ştiut unde

se
află cuibărit acel ceva, totuşi nu i-a spus nimeni răspicat că acolo şi-ar avea adevăratul cuib, în Terez Bânya.

După cum n-au spus, deşi ştiau, că lui Terez Bânya numai la ei îi stă gândul, la cine altcineva, la casa lor, la hambarul lor, la copilul lor, la nevasta veşnic borţoasă a păstorului lor, ca să i se nască pruncul însângerat, să-l sugrume cordonul ombilical, rouă fainii să cadă peste căpşunele proaspăt sădite, ca să putrezească albe, mereu spune, le zice, îşi bate gura, şi putrezesc sau li se usucă frunzele verzi de la ciupercă, când seara, în patul ei, ea şi-o mângâie, căci de undeva ştiau cu totii, vorbeau si surorile ei,
asta abia aşteaptă să se facă noapte, şi cât îi noaptea de lungă nu face altceva decât să-şi mângâie bijboaca aia roşie.

Şi toată lumea ştie cine are bijboacă roşie.

Aia are o ditamai bijboaca mustindă, de ţi-ar încăpea capul fără probleme.

Până şi copilul picase din ea numai aşa, într-o doară, Elemer ăla al ei.

Insă niciodată n-ar fi zis pe şleau capul cui în găoaza cui ar încăpea, şi de ce găoaza ei sângeroasă e roşie ca sângele,

şi ce legătură ar avea blestemul şi mângâierile alea multe cu roşeaţa asta a ei, şi cum merge ea afară din casă, la lumina lunii, chiar şi prin uşa închisă, cu fofoloanca atât de atâtată încât urlă-n ea diavolul purpuriu.

După miezul nopţii mereu o aud vecinii, n-ai grijă, îi răsună vocea în întuneric.

Atât de mult si-o înfierbântă cu mâinile.

Nu închid un ochi până-n zori, când trebuie să se scoale din cauza animalelor.

Tu ştii, ştiu si eu.

Vecinii nici n-au îndrăznit să spună ce-au văzut ei cu ochii lor, la lumina lunii, când o pândiseră.

Numai să nu-i deoache cu vorbele ei.

Gura tăcută nu umblă bătută.

Eu ştiu, cum să nu ştiu, tot ce ştii si tu.

E destul de trist, îngeraşul meu, că pe la noi omul trebuie să ştie chestii din astea.

Ce n-as da să nu fi fost aici casa mea > părintească.

De ce cad oare întotdeauna pe capul nostru ruşinea si amărăciunea.

Iar dacă ne gândim la acelaşi lucru, atunci îţi spun eu că-i mai bună tăcerea.

La cine ne gândim noi vezi să nu-ţi dea foc.

Tu ştii ce gândeşti, tu spui, grija ta, la ce te gândeşti, eu nu pot să-ţi spun, dar nici eu nu gândesc altfel, pentru că nici n-aş putea gândi altceva şi eu mă tem pentru viaţa mea frumoasă de familie.

Nu înţelegeau ce nu înţelege reverendul.

Nu râdea, nu zâmbea Roza, în privinţa asta se deosebea până şi de răutatea aia mai mult decât bătrână, de Terez Vârnagy, care cică ar avea-o atâta si atâta de mare, piţiroanca ei aia roşie din chiloţi, de la care ia foc până şi rogojina de paie, şi care ştia şi ea să râdă la fel de mult ca toti ceilalţi.

Chiar şi cu piţiroancă roşie, nici ea nu va trăi veşnic, n-ai grijă. Măcar speranţa asta, singura, mi-a mai rămas.

Nu îndrăzneau să-şi spună asta decât în şoaptă, şuşoteau.

Dar nici de tăcut nu puteau să tacă, măcar astfel îşi puteau oferi un strop de speranţă.

Deşi Roza de fiecare dată le rânjea sârguincios, de-a dreptul amabil.

Ca omul care ştie că are o hibă, un defect pe care mintea normală nu-1 pricepe, şi că uneori o apucă hiba asta a ei. Trebuie să fie amabilă cu ei. Deşi despre conceptul de

amabilitate ea niciodată, niciunde în lumea asta n-avea de unde să fi auzit. Insă, fără niciun sprijin conceptual, o practica, amabilitatea asta. Ceva o apucă, cum se spunea, intră-n ea, şi pe astea le putea auzi numai de la alţii, dar de ştiut nu ştia. Intr-un fel si credea. Deşi nu simţea sau gândea asa ceva, că de undeva, ceva ar intra în ea, şi atunci iar începe să clănţăne din dinţi.

Doamne Dumnezeule, Roza iarăşi clănţăne din dinţi.

O întrebau, ia, cum clănţăni tu, măi Roza, din dinţi. Cum se zvârcoleşte pe jos, ea nici asta nu ştia.

Cine să se vadă pe sine. însă îi întâmpina cu rânjetul ei gata de orice. Li-1 oferea la schimb pentru mica ei hibă, ca să fie iertată.

Roza Rânjilă îi ziceau.

La chestia cu pârţâiala i-a şi tras imediat un rânjet lui Terez aşa, aplecată fiind, căci de oprit nu s-a oprit din lucru, că cică ea s-ar bese sub nasul lui Terez, de la acriturâ.

Ştia, asta e poanta lor şi atunci trebuie să rânjeşti.

N -are ce face Roza, numai de n-ar răpăi în halu’ ăsta.

Şi nici gaura curului de nu ar savura-o atâta.

De nu mi-ai bate toba atât de fudulă, fa Roza, ci i-ai da drumul încetişor.

Deşi nu înţelegea de glumă Roza, ştia din experienţă cum glumesc alţii.

Le arăta gingiile tocite până la os, când auzea diversele lor năzbâtii.

Nimeni altul nu şi-ar fi putut căsca gura atât de larg.

Arăta ca hoiturile din război, cărora corbii le-au smuls limba din gură.

Văzuseră destule hoituri din astea când, pe la sfârşitul iernii, la a doua trecere a frontului, viitura îngheţată le aruncase la mal, se desprindea carnea de pe ele. Am văzut, n-ai grijă. Râul nu ţine hoiturile. Şi apoi nu le-au fost de ajuns corbii, i-au mai ronţăit şi vulpile.

Cu toate că si ei fuseseră născuţi de mame, şi totuşi de ce oroare au avut parte.

Mamele îi aşteaptă înapoi.

Dacă li s-ar arăta, uite, pe băiatul ăsta frumos chiar tu l-ai născut, nu i-ar recunoaşte.

Până la sfârşitul vieţii lor vor purta doliu.

Nici măcar atâta nu ştiu, că sunt cu totii,

fără nume, înmormântaţi aici, la noi, la

marginea cimitirului.

Femeile ştiau asta, o luau la zmeură, o luau la căpşune, la plantat, cules şi prăşit, în noiembrie la cules de măceşe sau, aproape de apă, pe câmpurile cu coroană de aur, la porumb, la cartofi, pentru tratat şi strâns, după atâtea ploi, la scos din pământul colectivei cartofii ăia răsfutuţi, tu-1 în cur pă mă-sa p-ăf de-a inventat noroiul, o să ne înecăm în noroaie,afară, pe câmpul colectivei nu mai ştiau pe unde să calce, în lutul albastru sau în nisip, dar ştiau din experienţă că la muncă Rozei ăsteia îi trebe multă apă.

Că Roza bea la apă ca o vită. Ar bea şi o găleată întreagă dacă i-ai da.

Poţi să-i atârni liniştit găleata de gât.

Iar baba asta zgârcită, nemeşa Terez Vârnagy, nici apă nu-i dă destulă. Şi vezi, Roza asta totuşi e nebună după ea.

Umblă după ea ca un viţeluş.

E nebună şi aia, n-ai grijă, cine-şi pune mintea cu nebunul e si mai nebun, nebunul nu asudă, nici la deal, nici la vale, nebunului nici să-i faci, nici să-ti facă.

Nu-i aşa, ce tot spui, cerul mi-e martor că Roza e nebună după Terez asta.

Dar, te-ntreb eu, oare ce i-o fi făcut de-a înnebunit-o în halu’ ăsta pe Roza.

La această întrebare au tăcut.

Toţi se gândeau că Terez, baba asta mai mult decât bătrână, pe care pâinea adevărată şi apa cea bună o aduseseră acasă după douăzeci şi doi de ani, degeaba crapă ea într- o bună zi, dacă ei rămân cu Roza pe cap.

N-o spuneau, dar ştiau la ce se gândeşte celălalt.

Asta ar trebui să piară întâi, Roza, ca ailaltă să piară împreună cu ea.

Şi nimeni nu credea că nu din zgârcenie nu-i dă apă, după cum se zvonea, ci pentru că de atâta bătrâneţe se făcuse uitucă.

Tu niciodată să n-ai mai mult în cap, sufleţel, odată ajunsă la vârsta asta înaintată.

Şi ei i-ar fi mai bine sub pământ.

O spun, crezi, nu crezi, pentru că-mi pare rău de biata de ea. Pe nimeni n-ar trebui să superi atât de mult cât o supărăm noi pe ea.

Cum să nu fie rea până la urmă.

Ţie ţi-e uşor să vorbeşti, dragă, tu locuieşti departe de ea.

Lasă-mă cu din astea, cum că mie mi-e uşor să vorbesc si că unde stau eu.

Ştii bine.

Nici usturoi n-ai mâncat, nici...

Tu ştii deja aproape totul.

Păi, dacă uită, uită, mânca-i-ar buba rea şi dramul ăla de minte unei uscături asa bătrâne cum sunt eu, asa se ciorovăia, se pedepsea singură Terez, zicându-şi uscătură de sute de ori, în timp ce stătea în bucătăria ei întunecoasă, simţind durerea din oasele ei secate.

Strop de măduvă nu mai e în ele.

Să beau.

Până si asta uit.

Nici măcar surorile ei, cele două, n-o credeau.

Păi, nu numai Rozei nu i-am dat, nici eu n-am băut, futu-i capra mă-sii.

Veneau pe capul ei.

Că numa ca să-i aducă niscai fasole.

Acum să se mai zbuciume si din cauza lor,
i se întorcea stomacul pe dos.

Fute-m-as în fasolea voastră.

A dat norocul peste mine, amândouă să- mi aduceţi uite-atâtica fasole, o să-mi purtaţi de grijă la bătrâneţe cu fasolea voastră.

Mie nu fasole să-mi aduceţi.

Ele să-mi spună mie, tocmai ele, ce să-mi gătesc.

Ce tot vreţi voi cu fasolea voastră.

Eu am fiert deja de cu noapte fasolea fragedă.

Eu în zori trebe să plec cu Roza.

Păi credeţi că la mine nu creste fasole.

Până şi în porumbişte am fasole. Şi aici în grădină am fasole. Şi acolo, pe deal, am fasole. Cum de nu le e ruşine, nu le crapă obrazul de ruşine, două scârbe de babe să fie
toată frăţietatea mea.

Dar lucru cert, fasolea lor, a putreziciunilor, era frumoasă.

Mereu se aliau împotriva ei.

O să-i spunem noi ce-avem de spus.

Dar să-i ducem si nişte fasole.

Să vadă cu ochii ei ce fasole fainã avem.

Ce înseamnă fasole fainã.

Credeţi că eu n-am mai văzut fasole.

Fasole din asta a dus ea la Ritz, la Palatul Dunărea. De atunci, în fiecare an eu pun de
sămânţă, nu voi. Păi, voi fasolea mea mi-o aduceţi. Toate păstăile trebuiau să fie la fel la fel, am avut grijă, nu vă bateţi voi capul, să nu iau sămânţă de la alea încovoiate,

numai

de la alea drepte, întrucât fasolea aia o dădeau garnitură la friptura de vită, iar înainte să le pună la abur, păstăile se legau buchet cu fire de iarbă dulce.

Arăta ca un mănunchi de vreascuri. Si-1 puneau lângă carne, în sosul brun, dar numai un capat.

De ce surori nesuferite are ea parte pe lumea asta hidoasă. Si eu sunt destul de bătrână, voi trebuia să fi crăpat întâi. Ce vă mai trebuie, ce mai vreţi voi, ati făcut ţapţarap tot, dar absolut tot mi-aţi luat, şi omului vostru i-aţi făcut felu’ la timp, iar după ce mi-aţi şterpelit moştenirea, acum vreţi să mă despăgubiţi cu fasole.

Ia, luaţi-mi tot şi duceţi, împreună cu fasolea voastră, tot ce vedeţi aici, eu am făcut, eu am agonisit.

Lui Elemerke nu-i las nimic.

Vă las totul vouă, prin testament.

Nici măcar un cui, un cuţit ruginit nu mi-aţi dat, să-mi tai gâtul cu el, pentru că în propria mea curte vă bateţi joc de mine cu fasolea voastră.

Pot să tot aştept ca măcar acum, la bătrâneţe, să arătati îndurare.

Măcar o dată de aţi spune, ascultă, Terez, s-a întâmplat ce s-a întâmplat.

Tu eşti totuşi sora noastră, noi suntem surorile tale dragi, cu iubirea lui Isus Cristos te iubim, deci după moartea scumpilor noştri părinţi ti se cuvine si tie ceva. Tine cuţitul ăsta ruginit, futu-i, pe care altfel i 1am da unui ţigan, l-am arunca la groapa de gunoi.

Deşi amândouă ştiu că în casa părintească ea cu cuţitul ăla tăia urzici pentru gâşte. Şi totuşi nu i l-ar da. Nici pentru porci n-a tăiat altcineva, eu am tăiat, cu cuţitul ăla, urzici pentru porci. Voi n-aţi tăiat nimic. De la ce altceva să vi se fi rotunjit bucile, eu, de una singură, am hrănit porcii cu urzici, pentru ca, vai, să nu se îmbolnăvească bieţii de ei si pentru ca, între timp, voi să vă puteţi împopoţona în linişte, în camerele mari şi răcoroase. Avea tăişul bun si lung. Ca să aveţi voi carne macră, că grasă nu mâncaţi. Ca, stând la fereastră, să brodaţi fete de masă înzorzonate. Şi vă trebuia şi zestre pe lângă.

Aveaţi nevoie de zorzoane. Cum au fost, la fel de pocite au rămas mutrele voastre.

îmi face mie pe sfânta, Etelka, de parcă ar fi papistaşă.

Tu ai omorât-o pe Eszti, neruşinato. însă papistaşul ăla de Dumnezeu s-a pedepsit pe sine cu voi, nu pe mine.

Cât îi ziua de lungă, Juliska zbiară la ea în curte, asa cum făcuse toată viata, certându-se cu toţi şi respingându-i. Ajunsese propria-şi pacoste. Nici ţâţe nu-i crescuseră, să fi avut cu ce să-şi hrănească plodul. Dar nu le-ar trece prin cap să zică, ascultă-aici, Terka, hai să lăsăm trecutul. Pentru că atunci ar trebui să daţi, să daţi ceva, futu-i, baremi un cui ruginit, în ceasul morţii voastre.

Insă nu daţi, nici măcar ca s-aveti ce să-mi înfigeţi în inimă. Niciodată n-aţi dat nimănui nimic. Nici dacă ar fi pentru sicriul lui Cristos n-ati da.

Uneori se gândea la înainte de vreme decedata Eszti, Eszti a noastră, de parcă ar fi fost încă-n viată si nu s-ar fi schimbat de atunci, căci altfel ar fi toate acum, iar dintre noi patru Eszti fusese cea sfântă.

Ca acestui Anti Vârnagy să nu i se fi născut niciun fiu. Au venit, pe rând, fetele, Etelka, Juliska, Terez şi Esztike.

Părerea generală era că de aia nu i se

naşte fiu lui Anti, pentru că nu-i stă bine puia.

Nu de el au râs, de un Vârnagy nici n-ar fi îndrăznit, ci de puia lui.

De aia face numai fete, pentru că puia aia lungă a lui stă într-adevăr câş.

Din cauza lindicului râdeau în gura mare de bunica lui Terez. Nu de Varnagy râdeau, care-şi moştenise puia strâmbă de la lindicul bunicii.

Veneau împreună, o chinuiau împreună, că ea nici măcar apă nu-i dă Rozei, şi iarăşi râde lumea de ei.

De parcă ar depinde de ea cine ce face şi ce pierde.

Iar noi să suferim toată viata din cauza ta.

De parcă nu ne-ar ajunge propriile noastre suferinţe.

Nu suferiţi voi cât sufăr eu din cauza voastră, dar nu spun la nimeni cât plâng eu nopţile, ce-mi pricinuiţi voi, câte blesteme, suferinţe, ocări, la asta nu vă gândiţi.

Nu spunea, nu care cumva să se mai şi bucure de suferinţa ei, pe care din cauza lor, a netrebnicelor, nenorocitelor, blestemate să fie, trebuia să o îndure.

Dar numaiatuncie mulţumităRoza, si

asta se ştia, se vorbea, îsi ziceau unii altora,

dacă-i dai apă cu vin.

Că ea nu-i chiar aşa de lepădat încât, baremi afară, la vie sau la cartofi, să nu i se dea apă cu vin bun.

Si mai dă-i si asta, si ailaltă.

S-o cinsteşti în fiecare zi de la Dumnezeu,

nu numai simbria pe zi să şi-o primească, ci şi una-alta pe deasupra.

I se dădea şi pe deasupra, cum ar fi apă cu vin.

Dacă duminica, înainte de-a bate clopotele de amiază, o trimitea taică-su la birt cu sticla cu căpăcel, s-o aducă plină cu vin, dar să nu cadă de-ar fi s-o apuce iar beleaua, dacă presimte, să pună jos sticla aia răsfututută, nu cumva s-o spargă dracului, alb să fie, roşu să nu aduci, Roza, că aduci degeaba, în ăla se pune zahăr, mie nu-mi trebe roşu cu zahăru' ăla mult în el. De cum

îşi punea piciorul în crâşmă, îi dădeau de-ndată un sprit roşu Rozei. Pentru că ei rosul

îi plăcea. Abia după aia îi umpleau sticla cu alb. Zece măsuri dădeau un pint. Atâta încăpea în sticla aia cu căpăcel a lui tac-su.

Sub tejghea se aflau două găleţi mari şi albe de porţelan, răcite cu gheaţă şi acoperite cu capace de tinichea, una pentru alb, una pentru roşu, de acolo scoteau cu măsura.

Găleţile erau din alea care aveau pictate pe margine o muscă, din fabrică, de la Vâc, unde se făceau găleţile astea de porţelan, în fabrica episcopului Migazzi sau unde-n curu’ mă-sii se mai fac şi astăzi, se pictează o muscă vie bând picăturile acre şi bune din vinul nostru ieşit din pământ nisipos.

Ia să-i dai Rozei şpriţul ăla, auzi.

Dar întâi să alungi musca aia de pe vasul curat, măi Piticuto.

Nu care cumva să se cace musca în şpriţul Rozei.

Ii puneau mult sifon, nici măcar nu mai era şpriţ, ci pişvaser, pentru ca, de la atâtea bule, Roza să-si dea numaidecât drumul la

pârţâială. O încăpere mare cu ecou era crâşma. Sifonul simplu nu ajungea, mai era nevoie de acreală şi mult zahăr pentru ca curul Rozei să se pună la treabă pentru distracţia lor de duminică.

Nu se zgârceau.

Din moment ce astfel sfinţea Domnul fiecare duminică, şi fiecare femeie mergea

la biserica ei împodobită pompos în fiecare săptămână.

încă de vineri începeau să care la flori. Catolicii, cu flori încolo, reformaţii, pe dincolo, cei dintâi împodobeau altarul, ăştilalţi, amvonul, masa Domnului şi galeria.

Iar ea rânjea amabil, în timp ce se întâmpla ceea ce se întâmpla.

Spunea despre ea muieretul, tovarăşele femei, cum îşi ziceau în glumă între ele, pentru că aşa le botezaseră comunistele, că Rozei ăsteia, din cauza maţelor ei putrede, îi cântă curu la armonică. îi făcuseră si un cântec. Stăteau cu sapa-n mână, afară, în vie sau în porumbişte, la Kisszíget, unde iarba era atât de înaltă, încât nu se vedeau între ele, de toate erau prin iarbă, maci, margarete, clopoţei, sau oriunde pe uliţă, în faţa prăvăliei sau în curtea brutarului, aşteptând să se coacă pâinea proaspătă şi să se împartă, când se adunau, cântau fericite cântecul pe care-1 făcuseră despre Roza.

Cântecul suna aşa: Roza sapă în grădină, curu-i stă ca în vitrină, bea, mâncă, ce huzur, futu-i mama lui de cur.

Râdeau.

Nici musca însetată nu trebuie s-o înghită.

N-ai grijă, c-o alungă Piticuţa.

Deşi ar înghiţi-o, să ştii, numai să fie o muscă pe măsură.

Nu pleca, Roza, mai bea, că nea Tolvaj, cârciumarul, nu se zgârceşte.

Dă-i din ăla roşu, Piticuţo, îi striga cârciumarul femeii pitice care, stând pe un taburet, spăla vase la tejghea. Bagă sifon ca lumea. Cârciumarul, Tolvaj, întru bunul mers al afacerii, se străduia ca toată lumea să aibă parte de distracţia duminicală cu Roza.

Abia să fi avut patruzeci Piticuţa, totuşi purta o faţă foarte bătrână, o adevărată mască, pe capul ei prea mare. De parcă Satana întâi i-ar fi amestecat bine toate trăsăturile feţei, ca apoi să le toace mărunt, pe deasupra încâlcindu-i de-a binelea şi părul. Se pieptăna cu sârg Piticuţa, îşi peria părul, mulţi piepteni se vor fi rupt în claia aia a ei de păr, de săreau dinţii în toate direcţiile, însă degeaba, părul niciodată nu-i stătea pe cap ca la alţii.

Si bineînţeles că muierile îi dădeau înainte

cu vorba, nicio grijă, vezi ce-am reuşit noi

împreună, Piticuţa asta o să fie negresă, părul, numai inele, până şi gura-i arată ca la africani.

Pentru că nu există nimic care odată si y odată să nu iasă la iveală. Pe la noi, aproape în fiecare familie era un vaporean, ăia-şi duceau nevestele pe vapor, vapoarele trăgeau după ele şlepurile încărcate cu marfa, pe şlepuri trăiau familiile, numai pe copilul şcolar îl lăsau întotdeauna acasă la bunică- mea, să-l pună la treabă, să-l bată, să-l educe, să-i poarte de grijă, ’tu-i mama mă-sii, că băbătiile astea oricum n-au altă treabă. Dar până se lăsa îngheţul se întorceau acasă cu toţii. Şi cine ştie ce s-o fi întâmplat pe drum. Ce-o fi păţit Amâlia Horgos asta, futu-i paraclisul mă-sii, ca să nu iau în deşert numele Domnului, cu Bolog, bărbatul ei, că toţi din familia lui erau nişte bologi, cu două mâini stângi adică, când într-un an ajunseseră dracu’ ştie pe unde cu şlepul, pe la turci, la Constantinopol sau unde-n curu mă-sii, că în iarna aia n-au venit acasă. Cu atâta gheaţă, cum ar fi putut, cu viiturile alea care au dat peste noi în anul ăla.

Şi aşa stătea duminica înainte de masă, pe taburetul de bucătărie al cârciumarului, Piticuta, odrasla demult decedatei Amâlia

Horg os şi a lui Jani Bolog, în timp ce cârciumăreasa, împreună cu celelalte femei, era plecată la biserica lor împodobită cu flori, şi în plus, în afară de luni, în fiecare seară a zilelor săptămânii, pentru că aşa era programul ei de ajutor de bucătărie pe taburet.

Astfel ajungea lesne la robinetul de bere, iar mâinile-i scurte şi cărnoase puteau spăla vasele cum trebuie.

De parcă nici n-ar fi fost pitică, aşa muncea.

Avea forţă copilul rămas pitic al Amăliei.

Şi mai avea o perie cilindrică de spălat sticle şi una cu coadă pitica asta a noastră, Măria Amălia Bolog, că ăsta era numele trecut pe certificatul ei de naştere, ca să poată freca bine fundul paharelor şi al halbelor.

Dă cu peria, Piticuţo, bagă peria şi freacă- le cu peria aia a ta cu coadă lungă, tu-ţi ’Mnezăii mă-tii, îi strigau bărbaţii, dă mai tare cu peria, dă-i şi freacă, răcneau în cor când ea, zâmbind ca pentru sine, cufunda peria în vreun pahar sau halbă.

Zâmbea Piticuta, neclintită, evitând întotdeauna să întoarcă privirile pe care i le aruncau ceilalţi.

Iar acest zâmbet permanent era de o

frumuseţe stranie, cu toate că avea o mutră destul de pocită, biata de ea. Asta era singura trăsătură permanentă a ei, acest zâmbet vid.

De parcă de la începutul începutului ţi-ar zâmbi cineva zâmbindu-si siesi.

Freacă ea, n-ai grijă, nu trebuie s-o struneşti.

Nu-i nevoie să-i spui să te perie, să te frece armăsarul vecinului.

Şi pe deasupra mai şi dă din cur, ţi-o freacă aia de numa, nicio grijă. Nimeni nu suge şi nu freacă mai bine decât Piticuţa asta.

Piti cuta sosea în fiecare zi la două jumate şi rămânea până la miezul nopţii când, conform regulamentului, localul trebuia închis. Piticuta n-avea contract de muncă, dar viata ei luase acest curs, devenind ajutorul permanent al cârciumarului, nu la negru, nu ca angajată, nu ilegal, ci pe drept, ca membru de familie, căci nevasta socrului lui Bolog fusese o Tolvaj ca fată, iar mie să nu-mi spună nimeni pe cine din familie angajez eu.

Continuând să zâmbească la fel de paşnic, Piticuta o ia înaintea lor si se duce în dosul latrinei.

Numai să se facă seară.

Ziua, când ar putea fi văzută, nu se duce. Seara se uită la ea insistent, hai, du-te odată, măi Piticuţo, şi atunci îi aşteaptă acolo unde lumina lămpii nu mai răzbate.

Aşa a fost pe la noi dintotdeauna, de când ne ştim.

Nu stăteau mult cu ea, până şi vinul şi-l lăsau pe masă.

Dacă Piticuţa nu era pe taburetul din spatele tejghelei, n-o căuta nimeni, că unde- o fi Piticuţa, nu întrebau, pentru că se ştia.

Nu ca s-o plătească, o face cu plăcere, las’ că-i dă cârciumarul simbrie din belşug.

Intră în atribuţiile ei de ajutor de bucătărie, n-ai grijă. Are atâta minte cârciumarul, Lacko Tolvaj ăsta al nostru, poţi să mă crezi.

In scurt timp Piticuţa a revenit, zâmbind la fel ca înainte si nici acum nu s-a uitat la nimeni.

Nu se observa pe ea nimic.

Era de parcă zâmbetului ancestral al acestor buze i-ar fi fost încredinţată singura
ei viată.

La miezul nopţii într-adevăr se trăgeau obloanele la ferestre şi uşă, se încuia pe

dinăuntru, cum se cuvine, dar dacă mai erau muşterii, si de ce n-ar fi fost mereu, atunci se
continua cu băutul, disputele, chiolhanul şi lălăiala.

Pe partea opusă a străzii nu se aflau decât biserica catolică şi vechea primărie, acum goale şi cufundate în întuneric, nu deranjau pe nimeni.

Uneori cârciumarul trebuia totuşi să iasă
din dormitorul său, pentru a azvârli pe uşa din dos ultimii muşterii amorţiţi si a lua
banii din sertarul în care-i pusese Piticuţa.

Piticuţa putea să plece acasă după ce încheia socotelile. Umbla cu paşii ei mărunţi, de parcă s-ar fi rostogolit, pe deasupra se mai şi bâţâia. Nu trebuia să meargă departe aşa, de una singură, căci locuia în capul Străzii Uszălyos, la şapte, cu băiatul ei înalt care se făcuse brutar şi era mai mereu plecat la Văc, unde lucra în tura de noapte. Din cauza puşcăriei era multă pâine de copt, abia făceau faţă brutarii, puşcăria fiind plină de infractori. Casa lor era micuţă, curte, abia.
Un nuc mare în mijloc o umbrea toată cu coroana ei, si atât, nimic altceva.

Băiatul cel înalt al Măriei Amâlia Bolog

pleca la brutăria din Văc după-masa devreme si se întorcea dimineaţa.

Nu ştiau, mai bine zis se prefăceau că nu ştiu cine i l-a făcut Piticuţei pe băiatul ăsta atât de înalt.

încă de mic copil îşi flutura în voie blondul cu reflexe roşiatice al părului său cârlionţat.

Piticuţa nu mai prididea cu tunsul pletelor, nu cumva băiatul ei să aibă un păr ca ea.

Niciun bărbat atât de înalt nu era printre ei. Nici roşcat. Care erau erau blonzi, din familiile de şvabi. Glumeau, râdeau, cum că i l-ar fi făcut mai multi deodată.

Băiatul ăsta o să aibă sământă din belşug, râdeau, la urma urmei ei îl blagosloviseră.

Râdeau şi de Roza când îşi primea cel deal doilea şpriţ de la Piticuţa cea măruntă.

După rânjetul oribil al Rozei au înţeles căi cam lovită cu leuca-n cap, e ca o pară căzută din pom, totuşi spectacolul merita toţi banii. Nici musca n-o alunga. Dacă venea un străin, alungarea muştei pictate din fabrică era treaba Piticuţei. Ia izgoneşte musca aia Piticuţo, nu cumva să

spurce vinul domnului musafir. Piticuta îsi lua ştergarul

şi, cu zâmbetul ei dintotdeauna, începea să plesnească, să izgonească, să izbească musca pictată.

Insă musca aia tot nu voia să plece.

Arareori deschidea gura Piticuţa, şi atunci mai mult ca să drăcuie. Fute-o-as în urechiusă s-o fut, musca asta nu vrea să plece.

Iar străinul stătea si se uita, ciulind urechile, oare despre ce vorbesc ăştia, ce naiba bălmăjeşte piticania asta din gura aia hâdă a ei.

De parcă ar fi fost tare de urechi.

O muscă atât de mare n-o mai fi văzut nicăieri un barcagiu rătăcit ca ăsta, de s-a speriat când a observat-o pe gura vasului. Că nici nu e muscă, ci un gigant al muştelor. Dacă ar fi ştiut că e tăun, că pişcătura ăluia doare, însă cine să ştie ce era, nimeni.

Cel puţin Roza ştia că ar fi bine să rânjească, din moment ce bărbaţii-s atât de binedispuşi şi le pică atât de bine pârţâiala ei, iar ea în mod cert depindea de bunăvoinţa lor.

Să nu-i facă rău.

Aşa se şi uita la ei, de parcă n-ar putea

să-i deosebească pe smintiţii ăştia cu pulici, pe pulicioşii ăştia, cum le zicea tanti Terezke.

Se străduia să si chicotească. Mai bine zis să necheze, ca un cal.

Iar uneori râsul ei aducea a lătrat.

Ştia să sloboadă rafale prelungi, emitea cu seninătate pârâituri ce răsunau în încăperea mare şi înaltă. Intre timp, gura-i schimonosită de zâmbet scotea la iveală nişte dinţi mari şi galbeni. De parcă ar fi facut-o dinadins.

Pentru ca gura aia căscată să-i îmbie matele la muncă.

Căci Domnul sfinţise duminica. Ii si cărau, după puteri, flori încă de vineri.

Ce bagi în gură scoţi pe cur.

Lor le rânjeşte dinăuntrul ei, las’ să se distreze. Duminica le trebe si lor o mică refenea, fir-ar să fie.

Nu numai că dinţii Rozei erau mari si galbeni, pe deasupra mai erau şi rari, deşi n- avea niciunul lipsă, ci felul în care, când vorbea, buza de sus, prea subţire, îi dezgolea gingia vişinie, oferind bărbaţilor

o privelişte într-adevăr oribilă.

Părea că Roza ţine-n gură o bucată de carne crudă.

Erau unii care atenţionau în surdină să se

termine cu distracţia asta. Deoarece s-ar putea s-o facă pe Roza să se cace pe ea, şi nici măcar chiloţi n-are.

Cu asta speriau copiii mici, cu rânjetul Rozei.

In timp ce ridicau copilul în aer, strigau la unison că o să i-1 dea ei, lasă-lasă, dacă mai eşti rău o să te ia Roza si o să te ducă în

cămara ei rece. O să-l dea spre înfiere, na, Roza, ia-1 si du-1 în cămara ta rece, nu trebuie să ni-1 dai înapoi, că nimeni n-are nevoie de copilul ăsta rău şi afurisit.

Iar Roza chiar credea că vor să-i dea copilul.

Ii îndesau în gură feţişoara copilului nărăvaş.

Părea că Roza uită de fiecare dată ce urmează. Acum o să izbească ţeasta copilului de dinţii ei. Copilaşii dădeau disperaţi din mâini şi din picioare, o loveau pe Roza cu picioruşele în piept şi-n burtă, lucruri la care bărbaţii se uită cu plăcere.

Să dea cu picioarele în burta Rozei, să

dea în piersica ei împuţită. Pentru că nu şi nu, no voiau micuţii pe Roza, îşi fereau mutrişoarele mânjite, strângeau din pleoape.

Sau vârau capul copilului neascultător între picioarele Rozei, tot zicând şi spunând si răcnind, dacă o să fii mereu rău si nărăvaş,

aici o să te bag pentru totdeauna şi cât trăieşti o să stai cu nasul în piersica împuţită a Rozei.

Dar întâi îţi tăiem puţa. Degeaba ţi-am lăsa-o, că Roza oricum o să ti-o mânce.

Iţi aruncăm puţulica la câini.

N-ai grijă, Roza are dinţi şi în păsărică ei. Rânjea Roza cu carnea crudă a gingiilor ei, de parcă se pregătea să scoată un urlet.

Iar ei îsi scoteau cutitul din buzunarul adânc al salopetei, las’ să ţipe de frică răutatea asta de copil înainte să-i aruncăm puţa la câini.

In realitate, pe Roza o încânta oarecum faptul că le face atât de mult pe plac, le suportă pe toate, însemna că totuşi are şi ea un rost.

Asta o călăuzea si în muncă, să-si aibă rostul. Să nu fie fără rost cum se spunea despre ea, că Roza asta n-are un rost. Păi,

de ce nu poate asta să aibă grijă, că pe toate le sparge. Roza asta nu-şi are rostul. Asta face numai pagubă, numai belele ne aduce pe cap.

Să n-o mai chinuie.

In ochii ei nu se putea citi nici bucurie, nici tristete, fie că o chinuiau, fie că nu.

De sentimentele sau gândurile ei, dacă leo fi avut, era foarte departe. Dar chiar dacă nu dădea semne vizibile, Roza se bucura, îi creştea inima-n piept că, iată, îşi are şi ea rostul şi nu se spune că ea numai le sparge pe toate şi nu face decât pagubă.

Şi o şi aruncă, neisprăvita, dinadins a izbit de piatră cana mea cu nu-mă-uita, netrebnica.

Poate un pic prea lată, dar frumos boltită si luminoasă era fruntea Rozei.

Pielea arsă de soare stătea bine întinsă pe fruntea Rozei. De parcă altul i-ar fi întins-o acolo. Nu ştiau cine să i-o fi întins-o atât de

bine. Nici măcar când rânjea nu i se formau riduri pe frunte, nici la baza nasului, ca la alţii, ceea ce făcea ca mutra ei să pară foarte stranie în ochii lor.

Referitor la asta, pastorul îi spusese odată lui Hamza că probabil zeii i-au luat

definitiv Rozei mimesisul, acesta fiind cel mai preţios dar oferit în schimb. Pastorul lor se gândea la una din muze, la figura inexpresivă a lui Melpomene care, la vederea tragediei îngrozitoare, trebuia totuşi să-şi vină în fire şi să-şi interpreteze cântecul de doliu aşa cum scrie la carte.

In lipsa mimicii, Rozei doar umerii i se ridică în caz de spaimă iraţională.

De la bucurie, nu, de la bucurie, nimic, dar nimic.

La fel ca Melpomene, muza, sau câinele, când de frică îşi ia coada între picioare şi o şterge.

Ceea ce n-a scăpat atenţiei băieţaşilor.

Se pare că şi asta ţine de iscusinţa Rozei, e semnul ei distinctiv. Roza se transformă în câine. Ori de câte ori are poftă. Dacă băieţaşii ăştia haini zăreau pe undeva un câine vagabond, o javră, erau siguri că e chiar Roza.

Strigau Roza după el.

In schimb, pastorul lor considera că, în lipsa capacităţii de expresie, pe Roza pune stăpânire o frică animalică. Sau ceva ce noi, în funcţie de intenţiile noastre, reuşim să

stăpânim sau să transformăm şi abatem prin mimică.

Trăirile unei astfel de fiinţe trebuie să fie teribile.

Cel puţin aşa gândea pastorul lor.

Ştiau că nu căprioara, nu vulpea latră în nopţile cu lună, ci ea, Roza urlă pe tarla, printre hambare. De îndată ce se face primăvară, fuge acolo, cu amanţii ei. Râdeau ei, însă când râdeau împreună, râsul lor se stingea într-o chicoteală cam speriată, căci băieţaşii ăştia superstitiosi aveau o frică

teribilă de câinele ăsta, de ideea că odată,

brusc, sub ochii lor, trupul Rozei va împlini promisiunea înspăimântătoare a transformării, devenind acolo, în faţa lor, un ***caniş rabiosus,*** târfa iadului, care le va lua puţulicile.

Degeaba aruncau în ea cu de toate.

Te muşcă de gât de-ţi cade capu-n poală, prostănacule, le ziceau micuţilor, noaptea Roza, javra asta, are o ditamai gură de câine de sfărâmă si osul.

Bagă de seamă, când o să creşti mare şi o
sa-ţi creasca şi puţa, atunci nu cumva sa te atingi de ea, futu-i, pentru că asta şi-n fofoloancă are dinţi.

Roza-Rânjilă, acum o să te tragem în piept, acum n-ai decât să rânjeşti, să-ţi arăţi dinţii ăia mari. Ai devenit un câine băsinos.

Strigau după ea în cor, marş acasă, javră băşinoasă, picioarele-ţi să n-atingă pământul.

Ea continua să meargă rânjind mândră, în mână cu sticloanţa ei cu dop, se întorcea acasă de la cârciumă. Bucuroasă că le făcuse pe plac, ca în fiecare duminică înainte de masă, si că-i duce lui tac-su vinul alb.

Nu îi duce roşu, din ăla, nu, ci vin alb si scump.

Asa se face că-i luaseră numele de familie, încă din copilărie i-1 luaseră pe cel de Pasztor, la fel cum i-1 luaseră şi lui Terez pe cel de Vârnagy. Cu toate că şi tatăl, şi bunicul ei

fuseseră chiar păstori, nu numai cu numele. Păstoritul era slujba lor oficială. Păstorul comunal avea doi câini negri cu blană stufoasă si încâlcită, un fel de căzături. Doi

saci plini de furie, cu ochii ca stelele, lătratul lor tăios răsuna în zare, în timp ce alergau, gonind oile şi caprele spre a le ţine departe de vaci. Intr-o casă, proprietate comunală, locuia păstorul cu cine ştie câţi copii ai lui.

Eu nu pot să spun, poate ştii tu câţi copii în viaţă are Pâsztor ăsta, că ăştia precis mai fac pierdut prin bălegar câte unul. Le era ruşine că păstorul lor are atât de mulţi copii.

De n-ar fi atâţia. Şi după aia, cine poate să-i întreţină.

Se temeau că o să rămână în grija lor. Când moaşa Mentes a întrebat-o pe doamna Pâsztor, pe aia cu mutra mâncată de vărsat, pe Panni, unde-i copilul din burta Rozei, aia a ridicat din umeri că de unde-n pizda mă-sii să ştie ea.

Pentru că doamna Pâsztor până şi cu moaşa vorbea asa.

Deşi moaşa, doamna Mentes, le spunea mereu, le ruga pe muieri să nu vorbească aşa cu ea, folosind astfel de cuvinte.

Doamna Mentes era o damă cu tinută, ea
e moaşa de la noi, văduva unui mic funcţionar la stat, de la Gyor fusese deportată aici, din căminul ei boieresc, însă meseria de moaşă o învăţase încă de dinainte.

De câte ori aveau ocazia, îl numeau pe păstor Marele Futălău. Sau Pulosuîi ziceau.

Era un inssubţirel, vânos si înalt, foarte ars de soare de la atâta păstorit. Poate că totuşi de la el îsi moştenise Roza fruntea aia.

Un om sprinten ca prâsnelul. Se spunea că nici măcar sticla lui cu dop nu-i a lui. Că şi pe aia i-ar fi lăsat-o păstorul de dinaintea lui. Ca flăcău, venise de la Pomâz, taică-su fiind păstor acolo, neaducând cu el nimic, dar absolut nimic în casă, în afară de puia lui măreaţă. Asta n-avea nimic. Mai târziu s-a
pricopsit cu o taşcă masivă, din piele de vită. Ziceau muierile că precis o fi muncit din greu pentru ea, ilustrând munca aia şi prin gesturi. Râdeau toţi, râdeau ca să audă, şi în vie, şi în porumbişte, şi la Kisszíget, cine avea urechi să audă să priceapă. In taşca aia îşi căra păstorul sticla cu apă cu vin, când pleca cu

animalele. Punea sticla în picioare, atât de mare era taşca. De fapt era un porthart militar. Insă de faţă cu el nimeni n- ar fi îndrăznit să amintească de tască sau de porecla lui, nu, în niciun caz, căci un lucru era sigur, omul ăsta ştia să facă treabă. N-a existat să fi fost careva nemulţumit de el, să nu fi ştiut Pâsztor ce are de făcut. Avea grijă de fiecare animal în parte. Ştia bine când şi încotro să mâne animalul. Când să-l izoleze. In caz de nevoie, dădea gospodarilor sfaturi referitor la vite. Jugănea bine, niciodată nu sa infectat vreo rană.

Un om sever era păstorul.

Nimeni nu moşea animalele mai bine ca el. II şi chemau toţi, dacă erau probleme pe el îl chemau.

Oricât ai fi de gospodar, nu toţi se pricep la animale.

Se uita la animal si ştia unde si de ce se blocase. Ştia şi să taie, şi să desfacă, îl plăteau bine. Dar pe la spate nu conteneau să râdă de tasca lui.

N-a rămas un secret cine-i dăduse tasca aia, de când unul din gaşca lui Bandi Kobor Farkas, un havăr de-al lui, poliţaiul ăla răsfutut, un alt coate-goale, jelerul,

sărăntocul ăla, Jani Hoher Bako, călăul, argatul ăla, că aşa-i ziceau poliţaiului Varga între ei, primise o taşcă nouă pentru serviciu.

Să nu trebuiască să-i spună călău pe faţă.

Intr-un fel nu puteau să se împace cu gândul ca lor să le dea mereu ordine argaţii, zilierii ăştia de nimic, hai, asta si asta

semănaţi-le aici, că de arat nu mai e timp.

Dar cum pizda mamii lor vor să semene în pământ nearat.

Ştia si Terez, ştia si toată lumea, de-ar fi

crăpat în burta mamii lor. Toată lumea se întreba mirată că oare de la cine o fi căpătat Păsztor taşca lui din piele de vită.

Răsplată pentru ce o fi taşca aia.

Nu pot să spun, dragă, dacă nu ştiu. Nebunu ăsta de poliţai, Jani Bako sau, pe numele lui adevărat, Jânos Varga, de ce nu dă de capăt acestei chestiuni?

Că doar îl cunosc de când s-a născut, lucra la noi, n-avea nici zece ani.

Nici eu nu pricep, nu-i om să priceapă. Dar n-ai grijă, că pistol de serviciu are.

Păi, si el ar trebui să vadă ceea ce vede toată lumea.

Insă nimeni de pe la noi n-ar fi îndrăznit

să spună cu voce tare ce-ar trebui să vadă Jani Bako, la ce i-ar servi argatului ăstuia pistolul ăla de serviciu, cu care oare ce anume ar trebui să facă.

De ce nevasta lui Jani Bako nu i-a dat lui
Păsztor taşca cea veche, de ce pe aia nouă.

Nevasta lui Jani Bako crede că noi suntem
atât de proşti, încât să nu ştim că poliţaii primiseră genţi noi, iar Bako ăsta nici n-ar mai avea voie să umble cu tasca lui veche.

Se temeau că, dacă ar păţi ceva, atunci ei n-ar mai avea niciodată un păstor atât de bun.

Dar intr-un fel toată lumea si-ar fi dorit ca totul să se termine cu un măcel, astfel că si gândul ăsta îi băga de-a binelea în sperieţi.

Eu n-am să-ţi spun, că cioară ştii şi tu la cine mă gândesc şi atunci la ce bun să vorbesc. E mai bine să am pace, n-am nevoie de bucluc.

Ai dreptate, dragă, e mai bine să nu ştiu nici eu nimic.

Gura tăcută nu umblă bătută, de asta să te ţii pe-aci, pe la noi.

Ce ştii poţi să ştii si în tăcere.

Noi, în marea noastră deşteptăciune, nu ne putem scărpina prea mult la coaie.

Ce ştii nu ţi se ia, dar dacă ţi se trage una din cauza asta o simţi.

Se ştia si că Roza voia mereu s-o îmbrăţişeze pe Terka. Dar nici despre asta nu se vorbea. Omul ştie numai ce vede si aude.

Cum pizda mă-sii să nu fi ştiut, dacă Roza na vrut niciodată să îmbrăţişeze pe nimeni altcineva. In afară de flăcăi.

Vrea, nu vrea, o îmbrăţişează ăia destul, n-ai tu grijă, să-i frângă oasele, nu alta, cu atâtea îmbrăţişări. Iar băbătia asta mai bătrână decât bătrână, Terka, cotoroanţa asta dată dracului, Terez Bânya, o suceşte, o tachinează, glumeşte cu ea cât e ziua de lungă, în timp ce sapă lângă noi, pe deal,

dar ca Roza să se apropie de ea, s-o îmbrăţişeze, asta nu.

Ştiau, cum să nu fi ştiut, că au văzut, si o nu dată, ce tot făceau ele acolo, printre

rândurile alea lungi.

Tu pe mine să nu mă strângi în braţe.

Că-i strângi tu destul pe flăcăi. Multumeste-te cu ei, măi Roza.

Vorba cântecului, ia-ţi gândul de vrei, în braţe să mă iei.

Ei, lui Terez, îi pica tare bine să vadă şi să audă toţi ce-i cântă ea în gura mare Rozei, să vadă cum se leapădă de braţele Rozei. Cum o dă laoparte. Insă cu gingăşie, nu cumva să cadă. Şi să se lovească la cap. Că atunci iar o apucă. Nu ea să-i fie ucigaşă, precum fusese Etel pentru Eszti.

Nu se putea şti dinainte când o apucă. De aia era de dorit să aibă grijă.

Cât timp munceşte pentru ea, nu cumva să dea ortu popii în marea înghionteală. Nare decât să crape la alţii, dar nu la ea.

Tot trupul ei, piele de găină, iar părul, ridicat măciucă-n cap, aşa o înfiora pe Terez această precaut-tandră şi în acelaşi timp severă respingere, la fel ca spaima continuă de pe vremuri.

Niciodată pielea ei nu se înfiorase de atâta răcoare. Când stătea, căzută pe gânduri, în bucătăria ei întunecoasă, se gândea şi la asta, însă nu ajungea la nicio concluzie.

De undeva muierile ştiau si asta, n-o să fie

bine, clătinau din cap, chiar dacă va reuşi să evite.

Nu aprindea lampa. Ce-ar zice lumea dacă ea şi-ar aprinde mereu lampa.

Avea radio, un radio primitiv, popular, i-1 adusese Elemer al ei, Elemerke, însă pe cel vechi îl pornea numai pentru cântecele de duminică, de la prânz, cum făceau şi alţii, cum se cuvine.

Un singur păcat mare îi ajunge pentru toată lunga ei viaţă.

Pe ea să n-o bâzâie la cap Roza asta.

La asta se gândea în întuneric, atât ştia în adâncul sufletului ei şi nu exista drept de apel, dar nici justificare.

Şi cum înaintau ele aşa, pe rândurile lungi, şi bombăneau amândouă, vorbeau, îi dădeau înainte cu setea, cu apa cu vin şi cu băutul, coborându-1 din Cer şi pe Dumnezeul ăla răsfutut, deodată babei i s-a părut că n-o mai aude bine pe Roza.

In nopţile cu lună grăit-a pasărea morţii.

Ce pasăre a morţii, în puia morţilor mă-sii.

M-a purtat pe mine duhul între cer şi pământ.

Ce tot vorbeşti, fa Rozâ, păi în cântec nu-i aşa, măi Roza, a spus mai mult ca

pentru sine. Bunica ta, aia cu lindicul strâmb, ti-o fi grăit aşa, nu pasărea morţii.

Şi a început să recite, să cânte-n gura mare pentru Roza cântecul celebrei, adoratei
Manyi Kiss.

Şi prin asta i-a făcut un bine, acum ştie şi Roza ce ştie orice orăsean, acum a auzit de la
ea şi de Manyi Kiss.

Că în nopţile cu lună... la ce visează fata. Poate la prinţul care va sosi pe cal alb. Şi acest vis e atât de frumos, numai că urmează trezirea.

La care Roza s-a înfuriat mult mai tare decât ar fi putut cânta Terez în timp ce mergea, tot mergea, zărind capătul rândului.

Are aripile mai negre decât baticul dumitale de catifea.

Ce tot vorbeşti, Roza, care batic de
catifea.

Pe care ti l-ai călcat atunci, în Vinerea Mare, înainte de a merge la biserica ta.

De la chestia asta cu Vinerea Mare, cum că ea s-ar fi dus la biserica ei, Terez s-a oprit numaidecât din cântat, deşi ar fi putut să-i cânte Rozei toate strofele. Le auzise des de la Manyi Kiss, învăţându-le

pe vremea când o însoţea, îmbrăcată în costum popular maghiar, pe renumita Hella Ortvay la Orfeum, pe bulevard. Trebuia să-şi pună şi cununa pe cap, ca Hella să se poată întâlni acolo, în secret, cu viteazul Okolicsânyi. Pe atunci grăsanul ăla de şvab împuţit nu ştia nimic. Cum că ăştia doi îl înşală pe Aladâr Gunten Gorog, fabricantul de faianţă. Ea să nu fi ştiut, ce nu-si faceau ăştia doi. Se uita la ei cu ochii cât cepele, căci îi urmărea, bineînţeles, abia aşteptau să poată dispărea pe după vreo draperie roşie, aruncându-se unul în braţele celuilalt. Iar asta îi apucase brusc, de la o zi la alta. A intrat dracu ăl’ bătrân în amândoi deodată. Iar Terez nu putea să nu aprobe asta, căci se simţea de parcă ea însăşi i-ar fi înşelat cu mare plăcere pe amândoi, şi pe împuţitul ăla de fabricant şvab, şi pe Hella, cu Okolicsânyi, ceea ce-i pica într-adevăr foarte bine. Atunci cum să nu-i fi părut rău, din acelaşi motiv, de şvabu ăla tâmpit şi gras. Că şi ei îi plăcea de tânărul Okolicsânyi. Şi încă cum, cu părul lui frumos ondulat şi pielea-i albă ca neaua. Cum să n-o fi înţeles ea pe Hella. O apucau frigurile din cauza lor, prinsă la mijloc între cei doi la n-are cuvinte să

spună cât de împuţitul Orfeum. Iar la Râkoshegy, printre copacii ăia mari, îi aştepta şvabul, umflatul ăla, să vină cu ultimul tren. Insă ei nu veneau. De-ar fi crăpat cu toţii, până la unul,

marii domni boieri. Ii servise în prostie, cum să nu-i fi servit, îi cunoştea, le doreşte si

acum la fel de mult moartea. Âstia ne luaseră

toate pământurile din luncă.

Dar cele spuse de Roza referitor la Vinerea aia Mare au îngrozit-o puternic. Ruşinea ei era unul din puţinele lucruri la care nu voia nici măcar să se gândească.

In duminica aia a Pastelui ar fi vrut să se

ducă, în sfârşit, la biserica ei, în Vinerea Mare si-a călcat baticul ăla mare si vechi de catifea, ca să-l poarte la slujbă, să n-o mai fută atâta la cap Tolosy, însă în pragul bisericii, de emoţie, a căzut.

Iar amintirea asta a facut-o să-i fie frig în plină caniculă. Că din cauza Rozei acum era nevoită să se gândească la întâmplarea asta. Cum îşi călcase ea baticul, pe dos, pe partea netedă. Păi cum paştele mă-sii să calci altfel catifeaua.

De câte ori nu călcase ea catifelele si

mătăsurile Hellei.

Cum au dus-o acasă bărbaţii, că de umblat n-o să mai umble niciodată, atât de rău îşi zdruncinase genunchiul de prag.

In furia lor reciprocă, un timp au preferat să tacă, continuând să muncească amândouă ca nişte obsedate, fără să-şi ridice privirea. Nici apă nu i-a dat nenorocitei din cauza acelei vineri. Iarăşi a uitat de apa ei cu vin. De sperietură şi de furie n-a mai dezgropat, n-a mai scos din nisipul răcoros cele două sticle cu căcatul ăla de apă cu vin, ca să-i dea Rozei, măcar de băut să-i dea, în sfârşit, zilierului ei împuţit. Ar fi trebuit să meargă mult înapoi, printre rânduri.

Ce fel de gazdă e ea.

Ar trebui să-şi piardă mult timp cu zilierul ei.

Putrezi-ar cu totii.

Nici n-ar fi avut puterea ca acum, bătrână cum era, la şapteşnouă de ani, să se întoarcă la celălalt capăt al rândului din cauza Rozei, ca să dezgroape din nisipul răcoros sticlele alea blestemate.

Măi proasto, păi pasărea morţii are pete cenuşii, nu-i neagră, i-a strigat ceva mai târziu, are aripile îmbulinate, tâmpito.

Ştiu eu bine cum sunt aripile păsării morţii, n-ai grijă tanti Terezke. Că am văzut

destule. Mie să nu-mi cânţi despre cum e pasărea morţii, că ştiu eu, ştiu şi cum e cu trezirea. Ştiu mai bine decât dumneata. Cum

y

să nu ştiu, când spre mine zburase, nu spre dumneata. Se izbise de mine ţipând. Dacă aş fi stat în picioare, m-ar fi doborât, atâta de mare era. Mai mare decât un vultur pleşuv.

înaintau în ritm constant, ca unii care-si spun paşnic, ca pentru sine, ceea ce rostesc cu voce tare pentru celălalt. Amândouă aveau baticuri de pânză pe cap, Roza, unul de culoare deschisă, legat la spate, Terez, unul spălăcit, închis la culoare, legat sub bărbie, aşa cum se cuvenea să-şi lege babele baticul.

Probabil că în soarele ăsta care ardea îngrozitor creierele lor fierbeau la propriu de atâtea gânduri rostite ori tăinuite.

Iar în ceea ce priveşte propriile-i forţe, Terez ştia din experienţă că acum, la bătrâneţe, dacă-si iese din ritmul obişnuit al

y¹ y >

muncii, a futut-o, nu-1 mai poate relua.

începe să-şi simtă stomacul ros pe dinăuntru. Dacă se apuca de lucru, nu mai avea voie să se oprească.

Flăcăii te doboară pe tine, măi Roza,

crezi că nu ştiu, n-ai tu secrete fată de mine, abia
aşteaptă să se facă seară, ca să vină, până şi flăcăiaşii tabără pe tine, nu pasărea morţii. Ştii tu bine cine tabără. Asta e trezirea pentru tine. Nu-i om să nu ştie asta. Unde era luna
azi noapte, măi Roza, de te-ai făcut atât de deşteaptă, încât minţi de se-ntunecă şi cerul. Nicăieri nu era luna. Dacă nu cumva ti-o
fi intrat şi aia în chiloţi, de speriată ce era.

Asta era deja prea mult pentru Roza, s-a oprit, gesticulând tăcută, cu răsuflarea tăiată, gata-gata să se sufoce.

Apoi a luat o gură de aer, ca să-şi slobozească furia. La nervi, vorbea adesea de parcă n-ar fi fost neghioabă şi n-ar fi fost nebuna satului si, de la şuvoiul de cuvinte,
nu şi-ar fi pierdut suflul, ci ar fi fost una din muierile alea tinere care încep o frază de dimineaţă ca s-o termine abia la căderea
nopţii.

Nu te mint eu pe dumneata.

De ce te-as minţi.

La reformaţi, clopotele tocmai băteau de miezul nopţii când a apărut luna.

Dumneata precis că dormeai deja. Din bucătărie, de pe priciul ăla al dumitale, nu vezi afară, atunci ce vorbeşti.

Asa că nu-mi vorbi mie de lună, tanti Terezke, că ştiu eu când e luna sus pe cer, ce crezi, ce nu văd eu din cămăruţa mea.

Ş’apăi nici cu zmeura aia n-ai minţit, că câtă n-aţi vândut şi cât nu v-au dat pe ea, trăsni-te-ar ’Mniezău să te trăsnească, măi Roza, dacă mă minţi aşa, pe faţă. Nu mă mai fute pe mine la cap. Că eu îţi dau o pită-n mână. Si tot eu să vă dau si zmeură. Zmeură la zilieri, cine-a mai auzit una ca asta. Si după aia daţi din colţ în colţ, că vai, Doamne, n-aveti zahăr. Si căcănaru ăla nu vă dă bani pentru asta.

Auzi, ca mă-ta să vorbească astfel despre tac-tu, că-i căcănar. De câte ori să vă spun, luaţi-i, nu-i lăsaţi asupra lui, atunci o să aveţi bani si de zahăr.

Păi, cum să vorbeşti aşa despre tac-tu, usca-ţi-s-ar gura.

Tu şi cu mă-ta aţi minţi până-n pânzele albe, numa să vă dau, să vă tot dau.

Nici măcar zmeură n-aveţi, măi Roza.

Sau măcar de-aţi pune nişte gogoşari în oţet pentru la iarnă.

Si atunci cum să daţi cu atâta, care

zmeură. Cui să-i daţi, sau nu cumva mergeţi la furat ca să aveţi zmeură.

Nimicul nu vi-1 cumpără nimeni, auzi, măi Roza. Că voi nimic n-aveti.

Tac-tu venise aici de la Pomăzd cu un mare nimic.

Si ce să vă mai dau.

Să n-aveţi un pic de fainǎ-n casă. Eu să vă dau fainǎ, si atunci si nişte usturoi, si nişte pătrunjel.

Si ce mai.

Să vă fi plantat zmeură. Nu faceţi decât să trândăviţi, nişte pierde-vară cu toţii, mânca- v-ar buba rea.

Ultimul blestem care, împreună cu altele, îi venea des la gură, l-a rostit încet, ca pentru sine, în timp ce mergea nepăsătoare cu sapa pe umăr în urma Rozei, ca nu cumva Roza să

se opreascǎ.

Ca omul căruia nu-i pasă deloc dacă celălalt pricepe au ba, pe mă-sa-n cur, puţin îi pasă ei dacă aia prinde înţelesul cuvântului sau nu.

Obosită, Roza si-a sters fruntea cu braţul.

Să fi obosit brusc din cauza acestei babe blestemate, si nu de la muncă.

Fiecare cuvânt al lui Terez îi amplifica furia. însă faţa ei nu trăda nimic, dar nimic din toate astea. Numai gestul cu care şi-a smuls baticul de pe cap, ca să dea cu el de pământ, însă a rămas agăţat de o coardă de viţă.

Eu vin cu dumneata, vin de-ndată, de cum mă chemi.

Hai, Roza, să mergem la prăşit.

A fost vreodată să nu fi venit eu cu dumneata, a strigat, a răcnit în tăcerea luminoasă, tremurândă a verii, asta să-mi spui. Iţi las hârleţul meu paradit, îţi las baticul, îţi las toate, dacă ai lipsă la zmeură, ai lipsă la zahăr, atunci, na, să fie al dumitale
hârleţul meu.

Iţi pare rău şi de mâna aia de fainã cât pentru un rântaş, şi de firul ăla de pătrunjel, las’ că ştiu eu, o spune toată lumea.

Dumneata nu dai la nimeni nimic, nu faci nimic pentru nimeni, atunci să nu-mi blestemi tu mie familia mea.

O să te las pentru totdeauna, tanti Terezke.

Şi ce-a spus, măi Roza, pasărea aia mare a morţii în noaptea aia cu lună, atâta mai poţi să-mi spui înainte de a pleca furioasă, i-a zis cu o blândeţe nevinovată

baba asta mai mult
decât bătrână, vicleană şi rea, de parcă cealaltă tot blondina aia micuţă ar fi rămas.
Cu vorbele ei mieroase, ştia s-o dăscălească
atât de frumos, de parcă ar fi fost învăţătoarea Rozei în şcoala elementară. Căci
savura din plin furia, enevarea Rozei, urmând-o printre frunzele uscate şi foşnitoare, cu marginile înroşite, ca şi cum Roza nici nu s-ar fi certat cu ea.

Mergea şi mergea, vorbea, împletea cuvintele ca s-o ameţească cu fiecare vorbă
rostită, s-o doară şi mai mult pe neisprăvita asta vehemenţa ei care, în ciuda plăcerii resimţite, îi provoca atâta durere.

Că ea adusese vorba, cu atâta cruzime, de zmeura aia răsfututută. Si de zahăr, si de fainã,
şi de pătrunjel, şi de toate.

Te iau cu mine, suflete, tu.

Şi Roza îi arăta cum îi înălţase pasărea morţii, pe aripi de înger, sufletul între cer şi pământ. îşi depărta braţele buternice. Lăsând pur şi simplu să-i cadă sapa din

mână.

Roza are umerii laţi ca un flăcău.

Era fericită dacă o întrebai ceva, iar ea putea să răspundă silitoare.

Sapa în cădere liberă a rănit-o la gleznă. Vorbeşti prostii.

Dar asta a spus, să mă creadă tanti Terezke. După aia n-a mai spus altceva.

Rozei i s-a făcut atât de milă de ea însăsi,

în marea ei fericire s-a emoţionat atât de tare

că îngerul cu aripile deschise îi duce undeva sufletul, încât vorbele i s-au înecat în plâns.

Te iau cu mine, suflete, tu. îşi imagina cum o poartă, cum o duce îngerul tot mai aproape de bunul Dumnezeu, himera îi îngheţase şi plânsul, oare unde o duce, în singura ei rochie de flocon o duce, cu părul ei năduşit, lipsit culoare, din care ieşise deja permanentul făcut cândva la Bogdâny, se holba la pământul golaş plin de buruieni moarte dinaintea ei, dar în realitate vedea singurul înger adevărat, înălţându-i sufletul până la al doilea cer şi ridicându-1 deasupra albastrului, apoi, după un timp, şi-a luat din nou hârleţu-n mână, apucându-se de lucru.

De parcă n-ar fi văzut sângele care i se

prelingea pe gamba bronzată şi n-ar fi simţit usturimea rănii.

Totuşi, pe căldura aia, treaba asta cu sufletul devenise puţin cam mult pentru creierul babei, cam destrămat de atâtea învăţături înalte.

Pe sub baticul închis la culoare, nu mai ştia unde, în mintea ei, să aşeze sufletul ăsta.

Pentru candoare chiar că nu-i mai rămăseseră celule nervoase intacte. Nu că n-ar fi ştiut ce

este sufletul. Când pastorul lor predica despre suflet, tăcea din bună cuviinţă, din obligaţie. Ea ştia. Ştia mai bine decât el. Abia

se mai deosebea de butucii noduroşi de vită.

N -avea pic de carne pe oase, pe braţe. Şi nici aia câtă-i mai rămăsese n-avea pic de grăsime. Iar suflet, nicăieri. Pastorul venea în fiecare luni, înainte de masă, aducându-i, cum spunea, învăţătura Domnului. Sau dacă nu venea el, atunci venea Hamza, omul lui Tolosy. Ii povestea ce predicase Tolosy duminica, care versete şi care explicaţia lor.

Tolosy n-a mai adus niciodată vorba de faptul că ea lipsea de la slujbele de duminică. Cum a căzut ea atunci în prag şi cum au râs ceilalţi. Şi ce braţe avusese ea pe vremuri. De când venise înapoi de la

oraş, nu se mai uitase în oglindă.

De ce să se fi uitat?

A încetat să-şi mai caute în oglindă chipul sau silueta de fată. Deşi avusese sâni, solduri, cur, tocmai de ajuns pentru juma’ de viaţă.

In bucătăria ei, dosul oglinzii mari şi vechi, încetul cu încetul, se decojise de la atâta abur.

De unde să fi avut bani pentru bucătărie de vară. Şi oglinda aia veche o primise de la bunica ei, care mai era în viată si avea simpatie pentru ea atunci când, spre ruşinea lumii, se mutase înapoi aici.

Vara era nevoită să fiarbă si lăturile în bucătăria aia.

Aşa s-a ales cu oglinda, biata de ea, acum poate să se spele pe cap cu ea.

Adăuga multe tărâţe, mulţi cartofi. Nutreţ nu le lua, cine ştie ce mai râşnesc şi bagă ăştia, fută-i ’Mniezău, în nutreţul ăla de la magazin, poate chiar oase de om. Toată viaţa avusese încredere numai în ce înfulecau porcii ei cu poftă. Ea n-are încredere decât în porcii ei. Nu-i trebe nutreţ cumpărat. Era o plăcere să auzi cum mâncau, hăpăiau, plescăiau şi

clefaiau lăturile amestecate cu urzici fragede.

La oraş trebuia să se prefacă, de parcă ar fi crezut. Doamna Hella îşi exprimase cu severitate această pretenţie. O instruia ce şi cum să facă. Să se încline uşor, îndoind un

genunchi. Cum să-şi ţină degetul, când toarnă ceaiul să nu-şi întindă degetul mic. Ce are voie să facă cu mâinile si ce nu.

Niciodată, nimic să nu-şi scarpine, să nu arate. Ce şi când să poarte. Cum să-şi controleze fiecare vorbă. Să nu privească pe nimeni în ochi, să nu se uite provocator. Să facă de parcă nici n-ar fi acolo. Când să tacă si când să vorbească. Cum să le zâmbească tuturor, zâmbetul să nu-i părăsească niciodată buzele frumoase, să nu dispară din ochii ei frumoşi. Trebuie să ştie ce anume o

face frumoasă. Printre domni, ce anume trebuie s-o facă furioasă sau tristă. Nici la casa de nebuni, nici în palatul de pe Strada Uri, nici în casa de vară de pe Râkoshegy, suflet ea n-a întâlnit. Totuşi ştia despre suflet

ce era de ştiut. Noaptea, în cămăruţa ei, n-avea decât să plângă după pofta inimii, însă

ziua sufletul ei trebuia să fie neîncetat fericit.
Ţinea şi asta de slujbă, provenea dintr-o familie de protestanţi, care nu disperă niciodată, nici ei nu se poate să-i cadă greu
servitul. Toate, dar absolut toate si le câştigase singură, lingura ei, via de douăşpe
rânduri, pământul, mobila, fântâna, găleţile,
cotetul, casa în care stă. Ai ei îi luaseră tot, nici măcar zestrea nu şi-o primise, toată rufaria brodată, dunele, penele, puful, husele
de pernă, degeaba le tivise şi le brodase cu
mâna ei. Surorile au jefuit-o de toate. Dar măcar le-au fost confiscate. împuţiţilor de chiaburi li s-a confiscat tot. Era de una singură cu fiul lui Lali Bokor, băieţelul devenise numai al ei, pentru că taică-su pentru nimic în lume n-a vrut să-l treacă pe
numele lui. Degeaba l-a rugat. Bastardul ăsta
n-o să fie moştenitorul meu. însă numele de
Elemer i l-a impus. Măcar de l-ar fi trecut pe numele lui. Să-l fi trecut pe numele tău,

ticălosule. Atunci poate n-ar fi fost daţi afară din casă. Ar fi fost Elemer Bokor, nu Elemerke Vârnagy, născut pentru a rămâne toată viaţa un bastard, preşul tuturor şi hulit de toti.

Câte trebuia să îndure fiul ei din cauza lui taică-su.

Fuseseră daţi afară din casa părintească, aici să nu ni te mai întorci. Rupe-ţi-s-ar piciorul dacă te mai întorci. Aicea nu mai ai ce căuta, ţipa şi plângea în hohote scumpa ei mamă. Cum să nu fi plâns, trebuiau să audă vecinii, toată strada trebuia să audă cum plânge şi ţipă doamna Vârnagy pentru că nu mai poate îndura faptul că mezina ei i-a distrus viata în halu’ ăsta, devenind o atât de mare curva.

Pe atunci, vreo trei zile avusese presimţirea că, în ruşinea asta mare din casa părintească, ea şi pruncul ei vor păţi ceva, şi că poate ar fi mai bine să nu-şi mai aştepte norocul ca Lali Bokor să aibă atâta omenie încât să treacă nou-născutul pe numele lui. Pentru că orice si oricum ar fi făcut, ea nu mai era bine văzută nici de servitori, nici de zilieri.

Şi atunci unde să plece ea şi ce să facă, în braţe cu un copil al cărui tată care-1

concepuse nu voia să-l recunoască.

Şi-a ridicat privirea, a rămas locului, căci sufletul, duhul ăsta care o mistuise sau deja o şi luase cu el pe Roza, nu-i mai ieşea din cap.

S-a oprit din lucru astfel încât cealaltă să nu-si dea seama, si nici ea însăsi să nu-si dea seama ce face sufletul ăsta, o face să se mire, tinând-o locului în mirare, si simţea că acuşi crapă de ciudă din cauza lui.

Futu-ti sufletul tău nebun să-ti fut, măi Roza.

Si uite ce mult mai e de făcut.

S-a sprijinit uşor de coada sapei, ca să se uite pe furiş la Roza aflată puţin mai în faţă, pe celălalt rând. Ca de obicei. Nu cu mult. Asa cum îi ceruse.

Erau singure, ea cu Roza, în toată întinderea aceea, singure pe dealul acoperit cu vită de vie, sub cerul albastru, în fierbinţeala încremenită a miezului zilei.

Aici timpul alterase atât de mult spaţiul, încât curbasesi transformase fără măsură orice corp.

Nici măcar nu ştia ce vede.

Iar altceva nu era.

Cât vezi cu ochii, în afară de ele, nicio vietate, nimic. Pentru că trândăvesc înăuntru, la răcoare, loazele astea împuţite.

Isi beau zmeura îndulcită, cu sifon rece, sta

le-ar în gât, îneca-s-ar, împreună cu toate muştele, de atâtea bule de gaz. Muşte verzi să le roadă gurile căscate. Nu păsările. Bărzăunii să-i năpădească, cu tot cu zmeura lor cu bule. Şi nu numai unul. Căci pe insula asta, de ani de zile, toată lumea tremura de frica bărzăunilor. E uşor pentru ăia cărora le vin ginerele, nora, fata ca să prăşească împreună în mare veselie, iar ea să n-aibă alt sprijin decât pe toanta asta. Pentru o moarte sigură

ajung doi bărzăuni. Aştia-s cât degetul mare al răsfututului ăluia de Hoss. Chiar si acum

îşi luase doar atâta răgaz cât să examineze curul toantei, burtica-i ţuguiată, ca după un avort şi două naşteri, conturându-se prin rochie.

Pe sub pânza lălâie de flocon îi vedea ţâţele si toate celelalte, săltând în ritmul

săpatului.

Avea destulă experienţă. S-o vezi pe Roza printre frunzele de viţă, în rochia ei

înflorată de flocon albastru, fără mâneci si îmbibată

de sudoare, ajunge o clipită.

Nimic, dar absolut nimic nu purta dedesubt.

Nici măcar nu se punea pe vine Roza pentru a urina.

Nu găseai pe nimeni altul mai neruşinat ca ăştia.

In zori, când o punea să scoată apă din fântâna păstorului, ca să îndoaie vinul adus în sticlele cu dop, căci astfel trebuia să care doar jumătate de drum jumătate din greutate, îi şi spunea, futu-ţi curu mă-tii, Roza, o să răceşti la pizdulică, unde-n Dumnezeii mă-tii ti-ai lăsat iar chiloţii de vară.

La cine i-ai uitat.

Cu mine să nu mai vii asa, nerusinato. Păi, iar n-ai nimic pe dedesubt.

Mânca-te-ar frigurile să te mânce.

Dar blestemul ăsta doar îl mormăia, îl bălmăjea. Nu-1 rostea cu voce tare. Şi nici s-o ia dracu, cu pântecul ei cu tot dacă iar a prins plod, nici pe ăsta nu-1 rostea.

In afară de bolânda asta de Roza, alt zilier n-avea.

La ea, în afară de bolânda de Roza, nu venea nimeni.

Nici măcar nu îndrăznea să roage pe alţii. Pânã si cărăuş trebuia să cheme tocmai de la Bogdâny.

De ce ar veni, nici tu nu mergi la nimenea. Tu numai la tine te gândeşti. Nici pentru noi nu vii.

Dar Terez era furioasă şi pe ea însăşi, că abia ce porniseră la drum şi iaca ce s-a mâniat din cauza rochiei de flocon.

De s-ar fi dus cu ele, cu surorile ei câinoase, de-ar fi acceptat, când o chemau să meargă cu ele la prăşit, la recoltat, la bătut nucii, la ars stuf, la adunat fân, atunci, încetul cu încetul, ar fi chemat-o si alţii, căci ar fi văzut că familia ei a iertat-o în sfârsit si-i acceptă ajutorul. Insă ea nu se ducea. Degeaba o chemau surorile ei să vină cu ele la prăşit.

Viata ei o făcuse atât de dură, fără de Dumnezeu.

Fără voia ei, furia o doboară instantaneu, gata-gata să explodeze. Rochie ca asta, în afară de nevasta aia cu fata mâncată de vărsat a păstorului comunal, nu mai poartă nimeni. Asta să nu poarte din flocon. Nevasta păstorului avea faţa mâncată de

vărsat, lumea râdea si cânta că Panka asta, deşi mâncată de vărsat, totuşi poartă rochii scumpe din flocon.

La târgul de la Pomâz îşi cumpără floconu’ la metru.

In flocon scump de la Pomâz îşi îmbracă curvele alea de fete, să li se vadă ţâţele si curu’, lumina si închinarea mamii lor.

Până si bunica lor fusese o mare stoarfa.

Dar măcar umbla în rochii mai ca lumea.

De la aia moşteniseră toti ăştia vărsatul.

Insă baiul, cel mai mare bai era că, oricât ar fi fost de bătrână si oricât de furioasă, nu

prea mai putea să se mintă. Iar adevărul e că păstorul comunal, tatăl Rozei, încă îi plăcea foarte mult. Nu era de tăgăduit. Cum ieşea din casă ca un flăcău, cu mijlocul lui subţire si zvelt. Pânã si vorba lui o facea să se

înfioare. Vocea lui catifelată. Iar mijlocu-i, ca un fus, futu-i muma-n cur de păstor. Il privea din spate, să nu vadă păstorul că ea încă se mai uită si la curul lui, nu numai la

umerii care-i plăceau la fel de mult. Cum să nu se uite. Curul păstorului îi plăcuse dintotdeauna, de când el, flăcău tras ca

prin inel, cu mijlocul ăla nenorocit al lui, se mutase aici.

Cum de nu i se frânge, futu-i pastele mă- sii. Ce l-ar mai strânge de talie. O fată n-o are asa. Si cum se uită la tine cu ochii ăia albaştri.

Până la urmă o străpunge cu privirea, de furie se năpusteşte asupra ei nemernicul ăsta cu fruntea luminoasă.

Vacile-i fuseseră demult luate şi băgate în colectiva aia răsfututută, după care nu mai avea treabă cu păstorul.

La tăiat nu-1 chema.

Să taie oricine, dar el la ea să nu ucidă.

As leşina dacă ar tăia la mine, mi-as borî si matele.

Se pare că totuşi de la el îşi moştenise Roza fruntea aia, degeaba se zvoneşte că n-ar fi tac-su, ci însuşi dracul cu copite o lăsase grea pe Panka aia mâncată de vărsat, în timp ce bărbat-su curvăsărea cu altele printre copacii din hotar.

Tăcerea lor a durat puţin.

Altădată de obicei vorbeau în timpul lucrului.

Pentru azi mai aveau de prăşit încă cinci rânduri.

Dar nu numai că voia să evite ca ailaltă săi observe opririle neobişnuite, ci nici ea n-ar fi vrut să se oprească. Rândurile erau lungi, era tare mândră de asta. Avusese vaci bune, si
de asta era mândră. A plâns mult când jelerii, argaţii si mai ştiu eu care ticăloşi i le-au luat
la colectivă, iar Pâsztor devenise pentru un timp văcar la colectiva aia de tipul trei, sau cum curu mă-sii i-o fi zicând.

Când se vorbea de rândurile cele lungi de
pe deal, se ştia că aia-i via ei. Ştie ea să socotească. Şi-a câştigat singură banii de vie.

A furat de la Hella, nicio grijă, cum să nu fi furat, de-ar fi furat numai o dată. A furat de
la Hella. Pe ea soarta a învătat-o să fure.

I-a şi spus lui Elemer, ca să n-aibă dubii.

Să aibă destul copilul din flori al lui Lali Bokor acolo, la părinţii ăia care-1 cresc, să aibă de toate Elemerke, să nu-1 bată, să nu-1 maltrateze. Măcar el să aibă o copilărie frumoasă. Hella n-o suspecta defel. Nu le găsea, păi nu le găsea. O să le găsească, odată şi-odată toate apar de undeva. Insă Hella avea unele bijuterii pe

care totuşi le punea la locul lor în cutie. Iar nebuna îi mai dădea uneori şi bani în plus, de asta îi era cam ruşine. S-ar fi dat de gol dacă n-ar fi primit cu plăcere banii ăştia. Ii mulţumea, îi săruta mâna. O să-i pună la bancă, să n-aibă grijă Hella, îşi adună ea pentru bătrâneţe. Ea trebuie să se îngrijească de viitorul a doi oameni.

Ca să nu fie la cheremul altora.

Când se gândea la Elemerke, plângea.

Porţi numele meu, Elemerke, de ce totuşi

y 1 1 y

m-ai părăsit.

Nici măcar pe Isus Cristos nu l-au părăsit astfel discipolii. Căci adevărul e că Elemer Vârnagy venea rar de tot acasă de la cofetăria din Pesta, ca s-o ajute un pic pe maică-sa. Spunea că aici nu mai este acasă pentru el, de când fusese izgonit şi renegat pe viaţă de neamul său.

Pe dumneata, mamă, te-au dat afară de aici ca pe un câine, şi atunci ce tot spui, unde să vin eu acasă.

Ceea ce era adevărat, dacă nu-1 punea la socoteală pe bunică-su, pe Toni.

Căci după ce rămăsese văduv, bunică-su, Toni, îl primea întotdeauna cu bucurie pe copilul fetei decăzute. Il şi chema. Copile, hai acasă în locul lu’ mă-ta, mi-ai

putea fi puţin de ajutor.

Adevărul e că tare mult îşi îndrăgise nepotul, încă de pe vremea când era mic copil.

Copilul ăsta e isteţ, are mână bună, spunea, ăsta seamănă cu el şi numai de aia nu vrea să vină acasă, pentru că-i încăpăţânat
ca toţi Varnagy şi pe ăsta poţi să-l superi numai o singură dată.

Dar dă-1 în mă-sa pe Lali Bokor, deşi cântă frumos, degeaba se strofoacă ele, nici măcar nu-şi iau răgazul să bea apă, şi totuşi le apucă seara cu două rânduri lungi nefacute.

A părăsit-o pe ea, păi, a părăsit-o, asta e, totuşi n-a mai trăit mult. Si astfel a rămas ea singură cu marele ei bai.

Atunci va trebui să mai vină încă o dată cu Roza, pentru cele două rânduri rămase. So plătească degeaba. O zi întreagă, pentru juma’ de zi. Şi pe deasupra toată familia Rozei să se-ndoape cu zmeura ei.

Nu fusese o nimica toată, degeaba face Roza pe deşteaptă, că nu o nimica toată de zmeură, ci un coşuleţ întreg le dăduse şi ultima dată.

Tot vinul ei nu face cât trebuie să cheltuie
ea cu Roza asta. Nu degeaba fusese ea

cea
mai bună la socotit. Uneori îi mai dă si ceva
bani în plus, ca să-şi facă, să-şi pună permanent în fleacul ăla de păr, la Dunabogdâny.

Mare jidoavcă o să fii tu, Terez Varnagy, socoteşti ca un drac. învăţătorul o lăuda întotdeauna celorlalţi, că Terez Varnagy scrie oribil, cu litere mari şi strâmbe, însă, de socotit, aia ştie.

I-a venit în minte, aşa, într-o doară, pe căldura aia, învăţătorul cu părul lui alb şi mustaţa-i mare şi stufoasă, acolo, în singura sală de clasă a scolii reformate.

Iar rândurile lungi urcau pe deal, mergeau înaintea lor rândurile.

Şi ea să le urmeze pe caniculă, dar încă se bucura în fiecare dimineaţă, când ieşea din
casă si se uita în sus, la cerul ăsta necruţător.

Cum o fi ziua, fie cum o fi. Bucuria ei n-avea limite. Trebuia să fie fericită, că stă, că poate să umble pe proprietatea ei. Atât de mult putea să se bucure, încât aproape că se sufoca. Fiecare zi a ei era aşa. De parcă abia acum şi-ar fi cumpărat via, pământul, terenul pentru casă şi s-ar

bucura de ele ca de ceva nou. Pământul i l-au luat jigodiile alea, propriii lor servitori. Ca asta să fie grija ei, în fiecare zi de la Dumnezeu. Si nici cerul ăsta blestemat să nu-i aducă puţină alinare.

Nu degeaba spun muierile despre Roza că-i puternicoasă ca un animal. Pe ea n-o doboară căldura. Pe canicula asta abia de mai ţinea pasul cu ea. Uitase şi de rana ei, deşi o văzuse, ar trebui să-i spună amărâtei că-i curge sânge din picior.

Se hăituia singură, ca s-o facă să se grăbească cu rândul celălalt, o mâna pe deal în sus, în susul rândului, căruia ei îi ziceau sir.

Futu-le aghesmuirea mamii lor, eu n-am rămas o ţărancă atât de proastă, încât să nu ştiu cum îi zic ăştia de la Pesta la sir. Fută-i dracu-n cur să-i fută, cică rând îi zice, căca- m-aş în gura lor cu rându lor cu tot.

Ca ea toată viaţa să fie futută la cap cu şiru ăsta. Pentru că Hella le povestise prietenelor ei, le-a auzit cum râdeau de ea în salon.

Si Hella asta n-o mai slăbea cu siru-n sus si siru-n jos.

Deşi unde-s vremurile alea.

Ce să însemne şirul, păi, şir, futu-i, aşa-i spun pe ungureşte. Dar asta nu i-a mai zis-o Hellei, s-ar fi ruşinat de cât de ţărancă poate ea să fie.

Că n-am eu destule necazuri acasă, cu catolicii.

Maghiar mai maghiar decât alde Vârnagy nu există, ei să nu-i vină o Hella Ortvay cu chestii din astea.

Nici măcar Hella Ortvay, catolica aia fervентă, nu poate fi atât de maghiară. Bărbatul ei, marele maghiar, fabricantul Gunten, e un şvab unsuros. Pe care, chiar si după atâtea decenii, îl înjura. Un sac cu osânză. De furie, îi zicea jidan. Cu toate că bietul Gunten nu era nici şvab, nici jidan, ci sas catolic, însă Terez refuza cu încăpăţânare aceste detalii. De parcă n-ar fi priceput care-i diferenţa, cu toate că ştia, de la ei o ştia, sau de parcă orice diferenţă cât de mică ar fi fost un afront. Pe deasupra acum, din cauza lui Gunten, si-a amintit de şvabul ăsta mare, futut în cur, de blondul Hoss.

Ca aici la noi toti să fie şvabi,

Să fie evrei.

Părea că de la atâta lumină va lua foc aerul.

Nu chiar aici, pe dealul ăsta blestemat, căci se mai găseau pomi fructiferi cu coroana largă, care făceau umbră în căldura amiezii. Şi frunzele de viţă, decolorate de piatra vânătă şi pârlite pe margini, mai atenuau oarecum senzaţia insuportabilă de căldură. Cel puţin aparent. Niciun freamăt, niciun tremur, nicio adiere nu le anima. Dar mai departe, la poalele dealurilor, unde ovăzul fusese de mult tăiat, aerul părea că arde cu flacără deasupra mirişti. Văzduhul trepida în straturi, se vedea cu ochiul liber cum se ridică, vibrând, căldura. Ochii îi jucau feste, ca să vadă ce vedea şi nu ce nu poate fi văzut. Dar degeaba se uita, până la linia orizontului flăcările albe ale văzduhului continuau să ardă în ochii ei. Ca să se evapore şi acel strop de umezeală pe care-l acumulase în zori pământul. Iar de acolo, până la primele case, pe care însă n-avea cum să le vadă. Îi era groază de foc. Insă acum îşi dorea, chiar mai mult decât vinul îndoit cu apă, dezlănţuirea flăcărilor care să-i mistuie groaza. Seara stingea cu apă focul din grădină. Dacă o fi să pornească vântul, să nu-l înteţească.

Se uita la ce faceau vecinii cu căcatul lor de foc, îl lăsau aşa, nesupravegheat.

Nu se poate să-i ardă ei casa. Casa oricui, casele tuturor n-au decât să ardă, dar nu a ei.

N -o să aibă bani nici măcar pentru a înlocui ţiglele sparte de pe cocina de porci.

Au înşelat-o cu ţiglele, au înşelat-o cu curvele alea de ţigle.

Cu toate că ea socoteşte în cap de nici cinci evrei n-o întrec la asta.

Ţiglele alea nu fuseseră arse ca lumea, le- au scos prea devreme din cuptor.

Bineînţeles că nu observase. Deşi trebuia

să-şi fi dat seama după culoare.

In cazul ăsta e suficient să rămână pe tarla cioburi de sticlă în urma secerătorilor plătiţi în natură. Dar unde mai erau din ăştia,

mama lor de jeleri, acum combinele fac treaba, ca ei să nu se obosească.

A văzut ea, si nu o dată, cum arde

mirişteа, cât ai clipi tot hotaru-i în flăcări.

Sau domnii vânători, dichisiţi, care scuipă din gură ţigările lor de căcat, nu le-ar stinge cu piciorul pentru nimic în lume. Cumetrii evreului cu cărţi, Oszkâr Schleckmann si

Okolicsânyi, fută-i Ăl’ Drept din Ceruri să-i fută. Să n-aibă pace nici în mormânt. Cine ştie de unde-o fi apărut Schleckmann ăsta,

să le facă o asemenea pagubă. Caii lor călcaseră toată semănătura proaspătă. Insă n-ar fi putut spune dacă această groază se lipise de ea la vederea focurilor demult stinse sau pentru că-şi dorea atât de mult să ia foc, să ardă tot ce-i al celuilalt, al tuturor să ardă, să trosnească ţiglele de pe grinzile în flăcări, printre blesteme şi muget de dobitoace să ardă, până se fac praf şi pulbere toate ale tuturor.

Dar nu ale ei.

Să moară toti.

Insă pe Lali Bokor încă îl iubea, ce bine ar fi fost, se gândea, să-i poată dezmierda în voie fiecare părticică din trup.

In acelaşi timp exploda de furie că o babornită ca ea încă mai are asemenea gânduri şi încă mai trebuie să ia în gură puia sculată a lui Lali Bokor.

Trecuse mai mult de jumătate de oră de când au bătut clopotele de prânz.

Nu te opri până nu mă opresc eu,’tu-ţi curu mă-tii, că eu te plătesc, nu altul, strica to.

Nici asta n-a spus-o cu voce tare, dar trebuia s-o strige în sinea ei.

Ca să biruie cumva canicula.

Ca stricata asta de Roza să umble înaintea ei, curva asta de Roza.

Hai, du-te odată, bodogănea, ca să audă curva aia de Roza cum este ea nevoită să bodogănească din cauza ei.

Să bea la umbră apă cu vin, să-şi mănânce bucatele, cine altul să le fi pregătit. Panka aia cu fata mâncată de vărsat nicio firimitură nu- i pune. Zilierului să-i dea stăpânul. Iţi dau, n-ai grijă, seara. Să se odihnească un pic, dar numai cât să nu adoarmă. Nu veniseră ca să înfulece la umbră. Mai e atâta si atâta de făcut, şi atunci ei cum să nu-i fie greaţă. De câte ori se trezea brusc din somn, îi era foarte greaţă. Tocmai de aia trăgea de timp cu odihna aia răsfutută, ca nu cumva să adoarmă de să-i cadă capul de pe gât. Insă acum asta îi e pierzania. încă n-are nimic în stomac, dar, fir-ar al dracu’ de stomac, deja i se revoltă. I se întoarce pe dos. Iar dacă mănâncă, o face precum un câine hămesit, nu se poate abţine să înfulece tot, fut-o Dumnezeu de lăcomie, ăl’ de-a născocit păcatele de moarte. Aşa era şi cu băutul, cu setea. Dacă-i e sete, un timp e bine să-i fie sete, dar de la o sete îndelungă, iarăşi o apucă greţurile.

Iar când, în sfârşit, bea apă sau vin cu apă, i se face atât de greaţă, încât i se urcă acreala în gât, de-i vine să-şi verse maţele.

Măcar de-as borî, dar nu borăsc.

Roza o fi simţit, pentru că, deşi proastă ca noaptea şi degradată de la crizele ei de epilepsie, nu exista nimic ce Roza să nu simtă.

De parcă ar fi umblat pe propriul ei pământ şi n-ar fi ziliera ei, se oprise în mijlocul rândului, uitându-se timidă înapoi.

Te iau cu mine, măi suflete. Crede-mă, tanti Terezke, n-o să mă crezi, dar cu asta în urechi m-am trezit.

Nu pentru că a zis.

Sufletul meu fusese luat si dus.

Iar eu cred, a răspuns baba, ignorând căldura prânzului şi greaţa, că pe tine, Roza,
iarăşi te-a lăsat careva bortoasă.

In timp ce-şi sprijinea sapa de coarda de viţă, gata s-o ia spre locul umbros pentru ca, în sfârşit, să dezgroape pentru Roza sticlele din căcatul ăla de nisip şi să bea şi ea o gură, a mai adăugat în gând: futu-ţi curu mă-tii, aia mâncată de vărsat. N-a vrut, dar din cauza luminii puternice şi a căldurii a spus-o pe jumătate cu voce tare.

In curu mă-tii, că văd eu după pântec şi tâte.

Deşi te-am tot învătat, Roza, fereste-te,

fereste-te, să nu te-ncalece iarăşi bărbaţii.

Iar dacă tot te-ncalecă, ti-am zis nu o dată, lasă plăcerea, trage-te, smulge-te, să nu intre în tine sămânţa nemernicului de bărbat.

Dar degeaba-ţi zic eu ţie.

Dacă nu te tragi la timp, Roza, rămâi şi tu lipită şi imediat îţi inundă tot uterul. Că nimeni n-are grija ta, nimeni nu te-nvaţă, în afară de mine.

Vai, Doamne, se gândea, n-aş fi avut voie să-i spun aşa pe şleau, că pe sărmana asta, pe nebuna asta de Roza acuşi o s-o apuce plânsul.

Şi, în clipa aia, Roza deja plângea, slobozindu-şi printr-un urlet amărăciunea fără margini.

Atunci eu mă arunc în Dunăre, tanti Terezke.

Pe dracu te arunci tu în Dunăre, o să-l naşti, Roza.

Atunci mă arunc în Dunăre cu el cu tot.

Pe dracu’ te arunci tu împreună, o să ţi-1 ia, cum ţi i-au luat şi pe ăilalţi doi.

Pe ăsta unul eu nu-1 las.

Nu-mi plânge mie, nu ţipa, i-a spus cu blândeţe ca s-o îmbuneze, însă spusele astea ale Rozei i-au dat de gândit.

Atunci să fi plâns tu, Roza, când

nemernicul te-a îmbortosat în halu’ ăsta, că de ţinut n-ar fi putut să se ţină.

Eu ti-am zis, si tu totuşi te-ai lăsat.

Să nu-1 fi lăsat pe nemernic, să şi-o fi scos- o, atunci trebuia să plângi, ar fi vrut să-i spună, totuşi nu i-a spus.

Las’ că ştiu eu cine a fost ticălosul care tea umflat, dar de fapt nu ştia. Numai că voia să afle, voia s-o provoace pe Roza, dându-i de înţeles că ştie, iar Roza a şi început să scrâşnească din dinţi.

Terez nici n-a ajuns bine lângă ea, că era deja prăbuşită pe jos precum un trunchi de copac tocmai tăiat.

In timp ce ea, victorioasă, se gândea că atunci, de data asta, nu Hoss o consumase.

Era de-a dreptul fericită că, de astă dată, nu malacul ăsta, nu Hoss.

Până seara, până au ajuns acasă, numai la asta s-a gândit. Dacă nu Hoss, atunci copilul cui nu-1 dă la nimenea Roza, ci preferă să se arunce în Dunăre.

Deja doi copii de-ai lui Hoss îi fuseseră luaţi. A plâns puţin la ea în bucătărie, dar niciodată nu s-ar fi aruncat în Dunăre din cauza asta.

N-a mai pomenit de ei cât au stat acolo,

în bucătăria ei caldă, ascultând ploaia de afară.

încetul cu încetul poate că a şi uitat de cei doi băieţei frumoşi şi zdraveni, pe care cine
ştie unde-i duseseră cei de la Autoritatea
tutelară de stat.

Pe unul, născut prematur, îl îngropaseră în bălegar, s-ar putea ca Blaho ăla, Gyuszi Kiss, să fi fost tatăl. Pe Roza n-au putut s-o condamne, părerea expertului juridic fiind că Roza, pe lângă faptul că era înapoiată mintal, probabil avusese şi febra laptelui. Pe pizda mă-sii febra laptelui. Cum să fi avut febra laptelui, când a născut la şapte luni, după care au şi vârât repede pruncul cu nasul în bălegar. Deşi se vedea că toate îi erau întregi, nimic nu-i lipsea. Pe mă-sa a trimis-o judecătoarea la închisoare, un an jumate a luat, căci ea îl îngropase şi ea era sută la sută responsabilă. întâi l-au îngropat, abia după aia se sufocase, nasul şi gura copilului erau înfundate cu bălegar, totuşi doamna Pâsztor zice fix pe dos.

Minte, pruncul nu s-a născut mort.

Femeile de la croitoria puşcăriei îi dădeau cu umeraşele în cap. N-o suportau pe ucigaşa de prunci. Să crape. Fiecăreia îi lipsea grozav al ei.

Ar fi sfâşiat -o pe stricată, dacă doamna

Pitlik de la croitorie n-ar fi auzit ţipetele, ea a salvat-o din mâinile lor, frumoasa puşcăriaşă, de una singură.

Cu pulanul le-a bătut doamna Pitlik, nevasta lui Nuki baci, peste spate, cu pulanu', că Panni cea mâncată de vărsat se afla sub ele, o strângeau de gât, cu genunchii pe pieptul ei.

Până să audă hărmălaia şi să vină-n fugă gardiencele, să sară în ajutorul frumoasei doamne Pitlik.

Astea erau ca posedate de diavol, îi sfâşiau carnea cu unghiile. Aşa e omul când simte miros de sânge.

Cu unghiile se agăţaseră de aia mâncată de vărsat.

O ştiau de la o femeie din Nagymaros, care furase un chintal de îngrăşământ de la căcatul ăla de colectivă, deşi toată lumea căra, de ce n-ar fi cărat, ea eliberându-se mai repede decât doamna Pâsztor.

Pentru că doamna Pitlik, nevasta lui Nuki baci, pentru nimic în lume n-ar fi povestit întâmplarea aia de acolo, cu doamna Pâsztor.

Ea nu.

Nemernica aia de la Nagymaros a bătut toba pretutindeni.

Râdeau gardiencele când se adunau în

camera de gardă. Cum puteau fi atât de proaste femeile alea. Altădată să puneţi două pături peste mutra ăleia mâncată de vărsat. S-a sufocat, păi, s-a sufocat pe sub cele două pături, dar măcar nu rămân urme pe trup.

Dacă nu Hoss, atunci totuşi cine ar putea fi gunoiul ăla de om, se întreba.

Până şi pe Nuki baci, pe Miklos Pitlik l-a luat în calcul, pentru că era un om vesel şi nici prea bătrân nu era, alerga în izmenele sale roşii după tineri, sudând în fluier, dar apoi nu şi-a mai bătut capul cu el, l-a şters repede de pe listă.

Ala, Nuki baci, n-are nevoie de muieri, ăla are ochi numai pentru mingea rotundă de piele, să câştige puişorii lui duminica, pe teren.

Nicăieri nu găseai o pereche mai frumoasă decât Pitlik cu nevastă-sa, dar degeaba frumuseţea, dacă la început s-au iubit şi după aia nu s-au mai.

însă în faţa lui Hoss, nici fată, nici femeie nu rămâne în picioare, că ăsta le răstoarnă pe toate.

Nimeni nu ştie ce dracu-1 mână sau ce fel

y

de sămânţă are. Toate fug de el, se smulg din el, n-ai grijă că nu s-ar smulge. Ştiu

dinainte, şi totuşi rămân borţoase cât ai clipi, băga-şi- ar dracu pula-n mă-sa. Nici nu se uită bine la tine Hoss ăsta, se plângea propria-i nevastă, doamna Hoss, jos la mal, în timp ce-şi spăla, alături de celelalte femei, hainele de iarnă, şi deja ţi se înmoaie picioarele.

Celelalte tăceau, de parcă, preocupate cu frecatul şi limpezitul rufelor, n-ar fi auzit ce debitează doamna Hoss.

Un vapor trecea pe Dunăre, tractând două şlepuri, sirena vuia.

Un câine de pe şlep lătra la ele. îşi apără bărbatul sau ce mama dracului, d-aia ne zice nouă aşa, vorbeau muierile pe urmă.

Treaba ei dacă i se înmoaie, dar de ce ne zice nouă.

Să nu-şi fi desfăcut picioarele.

Nu-i nevoie să ni-1 prezinte nouă pe bărbat-su.

Păi, ce vorbeşti, cum să nu-si desfacă picioarele.

Dacă nu-i faci pofta bărbatului, nu scapi de furia lui. Dă cu ce apucă sau se duce la alta.

Bărbatului i se urcă sămânţa la cap sau mai ştiu eu unde, dacă nu si-o sloboade.

Se spunea acolo jos, la mal, că Hoss le

izbeşte în gât cu braţul, ba chiar şi cu cotul.

Asta nu-şi pusese niciodată izmene, futu-1 în cur pă mă-sa. Şi, vezi tu, doamna Hoss nu trebuie să spele izmene pline de căcat.

Şi atunci ce poţi să faci, nici n-ai timp să te dezmeticeşti, că te-a si izbit.

Bine că nu te omoară.

Când Hoss mergea pe stradă pe-ndelete, la albinele sale mergea, în vârful dealului,
toată lumea ştia, toată lumea vedea că n-are
izmene, nu era zi să nu se fi dus, defila pe stradă-n sus, mergea la stupii săi renumiţi, temându-se să nu-i atace viespile puietul, iar măciuca i se bălăngănea în salopeta lui albastră, de parcă ar fi avut o veveriţă pitită acolo.

Păi, de aia zic, chirăiau femeile râzând, în timp ce plesneau rufele în apă, în vacarmul general.

Dacă-mi desfac picioarele, pentru azi atâta mi-a fost.

Că de mai multe ori pe zi tot nu vine.

Şi atunci de ce ni se plânge nouă de Hoss. Sarolta asta fusese mereu o mofturoasă, se ungea pe faţă, că cică i se

roşeşte pielea de la soare.

Roşeşte, se roşeşte, să nu te fi născut svăboaică, atunci nu s-ar roşi.

Nu te du la soare, Sarolta, ia-ti umbreluţa, cu aia să te plimbi pe stradă cât îi ziua de lungă.

Iar ea abia o putea ţine înaintea ei pe Roza, tot gândindu-se la din astea. Deci atunci nici Pitlik, nici marele blond Hoss. N-ai fi zis. Că era măroc, mare cât un bivol, dar avea un păr cârlionţat şi o mutră atât de inocentă, cu ochii ăia albaştri ai lui, mai ceva ca o fată.

De ce le-o punea mereu, cine ştie, că numa după albinele lui era topit. Le încrucişa cu albine sălbatice. Nu era nimic ce să nu fi ştiut el despre albine.

O mâna înaintea ei, hai, Roza, mişcă din picioare. Intre timp analiza, diseca în gând gunoaiele astea de oameni.

Care o fi fost.

Mergi, Roza, rămâi înaintea mea.

Însă nu mai era nevoie s-o mâne pe Roza, pentru că după câte o criză din asta, Roza se liniştea, mergea aţă, ca o somnambulă.

Nici Terez nu mai cârâia, n-o mai boscorodea. Zile întregi n-o puteai face să scoată vreun cuvânt. Intr-un fel, tot trupul i se liniştea. De parcă n-ar fi ştiut exact pe unde umblă şi cu cine.

Când în ziua aia îsi mai revenise cât de cât, au mai lucrat ceva, măcar pe ăsta să-l termine, căcatul ăsta de rând, să-i dea cumva de capăt.

Să nu rămâi în urmă, Roza, vreau să te văd, înaintea mea să mergi.

Vedea pe ea că probabil sufletul tocmai îi revenise de pe undeva, de departe, însă dacă ar fi întrebat-o de unde naiba te-ai întors tu, Roza, n-ar fi putut să-i spună. Că doar se holba la ea cu ochii ei mari de vacă.

Când a fost cu putinţă, a condus-o la umbră pe biata de ea, i-a şters spumele de la gură, a lăsat-o să zacă puţin, i-a dat să bea, cu baticul ei deschis la culoare, muiat în apă cu vin, i-a şters rana urâtă de la picior, a legat baticul peste rană, ca să n-o infecteze muştele.

y

Şi a pornit, măcar rândul ăsta să-l termine. Dar timpul trecea şi Roza încă nu ştia pe ce lume se află.

Dura mult până se reîntorcea de acolo, de pe undeva, şi încă nu ştia unde se află,

pe unde umblase, numai zăcea, privind în gol. Terez avea experienţă. A lucrat la nebuni, la marea clinică din Buda, mai întâi la bucătărie, acolo o băgase profesorul ăla renumit, Horompoly, ca ajutor de bucătărie, avea voie să locuiască în casa servitorilor din apropiere, după ce ai ei o alungaseră de acasă, cu pruncul de patru luni în braţe.

De cum a sunat la usa casei lor din Pesta,

i-au şi plasat pruncul într-un cămin.

Ştia şi unde, pe strada Harmincad. Cu vaporul din zori dusese acolo de multe ori brânză, smântână şi frişcă. In timp ce stăteau la micul-dejun pe veranda care dădea spre curte, profesorul Horompoly i-a telefonat secretarei lui, insistând să sune la Asociaţia Stefania, nu pe strada Baross să-l ducă, ci pe strada Vas, acolo mama având voie să-si

viziteze copilul duminica. Atunci, acolo la ei, ea abia se mai ţinea pe picioare. Toată noaptea rătăcise cu copilul în braţe pe câmp, pe străzi, pe lângă hambare, prin cimitir, până când în zorii zilei, în sfârşit s-a gândit să urce pe un vapor. Pe traversele liniei ferate deja veneau femeile cu cotăriţele lor, îndreptându-se spre port, şi

nu putea să apară înaintea lor cu pruncul în braţe.

Ce strângi tu, Terez, acolo la sân.

Unde ai putea să te duci cu el.

Pe strada Baross erau plasaţi copiii curvelor, alea oricum nu-i vizitau sau le era interzis să-i viziteze. In mai puţin de doi ani, Horompoly a mutat-o de la bucătărie pe secţia profesorului Harz la curăţenie. Acolo a văzut câte trebuia să îndure savantul profesor

Gusztâv Harz cu toţi epilepticii ăia. încercau să scoată beleaua din ei cu şocuri electrice.

Dar tot nu voia să iasă. Trebuiau să aibă grijă să nu le dăuneze curentul electric. Să nu le ardă carnea. Să nu-si muşte limba. Să nu-si frângă şira spinării. Uneori trebuia să ajute la imobilizarea nebunilor şi să-i ţină până se întorcea sora cu injecţia, să-i păzească să nu- şi facă singuri rău.

l-a ajutat, şi nu o dată, când începeau să clăntăne, să scrâşnească din dinţi, căscându-si gura sau muscându-si buzele.

Şi le muşcau atât de rău, încât se alegeau cu răni greu de vindecat.

Să nu cadă. Să nu-şi spargă capul.

Se întâmpla ca în timpul convulsiilor să facă pe ei. înţepeneau şi făceau pipi pe ei.

Unii bărbaţi ejaculau.

Când înţepeneşte, nici Rozei nu mai poţi să-i descleştezi gura.

Trebuie să-i bagi repede ceva în gură, înainte de a i se încleşta.

Un obiect neted, fără colturi, fără tăişuri.

De unde dracu’ să am eu asa un obiect aici, pe deal. Unde-n Dumnezeii mă-sii să mă duc după aşa ceva, că-s destul de bătută de soartă cu nenorocita asta de Roza pe cap.

Că doar nu pot să-i vâr în gură foarfecă sau coada secerei.

Bolnavul ăla care-si muscă limba, cu ăla sa terminat. Sângele-i inundă gura. Curge atât de mult, încât nu poate să-l înghită, nici să-l scuipe, neavând limbă, aşa că se îneacă cu propriu-i sânge.

Un lucru e cert, fusese foarte proastă, nu ştia nimic, nici măcar la ce-i bună limba-n gură, cu vâna aia groasă pe sub ea, dar se uita la ei, îi observa şi îl asculta cu atenţie pe renumitul profesor Harz.

Dumnezeu l-o fi făcut aşa pe om sau buba rea l-o fi ros, de intrase nu ştiu cum

beteşugu-n el.

Era rău şi numai să te gândeşti la toate ororile astea, pe care trebuia să le înfrunte cu toti nebunii ăia, în schimbul acestei cunoaşteri oferite de profesorul Horompoly şi de profesorul Harz. Că din ciotul ăla de limbă curge sânge pe jumătate coagulat, sânge pe care, fără limba întreagă, nu-1 poate înghiţi nimeni.

Limba o să-i fie pierzania.

Chiar dacă nu voia să se gândească la asta, nu putea să evite să-i vină mereu în minte limba ciuntită a cine ştie cui, într-o gură inundată de sânge.

N -avea cum să-şi scoată din cap întreaga ei viaţă, e cumplit ca propriul tău trup să-ţi fie cea mai mare pedeapsă.

S-au oprit de mai multe ori pe drumul pe care tălpile lor răscoleau praful, pentru a tăia nişte urzici cu secera, ce-o să se mai bucure porcii.

Nu exista să nu le ducă urzici proaspete. Amândouă căutau locurile umbroase unde, în ciuda căldurii, mai creşteau sau tocmai îsi etalau urzicile floarea.

Că aşa le place porcilor, atunci au urzicile putere.

Dacă ea lipsea mult de acasă, atunci, ’tu-i ’Mniezăii mamii lor, ştiau porcii că o să le aducă urzici proaspete.

Nici n-ajunseseră încă la gard că, de unden pizda mă-sii or fi ştiut, în spate, în cocină, porcii deja grohăiau, ţipau, izbeau uşa cu râtul, să le dea odată urzicile alea.

Nu exista să nu le fi tăiat, să nu le fi dus. Terez si-a scos unul din sorturi ca să facă din el o boccea pentru urzici, pe care apoi Roza o căra în spate. Pe spate, Roza, oricât de rău ţi-ar fi, pe asta tot trebe s-o duci. în asfinţitul de vară era o linişte profundă. Roza ducea

într-o mână bocceaua, cu cealaltă îsi tinea pantofii şi sapa. In momentele astea, Roza parcă era un izvor de tăcere. Numai sticlele goale cu dop zornăiau în coşul de pe spatele lui Terez, degeaba îl umpluseră şi pe ăla cu urzici. Sticlele se loveau de tot felul de obiecte, de foarfecă pentru vie, de seceră, cană, crăticioară, lingură, pe toate astea le căra în spate când mergeau pe deal. Greierii îşi spuneau rugăciunea lor de seară, se putea auzi şi sunetul domol de tălăngi de la gâtul vacilor care, cu mult înaintea lor, mergeau către casă mânate cu lătrături ascuţite de

căcaţii ăia de câini, Flocosu şi Jegosu, ai

păstorului lor ferches.

în mijlocul acestor zgomote familiare, orbită de rosul arzător al asfinţitului, Terez încă se gândea: cine putea fi, dacă nu Hoss.

Luându-i pe rând pe toţi nemernicii ăştia, a început să-l bănuiască până şi pe Pâsztor, pe tatăl Rozei.

O făcea pentru că atunci, deşi jenată de sentimentele ei, putea să se gândească la el, la mijlocul suplu al lui Pâsztor. De aia îl apăra Roza atât de vehement. învinuirea o elibera de autoacuzare. Mijlocul ăstuia o să se frângă, umblând aşa ţanţoş cu curu' ăla rotund al lui. Degeaba îşi spunea, ce vrei tu, uscătură bătrână, de la omu ăsta. Că ştia ea,

se vorbea, vorbeau femeile, că nevasta lui Pâsztor are sângerări ori ce mă-sa, scurgeri d- alea îndelungi, sau poate-i spune bărbatului numai aşa, ca s-o lase-n pace, să n-o mai călărească atâta, că ea mereu are scurgeri din cauza lui, i-a spus şi doctorul român ca atunci să nu-i cedeze, să nu-1 lase s-o încalece, oricât ar vrea el.

Dacă ea, Panka aia, nu-1 lasă, atunci, futu- i Cristosii mă-sii, Pâsztor ăsta e în stare să se

ducă să-şi reguleze şi propriile fete, pe

alea mai mari.

Nu vrea zâzanie în sat, de aia nu-si ia muiere de acolo.

Râdeau de el.

Nu se poate, totuşi, să lase borţoasă nevasta altuia.

Pâsztor fusese în stare să le zică asta bărbaţilor, zăludul.

Zicea că nu-i permite funcţia.

Râdeau de el si bărbaţii, nu numai femeile.

Cum să nu fi râs, că ştiau ei ce ştiau. Că si pe nevasta poliţaiului o coţăieşte. Deşi nu înţelegeau de ce nu-1 împuşcă poliţaiul.

Păi, altfel de ce-ar fi primit taşca aia de la muiere.

Că tot o fi văzut poliţaiul taşca.

Dar despre asta nu vorbeau pe faţă, nu cumva să-l supere pe poliţai. Vorbeau, bineînţeles că vorbeau muierile că lui Panka cea mâncată de vărsat, nevasta lui Pâsztor, i se lăsase şi zgăul de la atâta născut. Cât pe ce să-i iasă prin găoază. De aia are atâta grijă Panka să n-o izbească valul când intră-n apă ca să spele. Când vine vreun vapor, iese imediat. Căci femeilor le arătase, ca să vadă cu ochii lor

ce-ar mai putea păţi şi ele în viata asta.

Vorbeau femeile acolo, pe mal, că de la atâtea naşteri nu i se mai închide. Cu toate astea, jegu’ ăla de om tot nu-i dă pace.

Totuşi, pe Terez a durut-o puţin că femeia asta cu mutra mâncată de vărsat, Panka, nevasta lui Pâsztor, ei nu i-ar arăta niciodată.

Ea nu merge cu ele la Dunăre cu rufele de iarnă.

Insă acolo, pe mal, unde era o piatră mare, loc bun pentru spălat, nimeni n-ar fi îndrăznit să zică despre Pâsztor că s-ar fi regulat cu fata aia nenorocită a lui. Despre celelalte două se vorbea peste tot, se râdea, las’ că ăsta le aranjează bine pe fetele sale.

N-o să mai aibă nevoie să se-nvete în căsnicie.

Dar pe Roza, nu.

Căci o iubeşte pe nenorocită, ce frumos îi vorbeşte, şi căcatul ăla de hârleţ i-1 repară de fiecare dată.

Si indiferent cum ar fi intrat la bănuieli în legătură cu el, se gândea totuşi la Pâsztor ca la un om bun. Pâsztor e om de treabă. Asa că

a preferat să-şi lase laoparte bănuiala arzătoare. In timp ce mergeau, şi tot mergeau, şi toate-i zornăiau şi zdrăngăneau în coş, a luat-o de la capăt, începând, în ritmul paşilor, să-i ia la rând pe spurcaţii ăia, pe oamenii ăia de căcat, unul câte unul, fie ei tineri ori bătrâni.

La unul singur nu s-a gândit, pe el, cine ştie de ce, l-a ocolit în gând.

Ziua asta a morţii voastre să vă fie, futu-vă

muma-n cur, a păcătoşilor, a celor fără de păcate, a tuturor.

Iar drumul se colorase în roşu, învăluit în

propriu-i nor de praf. Mergeau orbiţi către discul prăfuit al soarelui ce apunea. Mai aveau mult de mers. Abia se mai ţineau pe picioare când în sfârşit au ajuns. Acasă, Terez a găsit o scrisoare înfiptă-n stâlpul porţii. Fără ochelari nu putea s-o citească. Pe mă-sa- n cur, cine-i trimite ei scrisori. Cine să aibă timp să buchisească. Ei să nu-i trimită nimeni scrisori.

Iar Roza nu ştia carte, ca să i-o fi arătat. A

vârât scrisoarea în buzunarul sortului ei mare si albastru.

Rar primea scrisori, şi atunci numai din

alea de căcat. Din jumate-n jumate de an, că anul ăsta are atâta şi atâta cotă parte, plătibilă în grâne, însă porumb nu primeşte. Că n-are normele de muncă îndeplinite. Păi, ce cred ăştia, ea nu-i jeler, nu-i zilier, nu-i trebe normă. Futu-i norma lor s-o fut. Dracu să vă răspundă la scrisoare. Atunci nu primeşte porumb. Mă piş pe porumbul vostru. Am eu porumb destul în grădină, îmi ajunge pentru animale, doi porci, nişte găini si câteva gâşte. Atâtea tin câte mă lasă pământul. Mai multe la ce pizda mă-sii aş tine. Sau o fi de la Oficiul Funciar, să mă
anunţe cât valorează anul ăsta coroana de aur
>
a pământului. Coroana asta de aur devenise un coşmar pentru ea. Pământurile nu-i mai aparţineau, însă cele pe care i le luaseră pentru colectivă încă mai aveau coroană de aur. Să-l fut în gură şi-n urechi pe cine pricepe cum vine asta.

Ticăloşii ăştia o trăseseră în piept de fiecare dată, atâta pricepuse. I s-a scăzut. Pizda mamii voastre s-o fi scăzut, că nici măcar nu trebuia să vă naşteri. Aşteaptă să binevoiască să le dea un răspuns.

Pe ’Mniezău ăl’ bătrân să-l scadă, nu coroana ei de aur.

Potcovi-v-ar dracu-mpieliţat, n-aveţi decât să aşteptaţi să binevoiesc.

Roza o conducea întotdeauna acasă.

De onomastica voastră să crăpaţi, cu tot cu eternele voastre scrisori.

înainte de- a o plăti, Roza o mai ajuta. Intra la plată, s-o mai ajute cu una-alta, prin gospodărie. Pentru că, odată ajunse acasă, se mai găseau multe de făcut. însă acum Roza nu putea să ajute, nici n-ar fi vrut ca nenorocita asta s-o ajute. Atât de epuizată era sărăcuţa de ea, las’ să stea liniştită pe curu’ ei până la plată.

Că-i mai face vreo pagubă.

Stai aici, Roza, ai asudat si tu destul, nu-ti

? 7 y 7 y

strică să stai jos un pic.

De mâncare întotdeauna îi dădea.

Dacă altceva nu, atunci ouă-n tigaie.

îi mai frigea şi slănină sau cârnaţi pe lângă. Ceva tot îi mai punea, în ’Mnezăii mă-sii, păi să-i mai frig ceva pe lângă. Dacă n-avea altceva, atunci ardei gras. Să nu se zică cum că ea toată ziua o hăituieşte pe amărâta asta şi după aia îi dă drumul nemâncată. Trebuia să bage găinile-n coteţ. Să aducă apă de la cişmea, ca să amestece lăturile cu târâte si cartofi fierţi. Erau acolo, pe plită, se păstraseră

călduţe. Ouăle o să le caute dimineaţa, dacă n-o să le ia vulpea peste noapte. Că iarăşi îi ouaseră aiurea proastele astea de găini. Le învăţa, făcând cu palma cuiburi în paie, în locurile cuvenite, şi punând câte un ou înăuntru. A doua zi îl scotea. Atunci găinile, cu mintea aia de găină a lor, pricepeau că ăsta-i locul, acolo trebuie să se ouă, ăla-i locul, şi ouau în cuib. Păi, iac-aşa o minte grozavă are găina, futu-le sacramentu' lor, că data următoare tot aiurea se ouau. Atunci o lua de la capăt cu instructajul.

Nici găina nu-i atât de proastă, încât să nu priceapă învăţătura.

Le făcea din nou un cuibusor, să vadă toate cum vâră ea oul acolo.

Să facă focul, să pună apă la încălzit în ceaun. Să toace urzicile, să le bage în lături.

Bocăneau deja cu râtul în uşa cocinii. Auziţi bine, vouă vă pregătesc. Mă grăbesc, n-aveţi grijă. Până la urmă o să-mi dărâmaţi bunătatea de cocină.

Lemnarul de la Bogdâny nu din brad, nu din stejar, ci din lemn de salcâm i-o făcuse. 'Mnezăii mamii voastre, să nu puteţi aştepta puţin. In timp ce ei înfulecă, să cureţe cocina. Să presare paie pe jos, ca să nu doarmă în propria lor mizerie.

Erau animale cumsecade astea ale ei, le hrănea, le plesnea, le scărpina, le aprecia pentru mintea lor, le dăscălea să se cace şi să se pişe mereu în acelaşi colt al cocinii.

Să-i dea si Rozei de mâncare.

Ca să fie mulţumită Roza când îsi ia banii

şi merge făloasă acasă, iar ei să nu-i vină iarăşi surorile, că vezi, aşa şi pe dincolo, toată lumea vorbeşte, să nu-şi bată aiurea gura aia spurcată a lor.

Când Roza va fi plecat cu banii, va trebui totuşi să caute ouăle. Cât se mai vede câte

ceva afară. Adevărul e că i-ar fi părut rău să-i mănânce vulpea ouăle. Pentru că ea îşi hrăneşte găinile cu gris înmuiat, nu vulpea. Abia a mai avut putere să se spele în bucătăria ei întunecoasă.

Azi nu mă spăl, îşi spunea, însă aproape întotdeauna se spăla.

Că doară nu pot să mă arunc în pat aşa.

Iar acum stătea aici, cu scrisoarea în buzunarul şorţului, nevoită să le facă pe toate de una singură. I-a pus Rozei un scaun de bucătărie pe prispă, că în picioare n-ar fi putut să stea.

Mie să nu-mi stea, totuşi, cu curul ei plin de căcat pe scaunul meu Thonet, că

asta în viata ei nu s-a sters la cur cu nimica.

Odihneşte-te puţin, Roza, întâi şi-ntâi îţi fac focul, lasă găinile, că le bag eu mai încolo, ca să ai si tu o cină caldă.

Eu nu trebuie neapărat să mănânc, tanti Terezke, lasă-mă numai să stau puţin aici la dumneata.

Ba, cum să nu trebuiască, mănânc si eu cu tine.

Si asa stau eu bine aici.

Am muncit destul, îi explica, ne e foame. De mâncat, trebuie să mănânci, Roza.

A luat vedrele şi, din mers, a pus scrisoarea pe comodă, sub oglindă. O să bage găinile mai târziu. Ii părea rău după ouă, că trebuie să lase pe dimineaţă. Dar de fapt niciodată nu lăsa pe dimineaţă. Dacă între timp se întuneca, atunci umbla după ele cu lanterna pe care i-o adusese Elemerke.

Trebuie numai să apeşi pe ea şi luminează ca dracu. Să nu-mi orbecăi prin curte pe întuneric. Dacă o să cazi, cine să te îngrijească, nimeni. Că eu acasă nu vin.

Ta mai zis o dată Rozei să nu îndrăznească să se mişte de acolo.

Ti -am făcut mâncare de mazăre bună, măi fato, şi chiftele, îţi dau imediat, îţi pun şi două chiftele mari.

Pe întuneric nu va putea să le închidă, mânca-le-ar frigurile. Şi-a dat seama după cât de repede se întuneca. Deci totuşi va

trebui să se ocupe întâi de găini. In timp ce scotea apă, număra găinile, începuseră să se adune în fata coteţului lor. Dar dacă nu le mâna,

singure nu intrau. A văzut că lipseau două, înseamnă că vulpea ştia că le lăsase singure.

Că e pe-aici pe undeva, în aşteptare, la pândă.

Acum să-i ia din nou două găini frumoase.

De parc-ar fi fost în prag de infarct, aşa se simţea când nu-i ieşeau găinile la numărat, se văicărea, le chema ţipând. îşi suspecta vecinii, că fugiseră acolo, să se ducă să vadă. Că ea unde să le mai caute acum.

Până la urmă au apărut şi alea două, afurisitele, s-a bucurat mult, de după tufele de agrişe au apărut. încă nu se putea mişca de lângă cişmea, dar a văzut că ouaseră acolo. Luceau vag în întuneric cele două ouă. Că întotdeauna erau albe si curate ouăle, ca spuma. Găinile ei nu erau căcăcioase. Iar dacă vedea că vreun ou nu e curat, nu se dădea în lături să-şi ia găinile pe rând, să vadă. Pe aia căcăcioasă o tăia de-ndată. însă degeaba le închisese, degeaba adunase atât de rapid ouăle în şorţul ei, de parcă le-ar fi salvat de vulpea care stătea la pândă, căra pe umerii ei şi prevestirea unui infarct.

Iar în timp ce ea mesteca în lături, mergând apoi la porci, Roza stătea tăcută în pridvor.

Revenind de la găini şi porci, auzea deja

de departe cum fierbe mâncarea de pe foc, degeaba trăsese cratiţa de-o parte, Roza încă stătea tăcută lângă peretele de un alb luminos al casei, nici măcar nu se sprijinise de el. De două ori pe an văruia, de sărbători.

A

Roza stătea acolo ca o statuie. Intre timp se întunecase de tot. Trebuia să aprindă lumina, dar a preferat să mai pună pe foc. Flăcările îi luminau suficient de mult bucătăria, ceva- ceva lumină ajungând prin uşa deschisă şi afară. Ea nu consuma curent. Si-a calculat în gând cât nu consumase, bucurându-se de micul câştig, sumă pe care ăla cu contorul electric, Mihâly Csâko, nu va putea să i-o ceară. Peretele alb lumina suficient. Rozei i-a pus separat, în blidul ei de tablă. Când o apucă, pe toate le scapă din mână, s-ar sparge farfuria. Blidul ăsta era special pentru Roza. Il spăla separat de celelalte vase. Iar altădată lăsa ca resturile Rozei să le lingă pisica, şi numai la urmă îl clătea, în ultima apă. Cuţit nu putea să dea în mâna Rozei. Roza trebuia să mănânce exclusiv cu lingura. Dacă era carne, i-o tăia bucăţi, iar chifteaua

i-o dădea în mână, să muşte din ea.

Când să-i ducă mâncarea afară, mâţa ei

bătrână stătea în prag, căscându-şi muteşte gura. Voce nu mai avea să miaune.

Na-ti chifteaua, mâncă mazărea, am tocat

mult pătrunjel în ea.

Cum preferi tu, Roza, cum îţi place ţie. Şoarece mai prindea mâţa, îl şi omora cumva, dar să-l mănânce de tot nu mai putea, nu făcea decât să-l molfăie, că dinţi nu mai avea. Uneori ea îi transa şoarecele cu

cuţitul ei mic şi strâmb. Slăbise mâţa, poate avea vreun beteşug, cu umflături pe ţâţele care-i atârnau şi pe care le lingea întruna, nervoasă, cu furie, le lingea şi le tot lingea, ca să se vindece ulceraţiile de la saliva ei. Numai

nişte smocuri de păr mai avea pe spinare, iar atunci sigur că pisica nu mai e sănătoasă. Văzând mâţa, Terez se mira chiar de mai

multe ori pe zi, că asta încă-şi mai cască gura muteşte pe aici. Nu şi-ar fi lăsat cu inima uşoară pisica singură, mai bine să moară ea

întâi.

Când, într -o bună zi, pisica n-o să se mai întoarcă seara acasă, şi se aştepta, îşi

dorea să nu vină, să dispară animalul ăsta bolnav, atunci o să plece şi ea, o să dispară şi ea, fără urmă, din viată. ...Din viata asta a ei.

Întâi i-a dat pisicii din chiftea, că nu era caldă, numai după aia şi-a pus din mâncarea de mazăre.

O să-i dea si ei când se va răci mazărea, pentru că mâţa asta era un specimen căruia toată viaţa îi plăcuse mâncarea de mazăre verde.

Mâţei nu-i păsa că pusese în ea nu numai pătrunjel, ci şi piper.

De câte ori curăţa mazăre si mâţa auzea
cum cad boabele în blid, deja mieuna, să-i dea, să-i dea, o mânca şi crudă, însă fiartă mai degrabă.

Până ce Roza a plecat cu banii, pisica bătrână mâncase şi din mazăre, găinile se culcaseră, ea închisese şi ţarcul porcilor. Se pregătea să se spele. Intre timp şi în celelalte curţi se lăsase liniştea. A mai stat puţin lângă foc, pe scaunul ei Thonet cu spătar, nefacând nimic, dar chiar nimic şi negândindu-se la nimic, doar trăia puţin în trupul ăsta îmbătrânit al ei, cu senzaţia iminentei unui
infarct, pentru că adevărul era că un timp

nici nu s-ar fi putut ridica de pe scaun din cauza epuizării. Când, printre gemete, şi-a luat totuşi inima-n dinţi si a reuşit să închidă

usa bucătăriei, s-a dezbrăcat oftând, începând să se spele cu o mănuşă de baie în ligheanul aşezat întâi pe scaunul de bucătărie şi apoi împins în mijlocul încăperii, în timp ce se certa singură pentru lenea care o cuprinsese. întotdeauna se spăla, îşi spăla goliciunea, în aceeaşi ordine în care o învăţase, pe vremuri, madam Hella Ortvay în bucătăria mare, cu piatră pe jos, a casei de pe strada Uri, sus, la Bastionul din Buda. îi plăcuse pe loc metoda asta economicoasă şi lipsa de ruşine cu care Hella Ortvay îi arătase pe trupul ei, acolo, în bucătărie, ce şi cum să-şi spele Terez cu mănuşa de baie.

Niciodată înainte nu mai văzuse asa ceva.

Ca una, stând în cada din propria-i baie, să- şi bage mâna cu mănuşa aia în pizdoacă. Nici de mănuşă de baie nu auzise, darămite

să şi-o bage acolo, plină de spumă.

Doamne Dumnezeule, şi după aia să te tot cureţi de spuma aia de săpun.

Să -mi fii parfumată, fetiţo, peste tot

parfumată. Să nu-mi zică mie musafirii că servitoarea mea pute.

Iar scrisoarea i-a căzut în mână abia a doua zi, în zori, dar atunci iarăşi n-a avut timp să citească scrisori, să-şi caute ochelarii, să se ducă s-o cheme pe Roza, ca să termine de săpat şi rândurile rămase. Insă pe Roza nu era nevoie s-o cheme. In ciuda mintii ei bolnave, Roza ştia ce are de făcut. O aştepta deja în uşa cămării, în căcatul ăla de rochie din flocon, neruşinata. De parcă ar fi fost goală. Burtica-i ascuţită se contura perfect prin rochie. Băiat o să ai tu, măi Roza, nu fată. Nu trebuia decât să-şi ia săpăliga din butoiul cu apă de ploaie şi deja puteau pleca. Iar seara, când au ajuns din nou acasă, nu i-a mai venit în minte scrisoarea. A trecut si duminica. Futu-i mama mă-sii. A trecut si ziua de luni. Marţi a plouat şi nu dădea semne că s-ar opri, în pizda mă-sii. In sfârşit, o ploaie bună, şi atunci după un timp şi-a luat ochelarii ca s-o citească, dacă tot fusese scrisă, şi de altfel tot nu putea să facă altceva.

Scrisoarea zăcuse pe comodă încă de vineri, fără să-si aducă aminte de ea.

Văduva doamnă Fabius i-o scrisese în

stilul propriu, la obiect şi cu litere ascuţite, frumos înclinate.

Pe aproape o pagină jumate, în şapte paragrafe, incluzând data, formula de adresare si bun-rămasul, îi aducea la cunoştinţă că, cu acordul binevoitor al lui Terez, anul acesta ar trebui să-şi înceapă la ea obişnuitul sejur de vară cu două săptămâni mai devreme.

Terez a rămas mască.

Si ce să facă ea acum.

Pentru că la sfârşitul lui iulie trebuie să fie la Buda, îi scrisese văduva doamnă Margit Fabius Bellamy, pentru a pregăti cum se cuvine vizita rudelor de la Viena şi Praga. Probabil că nici nu mai e nevoie să-i spună lui Terez ce ocazie specială este asta pentru familia lor si cât sunt de încântaţi cu totii de această întâlnire la vârf dintre Est si Vest.

Timp de douăzeci de ani nu s-au putut vedea.

După cum îi povestise deja, nici măcar pentru înmormântarea bunului ei Kâzmer rubedeniile n-au primit viză de intrare în tară.

De parcă ar fi planat un blestem asupra familiei lor.

Insă acum, Domnul fie lăudat, se pare că unul din norii cei grei urmează să se risipească.

Speră din toată inima să nu intervină nimic.

Rudele de la Viena consideră atât de importantă această întâlnire, încât şi bătrâna contesă va veni cu ei.

Poate să-şi închipuie Terez ce imensă responsabilitate apasă pe umerii ei fragili.

In schimb, bucuria lor n-are margini.

înainte de a părăsi această frumoasă lume, contesa ar vrea să-şi vadă cu ochii ei nepotul, pe Misike. Asta ar fi singura ei ultimă dorinţă şi alinare de la soarta care o pusese la încercări atât de grele.

Prin diferite relaţii au reuşit să rezerve, pe acelaşi etaj, câteva suite de apartamente la Hotelul Gellert, ceea ce e mare lucru.

Locuinţa lor din apropierea Podului Margit n-ar fi tocmai adecvată nici chiar pentru a primi oaspeţi mai modeşti.

Citind toate astea, Terez s-a blocat.

Oricâtă experienţă ar fi avut în primirea unor oaspeţi de seamă, nu putea să-şi închipuie o astfel de locuinţă, de genul acelora de care mai văzuse, si nu numai una,

cu multe camere mari, toate cu vedere la

stradă şi în care, după aia, le băgaseră trei familii complet străine.

Doamna Fabius îi povestise despre această viaţă la comun. Că trebuie să-şi împartă bucătăria şi baia cu grămada aia de străini, toţi din provincie.

Isi mai aducea bine aminte că toate camerele aveau vedere spre Podul Margit, însă le fuseseră luate si cele două camere ce dădeau spre curte, dormitorul şi camera lui Misike, salonul şi sufrageria.

Nici de dormit nu mai puteau să doarmă ca lumea.

Misike gemea toată noaptea.

Afară, zgomotul oraşului, iar în locuinţă, o droaie de copii gălăgioşi, îi povestise amănunţit viata lor de zi cu zi doamna Margit Fabius Bellamy, cum de-a dreptul îşi încurajează copiii să alerge în sus şi-n jos prin hol, le cumpără fluiere, tobe, cum îi înnebunesc cu vacarmul, ca să-i alunge din propria lor locuinţă, care oricum le fusese deja luată şi acum nici nu le mai aparţine.

Ştia care era casa, îsi aducea bine aminte.

In măsura în care lui Terez nu i-ar fi inoportună această schimbare de dată

venită pe neaşteptate, ar sosi joi la prânz, cu vaporul care pleacă în zori de la Buda. Speră sincer că Terez va înţelege. Şi în următorul paragraf o lua iarăşi de la capăt. Fiind vorba de Misike, n-ar vrea să renunţe la sejurul de anul acesta. După iarna lungă şi umedă, amândoi tânjesc după mâncare simplă de casă, linişte, soare şi mai ales după aerul
curat de la tară.

Mama ta, măi doamnă Fabius, cu aerul ăsta curat. Şi după aia strâmbi din nas.

Insă doamna Fabius nu strâmba niciodată din nas, de fapt, Terez o admira că nu
strâmbă niciodată din nas si nici nu umbla cu pliciul după muşte sau ţânţari ca alte cucoane.

Abia aşteaptă să-şi ia micul-dejun şi supeul la Terez, în cerdacul ei umbros.

Scrisese supeu, punând-o în încurcătură pe Terez, ce vrea cu asta, ce naiba o mai fi şi asta, ori poate nu citise bine cu vederea ei slabă.

Dacă lui Terez eventual nu i-ar conveni acum, aşa scrisese, conveni, ceea ce ea ar înţelege perfect, atunci o roagă s-o anunţe telegrafic să nu vină.

Atunci anul acesta sejurul lor s-ar

contramanda.

Contramanda.

Terez se uita prostită la scrisoare.

Rămasă nemişcată, în mână cu scrisoarea

j *

în stilul de altfel bine cunoscut al doamnei Fabius.

Lăsase scrisoarea să-i cadă în poală şi privea în gol.

Pentru că anul ăsta uitase complet că ea are un client permanent peste vară, pe doamna Fabius. Ca vecinii să moară de ciudă din cauza asta. Si acum ce să facă, se întreba. Să nu mai vină. Când odată, la recomandarea doamnei Zielinszky, a acceptat să vină, să vină numai, că o să le şi gătească, atâta de impresionată fusese de soarta lui Misike în urma poveştilor spuse de doamna Zielinszky, Emma asta, pe vremea când îi ducea zmeură, pentru ca şchioapa aia de doamnă Zielinszky să le facă dulceaţă nepoţilor şi pentru că atunci avusese mare nevoie de bani. Si acum are nevoie, numai de ei n-are nevoie, de doamna Fabius cu handicapatul ăla mic. Poate că mai ajunge la poştă, numai să fie deschisă. Nu cumva să plece acasă Rozsi, poştăriţa, ca să-şi

hrănească animalele. Mai bine renunţă la

bănuţii ăia. Doamnei Fabius nu i-ar trece prin cap să calculeze, în pizda mă-sii, cât o costă pe ea mâncarea aia bună de ţară, pe care numai de dragul lor o plantează şi creste, pentru ca, în numele lui Isus, ei să se-ndoape şi să se-ngraşe la ea, ’tu-le muma-n cur, având în vedere că pentru doamna Fabius era foarte important ca în fiecare vară să se îngraşe, păi, nu ţi-e ţie totuna, doamnă Fabius, cu ce ti-s învelite oasele. Că nimeni nu mai pune mâna acolo, mânca-ţi-aş curu.

Cine o să-i plătească ei căcatu ăla de telegramă, că iac-aşa, ştie numa să dea ordine. Şi acuma să-i mai dau şi telegramă. Păi, de unde Dumnezeii mă-sii să aibă ea bani pentru fiecare cuvânt.

Să-i hrănească veri la rând si să le mai trimită şi telegrame. Că nu-i aşa de simplu, poştăriţa Rozsi trebuie să numere cuvintele pe litere, că stai puţin, Terez, să văd câte litere, pentru că dacă sunt mai mult de cinci litere în cuvânt, atunci preţul pe cuvânt e dublu, căca-m-aş pe poşta lor.

Insă oricât ar fi vrut, nu putea să se ridice de pe scaun şi să iasă pe ploaie înainte de-a închide pentru prânz poşta aia răsfututată.

Adevărul e că fiecare frază din scrisoarea doamnei Fabius, fiecare sucealã şi joacă a cuvintelor deopotrivă o copleşea şi fermeca, de parcă doamna Fabius i-ar fi vorbit chiar de aici, din spatele ei, cu vocea aia stridentă şi în stilul ei necruţător de politicos.

O umbră a mişcat în oglindă şi, Doamne Dumnezeule, trebuia să se întoarcă să vadă dacă nu cumva apăruseră deja în uşa bucătăriei.

Insă nu ea stătea acolo.

Nu umbra mare si osoasă a doamnei Margit Fabius Bellamy, aşa eşti tu, madam Fabius, ca o sperietoare de ciori, deci nu ea, ci demult defuncta doamnă Gunten Gorog, baronesa Hella Ortvay stătea acolo, într-o rochie sumară de tot, pe care niciodată n-o mai văzuse pe ea.

Cum a apărut asta aici, în rochia asta minusculă, când nici nu mai e în viată.

Păi, rochia asta a ei nu i-o spălasem şi nici nu i-o călcasem niciodată.

Si totuşi chiar ea stătea acolo, în usă, Hella Ortvay, cea pe care, conform zvonurilor şi celor povestite în timp ce aşteptau pâinea în curtea brutarului de doamna Mentes care, la rândul ei auzise, cu o zi înainte, de la cele mai bune prietene ale doamnei Fabius, văduva

doamnă Zielinszky, iar în ziua următoare de la văduva doamnă Mirâk, bătrâna văduvă Mirâk, pentru că una îi relatase marţi, iar cealaltă, miercuri, povestea nefericită a Hellei, că ce păţise ea pe hacienda aia, sau ce pizda mă-sii, a ei, ea împreună cu viteazul Okolicsânyi fuseseră ucişi în somn, după ce reuşiseră în sfârşit să se stabilească în Argentinia şi din banii salvaţi şi bijuteriile lui Hella Ortvay, din depozitele bancare de acolo şi din profituri sau ce naiba, reuşiseră să-şi cumpere hacienda aia sau ferma sau ce curu mă-sii.

Atunci ăştia doi să nu fi murit.

Şi-a întors capul instinctiv, ca să nu vadă un mort viu.

Că ei se pricep la cai şi o să crească o mulţime de cai pe hacienda aia a lor.

Na, futu -vă-n cur cu caii voştri cu tot, calu trebe să mânce de mai multe ori pe zi, să se adape, să pască. Să-l înhami, să-l pui la mişcare. Dar furajul cine-o să-l facă, tu, Hellă, cine o să semene, o să coseascâ, o să rânească-n grajd, cine. Iarna cine o să-l plimbe, te pomeneşti că Okolicsănyi. Tocmai Okolicsănyi, cu mâinile lui albe, înmănuşate în piele galbenă de căprioară o să ia coasa bine ascuţită, mânca-i-aş puia, ca să coseascâ ovăz pentru cal, iar tu, Hella, o să legi la snopi, cântând cât îi

ziua de lungă, cum ai văzut că făcea Manyi Kiss, când am fost cu tine la Orfeum, cum se unduia aia pe muzică, cu snopii în braţe, fix aşa o să faci şi tu, ca până seara să nu mai aveţi scuipat de la atâta pleavă, şi până şi de pe piţiroancă să-ţi curgă apă soioasă.

Sclivisitul ăla de Okolicsănyi îşi ducea mâinile alea albe, cu degete delicate, încărcate de inele la manichiură, iar frumosul lui păr era ondulat de frizerul lui personal, ia te uită, Terez, ce bine-i stă.

Mânca-i-ar frigurile, la ce dracu stau eu să-mi pierd timpul cu ei, sfadindu-mă în gând cu morţii şi cu caii lor.

Trebuia să-si ia baticul mare, să se ridice si să se ducă, să-şi tragă bine peste frunte baticul gros, pe ploaia asta binecuvântată.

Măcar plouă, în sfârşit plouă, futu-i, îţi pică bine să auzi ploaia.

Pământul ei absoarbe avid ploaia preţioasă.

Măcar v-aţi drăgălit un pic, mânca-v-ar buba rea, să vă fie de bine.

Bine ati făcut, asa să faceţi, dacă tot e de tot căcatul viata asta de căcat.

Era o ploaie caldă, binecuvântată ploaie.

Odihnească-se în pace mieii Lui.

Ei nu ştiau ce vorbesc, unde să plece ei

de aici.

Era bucuroasă că plecase Hella cu Okolicsănyi, ca să-şi facă crescătorie de cai sau ce mama dracului.

I-auzi, cică să creşteţi cai, pulă de cal mergeţi voi să cresteti.

Când vorbea cu Hella în gând, o tutuia.

Mielul Domnului ai fost tu dintotdeauna. Dac -o fi adevărat ce tot bârfesc cucoanele astea despre tine. Niciodată n-ai fost tu prea întreagă la minte, măi Hella.

Poate că-i doar o născocească crima de pe hacienda aia nu ştiu cum a lor.

Era neverosimil, nu putea să creadă că ăştia doi nu mai erau în viată. Atunci la ce mama dracului au mai plecat, ca să moară amândoi. Ce să nu le fi fost bine aici, Aladâr Gunten Gorog n-a comentat nimic, n-a avut nimic împotrivă când a aflat că, în afară de el, pe nevastă-sa o mai dezmiardă şi înghesuie uneori şi viteazul Okolicsânyi.

Trupul ei plutea împreună cu al celor doi, în timp ce-şi imagina toată această incredibilă viată, a lor si a ei.

In loc să fi reuşit să se hotărască si să se ridice.

Şi-a dat seama speriată că, de data

asta, n- ar fi ţinut-o picioarele, şi nici scaunul nu-1 mai simţea sub şezut. A stat mult timp aşa, ca lovită de dambla.

Pânä au început clopotele să bată de amiază, întâi ale bisericii reformate din apropiere, când căsuţa ei din cărămidă se cutremura întotdeauna. Rahatul ăla de clopot mare îi zgâlţâia fundaţia casei, futu-i clopotu mă-sii, sonul ascuţit al clopotului mic trecea prin zid, făcând să zdrăngănească vasele din credent. Pereţii casei erau cam

subţiri, se temea de căcaturile astea de

clopote, de ăla mare şi de ăla mic, dar lasă, Isus să le binecuvânteze.

Mai bine să fie binecuvântare decât blestem, numai să nu-mi strice mie casa.

Pe zidarul din Bogdăny îl pusese să ridice casa asta, cui să fi ridicat-o, pe banii ei, dacă

nu ei.

Pica-v-ar îmbucătura din gură.

Pentru că râdeau javrele alea turbate, că lui Terez asta, nemaibună de nimic, zidar din Bogdâny îi trebe. Că al nostru nu-i e destul de bun, auzi colo.

Cine ştie, dragă, nu ştii tu ce nu face asta cu bietul omu ăla din Bogdâny.

La naiba, că nici dinţi nu mai are cu

care să-l muşte.

Asa o să-i iasă casa mai ieftin.

Râdeau că Terez încă îsi mai are socotelile ei.

Voia să strige.

Cine să ştie, dragă, cine cu ce poate plăti.

Să strige după ajutor.

Nu-i ieşea niciun sunet pe gură. Auzea ploaia cum cade, cum bate în acoperişul cerdacului, în timp ce clopotele băteau şi tot băteau.

Nimeni n-ar auzi strigătul ei de ajutor.

Peste puţin timp, mai din depărtare, au început să bată şi clopotele catolicilor, ăia aveau trei.

N-ar mai fi îndrăznit să se uite spre uşa ei cu geam.

De ce n-a putut ea să se ridice la timp, în sfinţii şi arhanghelii mă-sii, ca să-i trimită doamnei Fabius căcatu ăla de telegramă, pe care nici n-o scrisese încă, să nu vină. Acum la catolicii ăştia pentru ea bat clopotele.

Să nu vină, pentru că ea nu poate s-o gonească pe Hella afară, în ploaie. Mai degrabă ar trebui să-i dea drumul înăuntru. S-o dezbrace de rochiţa ei din voal jorjet udă toată.

Niciodată n-o mai văzuse, Hella n-avusese niciodată o rochie ca asta.

Să-i aducă din cameră un prosop mare şi frumos. Culori din astea stridente, imprimeu atât de mare nu purta Hella.

Noroc că întotdeauna pune lavandă printre prosoape.

Astfel o aşteptase ea toată viaţa pe Hella.

Nici vineri să nu vină.

Nici luni.

Niciodată să nu mai veniţi.

Nici joi.

Să nu mai vină niciodată cutra asta de madam Fabius cu Misike al ei.

Asta a fost problema ei toată viaţa, că nu era în stare să le refuze nimic. Unor boieri ca ăştia. Cu toate că o agasa atâta amabilitate. Să-şi petreacă vara în altă parte madam Fabius cu copilul ăla infirm al ei. Imbăloşează totul în jurul lui, tot scuturându-şi capul. Tot timpul trebuie să cureţe după el. Şi nu mai e copil, deja îi dau tuleiele. Si atunci ce-o să se facă madam

Fabius cu el. Gândul ăsta a mai întors-o puţin către lumină. Pentru că simţea o mare durere în inimă gândindu-se la nenorocitul ăla de copil, evocându-i imaginea, cu braţele lui subţiri şi coapsele

veştede, pe fondul ocărilor, înjurăturilor şi blestemelor ei.

Că nici viaţa lui nu-i o veselie.

Imaginea copilului era sfâşietoare, simţea un junghi în inimă. Că-i crapă osul din capul pieptului, că i se face bucăţi, o sudoare **rece n curgea pe spinare.**

Vai, Doamne Dumnezeule, acuşi dau ortu’ popii

Iar Hella încă mai stătea acolo, în usa bucătăriei, singură şi udă leoarcă, privind-o disperată cu ochii ei mari, cum nu poate mişca, doar zace neputincioasă în scaunul ei.

Nu era niciun dubiu, nu putea să se înşele în privinţa asta.

Dârdâia de frig sărăcuţa.

Se uita înăuntru.

La cum stă ea tocmai pe scaunul ăsta Thonet frumos, cu spătar, scaunul lui Okolicsânyi.

Degeaba dârdâi, futu-ţi mama mă-tii, măi Hella, dacă nu mă duc picioarele până la uşă şi nu intră puţin aer în mine.

Dar chiar atât de frig nu e, ca să-mi dârdâi tu în halu ăsta. Când o să mă pot ridica în picioare, atunci o să ies la aer şi o să-ţi frec trupşorul.

Să nu se mai facă Hella asta că-i e atâta

de frig.

Părul tău mare, trupşorul tău frumos o să le frec, aşa cum îţi plăcea pe vremuri.

Destul te-am frecat eu la viaţa mea.

O să te încălzeşti, n-ai grijă, mai arde focul în sobă.

De la moarte dârdâie, că puls n-are deloc, şi-a răspuns singură, şi atunci de unde-n pizda mă-sii să-i vină căldură în trup, pot s-o frec eu cât vrei. De unde să fi venit la ea, dacă nu din moarte, ca s-o ducă şi pe ea.

Până şi acolo am să te slujesc eu pe tine, Hella, că doară mă cunoşti.

Pe nimeni n-o să mai slujesc eu, nici pe tine, nici pe netrebnicu ăla de Okolicsânyi al tău.

Din părul mare al Hellei picura apă, îi curgea pe umeri. Păi, n-avea cum să cadă pe ea atâta apă câtă s-a scurs din păru ăla mare al Hellei.

In afară de părul ei şi rochie, n-avea nimic, dar absolut nimic asupra ei. Măcar o poşetuţă sau ceva să-şi fi luat cu ea.

Moartă, fusese plină de sânge, cu găleţile turnau apă peste ei, ca să-i spele un pic, apa aia se scurge acum, aici, la mine. Iar dacă nare nimic asupra ei, atunci la ce mama dracului a mai venit aici.

Aşteaptă să-i dau drumul. De parcă ea singură n-ar putea să apese pe clanţă cu mâna aia delicată a ei.

Hai, apasă odată, Hella.

Clanţă scumpă, de aramă, mi-am cumpărat pentru casă, futu-i, ca să-ţi fie pe plac când mă vei vizita.

De data asta tu să mă ajuţi pe mine, Hella.

Nici măcar pe Lali Bokor nu l-am adorat mai mult decât pe tine, deşi ăluia chiar că-i iubeam fiecare părticică din trup.

Am făcut tot ce-am putut să fie o căsuţă frumoasă, ca să-ţi placă.

Păi, nu poţi s-o apeşi singură, până şi propria mea clanţă s-o apăs eu în locul tău.

Se răsfaţă Hella asta, Hellei i se cuvine ca toată lumea s-o servească pe ea. Asta să-i pui sub curu ei mare, aia să-i dai să bea, vezi nu cumva să răcească la pizdulicea ei îmblănită.

Acum ar pofti la pâine prăjită, coaja, vai, nu cumva s-o arzi, măi fato. Taie-i coaja dacă tot ai reuşit s-o arzi, fir-ar să fie, păi nu ştii so tai.

Mie să nu mi-o pui aşa pe masă.

Hella îşi vârâse ambele mâini între coapse, mătasea udă i se lipise de piele, tremura ca varga în faţa uşii cu sticlă.

Insă nu s-a ridicat de pe scaun. Pentru că nu putea. Cine a chemat-o să se fi dus în altă parte, în pizda mamii ei să se fi dus. Nu eu te-am chemat pe tine aici.

Auzi, până şi clanţa să trebuiască s-o apese în locul ei. In schimb puia lui Okolicsânyi poate s-o apuce şi moartă, atunci să nu-şi bată joc de mine cu clanţa asta răsfutută de aramă, de n-o apasă.

Terez ştia, deşi nu mai văzuse asa ceva, că

degeaba se revoltă, nimeni n-ar putea-o goni pe Hella de acolo. Ar fi slujit-o cu dragă inimă, i-ar fi dat drumul în casă, ar fi pupat- o pe obraji, pentru că toată viaţa ei o iubise şi o adorase pe Hella asta.

In mă-sa să se fi dus sau la Aladâr Gunten Gorog, la fabrica lui de faianţă de la Răkoshegy, nu la mine, pe capul meu.

Pentru că vine madam Fabius, si atunci ce

să facă ea cu ăştia acum.

Să gătească şi pentru morţi. Are ea destule belele pe cap, n-are nevoie să-şi mai facă apariţia tăcută şi ăştia doi. Că şi Okolicsânyi ăsta precis se-nvârte pe-aici, în jurul casei. Şi după aia să mai vină şi madam Fabius cu copilul ăla handicapat. Unde să-i culce. Unde are ea atâtea

camere. Nici atâtea dune de-nvelit n-are. Se străduia să se ridice de pe scaun, dar nici acum nu reuşea, avea impresia că visează: vreau să mă ridic, dar nu pot.

Nu visa si nici trează nu era si nici de ridicat nu putea să se ridice.

Să izgonească totuşi fantoma asta diurnă, că-i pune în pericol toată casa.

Se uita după mătură, sau de-ar avea vreun par în cămară, unde-o fi facăleţul, ca să le tragă una pe spinare.

Dacă-i izgoneşte, pe Hella asta precis n-o s-o doară, căci ea e doar umbra sufletului Hellei.

Iar câinele ei credincios, Okolicsânyi, o so urmeze. Lui cu mare plăcere i-ar fi tras una cu parul.

Sau să le dea drumul în casă, să nu-i vadă cineva de pe stradă.

Să se încălzească puţin sufletul Hellei la ea.

Dar ce să fac eu cu tine, îngeraşul meu, dacă nu pot să mă ridic în picioare.

Să nu-i facă pagubă în casă. Numai că ştia bine, sufletele care se întorc sunt toate răzbunătoare. Dacă nu-i izgoneşte acum cu un par, nu aruncă după ei cu ceva sau nu le dă drumul în casă, atunci o să se întoarcă mereu.

Dar Hella nu fusese niciodată în casa ei.

Atunci de unde dracu’ o fi ştiut unde-n pizda mă-sii stă ea. Sufletului nu-i pasă de hrană. Nu numai cu pâine se hrăneşte sufletul.

Ăştia întotdeauna se căcau pe toţi. De ce altceva ar fi venit, îi trebe servitoare.

Destul te-am servit eu. Se tot pregătea, că o să vină ea, n-ai grijă, Terez, că vin eu la tine curând.

Iar acum vrea s-o ia cu ea.

Niciodată n-a venit.

Scrisori îi scria, că pe Terez aşa şi pe dincolo, si cât de mult.

Cum să am eu timp să-i răspund când am atâta treabă. Fata cea nouă nu se-nvaţă. Păi, da, şi atunci pe mine m-ar vrea. De altfel, fata cea nouă are două mâini stângi. Nu e în stare să deosebească portocala de lămâie. De două ori o pusese să guste gemurile fine pe care le comandase de la Kovâcs, de pe Strada Andrâssy, dar, Terez n-o să creadă, de două ori le-a scuipat din gură, că cică-s amare. Asta a amuzat-o grozav. Păi, cum să fie, dacă nu amare, fetiţa mea dragă.

Să n-aibă grijă Terez, că o să urce ea pe un vapor la debarcaderul Margit. Chiar îşi aleseseră deja unul împreună cu Okolicsânyi. Lui Misike şi lui Margit o să le

facă cu mâna de pe vapor.

Pe după masă ar ajunge acolo, să n-aibă grijă Terez. Vine ea, ca să-i vadă căsuţa, pe care şi-o construise din proprii ei bănuţi.

Ar rămâne şi peste noapte.

însă în clipa aia lui Terez i-a stat inima-n loc.

Dacă Hella e într-adevăr moartă înseamnă că ştie si că ea o furase.

Oricum voia de mult s-o viziteze pe biata

Emma Zielinszky, chiar dacă nu se mai poate

vâna la ei. Măcar casa ei mare si frumoasă

au lăsat-o. In vara asta nu poate să-şi ţină promisiunea de demult, în niciun caz în vara asta, pentru că pleacă la Balatonfoldvâr, cu Aladâr, iar Okolicsânyi o să vină după ei.

Okolicsânyi a cumpărat de la moştenitorii proprietarilor decedaţi terenul de tenis de la Foldvâr.

De întors nu s-au mai întors sărăcuţii de ei.

Altfel, casa de la Foldvâr a rămas intactă, în ciuda cumplitelor lupte aeriene de la Balaton, si nici nu le-au luat nimic, numai

bicicleta scumpă a lui Aladâr.

Aladâr, după ce va fi dus-o pe ea, va trebui să se întoarcă de-ndată la fabrică.

Acum toată lumea are mare nevoie de faianţă. Muscalii sigur o să-i ia fabrica, dar numai atâta bai să fie. Au fost pierderi şi mai mari la Mohâcs.

O să avem terenul de tenis de la Foldvâr, o să trăim cumva din el.

în orice caz, fără Aladâr ăia n-o să se descurce cu tehnologia de producţie.

Strada Uri e în ruine încă de atunci. Parterul, cât se vede din el printre molozuri, probabil ar mai mai avea şanse să fie salvat. Terez nici nu-şi poate închipui până nu vede cu ochii ei. Grinzile, molozul fuseseră înlăturate numai de pe carosabil, dar nu şi de pe toate străzile.

Ziua în amiaza mare e periculos să treci pe-acolo, pentru că pur şi simplu eşti jefuit.

O singură dată a fost acolo cu Okolicsânyi, altfel nu se mişcă din Râkoshegy.

Totuşi, ăştia au fost buni cu ea atunci

y ' y

când fusese nevoită să plece de la profesorul Harz.

I-au oferit adăpost în palatul de pe Strada Uri, o cămăruţă, jos, lângă

bucătărie. Şi la reşedinţa de vară de la Râkoshegy erau camere pentru servitori, avea şi acolo camera
A
ei. In afară de ea, nimeni n-avea voie să intre. Când ajunsese la ei de la profesorul Harz, ăştia au răsfaţat-o, au alintat-o, că nu se vede nimic pe ea, şi-a păstrat în totalitate prospeţimea de la ţară. I-au cumpărat rochii, pantofi, asta o îmbraci când faci curat, astălaltă când serveşti masa, rochie gri cu şorţ şi bonetă albe. Rochie neagră când vin oaspeţi seara, şorţul alb şi boneta rămân, dar trebuie să fie proaspăt apretate şi călcate.

Iar ăia n-aveau altă treabă decât să vină si
î
să tot vină. Nu le păsa de nimic altceva, veneau, plecau agitaţi, mişunau peste tot cu automobilele lor.

Hella mergea singură, în mare secret, la Okolicsânyi. Uneori trebuia s-o însoţească, alteori luau automobilul lor şi mergeau, scorţoşi, ea cu bărbatul ei, Aladâr Gunten Gorog, la operă. O instruiau, uite, Terez, ăsta-i paharul pentru coniac, ăsta pentru apă, din ăsta bem vin alb, din ăsta şampanie, din ăstălalt vischi sau lichior, din ăsta cocteiluri, futu-vă muma-n cur, că multe mai beţi din tot felu’ de pahare. Trebuia să înveţe deodată o mulţime de

lucruri pe care nu le ştia. De unde-n pizda mă-sii să le fi ştiut. Păi, ea nu pricepea nimic din toate astea. Când e titaimu’ sau cum mă-sa îi ziceau. Acum ştiu. îmi explicau frumos, că din astea douăşpe, pentru că-i de toată ziua, din alea douăşpatru, că de zile festive. Nu uita, Teruska, inimioara mea. La început numai Hella îi explica ce trebuie să spună dimineaţa, ce trebuie să servească la ceai, cum să-si ia rămas-bun seara, cum să intre în cameră, ce trebuie să aducă pe tavă şi ce în mână, când trebuie să pună şervet brodat pe tavă, şi când şi pe care dantelă apretată. Cu ce trebuie să apuce sparanghelul gătit la abur ca să nu se rupă. Cum să-l blanşeze. Cum să blanşeze peştele. Ce anume trebuie să pună pe masă, în funcţie de meniu şi de ordinea servirii felurilor. Cum să ţină sosiera. Cum şi cu ce trebuie să cureţe în fiecare sâmbătă după-masă argintăria, ce trebuie să aducă pe tavă de lemn, şi ce pe tavă de argint, când vine la ei Berthe, bucătăreasa, ca să gătească, şi când se angajează şi alte cameriste pe lângă ea, dacă au mulţi oaspeţi. De care furculiţă să pună pentru desert şi de care pentru peşte. Care-i linguriţa pentru îngheţată şi unde-n curu’ mă-sii se pune bolul cu apă cu lămâie ca

să nu se verse. Ce să facă dacă totuşi se varsă, se pătează, se sparge sau se răstoarnă ceva, şi ce anume trebuie să aibă pregătit pentru astfel de mici accidente la masă. Orice s-ar întâmpla, să nu se agite, să nu ţipe. Unde trebuie, frumos îmbrăcată, s-o însoţească pe ea, când să-i vină în întâmpinare. Cu jumătate de pas, nici mai mult, nici mai puţin, mereu în spatele ei. Să nu rămână în urmă. Nici să vină mai aproape. Pe stradă să nu se holbeze la vitrine. Cu nimeni pe lume să nu intre-n vorbă. Nici măcar cu şoferul, n-are ea treabă cu el. Ei sunt muţi unul pentru altul. Mare grijă cu bărbaţii. Cu cât e necazu' mai mare, cu atât să zâmbească mai frumos. Nu chicotit, nu râs, în compania lor să nu râdă niciodată, nici la glumele lor n-are voie să râdă.

Oricine, orice ar zice, să nu-si ducă mâna

la gură.

Vorba poetului, seninătate în suferinţă.

Asta fac şi eu, fetiţa mea, toată viaţa aduc seninătate în suferinţă.

Dacă nu înţelege ceva, să nu întrebe.

De altfel Holderlin îl cheamă pe poet, dar nici asta nu trebuie s-o ştie.

Dacă întâlnesc cunoscuţi, trebuie să se oprească la jumătate de pas, nici mai

mult, nici mai puţin, în spatele lor, să zâmbească frumos, nu larg, dinţii să nu ţi-i văd niciodată, să fie amabilă cu toată lumea, dar nu intruzivă, şi pentru nimic în lume să nu vorbească.

Să se vadă apartenenţa, însă prietene nu pot fi considerate.

Să vorbească numai când e întrebată.

Să nu gesticuleze când dă explicaţii.

Jidanul arată cu degetul, tu să nu faci aşa.

Aer surâzător să fii în jurul meu, fetiţo, asta să-ţi fie regula de bază. Păi, vezi cât de mult te iubesc. De cum te-am văzut, te-am si

îndrăgit.

Multe răutăţi înghiţise din partea lor, vedea tot, auzea tot, ceea ce o durea, foarte tare o durea, pentru că într-adevăr pe lângă ei devenise aer, nici măcar aer, în orice caz frumos din partea lor că o învăţaseră atâtea lucruri.

Şi totuşi au fost binevoitori faţă de ea, căci fusese frumoasă, Doamne, cât de frumoasă, nici nu ştia cât era de frumoasă. l-au adus

costum tradiţional maghiar de la Eva Szabo, de pe Strada Bâlvâny, ucenicul lui Eva Szabo i-1 adusese într-o cutie mare,

un copilandru evreu a fost ucenicul lui Eva Szabo. Acolo îsi

avea ea, Eva Szabo asta, atelierul, pe Strada Bâlvâny, acolo se confecţionau frumoasele costume populare maghiare şi cununile pentru doamna casei, ea ţesea mătasea, ea le punea pe femeile de la Mezokovesd să facă broderiile şi avea o persoană care se ocupa numai de pasmanterie, pentru că duminicile astfel îmbrăcată trebuia s-o conducă pe Hella la biserică.

Chiar dacă eşti reformată, acum, la fel ca

mine, te-ai făcut pentru totdeauna catolică.

Atât de proastă fusese ea, nu ştia ce biserică frecventau ăştia de aici.

Păi, la biserica încoronării se duce, împreună cu Aladâr Gunten Gorog, unde altundeva.

Cum să nu ştii unde a fost încoronat

ultimul rege maghiar. Ultimul nostru rege devenise un Habsburg prin căsătorie. Nu eşti tu atât de proastă, încetul cu încetul o să le înveţi pe toate aici, la noi. Că tu faci totul bine şi nu uiţi nimic.

Adevărul e că, încetul cu încetul, Terez trebuia să-şi regăsească vocea, cumva

trebuia să se întoarcă pe Strada Bălvány, pe Strada
Uri, în biserica de încoronare a regilor, în casa de vacanţă de la Rákoshegy, dar scrisoarea sosită pe neaşteptate a tulburat-o şi a deviat-o atât de mult de la cursul obişnuit
al vieţii ei, cutra aia de madam Fabius a intervenit si a bruiat-o la fel de mult, încât
nu-şi mai regăsea vechile voci, cele pe care trebuia să vorbească cu ei cealaltă limbă maghiară.

Nu se ştie din ce cauză, dar a uitat-o, cu toate că o învăţase bine şi, până acum, o exersase cu madam Fabius în fiecare vară.

Nu greşea niciodată.

Hella o lăuda ce bine le face pe toate. Cât de cuviincioasă e, de parcă ar fi fost făcută să fie cameristă.

Se amuza în sinea ei.

Ce grimase făceau, ca alţii să înţeleagă mai bine sau, dimpotrivă, să nu înţeleagă deloc. Cine a mai auzit de asa ceva.

Astfel într-adevăr nu e confortabil.

Nu mai spune, cică derogat.

Dacă nu-i convine, înţeleg, desigur.

Până si batista să si-o ducă la nas astfel încât să nu-i acopere sau să-i atingă

buzele. Doamnele si domnişoarele au

buze.

De parcă n-aţi şti, futu-vă-n cur, că eu pot să mi-o duc cum vreau eu, pentru că sunt o fată decăzută, si bine am făcut ce-am făcut.

N-o să regret niciodată. Nu e Dumnezeu în cer înaintea căruia eu să mă căiesc. Mie asa

mi-a fost dat de la bunul Dumnezeu, si mie Lali Bokor mi-a făcut de toate, iar eu am învăţat de la el totul despre trupurile noastre frumoase, ce nu i-am făcut eu lui Lali Bokor, deşi nici el nu ştia, de unde să fi ştiut, cum să mi-o facă mie bine.

Cine, în afară de bunul Dumnezeu, să ne fi învăţat pe noi, care acolo, printre hambare sau pe tarlalele statului.

Cine altul fusese binefăcătorul nostru, si atunci ce vreţi voi de la mine acum.

Când bătăile de clopot, întâi la reformaţi şi pe urmă la catolici, au încetat şi, printre gemete, a reuşit să se scoale în picioare, ca totuşi să-i dea drumul hainei Hella în bucătăria ei caldă unde, în crăticioara trasă de-o parte, îi fierbea încet prânzul, mare minune că nu se arsese, o să-l împartă cu Hella, numai Okolicsânyi să nu vină, să nu vrea să intre, să nu vrea să

mănânce, n-are atâta cât poate putregaiul ăsta de Okolicsânyi să înfulece, ei nu-i trebe bărbat, la ea în casă să nu mai pună piciorul vreun bărbat niciodată, însă chiar atunci Hella nu mai

ătea în ușa cu geam a bucătăriei

Până se mai făcea mazăre în grădina din spate, ea ce curu mă-sii să-şi fi gătit altceva, aproape zilnic mănânc mazăre. Iar dacă de la atâta mazăre trage o rafală de pârţâieli, nimeni n-aude. Punea puţină untură pe fundul cratiţei, deşi trebuia să aibă grijă cu untura, s-o ţină până la tăiat, adică până-n ianuarie. Si dacă ar avea bani, untură de la magazin tot n-ar cumpăra. Ei nu-i trebe untură de magazin. Ea ştie ce-i dăduse porcului de mâncare. Untură cumpărată nu-i trebe. Cine ştie ce se pune-n ea. încă n-a existat să fie nevoită să cumpere untură. Ea să-şi aibă untura asigurată tot anul. Toacă o ceapă mare, cu tot cu verdele, am eu grijă, nu mă mai fute la cap, ca verdele cepei să nu se amărască, n-o aruncă, o lasă să se ofilească încet pe fundul cratiţei, în untură, n-o frige, sunt propria-mi stăpână, unde-n pizda mă- sii să mă grăbesc, dacă voi aruncaţi verdele cepei e treaba voastră, n-aveţi decât, ştiu eu s-o gătesc cum trebe, peste asta se pune mazărea, mazăre

verde cum îi zic ăştia de la Pesta, ştie ea, ’Mnezăii mamii lor, cum să nu ştie ce înseamnă, cum le zic ei, a învăţat pe pielea ei, pentru că râdeau, tot râdeau de ea, că ce tot vorbeşte Terez asta cumsecade, apoi morcovi, pătrunjel, căci pe ăia mici îi scoate din pământ, ca să crească ceilalţi, dar nu-i aruncă, îi pune-n supă, fierbe mazărea la foc încet, până scade, apoi sare, piper. Când i-a scăzut zeama presară puţină fainã, paprică, piper, amestecă, pune repede apă, iar când mai dă un clocot, trage cratiţa deoparte, adaugă puţin lapte, o lasă să mai fiarbă puţin acolo, pe marginea plitei, ca să se-ngroaşe de la lapte.

Că nu i-a dat Hellei să mănânce din mâncarea aia bună de mazăre dreasă cu lapte. E zgârcită, îi părea rău să-i dea lui Okolicsânyi din mâncarea ei de mazăre dreasă cu lapte, deşi câte şi mai câte primise de la el, Doamne Dumnezeule.

Asta o durea foarte tare, propria-i răutate şi zgârcenie, şi că într-adevăr furase de la ei, stătea şi se uita la ploaia ce cădea în valuri, începând să plângă înnăbuşit şi simţind că-i crapă osul pieptului de durere.

Hella nu mai era acolo unde stătuse adineaori.

Trebuia să fugă după ea plângând, nu să stea să plângă aici. S-o aducă înapoi. Pentru că intenţionat a lăsat-o să plece, să plece naibii odată, ăştia doi să nu-i înfulece prânzul.

Să nu-i rămână pe cap nemernicul ăla de Okolicsânyi.

Că n-a şters trupşorul frumos al Hellei cu un prosop mare şi uscat.

Să plece aşa udă din cauza ei, că a lăsat-o să plece.

Nici măcar nu se putea ridica, picioarele ei n-au făcut acest efort.

Şi ce frumoşi erau ei doi împreună. Le ducea cafeaua la pat, ciocolata fierbinte, în cană de argint, însă ei, futu-le mama lor care i-a făcut, nici măcar nu se ruşinau de goliciunea lor, pentru ei nu conta, bineînţeles, că se afla şi ea acolo. Voi sunteţi ca omizile. Ea nu-i decât o servitoare, ea nu există, ea e slujnică, în ea nu se pot trezi sentimente frumoase.

Nu oricine avea ocazia să-i vadă lui Okolicsânyi puia, toată bătrâneţea ei fusese, în secret, mândră de asta. Numai de n-ar fi umilit-o în halu ăsta.

Îi pica bine să plângă şi pentru frumuseţea lor, a Hellei si a ei, îmbrăcată în costumul ăla

popular maghiar, şi a lui Okolicsânyi, grijania mă-sii de stricat, când mergeau undeva în trei, ce braţe, ce coapse avea Okolicsânyi ăsta, mânca-l-ar viermii, de crăpau pantalonii pe el, cum o să-l răsucească ele şi în mormânt cu frumuseţea asta a lor.

Ar fi râs de ea toată lumea, că o lasă înăuntru pe Hella, că ea oferă mortului adăpost în propria ei casă.

Toată strada ar fi râs de ea.

Bine a făcut că nu le dăduse drumul stricaţilor ăstora, nişte javre, care n-au făcut altceva decât s-o exploateze toată viaţa, ca apoi, la bătrâneţe, dacă ea nu s-ar fi gândit să-şi asigure traiul, s-o arunce la gunoi, precum îşi aruncă jelerul obiala.

Ar fi râs de ea, că ar fi în stare să-i hrănească pe ăştia şi după moarte, pe necredincioşii ăştia, care nu numai o dată cad în păcat, ci trăiesc în păcat, savurându-şi păcatul. Porcul oriîncotro face, tot în noroi îi place. Bălăcindu-se în păcat, aşa se desfată. Sunt demni de milă, nu de invidie. Nu să-i condamni, ci să-i ierţi. Treaba lor, nu eu va trebui să dau socoteală înaintea Domnului. Şi totuşi n-a uscat cu un prosop curat părul frumos al Hellei şi nu i-a întins lângă foc rochia cea

nouă de mătase, în care venise la ea de atât de departe.

1-a trecut prin cap că şi pe Okolicsânyi ar fi trebuit să-l şteargă şi să-l usuce.

Nu putea să-şi scoată din minte imaginea pielii lui albe, după ce i-ar fi scos cămaşa udă şi l-ar fi şters cu un prosop frumos, mare şi curat, a apucat-o şi groaza că da, da, ar fi trebuit s-o facă şi pe asta.

Putea să fi făcut orice. Gunoiul ăla de Okolicsânyi n-avea ochi pentru ea.

Uite ce se alege dintr-o rochie de mătase, pe o ploaie ca asta, zdreanţă se face, bună de
aruncat.

Cu foarfecă o taie bucăţi Hella, o aruncă. De cum a sosit Hella la ea, imediat numai pagubă şi belea. Şi a lăsat-o să plece udă şi înfometată pe biata de ea.

Păi, de ce pizda mă-sii nu-şi luase nimic la ea. Vine la mine de hăt, departe, aşa, fără haine de schimb. Să vină asa, ca Roza în rochia ei de flocon, nici chiloţi să nu poarte.

Iar dacă vântul îi ridică rochia-n cap, să i se vadă păsărică. Păi, şi eu cu ce s-o îmbrac. Eu n-am haine din alea, chiloţi din ăia de care poartă ăştia.

Dantelă ici, dantelă colo, pe fofoloanca ta creaţă, că nu v-ar fi ruşine.

N-ar fi îndrăznit să pornească după ea, s-o aducă înapoi, un lucru e cert, putere în picioare n-avea să se fi dus orişiunde după Hella. Atât e de surescitată, se gândea, încât nici inima nu-i mai rezistă, asta a fost, atâta i-a fost, poate o să leşine sau poate chiar leşinase deja, murise, atât de mare era slăbiciunea pe care o simţea din cauza lor.

Iarăşi trecuseră mai mult de douăzeci de

minute pânăy să aibă atâta putere să îndrăznească să iasă în cerdac. Se temea că acolo, pe undeva, o aşteaptă Hella cu gunoiul ăla de Okolicsânyi în urma ei, care îi şi culege deja agrişele. Pentru Okolicsânyi fructele erau totul. înfuleca la fructe cât încape. îi pârâia mărul sub dinţi. Cireşele le sugea direct de pe codiţă. Zeama de piersici i se prelingea din colţul gurii. Şi atunci, ea să-i primească în casa ei pentru eternitate.

Din ce ar plăti-o ăştia pe ea sau fructele alea scumpe, dacă nu din nimic. Ăstora nu le mai rămăsese nimic. Numai marea lor demnitate, şi toată lumea să fie sluga lor. Dumnezăii şi grijania mamii voastre, ăleia să-i daţi muie.

Afară, în ploaia torenţială, oriunde s-ar

fi uitat, numai absenţa cumplită a Hellei era prezentă.

Pe unde umbla Hella, o luase către stradă, ea o urmărea ca un câine, pentru că lăsase în urma ei un parfum greu, dar care totuşi nu era vechiul ei parfum cunoscut.

Mai puternic decât mirosul corpului ei.

Când s-o fi spălat ultima dată, fută dracu să-i fută mănuşile alea galbene de baie.

In ziua morţii ei, futu-i mama mă-sii, o fi fost cineva în Argentinia aia care s-o spele.

A şi ameţit de la mirosul puternic al Hellei, sau de la ce, simţea în aer miros de sânge de om.

Chiar tu m-ai învăţat, măi Hella, că ascultă, Terez, cât timp eşti în slujba mea, în fiecare zi trebuie să te speli ca lumea pe dinţi, la subsuori, pe pizdulică, ba chiar şi-n cur, ai auzit, să mi le speli bine pe toate.

Şi acum pe unde să meargă după ea, pe ploaia asta torenţială, ca s-o spele de sânge, dar de fapt o simţea după miros, ştia pe unde umblă aşa, mânjită cu sângele ei.

Cât de mult şi-ar fi dorit un copil, proasta, de la nemernicul ăla de Okolicsânyi, si iarăşi îi venea ciclul. Atunci cum să iasă un copil, nicicum. Şi rochia ei

de in, azurie, cu paspoal alb, se pătase de sânge la cur, în timp ce coborau grăbiţi de sus, de la Bastion, pe unde se plimbaseră.

Pentru ce să fi vrut copilul. Dacă nu pentru marele nimic, pentru ruinele care le mai rămăseseră, si nici să lucreze cu mâinile ei n-ar fi fost în stare.

Iar acum ea s-o spele de sânge.

Insă pe ploaie nu iese după ea.

Ea n-o să umble aiurea după morţi, ca să râdă şi câinii de ea, cât îi strada de lungă.

Stătea încremenită ca o moartă în capătul cerdacului, să n-o bată ploaia-n cap. Şi s-o mai vadă şi vecinii cum stă ea aici, aşteptând- o pe moartă, ca s-o slujească.

Moartă, nemoartă, pe poartă n-avea cum să iasă. Poarta era încuiată. Şi totuşi ieşise pe poarta aia răsfututută. Purtându-şi mirosul de sânge până dincolo de poartă.

Poarta era încuiată cu cheia, iar cheia, mereu în buzunarul şorţului ei.

Ca nu cumva surorile ei să-şi bage într-o doară mâna pe după poartă, pentru cheie, şi să intre în curtea ei, cum si-ar dori, ca să arunce o privire în jur, să iscodească, să-şi bage nasul în toate şi să-i găsească banii strânsi.

N-au decât să-i tot caute banii.

Că unde-si ascunde ea banii, măcar asta

de-ar şti în ceasul morţii ei.

Asta aşteaptă să moară ea întâi şi, până să ajungă acasă Elemerke, să dea cu jula.

Acum ştie şi Hella cea moartă cât ţapţarap făcuse ea din banii de coşniţă, care i se dădeau, fără a fi număraţi, săptămânal. Ştia că furase bijuterii, lenjerie de pat, feţe de masă, până şi şervetele ei de bucătărie tot astfel si le adunase.

De aia a venit aici, ca să le ceară înapoi, iar acum nici n-o să mai plece.

Un copilandru al nu ştiu cui alerga prin ploaie, cu paltonul tras pe cap.

A strigat după el, să meargă la Roza, să vină Roza, să se apuce de curăţenie.

Nu-si dădea seama dacă scosese vreun

sunet pe gură, dacă într-adevăr strigase după copil ori visase şi copilul, şi acesta fiind deja mort, acum, din cauza scrisorii lui madam Fabius, strigă după un copil, strigă moartă după un mort.

Căci copilul nu şi-a întors capul, nu i-a aruncat nicio privire de sub paltonul de pe cap, alerga în continuare, de parcă ar fi zburat si n-ar fi auzit-o.

In marele ei necaz, nici măcar nu ştia

odrasla cui ar putea fi copilul ăla.

Pe o ploaie torenţială ca asta, i se rupe copilului de chemat pe oricine-ar fi fost de chemat.

Nu ştia ce să facă.

Poate şi copilul ăla care trecuse în fugă e tot un suflet, un duh.

Dacă nimeni nu-i mai aude vocea.

Din camera din faţă, unde urmau să stea madam Fabius cu Misike cel vătămat, cărora, iată, nu mai putea să le trimită nicio telegramă, întâi toate, dar absolut toate câte băgase, împinsese acolo în timpul anului, ca să nu-i stea în cale pe cerdac sau să nu se cace pe ele gâştele şi găinile, va trebui să le scoată de acolo împreună cu Roza.

Ar fi putut şi singură, însă n-a vrut.

Era mai bine să-şi spună că nu poate.

înăuntru avea o mulţime de coceni de porumb, mai mulţi saci de grâu, fasole uscată în saci de zece kilograme, agăţaţi pe cârlige, să n-ajungă şoarecii la ei, grămezi de nuci, o să vândă, dacă preţul nu va fi de nimic, pe toate trebuia să le care în cămară sau să le înghesuie pe unde s-o putea.

Să nu vadă mofturoasa aia de madam Fabius.

Acum să dea foc la coceni.

Nu le dă foc.

Când porcii se pişă prea mult, atunci mărunţeşte cocenii cu toporul şi-i împrăştie pe sub ei.

Astfel face economie la paie, măcar în parte. Că ea şi paiele trebuie să şi le cumpere.

Si lor le e mai bine, nu trebuie să se tăvălească în pişălău.

Casa lui Terez avea cinci travee, si era tare mândră că cinci.

Numărul traveelor este dat de lungimea grinzilor acoperişului, lungimea acestora neputând depăşi trei cincizeci sau patru metri.

Primele două travee pentru o cameră mare, cu podea, plus o bucătărie cu piatră pe jos, să fie în casă pentru când s-o însura Elemerke. Pentru ea, trei travee, camera ei modestă, bucătăria cu vatră şi un prici, plus cămara mare, cu o pivniţă dedesubt, în care pe vremuri trebuia să-i ascundă pe prietenii lui Elemerke, copiii unor membri din Partidul Crucilor cu Săgeţi, până când, peste cinci luni, un vaporean a reuşit să-i scoată ilegal în Austria, ascunzându-i pe fundul şlepului său care transporta pietriş.

După ce ăştia au fost duşi, Elemer a

luat de nevastă o fată din Pesta, una Erika-nu- ştiu-cum, pe care nici măcar nu mi-a adus-o aici ca s-o văd si eu, dar nici nu sunt curioasă.

Bine, păi, ce să-ţi spun eu, ia pe cine vrei, dar atunci unde puia calului o să fie nunta.

Mama nu trebuie să-şi facă griji, am rezolvat noi cu doi martori, la primăria sectorului opt.

Iar mie îmi spui abia după.

Păi, să-mi sară mie ochii de atâta plâns, că tu-mi spui mie abia după.

Să nici nu văd mireasa, să nu-i cunosc întâi pe cuscra, pe cuscru-miu.

Oricât aş fi greşit eu faţă de tine, Elemerke, dar asta o să mă doară până la sfârşitul zilelor.

Să te porţi tu aşa cu mine.

Insă despre familia fetei cu care se cununase la primărie totuşi n-a îndrăznit să-l întrebe pe Elemer.

Adevărul e că lui Elemerke i-ar fi fost ruşine că maică-sa are o gură atât de spurcată.

Păi, nu ştii că ştiu eu să vorbesc si frumos.

Că doară n-o fi vreo baroneasă Erika asta a lui.

Nicio grijă, că Hella Ortvay m-ar fi dat afară pe loc dacă aş fi vorbit urât.

Atunci cu mine de ce vorbeşti mereu asa.

Profesorul Harz nu suporta nicio secundă asemenea vorbe.

Deci de aia rămăseseră goale primele două travee, pentru că Elemer trebuia să aibă grijă de mâinile lui si de Erika lui, aia cu

marţipanele, pe care şi o ploaie o topeşte, darămite să vină la prăşit.

Dacă-i zici ceva, imediat o apucă plânsul.

N -are decât să nu-i placă vorba de pe la noi.

E chiar mai bine asa cum e, cine are nevoie de o noră ovreică. La noi, aici pe insulă, nici măcar negustorul evreu nu era evreu.

Ei sunt mai deştepţi.

Se uită bine unde să nu se ducă.

Peste tot apă, n-am avea unde să fugim dacă noaptea ne-ar lua foc casa.

Aveţi aici, la mine, locuinţa voastră frumoasă, totuşi nu vrei să vii acasă cu Erika ta.

Măcar o dată de mi-ai aduce-o, ca s-o văd si eu.

Ea nu poate să vină să stea aici.

Măcar o dată să-mi văd nepotul.

La dumneata totu-i murdar, Erika n-ar vrea să vadă atâta mizerie.

Cum poţi să-i spui aşa ceva maică-tii care te-o făcut.

Dar dumneata, mamă, cum îmi vorbeşti.

Cum să vorbesc, cu gura vorbesc, cu limba vorbesc, vorbesc cum vorbeşte toată

lumea de pe-aci.

Păi, pricepe odată, cu mâna murdară de bălegar nu pot să modelez marţipanul. Că nu-i aşa, mamă dragă, cofetăreala nu-i o treabă din aia că într-o zi curăţ balega proaspătă de sub porci, o adun, o rânduiesc frumos, cum vrei matale, să nu putrezească, să se usuce cum trebuie, ca toamna s-o poţi presăra prin grădină, şi după aia mă pun să macin migdale pe marginea jegoasă a mesei dumitale de bucătărie, să le înmoi în apă de trandafiri, să frământ marţipanul şi să modelez frumuşel figurinele.

La Budapesta, cât e ziua de lungă, el trebuie să aranjeze cu mâna trandafirii de pe torturi, să picteze frumos miniaturile, violetele cu mov si florile de nu-mă-uita cu albastru, miresele bălaie, cu auriu, buzele, cu roşu, fracul mirelui, cu negru, apoi să le

aşeze în vârful torturilor cu cremă, după cum vrea clientul.

Te -aş putea ajuta eu, că destule prăjituri am copt la baroneasa Hella.

Arată-mi mâinile. Cu mâinile astea vrei matale să frământi, să amesteci făina cu nucă zdrobită, să întinzi cremele spumoase de unt. Păi, unghiile-ţi sunt negre de atâta mizerie.

Niciodată să nu dispreţuieşti mâinile mamei tale, Elemerke, pentru că mâinile astea două au muncit pentru tine şi pentru tot ce vezi tu aici.

Lui toată ziua îi vin pe cap cei de la Sănătatea Publică, nici ouăle nu le poate lua de oriunde, prăjiturile lui nu pot avea salmonella.

Nimeni n-o să găsească la mine ouă murdare de găinaţ. Asta să-ţi intre bine-n cap, fiule drag, ouăle mele n-au niciodată găinaţ pe ele.

Lui i se controlează unghiile, palma, gâtul şi ceafa, până şi puţa trebuie să i-o arate doctorului de la Medicina Muncii, să-şi tragă prepuţul, să vadă dacă se spală cum trebuie,
bine că nu i se uită doctorii si în cur. La
)
fiecare două zile să se spele pe cap şi să le arate, degeaba poartă mereu un turban turcesc alb şi apretat.

Ei oricând pot avea inspecţie sau inventar.

Până la urmă, Roza a venit totuşi fuga pe ploaie, că-i spusese copilul să se ducă repede la Terez, iar până joi treaba era terminată, aşa cum trebuie.

Au despăienjenit, au spălat, au râcâit, au frecat, au şters, au clătit, au spălat abajurul de porţelan, pe care Elemerke pictase frunze mari de viţă, lăcrămioare, lalele roşii, ca să nu mai fie atât de plin de căcat de muşte cum era, macar in camera sa nu se vada căcatul de muşte, au şters pe dinăuntru fiecare sertar, le-au căptuşit cu hârtie albă, pe care i-o adusese Roza de la prăvălie.

O simplă hârtie, şi costă.

Madam Fabius era foarte sensibilă la mirosuri, nu cumva să-i miroasă a mucegai, să găsească vreun ceva mucegăit.

A închis în fundul curţii gâştele şi găinile, să nu i se găinăţeze în cerdac.

A scos împreună cu Roza masa mare cu picioare sculptate, ştergându-i fiecare crăpătură cu o cârpă moale, madam Fabius să nu găsească praf nicăieri.

Au schimbat aşternuturile, au pregătit două prosoape curate lângă ligheanul smălţuit, strălucitor de la cât îl frecaseră,

şi un săpun cu care încă nu se spălase nimeni pe mâini.

Gâştelor nu le-a păsat de această izolare, un timp au discutat între ele evenimentul, le ziceau pe ale lor, gâgâind asurzitor pe după gard. Le mâna în fiecare zi afară, pe câmp, în faţa gardului celui mare. Mergeau ele singure pe drumul lor, nu era nevoie să le mâni. Insă găinile nu s-au împăcat cu izolarea, cum să n-aibă ele locul lor pe după gard, vociferau în fiecare an. Le lipsea răcovina, iarba-găinii din faţa cerdacului, le lipsea muşeţelul de la poarta mare, pe unde intrau căruţele, acolo, printre nalba înaltă, viţa-de-vie, tufe de agrişe şi coacăze, puteau găsi viermi şi insecte din belşug.

Degeaba le zicea, tăceţi, măi, proastelor, că vin musafirii, rezistaţi voi paişpe zile, şi după aia, la liber, o să găsiţi şi mai multe boabe şi gângănii.

Până nu s-au obişnuit întrucâtva cu noua ordine, mereu dădeau cu capul de gardul de sârmă. Voiau să treacă. Degeaba cârâia cocoşul după ele, căci cocoşul se pare că pricepuse ceea ce proastele astea nu, de se repezeau şi-şi izbeau capul de gard.

Cu toate astea, i-a plăcut că alea nu-şi suportau robia, chiar dacă le înjura că sunt

atâta de proaste găinile ei.

Şi ce isteţ e cocoşul ei, că pricepuse, însă cocoşul degeaba vorbeşte prostimii.

Gâştele ştiau drumul singure, ştiau unde să meargă sau când să se întoarcă acasă.

Şi ocoleau de departe orice automobil, căruţă sau bicilist.

Insă după-masa îi pica bine să se ducă după gâştele rătăcite, nici pantofi nu-şi punea pentru asta, să stea puţin cu ele, apoi să le mâne acasă cu nuiaua. Gâgâiau şi mergeau frumos, în şir indian înaintea ei, nu era nevoie de nuia.

Dacă n-avea timp, pentru că avusese multă treabă, nu le mâna înapoi, totuşi seara întreg cârdul era acolo, gâgâind sonor, că ar fi cazul să le deschidă poarta, să vină uruiala, ca după aia să se retragă în coteţ, să se liniştească.

O luau de-a lungul Străzii Rev, până jos, la Dunăre, gâscanul le conducea tare frumos, ciupea pe oricine s-ar fi încumetat să se apropie de cârd. Uneori cobora după ele şi de acolo le mâna înapoi, de la Dunăre, de pe mal.

îi şi arătau ce ascultătoare merg, grăbindu-se la uruială.

Nu-s patru zile, încă înainte de ploaie, pe când cobora la Dunăre, mergând de-a

lungul Străzii Rev, si a văzut cu ochii ei că fiul bine făcut al lui Torpike, brutarul, stă în apă până la genunchi, tot azvârlind în valuri un căţeluş.

Pentru că pe mal, pe prosopul ei mare şi alb, stătea întinsă Piroska Mfrâk.

Vrea să-i atragă atenţia, că e şi el acolo şi că ce grozav e, azvârlind de nenumărate ori căţeluşul în apă.

înota înapoi la el, schelălăind, iar fiul Măriei Amâlia Bolog îl lua şi-l arunca din nou, hăt departe în apă.

Ea stătea şi se uita îngrozită la ce făcea ăla, Doamne Dumnezeule, a bombănit oripilată.

Că Piroska stă pe burtă, citind o carte şi bălăngănindu-şi picioarele în aer.

Sfinte Dumnezeule.

Iar băiatul ăla bine făcut al lui Torpike stătea pe mal şi azvârlea căţeluşul în apă.

Nu mai voia să vadă ce făceau ăştia doi aici, în văzul lumii, a început să-şi mâne repede gâştele, mai aruncând totuşi câte o privire înapoi.

Nu-i venea să-si creadă ochilor, chiar atât de neruşinată să fie Piroska asta, să-si bălăngăne în halu’ ăla picioarele pentru el.

Apoi joi după-masă, pe cerdacul curat, a rânduit cum se cuvine, pentru prânz,

masa mare, cu picioare sculptate. Cu farfurii şi tacâmuri, cum le plăcea ăstora. A şi acoperit totul cu un şervet curat, să nu se cace
muştele până se întorc ei de la debarcader.

îşi curăţase şi scaunele Thonet, cu toate că handicapatul n-avea nevoie de scaun. Pe el îl duceau la masă în căruciorul lui de invalid, aşa-1 duceau peste tot, totuşi a pus patru scaune în jurul mesei.

Să fie patru scaune şi pentru cazul în care, sâmbătă, o să vină si musafirii simandicosi ai
lui madam Fabius.

Ca ea să fie nevoită s-o vadă pe doamna Mentes în propriul ei cerdac.

în fiecare sâmbătă îi veneau prietenele. Terez îl pusese pe zidarul de la Bogdâny să-i ridice casa în aşa fel încât să nu fie trepte. Totul să fie la nivelul solului.

Ei nu-i trebuie trepte.

Urcase destule trepte la Buda.

Iar zidarul, viclean, i-a zis că atunci fundaţia trebuie să fie mai solidă, mai adâncită în pământ, asta însemnând muncă mai multă şi piatră mai multă de la cariera din Bogdâny.

Să fundeze, futu-i, să nu se zgârcească

la materiale, că mie nu-mi trebe casă umedă, să pută şi să mucegăiască toate.

Păi, piatră e destulă la Bogdâny. Nu-i zi să nu detoneze măcar de două ori.

Si de aia le era bine la ea doamnei Fabius cu copilul, puteau umbla în voie cu căruciorul ăla al lor.

Pentru ea pământul maghiar e sfânt.

Pentru ea şi o singură treaptă e mult, nu-i trebe niciuna.

Băiatul ei învaţă meseria de cofetar, o să-şi deschidă atelier aici.

La ea mucegaiul n-are ce căuta.

Scaunele curbate, maro, scaunele alea Thonet, şase în total, şi le cumpărase la licitaţia comunală de la casa de vânătoare a bătrânului Okolicsânyi care, după ce li se luase totul, facea ceva bani numai de pe urma obiectelor astfel vândute.

Aşa că viteazul Okolicsânyi cel chipeş nu putea moşteni nimic după ce, în sfârşit, taică-su dăduse ortu popii în vechea locuinţă de administrator din capătul străvechiului lor parc. Acum Hamza, învăţătorul, stă acolo. Şi cât au aşteptat sărmanii de ei ca, împreună cu Hella, să-şi facă aici cuibuşorul lor de dragoste.

In afară de niscai drepturi băneşti, nu-i rămăsese nimic prostului de Okolicsânyi.

Le-a aranjat pe toate la fel ca vara

trecută si cea de dinaintea celei trecute.

Pentru madam Fabius cel mai important era ca, oricât de modest, dar să poată lua mesele la umbra viţei-de-vie, în cerdacul ei frumos, în tihnă, cu copilul ei handicapat.

La Buda, madam Fabius nu putea găti în propria ei bucătărie, deoarece după câteva săptămâni chiriaşii îşi luaseră nasul la purtare, distrugându-i oalele, sitele, toate.

Nimeni n-o apăra pe madam Fabius de ei.

Ea nu mai are niciun fel de pile, n-are unde sau la cine să apeleze.

N-ai idee, Terez, în ce hal mi-au devastat mie ăştia casa.

Să mă ierte bunul Dumnezeu că vorbesc aşa despre ei, dar sunt nişte degeneraţi nenorociţi.

Ei îşi cărau prânzul pe abonament de la Mireasa de Argint, de pe Strada Margit, ca măcar o dată pe zi să poată avea şi ei o mâncare caldă.

Le-a ajuns că trebuiau să suporte tot anul, în vechea lor locuinţă mare şi frumoasă, mulţimea de chiriaşi.

Noroc că de fiecare sărbătoare importantă

ăştia se duc în satul lor sau unde naiba, si atunci pot rămâne puţin singuri în vechea

lor mare linişte.

Terez nici nu-şi poate închipui cât trebuie să se roage ei la Isus Cristos pentru a mai putea suporta situaţia.

Le-a făcut o supă groasă de fasole verde, a roşit-o cu puţină paprică, a pus usturoi fraged, morcovi, rădăcină de pătrunjel, care pe vremea asta îi cresc din belşug în grădină, multe frunze de pătrunjel tocate, las’ să plutească la suprafaţă, pe grăsimea roşiatică, multe găluşte mici, din aluat simplu de fainã cu apă. Cu o zi în urmă, înainte de a-şi spăla bine părul la fântână, cu săpun parfumat, a mai aruncat în supă şi câţiva cartofi după care scormonise în pământ pentru întâia oară în an.

Pe vremea asta, la începutul verii, încă nu se scot cartofii, las’ să se facă mari, să îmbătrânească în pământ.

Insă omu’ vrea să vadă cum s-or făcut si

atunci ciugulesc câteva bucăţi de la margine.

Nouă toată iarna ne trebe cartofi şi porcii tot cartofi mănâncă.

La noi nu există să mănânci cartofi noi.

Aia se vând în piaţa de la Buda, femeile de la Budakeszi vând, dar eu ştiu că majoritatea sunt svăboaice. Iar dacă totuşi

ne trebe cartofi de băgat în ceva şi chiar nu mai avem nicio bucată dintr-ăia vechi, atunci băgăm mâna, cu grijă, pe sub rădăcină, de parcă neam veseli cu faloşia flăcăului, şi-i ciugulim pe ăia mai măricei.

Se bagă şi cartofi, ca să fie mai consistentă.

Nu cumva peste o oră să le fie deja foame şi atunci trebe să le dea pită cu untură.

Acum nu mai are strop de jumări, să-şi pună la pachet pentru când merge la vie.

Madam Fabius îi lăuda mereu găluştele, dumneata, Terez, le nimereşti întotdeauna.

[77] >

Asta e marea artă, să-i iasă întotdeauna la fel, nici tari, nici moi, nici mari, nici mici. Ouăle dumitale sunt atât de galbene, nu ştiu cum faci.

Cum fac, cum fac, păi, le dau uruială, futu-i, cum poate fi atât de proastă o madamă ca Fabius asta, de la porumb fac găinile mele ouă atât de galbene, dar n-a spus-o cu voce tare, păi, de la ce altceva, de la ce pizda mă-sii altceva.

Cu ea să n-o facă pe amabila madam Fabius.

Iar porumbul cine-1 prăşeşte, cine-1 culege, cine-1 face boabe, ce crede madam

Fabius asta, de la porumb îs atât de galbene, de la ce altceva. Că doar nu de la căcat de gâşte. Tot ele primesc şi verdeaţa de la morcovi, găinile mele, că nicio grijă, asta-i treaba mea, si aia face ca ouăle mele să fie galbene.

Deoarece madam Fabius de fiecare dată se bucura în mod special de cât de galbeni îi ies colţunaşii de la ouăle alea bune, de ţară, şi ce bine arată în ciorba roşie la suprafaţă, taman buni de mestecat.

Ceea ce a pus-o pe gânduri pe Terez, că de ce pizda mă-sii îi spune madam Fabius una ca asta.

Inghite-le, futu-i, nu le mesteca, măi, Margit, că alunecă ele singure pe gâtlej, de ce le-ai mesteca cu dinţii.

Şi, pe deasupra, ea colţunaşi le zice.

Madam Fabius mereu născocea câte ceva de genul ăsta, las’ să se bucure Terez că e lăudată.

A priceput ea, cum să nu fi priceput.

Madam Fabius ştia că Terez e atât de sensibilă la laudele ei, încât pe urmă o să-i facă toate poftele. Dar Terez nu de aia era ofensată. De parcă altfel n-ar face orice pentru ea, datorită nenorocitului ei de copil.

Nici Terez nu era atât de tâmpită, încât să nu priceapă ce greu e cu un copil ca

ăsta.

Şi atunci de ce pizda mă-sii se bucură totuşi cât e ziua de lungă, de parcă toată viaţa ei n-ar fi decât o mare fericire.

Asta nu prea înţelegea, o enerva în mod deosebit, făcând-o să bombăne în sinea ei sau chiar cu jumătate de voce.

Faţă de doamna Margit Fabius Bellamy, ea era cu douăs’cinci de ani mai bătrână, si nu părea posibil să fi făcut vreodată cineva găluşte mai bune ca ea. Totuşi, în fiecare an, Terez era la fel de emoţionată ca în copilărie, pe când maică-sa o învăţa să gătească, iar ea trebuia să pregătească singură câte ceva, deşi abia ajungea cu nasul la marginea mesei.

înainte să vină ei, avea trac.

Cum o să-i iasă găluştele, oare o să le laude madam Fabius? Cu nimeni altul, nici măcar cu Hella Ortvay, nu era atât de îngăduitoare. Dacă Hella o bătea prea mult la cap, îi spunea în faţă, fără jenă, tot ce avea de spus.

Hellei îi plăcea asta, că Terez aştepta, şi nu la cofetărie, nu la plimbare, nu în maşină, nu faţă de soacra ei, văduva lui Aladâr Gunten Gorog, născută Viktoria Sudâr, nu faţă de prietenele ei, nu pe stradă, dar spune tot ce are de spus obrăznicătura asta de Terez.

Atunci, pentru un timp, Hella o lăsa mai moale cu vexaţiunea, ca ea să trebuiască mereu să le facă pe toate mai bine decât le face.

Până şi sudalmele lui Terez îi picau bine Hellei, pentru că şi ea o venera de-a dreptul, că femeia asta tânără care, dacă ar fi s-o luăm strict, este de acelaşi rang cu ea, chiar dacă de provenienţă modestă, îi spune pe şleau ceea ce ea în viaţa ei n-ar fi îndrăznit nici măcar să gândească.

Şi, sincer vorbind, nici n-a gândit.

Deşi ar fi putut s-o facă.

Uneori a încercat, însă nu i-a reuşit.

Datorită lui Terez a realizat că în capul ei zace un cenzor sever.

De fapt, Hella numai cu ea, cu Terez, se simţea liberă.

Deşi le vedea pe toate ca printr-o sită găurită, lui Terez îi pica bine că boierii ăştia, chiar dacă sunt nebuni de legat, măcar îi apreciază găluştele sau castraveţii acriţi la soare. De dimineaţa până seara înfulecă la ele, îi mănâncă tot din casă, ronţăie continuu castraveţii ei scumpi, deşi nimănui altcuiva nu şi-ar da castraveţii proaspeţi, ei îi înmoaie inima, vai, numai să nu observe că anul ăsta se făcuseră puţini, căci de uitat nu s-ar uita când ea se duce în grădină să le culeagă

cei mai frumoşi castraveţi, pe care ei, fără să gândească, o să-i înfulece, frumos din partea lor că nu vor cinci feluri la masă, cum sunt obişnuiţi, drept aperitiv ficat de gâscă cu mere, pe turtă dulce, sau ce curu’ mă-sii.

Şi nici nu ştiu nenorociţii că, de obicei, pe cerdacul ei se găinăţează toate găinile şi gâştele.

A răzuit, a frecat ea bine cerdacul, futu-i capra mă-sii, unde-a ajuns, ca la bătrâneţe, din cauza unor străini, să trebuiască să radă găinaţul de pe propriul cerdac.

Totuşi, asta-i era satisfacţia, futu-le muma-n cur, că ea, cu tăişul sapei, până şi găinaţul poate să-l radă. Eventual rămâne o pată în urmă, însă ei n-au de unde să ştie de la ce.

Altfel nu-i păsa, când ăştia nu erau aici, îl ocolea, dă-1 în mă-sa, las’ să se usuce, iar după ce se usca, după un timp dădea cu mătura.

Iar răcovinei şi muşeţelului le făcea bine căcatul din curte. Altfel de unde altundeva ar avea ea muşeţel pentru la iarnă, dacă nu cules din curtea ei plină de găinaţuri.

Ea nu merge în altă parte, ca s-o bârfească nebunii ăia, i-auzi, Terez asta nici măcar muşeţel n-are, umblă pe la alţii

să-şi culeagă.

Le-a făcut, cu lapte şi sifon, două duzini de clătite, ca să fie uşoare şi subţiri, cum poftea şi cum o învăţase madam Fabius că fac franţujii. Nu groase, ci subţiri ca hârtia, abia să atingă tigaia, nu pline de pete arse, ci galben-rumenite, să nu le afecteze digestia. Pentru că ăştia aveau timp să-şi observe şi
mătăria.

Le-o făcut şi cu brânză, şi cu gem de caise, futu-le muma-n cur, să mănânce cu poftă, dacă tot au venit aici să se îndoape cu clătite, futu-le maţele mă-sii-n cur.

Lui Misike, copilul handicapat, îi plăceau mult de tot alea cu brânză şi alea cu gem de caise. Altceva nu le-a mai făcut pentru azi. Să fie mulţumiţi cu atâta, dacă au luat-o aşa, prin surprindere, şi tocmai joia.

Altădată îi făcea lui Misike strudel cu mere, cu mac, îi plăceau mult copilului.

Iar dacă mai avea niscai cartofi vechi, atunci, a doua zi, găluşte cu prune.

De sus, din borcanele de pe dulapuri lua prunele. Şi tăiţei unsuroşi, cu mac, pentru că, bineînţeles, avea şi mac în grădină, iar magiunul de prune, învechit şi dulce, se potrivea foarte bine cu macul.

Scutura din cap, dădea cu furculiţa în farfurie copilul când, după supă, pe platoul

pictat cu floricele, apăreau clătitele.

Emitea sunete dezarticulate, asta-i era vorba, pe care numai madam Fabius şi Piroska Mfrâk o înţelegeau.

Degeaba-şi ciulea urechile, Terez nu putea să desluşească vreun cuvânt din toate sunetele astea.

Piroska făcea nu ştiu ce şcoală superioară, ca să devină psihopedagog special şi să se ocupe de copii ca ăsta.

Le învăţa să vorbească pe aceste mici poame vătămate.

Când madam Fabius îl ducea pe Misike pe mal, ea şi cu Piroska purtau discuţii foarte serioase. Asta dacă Piroska tocmai se afla acolo, prăjindu-şi burta şi curu la soare.

Iar eu nu mai contenesc cu legatu' baticului, să nu mă pârjolească soarele.

Aşa de mult putea să se bucure copilul, încât până şi umerii lui osoşi păreau că rânjesc de atâta bucurie. Misike ăsta ştia să rânjească cu toţi dinţii, şi mai şi decât Roza, văzându-1, Terez îsi făcea cruce de cât noroc

are ea în viaţă, că Elemer n-are lipsuri şi toate i-s la locul lor, si cât de recunoscătoare trebuie să fie ea Domnului pentru asta.

De bucurie, umerii osoşi ai copilului săltau spre gât, dar numai unul, de parcă ar fi fost gâdilat la subsuoară, iar mâna i se zbătea şi i se bălăngănea ca unei păpuşi de cârpă.

Nu mănâncă ei atâta la prânz câte le făcuse ea de dimineaţă. A băgat tot platoul în cuptor, să rămână calde. Le-a şi uns frumuşel, cu pana de gâscă muiată în unt, asa cum se cuvine.

O să le mănânce după-masa, mai mănâncă si seara.

O să-i dea si Rozei din astea, să n-aibă parte nenorocita numai de alea rupte sau prea groase.

A pus şi smântână multă în ciorbă, deşi laptele şi smântână le lua la schimb.

Dacă-mi dai smântână, io am ouă.

De la smântână ieşea mai mult în evidenţă stratul de grăsime şi pătrunjel ce plutea pe suprafaţa roşcată a ciorbei, madam Fabius poftea de mult la mâncarea grasă şi gustoasă de ţară.

Se găteşte bine pe Strada Margit, nimic de zis, şi porţiile sunt consistente, totuşi nu se compară cu mâncarea făcută de Terez.

Mâncărurile ei trebuiau să aibă multă grăsime, să fie săţioase. Ii mâncau găluştele stropite din belşug cu untură

fierbinte peste care se turna smântână, ouăle, făcute papară, pe nemestecate.

Servite cu salată proaspătă.

Îşi punea salata, îi culegea seminţele în aşa fel încât ea să-si aibă întotdeauna salata ei.

Madam Fabius mânca mult, totuşi i se vedeau toate oasele.

A pus şi puţin oţet în supă, s-o digere mai uşor, în pizda mamii lor.

Pentru că înainte de a pune ceapa tocată, prăjea un pic de slănină cu o dungă de carne, după aceea, în timp ce ciorba fierbea la foc încet, mai arunca o mână de felii subţiri de
cârnat afumat, deşi din ăla nu-i rămânea prea mult până la vară.

Madam Fabius îi cerea să cureţe cârnaţii de pieliţă, pentru că avea impresia că altfel o constipă.

Curu’ mă-tii te constipă pe tine. Cică are impresia, futu-i mama ei. Dacă ai veni cu mine la prăşit, măi, Margit, să vezi că seara n-ai mai avea nicio impresie.

Că ea spală ca lumea maţele de porc.

Alea nu-s cu căcat.

Eu nu fac cârnaţi cu maţe cumpărate.

Mie să nu-mi înjure madam Fabius maţele porcilor mei. Alea-s atât de curate şi intacte de la urzici, încât toţi vecinii se

minunează.

Maţele lor nu se găuresc când le spală şi le umple cu carne măcelarul.

Nici de-al dracu’ nu le-a curăţat cârnaţii de pieliţă, că se făceau terci în ciorbă.

Bine, e drept că gustul ar fi rămas, chiar dacă i-ar fi curăţat, însă nu s-ar fi văzut că pusese şi cârnaţi.

Ea trebuia să aibă grijă să se ajungă cu cârnaţii, dar un lucru e sigur, în ciorbă era musai să fie felii de cârnaţi.

Chiar dacă nu i-a curăţat, i-a frecat bine, pastele mamii lor, să nu observe madam Fabius pieliţele, futu-i capra mă-sii să i-o fut.

Nu fac altceva decât să-i dea ei de lucru.

Pentru fiecare picătură de apă, fuga la cişmea.

Iar dacă madam Fabius nu observa că cârnaţii au pieliţă, n-avea niciun fel de constipaţie.

Pe Roza a pus-o să mănânce toate clătitele rupte şi, dându-i în mână banii, a trimis-o acasă.

Joi, îmbrăcată frumos, cum se cuvine, s-a dus să-i întâmpine la debarcader.

Şi-a pus haine de toată ziua, dar curate, nu alea de duminică. Nu care cumva să râdă de ea, că Terez Bănya asta iarăşi s-a gătit pentru boieri, de parc-ar fi

sărbătoarea lui însusi Isus Cristos.

Deşi îşi trăgea roaba după ea, totuşi arăta de parcă, într-o dimineaţă însorită de vară, sar duce la sărbătoare.

Numai cu faptul că ea, pe ploaia aia groaznică, o lăsase pe Hella să plece nu se putea împăca.

Dar azi e deja senin, cerul străluceşte.

Că de aia şi-a strâns rochia între picioare, pentru că i-a venit.

Doamne Dumnezeule, păi, de aia plutea în urma ei mirosul de sânge. Sau din cauza crimei pe care o păţiseră acolo, în Argentinia.

Altfel de ce s-ar duce ea la debarcader, de ce să se fi dus la debarcader.

Am mers eu de destul ori acolo.

De când nu mai ducea smântână si brânză la Ritz, unde ducea chiar şi în timp ce bubuiau tunurile, că Ritzu nu putea să închidă, având clienţi în permanenţă. Şi înainte de asta mergea des, pe când fusese încă fată, cu capul gol şi desculţă ducea brânză, ouă şi smântână la casa profesorului Horompoly de pe Strada Harmincad, unde locuia el cu familia.

Aveau nevoie de roabă, pentru că madam Fabius împingea căruciorul copilului, şi atunci cineva trebuia să le care bagajele. Valizele li se aduceau pe punte,

dar de împins roaba până acasă n-avea cine. De acolo, vaporul pleca mai departe la Visegrâd, apoi la Domos, după care la Pilismarot. Nici acolo nu stătea mult, descărcau, încărcau şi gata, făcea numaidecât cale întoarsă. Bineînţeles că madam Fabius îşi făcea în fiecare vară bagajele astfel încât să fie pregătită pentru orice vreme şi să nu fie multe de spălat. Cu toate astea, Terez avea toată ziua de spălat pentru ei.

Nu atât pentru ea aducea haine madam Fabius, nu că n-ar fi avut rochii destule, ci mai mult pentru fiu-su.

Pentru ea îşi aducea o singură rochie mai frumoasă pentru zilele călduroase, una pentru când o fi răcoare, ca să aibă ce îmbrăca la vizitele pe care le făcea bătrânei doamne Mfrak şi doamnei Zielinszky ori când ea le primea în vizită în cerdacul lui Terez.

Primea rochiile la pachet, de la rudele din Viena, iar iarna, la ceaiurile de după-masă, fâcea schimb cu prietenele de la Buda.

Nu duce aia lipsă de nimic.

La ei, madam Fabius putea să se întâlnească si cu doamna Mentes, moaşa, însă pe ea, pe doamna asta Mentes, n-o

cunoştea de mult, nici n-o chema la ea, ca pe astelalte, pentru că doamna Mentes fusese nu de la Budapesta, ci de la Gyor deportată.

O chemau, n-o chemau, doamna Mentes se ducea peste tot.

Totuşi Terez a observat că, uneori, madam Fabius spală câte ceva, pe ascuns, la ea în bucătărie, fugind apoi la closet, ţinând ceva în mână, în asa fel încât ea să n-o vadă.

Voia să ţină secret că handicapatul ei mai face pe el uneori.

Deşi aveau oliţă în cameră.

Până şi de asta a avut grijă Terez, ca la closet să presare nisip peste mormanul de căcat care ajungea deja până la marginea găurii pentru şezut, să nu stea să pută în halu ăla sub curu' doamnei Fabius.

A presărat şi paie, şi iarbă proaspăt cosită.

Să nu strâmbe din nas boierii că la ea pute căcatu'.

însă bietul Misike tot mai făcea pe el uneori. Plângea săracul cu lacrimi de crocodil, pentru că făcuse iarăşi, cum de-a putut să facă aşa ceva.

Madam Fabius nu mai contenea să

spele, pe ascuns, acest secret al sărmanului băiat, îi călca pantalonii, degeaba-i spunea Terez să nu, că face ea, a văzut ea destule din astea la Hârshegy.

Madam Fabius nu lăsa niciodată pe mâna ei hainele astfel murdărite.

împingea la roaba ei răsfututută, care zdrăngănea şi scârţâia, avea impresia că toţi râd, vorbesc, bârfesc, că uite, de două ori într-o vară, Terez zdrăngăne pe strada noastră liniştită, cu rabla aia de roabă a ei, futu-i crucea mă-sii, când vin sau pleacă ăia cu vaporul de după-masă, Terez ne strică tihna amiezii, nici atâta nu-i în stare, să-si

ungă roata aia de căcat, ca după aia să care şi să împingă, mândră nevoie mare, valizele boierilor.

Ca să vadă, să audă toată lumea ce oaspeţi de seamă are ea. Le face si muzică, scârţâindu-le la urechi cu rabla aia de roabă.

Surorile ei nu s-au jenat să-i spună ce-au mai născocit jigodiile alea despre ea din cauza doamnei Fabius, si că i-au făcut si un

cântec, la fel cum făcuseră despre Roza şi despre Torpike.

însă în faţa ei nu l-ar cânta niciodată,

mânca-i-ar viermii. Se codesc, lasă, Terez, nu ne ocupăm noi cu din astea, n-au decât să zică ăialalţi ce vor să zică, să cânte, nouă nu ne pasă.

Dar erau curioase si ele să afle cât îi plăteşte madam Fabius pentru cameră, că pentru mâncare precis îi plăteşte separat, şi cam cât ar fi aia.

Cam cât adună ea în felul ăsta.

Râdeau de ea, cum să nu fi râs, pentru că erau invidioase, crucea si anafura mă-sii de cotoroanţă, nu-i ajunge cât câştigă cu căpşunele şi cu zmeura ei, reuşeşte să-şi vândă mai mult de jumătate din vin, şi pe deasupra să mai aibă şi vilegiaturişi permanenţi în fiecare vară.

îţi dai seama, dragă, că nu le găteşte, nu le spală pe gratis.

A învăţat bine asta la oraş, nu există nimic pentru care să nu i se cuvină ei plată.

Ştiu ei cum stă treaba, pe gratis nici copârşeul lui Cristos nu l-ar păzi nimeni.

La oraş nu-i aşa, că eu îţi sunt dator, pentru că tu-mi eşti dator mie.

Eu n-aş spăla pentru ei, auzi, pentru nimic în lume n-aş spăla pentru străini.

Ai văzut si tu cum le întinde în curte

rufele în fiecare zi.

Cine ştie cu ce beteşug te mai pricopseşti de la ei.

La spălătorie, la Pesta, se spală la bucată, nu cu ziua.

Nu dă ea nimica pe gratis.

Să vezi numa’ cât de mult trebuie să spele ea pentru ei, în ligheanul cel mare sau în cadă.

Eu n-aş spăla pentru străini în aceeaşi cadă în care le spăl pe ale mele.

Si nici nu le aduce la mal, să nu vedem noi câte îs.

Ştim si noi să numărăm, dacă tot am învăţat să socotim.

Terez, cu roaba ei, a cotit-o pe Strada Rev, acolo pe unde trecuseră adineaori femeile să se ducă la spălat, chiar după casa lui Hoss a luat-o pe drumul umbrit spre debarcader, casa asta veche, şvăbească, de pe colţ, se ascundea după un zid lung de piatră, ca să nu vezi în curtea aia răsfututută svăbească a lor, de aia ridicaseră un zid atât de înalt, apoi trebuia să meargă, zdrăngănind din roaba ei, de-a lungul străzii umbrite de lângă mal, pe care se înşirau vile domneşti si case de vânătoare, renumita Alee Gesztenyes, a

Castanilor adică.

De fapt, ciudăţenia aia scârţâitoare şi zăngănitoare nu era propriu-zis o roabă, ci un schelet metalic improvizat, cu o roată mare de metal, cu care se putea căra orice, bagaje, papornițe, baloţi de paie, butoaie de vin, coceni de porumb.

Deasupra roţii avea un fel de pervaz, însă
pe laterale, nimic. Trebuia să ai grijă ca lucrurile să nu alunece si să cadă de la atâta
zguduială.

Insă puteai să pui pe ea orice, oricât de mare. Chiar şi dulapul tău de bucătărie, făcut la tâmplărie drept zestre.

Pe la noi, o chestie din asta se cheamă tărăboanţă.

Un lucru e sigur, Terez avea nevoie de tărăboanţa ei, tărăboanţa asta scârţâitoare era totul pentru ea, căci cărăuş nu găsea, poate doar dacă ar fi adus unul cu bacul, pe bani grei, de la Bogdâny.

Când era la ananghie, n-avea încotro, trebuia să-şi împingă cu mâna ei tărăboanţa încărcată cu marfa.

Că ăştia de aici nu făceau cărăuşie pentru ea.

Nici nu mai îndrăznea să ceară, că tot îi

ziceau, luna viitoare să-mi vii, Terez, atunci dă-mi de veste, acum nu pot, că am prea mult de lucru.

Că au alte transporturi de făcut.

Avem treabă până peste cap, abia de mai răzbim.

însă Terez asta tot vine pe capul nostru, degeaba-i spunem că avem noi treabă destulă, cu de-ale noastre.

La care individul din Bogdăny i-a spus că el se cacă pe toţi ăştia, ăştia nu-s cărăuşi, şi că se cacă şi pe toată comuna Bogdăny. Iar dacă ăsta poate să se cace pe toată comuna Bogdăny, atunci ea de ce nu s-ar putea căca pe ceea ce se spune despre ea aici.

Nici n-aude.

Când o să-i plătească nemernicii ca s-audă, atunci o s-audă.

El nu din zmeură trăieşte, ci din cărăuşie.

Iar Terez trebuia să-i plătească şi pe podari... ca să i-1 aducă pe cărăuş, cu caii lui cu tot.

Tărăboanţă nu e singurul cuvânt pe care noi, pentru nimic în lume, nu l-am pronunţa în faţa unor străini.

Unui străin nu-i spunem nici că noi cartofii îi ciugulim.

Tărăboanţe făcea întotdeauna făurarul, la comandă. N-o cumpăram noi de niciunde, până am avut făurar. Pe vremea când se construiau marile vapoare, aveam şi câte patru făurari. Niciunul nu murea de foame. Nu-i făurar, nici tărăboanţă nu-i. Ăştia făceau nu numai cuie mai mari sau mai mici de tâmplărie, pentru dulgherit, ci şi dălţi, fierăstraie, dăltiţe, sape, lopeţi, furci, baroase cu coadă lungă pentru demolări, cărora constructorii le ziceau puţcă, capse pentru dulgheri, multe, că aveau nevoie, apoi încuietori şi lanţuri pentru puţ, cârlige pentru găleată, arborele pentru toba fântânii, nu ştiu eu să-ţi enumăr atâtea câte făceau ăştia. Potcoave, fierăria pentru zăbală, balamale pentru porţi, uşi şi ferestre, toate le făceau făurarii.

Ultimul atelier de fierărie încă se mai află acolo, în capul Străzii Uszălyos, oricine poate să-l vadă când trece pe stradă.

Joia trecută, familia Hrutka i l-a cedat băiatului lui Torpike, malacul ăla de brutar, las’ să doarmă acolo dacă ţine neapărat, că plăteşte, pentru că el e mereu de noapte, şi să nu-1 trezească în fiecare dimineaţă maică-sa, Torpike, când face focul ca să fiarbă mâncarea şi trânteşte aiurea oalele şi găleţile cu apă.

Acolo se află vechiul atelier, între casa lui Torpike şi a lui Hrutka.

Când băiatul ăsta, Hamza, venea iarna câteodată la ea, adică învăţătorul la Terez, atunci îi povestea până se lăsa seara şi se făcea întuneric.

Cu toate că ştia ea bine de unde bate vântul.

Hamza nu venea la ea pentru că s-ar fi plictisit sau ar fi vrut să se-nfrupte din colăceii ei cu nucă. Ştia să facă aluatul atât de pufos şi de aerat, încât până şi ei îi făcea plăcere să se uite. Ci Mâtyâs Tolosy Toth, pastorul, îl trimitea pe Hamza la ea. Nu-i destul că în fiecare luni dimineaţa venea el însuşi să-i spună ce predicase duminica şi din care versete, i-1 mai trimitea pe cap şi pe copilul ăsta, pe Hamza, cu versetele lui renumite, că versetul ăsta si versetul ăla s-a discutat joi la ora de religie.

Pe cine pizda mă-sii interesează ce explică Mâtyâs Tolosy Toth la slujba lui.

Numai ca s-o convingă cumva să vină în sfârşit duminică la slujbă.

Iar ea se uita, se tot uita la Hamza, că ce mama dracului vrea ăsta cu versetele lui aici.

Mai bine s-ar însura.

Că toată lumea ştie cine a umblat pe la

el toată iarna.

Pentru că ultimul făurar, bătrânul Hrutka, pe vremea tătucului nostru Râkosi, fusese dus la Dunapetele.

Dacă înţelegi ce vreau să spun.

Spune, povesteşte, de ce n-aş înţelege.

Dumneata erai copil pe-atunci, cum să-nţelegi. Dumneata nu pricepi nimic. Ce să-i povestesc eu unui învăţător.

Insă ştiam eu ce ştiam, nicio grijă. N-am fost eu un copil atât de tâmpit încât să nu fi priceput nimic din ce se întâmpla în jurul meu.

Ş’apăi din ce familie te tragi dumneata.

Că nu voia să-l întrebe pe Hamza direct dacă-i evreu.

Numele meu este de origine turcă, dar, sincer să fiu, nu ştiu din ce familie mă trag.

Atunci precis că ai fost crescut la orfelinat.

Că de pe când eram bebeluş, la părinţii adoptivi dintr-un cătun, dar nu despre mine să vorbim, zi-i cu Hrutka.

In zori de zi au venit după el, asta e povestea lui, au bătut cu pumnii în poarta lui, că Hrutka, Hrutka, n-o să fie niciun bai, deschide-ţi odată uşa atelierului.

Nici n-a fost bai, crede-mă, nici atelierul nu s-a dărâmat, dar nici viu nu s-a mai

întors. Acolo, la Dunapetele, a murit de la atâta muncă.

Si înmormântat tot acolo e bătrânul Hrutka.

Fusese o iarnă grea, familia n-a putut să meargă la înmormântare.

Hrutka ăl' tânăr umblă la Vâc, la fotochimie, la combinat.

Din căcatul ăla de Dunapetele trebuiau să facă sărăcuţii de ei oraşul marelui, renumitului Stalin.

Voia, nu voia, pe Hrutka l-au pus să-şi ia si uneltele cu el. Pânã si foalele si le-a luat.

Acolo, iertată fie-mi vorba, în răsfututu’ ăla de Dunapetele, n-aveau făurar, poate doar unul.

De mulţi făurari mai aveau nevoie pentru oraşul ăla al lor, Stalin.

Şi pe făurarul de la Posmegyer l-au luat.

Şi aşa, tot mergând din sat în sat, au luat toţi făurarii, că aşa era ordinul dat securistilor ăstora.

Şi pe făurarul de la Pomâz l-au luat.

Ii scutura camionul, cu tot cu nicovale, de vai mama lor. Şi-au dat duhul până au ajuns, înghesuiţi printre fîerătaie, a doua zi dimineaţa la Dunapetele.

Ii hurducăia îngrozitor.

Cereau apă, să se oprească, măcar puţină apă, şi să urineze.

Nu le-au dat nicio îmbucătură, până n-au ajuns cu securiştii la Dunapetele.

Strigau întruna, ţine asta, apucă de aia.

Te-ar fi zdrobit, futu-i, dacă n-ai fi ţinut.

Fără oprire, de i-a scuturat şi de căcatul din ei.

Iar acolo, în renumitul Dunapetele, ce Stalin, ce oraş, marele nimic împuţit îi aştepta. Din ăla ar fi trebuit ei să făurească bastionul solid al păcii mondiale şi metalurgia progresistă sau ce pizda lor, cum se tot mamn

trâmbiţa.

Dar de ce n-o fi lăsat-o ea înăuntru pe Hella, degeaba cu Hamza, când ea nu se putea gândi la nimeni altcineva, numai şi numai la Hella.

Din cauza infectului ăluia de Okolicsânyi n-a lăsat-o.

Ca ăştia doi să nu doarmă în patul ei şi să nu-i mănânce toate proviziile. Iar ea să moară de foame.

Şi după aia, de afară, de pe priciul din bucătărie, să-i audă toată noaptea cum se zbenguie în patul ei.

Când odinioară, pe vremea când era fată, în zori o cotea pe aici, la casa şvabului, ca să meargă la debarcader, ca bucătăreasa profesorului Horompoly să-şi aibă din timp ouăle si smântână, atunci aleea asta cu castani era o stradă atât de nouă, încât nici nu se putea numi stradă.

Asta era Also ut, Strada de Jos, dar i se zicea Koves ut, Strada Pietruită, toate celelalte fiind nepietruite.

Din astea îi povestea Terez nehalitului ăstuia de copil, Hamza.

La mâncat colăceii ei avea poftă, nimic de zis.

Nu numai cu nucă a făcut, ci şi cu

prune. Nu mari, ci multe şi mărunte, când pleacă să-i poată da restul la pachet.

Ăstuia n-are cine să-i gătească.

Numai atât, cât se bătătorise cu animalele sau căruţele, ăsta era drumul la ei.

Uneori îi dădea nişte tăieţei fierţi, cu tocăniţă de cocoş, să mănânce şi Hamza ăsta ceva ca lumea. Ii punea în faţă şi supă.

Iar ăstălaltă e pietruită tare de demult.

A priceput ea că pastorul i-1 trimitea pe cap. Se spunea despre ei că ăştia doi stau cu orele la parohie, pe scaunele lor tapiţate cu catifea si vorbesc, tot vorbesc, întorcând filele Bibliei, foşneşte hârtia fină, rostesc cifre şi zic despre apostoli şi despre taţi sau ce curu' mă-sii, şi străbuni, pentru că amândoi sunt mari învăţaţi ai acestor lucruri şi înţeleg textul, explicaţiile, că la ce naiba s-o fi gândit atunci Isus Cristos.

Oare o fi minţit-o Hamza ăsta despre familia lui, şi la asta se gândea mult, cum să nu ştie.

Căcănarii ăia de părinţi adoptivi ai lui ceva tot i-or fi spus.

Asta era drumul nou, cel pentru poştă, iar ăla de şase stânjeni, cel vechi. Tatăl

evreului cu cărţi, bătrânul Schleckmann, plantase cu mâna lui castanii sălbatici de-o parte şi de alta a Străzii Pietruite.

Se uita la Hamza, că ce-o să zică auzind de evreul cu cărţi, însă el n-a zis nimic.

Futu-i mama lui de jidan împuţit.

Numai atâta dacă i-ar fi spus Hamza, atunci Terez ar fi ştiut pe loc cum stă treaba cu el.

Insă un lucru ştia Hamza, că atunci când se lasă întunericul se cuvine să plece.

Ţi-am spus, strada asta era atât de nouă, încât nici nu se putea numi încă stradă.

Ei, dar n-a fost chiar aşa cum se spune, să nu credeţi niciun cuvânt din ce zic ăştia. Pentru că nu bunicul meu, nu tatăl lui Anti Vârnagy, Antal Vârnagy vaporeanul vânduse pământurile evreului cu cărţi şi bunicului viteazului Okolicsânyi, ca să-şi ridice casă de vânătoare sau ce curu’ mă-sii, şi după aia să ne distrugă nouă recolta.

Atât de spilcuiţi erau, el şi evreul ăla cu cărţi, de parcă ei ar fi căcat tot universul, scuze că mereu trebuie să mă exprim aşa.

Buni cumetri mai erau, atâta pot să spun.

Numai că pământurile alea întâi fuseseră luate de la Anti Vârnagy de către

ăia de la Ape.

Căruia avea să i se nască un fiu, Toni, tatăl meu. Le-a expropriat statul, până la debarcader, toate au fost ale noastre, transformându-le în terenuri de stat.

Ne-au luat si livada frumoasă, pământurile bune, cu coroană de aur, de lângă apă.

De aia vi le luăm, ca să n-aveţi acolo inundaţii de două ori pe an. Ei trebuie să ridice acolo un dig, o să vedeţi, numai să apucăm, şi fără drept de apel, că aşa au măsurat inginerii.

Păi, dar astea sunt pământuri regale, date nouă de rege, pe astea nu ni le poate lua statul.

Nu există stat care să ni le poată lua.

Puteţi să ne credeţi, noi suntem simpli muncitori, formăm echipe, aşa venim. Şi facem ce ne ordonă inginerimea să facem.

Marosi îl chema pe şeful de echipă. Tot timpul se ţineau după Marosi, el vorbea în locul lor, că era om cu carte. Si el fusese învăţător, Marosi ăsta, poate dumneata ai auzit de el, pentru că fusese mare comunist Marosi, cantor sau ce naiba, a sfârsit-o asa, vezi tu, pentru că fiind mare comunist, fusese izgonit de peste tot.

Noi toţi lucrăm pentru cei de la Ape, regale sau neregale, noi nu vrem să

tragem în piept pe nimeni, credeţi-ne.

Asa i-a zis Marosi ăsta bunicului meu.

Oriunde mergem, peste tot proprietarii protestează, să nu băgăm sapa în pământ, noi n-avem dreptul să facem săpături pe pământurile lor cultivate, vin cu furcile după noi, totuşi trebuie să ne câştigăm şi noi pâinea cumva, ca să ne putem întreţine familiile.

La urma urmei şi voi aveţi familii.

Asa de frumos vorbea cu noi Marosi.

Fusese un om blând, Dumnezeu să-l odihnească, aşa mi-1 aduc aminte, că precis o fi murit deja.

Să-l credem că nu va fi altfel, decât cum le pretinde lor, proletarilor, inginerimea de la Ape.

Cunosc ei bine sistemul, modul în care inginerii ăştia rezolvă lucrurile.

întâi expropriază pământurile noastre, apoi le lasă în plata Domnului, de parcă ar fi uitat de ele. Iar mai târziu le trec, pe şest, în catastife drept scoase din uz, ca apoi să le vândă pe mai nimic cui vor ei.

Asa e, n-ai ce-i face, de când lumea asta s-a-ntors cu fundu-n sus, iar dumneata trebuie să accepţi asta.

Atunci a scris bunicul meu scrisoarea

aia către Horthy.

La care a venit de-ndată inginerul, cu maşina a venit, dându-si drumul la voce în curtea bunicilor mei, măi Vârnagy sau cum te-o fi chemând pe dumneata, dumneata să nu te pui cu noi.

Unde vezi tu rege aici, pe gheaţa Dunării să-ţi alegi matale rege, dar până atunci nu-i niciun rege.

Excelenţa sa, ca să zic aşa, se caca pe reclamaţia dumitale. Domnia sa a trimis scrisoarea reclamantului direct la jandarmerie.

Zi mersi că nu jandarmii o să vină după dumneata, ci că eu am venit la dumneata.

Asta ar mai lipsi, să ne spui dumneata cum să ţinem noi în frâu apele Dunării.

De unde să ştii, că dumneata n-ai învăţat nimic, nicăieri.

N-ai grijă, că jandarmii o să întocmească liste cu răzvrătiţii.

Nici măcar nu i-au zis să stea jos, pentru asta n-au avut suflu, să-l pună să stea jos, acolo sau dincolo, inginerul ăla nu făcea decât să urle.

Ar fi mai bine pentru dumneata să cazi la înţelegere cu inginerimea, nu să te duci la jandarmerie. Că o să te bată, nicio grijă, fără să rămână urme, în schimb tu o să

rămâi fără suflare.

De la noi o să primeşti despăgubire ca lumea după pământurile tale, păi, nu-ţi ajunge, şi cu asta s-a şi rezolvat cu pământurile dumitale regale.

Omolnar îl chema, Omolnar de la Szekszârd.

De cum a intrat în curte, s-a pironit cu picioarele depărtate şi a început să urle.

Auzi, omule, dumneata să nu urli aici la mine, în curtea unui nobil.

Ei să nu fi ştiut că toată chestia aia cu jandarmeria era doar o născocire.

Ştiau.

Numai de aia a născocit-o Omolnar ăla, ca bunicul meu să accepte ce vrea Omolnar ăla.

Pentru că dacă ne mai pui mult beţe-n roate, măi Vărnagy, atunci o să vină jandarmii, lor să le pui atunci.

Le dai o funcţie, şi iobăgimea se şi pune să urle.

Uite cum a vorbit terchea-berchea ăla cu un nobil.

Eu zic asa cum este, futu-le muma-n cur,

Omolnar ăsta pur şi simplu făcuse ţapţarap. Ştia el ce face. Pe dracu au făcut ei, nu

dig, şi-au băgat pula-n dig.

Marosi îi spusese dinainte bunicului meu. Nimic din adevăr n-a tăinuit faţă de noi Marosi ăsta.

De -aia a si trebuit să-l dea afară din învăţământ.

Pentru munca de şantier cine să-l invidieze, de acolo nu-1 dă nimeni afară.

Pe nimic au dat pământul nostru evreului cu cărţi, naiba ştie cum îl cheamă, lui Oszkâr Schleckmann şi bunicului lui Okolicsânyi, care nici macar nu era viteaz, ci pe nepotu-su îl făcuseră mare viteaz.

Ş-apăi de ce i s-o fi părut lui Horthy că-i atât de viteaz, încât trebuia să-l facă viteaz, asta nu poate să mi-o spună nimeni.

Iar zdrenţăroşii n-au decât să se ducă singuri pe front.

încă nu împlinise şaişpe, când l-au înrolat pe Elemerke al meu. Aveau nevoie de viteji, futu-le mama lor, păi, de unde să-i scoată, pe cine să trimită, dacă nu un ţăran. Iar Okolicsânyi putea să facă în linişte pe viteazul în patul cald.

în orice caz, Hamza, învăţătorul, ascultând poveştile nesfârşite ale lui Terez Vârnagy, în timp ce în bucătăria ei se lăsa încet întunericul, iar afară lumina încă era albastră, se vedeau numai pentru că

oglinda oarbă reflecta asupra lor o parte din albastrul de afară, avea impresia fermă că Terez amestecă perioadele istorice.

Totuşi ei trebuiau să fi vândut evreului cu

y

cărţi pământurile alea bune, din moment ce pe frontispiciul caselor de vânătoare scrie data construirii lor.

Şi unde era atunci viteazul Miklos Horthy de la Baia Mare, servea undeva, la curtea vieneză, ca ofiţer-asistent al generalului, sau nici nu ajunsese încă acolo.

Poate mai târziu or fi expropriat alte pământuri de lângă apă, mult mai târziu.

Insă Hamza n-a mai comentat, i-a mulţumit pentru supă, pentru colaci şi a pornit spre casă înainte de a se fi întunecat de tot în gerul de afară.

Terez ţinea întotdeauna minte unde rămăsese cu vorba vineri, si data următoare

1 }

îsi continua fraza.

)

Poate în patul baronesei Ortvay o fi făcut pe viteazul marele, înţepatul Okolicsânyi.

Pe front sigur nu s-a dus, aş şti dacă s-ar fi dus.

Zdrenţăroşii să se ducă pe front, ţăranul

jegos să se ducă pe front.

Hamza prefera să se întrebe oare de ce amestecă în halu ăsta perioadele istorice Terez Vârnagy asta.

Ii cunosc eu bine, ştiu eu ce hram poartă, n-ai grijă.

Până la urmă numai de la debarcader în jos au construit digul.

Marosi a spus dinainte cum o să umble inginerii cu ţapţarapul.

Vârnagy nu i-ar fi vândut pământ evreului pentru nimic în lume. Nici lui Okolicsânyi, pentru cât ar fi vrut ei, adică pe nimic.

Auzi tu, nici ăla nu-i nobil de mai demult.

S-a uitat pentru mine Hella Ortvay în anale, unde-s trecute toate familiile. Un nobil niciodată n-ar vinde pământ regal. Dacă nu-i trebuie, atunci îl dă înapoi regelui, asa cere virtutea lui.

Pământul de danie rămâne al regelui, chiar dacă ţi-1 dăduse ţie şi tu-1 cultivi.

Dar degeaba i-a spus, Omolnar ăsta, cu mintea lui de iobag, n-a priceput.

Vârnagy ăştia primiseră pământul direct de la regele Bela, şi pentru toţi banii din lume nu l-ar fi vândut.

Şi Kornel Mfrâk a primit din pământul ăla al nostru, din pământul regal, când l-au

făcut pictor de curte.

Eu nu cred si nici n-am crezut vreodată.

Pentru ce curu mă-sii i-ar trebui regelui maghiar la curtea lui un pictor din ăsta care pictează raţe pe apă şi sălcii uscate.

Şi copile, şi flăcăiaşi de toate felurile, numai să fie despuiaţi şi să-şi arate ţâţele şi puţulica.

Atâta l-a dus mintea pe Mfrâk ăsta al nostru.

A pus să se taie livada.

Pentru că rangul lui de la curte obligă, el trebuie să-şi primească distinşii oaspeţi aşa cum se cuvine.

Şi atunci distinşii tăi oaspeţi pot să se holbeze în voie la ruşinea copilelor despuiate, măi renumitule Kornel Mfrâk.

La noi în casă toată lumea a plâns.

Pe Marosi l-a pus să taie jegul ăla de Kornel Mfrăk, deşi pomii ăia fuseseră plantaţi de echipa lui Jănos Mathiăsz, majoritatea puieţi altoiţi la Kecskemet.

Şi pe deasupra nici lemnul mort nu-i trebuia lui Mfrăk ăsta. Deşi precis i l-ar fi cumpărat vreun tâmplar de la Pomâz. Că acolo câţi şvabi, atâţia tâmplari, toţi ar fi dat bani buni pe nuc şi cireş.

Cică să le pună pe foc, deşi avea valoare mare cireşul.

Din partea lui n-au decât să ducă

lemnul la tâmplarul din Pomâz. El nu-i negustor de lemne, ci artist.

Dacă ar fi fost lemn bun, l-ar fi sculptat. Oricum nu mai sculptase de mult timp. Şi îi e de-a dreptul dor să mai sculpteze puţin.

Se uitase el, tot lemnul e putred.

Bunică-ta e putredă, deşteptule.

Pe urmă am văzut ce sculpta, copile goale, din lemn negru, şi păsărică le-o cioplea.

Pomi fructiferi el nu pune pe foc, ca să-i umple de zeft şemineul şi hornul cel nou. Din pădurea grofească de la Visegrâd îşi aduce el stejarul pentru şemineu.

Lui numai fetiţele îi trebuiau.

Se şi duceau la el fetiţele, n-ai grijă, că aşa şi pe dincolo, să-şi ridice fustiţa, să-şi scoată ţâţişoarele, iar dacă o fac bine, douăzeci de creiţari primesc de la el.

Dacă vii de cinci ori, ai o coroană. Asa le ademenea pe curviştinele astea turbate.

Ai auzit, spuneau, cu douăzeci de creiţari le ademeneşte.

Da’ chiloţi ai pe tine.

Ştie Mirăk ăsta, să nu crezi că nu ştie, că nu-i una căreia să-i pună mă-sa vara chiloţi.

Le şi pipăia, n-ai frică, pizdulicile lor creţe, nu se putea abţine.

Degeaba tremurau şi plângeau acasă fetiţele, că da’ de unde le pipăie.

Că ar fi fugit ele, fiţi siguri.

Ca să nu le vatăme.

Mirăk nu şi-a pus mâna pe nimic al lor. Nu numai că le pipăie, se zvonea, ci îşi bagă şi degetul.

Ţipau copilele, nu mă bate, tată, Mirăk a născocit asta în tablou, ele nu si-au ridicat

nimic, şi pentru nimic în lume nu şi-ar fi scos ţâţele, nu şi-au lăsat bluza de pe umeri, ele trebuiau să stea cuminţi pe un scăunel, ca el să se uite, să le observe, şi nici de băgat nu le băgase nimic, niciunde.

Stai ca la şcoală, fetiţo. Şi pune-ţi mânuţa aici, pune-ţi piciorul acolo. Le vorbea drăgăstos, altceva lor nu le-a spus.

Căci nu se poate vorbi cu Mirăk când pictează sau sculptează.

Degeaba îi iei apărarea, ăluia îi trebe fetiţe, ştiu eu.

Stă pe mal, n-aude, nu vede, îşi întinde braţul, măsurând nu ştiu ce cu creionul lui, degeaba-i dai tu bună ziua, face un pas în faţă, unul înapoi, de parc-ar fi surd Mirâk ăsta.

Până şi mamele lor îşi primeau partea pentru asta.

Păi, nici tu nu eşti întreagă la minte, de te-ai duce după fie-ta. Cum ai putut să-i dai voie, zăludo. Pentru douăzeci de creiţari să se ducă fie-ta la Mirâk, iar de mine să râdă toată crâşma.

Păi, unde-am ajuns, să cresc o curvă cu patalama, m-am însurat cu o curvă cu patalama.

Degeaba-şi băteau gura, fetiţele tot se duceau. Dar în secret, să nu afle tac-su, mamele le lăsau totuşi să se ducă iar si iar.

Şi dacă le-a pipăit la păsărică, apăi le-a pipăit-o, nu le-a luat-o. Iar cei douăzeci de creiţari îi ascundeau bine împreună.

Uneori slujnica lui Mirâk le cerea de la părinţi. Pe slujnică o trimitea Mirâk să-i aducă repede o fetiţă, de unde-o fi.

N -are decât s-o ducă, si asa n-are ce face,

mârâiau taţii când slujnica venea după ele.

Se temeau că, dacă n-o lasă pe copilă, slujnica o să-i pârască, iar Mirâk o să se supere pe ei.

Ce are de câştigat sau de pierdut, de uitat trebuie să te uiţi.

Ştiau si ei că Mirâk nu si-ar vârî degetul nicăieri, un domn adevărat ca ăsta.

Totuşi, Terez nu l-a iertat pentru asta. Păi, dacă nu-i trebuia păsărică lor, atunci

de ce leo pictase de atâtea ori. împingea la rabla ei pe sub castanii arborescenţi şi, ca de atâtea alte ori, bombănea, bodogănea în sinea ei, despre lucruri vechi bodogănea, că Mirâk fie că-şi vârâse ori nu-şi vârâse degetul te miri unde, tot un jeg de om e. Asta nu-i domn adevărat. Nu numai că le-a distrus livada frumoasă, îi mai trebe şi fetiţe, ca să le deseneze păsăricile pufoase. Dondănea şi boscorodea, deşi unde o mai fi fost acum Mirâk. Nu numai el, ci şi cei doi băieţi zdraveni ai lui muriseră demult, iar fetiţele, dacă nu zac deja în cimitir, sunt babe acum.

Băiatul mai mare al lui Mirâk a murit de boală, iar cel mic a dispărut pe front.

Mie să nu-mi spună că a dispărut, nimeni să nu-mi spună mie aşa ceva.

De parcă i s-ar fi întors stomacul pe dos şi lumea cu fundu-n sus, atât de tare se enerva când se spunea că a dispărut.

A dispărut pe front sărăcuţul de el.

Nici măcar în Dunăre nu dispare un cadavru. Unde-n pizda mă-sii să fi dispărut. Cum să fi dispărut pe front.

Până şi apa scoate înecatul la mal.

S-o fi prăbuşit de durere pe undeva, în vreo tufa, mâna ici, piciorul colo, numai că

nu l-aţi căutat, n-aveţi pic de suflet, dar poate că mai trăieşte n-aţi zice.

Măcar tu de n-ai spune că a dispărut, se răstea la fiu-su, la Elemer.

Iar fiu-su degeaba încerca s-o liniştească cu blândeţe, ce ştii tu, mamă, pentru dumneata e mai bine asa, să nu ştii.

Vi se rupe vouă de cumătrul vostru, în loc să-l fi căutat.

Ce-o să se aleagă de voi.

Ieri încă beaţi împreună, mergeaţi la curvele voastre. Iar acum ziceţi că a dispărut.

Nu-i intra în cap, că de ce zic aşa.

Şi despre tatăl lui Elemerke au zis aşa, Lali Bokor a dispărut. Pe dracu a dispărut Lali Bokor, camarazii lui renumiţi nu s-au dus după el să-l caute, să vadă pe unde zace, rănit.

Vă lăfăiaţi pe paiele ude.

Iar el să se zvârcolească acolo, în zăpadă, singur şi plin de sânge.

Mie să nu-mi mai spui că a dispărut.

Ce să fi făcut, mamă dragă, cine să-l fi căutat, unde să-l fi căutat. Nu ne stă nouă capul, în timpul unui atac, la aşa ceva, nu ştim nici măcar unde ne aflăm noi. Atunci de unde-n pizda mă-sii să ştim cine-a fost rănit si cine nu.

Voi aţi stat aici, cu curu la căldurică, voi nu ştiţi nimic din ce şi cum a fost. Mamă dragă, mai tacă-ţi gura.

Intre timp, rabla scârţâia şi se hurducăia în mâinile ei şi zăngănea pe sub castanii planturoşi.

De fapt, nu eraţi decât nişte copii, ştiu eu, şi-a spus, după atâţia ani, împăciuitoare, ceea ce fiului ei pentru nimic în lume nu i-ar fi spus, pe el l-a certat şi l-a învăţat de bine până la moarte.

Dacă altul nu te-a învăţat, atunci o să te învăţ eu, să nu vorbeşti aşa cu maică-ta care te-a făcut.

Eu trebuie să te învăţ omenie.

Coroanele castanilor se arcuiau si se îmbrăţişau, formând o boltă deasupra drumului, astfel încât i se părea că înaintează printr-un tunel verde.

Apoi, trecând prin faţa zidului lor de cărămidă ce se înălţa trufaş, vai, nu cumva să arunce o privire careva, i-a luat la sudalme şi pe ceilalţi trei nemernici de Mfrâk, n-a fost unul să-i scape basma curată, dacă tot se enervase în halu ăsta de propriile-i gânduri, pe băiatul inginer al pictorului de curte, cică mare inginer, păi ce, nu mai sunt încă o mie de ingineri pe lângă el, fu-te-v-ar Dumnezeu până cade

cerul peste voi, inginerii, că ne tot măsuraţi proprietăţile, ca după aia să ni le luaţi, a urmat văduva lui, Mariska Mirâk, pe care n-o suporta defel şi o blestemase de multe ori la furie, pentru că, întâmplător, o văzuse des, plimbându-se ţanţoşă peste tot, cu coşul agăţat de braţ. Primăvara, de-ndată ce soseşte de la Pesta, se şi porneşte la plimbare, se opreşte şi lângă gardul ei, începând să-i rupă florile aplecate în afara gardului sau e în stare să se întindă şi să-i culeagă cireşele coapte de pe creangă. Păi, de aia îsi cară mereu coşul cu ea, neruşinata, ca să adune tot ce poate, de peste tot. Dar având grijă să nu fie văzută, însă au văzut-o mai mulţi, şi eu am văzut-o. Şi cât poate fi de cu nasul pe sus o catolică habotnică precum asta, usca-i-s-ar mâinile când culege ce-i al altuia, cireşele, merele mele. Nuci îsi adună pe stradă, de pe jos, de sub pomul altuia. Cum să n-o fi înjurat la nesfârşit. De la unii a luat şi caise şi a mai avut tupeul să strige la ei, că doar nu ţi-o părea rău după câteva caise.

Nu-i chiar aşa, pentru că de pe creanga aplecată în stradă poate să ia oricine. Nu mă tot acuza. Cunosc eu mai bine legea

decât voi, n-ai grijă.

Detesta totul la ea, la Mariska Mfrâk asta, vocea ei baritonală, că aşa şi pe dincolo, scumpa mea, comoara mea, nici macar nu trebuia să-si dea drumul la voce, că răsuna ea

destul de tare şi aşa, de ajungea departe, o puteai auzi cântând, în timp ce culegea floricele de pe marginea şanţului, legându-le, cu fire lungi de iarbă, în bucheţele, ca să le poată duce vinerea la altar.

Ii detesta rochiile largi şi tărcate, pălăria ei de pai împodobită cu flori şi fructe de plastic, plus spice de grâu adevărat, ridurile ei unsuroase şi bărbia dublă, sânii striviţi de pieptarul strâmt, pe astea le detesta în mod deosebit, ce curu’ mă-sii si le tot aratã bãbãtia asta, că sunt deja plisate, degeaba le mai ţine la soare, apoi cu croncănelile ei alese l-a ajuns şi pe junele Mirâk, nepotul vârstnic al pictorului de curte, holtei şi foarte gras, care şi el se ocupa de pictură, urmându-şi bunicul fără prea mare succes, picta şi el apa, sălciile de pe mal, trestiile, barca eşuată în nămol, încâlceala de buruieni răvăşite de

vânt, dar picta şi margarete, albăstrele, maci sau ce pizda mamii lui, la fel ca bunică-su, păi, pe cine interesează ce

vede oricum peste tot, şi astfel a ajuns cu suduielile la frumoasa verişoară a lui Mirâk, la Piroska, ar fi spus, şi a şi spus, că de la neisprăvitele astea de femei din familie Piroska n-avea cum să înveţe altceva decât să stea pe burtă, jos, la mal, citind romane de dragoste şi bălăbănindu-şi picioarele deasupra curului. N-are pe ea decât nişte chiloţei şi o cârpă legată peste sâni, Doamne Dumnezeule, aşa se expune privirilor de bărbaţi. Rozsi, poştăriţa, nu mai conteneşte să-i care pachetele cu cărţi, atâtea romane de dragoste primeşte. Il lasă pe băiatul ăla mare al lui Torpike să-i facă curte, brutar îi trebe, de parcă nu i-ar ajunge grămada aia de orăşeni sclifosiţi. Care vin în ceată la ea, cu automobilele, cu bărcile, jos la mal, sus în casă, si în curu' mă-sii, deşi

bărbaţi, cu părul ridicat turn în creştet, cântă, ascultă muzică, fac focul în miezul verii, când toate-s uscate si nimeni altul n-ar

îndrăzni să facă foc, că fusese trâmbiţat ordinul, şi a văzut ea, cu ochii ei, când a mânat gâştele acasă, ce făceau ăştia acolo jos, la mal, ea si cu băiatul ăla mare a lui Torpike.

Futu-le muma-n cur, că acolo, în văzul

tuturor..., însă în clipa aia, cu coşul agăţat de braţ şi portofelul în cealaltă mână, Piroska Mirâk tocmai a ieşit pe poartă.

Dar tu.

Atât de mult a mirat-o coincidenţa asta cu Piroska, că în timp ce o bârfea în gând cu răutate, deodată se pomeneşte faţă-n faţă cu Piroska Mirâk, cu portofelul ei roşu în mână, dar ce-si făcuse iarăşi, Doamne Dumnezeule,

ca până şi portofelul ăstora să fie din piele roşie, a clătinat din cap, oprindu-se brusc cu roaba ei scârţâitoare şi zăngănitoare.

De parcă ar fi nimerit-o din plin trăsnetul de două ori.

Era îngrozită, pentru numele lui Dumnezeu, dacă Piroska o fi auzit, o fi aflat ceva din gândurile ei. Ca şi cum Piroska ar fi ascultat intenţionat, de după zidul de cărămidă, ce gândeşte ea, ce şi despre cine vorbeşte în sinea ei.

Sau poate că vorbise cu voce tare.

A cuprins-o un sentiment ciudat de nesiguranţă.

Sunt atât de ramolită, încât spun cu voce tare ce gândesc.

înaintea ei stătea fata asta zveltă, puternică, cu forme rotunjite, în rochia ei de vară proaspăt spălată, apretată şi perfect călcată, cu renumitul cos al

agăţat de braţ, coşul în care aduna toate cele furate de la alţii, Piroska, uitându-se la ea radioasă cu ochii ei mari şi întunecaţi.

Nu şi-o închipuise aşa în gând, ci cu totul altfel.

Dă Doamne până oi crăpa să nu vorbesc aiurea cu voce tare.

Dar în acelaşi timp ştia că degeaba-1 mai roagă pe Domnul orice, sufletul ei oricum e deja pierdut.

Stătea înaintea ei, în mijlocul acelei, pe fond alb, încrengături verzi şi ghirlande de flori, cu părul strâns intr-un coc auster, zâmbindu-i lui Terez ca un copil nevinovat.

Cocul era atât de strâns, încât niciun fir de păr nu-i rămăsese liber.

Ca să-i lase gura apă dezmăţatului ăluia de flăcăiandru.

Te-am văzut eu, n-ai grijă, când n-ai fost tu aşa uşă de biserică, futu-ţi mama ta de mironosiţă.

Picura fierea din ea pe muteşte, căci cu voce tare intr-adevăr nu vorbise niciodată asa cu stăpânii.

E atât de pioasă şi plină de zel Piroska asta, mereu se tot duce la slujbe, ca întreg neamul ei de papistaşi.

Cum să fi îndrăznit ea să-i vorbească

după cum îi dicta firea irascibilă.

Mai degrabă s-a arătat surprinsă, exprimându-şi sus şi tare uimirea, Dumnezeule, Piroska, Doamne carele eşti în ceruri, nu mă lăsa, da’ acum ce-ai mai făcut cu părul tău ăla frumos, măi fato.

Nici nu i-a lăsat timp ca Piroska Mfrăk săi răspundă.

Turuia, îi spunea, măi Piroska, ce m-ai surprins tu pe mine. Că numa stau şi mă uit la tine ca la Sfânta Fecioară.

Bineînţeles că Piroska continua să se amuze, s-o creadă Terez că nu-i e uşor să-si perie şi să-şi netezească astfel părul, i-a dat mult de furcă să şi-l prindă aşa, după ce se spălase pe cap.

N-a mai aşteptat să i se usuce, aşa o să-i încapă mai bine sub casca de înot, când o să meargă jos, la Dunăre.

Nu eşti tu fată bătrână, nici Hedvig Szâlfa, pentru că, ştii sau nu ştii, aşa o chema pe învăţătoarea aia de la şcoala catolică, cum ai putut tu să-ţi baţi joc în halu ăsta de părul tău frumos, de să-l porţi aşa.

Degeaba-i atât de frumoasă Piroska asta, dacă ea îi vorbeşte si-i tot vorbeşte, futu-i mama ei, iar asta nu şi nu pricepe.

Păi, nu pot să mi-1 spăl în fiecare zi, Terez neni, Piroska înţelegând prin asta

faptul că ea mergea să înoate în Dunăre în fiecare zi, chiar de mai multe ori pe zi, măcar dimineaţa şi seara, dacă nu-şi petrece toată după-masa învăţând acolo, pe mal, nu chiar aici, ci mai departe, la Nagyduna, adică la Dunărea Mare, şi atunci nu poate să se spele cu şampon de fiecare dată când doar se bagă- n apă într-o doară sau înoată până la debarcader sau până la limanul de la Nagyduna, în schimb, asta Terez n-avea cum să înţeleagă.

Ea nu intrase niciodată în Dunăre.

Poate doar până la genunchi, după bobocii de gâscă. Când avea boboci de gâscă, ca să nu-i ia apa.

La Viena, în pădurea mărginaşă, a condus-o odată pe Hella la un ştrand mare, dar în apă nici acolo n-a intrat.

Nici măcar nu s-a dezbrăcat, nu cumva so vadă cineva.

Când totuşi trebuia să intre în apă după boboci, îşi prindea fustele la brâu. N-avea cum să ştie că de la nămolul Dunării, chiar si

după ce-ai înotat o singură dată, părul lung se năclăieşte atât de rău, încât e imposibil să- 1 mai piepteni.

Ş-apăi pentru ce pizda împuţită a mă-sii să înoate o fată aşa de frumoasă pe

oriunde.

Iar Piroska tocmai ajunsese la vârsta la care femeile de la oraş încep cele mai aprige experimente cu înfăţişarea lor. Nu că n-ar putea fi pe deplin mulţumite.

Ce să dezvăluie, ce să ascundă. Detaliul, în detrimentul imaginii de ansamblu, sau care detalii să construiască întregul. Aceste grave întrebări filozofice nimeni nu le pune şi nici nu le rezolvă în locul lor. Nici prin cap nu i-ar fi trecut că ar putea exista cineva care să-şi bage nasul sau să aibă ceva de comentat la adresa ei. Nici măcar propriei ei mame nu i-ar fi permis să-i facă vreo observaţie. Bineînţeles că propria ei mamă era suficient de inteligentă încât să tacă mâlc. S-a terminat cu vremurile alea când o mamă putea să intervină în sensul ăsta. Gaz peste foc. Sub nicio formă n-ar fi vrut să radicalizeze cu observaţiile ei vestimentaţia sau coafura fiicei. Deşi ea chiar că nu fusese

y

învăţată astfel. Insă se terminase cu lumea burgheză desenată cu creta de croitorie. Cel mult la modul general putea să vorbească de adâncimea decolteului. Şi nicio vorbă despre când e de purtat un costum şi

când e preferabil unul de ***une piece.*** Cât despre sutien şi portjartier, mai era posibil un oarecare acord între ele. Cu precauţie faţă de culoarea pudrei, eventual o vagă aluzie la machiaj, de interdicţii nici vorbă, poate o vorbă aruncată despre lungimea cuviincioasă a unui şort, totuşi uneori mai scotea, pe negândite, câte-un strigăt, ah, vai, nimic din material transparent, ***unerhort,*** pentru numele lui Dumnezeu, uneori câteva cuvinte despre modalităţile de ep ilare a picioarelor şi subsuorilor, de bikini cine-a mai auzit, eu sigur nu, şi mai precaut despre lungimea adecvată a fustei în funcţie de ocazie, despre pliuri, pliseuri, revere.

Şi acum deodată Terez, despre care Piroska nu ştia mai nimic si căreia îi zicea, foarte cuvincioasă, tanti, apare ca un trăsnet din cer senin, să-i critice coafura, iar ea să fie nevoită să rămână politicoasă.

Ca fetiţă, uneori trebuia să dea fuga până la ea după frişcă sau smântână, pe vremea când tanti încă mai avea vaci.

Mai degrabă se mira întotdeauna de francheţea ei.

Ceea ce ei în cercurile lor numeau, cu un vădit sarcasm, ***directitudine***.

Atâta francheţe chiar că nu-i poate permite.

De parcă, pe neaşteptate, i s-ar fi deschis o lume unde păsările încep să vorbească în limba oamenilor.

Ştia din auzite, căci încă de mic copil auzea în fiecare vară vorbindu-se că Terez asta, profund marcată de muncă şi soare în toate părţile trupului şi în toate trăsăturile ei,
care umblă de colo-colo si la care trebuia să
dea o fugă după smântână, e o fată decăzută, vai Doamne, o mamă adolescentă.

Nici nu ştii cum s-o abordezi. Şi de gura ei trebuie să te fereşti, pentru că, în realitate, e o vrăjitoare bătrână, bună de ars pe rug.

A văzut si că e foarte slabă, dar nu din cauza vârstei, chiar se întreba dacă n-o fi bolnavă si n-ar fi bine să fie trimisă la medic.

Iertaţi-mă, tanti Terez, acum trebuie să fug, mai înainte au anunţat că a venit carnea.

Ce carne, Piroska dragă.

Dar Piroska nu mai era de reţinut cu vorba.

Na, asta e, acuma nu ştiu ce fel de carne.

Sper să fi adus vită.

Dacă nu, atunci gătesc costiţă.

Insă Terez nu s-a lăsat redusă la tăcere de atâta grabă, voia s-o mai reţină cu vorba pe Piroska, pentru frumuseţea ei voia s-o mai reţină, pentru mirosul ei plăcut, s-o mai vadă, să se mai uite puţin la ea, şi pentru că era foarte bucuroasă că vine madam Fabius cu copilul ei handicapat, şi ea reuşise să termine curăţenia. Ii vorbea în timp ce Piroska se îndepărta în fugă, striga după ea, ca una care mereu se scufundă cu plăcere în alte vieţi străine.

Noi punem tăieţei din belşug la costiţă. Numai când vine fiu-miu, cofetarul, numai atunci gătesc eu costiţă.

O mânca limba să-şi strige bucuria, s-o împărtăşească, uite că vine madam Fabius.

Dar până la urmă n-a facut-o, poate de aia n-a facut-o, pentru că Piroska tare-1 mai iubea pe copilul ăla handicapat.

Noi multe rădăcini albe, tăieţei deloc, i-a strigat Piroska peste umăr, din mers. De parcă s-ar fi bucurat în mod special că ei nu pun tăieţei. Totuşi nu voia să creeze impresia c-ar fugi de Terez, de aia îi striga aşa, peste
umăr, cu toate ca in realitate fugea de ea,

vrând să evadeze.

După maică-mea, ciorba cu costiţă trebuie să fie albă, rădăcini albe, gulie, ţelină. Şi nu le tăiem bucăţi, le dăm pe râzătoare.

Astea fiind zise, a dispărut definitiv în rochia ei înfloratã, cu fusta foarte încreţită.

In marea ei grabă, uite-aşa-i sălta şi i se- nfoia fusta, totuşi, vrând să rămână neapărat prietenoasă cu Terez, i-a mai strigat în treacăt, şi mai radem coajă de lămâie şi o dregem cu gălbenuş frecat cu multă smântână.

Nu i-ar fi suflat lui Terez niciun cuvânt că marea ei grabă mai are un motiv, şi anume că, înainte de a ajunge la măcelar, mai trebuia să-l conducă pe băiatul ăla înalt al lui Torpike, de pe Strada Uszâlyos până la părintele Jonâs, preotul lor, pentru că băiatul ăla înalt al lui Torpike singur nu se duce.

Nu era un mare secret, totuşi era secretul lor. Tânărul ţinea morţiş ca nu numai să-l anunţe la părintele Jonâs, ci să-l şi conducă, abia după aia poate să fugă la măcelarul ei preferat, la Maracsek baci.

Păi, de unde-n pizda mă-sii să iau eu lămâie, măi fato. Ce lămâie. Poate o căcărează cât o lămâie, măi Piroska, în ciorba ta răsfutută, albă şi cu costiţă.

Futu-i ciorba lor s-o fut, bombănea si bodogănea, împingând la rabla ei zdrăngănitoare şi scârţâitoare.

Ca întotdeauna să uite să ungă butucul roţii. De unde să aibă ea unsoare de maşină, dacă fi-su mereu numai promite, dar de adus niciodată nu aduce.

Adu-mi, băiete, unsoare.

Iar ai uitat unsoarea.

Tot drumul până la debarcader a bombănit pentru lămâia aia, căcărează cât o lămâie să stoarceţi în ciorba voastră, a bombănit şi pentru unsoarea pe care fi-su nu şi nu i-o aducea, şi din care ar fi pus din belşug şi în ciorba aia albă, cu costiţă a Piroskăi Mfrâk.

Cică albă să fie, fute-v-ar muma-n cur Dumniezău' ăla alb al vostru. Darămite dacă ar fi ştiut că, la intrarea în atelierul decedatului Hrutka, cu ferestrele zăbrelite si pentru totdeauna părăsit, băiatul ăla înalt al lui Torpike o aştepta, în soarele amiezii, pe Piroska, cât ar fi fost de furioasă atunci.

Nici măcar nu era nevoie să intre Piroska pe Strada Uszâlyos. Tânărul s-a făcut că numai ce lăsase din mână mătura cu care până atunci măturase trotuarul dinaintea atelierului si, absorbit de îndeletnicire, ar fi

observat-o pe Piroska pur întâmplător. Cu toate că, de peste un sfert de oră, măcinat de nelinişte şi speranţă, nu făcuse altceva decât s-o aştepte, să vină, să ia odată co lţul ăla răsfutut de stradă, să vină Piroska, iar când într-adevăr a apărut, pe neaşteptate, nici măcar nu trebuia să intre pe strada lor. De la co lţul străzii, Piroska îi făcea nevinovată semn cu mâna, hai, să vină, să vină repede.

Tânărul a considerat semnele alea drept foarte jignitoare. Lui să nu-i facă nimeni semne cu mâna. Nici măcar şeful lui nu-i face semne cu mâna. Lui să nu i se facă semne. Cică repede, să se grăbească, pastele si Dumnezeii mă-sii de treabă. Cu toate astea era nespus de fericit că, iată, Piroska a venit totuşi după el.

De când se sculase, dis-de-dimineaţă, nu făcuse altceva decât să-şi tot repete că precis n-o să vină, să nu mai fie atât de emoţionat, o fată Mirâk, atât de frumoasă, de ce ar veni la el. Numai să vină, şi-a zis, pregătindu-se bucuros în atelierul abandonat al lui Hrutka, noul său loc de cazare.

Ii băgase un prici acolo, pe ăla să doarmă.

Deşi avea îndoieli, se gândea la ce-o să facă el dacă ar fi ca, totuşi, fata să vină.

A spus-o numai aşa, într-o doară, dar n-o să vină.

Păi, atunci fute-o-ar Dumnezeu s-o fută, n-are decât să nu vină, că oricum pe priciul ăla n-o poate răsturna.

în orice caz o să pândească el cine-o fute pe femeia asta. Numai o dată să văd, că aş şti pe loc ce am de făcut.

Tolvaj, cârciumarul, le dăduse priciul ăla, i-a zis lui Torpike să vină odată, să-l ducă dacă le trebuie, e uşor de dus în doi, el oricum n-are ce face cu el, le dă si tărăboanţă, numai să-l ducă.

Deci căcatul ăla de prici, pe care murise bunica lui Tolvaj, i-a devenit culcuş. De atunci zăcea în şopronul lui Tolvaj. II duseseră acolo să nu se împiedice de el prin bucătărie. Dimineaţă s-a trezit brusc pe prici, s-a si bărbierit, s-a ferchezuit cum s-ar zice.

întâi s-a spălat în lighean numai până la brâu, apa era doar călduţă, apoi şi-a dat jos şi izmenele, spălându-şi toate cele. La terminarea turei, în fiecare dimineaţă, cu săpunul în mână, el se băga sub duş. Ţinea la curăţenie, să n-aibă ce comenta meşterul lui. Să nu se spună că-i pute curu bastardului de la căcatul de anul trecut. Vara, la pescuit, nu era destul că în fiecare

după-masă intra în Dunăre, uneori stătea în apă până la brâu, nici coaiele să nu i se împută de la caniculă.

Ceilalţi se săpuneau pe spate unul pe altul, prietenii se spălau pe spate între ei. El n-a intrat în jocul ăsta. De aceea simţea că spatele lui e murdar, degeaba se spală cu apă, spatele lui nu i-1 săpuneşte nimeni.

Nici n-ar fi îndrăznit să-i roage s-o facă, hai, spală-mă şi pe mine pe spate, futu-i.

El n-are, nici să n-aibă prieten.

Se si îmbrăcase frumos, căci nu ştia ce-1 aşteaptă.

De parcă s-ar fi pregătit pentru vreun eveniment festiv.

Pe Piroska a surprins-o cu bucuria lui copilărească, sinceră, care i se citea pe faţă când a întâmpinat-o.

Faţa lui din dimineaţa asta nu semăna cu faţa lui obişnuită, pe asta nu şi-o mai văzuse niciodată.

I se părea că-1 vede pentru prima oară pe acest tânăr necioplit şi perfid, dar foarte arătos, care se apropia de ea, şi trebuia să facă eforturi serioase pentru a pune cumva în legătură, pentru a integra în mintea ei răutatea lui nemaipomenită cu frumuseţea.

N-a putut şi nici n-ar fi vrut să răspundă

barem cu o brumă de bucurie, acestui entuziasm vizibil cu ochiul liber al tânărului. La urma urmei, era vorba numai despre integritatea lui sufletească, nimic altceva. Că entuziasmul din dragoste nu se justifică. Şi ca să-l poată ajuta, ba, mai mult, să-l poată servi cumva, în primul rând trebuia să se apere de el. Julia Sârmâny le băgase foarte bine-n cap, că orice fel de fraternizare este interzisă şi în orice situaţie trebuie să respecte cei trei paşi distanţă.

Pentru că n-au de unde să ştie ce se poate întâmpla peste o oră sau chiar în următoarea clipă.

E mai bine să nu stârneşti forţele întunericului.

Şi Julia Sârmâny rămânea, în aproape orice situaţie, nepărtinitoare, chiar şi faţă de studenţii dragi ei. Inclusiv faţă de ea, ceea ce pe Piroska o cam durea.

Privirea Juliei radia compasiune, compasiunea profesiei, cel mult după poziţia capului puteai să-ţi dai seama că se străduieşte să-şi ţină în frâu această compasiune izvorâtă din emoţii. Nu lăsa nimic neclar, nediscutat, până şi cele mai delicate comunicări ale ei aveau o tehnică, demonstrând astfel că niciodată nu cade pradă emoţiilor ei primare.

Tot de la ea învăţaseră şi ştiinţa interpretării mimicii şi a gesturilor.

Precum şi arta contrapunctării emoţiilor, contrastul psihologic, clarificarea şi redefinirea propriilor emoţii. Să ţii pur şi simplu ceva în frâu n-ar fi de ajuns, trebuie să ţii în frâu emoţii controlate, emoţii vii, dar nu prin forţă, nu prin voinţă, nu în mod fals, nu prin perfidie, pentru că atunci devine transfer, ceea ce e un mare pericol. Iar din punctul de vedere al celuilalt, o capcană.

Nu spunea pericol de moarte, viaţa în pericol, punere în pericol, nu-şi permitea exagerări, întotdeauna se mulţumea cu expresii de genul mare pericol sau pericol considerabil, semnificativ. Nu trebuie să cobeşti, să chemi răul. Dar unii colegi de an ştiau că acea urmă, cicatricea de pe gâtul ei, provenea de la briceagul unui bolnav în criză şi se pare că avea una la fel şi pe piept.

Băiatul lui Torpike s-a trezit de dimineaţă cu sentimentul că uitase tot ce fusese anterior, că se lăsase dezvelit, descoperit.

Cu câteva zile înainte, poate cu trei, în timp ce aşteptau paşnic bacul spre Nagyduna, îi povestise, tulburat, Piroskăi despre partea mai întunecată a vieţii lui,

deşi Piroska nu-1 rugase s-o facă, nu-1 întrebase nimic.

Confesiunea neaşteptată a tânărului fusese mai degrabă înfricoşătoare.

Ce treabă am eu cu asta.

Azi, tânărul părea că a uitat acele confidenţe grave, ce-o fi spus, ce n-o fi spus. Insă nu mai avea mustrări de conştiinţă din cauza asta. Despre ce altceva să-i fi vorbit acestei fete.

Mă cac pe tot ce i-am zis.

Câte şi mai câte nu păţise el.

Odată şi odată trebuie să-ţi dai drumul, să spui ce ai pe suflet. Şi poate asta să fi fost explicaţia ulterioară pentru cele săvârşite cu nenorocitul ăla de căţel.

Si ce are să-i mai facă si altădată, deşi n-ar vrea, dacă-i mai pică-n mâini căcăreaza aia de câine a vilegiaturiştilor.

Ce-o mai răsfaţă toţi pe javra aia mică.

Mai sălăşluieşte cineva în el.

Făcea pe grozavul faţă de fată, că el nu trăieşte singur, se are pe el însuşi.

Râdea în hohote de dragul fetei.

Mă cac pe capul meu, nu-mi pasă.

Celălalt din el vrea astfel.

Şi atunci pe ăla să-l fută la cap Piroska, pe celălalt.

Căci adevărul era că pe băiatul ăla

mare al lui Torpike nimeni nu-1 va fi strigat vreodată pe nume, nici nu-1 va fi pomenit, necum să-l conducă undeva, şi de fapt niciodată nimeni nu stătuse de vorbă cu el pe-ndelete. Degeaba era acel celălalt în el, care-i vorbea în permanenţă. Că nimeni nu se obosise să observe că el venea, pleca, cărându-1 şi pe celălalt în el.

Pe stradă, saluta apatic. De parcă nici n-ar fi vrut să salute, dar bine, fie, futu-i, hai să-i salute totuşi.

încă de pe când era copil, Torpike îl învăţase să salute pe toată lumea.

Astfel îsi ducea traiul de când s-a născut, saluta, nu saluta, adevărul e că noi n-am băgat niciodată de seamă existenţa lui.

In mod sigur de aia erau atât de neconvingătoare saluturile sale. Şi aşa se face că bărbaţii nu-i răspundeau la salut, de ce aş saluta un pulă-de-căcat ca ăsta. Dădea bună ziua de parcă ar fi vrut să-şi retracteze
salutul. Şi n-ar fi putut spune când o să-i răspundă femeile la salut sau de ce nu-i răspund bărbaţii.

Ţinea mai degrabă de hazard dacă la salutul lui neconvingător cineva îi răspundea natural, din inimă.

Pe nume însă nu-i spunea nimeni.

Nici măcar din întâmplare nu se întâlnea pe stradă, pe bacul spre Nagyduna, în gara din Kismaros sau oriunde altundeva, cu vreo persoană cu care ar fi putut lega o conversaţie.

Hai, măi, futu-i, că astă-seară o să fie dans la Bogdâny. Cine să-i fi spus aşa, că n-avea prieteni printre flăcăi.

Până şi propria lui mamă, Torpike, care îl hrănise cu laptele ei, abia vorbea cu el.

In fond de ce să fi fost Torpike atât de guralivă, în casa aia veche a ei, moştenită de la părinţi.

Nu numai impresiile din timpul prunciei, ci şi întreaga conjunctură a dezvoltării prenatale trebuie să le fie foarte clară, le explicase Julia Sărmăny.

Imaginarea perioadei prenatale o preocupa mult pe Piroska, era şi foarte curioasă din ce motiv o preocupa intr-atât.

Nevoia băiatului de a comunica, de a sta de vorbă rămăsese oarecum vie, se putea citi în fiecare gest al lui, căci vedea că a Iţii vorbesc între ei şi că există persoane care chiar ascultă spusele celuilalt.

Dar în lip sa certitudinilor, deprinderea lui de a povesti nu se formase. Se chinuia, se scremea să emită fraze împiedicate,

incomplete, le începea, se poticnea, o lua de la capăt.

Piroska luase la cunoştinţă cu surprindere că are în faţă un bărbat tânăr, cu trupul bine dezvoltat, dar cu gesturile şi mimica unui copil care fusese bătut de multe ori şi poate
încă mai era bătut si azi.

Deşi maică-sa nu l-a bătut niciodată, iar colegii aveau respect, îl evitau. Erau captivaţi de calmul şi de puterea lui de bivol. Il ocoleau de departe. Niciun învăţător, profesor, meşter sau bărbat matur nu l-a lovit vreodată.

Abia se făcuse mai măricel şi deja trebuia să-i vorbească maică-sii uitându-se la ea în jos. Iar Torpike în sus, uitându-se în sus la băieţelul ei. Distanţa fizică dintre ei creştea tot mai mult.

Nici n-ar fi putut sta de vorbă prea mult astfel, de sus în jos, de jos în sus, ar fi fost hilar, pentru că la ei era tocmai pe dos.

Torpike mai degrabă îi gătea zilnic, cu furie, continuând să-şi împrăştie zâmbetul ei absent. Spăla cu furie hainele mari şi murdare ale lui fiu-su, dar numai ca să le aibă el pe toate, aşa cum se cuvine, şi în viaţa asta de căcat să nu se mai râdă de ei.

Să nu se spună că ea nu-i găteşte, nu-i spală fiului ei.

Torpike nu s-ar fi gândit, cine să-i fi spus, că trebuie să şi vorbeşti cu un prunc. Ce pizda mă-sii să vorbesc cu el. Nici cu ea nu vorbise maică-sa, Tolvaj Măria, şi nici n-ar fi crezut că ar avea nevoie să stea de vorbă cu cineva.

Nu că nu si-ar fi iubit băiatul.

Sau că ea nu si-ar fi iubit mama, oricât de
pitică ar fi fost.

O urmărea cu zâmbetul ei, dar nu ştia despre ea însăşi că, prin acest permanent zâmbet al ei ca pentru sine, se apăra de fapt de zâmbetul ca pentru sine al maică-sii.

Acest zâmbet permanent nu dispărea niciodată de pe feţele lor, nici măcar când faceau ceva la care nimeni nu s-ar fi aşteptat din partea lor sau care putea să-i îngrozească pe ceilalţi.

Asa se face că tăcerea adâncă dintre ei devenise o poveste de sine stătătoare.

Cât Torpike a locuit singură în casa părinţilor ei decedaţi, tăcerea ei n-a avut vreo
semnificaţie deosebită. Insă pe măsură ce băiatul ei creştea şi învăţase cumva, de la alţii, să vorbească, tăcerea lor începuse să

capete o puternică semnificaţie emoţională şi afectivă, pe care numai ei doi o puteau înţelege în detaliu.

Torpike ştia că băiatul ei era puternic chinuit de faptul că are o asemenea mamă. Această Măria Amâlia Bolog, zisă Torpike, nici ţâţele nu le are la fel de mari ca altele, deşi, fir-ar al dracului, si ea trebuie să alăpteze. Fute-i-ar Dumniezăii lor cu Cristosu’ scos. Să nu mai vorbeşti despre ţâţicile mele. Şi maică-mea abia dacă avea ţâţe, totuşi îşi alăptase toţi copiii, pentru că lapte avea din belşug în nimicu ăla de ţâţă a ei.

Măi, tu, mielu Domnului tău, că al meu nu-i, ce tot vorbeşti tu aiurea, că nu ţâţele ţi le mâncă pruncul, ci laptele. Iar tu, ţâţe mari si minte deloc.

Adevărul e că Măria Amâlia Bolog, zisă Torpike, oricât de mici i-ar fi fost ţâţele, n-o putea suferi pe maică-sa. Insă despre asta chiar că n-aveau ce vorbi. Spre satisfacţia simţului moral deosebit de funcţional al lui Torpike, ei n-aveau decât să spună copilului lor orice, ba chiar să-si fută muma-n cur, dar ea tot nu putea vorbi cu el despre chestii din astea, că ce si cum a fost, când n-a fost nicicum.

Cine să nu se cace pe toate astea,

oricum ar fi fost.

Torpike nu i-ar fi suflat un cuvinţel băiatului ei despre cum orice muncă îi provoacă durere în toate articulaţiile, pentru că de-acum înainte va trebui să se uite-n sus nu numai la străini, ci şi la propriul ei băiat răsfutut.

Ea trebuie mereu să se urce pe ceva, să se întindă ca să ajungă la orice obiect, şi nici atunci nu poate să-şi facă bine treaba. Pe deasupra o mai şi saltă pe marginea closetului sau o trântesc pe jos, la picioarele lor, de-acolo să le dea muie.

Irascibilitatea şi permanenta ei furie se datorau în mare parte faptului că trebuia să se uite tot timpul în sus la ăştia, fără ca trupul ei să aibă un moment de tihnă.

E suficient să se ridice din patul mare, pe care-1 împarte cu băiatul ei înalt, şi deja toate din jurul ei devin prea mari.

Nici măcar nu mai voia să vadă cum, în fiecare după-masă, băiatul ăsta înalt al ei se scoală din patul lor, ca să-şi găsească prânzul pe masă şi după aia să se ducă la căcatul ăla de loc de muncă al lui de la Vâc.

Orice ar fi făcut, tot timpul trebuia să se forţeze, să se întindă. Pentru ea nu exista o altă lume, dimensionată pe măsura ei.

Şi faptul că născuse, în pastele mă-sii,

tocmai un astfel de băiat, dimensionat corespunzător pentru case, uşi şi clanţe, o umplea nu numai de o extremă mândrie, că
uite, căca-m-as în curu’ vostru, ce băiat am
adus eu pe lume, ci şi de o ură criminală.

Iar cele două erau atât de strâns unite, încât nici nu le-ar fi putut lua în considerare separat.

In zori ieşea din pat cât putea de repede, uneori nu dormea mai mult de trei ore, numai să nu fie nevoită să-l vadă de aproape pe fiu-su când vine din schimbul de noapte, cum îşi leapădă hainele de pe trupul lui mare şi se culcă la locul lui, în patul lor comun, cum geme şi trage pârţuri zgomotoase şi cum se plânge de cât de al dracului de obosit este el, iar fata aia cretină a lui Bandi Sudâr a ars o tavă mare de cornuri cu unt.

La vederea tânărului în pantaloni închişi la culoare si cămaşă albă, cu mânecile suflecate, Piroska a avut sentimentul neplăcut că poate se înşelase, se înşelase foarte mult, catalogând atât de pesimist starea psihică a tânărului.

Căci este un om gata să se bucure.

De parcă n-ar realiza ce sau cine îi

produce această bucurie.

Poate că răul nici nu-i atât de mare cum crezuse acum câteva zile.

Trebuia să se consulte întâi cu Julia Sârmâny, referitor la ce să facă. S-o caute la ea, în secţie sau la Facultatea de Drept.

Dacă se înşelase în ce-1 priveşte înseamnă că ea va fi aceea care o să-l împingă pe tânăr în abis.

Nu-i bai.

Părintele Jonâs oricum o să vadă că nu-i niciun bai, ea umflă povestea asta, pentru că nu poate ignora şi nu se poate elibera de atracţia frumuseţii. N-o să înţeleagă niciodată cum se poate asocia frumuseţea cu răutatea.

Intr-adevăr, în afară de preot nimeni nu cunoştea şi nu folosea prenumele tânărului.

Numai Torpike, uneori, dar mai mult la furie. Să fuţi capra, măi Imre. Dar de cele mai multe ori îi spunea ***mă.*** Când nu era furioasă pe el. Măi copile. Futu-i mama mă- sii de treabă, măi copile, nu mă mai fute în halu ăsta la cap.

îngerii şi arhanghelii din cer să-i fuţi, măi copile.

Cât era încă la şcoală, învăţătorul îi zicea măi Bolog. Pentru că aşa-1 chema pe băiatul din flori al Măriei Amălia Bolog.

învăţătorului îi plăcea în mod special să pronunţe acest Bolog, însă pe copil nu-1 suferea. îl considera zălud. Bolând. Un bastard. Bolog e un mare bolând, tot aşa spunea în clasă. Râdeau copiii de Bolog bolând. Pentru el, faptul că Torpike făcuse un băiat, un lungan nătărău ca ăsta avea ceva nefast, în orice caz era ceva ilegal şi anormal.

La urma urmei, născându-se, se întâmplase un lucru de nepermis, ceea ce nici el nu putea trece cu vederea.

La scoală n-avusese niciodată vreun prieten care să-i fi spus pe nume. Pe la noi, nimeni nu s-a gândit cum ar putea să se simtă el. Nici măcar ăia cu care mergea la pescuit nu-i erau prieteni.

Degeaba le căuta viermi atunci când săpa şi pentru el.

Şi ei, cei pentru care scormonea după viermi, îi ziceau tot pe numele de familie, Bolog, în cazul în care binevoiau să-i adreseze vreo vorbă sau când îl pomeneau.

Bolog oricum sapă după viermi, la ce să mai sap şi io.

Si fiindcă nici la muncă, la Vâc, nu mergea singur, îşi căra eticheta şi pe tren, şi la brutăria de stat.

Nici fetelor nu le putea face curte precum le faceau ceilalţi. Când era mic, fetiţele nu 1- au acceptat să se joace împreună cu ele. Acum nu se poate, îi spuneau, joacă-te singur, că acuma noi ne jucăm de-a mama şi de-a tata. Iar fetele alea străine, pe care ar fi putut să le curteze, parcă ar fi ştiut de la alte fete sau de undeva că n-au voie să se îndrăgostească de el.

Sau le-o fi fost doar teamă de o astfel de fiinţă căruia nimeni nu-i spunea pe numele mic.

Aşa i-a fost scris şi gata. Pe la noi, poate doar preotul, părintele Jonâs, îşi bătea capul cu asta.

Dacă era ceva greu de încărcat în căruţ sau de mutat, atunci bineînţeles că-1 chemau vecinii, hai, ajută-ne, măi copile, că nu pot singur. E greu ca dracu’. Căci ştiau despre el, ăla pe care altfel nu-1 vedeau pe stradă, că-i cât un bivol, atât de puternic. întotdeauna pe el îl rugau, dar un şpriţ, o zmeură nu i-ar fi dat pe la casele unde ajuta.

Sau o faceau astfel încât să vadă si să audă, şi atunci le sărea în ajutor fără să fie chemat.

Nici după ce muncea ore întregi nu l-ar fi întrebat muierile dacă-i e foame sau

sete.

Când a mai crescut, nu umblau cu drăgălăşenii, că ia să-ţi văd braţul, ce băiat musculos te-ai făcut, lasă-mă să te pipăi. Acuşi îţi trebe muiere.

Cu toate că nu doar una visa cu el.

De ce pizda mă-sii visez eu că băiatul ăsta mare al lui Torpike stă la cişmeaua noastră, cămaşa şi-a lepădat-o deja, cine să priceapă cum pizda mă-sii a ajuns aici şi de ce puia calului se spală aici, la noi, la cişmeaua noastră, cum să-l izgonesc de aici, când îmi zice, hai, vino la mine, frumoasa mea, îmi zice îndoindu-şi braţul ăla strâmb, să pui mâna să vezi cât mi s-a întărit.

Nu pricep şi nimeni nu-mi spune de ce visez eu din astea.

Las’ că-i dă Torpike destulă zmeură de stat, de la aia a crescut atât de mare, de aia-l visezi.

Crapă de mândrie că se făcuse atât de mare.

Până la urmă o să avem aici un uriaş,

> *

râdeau.

Să nu-ţi pară rău că nu i-ai dat zmeură.

Vezi că o să-i crească puia şi coaiele de la atâta zmeură.

Torpike n-ar mai trebui să umble după

străini.

Râdeau de Torpike, că asta şi-o pune şi cu fii-su.

Că în rest băiatul lui Torpike era aer pentru ei. Doar uneori mai întreba câte una

oare ce ar putea să însemne visul ei. Şi-o pune, nu şi-o pune, cu cine şi-o pune, ce mă interesează pe mine. A mai fost şi cazul când au aşteptat până băiatul lui Torpike pleca din casă, deoarece copilul ăsta cât un bivol nu sar fi gândit că un şpriţ, un suc de zmeură sau ceva i s-ar cuveni pentru ajutorul dat, şi numai după aia puneau masa pentru ceilalţi, după ce bivolul ăsta pleca dracului acasă.

Făceau gulaş cu găluşte, dar îl serveau doar celorlalţi, cu castraveţi acriţi în borcan, la soare, apoi ştrudel cu dovleac şi mac şi nevoie omu să mânce după muncă. vişine .

Are

Nu i-ar fi observat străduania, disponibilitatea, eforturile.

Când Torpike a vrut ca brutarul de aici să-l ia ca ucenic si s-a dus la el, brutarul a scuturat pe loc din cap speriat, de parcă Torpike l-ar fi lovit cu o asemenea rugăminte.

Ce vorbeşti, măi Torpike.

Păi, aici nu-i nevoie de atâta pâine, încât să mai iau şi un elev, pe lângă ajutorul meu de brutar.

Pentru că pe atunci ucenicului îi zicea

deja elev, dar biata de Torpike, proasta asta, nici atâta nu ştia că între timp se schimbase lumea si în socialismul ăsta meşterul nu mai
poate avea ucenic, ci numai elev.

Futu-le Dumnezeii şi grijania mamii lor, că ăştia au stricat totul. Şi pe Isus Cristos 1- au futut în ceruri.

Bine că femeia nu-i la comun, a tuturor.

Abia dacă-i mai rămân câţiva forinţi, ca să aibă fainã de Alfold pentru copt.

Pentru că lui niciodată în viaţa asta răsfututã de căcat să nu i se aducă altă fainã.

Ce crezi tu, cât mă costă pe mine faina, că direct de la Dorozsma vă comand faina aia bunã de Alfold. Şi din cauza inundaţiilor mai trebuie să-mi fac si rezerve, ca să am mereu fainã. Ca să nu-mi behăiţi apoi, că iară nu e pâine, deşi nu-i război. Nu pentru mine coc, futu-i, voi îmi haliţi toată pâinea. La urma urmei, ce vă pasă vouă de unde-n mă-sa fac eu rost de fainã.

O să-mi plăteşti tu minusul pe care-1 am din cauza făinii de la Dorozsma, ce părere ai,

^ • npM • 1

mai lorpike.

Degeaba mă duc să mă plâng şi la Sfat, nici măcar nu mă lasă să intru la preşedinte.

Toată viaţa muncesc pentru ei, şi atunci nici măcar atâta apreciere să nu am, cu pâinea mea cea bunã din fiecare zi, ca să

mă asculte preşedintele ăla. Şi lui îi duce mă-sa, tot cu pâinea mea se-ndoapă.

Ca în halu ăsta să se cace satul ăsta pe mine, în timp ce eu mă scol noaptea la doişpe jumate ca să muncesc numai pentru ei.

El n-o să mai facă asta multă vreme.

Pentru că el nu mai suportă că aici nu se cinsteşte omu cinstit, care nu latră, ci munceşte pentru ei în tăcere.

Aici întotdeauna numai javrele turbate trebuie să aibă dreptate, că de lătrat ştiu să latre.

Iar aici munca lui să nu valoreze nici cât un căcat.

Numai că el s-a săturat de asta. Doar n-o să tacă în veci.

Şi atunci îmi vii tu, măi Torpike, ai obrazul să vii şi să-mi ceri să-ţi învăţ eu bastardul.

N -ai vrea să-ţi plătesc şi pensie alimentară.

Păi, nu eu ţi l-am făcut, futu-i.

Când să am eu timp să merg la crâşma aia a voastră, ca să te regulez bine acolo, în spate, şi să te învăţ chestii.

In schimb, la Vâc l-au primit pe băiat, pentru că se dusese singur, ca să nu fie nevoiţi ăia de la brutăria de stat din Vâc să

dea cu ochii de maică-sa.

Au văzut ce copil mare şi frumos este, ăsta o să le facă toate muncile.

Copilul Măriei Amâlia Bolog a trăit toată viaţa cu convingerea fermă că n-are cum să-şi repare soarta de bastard, şi cu atât mai puţin piticenia maică-sii.

Si nenorocitul de el n-avea cum să ştie că
y
el nu printre hambare, nu pe câmp, nu în
y
căpiţa de fân, nu în patul mare al familiei, ci
numai aşa, într-o doară, în dosul latrinei, în miros de urină si căcat uscat fusese zămislit.
>
Insă Piroska ştia totuşi de undeva. Isi
y y y
amintea că nu de la adulţi, de la ei nu putea să fi aflat aşa ceva. In plus, familia ei n-avea legături cu adulţi cu care să fi vorbit treburi din astea. Oricum, faţă de ei toată lumea îşi ţinea gura. Nişte băieţi sau fetiţe îi povestiseră. Azi, pentru ea nu mai aveau nici nume, nici feţe. Nu pricepuse nimic din ce-i povestiseră jegosii ăia mici. Insă pricepuse şi simţise că-i dau detalii despre un eveniment necunoscut al unei lumi deocheate. Arătau prin gesturi. Reţinuse foarte bine gesturile, indicaţiile, unde se deschide lumea aia secretă, care-i

intrarea, calea spre locul unde bărbaţii fac chestiile alea cu Torpike.

Când în fiecare duminică, înainte de slujba religioasă, trecea pe acolo cu mama sau mătuşa ei, se uita peste gardul înalt de scânduri spre latrina galbenă din dosul cârciumii, ca să-i vadă pe ăia care coborau în lumea deocheată, de jos.

Si întotdeauna se mira că nu vede vreun loc de coborâre, poate doar intrarea în groapa cu gheaţă a cârciumii, unde se ţineau alimentele si băuturile.

îşi închipuia că lumea aia de jos, deocheată, e o groapă cu gheaţă, şi nu înţelegea deloc cum vine asta, căci acolo trebuie să fi fost mare fierbinţeală de la flăcările iadului, şi atunci cum de nu se topea gheaţa.

Dar pentru Torpike nu trebuia să-ţi faci griji că n-ar fi capabilă să se apere singură.

Cu vocea ei neobişnuit de groasă şi răguşită, s-a răstit la brutar de s-o audă toată strada.

Şi-apăi ce m-ai putea învăţa tu pe mine, măi brutare. Că nici pulă, nici coaie n-ai. Oare mai e cineva care să nu ştie de ce a rămas Vfgas ăsta holtei pentru totdeauna, şi râdea urât, în hohote, ca să-l doară si mai

tare pe nemernic. Şi atunci de ce pizda mării dai din gura aia spurcată a ta, ce m-ai învăţa tu pe mine acolo, în spate.

Nici măcar o privire nu ţi-aş arunca, chiar dacă ai veni după mine.

Mie, n-ai grijă, puţă nu-mi trebe, că am şi eu.

Pentru asta nu-ţi fa tu griji, măi lindicule.

Pentru nimic în lume nu te-aş duce pe tine în locul ăla dosnic, poate doar ca să te înec în căcălăul stafidit care ajunge până la cer.

în afară de ea, la noi nimeni n-ar fi îndrăznit să zică asta cu voce tare, într-atât era secretul de mare.

Urla din toţi rărunchii brutarul, să se care.

Şi la el să nu mai vină după pâine niciodată.

Să se care de acolo.

A doua zi, de parcă nimic nu s-ar fi întâmplat, a venit Torpike după pâine, a intrat în curtea brutarului de ziceai că umblă pe roţi, cu picioarele alea scurte ale ei.

Cum să nu fi venit.

Toată lumea are dreptul la pâine.

Nu există ca jegosii ăştia să nu dea pâine la careva.

Pe tren, Piroska şi fiul lui Torpike au stat de vorbă tot drumul până la Vâc.

Mai exact numai el a vorbit, băiatul ăla mare al Măriei Amâlia Bolog, despre care toată lumea ştia că fusese conceput cu douăzeci de ani înainte, în dosul cârciumii, în duhoare. Piroska intervenise din când în când, întrebându-1 una-alta cu naivitate, rotunjindu-şi ochii de parc-ar fi nimerit pe o planetă străină, se mira şi, prin întrebările ei nevinovate, de fapt îl ajuta, îl direcţiona, îi dădea un impuls, ca tânărul să nu se încurce în propria-i poveste de nepovestit, să se detaşeze puţin de ea, s-o ducă la bun sfârşit, ca să aibă ce încheia, pentru a începe un nou capitol, astfel că tânărul vorbea şi tot vorbea, în timp ce ea îi dicta măsura conversaţiei, controlând totul.

De altfel, copilul ăsta aşezat pe bancheta dinaintea ei, dacă te uitai bine, vedeai că e frumos la faţă, chipeş, cum s-ar zice la noi frumosului, cu statură impunătoare, toate părţile corpului întregi şi bine proporţionate. Avea pielea luminoasă şi catifelată, ca a unei fete frumoase, pe braţe, pe gât, pe faţă.

Zâmbea frumos, dar în acelaşi timp privirea-i era placidă. De parcă nu s-ar fi uitat niciodată la nimeni.

Privirea-i aluneca peste toate, nefixându- se pe faţa sau în ochii nimănui.

La anu’ o să-l ia şi pe el la oaste.

Poate rămâne acolo, si acolo e nevoie de

brutar. Şi ca bucătar ar face faţă. Nici asta nu l-ar speria.

De parcă nu s-ar putea decide la ce să se uite, se uita în jos, se uita peste ori pe lângă obiecte sau persoane, astfel că nici asta nu puteai şti, cui îi este adresat eternul lui surâs moştenit de la Torpike.

Uitându-se la el, Piroska bineînţeles că s-a gândit la Leonardo, pentru că în mod ciudat nici privirea placidă a lui Torpike, perfect asemănătoare cu a lui, nici zâmbetul ei etern nu-i pătrunseseră în conştiinţă, deşi înainte o studiase bine pe Torpike.

Insă acum, pe neaşteptate, asta i-a venit în minte, pentru că de fapt şi zâmbetul Mona Lisei ascunde o doză mare de naivitate.

Adevărul era că brutarul pur şi simplu nu voia ca băiatul ăla mare al lui Torpike, care clipea des şi în permanenţă îşi zâmbea sieşi, să pună mâna pe pâinea lui.

Nu putea să-şi închipuie ca băiatul ăsta al lui Torpike să-i prepare lui maiaua sau

să-i netezească, cu degetul sau orice altceva, dospeala.

Ii era scârbă de el.

Sau să-l lase să frământe pâinea, ferească Dumnezeu.

Cu toate că ăsta n-avea nici unghiile murdare, niciodată.

A văzut el asta, când îşi lua pâinea de la el.

Imediat se uita la unghiile tuturor, oare ar fi bun de ajutor.

Era un copil curat.

Căci nu era om să nu-1 fi văzut când intra în Dunăre, peste tot pielea lui era albă ca laptele.

De parcă s-ar fi născut pentru a fi brutar.

Poate doar vara îi ieşeau pistruii pe faţă, roşcaţi, ca părul lui Hoss, însă nimeni n-a observat, cu atât mai puţin să fi spus, că între cei doi ar putea exista vreo asemănare. Deoarece bărbaţii nu îndrăzneau să se pună cu Hoss, nu cumva să-i spună cineva ceva, pe el îl pomeneau mai ales femeile, că Hoss aşa şi pe dincolo.

Părul de pe braţele, coapsele şi pieptul lui
nu era atât de roşcat ca al lui Hoss. încă n$_{y}$ avea decât un puf. Dar o să se înroşească

şi ăla. Vara i se umplea faţa de pistrui, pentru că până seara tot la pescuit era, pe mal, nu făcea altceva, şi de aia îi ieşea Hoss ăla pe piele.

Dar erau precauţi cu supoziţiile lor, căci cum ar fi posibil ca Hoss să meargă cu Torpike în dosul latrinei. Acolo-şi ţinea cârciumarul lemnele de foc, frumos stivuite, pentru iarnă. Iar Hoss era, totuşi, un mare gospodar, se pricepea la toate. Despre el nu prea îndrăzneau să bârfească în gura mare ca despre toţi ceilalţi. Şi răsfutuţii ăia de jeleri nu-1 futeau la cap ca pe ceilalţi, nici măcar la colectivă. Şi nici nu spuneau că Hoss e un roşcovan, ci îl pomeneau ca marele şi blondul Hoss.

Numai Terez Bânya a făcut gură, din cauza Rozei. Că cum poate să fie Hoss atât de josnic, că ştie ea, nici legea nu permite aşa ceva.

Să futăcească o bolnavă.

Fute şi musca-n zbor, o fute şi pe Roza, nare decât s-o fută, dar să se ducă s-o fută pe Torpike în dosul latrinei, ca toţi ceilalţi, scursorile satului, decăzuţii ăia de argaţi şi odraslele zilierilor, asa ceva n-ar face Hoss.

De parcă i-ar fi luat în nume de rău lui Torpike că a reuşit să facă un băiat atât de puternicos, încât uneori şi ei se folosesc de

puterea lui, şi că el o să devină un flăcău zdravăn şi blond, cu pistruii lui roşcaţi şi cu puful roşu de pe braţe.

Insă atâtea daruri si binecuvântări nu li sar fi cuvenit lui Torpike şi copilului ei, chiar că nu.

Micuţa Torpike era prea mult pentru ei.

Şi, pe deasupra, şi băiatul.

Avea conştiinţă de sine Torpike, nu pricepeau de unde-n pizda mă-sii o are, una ca asta mai bine ar sta în banca ei.

Vorbeşte de parcă ea ar fi căcat tot universul.

Şi felul în care Torpike stătea acolo, la el în brutărie, pe picioruşele ei strâmbe şi-i explica, gesticulând cu mânuţele ei mici deja era prea mult pentru brutar. Nu există pe lume atâţia bani pentru care el să-l înveţe ceva pe bastardul ăsta. Ii era silă şi de faptul că ăştia doi luau pâine de la el. Mănâncă din ceea ce el, cu sudoarea frunţii, încă din zorii zilei, face cu mâna lui în fiecare zi.

Niciodată în viaţa lui nu vorbise cu nimeni despre bastardul ăsta care trăia printre ei. Ştiau ce ştiau despre el, dar cum
să-l bagi în cârd cu Hoss. După cum se păstra o tăcere adâncă şi despre când şi cu

cine dispare Torpike ocazional, deşi nu era nimeni care să nu fi ştiut si să nu fi zis.

A doua zi dimineaţa deja ştia tot satul.

Dacă, umflaţi de băutură, tot trebuie să se ducă în spate şi să-şi scoată cârnatu să se pişe.

In cel mai rău caz, îşi faceau loc pe căcatul ăla de grămadă de lemne, care niciodată nu se împuţina, pentru că Tolvaj fura mereu lemnele altora sau punea pe alţii să-i fure lemne de stat, iar podarii îi aduceau lemnele cu bacul, transport special, ca să-şi facă şi ei un ciubuc.

Pentru că nu puteau să se lipsească de pălinca lui Tolvaj.

Podarii ăştia beau tot timpul, zăcând pe priciurile din coşmeliile lor.

Cât vedeai cu ochii, numai stive înalte de lemne, în beznă.

Lacko Tolvaj ăsta avea mai multe lemne pe an decât brutarul. Şi se ştie că brutarul are nevoie de lemne ca să-şi încingă cuptorul în fiecare noapte, însă Tolvaj avea o mare pasiune pentru lemne, să stea lemnele la el în curte.

Când îi cereau ăştia langoş crocant, căci uneori, pe lângă pâine, pe marginea concavă a cuptorului vechi de cărămidă mai cocea şi langoşi crocanţi, atunci prefera să-i spună lui Torpike sau

bastardului ei că langoşii s-au terminat.

Spunea că s-au terminat chiar dacă langoşii crocanţi stăteau grămadă pe masă.

Iar dacă Torpike nu se lăsa, că nu se poate să nu-i dea, atunci brutarul, în felul lui placid, îi zicea femeii care ţipa şi făcea scandal că trebuie să ducă toţi langoşii sus, pe deal, în tabăra de copii.

Din ăia nu-i dă, langoşii ăia sunt comandă de la stat, pentru el statul e sfânt, şi să nu-i mai facă atâta scandal.

Mie degeaba-mi latri aici, că nu există niciun fel de lege pentru langoşu' de fiecare zi.

Am văzut că ieri ţi-a dat maică-mea.

Şi nici ajutorului de brutar, când el împărţea pâinea, nu mai era nevoie să-i spună ca lor niciodată în viaţă să nu le dea langoş. Dacă rămân langoşi, preferă să-i dea la porci decât acestor căzături. Bine, pâinea trebuie să şi-o primească fiecare, dar lor langoşu nu li se cuvine, şi cu asta, basta.

Nici evreilor nu le dădea langoşi, până nu i-au dus de aici.

Nici lui Hamza, învăţătorul, nu-i dă.

Despre el se tot vorbea.

Şi că Tolosy îi lasă pe evrei în biserica lui.

Nici ajutorul de brutar nu le dădea.

Cu toate că ajutorul e din Megyer, de acolo vine în fiecare noapte pe bicicleta lui, astfel că n-avea cum să ştie totul despre noi, însă de ştiut ştia el destule.

Nici de Hamza nu ştia, că n-ar trebui să-i dea, brutarul a văzut când i-a dat, dar nu i-a zis nimica.

Vedea pe mutra lui că nu ştie boul ăsta de la Megyer.

Dar o să ia la cunoştinţă, şi atunci n-o să-i mai dea.

Când pâinea o împărţea mama brutarului, doamna Vigas, baba asta, Szidonia, care, deşi bătrână de tot, muncea toată ziua, ea le dădea langoşi câţi voiau.

Atâta caz se făcea de langoşul ăsta crocant, căruia pe la noi i se zicea simplu langoş sau langolt, deşi în familie nu merita nici măcar să aminteşti dacă ăstora li se dă sau nu li se dă langoşu.

Sau cine-i dă ăstuia si nu-i dă ăluilalt.

Pe mama lui brutarul n-o certa niciodată, că dumneata de ce le-ai dat ăstora, după ce băiatul lui Torpike plecase cu langoşii, iar el, întorcându-se de la cuptoare, a văzut cu ochii lui că-i dăduse.

I-ai dat. Chiar patru i- ai dat băiatului lui Torpike, în pastele şi Cristosii mă-sii, mamă, că nici dumneata nu pricepi că lor să nu le dai. N-aş fi văzut, dacă nu m-as fi întors. Pentru că brutarul mai degrabă i-ar fi dat lui Torpike decât băiatului ei.

Insă îi trecuse prin cap că dacă ei îi dă, păi, aia e în stare să împartă cu fiu-su.

Dar ăluia nimic, nicio îmbucătură. Mai bine ar crăpa de foame, atât de mult îl detesta pe băiatul ăla mare al lui Torpike.

Intr -un fel îi părea rău de Torpike, că se născuse să aibă o asemenea soartă, însă nici ei nu-i dădea.

Mai bine ar fi scos-o şi pe ea în frig. Căci ştia brutarul că si maică-sa, bătrâna doamnă Vigas, Szidonia asta, tot la fel gândeşte şi despre el.

De ce n-oi fi scos sâmburele ăsta de copil afară, la rece, că-i născut în ianuarie.

Că ăsta n-are pulă nici cât o muscă. Astfel că mama bătrână a brutarului uneori îi dădea langoşi băiatului lui Torpike, câţi îi cerea, pentru că se gândea la al ei, şi i-ar fi dat şi lui Torpike. Las’ să ducă. Nu putea să nu le dea, dacă mai are langoşi căcălău, iar băiatul ei cam defect

n-o vede, pentru că nu-i aici.

Ştia ea bine dinainte despre ce şi care va fi părerea lui fiu-su, nu exista ceva de care să nu fi ştiut dinainte.

Spăla pe jos în biserică, cu uşa masivă de stejar a bisericii şi toate celelalte uşi, spre sacristie, larg deschise, ca să se usuce repede piatra, pentru că aici, la noi, întotdeauna
totul e umed din cauza fluviului. Mucegăiesc toate.

Dacă nu scoţi şi nu ştergi, nu mai pui la loc. Ca toată ziua să trebuiască să scoţi şi să bagi lucruri.

Auzea strigătele din curtea lor, ştia că fiu- su e tare enervat din cauza lui Torpike. Ştia, pe toate le ştia, nici nu se oprise din lucru. Numai să termine odată cu scandalul, că toată strada ştie deja.

Ce-i drept, nici ei nu i-ar fi convenit ca bastardul să stea cu ei trei ani lungi. Nu-i a bună ca o pitică să aibă un băiat atât de bine făcut. Bine a făcut fiu-su că a gonit-o pe Torpike. Auzi, el să-l înveţe pe malacul ăsta. Deşi atât de bătrână, lucra mult în atelierul lui fiu-su. Ea porţiona pâinile, ea le punea în coşuri, ea le răsturna din coş pe lopata de brutărie, înainte de a le vârî repede pe locul făcut în jar. Era rapidă baba, ca fulgerul, ca o şopârlă.

De obicei ea dădea pâinea clienţilor, prin fereastra atelierului. Când deschidea cele două ferestre, aerul se umplea de căldură şi de mirosul pâinii proaspete. Să simtă, nu numai să cumpere şi să înfulece, nu numai să-şi bată gura mereu, să ştie nenorociţii ăştia ce comoară iau de la ei în fiecare zi de la Dumnezeu.

Femeia ştie mai bine să vândă şi să mai stea la taclale cu cumpărătorii.

Insă în atelier făcea curat ajutorul de brutar, nu ea.

Că doară nu ea, categoric nu.

Băiatul ăla mare al lui Torpike nici n-ar încăpea într-un loc atât de strâmt. Cum ar face curat.

Asta ar mai lipsi, să facă ea curat în atelierul lui fîu-su. Trândăveşte destul prin curte ajutorul de brutar. Ţigară de la ţigară îşi aprinde.

Se scula în zori, un pic mai târziu decât băiatul ei holtei, însă lucra fără oprire până seara.

Altfel n-ar fi fost gata la timp.

Se ridica din pat, întrebându-se dacă o să termine la timp.

Ii ajungea să facă curat în biserică, o dată pe săptămână.

Era o femeie palidă, nici buzele ei n-aveau culoare, dădea pâinile, le tăia cu un

zâmbet acru, avea o mutră de parcă mereu i s-ar fi întâmplat o mare nenorocire, femeilor li se adresa, pe o voce mieroasă, cu sufleţel, dragă, drăguţa mea, iar fetiţelor trimise după pâine le zicea comoara mea.

In copilărie multe fetiţe, azi femei în toată firea, auziseră de la ea, comoara mea, na, ţine pâinea, comoara mea, şi vezi să nu cazi.

Râdeau de ea. Adevărul e că, până şi la vârsta asta, baba încă se bucura de pâinea proaspătă. Era uşurată, şi azi au reuşit la timp. Că ei întotdeauna fac o pâine atât de bună. Aproape că nu înţelegea cum de poate fi Domnul atât de bun cu ei. O bucura si

y

faptul că, după ce oamenii ieşeau din curtea lor, cu pâinea sau langoşul în mână, imediat rupeau o bucăţică. Ea trecuse toate, absolut toate pe numele fiului ei, curtea, casa, atelierul, terenul, cele opt rânduri de vie, barca veche de pescuit, însă uzufructul, ăla nu, pe ăla şi l-a păstrat. Nu pentru că s-ar fi temut că plodul ăsta o s-o tragă-n piept, dând-o afară sau băgând-o la un azil de bătrâni. Pe mine n-o să mă tragă-n piept. Că puteam să-l scot atunci afară-n frig, dar

nam facut-o. De fapt, la drept vorbind, l-am scos eu un pic, dar l-am şi luat repede înapoi.

Asta era bucuria vieţii ei, pâinea, să aibă curtea ei şi pâinea ei şi dreptul la uzufruct, până-n ceasul morţii.

Se măritase cu un brutar, tot brutar a ajuns şi fiu-su, aşa trebuie să şi moară, în atelierul ei.

îşi făcea griji pentru pâine.

Fără ea, ce se va alege de pâinea lor.

Abia de cântărea patruşcinci de kilograme, mai mult nu. Dacă la prânz putea să înghită o farfurie de supă cu puţină pâine, deja era motiv de bucurie.

De parcă aş avea tot timpul o piatră în stomac, dimineaţa nu pot să înghit nimic.

Când simţea că iarăşi slăbise, căci mereu slăbea, deşi mânca multă carne, ciorbe

consistente, tăieţei fierţi, stropiţi din belşug cu untură fierbinte, degeaba bea un pahar de vin înainte, orice ar fi mâncat, nimic nu se prindea pe ea, atunci se punea pe cântar să vadă, oare a mai slăbit puţin.

Pe la noi numai Piroska Mfrâk a luat la cunoştinţă fără probleme numele mic al celuilalt brutar, fiul lui Torpike, mai precis ea era singura care nu ştia de acest tabu,

deşi fără îndoială că ar fi fost extrem de interesată de această operaţiune magică executată prin inconştienţă colectivă. Şi reverendul Tolosy ar fi fost foarte interesat, însă nici el nu ştia

de asta. Este greu să ştii ceva despre care niciodată, nimeni nu vorbeşte, si astfel nu ai

ce întreba.

Luase la cunoştinţă, ştia, dar în mod ciudat nici ea, Piroska, nu-i spusese pe nume băiatului lui Torpike, când se întâlniseră a doua zi pe bacul spre Nagyduna şi călătoriseră împreună cu trenul până la Vâc. A preferat să nu i se adreseze deloc. Nici nu şi-a dat seama că prin asta se comporta, instinctiv, la fel ca toţi ceilalţi. Exista o preconcepţie faţă de băiatul ăsta, plutea cumva în aer, nu ştiu cum.

Dar s-ar putea să fi avut şi alte motive, nu numai preconcepţia sau înstrăinarea colectivă.

Nu putea să-i permită niciun fel de intimitate, nu putea să-i dea nicio speranţă în amor. Astfel că, orice ar fi avut să-i spună, formula în aşa fel încât să evite să-i pronunţe numele.

Iar prin asta, prin evitarea adresării

directe, pe nume, începea să semene cu ceilalţi, cu ăia pe care nici nu-i cunoştea.

Ea trebuie să rămână la adăpostul profesionalismului, astfel îşi motiva comportamentul, aşa că persoana tânărului devenise şi pentru ea tabu.

De altfel era obişnuită să fie vigilentă, având în vedere că oriunde-ar fi fost, pe stradă, în tren, la aeroport, în metrou, în ţară sau în străinătate, bărbaţii încercau mereu so agaţe. Ştia să-i ţină la distanţă, devenise expertă în asta, însă nu putea să nu-şi dea seama că astfel feminitatea ei devenea tot mai accentuată în ochii bărbaţilor. Când era nevoie, nu se dădea în lături, nu se apăra, ci, prin propoziţii surprinzătoare, ataca.

Eu te ştiu pe dumneata din vedere, de mult, i-a spus băiatului lui Torpike, acolo jos, la mal, dar, din păcate, preţiosul dumitale nume de botez nu mi-e cunoscut.

Tânărul s-a uitat cam derutat la Piroska, iată că totuşi, un lucru la care nu se aştepta.

Un înger din cer se pogorâse la el.

Speriat, şi-a spus prenumele.

Apoi a mai adăugat şi numele de familie, Bolog, pentru că n-ar fi vrut să pară învins, devenind instantaneu un nimeni fără nume pentru fata în faţa

căreia să capituleze imediat.

Nu, asta nu.

Nu Balog, cum i se spune, ci Bolog.

Atâta i-a spus, apoi, surâzând stângaci, sau mai bine zis rânjind, a azvârlit hăt departe, în apă, căţeluşul care scheuna.

In povestea asta horror născută din nimic, a cărei responsabilitate o apăsa, cel mai înspăimântător pentru Piroska era faptul că, de cel puţin zece minute, facea asta pentru ea.

Din cauza ei chinuia câinele, nu se înşelase.

Când câinele ieşea la mal, îl apuca şi-l azvârlea din nou.

Pentru ea o facea criminalul ăsta.

Ei îi întinsese capcana dragostei, tentativa asta de crimă, pentru ea, sub ochii ei, o să sacrifice câinele.

O să-l arunce iar şi iar, până când ea o să stea de vorbă cu el.

Poftim, acum i-a vorbit.

Căci din clipa în care pusese semnul de carte în carte şi cartea pe pietrele de pe mal, deci de când se hotărâse să acţioneze şi planul din cap îi era clar, adică să se ridice foarte încet, neputând să mai suporte cu mintea întreagă tentativa asta de crimă a cărei cauză era ea, în acelaşi timp, neputând nici să se dea de gol,

acceptând provocarea drept provocare, s-a ridicat deci, cum s-o fi impresionat pe ea o astfel de mitocănie, nu putea să depună armele, avusese prea multă răbdare şi prea mult timp suportase, s-a dus să-şi vâre, pe îndelete, picioarele în şlapii de baie şi să pornească încet de-a lungul malului plin de pietre, unde tânărul, pe care-1 ignorase până acum, stătea în apă până la genunchi, e mare lucru, dar aşa a fost, aşa s-a întâmplat, ca din clipa aceea vieţile a doi oameni să nu mai poată fi separate.

O circumstanţă pe care, în ciuda inteligenţei înnăscute, a culturii, erudiţiei şi a cunoştinţelor ei de psihologie care-i sfidau vârsta, nu ştia unde s-o încadreze si nici nu

putea s-o conceapă cu mintea întreagă.

Ar fi vrut să-si ia revanşa.

Să scape animalul de suferinţă.

Nici înainte nu erau separabile.

însă despre profunzimea unilaterală şi nebunia tristă a acestei relaţii, Piroska n-avea

cum să ştie ceva. Nu si-a dat seama că un

nenorocit de Imre ca ăsta, în realitate de săptămâni, de luni, de ani de zile jinduieşte după ea. O urmăreşte în felul lui

strâmb şi, ori de câte ori are ocazia, o pândeşte.

Când are zi liberă de la brutăria din Vâc, atunci se duce s-o pândească noaptea.

Nu merge pe strada pustie, ci jos, pe malul întunecat. Nu pe pietre, nu pe pietriş, ci prin nămol, să nu i se audă paşii.

Ca nimic să nu-1 dea de gol.

Sau doar stătea în faţa ferestrei deschise, de parcă s-ar fi scăldat în parfumul ei ce se răspândea de acolo. Iar parfumul acestei femei îl făcea să se roage, să implore în sinea
lui. Căci orăşenii lăsau mereu deschise toate
ferestrele. La noi nimeni nu face asa ceva. Toată lumea îsi închide ferestrele. Intre ei se afla doar plasa de ţânţari, comandată cândva de bunicul Piroskăi, şi nici aia pe toate ferestrele.

Apoi se grăbea acasă, luând cu el ceea ce văzuse sau nu văzuse, ceea ce percepuse prin gust sau miros, pentru a-şi ordona şi a-şi dezmierda comorile astfel adunate.

Uneori nici n-ajungea până acasă, ci se oprea pe sub sălciile de pe malul apei. Se sprijinea cu spatele de trunchi şi tremura.

Atât de mult o dorea pe Piroska, încât

nu întotdeauna reuşea să se satisfacă.

Făcea asta de când o văzuse odată, ziua în amiaza mare, intrând goală în Dunăre, printre sălciile de pe mal, împreună cu alte domnişoare de la oraş.

Deja de două veri venea nopţile dinspre fluviu, umblând prin nămol şi sedimente, ca să nu-i scârţâie paşii pe pietriş, se furişa printre sălciile de pe mal, unde îi văzuse găuricea, înconjurată de un superb păr negru şi creţ, se căţăra pe zidul înalt de piatră, construit împotriva marilor inundaţii de primăvară, care avea o uşă de fier, dar mereu încuiată, însă ştia şi în somn unde să-şi pună piciorul, cum să se agaţe cu mâinile, iar când ajungea sus, pur şi simplu făcea un salt peste pervaz, pentru a ateriza, cu un bufnet înfundat, dincolo de zid.

Ştia unde trebuie să cadă, pe iarbă, nu printre trandafiri.

Trebuia să pătrundă mult în grădină, pentru că atelierul cu ferestre mari, orientate spre nord, se afla printre copacii înalţi, mult mai departe de casă.

Era deja a treia vară când Piroska dormea si lucra în atelierul stră-străbunicului ei.

Nu numai pentru examene se pregătea,

ci voia să termine acel ***catalogue raisonne*** al operei uitate a stră-străbunicului ei, adică un inventar care să indice nu numai data creării lucrărilor, ci şi locul, circumstanţele naşterii lor, ba mai mult, şi o scurtă poveste a surselor de inspiraţie şi a receptării de către public a operei. Cataloga numărul impresionant de picturi şi lucrări grafice rămase acolo, căuta izvoarele lor, analogiile din istoria artei, locul în care fuseseră create, făcând şi fotografii, iar iarna continua să caute şi acasă, în capitală, şi în alte oraşe de provincie, pentru a prelucra istoricul lucrărilor din muzee sau colecţii particulare.

Stră-străbunicul ei fusese elevul şi poate chiar bunul prieten al unui pictor pe nume

Odilon Redon, născut la Bordeaux si mort la

? Î

Paris, însă conform datelor, s-ar putea ca acesta să fi fost chiar maestrul lui, toate astea ar fi trebuit să le elucideze la Paris.

îşi depusese deja cererea pentru paşaport, dar paşaportul încă nu-1 primise.

Dormea sus, în galeria atelierului, pe divanul destul de incomod, acoperit cu un chilim, pe care, pe vremuri, stră-

străbunicul ei obişnuia să se întindă în pauzele de lucru sau după-mesele.

Galeria servea în primul rând la depozitarea picturilor în ulei de mari dimensiuni, acolo erau înşirate cu grijă pânzele mari, etichetate şi ordonate după tematică, astfel că rămăsese doar atâta loc cât să se poată strecura până la divanul înghesuit lângă parapetul galeriei.

Noaptea avea uneori impresia că parapetul se clatină şi se rupe, iar ea cade de la înălţime cu divan cu tot.

Insă în vis, nu de la galerie cădea, ci de pe o stâncă, şi nu numai că simţea, dar şi vedea căderea în gol, căderea divanului şi propria cădere.

Căci divanul era mai greu, degeaba se agăţa cu mâinile, trupul ei pur şi simplu se desprindea de el.

Şi atunci se trezea, uneori de propriul ei ţipăt, era un vis care se repeta.

Abisul n-avea limite, iar că ajunsese la marginea unui abis real, de asta n-avea cum să fie conştientă.

Insă nu încăpea niciun dubiu că fiul lui Torpike chinuia căţelul din cauza ei.

Ii voia atenţia, un cuvânt de-al ei.

Să-i vorbească îngerul din cer.

Piroska suportase de prea mult timp, căci, ocupată cu cititul, realizase cu

întârziere că de un timp, de mult timp, undeva, în apropierea ei, un căţeluş neputincios latră disperat, schiaună, ţipă după ajutor, gata- gata să se înece.

Observând poziţia, rânjetul, statura, forţa acestui bărbat tânăr, se întreba ce să facă sau ce ar putea ea să facă în acest univers străin.

Cum să-l apere de ea însăşi pe bietul animal. Sau cum să-l lase în voia sorţii.

Să se lase dus de curent, prostul, să nu mai înoate înapoi la acest torţionar.

In cercul ei de prieteni, ea era considerată îngerul senin al înlăturării şi al deturnării.

Dacă de aici, unde stătea culcată, s-ar fi răstit la el, i-ar fi ordonat sau l-ar fi rugat orice pe băiatul lui Torpike, cu care încă niciodată nu schimbase o vorbă, nici măcar în copilărie, trăiau şi respirau în lumi total diferite, separate riguros prin graniţe invizibile, atunci nu numai că ar fi răspuns acestei provocări barbare, ci ar fi turnat gaz pe foc, dând naştere la violenţă.

Atunci ar fi rămas captivă în cursa asta de şoareci, erotică.

Ceilalţi o considerau o legendă a generaţiei lor. De când odată, la Badacsonytomaj, în timp ce făcea plajă în bikini, pe mal, şi un tânăr, un fel de

playboy local, cu pielea arsă de soare şi lucioasă de la ulei, nu numai că s-a apropiat, ci s-a şi lăsat pe vine lângă ea, în iarbă, răspândind mirosul de stricat al trupului ce fierbea în uleiuri şi şoptindu-i la ureche că s-ar distra cu ea cu dragă inimă, atunci ea s-a ridicat în şezut, strigând în gura mare, eu sunt o domnişoară nobilă si nu mă fut.

Iar altădată îi strigase altuia, hai, să vedem, scoate-ţi izmenele.

Sau zi-mi de bani, măi, că pe gratis nu mă fut.

Acum a preferat să aştepte, cântărind, cu mare întârziere, situaţia ei şi a animalului.

A mai citit puţin, să mai citesc, să nu deschid gura. Să-mi păstrez demnitatea.

In timp ce, bineînţeles, nu putea fi conştientă de înţelesul vreunui cuvânt.

Era ceva nou, ceva incredibil, nu doar o încercare de a i se face curte sau o intenţie de împreunare, ci acum un animal era schingiuit din cauza ei.

Despre un astfel de studiu de caz nu citise niciodată.

Nici măcar n-ar fi putut spune ce citeşte, unde ajunsese cu lectura.

Dacă celălalt avea ochi s-o vadă, si cu siguranţă că, din cauza excitaţiei, avea,

atunci ar fi putut să vadă că ea doar mimează cititul şi întregul ei trup e încordat din cauza prefăcătoriei.

Ar putea să meargă să înoate.

Nici în apă nu e surdă.

Ar putea să-şi adune lucrurile. Ar lăsa animalul în voia sorţii. Asta-i era singura piedică, nu putea concepe să renunţe, să piardă într-o asemenea operaţiune fundamentală, primitivă a profesiei. Se pregătea de examenul de licenţă în didactica pedagogiei speciale. Nu că n-ar fi avut capul împuiat de înţelepciune proaspătă, dar nu ştia cum s-o folosească. De zile întregi fusese nevoită să-si citească notele de curs, luându- şi notiţe pe bileţele fixate cu pietre ca să nu le ia vântul.

Insă oroarea nu se mai termina.

Nu exista îndurare.

Apăruse străinul absolut, necunoscutul, doborând-o.

Până nu-i va pune capăt şi cât va persista în a mima indiferenţa, va continua să hrănească sadismul tânărului. Nici asta nu-i era mai puţin clar. Insă nu ştia de unde s-o apuce.

Până când va rezista micul animal, până când îşi va putea menţine temperatura optimă a corpului, asta era marea problemă existenţială în acest moment.

La numai zece metri distanţă de ea, până la genunchi în apă, stătea această fiinţă de sex masculin. Era clar că o acumulare accelerată de furie nu va duce la nimic. In momentul în care îşi va exprima ura, monstrul o să savureze asta. Când câinele reuşea să ajungă înapoi la mal, îl apuca de picioarele din faţă şi-l azvârlea iarăşi în apă, cât putea de departe. Animalul se răsucea în aer, iar ea, culcată acolo, pe pătura ei, nu putea decât să tremure, să spere sincer că se va termina, să-i sugereze să înceteze, asta să-i fie ultima aruncare. Să se înece odată câinele ăla, să-l ducă apa.

Il impl ora, îl hipnotiza, să înceteze, să se termine, să nu-1 mai arunce iar, să-l apere soarta.

Insă el îl apuca grosolan de picioarele de dinapoi şi îl arunca iar şi iar. Auzea plescăitul apei când animalul cădea, întrerupându-şi vremelnic lătratul ascuţit şi scheunatul înnebunitor ce însoţeau lupta lui pentru supravieţuire.

Liniştea momentană însemna moartea animalului si astfel, oricât ar fi fost de înfiorător, era totuşi o uşurare când auzea dinspre apă lătratul ascuţit şi sunetele scoase în prag de înec.

De parcă n-ar fi văzut ceea ce vedea, n-ar fi auzit ceea ce auzea, n-ar fi acordat atenţie surselor suferinţei lor comune. Vedea mai mult decât ceea ce era vizibil. N-avea posibilitatea de a lua la cunoştinţă nici măcar umbra vreunui gest al provocatorului. Cu cât mai cumplit devenea jocul jucat de acest monstru pentru a-i atrage atenţia, ba mai mult, pentru a o determina să capituleze necondiţionat, cu atât mai mult îl ignora.

Nu putea să acorde atenţie nici victimei, nici tentativei de crimă.

însă acesta nu-i decât un aspect al faptului sau al evenimentului, ar fi spus Julia Sârmâny.

Poate fi acceptat ca gest, e aproape natural, însă nu-i om care să-şi poată limita real vederea periferică şi empatia.

Cu privirea ei docilă, obosită de atâtea lovituri primite de la soartă, Julia Sârmâny insista să le bage-n cap, cel puţin celor care aveau atâta minte cât să-şi perceapă autodisciplina şi atenţia, să nu lâncezească, ci să observe cum le funcţionează vederea periferică în timpul văzului, cum răspund reflexele lor condiţionate la cele văzute şi cum acţionează empatia în toate aceste cazuri.

în cadrul activităţilor de terapie de

grup, care aveau ca subiect tocmai terapia de grup, adică în special conştiinţa colectivă a turmei, conştiinţa de grup şi autoreflecţia în grup,

asemănările si deosebirile dintre ele,

) *

diferenţele individuale şi constrângerile de interpretare, ei trebuiau să observe şi să împărtăşească şi celorlaţi ce făceau şi cum anume o făceau celelalte două persoane care stăteau în dreapta şi-n stânga lor.

Numai când aveau ochii închişi puteau renunţa la observaţie.

în schimb, auzul şi simţul lor olfactiv deveneau mai vii.

Tot de la Julia Sarmany au învăţat ce înseamnă, şi în care situaţii, să închizi ochii asupra faptelor, cu blândeţe, la modul viclean, din calcul sau din laşitate, cum se pot deduce din asta aptitudinile noastre structurale, cum rezultă de aici decizii de ordin etic, pretexte, subterfugii şi explicaţii ridicole.

Decizia este întotdeauna primordială, explicaţia este întotdeauna ulterioară. Decizia nu este neapărat precedată de o analiză, handicapul dintotdeauna al judecăţii etice, iar explicaţia se bazează întotdeauna pe motive construite a posteriori şi pe ideologii care să asigure o

cale de scăpare.

Nu putea închide ochii, stima de sine i-ar fi fost afectată, iar întrebarea dacă ar fi acceptat prejudiciul din punct de vedere emotional ar fi rămas în aer. Si nici n-a luat sfârsit.

Toate speranţele şi rugăciunile s-au dovedit a fi ori falsitate şi autoamăgire, ori se transformau intr-un fatalism tâmp şi un cinism supărător.

Nu putea să ia sfârşit, până când ea nu era cu adevărat sătulă de situaţie, până când nu lua la cunoştinţă că pe lumea asta nu are şi nici nu va avea un înlocuitor.

Nu situaţia s-o schimbaţi, dacă-mi permiteţi să vă rog, şi nu faceţi pe deştepţii, le pretindea Julia Sarmany, iar ei ştiau bine despre ce vorbea. Despre psihologia colectivă a dictaturilor şi regimurilor succesive. Ci, în sensul strict al cuvântului, a lor, propria lor situaţie s-o schimbe.

In peisaj o să răsune lătratul stăruitor, bazat pe reflexe condiţionate al căţeluşului, până când ea va intra brutal în viaţa celuilalt. De care-i e silă, pe care-1 dispreţuieşte, dar pe care, din motive profesionale, nu îndrăzneşte să-l urască.

La ora aceea, în afară de ei doi se mai

aflau şi alţii pe mal.

Peste tot erau copii, jucându-se lângă sau în apă cu găletuşe, forme şi linguri pentru modelarea nisipului. Nu ştia ai cui copii erau, probabil ai vilegiaturiştilor. Mai încolo, nişte podari se străduiau să-şi ataşeze micile ambarcaţiuni de bac. Ceva nu era în regulă. Podarii erau beţi adesea şi ziua în amiaza
mare si atunci o dădeau în bară. Beau nu
numai pălinca făcută la negru de Tolvaj, ci şi bere Kobânyai, la sticlă, de la băcănie. Pe malul de la Bogdâny o căruţă încărcată cu fân aştepta să treacă râul cu o cursă privată. Motorul vaporaşului bârâia asurzitor, scoţând fum de la prea mult ulei. Iar mai încolo, într-un golf mai liniştit, Terez Vârnagy îşi mâna gâştele acasă. Pe unde trecea ea, mânându-şi gâştele cu nuiaua în mână, adulţi în costume de baie, cu siguranţă vâslaşi de ocazie, negociau cu localnici, încercau să se înţeleagă cu cei trei bătrâni care tocmai coborau spre mal.

Străinii gesticulau nerăbdători, de parcă ar fi vorbit cu nişte surzi, sperând să şi obţină informaţii de la surzi. Probabil că explicau ceva într-o limbă străină, încercând să-si
completeze explicaţiile cu gesturi largi.

Cei trei vaporeni bătrâni coborau în fiecare zi pe mal pentru a verifica nivelul apei şi a urmări evenimentele de pe fluviu, pentru alţii impredictibile. Care vapor vine, ce transportă şlepurile, îl cunosc ori ba pe căpitanul de vas sau de şlep. Cine, ce, al cui si de unde este. Când si pe unde obişnuieşte

să umble, cu care vapor, ce transportă, posibil cu excavatorul, pentru că nu-i totuna, e o mare diferenţă.

Toţi trei purtau şepci cu cozoroc şi şnur, să se vadă din prima cine fuseseră ei pe vremuri.

în faţa colibei podarilor s-au înşirat frumuşel pe banca acestora. Ei nu-i ignorau pe podari. Vaporeanul rămâne vaporean. Arareori stăteau mai mult de vorbă cu podarii. Podarul nu-i vaporean.

Pe la noi, vaporenii s-au bucurat dintotdeauna de un mare prestigiu, astfel încât nici podarii nu le ziceau, ia să nu mai staţi aici, futu-vă-n cur, că în fiecare zi le ocupă locurile, asta-i banca lor, a podarilor, li se cuvine din partea micii companii de transport maritim, ei din cauza căcatului ăstuia de bancă au intrat până şi în sindicatul lor, asta e pusă aici pentru odihna lor, iar voi sunteţi

pensionari, futu-i, să staţi acasă, acolo să vă distraţi.

Insă aşa ceva n-ar fi spus podarii despre vaporeni, nici măcar între ei. Atât de preţuiţi erau pe la noi vaporenii.

Ăştia trei lipseau de pe banca podarilor numai dacă ploua.

In afară de ei doi, de Imre si de Piroska, chiar că nimănui pe lume nu-i păsa de căţeluşul sleit de puteri, pe cale de a se îneca.

Cu toate că marea cantitate de apă îi amplifica lătratul ascuţit, iar înaltul cerului senin de vară reflecta sunetul.

In întregul peisaj larg şi deschis se putea simţi mireasma plăcută a ploii torenţiale din ziua precedentă.

Râul îşi umflase apele, nivelul undei crescuse vizibil, curentul de lângă mal se intensificase. Pentru străini fluviul devenea acum cel mai periculos, în perioada de după secetă şi cu nivelul apei crescut. Când apa se revarsă din albia obişnuită, numai doi paşi de la mal să facă străinul, întâi simte sub tălpi pietrişul fin, apoi dintr-odată calcă în mijlocul celui mai puternic curent de apă, nemaiavând pământ solid sub picioare.

Şi apoi vârtejurile, multe, pentru cel pe

cale de a se îneca.

Azi căldura se mai potolise, deşi temperatura şi direcţia vântului nu excludeau nici pe departe promisiunea unei veri caniculare şi ameninţarea unei secete îndelungate.

Pe malul pietros, drumul ei până la tânărul bărbat devenise lung, ameninţător şi în acelaşi timp ameninţat.

Ştia cum arată ea în bikiniul ei galben. No deranja. Ii arăta tânărului să vadă de ce e în stare obiectul autosuficienţei demonstrative. Dintr-o singură mişcare avea să-i smulgă din mâini animalul care implora clemenţă, ăsta era planul ei perfid, dar până să ajungă la el voia să-i capteze atenţia prin prezenţa ei fizică, ca apoi să i-o poată lua înainte.

In niciun caz cu neruşinare, dar îi dădea lecţii de flexibilitate şi proporţionalitate.

Să ajungă la el înainte de a apuca să arunce căţelul în apă.

De parcă atenţia i-ar fi fost atrasă de cu totul altceva. Trupul ei aproape gol n-are importanţă, celălalt să nici nu-1 ia în considerare, pentru că undeva, acolo sus, deasupra Visegrâdului, ea observase ceva deosebit de interesant.

Şi apoi să-l atace cu întrebarea.

Iar respectivul, cu ochii cât cepele, i-a răspuns la întrebare impasibil, de parcă ar fi fost cel mai natural lucru de pe lume, i-a spus ambele nume, dar a aruncat din nou căţelul în apă.

De data asta l-a aruncat astfel încât animalul să zboare peste capul ei. Ii dădea mâna s-o facă, era aproape cu un cap mai înalt decât ea.

Fără a sta pe gânduri, Piroska i-a întors spatele acestui infractor ordinar, şi-a aruncat cât colo papucii, a intrat în apă, pornind după câine ca să-l salveze. N-a ajuns departe, trebuia să se oprească pe marginea albiei excavate, să facă echilibristică pe patul de pietriş gros şi instabil pentru a ajunge cât mai repede la el.

Câinele se lupta cu acelaşi curent de apă.

Mintea omenească nu putea înţelege de ce se străduia atât să ajungă înapoi în acelaşi loc în care fusese chinuit.

De ce nu se lăsa în voia curentului, să-l ducă oriunde, dar nu înapoi la torţionar.

Câinele nu se lupta cu întrebări teoretice, ci cu elementele naturii, trebuia să găsească drumul cel mai scurt. Părea că instinctul de supravieţuire al câinelui e de-a dreptul palpabil.

Curentul în albia excavată era atât de puternic, încât fata cu greu îşi păstra echilibrul pe pietrişul alunecos de la alge şi inariţă. Cu toate astea era preocupată de întrebări etiologice, în timp ce reuşise să smulgă din curentul de apă căţelul ce înnota spre ea. Avea o privire inocentă şi înspăimântată, păstrându-şi însă oarecum intactă încrederea faţă de oameni, se pare că până acum nimeni nu-1 mai schingiuise vreodată.

Cu blana-i udă leoarcă, nu era mai mare decât o pâine dolofană.

Il liniştea, îl scutura, îl strângea la piept, câinele scuipa apa care-i ajunsese în plămâni, balele îi curgeau din abundenţă, ea, preocupată de toate astea, câinele, gata-gata să vomite. Piroska îl ajuta, îl ţinea puţin cu capul în jos, bătându-1 cu degetele peste piept, îl întorcea spre soare, îl liniştea şi-l încălzea cu palmele, în timp ce, călcând pe stratul gros de pietriş, ieşea cu greu din apă.

Ii simţea în palmă bătăile repezi ale inimii, nimic nu putea fi mai frumos.

Apoi s-a întors către tânăr, dar fără a se apropia atât de mult ca adineaori, când a vrut să-i afle, cu viclenie, numele, şi să-i smulgă animalul din mână.

Al cui e câinele ăsta, l-a întrebat.

Nu ştiu.

Chiar dacă ar fi al dumitale, tot vi l-as confisca.

Vi l-aş da cu plăcere. Nici n-aţi crede cu câtă plăcere v-aş da eu totul.

Ce prostii vorbiţi. Cum aţi putut, atâta să-mi mai spuneţi.

Nu ştiu.

Cu ce drept aţi făcut asta, indiferent al cui o fi câinele.

Rătăcea pe aici, pe mal. Eu am mai văzut si ieri câinele ăsta.

O fi fugit de la stăpân.

Nu-mi pasă, mie nu-mi pasă de unde a fugit. Să nu-şi lase nimeni câinele aiurea pe- afară. Fiecare să-şi lege câinele.

Ce apărare iscusită din partea dumitale. Nu ştii nimic, nu te interesează nimic, însă ai dreptul la orice. Ce bine de dumneata. Cât te invidiez.

Să-şi vadă de câine, a strigat furios tânărul, ăla de l-a lăsat să hoinărească aiurea pe aici.

Parcă dumneata n-ai vrea să hoinăreşti în voie. Doar ai văzut cum tremura câinele, i-ai auzit lătratul, scheunatul. Nu ţi-ai dat seama că schingiuieşti o fiinţă vie. Este o

fiinţă, la fel ca mine sau dumneata sau stimata dumitale mamă, nu e fiinţă care să nu fie creată de Dumnezeu.

Mi-am dat seama, cum să nu-mi dau seama, n-ai grijă dumneata, că nu sunt orb sau surd. Iar de maică-mea să nu te mai legi, degeaba te dai mare.

Nu ştii ce-i frica de Dumnezeu.

Ce treabă ai dumneata cu ce ştiu sau nu ştiu eu. Ce-ţi pasă, altă treabă n-ai. Eu mă cac pe Dumnezeu. Ce treabă ai dumneata cu asta, dacă eu vreau să-l învăţ ceva pe câinele ăsta. Ce treabă ai dumneata cu frica pe care o cunosc sau n-o cunosc.

Văd că dumneata eşti un mare erou, nu respecţi nici om, nici Dumnezeu, nu faci decât să-i înjuri, în permanenţă, pe toţi.

Câinele trebuie să înveţe să înoate, pastele si Dumnezeii mamii lor de câini, si nu te supăra că spun pe şleau ce gândesc.

Suferinţa altora te lasă rece. Numai pe propria ta mamă o menajezi. Şi ei îi respecţi doar numele, ca să poţi ucide în numele ei.

Ca să fie un câine bun, cineva tot trebuie să-l înveţe ceva pe câinele ăsta răsfutut.

Nu te temi că suferinţa altora o să te ajungă din urmă. Nu te temi de nimeni şi

nimic. De mare erou ce eşti dumneata.

Dumneata nu poţi să-ţi închipui, dumneata, Piroska, eşti prea fetiţă pentru asta, prea domniţă ca să-ţi poţi închipui orice mi-aş închipui eu.

Ce nu mi-aş putea eu închipui.

Că mă tem până şi de umbra mea. Mă tem că o să dispară de pe perete, deşi merg alături de ea.

Hai, lasă, că iar vorbeşti prostii.

Că uneori n-o să-mi mai văd propria umbră mergând înaintea mea.

Crezi că acum o să-ţi înghit toate tâmpeniile. Aşa vrei să-mi faci curte.

Mie să nu-mi spui că-s tâmpit.

Eu nu-ţi spun nicicum. Tocmai mi-ai zis să-ţi spun Imre, nu Balog, ci Bolog.

Mie trebuie să-mi fie frică de frică, dar de dumneata nu mi-e deloc frică, a urlat tânărul şi era de temut că o să se repeadă la fată.

Şi atunci cum ai putut, asta să-mi spui. Că încă nu mi-ai răspuns la întrebare. Din moment ce ţi-e frică de frică, dragă Imre.

Odată cu întrebarea, a dat drumul si furiei ce mocnea în ea. A uitat până şi de faptul că micul căţel pe care-1 strângea la piept o să se îngrozească de strigătele ei ritmice.

La asta să-mi răspunzi, să-mi răspunzi.

Ecoul strigătului ei răsuna în peisaj.

Tânărul îşi plimba în mod ciudat privirea placidă peste Piroska, peste faţa ei, peste părţile dezgolite ale trupului ei. O privea de parcă ar fi vrut să-i evite privirea. De parcă ar fi căutat răspunsul pe umerii, pântecul, coapsele şi sânii ei, pe părţi ale trupului ei pe care, astfel dezgolite şi atât de aproape, niciodată nu le va putea atinge. De parcă ar căuta, distrat, răspunsul pe trupul ei, fără să-l găsească. Ca unul care, protejat de întunericul nopţii, se duce cu prudenţă la furat. Insă nu la ceea ce trebuie să fure se uită.

Ca unul căruia îi e greu să-şi odihnească privirea pe vreun obiect.

In secţia închisă a Jiiliei Sârmâny mai avusese ocazia să vadă astfel de priviri ezitante, infinit de leneşe, eventual sedate.

In acelaşi timp simţea pentru prima oară în viaţă că, în acel bikini al ei, este în mod nejustificat şi peste măsură de expusă.

Era o senzaţie hoinară, pleavă căzând de printre fărâmele gândurilor ei venite din altă parte.

întrebarea cam speriată, gâtuită a mamei ei, dar nu e prea sumar, fetiţa mea, chiar şi pentru un bikini.

Un timp, tânărul n-a văzut-o, privirea lui aluneca pe lângă ea.

De parcă nu s-ar uita la nimeni şi nimic, ci cu privirea aia leneşă, hoinară ar căuta pe cineva.

De ce tace atât de mult.

Mie să nu-mi spui încă o dată că nu ştiu.

Ştii, s-a răstit la chipul care-şi pierdea încet şi leneş până şi privirea.

De ce ai facut-o, cum ai putut s-o faci, asta să-mi spui, la asta să-mi răspunzi măcar cu un cuvânt.

Cu primul cuvânt care-ţi vine-n minte.

Julia Sârmâny le spusese studenţilor ei, vă rog frumos, eu nu pot să vă zic altceva decât că există infractori pe care trebuie să-i ţii sub cheie, pentru că o vor face şi a doua, şi a suta oară. Mulţi dintre ei scapă, deşi au facut-o şi o s-o mai facă. Scapă o dată, de cinci ori, pentru că au ştiut să dibuie toate părţile ascunse ale bunei-credinţe civice obligatorii. Şi mai sunt, desigur, nebuni aparent înfricoşători, care se înfurie şi se dezlănţuie, dar în realitate sunt complet inofensivi, deşi gălăgioşi, înspăimântători, reprezentând un pericol pentru ei înşişi, totuşi nu comit niciodată crime capitale şi nici nu le vor comite.

Eu sunt un criminolog, un ***forensicus-,***

nu etica crimei mă interesează, ci substanţa ei, căci nu am date despre faptul că ar avea aşa ceva, clasific cazuri, urmăresc analogiile din literatura de specialitate autohtonă şi străină, cine a mai întâlnit si dacă a mai întâlnit cazuri similare sau asemănătoare, asa-zicând

inventariez subiecţi şi, oricât ar fi de trist, aici se termină competenţele mele.

Trebuie să luaţi la cunoştinţă asta.

Noi ne târâm pe urmele faptelor lor.

Noi, vă rog frumos, suntem o ştiinţă empirică, adică nu suntem ştiinţă.

Studenţii au înţeles că prin folosirea expresiei latine, cum că ea ar fi un ***forensicus***, voia să confere o tentă ironică psihiatriei medico-legale, ba mai mult, datorită constatabilităţii şi a ştiinţifîcităţii vulnerabile

a acesteia, eventual ar si exclude-o din sfera

riturilor medicale şi legislative.

In timp ce observă şi iau notiţe, trebuie să se bazeze pe bătăile inimilor lor.

Intre timp căţelul, din cauza strigătelor ei ritmice, se agăţase cu ghearele de pielea ei.

Iar Piroska, în ciuda furiei si a tulburării resimţite, a realizat că toate reflexele animalului funcţionau cât se poate de

bine.

Nu numai instinctul de a se agăţa, ci şi inhibiţia lui.

Se agăţase apăsat, fără să-şi înfigă ghearele în carnea ei, cu toate că, dependent şi vulnerabil, îi era groază că Piroska l-ar putea da din nou pe mâna torţionarului său.

Dar n-am vrut, i-a strigat pe neaşteptate tânărul si, la fel ca mai înainte, cerul si

munţii de pe celălalt mal i-au răspuns prin ecou. N-am vrut. Eu n-am vrut să te supăr cu nimic. Nici să-ţi fac rău. Nici acelei javre n-am vrut să-i fac rău.

Crede-mă.

Acum nu mai striga.

N-o să ţi-1 iau, nu trebuie să-l strângi atât de tare.

N-o să mă crezi, ştiu că n-o să mă crezi, dar te rog să mă crezi.

De ce nu mă crezi pe mine.

Avea ecou, pentru că strigase.

Pe mine.

Iar Piroska se holba la el cu ochii mari, ce tot vorbeşte acum, ce l-a apucat.

In clipa aia nu simţea nici ură, nici dispreţ faţă de uriaşul ăsta din faţa ei, însă la această întorsătură neruşinată a situaţiei, furia ei ajunsese la limită, nu mai

avea resurse, revărsându-se peste toleranţa-i profesională.

Precum cineva ale cărui pupile se dilată tot mai mult, pentru că ajunsese la limită, la poarta celui mai profund întuneric, şi totuşi e nevoit să vadă si să intre acolo.

De parcă înaintea ei n-ar fi stat un om, ci ar fi avut de-a face cu un mort, care acum revenise de undeva si-i vorbeşte.

La început în şoaptă, apoi, cu fiecare propoziţie, tot mai tare, vocea-i devenea tot mai sonoră.

Ce vorbeşti.

De ce as crede eu orice.

Atunci cine a vrut, dacă nu tu ai vrut.

Dacă dumneata n-ai vrut, atunci poate nevasta şchioapă a călăului de la Ocs o fi vrut, nu dumneata.

Auzind zicala asta, tânărul a izbucnit în hohote sinistre de râs, de parcă i s-ar fi spus un banc porcos, însă Piroska nu mai era de oprit.

Sau poate eu am vrut.

Nu spune că n-ai vrut.

Am văzut ce făceai, că ai savurat. Ai savurat că l-ai chinuit. Ai savurat faptul că animalul era la cheremul tău.

Te-ai răzbunat.

Nu vrei să recunoşti că si dumneata eşti

tot un animal, exact la fel.

Dacă nu vreau să fac ceva, atunci nu fac, si mai ales nu savurez, dacă totuşi fac.

Mi-e ruşine.

Din cauza râsului şi a mâniei, chipul mort al tânărului s-a animat, privirea-i placidă ce rătăcea nehotărât s-a fixat, scânteind, pe faţa Piroskăi, noi cruzimi trezindu-i la viaţă globii oculari din orbite.

Da, da, i-a făcut plăcere că putea să-l chinuie.

De furie, Piroska şi-a pierdut orice profesionalism, începând să strige.

Plăcere, a răspuns muntele.

Cu câinele în braţe, s-a apropiat de individul duhnind a transpiraţie, a cărui siluetă o domina. Nu simţea pic de frică. Intrase în mirosul jilav al unui bărbat pe jumătate despuiat, cum stătuse în apă, salopeta lui muncitorească era toată udă. Mirosul a facut-o să dea un pas înapoi. Ceea ce a mai trezit-o puţin.

Auzea cum vocea îi devine tot mai tăioasă, tot mai subţire, ca a unui copil, acuşi se va transforma într-un plâns de fetiţă.

Propria ei infantilitate a îngrozit-o. A îngrozit-o atât de mult, încât ar fi vrut pe loc să-i arunce-n faţă acestui monstru, acestui dobitoc primitiv, ceva mult mai

grav, mai jignitor şi mai isteric decât până acum, astfel că n-a izbucnit în ţipete, din cauza câinelui care-i tremura în braţe nici n-ar fi putut s-o facă, ci si-a coborât vocea în mod ameninţător.

Crezi, dumneata crezi că eu n-am văzut, ţi-a făcut plăcere, ai savurat, cu mine ai fost crud, nu cu câinele.

Asta ai făcut.

De aia ai făcut-o.

Că poate o să mă impresioneze cruzimea dumitale.

Păi nu.

La care chipul trezit la viaţă al tânărului sa schimonosit, de parcă ar fi fost tăvălit deopotrivă în chin şi plăcere. O forţă încolo, alta încoace trăgeau de trăsăturile chipului său.

Ceea ce-1 făcea să pară nu demn de milă, ci ameninţător, pocit şi neverosimil.

în secţia Juliei Sărmăny erau ţinuţi sub cheie infractori bolnavi mintal, recidivisti, bolnavi care nici după ispăşirea pedepsei nu puteau fi eliberaţi sau, din cauza stării lor psihice, nu puteau fi traşi la răspundere din punct de vedere juridic.

Si ce dacă savurez, frumoasă domnişoară.

Domniţă frumoasă, cu unghiile roşii, rătăcită întâmplător printre noi.

Ba bine că nu savurez, de ce n-as savura. De fapt ce cauţi dumneata aici.

Mereu să savureze numai alţii.

Numai prietenii dumitale, care vin la dumneata în ceată, de la oraş, ca să vă lingeţi şi să vă hârjoniţi aici, la mal.

Nu-i nimic dacă savurez.

Păi, savurez şi gata.

Te pomeneşti c-o să-mi zici dumneata ce şi cum să fie. Voi doar apăreţi aici, pe la noi, ca să ne spuneţi ce şi cum.

Nu eu te-am chemat pe dumneata aici, să vii şi să stai la plajă toată vara, iar alţii să lucreze, mereu, în locul dumitale.

Numai atâta e, că savurez.

Iar acum o să mi-1 dai frumuşel înapoi, e câinele meu, eu o să-l mănânc.

Pentru că eu dimineaţa mănânc carne de câine.

Dacă nu înţelegi de vorba bună şi nu mi-1 dai, o să ţi-1 iau cu forţa.

Striga la ea eliberat, aproape vesel, iar ecoul îi răspundea cu promptitudine.

Nu fi copil, adineaori ai zis că aici l-ai găsit. Iar dacă l-ai găsit, atunci cum poate fi al dumitale. Nu-i câinele dumitale. E al bunului Dumnezeu, nu al dumitale, astfel că, oricât ai vrea, n-o să-l mănânci.

Mănânci.

La care chipul lui Imre s-a schimbat şi a

treia oară. Cu fiecare transfigurare exprima ceva nou. Ca unul căzut în reverie, care se rătăcise pe undeva şi pentru moment nu ştie unde se află.

Habar n-am ce vorbesc.

Să nu te superi pe mine.

Crede-mă că n-am vrut, şi nici să strig la dumneata nu vreau.

Eu l-am găsit, eu, cum să nu-1 fi găsit eu, e câinele meu.

Eu am vrut.

Dar nu-i nimic, nici dacă n-as fi vrut.

Am vrut.

Si o s-o fac si mâine, si ori de câte ori as face-o, o să savurez.

Savurez, striga în văzduhul delicat de vară.

Iar Piroska trebuia să recunoască în sinea ei că strigătele astea disperate îi priesc, ca şi văzduhul ăsta de vară. Era pătruns de bucuria libertăţii, că în sfârşit poate să-şi elibereze întreaga anarhie care bântuia prin el.

Dumneata nu mă poţi opri pe mine, nu poţi să mă opreşti de la nimic.

Nimic, nimic, dădeau replica munţii Visegrâdului de pe malul opus.

Fac ce vreau. Savurez. Nimeni n-o să-si bage nasul în faptele mele, asta s-o ţii

bine minte. In faptele mele. Nici măcar dumneata, frumoasă Piroska. Asta-i fapta mea, nu a dumitale.

Frumoasa mea.

Dar acum nu mai era plăcere, niciun strop din bucuria exprimării libere, faţa lui era marcată, schimonosită de chin.

Te rog să mă ierţi, te implor pe tot ce ai tu sfânt. Eu sunt nevoit să vorbesc asa, eu n-am

nimic sfânt, nimic, a spus în şoaptă, de parcă ar fi vrut să-şi ţină secret faţă de cineva spusele, de oricine, oricine, însă în jurul lor nu era nimeni.

Eu nu sunt eu.

Deşi n-as fi vrut, savurez.

Savurez că n-am vrut.

Am vrut.

Şi tot repeta cuvântul, savurez, savurez, îl scotea pe gură cu plăcere şi îndurerat, îl oferea aerului comun, întinzându-si imediat

limba după el, îşi aşeza scurt vârful limbii pe buza de sus sau şi-l trecea peste buza de jos,

facându-1 să lunece batjocoritor şi cu desfătare, căci putea spune două lucruri în acelaşi timp, rece şi cald, ăsta şi contrariul.

De parcă ar fi simţit nevoia să-şi bată joc de naiva asta de Piroska, care înghite orice, de domniţa asta nefericită, care cât îi ziua de lungă se fâţâie pe aici despuiată, în văzul tuturor.

In timp ce imploră iertare, speră la înţelegere, ceea ce-i provoacă o şi mai mare plăcere răutăcioasă.

Asta nu mai e deloc o glumă.

De parcă şi-ar scuipa, şi-ar vomita sufletul dual, plin de durere şi furie, dar în acelaşi timp protestând împotriva lui, retractându-şi fiecare cuvând şi gest, rezistând eroic la ceea ce vrea sau nu vrea.

Stăteau prea aproape unul de altul.

Piroska s-a înfiorat de la răsuflarea lui cu miros de salivă dulce, ceapă mâncată recent, slănină şi pâine proaspătă, nu era puturoasă, în schimb pătrunzătoare şi pregnantă.

Julia Sârmâny îi învăţase să analizeze şi să interpreteze parfumurile, mirosurile şi duhorile.

Le dăduse citate din patologul englez, ***forensicus*** Bernard Spilsbury, a cărui adeptă era în ceea ce priveşte consideraţiile sale asupra simţului olfactiv.

Zicea de pătrunzător, maturat,

pregnant, ascuţit, dar în niciun caz puturos.

Le prezentase, la ea în secţie, mirosurile variate ale unei boli mintale, diferitele mirosuri persistente ce însoţesc diferite boli, miresmele pregnante, emanaţiile diferitelor părţi ale corpului.

Furia Piroskăi s-a dovedit a fi mult mai puternică decât cunoştinţele ei teoretice, iar simţul ei olfactiv, memoria sau instinctul de fugă, mai slabe decât furia ei.

Degeaba era conştientă că acum se implica în ceva în care n-ar vrea să se implice, e nepermis, interzis. Isteria o va însoţi pe scena de sub cerul larg şi albastru, se va transforma într-o femeie care va ţipa necontrolat, o gâscă gâgâitoare, o orăşeancă ofensată, va vorbi în numele ei, se transformase într-o furie, se comporta ca un diletant, ea este o diletantă sadea, integritatea ei profesională, ştiinţa şi cunoştinţele ei multilaterale, dobândite cu pasiune, toate duse pe apa sâmbetei, la fel şi dragostea faţă de persoana şi cunoştinţele profesoarei în vârstă, greu încercată de viaţă, degeaba s-ar fi străduit să-si conştientizeze, să-si controleze furia, era deja copleşită de ea şi urla ca ieşită din minţi.

întâi urletele, abia după aceea, când era prea târziu, încercarea de a se abţine, de a gândi.

Dumneata n-ai suflet, dumneata eşti un deşert de nisip, înţelegi, orice mi-ai îndruga

w

mie aici. Asta şi contrariul. Să-ţi intre-n cap, odată şi pentru totdeauna, că dumneata eşti un nenorocit lipsit de suflet, şi aşa o să şi rămâi în eternitate.

Şi ce-i cu asta, ia să-mi spui, dacă ăsta sunt, un porc nenorocit, lipsit de suflet, pentru dumneata eu nu sunt decât un nimeni blestemat, un ticălos, un handicapat. Cum îmi permit eu să mă apropii de dumneata. Asta ai vrut să spui, frumoasă domnişoară, aici ai vrut să ajungi, îndrugându-mi toate astea, cum că eu aş fi o jivină, un porc.

De ce numai eu să fiu porc, şi dumneata eşti un porc, şi prietenii dumitale, frumoasă

domnişoară, ăia cu care se mozoleşte

>/>

frumoasa domnişoară aici, jos, pe mal.

Dacă îndrăzneşti să mai pronunţi o dată asta cu frumoasă domnişoară, îţi trag una de nu te vezi, ai înţeles? Iar acum mă duc să-l caut pe stăpânul acestui câine, s-a răstit la el Piroska, scoasă din ţâţâni.

Iar eu îţi trag dumitale un pumn în nas.

Să nu-mi iei câinele, să nu cauţi pe nimeni, că tot n-ai să găseşti. In afară de mine, câinele ăsta n-are alt stăpân. Asta-i câinele meu.

Piroska a rămas cu gura căscată de această nouă transformare.

Vă rog să-mi trageţi una, vă rog. Pe nimeni n-are câinele ăsta, pe nimeni.

Iar dumneata l-ai fi ucis.

Câinele iadului o să-l primeşti dumneata, nu căţelul ăsta amărât.

In clip a aia sfântă, studenta favorită a Juliei Sărmăny a scos un icnet, gata-gata să ţipe şi să izbucnească în plâns, atât de mult ar fi vrut să dea cu pumnii în individul ăsta şi atât de impresionată era de soarta bietului căţeluş care tremura şi pe care îl strângea în braţe pentru a-1 apăra de monstrul ăsta.

Poate că într-adevăr n-are pe nimeni.

Şi atunci ea ar fi îngerul lui salvator.

Ar fi fugit de propriul ei plâns, pe cât de repede ar fi putut pe pietrele alea, în papucii ăia caraghioşi ai ei de plajă, de doamnă.

N-ai decât să iei potaia, jigodia asta mică, măcar n-o să mai fiu nevoit să-ţi chinui comoara aia de câine, cum spui tu, căcatul ăsta de căţeluş. N-ai decât să-l

drăgăleşti. Dar să nu-1 mai văd, ia aminte, că ţi-1 înec în Dunăre. Şi nici pe dumneata să nu te mai văd, că o să smulg de pe tine cârpele astea galbene, care abia de-ţi acoperă pizda.

Odată şi odată tot o să pun eu mâna pe tine, cu tot cu câine.

Să nu-1 mai văd, că atunci chiar că s-a zis cu el. La fel şi cu dumneata, nu uita, Piroska, frumoasă Piroska.

N-am timp de pierdut cu dumneata nicio
secundă, dumneata eşti un cretin, s-a răstit la
el fata, căci intuise bine că individul ăsta e
slab şi vulnerabil, dar în acelaşi timp trebuia să aibă grijă să nu se facă de ruşine, să nu cadă şi să-şi mai piardă şi papucii din cauza lui.

Oricum o să te pândesc eu pe dumneata, n-ai grijă.

După care a izbucnit în hohote răutăcioase de râs, de la chestia cu pânditul.

Ce să mai stau să ascult tâmpeniile tale, ia strigat Piroska din mers. Ba eu am să te omor. Că bunicul meu are puşcă de vânătoare. Auzi, cică să mă pândeşti. O să-ţi dau eu ţie pândit, cu puşca.

Insă pe asta nu i-a mai strigat-o, doar a mormăit-o ca pentru sine, fix ca babele locului, alea nemaibune la nimic. A uitat si să respire, de stupefiată ce era de treaba cu pânditul. Şi pentru că din toată inima, cu mare plăcere ar fi vrut să-l împuşte pe individul ăsta, să nu mai trăiască.

Porcul ăsta m-a pândit. Trebuia să se oprească un moment.

Unde m-o fi pândit pe mine porcul ăsta.

Abia atunci a observat că, de furie, nu se duce unde voia să se ducă.

Strângând la piept câinele îngrozit care tremura ca varga, s-a întors orbeşte la apă. In ciuda furiei, îl strângea în braţe cât putea de tare. îi era o ruşine de moarte că nu fusese în stare să se distanţeze de furia ei.

Si că trebuia să se întoarcă aici, să se câcâie, facându -se de ruşine, să-si adune notiţele, cărţile, prosopul de plajă. Pânä atunci, a pus câinele în geanta ei de plajă.

De unde, tremurând si chelălăind, acesta bineînţeles că imediat a încercat să scape.

Hohotele grosolane de râs ale tânărului din spatele ei au încetat. S-a apropiat de ea şi, gâfâind şi gemând ca un copil, a implorat- o să nu plece, i-a zis pe nume, s-

a rugat de ea să nu fugă de el. Să-l creadă pe cuvânt, că el nu e lipsit de suflet, deloc nu e.

O s-o urmărească.

El nu e animal.

El ajută pe toată lumea.

Orice i-ar cere el o să facă. îşi lasă şi slujba de la Vâc. Şi toamna trecută fusese dus după ea. îi căutase şi strada şi o să meargă şi la Budapesta după ea.

La care ei efectiv i s-a întors stomacul pe dos, în timp ce-şi arunca lucrurile în coş, încercând să ţină şi câinele acolo, simţea clar că-i vine să vomite, pentru că omul ăsta degeaba se jură, implorând clemenţă, n-o să fie clemenţă, nu există clemenţă.

Iar ăsta chiar o fi căutat-o, o fi urmărit-o.

Pentru că mereu vorbeşte un altul din el.

Să se grăbească, să iasă din peisaj, s-o şteargă de-aici, nu cumva s-o ajungă din urmă vreunul din ăia mulţi din el.

In timp ce se chinuia să-şi adune lucrurile, şi ea, de parc-ar fi fost nebună, se lăsa pe vine, iar sărea în picioare, şi tot aşa.

A şi apucat-o durerea de spate.

Deşi vedea bine că n-are unde să fi

ascuns >

un cuţit. Salopeta i se lipise de picioare, unde să fi ţinut cuţitul.

O durea spatele din cauza presimţirii rele, a scos câinele cu blana udă din coşul de plajă, strângându-1 din nou la piept şi continuând să-si arunce lucrurile în cos.

Se simţea goală şi vinovată cu acest trup al ei ei bronzat, care se lăsa pe vine, apoi sărea iar în picioare, vrând s-o ia la fugă.

Nu trebuia, n-ar fi avut voie, trebuia să-si

îmbrace costumul de baie întreg. De ce nu 1- o fi îmbrăcat pe celălalt.

Cum a putut ea să ajungă într-o asemenea situaţie, absolut neverosimilă, într-o dispută ce intra în contradicţie cu întreaga ei experienţă anterioară, şi cum să iasă acum din ea.

Unde să se ducă.

Avea destule plângeri împotriva ei însăşi.

N-a putut să-şi stăpânească acele porniri despre care până acum habar n-avusese. La ce să se aştepte de la ea savanta asta de Julia Sârmâny, când ea deja la prima operaţiune serioasă dă greş. Cu toate că Julia Sârmâny adăuga

întotdeauna, nu este o ştiinţă exactă, nu în sistemul metric, ci este o experienţă personală, se risipeşte, să nu întindă mâna după ea, căci nu se poate păşi de două ori în aceeaşi criminologie, nu au cum s-o măsoare, nici cu ce s-o compare.

Nu putea să nu-i fie scârbă de grămada de nenorociri care era însuşi omul ăsta împuţit, de a cărui existenţă până acum abia luase cunoştinţă în zona periferică a conştiinţei ei.

De ce mama naibii să fi luat la cunoştinţă altfel.

Ce treabă are ea cu ăsta.

Iar în clipa aceea, tânărul din spatele ei a şi spus-o cu voce tare.

Pentru dumneata eu nu sunt decât un mic
căcăcios, ştiu bine. Un mare căcat. Un
*>
nimeni.

Şi a început să strige iar, un nimeni, nimeni.

Iar valea din partea opusă răsuna de atâta nimeni ridicat la pătrat.

Dar atunci deja alerga cât putea de repede, cu câinele şi coşul în mâini, paşii ei
loveau pietrele, scârţâind.

In ziua asta însorită şi groaznică, când a

început să se teamă pentru viaţa ei, până acum nu mai simţise aşa ceva, singurul ei noroc a fost că, tot întrebând pe la vecini, a reuşit să găsească stăpânul câinelui. Intr-o zi ca asta nu s-ar fi aşteptat la un asemenea succes, dar cert e că avea nevoie. Norocul si mai mare a fost că stăpânul nu era un localnic, care cu siguranţă că ar fi omorât pe loc, pe butucul de tăiat lemne, un căţeluş de nimic şi vagabond ca ăsta, ci copilul unor vilegiaturişti, un băiat destul de urâţel. Au căutat pe sub gard găurile prin care ar fi putut să se strecoare câinele. Cu ajutorul unor nuiele de împletit coşuri, de care, în schimbul unor amabilităţi, reuşise să facă rost de la doamna Hoss, au reparat gardul, astupând găurile cu împletituri. Câinele sărea şi lătra în jurul lor, de parcă nimic nu i s-ar fi întâmplat.

Insă a doua zi pura întâmplare devenise regizor.

Cu toate că şedeau faţă-n faţă şi, încă de la primul cuvânt, pacea domnea între ei, în timp ce personalul de Vâc îi hurducăia într- un tempo comfortabil împreună cu ceilalţi călători, ameninţarea cu crima şi ideea spionajului îi veneau în minte drept nişte trăiri jenante.

Trăiri jenante şi pentru că, în timp ce

aşteptau trenul, în lipsă de altceva, s-au plimbat pe ţărmul abrupt de la Nagyduna unde, cu câţiva ani înainte, după o inundaţie cu ape îngheţate, ea şi prietenii ei descoperiseră un vechi mormânt colectiv roman.

Din pământ se iveau oasele trupurilor aruncate grămadă. Aici le-a putrezit şi li s-a desprins carnea de pe ciolane, în secolul întâi după Cristos când, de-a lungul Dunării, împăratul Traian tocmai îşi consolidase graniţele imperiului. Posibil să fi fost azali, pe care soldaţii din legiunea care-şi avea tabăra acolo i-au luat prin surprindere, căsăpindu-i, iar unii i-au îngropat în pământul care pe atunci fusese mult mai departe de fluviu. Au fost azali neînarmaţi, în orice caz la concluzia asta au ajuns arheologii. Zăceau îngropaţi într-un strat gros de mâl. Craniile, oasele braţelor şi picioarelor ieşeau la iveală din malul abrupt, care între timp se surpase. Acolo îşi făcuseră cuib lăstunii de mal. Printre ei erau copii, bărbaţi bătrâni, femei, din copii rămăsese numai un craniu spart cu orbitele oculare, însă niciun bărbat de vârsta unui războinic.

In timp ce se plimbau aici, pe malul acum pustiu, ameninţarea plutea deasupra ei şi nu mai pleca.

Simţea că leşină pe loc când a doua zi l-a zărit pe ticălosul ăsta, aşteptând în staţia de feribot, diferit de ceilalţi şi răsărind dintre ei.

Cică nu el a vrut.

Bine, nu el a vrut, dar atunci cine este el. Cine a vrut. Cine a savurat, dacă el n-a vrut. Cine e ăla care a savurat.

Nu mai avea timp să fie atentă şi la altceva în afară de cuvintele şi gesturile tânărului, atât de mult a surprins-o această nouă întorsătură neaşteptată a lucrurilor, că se întâlniseră din nou aici, sub cerul liber.

Totuşi se gândea la ce ar face Julia Sârmâny dacă ar fi în locul ei. Ce ar zice că ea stă acum cu el aici, în ciuda celor întâmplate ieri. Ar da-o afară de la seminarul ei, de nici pe coridorul larg, în stil neobaroc, al Facultăţii de Drept nu s-ar opri. Se vedea alunecând, tot alunecând pe podeaua lucioasă de piatră a coridorului, printre arcadele nişelor cu ferestre. Julia Sârmâny nu ar fi putut ajunge într-o situaţie atât de jenantă. Totuşi ce ar zice, sau de ce i-o fi zis că ea ar trebui să-şi schimbe specialitatea.

Nu numai că n-are simţ pentru asta, dar degeaba e atentă, nu pricepe o iotă.

Nu ştie să stea de vorbă cu un bolnav

mintal.

Degeaba se uită, când nici pe ea însăşi nu se înţelege. Ce vrea să evite prin asta.

Asa-zisul suflet nici nu există, atunci de ce-1 caută.

Este moderat insidios, în regulă, poate fi influenţa mediului, educaţia, consecinţa bătăilor şi a umilinţelor sau chiar o predispoziţie genetică, de constituţie. Categoric se simte în jurul lui mirosul anxietăţii, totuşi nu este bolnav mintal. Este un rănit incurabil, poate nu e infractor.

Degeaba se uita şi vedea, îl simţea după miros că individul ăsta chiar si atunci ar fi gata-gata să comită o crimă, când nu e copleşit de ura lui faţă de oricine şi orice.

Poate că nu pe ea, dar pe cineva tot o să omoare.

Să-l întrerupă des sau să-l lase să vorbească, urmându-şi propria strategie interioară.

De ce-i spusese Julia Sârmâny unei diletante sadea ca mine, că dacă si-ar schimba specialitatea, ar lua-o pe lângă ea, să lucreze împreună. Motivul pentru care nu-i acceptase pe loc propunerea, ci îşi acordase un timp de gândire asupra posibilităţii de aşi schimba specializarea, era că sufletul n-o interesa în asemenea

măsură încât să-si
sacrifice o viaţă întreagă pentru a-1 cunoaşte.

Ce să înveţe ea despre ceva considerat impalpabil, de unde să apuce subiectul.

Individul ăsta va ucide, e evident.

Trenul cu care tocmai călătoreau era cel mai ordinar personal. Spre norocul ei, nu erau singuri. Era un tren pentru navetişi, transportând muncitorii la fabrica de ciment şi la combinat, pentru schimbul doi. Totuşi nu erau mulţi în vagonul spaţios. Grosul avea să vină cu trenul următor. Piroska Mfrăk se ducea la episcopia din Vâc, ca să vadă, pentru prima oară în viaţă, şi să catalogheze tablourile stră-străbunicului ei păstrate acolo. De la secretarul episcopului avea un fel de promisiune scrisă, de vreo jumătate de pagină, cum că altădată, cu altă ocazie, poate îi va fi permis să caute şi în arhive, iar dacă va găsi actele respective, atunci va putea cerceta şi circumstanţele vânzării sau donării unor tablouri.

Ferestrele vagonului erau fie deschise, fie lipsă.

Stătea cu faţa la direcţia de mers, în contra vântului. Se uita cum vântul se poticneşte în părul blond-roşcat, şerpuind nestăpânit, al tânărului, se lipeşte de el,

abia de-i poate clinti buclele. Nu numai că are părul jegos, ci părul lui nespălat are textura unei coame de cal. Pur şi simplu animalic, la fel ca statura, mâinile şi picioarele lui. Nici azi nu-şi putea ţine sub control dispreţul şi scârba resimţite. Orice observaţie nevinovată a ei el o recepta cu mari rezerve. Degeaba se întreba dacă nu cumva aude o vorbărie nevrotică a cărei încărcătură emoţională scăzuse mult faţă de ziua precedentă, astăzi structurându-se mai clar în jurul eului, cu alte cuvinte el se blocase în autoexprimarea lui infantilă.

Poate era doar uşor stânjenit de faptul că astfel voia să-şi atingă un scop obscur în ceea ce o priveşte.

Ceea ce ar însemna că, în ciuda calmului său aparent, astăzi este şi mai sucit, şi mai tulburat, o adevărată fiară.

De ieri se mai calmase si ea, totuşi n-avea

un răspuns profesional la numeroşii stimuli ai situaţiei date.

Nevoia celuilalt de a vorbi era nejustificată.

Chiar dacă era evident că prin acest şuvoi verbal voia să-l submineze, să-l cucerească pe celălalt.

De data asta nu prin forţă, ci prin

mijloace mai paşnice.

In acelaşi timp, Piroska trebuia să facă mereu ceva pentru el, un gest, să dea din cap,
semn că înţelege, înţelege, cum să nu înţeleagă, în timp ce de fapt nu înţelegea nimic. De aceea avea impresia că toate gesturile ei sunt ezitante. Să-l privească în ochi pe celălalt, ca acesta să nu-şi piardă încrederea, dar în fond de ce să nu si-o piardă. N-are decât să şi-o piardă. Să-i susţină privirea lunecoasă, dar de ce ar susţine-o. N-are decât să lunece încotro o vrea. Dar pe mine să mă scutească, ce treabă am eu cu toată povestea asta. De ce a căzut tocmai pe capul meu. Sau să-i potolească febra secretă a privirii ce scruta leneş şi apatic neantul, adică profesional vorbind nu era concentrată pe niciun obiect.

Ce-mi pasă mie, de ce să i-o potolesc.

Staţii nu sunt.

Lunecarea aia se j ustifică.

Doamne, că departe mai e gara de la Vâc.

N-are un punct de sprijin, un focar de unde, privind, nenorocitul ăsta să poată prelucra orice. Un imbecil de ţăran, la ce să te aştepţi de la el. Ori ar trebui să-l

întrebe ceva, să-l şocheze, să-l devieze, să-l încremenească, să-l ajute pe nenorocit să revină la şirul gândurilor sale.

Ce-mi tot îndrugă mie ăsta aici, până şi el se miră. Ce chestii îmi tot dezvăluie, cu sau fără voia lui. Cum poţi să fii un asemenea bou.

Oare ce vrea de la mine.

De ce nu minte, mai bine ar minţi, de ce e atât de brutal.

Să nu se oprească.

Nu cumva să se oprească.

Acum i-am dat de urmă.

Ce fel de urmă.

N-am dat de niciun fel de urme.

Degeaba se ferea de propriul ei rol, care avea un nume în limbajul popular de la oraş, gândindu-se că la urma urmei de ce să-i fie ea lada de gunoi a sufletului.

Păi nu.

Ca după aia să-şi tot care la mine rufele murdare ale sufletului său. Cocoţat pe lada de gunoi, să-i declare cu pasiune dragostea lui înflăcărată.

Intr-un cuvânt, îi era scârbă de maxilarul lui lăbărţat, de părul lui murdar, de mutra lui pistruiată, frumoasă, de ţărănoi.

Il considera un ins sucit, un animal viclean. Dacă nu acum, atunci o s-o comită

mâine. Degeaba e atât de arătos. Morţii să i se arate, nu mie. In furia ei profană a tras concluzia că de fapt ăsta e un om curat.

Atunci cum să fie vina lui.

Cu furia asta a mea continui să-l împing pe pantă în jos.

Era îngrozită de faptul că un om poate să aibă asupra ei un efect atât de puternic, ţinând-o captivă, alături de el, în labirintul banal al sentimentelor contrare, în toată dualitatea si dialectica asta blestemată. Omul ăsta avea ceva total neobişnuit, în sinea ei ar fi spus că este josnic şi nelegitim, la fel ca modul în care fusese conceput.

Un distructiv înnăscut.

Un ins subversiv.

Asta a fascinat-o atât de mult, încât, contrar convigerilor ei, a continuat totuşi să-l conducă prin labirint.

Nu se ştie încotro.

Dar îl conducea.

Ea însăsi îsi dorea subversiune, o nemaiauzită, nemaivăzută destrugere.

Ceea ce a făcut ca ajutorul acordat să fie mai mult, mai altfel decât unul obligatoriu la care s-ar fi aşteptat lumea de la o studentă silitoare.

Simpla ei disponibilitate de a ajuta i-a

înlesnit celuilalt să scape de poticnirile din timpul relatării sale. Măcar pe timpul scurt al călătoriei lor.

Să-i pună întrebări era de parcă l-ar fi dus de mână, deşi n-ar fi putut spune unde vor ajunge, căci ideea de a-1 lua de mână propriu-zis nu-i surâdea deloc.

Se uita insistent si cu scârbă la mâna muncită a celuilalt, nu voia, dar s-a întâmplat, celălalt şi-a dat seama, astfel încât a fost nevoită să-şi mute privirea pe propria-i mână mare, aşezată pe genunchi.

Numai prin cuvinte îşi ţine sub control nevoia întunecată si dorinţa arzătoare de a ucide. Să se fi mirat Piroska, din considerentele profesiei legate de suflet, că, prin întrebări bine ţintite, e într-adevăr simplu ca bună ziua să-l determini pe celălalt să se deschidă.

Ceea ce ştia de fapt din experienţa ei anterioară.

Şuvoiul lui de vorbe se prăvălea asupra ei ca o cascadă.

După un timp nici nu se mai gândea care ar fi fost diagnosticul pus de Sârmâny.

E clar că azi numai atât are de făcut, scuipând pe orice diagnostic, al oricui.

Nimic mai mult.

Să nu canalizeze discuţia, să nu tragă

concluzii, nici învăţăminte.

Măcar prezenţa ei acolo să fie cum trebuie. Uita mereu unde stăteau, cât de mult îl dispreţuia, încotro se hurducăie, ce anume ţăcăne ritmic. îşi evita propria spaimă spunându-şi că oricum în curând vor ajunge la Vâc, si atunci o să se termine si acest al doilea act.

Ei, acum se dăduse de gol, căci asta ar însemna că-si doreşte si un act trei, si un act patru.

Păi nu.

Ii era clar că meseria asta nu-i de ea.

Ii lipseşte răceala, distanţarea interioară, acel an-lumină.

Urmează să se despartă în gară, o să fie complicat, nu vrea s-o mai vadă pe fiinţa asta extremă, între timp, şi-l însuşise pe tânăr în totalitate, în punctele esenţiale ale funcţionării sale sufleteşti, cu toate că nu era curioasă, n-avea interes nici măcar pentru genele lui.

O să-l evite.

Deşi uite ce gene are.

Oricum, din cauza tablourilor stră-străbunicului ei va trebui să ajungă cât mai curând la Kecskemet, unde, după ce-şi va fi dat examenele, o aşteaptă muncă

multă la muzeu şi la bibliotecă, de cel puţin o săptămână şi jumătate.

La Paris ar trebui să merg, nu să stau aici cu ăsta.

In ciuda tuturor strigătelor şi angajamentelor ei lăuntrice, stăteau faţă-n faţă, într-o totală uitare de sine, în timp ce genunchii lor stăteau să se atingă în ritmul ţăcănitului şi al zgâlţâirii.

O grijă, o tensiune în plus, nu cumva să se întâmple, nici măcar din greşeală.

Prin întrebările ei nimerise măsura, vorbindu-i cu acea binecuvântată neutralitate pe care Sârmâny le-o pretindea în orice situaţie. Il lăsăm, totuşi nu-1 lăsăm singur pe probând.

Nu-1 somăm, ne abţinem de la interogatoriu, nu vrem altceva sau mai mult decât ştie el, gândim împreună cu el, nu luăm decizii în locul lui, nu-i punem cuvinte-n gură, nu formulăm cerinţe şi în niciun caz învăţăminte etice.

Urma să-şi dea examenul de licenţă în psihologie clinică. Fie şi numai pentru asta, avea nevoie de acest mic exerciţiu. Ca să se verifice. Noi putem avea sentimentul responsabilităţii faţă de el, însă el nimic, zero, fără recunoştinţă, fără a zice mersi, clientul n-are nicio obligaţie faţă de noi.

Sacrificiul nostru de sine nu poate fi

jignitor pentru noi. Şi nici nu este de admirat. Noi operăm cu aptitudini umane naturale. Prin orice altceva, am răni clientul.

Insă genunchii, poziţia lor şi hurducăielile trenului bineînţeles că, involuntar, contraziceau orice neutralitate.

Cerinţa profesională a Juliei Sărmăny era să nu se dezică de emoţiile lor. Asta să fie regula de bază numărul doi a vocaţiei, aşa se exprimase. Indiferent dacă aveţi sentimente pozitive sau negative faţă de client, nu vă puteţi dezice de propria voastră autonomie. In orice condiţii, bagajul vostru emoţional trebuie să rămână intact si, sub toate

aspectele, reflectant. Oricum, mereu vor rămâne hiatusuri, pete cenuşii, cratere. Propria voastră subversiune dormitează acolo, în adâncuri, gata oricând de acţiune. Nu vă trageţi singuri în piept. Nu fiţi infatuaţi sau înduioşaţi. Capacitatea voastră empatică este o simplă aptitudine umană, pe care acum o folosiţi exclusiv în slujba celeilalte persoane.

Omul este un animal de turmă. Oricând gata să slujească pe oricine.

Munca voastră să fie condusă de recunoştinţă şi smerenie. Dacă vreţi, în

sensul antic-crestin al cuvântului, asa cum ne-a învăţat Origene sau Irineu.

Fie că primiţi sau luaţi bani, echilibrul să fie păstrat, oricum ceea ce faceţi n-are preţ şi nu există răsplată.

Nu fiţi sentimentali, nu exageraţi, nu vă îndrăgostiţi, nu vă răzbunaţi, nu vă supăraţi şi, mai ales, nu subestimaţi efectul pe care delincventul îl are asupra voastră.

De asemenea, nu ar trebui să vă lăsaţi pradă emoţiilor spontane, nici măcar în mod deliberat, de dragul de a-1 impresiona pe client.

Fiţi pe fază, altfel aţi putea declanşa un adevărat iad al patologiei mentale. Ceea ce n- ar fi o mare problemă în sine, numai că, la vederea haosului, memoria se blochează instantaneu, deraiază şi, în marea confuzie, n-o să se mai poată orienta în hăţişul de fire şi cabluri. N-o să vă rămână timp să evaluaţi calm, sistematic şi în linişte situaţia, să descurcaţi, să separaţi firele şi să luaţi la cunoştinţă defecţiunea tehnică de pe marele panou de comandă, nu emoţional, ci ţinând cont de semnificaţia momentană a fenomenului.

Vrând-nevrând, întrebările ei adresate tânărului erau direcţionate, aveau o notă

personală, un tăiş personal. Chiar dacă a rămas neafectată, acţionase conform prescripţiilor şi regulilor. L-a încurajat, l-a reţinut, l-a întârziat, l-a împiedicat, însă n-a putut să-şi înfrângă invidia şi ura, l-a condus pe celălalt pe drumurile celui captivat şi era conştientă de propria-i ură, se lupta cu ea, când savura că urăşte pe cineva şi îi e silă de el, când respingea, îşi retrăgea dreptul la ură, desfatându-se cu propria-i subversiune.

îşi dorea o distrugere mare cât lumea.

La fel s-ar fi luptat şi dacă s-ar fi îndrăgostit de el. Scârba, ura de sine, ura şi dispreţul faţă de lume, toate sunt ca pâinea caldă.

In faţa ei, incandescent, un om cu monologul lui banal de viaţă. Totuşi confesiune nu i-ar fi zis.

Prin forma egocentrică, necunoscută până acum, a poveştii spuse la persoana întâi singular, tânărul s-a lăsat dus de val.

A ajuns să fie centrul unicului Univers, el singur, numai el. Avea trupul încordat, de parcă ar fi fost răstignit pe un obiect invizibil. Cristos pe cruce. Chiar dacă nu de tot, dar întrucâtva a reuşit să scape de privirea lui placidă şi defectul de vorbire. A ieşit la iveală ***eul*** lui urât. Ceea ce era frumos.

încetineala neobişnuită a privirii şi greutatea fizică a pleoapelor frumos arcuite s-au păstrat, se putea observa asupra căror fapte insistă, când anume se bâlbâie si cum se rătăceşte.

Privirea îi luneca lent, îsi cobora leneş pleoapele groase şi parcă tot mai greu reuşea să-şi fixeze privirea pe ceva.

Pe chipul lui, între timp devenit mai deschis, se vedea cât de mărunt si demn de milă ar fi fost fără mizeria vieţii. Ar putea să se facă actor. Actorii au o faţă atât de mobilă, o căutătură atât de prudentă, o privire atât de apăsată.

Şi totuşi, pentru numele lui Dumnezeu, şi-a spus Piroska, toată treaba asta, aşa cum este, mă interesează prea puţin.

Ca unul care îşi prevede eşecul şi preferă să pună pancarte de interdicţie. Ar putea să facă orice, însă celălalt abia dacă este, si niciodată nu va fi, stăpân pe sine. Nu el vorbeşte, ci limbajele însuşite în cei douăzeci de ani. El n-are limbajul necesar pentru a se exprima, pentru a povesti. Iar aici ea nu-1 poate ajuta. Nimeni nu-i poate pretinde asta. Nici ea nu poate să-şi

pretindă sieşi.

N-are motive să-l urască, dar nici nu se poate forţa să simtă o empatie durabilă faţă de el. Astfel se trezise în ea anxietatea ancestrală despre care, de fapt, vorbise celălalt. Pentru că nici mâine nu se va putea debarasa de proximitatea celuilalt, aşa cum ai face-o cu un palton vechi.

Se holba la propria ei îngrijorare, precum Balaam la măgarul său.

Măgarul zărise înaintea lui Balaam ce urma să vadă acesta mai târziu. In calea lor stătea îngerul Domnului cu sabia ridicată.

Gara din Vâc unde, pe vremuri, într-o frumoasă dimineaţă de primăvară, sosiseră, cu mare pompă, kaiserul cu regina Elisabeta, era de-a binelea degradată şi depăşită de oraş. îi întâmpina decorul pustiit al Monarhiei. Gara asta decăzută din Vâc îi aştepta pe ei doi, împreună.

Iar aşteptarea asta de ce n-ar fi fost însoţită de groază, frică şi tremur, exact la fel ca la Kierkegaard.

Păstrând distanţa şi privind strict din punct de vedere al profesiei de tămăduitor de suflete, nu putea să nu se gândească, iată, cât de încet şi de compact se scurge

nisipul prin clepsidră.

Îi e imposibil să nu fie stăpânită de propria-i empatie. Fără niciun fel de autoadoraţie şi autoprotecţie, fără frică sau tremur, se lasă sedusă de ea însăşi, de faptul că are o asemenea abilitate plăcută cum este empatia. Există o astfel de abilitate. O declanşează speranţa obţinerii forţate a unui succes cât de mic, dar niciodată vizibil. Si nu poate fi adevărat că ar exista cineva care să poată mântui de păcate pe un altul.

Ceea ce te face să te cufunzi în cea mai profundă antipatie profesională pe care o poţi avea faţă de celălalt.

Aiurea, numai atât poate să-şi spună. Cu sau fără el, se va zbate între empatie şi antipatie pentru totdeauna.

Ce să caut eu în conştiinţa unui străin respingător.

Alegerea nu este reciprocă.

Diferenţa socială dintre noi este prea mare, de netrecut.

El m-a ales pe mine.

Nu eu pe el.

Din întâmplare mi-a apărut în cale, întâmplător.

Ce să nu-mi pot dori.

Ieri cerul nopţii a fost înstelat, iar luna în creştere s-a ridicat foarte târziu la

orizont.

Se uitase îndelung la luna care, deasupra zidului de piatră de pe celălalt mal, urca încet pe cer, cu toate că ştia deja că acolo, undeva pe afară, individul ăla stă şi pândeşte.

Dar devenise precaută, de data asta dezbrăcându-se în întuneric, sus, la galeria atelierului.

Pe urmă, tot ieri-noapte, o noapte înstelată şi luminată de lună, se pomenise în faţa unei mari provocări, şi anume să sară printre cele două piloane ale Podului Brooklyn executând, Doamne Dumnezeule, un salt înapoi.

Prin fereastra galeriei de la atelierul stră- străbunicului ei urmărea, la lumina lunii, noaptea ce şopotea prin frunziş.

Infiorându-se de groază la orice şopot dulce.

Nu se mai sătura ascultând.

Niciodată nu fusese la New York, nici vorbă de aşa ceva. Fusese la Paris, la Praga, la Florenţa, şi tocmai se pregătea iarăşi pentru Paris, însă la New York, nu. N-avea paşaport valabil, de mai multe luni îşi depusese cererea la autorităţi, dar încă n-avea niciun răspuns. N-ar fi putut spune de ce îi venise în minte tocmai oraşul ăsta.

N-ar fi putut estima nici cât ar fi

distanţa dintre cei doi piloni, nici de câte ori ar trebui să se dea peste cap în aer, în timpul saltului înapoi. Visul ei prevedea doar că de multe, de foarte multe ori.

Foarte departe în această noapte catifelat-întunecată.

Mult mai mult decât posibilul, un multiplu de posibil ar trebui să facă, faţă de cât ar putea fi în stare.

Avea cale lungă înainte, între Brooklyn şi Manhattan.

Asta ar fi prea mult pentru ea, o depăşeşte. N-are de unde să-şi ia atâta energie pentru o singură desprindere. Nu are atâta energie.

Nici experienţă în acest sens.

Insă mulţimea necunoscută adunată jos, pe şosea, oamenii care, cu feţele întoarse spre ea, îi aşteptau numărul au fost înţelegători, iau sărit în ajutor, întinzând între cei doi piloni ai podului un fir, o sârmă pentru acest străin împuţit, fără experienţă, în al cărui talent, dintr-un motiv oarecare, totuşi aveau

încredere. Tocmai o montau. Doi indivizi o montau. Le înţelegea intenţia. Sub firul întins au fixat o plasă de siguranţă. Nu voiau un cadavru, ci un număr de circ, un performance. Pe care numai ea, singura,

putea să îl ofere. Se strigau unii pe alţii în noapte, între Brooklyn şi Manhattan, urmăreau ca sârma să fie bine întinsă, dar flexibilă. Să nu întindă prea mult coarda. Cătuşele să menţină cablul de siguranţă proporţional cu solicitarea.

Când o slăbeau, când o tensionau.

Atunci ea, în tricoul ei negru, mulat pe corp, stătea deja pe pervazul pilonului în partea dinspre Manhattan, aşteptând ca ei să termine. Poate că totuşi nu trebuia să poarte un tricou atât de mulat.

Deşi ei mă văd doar de departe, eu îmi expun public corpul, cu tot cu toate micile lui defecte.

Abia vedea cablul de siguranţă în întuneric, totuşi ăsta era singura ei garanţie pentru cazul în care ar da greş cu producţia ei. Era atât de sigură pe ea, încât nici măcar nu-şi imagina căderea în gol.

Ea simte spaţiul şi e binecuvântată cu un simţ al ritmului atât de grozav, încât în timpul căderii cu certitudine va putea prinde cablul de siguranţă. Ceea ce în visul ei era perceput ca şi cum cineva, cândva, i-ar fi şoptit sau i-ar fi prevestit asta cu mult timp înainte. Şi de ce nu l-ar prinde.

Săritura i-a reuşit, în ciuda întunericului a

putut estima corect distanţa. Până şi ea se mira cât de bine îi reuşise. însă, ajungând în vârful pilonului din Brooklyn, mulţimea care o aplauda îi cerea acum să sară înapoi, din Brooklyn până-n vârful pilonului din Manhattan.

Numai aşa ar fi complet numărul ei.

Pentru care ei plătiseră, auzea bine de acolo, de sus, am plătit, am plătit, din cauza plăţii strigau de acolo, de jos, pentru biletele alea răsfutute ale lor, lor li se cuvine numărul ăsta răsfutut.

Ei au plătit pentru asta.

Să nu se mai lase rugată atât, să nu mai facă atâta pe nebuna, la urma urmei distanţa nu se mărise între timp.

Ei nu plătesc degeaba. Fată dragă, dacă ai reuşit să sari o dată, atunci nu-ţi mai bate joc de noi, poţi să sari şi a doua oară. N-a spus-o cu voce tare, dar în sinea ei aducea argumente, indivizii ăştia care fac parte din clasa de jos n-au decât să strige ce vor, ea oricum îşi pierduse deja prea mult din energie şi flexibilitate, iar pierderea asta de energie nicidecum nu este proporţională cu preţul biletelor. Ăştia o cred saltimbanc.

Plătesc cu mărunţiş. întâi ar trebui să se odihnească. Dar uitându-se la mulţimea de

oameni nemulţumiţi şi gălăgioşi, deodată i-a devenit foarte clar că ăştia nu plătesc pentru odihnă.

Bine, atunci facă-se voia voastră, şi-a spus. Pentru că, într-adevăr, aşa era stipulat în contract.

Vor pericol de moarte pentru banii lor.

Dacă strada dictează regulile, atunci trebuie s-o facă, măcar din autoapărare.

Trebuie să-mi cresc puterea de concentrare direct proporţional cu energia. Iar dacă n-o să am noroc, ăştia o să mă linşeze.

Aşezată în vârful pilonului din Brooklyn, a stat mult timp să studieze din nou distanţa, trebuia să determine si densitatea aerului. De parcă prin concentrare şi-ar fi întipărit distanţa în conştiinţă. Apoi, brusc, s-a întors cu spatele. Considera că atâtea cunoştinţe sunt suficiente. A luat poziţia pentru saltul înapoi. Şi-a pus muşchii în mişcare. In urma saltului anterior reuşit, se simţea bine în pielea ei. îşi simţea cu plăcere părţile trupului. N-avea ce să mai aştepte. S-a desprins de pe piatra prelucrată rustic, apoi n-a mai rămas decât saltul în sine, rotirea în aer. N-avea cum să mai aibă alte trucuri profesionale sau dubii. Era la cheremul lumii fizice.

Trebuia să se concentreze asupra menţinerii unei rostogoliri uniforme prin aer. Şi se rotea, se rostogolea pe traiectoria guvernată de legile fizicii şi determinată de raportul dintre gravitaţie, viteză şi energie.

Ştia bine că startul îi reuşise, asigurându-i curbura traiectoriei şi impulsul necesar.

Acum trebuie să se rostogolească, învingând forţa gravitaţională.

însă atât de bine îi reuşise desprinderea, atât de economicos reuşise să învingă forţa gravitaţională, încât n-a mai atins solul nici pe pilonul din Manhattan al podului, nici în altă parte.

Iar în tot acest timp, de acolo, de jos, mulţimea veselă aflată în delir nu vedea decât cum ea, cu tălpile-i strânse sub şezut, se îndepărtează încet pe cerul nopţii, scânteind si luminând în ritm uniform si

y y

poziţionându-se pe o orbită sferică, nimic altceva nu vedeau, doar tălpile ei goale scânteind şi luminând şi cum dispare ea în desişul luminos al planetelor, asteroizilor şi exploziilor de supernove.

Nici ea nu mai vedea deasupra ei nimic altceva decât întunericul tot mai adânc si

y

mulţimea de stele strălucind în depărtare. Se depărtează de ele pe orbita cerească. Nu mai există nici jos, nici sus n-a existat. După un timp, apare întrebarea, unde naiba, unde dracu mă duc eu în catifeaua asta a întunericului din spaţiul infinit al stelelor îndepărtate, dacă nici măcar distanţă nu există.

Şi-a găsit amuzant visul, l-a şi înţeles. Senzaţia plăcută dată de spaţiul stelar a persistat până dimineaţă.

Ar trebui să apelez la acele rezerve afective, îi spunea visul proiectiv, care nu-mi stau la dispoziţie şi care, probabil, au legătură cu multe altele, dorul de ducă, dorinţa de a muri, însă nu şi cu acest străin nenorocit. Nu se poate să aibă vreo legătură. Pentru mine nu-i decât o figură oarecare din adunătura aia de jos.

Vedea pe el că nu din cauza ei, nu din cauza persoanei, a femeii, ci din cauza propriei lui pofte de a vorbi căzuse în transă.

Poate că şi înfăţişarea ei, faptul că era femeie, buna ei poziţie socială, parfumurile, hainele ei au avut un oarecare rol, însă persoana ei n-are nicio legătură cu asta.

Aş putea fi înlocuită cu oricine.

Acestui om n-are cum să-i facă rău, pe

acest om n-are cum să-l ajute.

îşi lăsaseră alţii amprenta asupra lui.

Amândoi se mişcă pe propriile lor orbite cosmice.

Nici măcar nu-si dă seama cui îi vorbeşte, unei femei sau numai universului, într-atât e de copleşit de el însusi. Mărturiseşte lucruri

pe care, conştient fiind de responsabilitatea sa penală, ar fi mai bine să le treacă sub tăcere.

Nu mai vreau, şi-a spus încărcată de propria furie infantilă.

Nu vreau să ajung cu el la poliţie.

Nu vreau să denunţ pe nimeni.

De parcă s-ar fi deschis un robinet ruginit într-o casă părăsită, cu uşile şi ferestrele larg deschise de decenii. Scuipă aer, rugină, zgâlţâie conductele din pereţi, zice vrute şi nevrute pe limba lui rudimentară şi încurcată, în timp ce orice frumuseţe îi dispare, se cutremură de efort, nu ştie să se exprime, n-are limbaj pentru asta, zguduie din temelii toată casa.

A fost de-a dreptul bizar să poată studia respingătorul din acest trup care satisfăcea aproape toate pretenţiile de armonie, şi asta nu numai cu ochiul liber,

ci şi în timpul funcţionării sale.

Vedea cum omul ăsta, prin şuvoiul de cuvinte care se revărsa din el, se pusese la adăpost, într-o siguranţă care nu numai în fata ei, căreia îi vorbeşte, ci în fata oricui din

univers nu are, nu poate avea niciun fel de acoperire.

Asta arată mult curaj.

Ceea ce avea totuşi un anume farmec.

Să stai într-un tren si să vorbeşti asa, în pustiu.

Nu se referă la mine, nu mă priveşte pe mine. O astfel de frumuseţe, aşa o încurcătură nu mă ating. Indiferent cui i-ar fi povestit viaţa lui reală sau imaginară, unui necunoscut sau oricui pe lumea asta, în realitate propriei sale obsesii îi vorbea atât de agitat, bâlbâit şi fragmentat.

Şi iarăşi n-a înţeles cum putea să se întâmple.

Cum a ajuns ea în proximitatea unei asemenea fiinţe nenorocite, fir-ar al dracului să fie.

Ce fel de forţe de atracţie, ce energii funcţionează în univers, sau cine aranjează astfel lucrurile, ce fel de zeitate le rânduieşte.

A ajuns într-un spaţiu vid, unde nimeni

nu-1 putea urma, cu atât mai puţin ea. în cel mai bun caz atâta poate să facă, să-l asculte cu răbdare. Măcar să-si înfrâneze sila si

reţinerea până ajung la Vâc.

De ce oi fi visat eu cu mult înainte sarcina asta imposibilă. Dacă privim raţional, este o simplă schemă de terapie. Nu numai că ar trebui să suporte apropierea celuilalt, ci să şi profite de asimetria prestabilită ce decurge din natura relaţiei. El poate să spună braşoave cât poftеşte, să fabuleze, să se înfurie, să plângă în hohote, să exagereze, să deformeze adevărul, să mintă în voie, să seducă sau, fie brutal, fie cu gingăşie, să spună adevărul, având în vedere că îndrumătorul său spiritual, liber ales, trebuie să arate acelaşi interes şi aceeaşi compasiune faţă de toate aspectele vieţii sale.

Iar ea ar trebui să-l accepte pe celălalt ca parte a fiinţei sale, deşi nu-i este nici rudă, nici prieten, iar iubit în niciun caz nu-i poate

fi.

Intr-adevăr, sub ei se căsca miraculosul hău stelar al elementelor lipsă.

Ce tot vorbeşte, Doamne Dumnezeule,

cum aş putea eu să-l urmăresc, ce să facă

ea cu vorbăria asta grosolană care-i inundă conştientul.

Nici măcar n-avea unde să depună în conştientul ei majoritatea celor relatate.

Putea să le perceapă exclusiv simbolic. Experienţa ei de viaţă e lacunară, experienţa în dragoste, zero, nimic, abia câte ceva, pentru epoca respectivă şi la vârsta ei, astea fiind considerate într-adevăr nimicuri.

Insă, fără nicio prejudecată, conştiinţa şi sufletul ei lucrau precum o fabrică-gigant.

Urechile nu poate să şi le astupe, raţiunea nu şi-o poate stinge ca pe un întrerupător, deşi aude şi vede numai lucruri pe care nu le înţelege în totalitate şi, înainte de toate, n-o privesc. Totuşi îl urmează, cu puţina ei raţiune, ca un căţeluş flămând.

Se ruga să n-aibă de-a face cu el.

Să înceteze atracţia acestui chip frumos.

Astfel se răzbună faptul că interesul ei nu este înainte de toate impulsiv, dar nici filozofic, ci de natură picturală, artistică, proporţia, fizica secţiunii de aur, armonia formei o cucereşte, şi nu efectul asupra auzului sau dizarmonia raţiunii.

Bărbatul ăsta este derutant, vrea să fie derutant, vrea s-o ademenească, s-o atragă în ceva, în vreo porcărie de care ea nu vrea să aibă parte şi, în timp ce se cufundă cu voluptate în atracţia lui, mai degrabă şi-ar dori să-şi părăsească până şi epiderma.

Să-şi ţină gura odată, ăsta-i un porc, o jivină, un animal.

Toate simţurile, întreaga ei fiinţă protestau împotriva lui, în timp ce-şi spunea cât e de cretină. Cum pot să compar un astfel de monstru uman cu un animal.

Cu toate că nici tăcerea lui n-ar fi fost mai suportabilă.

1-a acceptat şi interpretat fără rezerve asocierile, în cotloanele si arhivele corespunzătoare ale minţii aşezând cuvintele inteligibile, cu tot cu accente, ale celuilalt,

adică însăsi tehnica relatării. Niciun detaliu nu i-a mai rămas străin sau pasibil de uitare.

In orice caz, ca domnişoară îndărătnică si bine educată, si-ar fi dorit oricând contrariul. Nici defectele de vorbire, greşelile de limbaj, confuziile, credinţele, trecerile la dialect nu erau nesemnificative pentru ea. Sau argoul la modă, care se

lipise de el în fabrica de pâine, de la ceilalţi muncitori, şi pe care-1 folosea nelalocul lui, mai bine zis în propria sa interpretare.

Ca la oricare altul, limbajul lui se baza pe sonorităţi greşite şi neînţelegerea termenilor.

De parcă nici propria lui limbă maternă n-ar fi reuşit să şi-o ordoneze în cap. Sau de parcă ar fi relatat lucruri pe care nici el însuşi nu le înţelesese, ele nefiind de înţeles cu mintea întreagă.

In realitate, persoana asta numită Piroska Mfrăk sesizase mult mai mult din cealaltă persoană decât ar fi putut să contabilizeze în mod obiectiv drept cunoştinţe despre celălalt.

Cu această întâlnire întâmplătoare se împovăraseră reciproc.

Se hurducăiau pe linia de plutire, în timp ce principiul de funcţionare al gândirii şi al obsesiilor celuilalt îi devenea tot mai limpede. Pusese mâna pe cheia de la lacătul diavolului. Modul lui de funcţionare plin de trucuri îi acaparase nu numai raţiunea, ci şi întreaga fiinţă. Timp de clipe lungi fusese nevoită să se îngrozească de ea însăşi. Trupeşte simţea pentru el chestii ruşinoase, îl dorea. Mai pe de-a dreptul, i se făcuse poftă de el, ceea ce pentru ea

nu era ceva cunoscut, mai ales faţă de o fiinţă extremă ca asta, nu, deloc.

La urma urmei, şi în cazul ei, potenţialul senzual şi emoţional îşi spunea cuvântul. Ceea ce în general n-are nicio legătură cu emoţiile din spusele celuilalt, oricât ar fi acestea de pline de întorsături extravagante, elementare si fascinante ori încărcate de locuri comune, drept urmare plictisitoare de moarte.

Numai simpla ei capacitate empatică ce funcţiona ca un reflex necondiţionat o lega de el, nimic altceva.

Problema ei era că, oricât s-ar fi împotrivit, nu putea să nu-1 urmărească cu interes pe infractorul ăsta.

Cu toate că ar fi fost mai bine să-l ţină la distanţă, să-l numească scursură. Să se ridice şi să plece din apropierea lui. Şi mai bine ar fi fost să-l someze pe el să plece. Ce treabă am eu cu tine, măi ou clocit. Acest ou clocit îi venise în minte involuntar, ce să fac eu cu un ou clocit.

Numai că nici măcar în vis nu ştia ce înseamnă aproapele şi cu ce se mănâncă departele, darămite într-o dimineaţă banală ca asta.

Era de parcă prin întrebările ei l-ar fi

dirijat printre macazuri, dar nu numai pe el, ci şi pe ea însăşi. Pe ăsta pe-aici, pe ăla pe- acolo să-l dirijeze. In timp ce se tot schimbă macazurile, n-are timp să evalueze dacă-i bine ce face. Celălalt o urmează. Gonesc mai departe pe alte perechi de şine. Cu toate că nu ştie încotro. Ei bine, păi la Văc. Oare ce catastrofa ne aşteaptă.

Oricum ai privi lucrurile, sentimentul în sine, febra relatării şi constrângerea elementară a acceptării, în ceea ce o priveşte pe ea, nu sunt reciproce.

Unui individ ca ăsta nu vrea să-si povestească propria ei viaţă, în schimb.

Nu vrea să aibă nimic de-a face cu el.

Adevărul e că asupra acestei femei tinere pe nume Piroska Mfrăk plutea blestemul sau binecuvântarea reciprocităţii. Despre care nimeni n-avusese cunoştinţă până acum, atunci de unde să fi ştiut ea, dacă nici măcar nu fusese încă îndrăgostită.

Sârmâny ar face o mare greşeală dacă ar lua-o ca asistentă.

Ea într-adevăr nu e adecvată pentru această meserie.

Toate, dar absolut toate le învaţă abia acum.

Soarta o copleşise cu nevoia nebună de reciprocitate, în timp ce celuilalt îi confiscase sau îi afurisise aproape orice calitate necesară pentru ceea ce s-ar chema capacitatea durabilă şi reciprocă de ataşament emoţional.

Oamenii tineri adesea se sperie de-a binelea realizând că şi într-o fiinţă armonioasă ca formă şi culoare poate sălăşlui răul, si că ar fi în stare chiar să-l si lase liber.

În ***celălalt*** ăsta nu sălăsluia bunătatea, de atâta a reuşit să-si dea seama, în ciuda învelişului.

De parcă frumuseţea corporală ar putea fi asociată exclusiv cu bunătatea.

Peste câteva zile, când părintele Jonâs, la ora stabilită, îi aştepta în picioare în încăperea cufundată în semiîntuneric ce se deschidea din sacristia inundată de soare, Piroska Mirâk se gândea cu mare bucurie că acum, în sfârşit, va putea depune la garderobă paltonul ăsta mult prea greu, adică povara acestui individ iremediabil dezorientat si sucit.

Deşi străinul i se încredinţase asemenea unui copil care-şi încredinţează capul bălai mâinilor frumos rotunjite ale educatoarei.

Ar fi urmat-o oriunde.

Numai să poată fi puţin împreună cu ea. în timp ce pentru Piroska era foarte clar că totul e aparenţă, niciun cuvânt nu-i adevărat din toate astea. O exagerare, totul. Teatru. Iar ea ar fi doar o simplă recuzită a unui prolog teatral.

Obiectul si unealta unor fantezii frumos colorate.

Stând aici, în fata lui, în trenul ăsta mizerabil de navetişti care, în ciuda ferestrelor deschise, continua să pută, vedea că fiecare celulă a acestui om nefericit, întregul înveliş perfect al trupului său erau suprasaturate de o indiferenţă cosmică, de fanteziile şi impulsurile unei violenţe criminale.

In mod sigur are înclinaţii spre bunătate, cum să n-aibă.

Dar se va dezice de ele si o s-o comită.

N-o să-l poţi opri din drum tocmai tu.

Ori a ucis sau a violat deja, fără să mărturisească nimănui, şi n-a fost prins, ori urmează să ucidă, fiind si asta o căutare a bunătăţii, o să ucidă, femeie sau bărbat, om sau animal, o să ucidă si o s-o facă în asa fel încât nimeni n-o să-l descopere.

Pe el nimeni nu-1 bănuieşte.

Iar dacă nici asta nu-i reuşeşte, căci nimic nu-i reuşeşte, la urma urmei e un fazan, atunci o să se sinucidă.

Si nimeni n-o să observe. Nimănui n-o să-i lipsească, nici cât negru sub unghie.

însoţit de câteva formule de politeţe, s-a grăbit să predea paltonul părintelui Jonâs.

La fel de hotărâtă precum îl pregătise cu câteva zile înainte.

Părintele Jonâs a făcut gestul binecuvântării, drept semn să se ducă, poate să plece, şi-a făcut treaba, acum poate să plece liniştită.

Dintr-un motiv oarecare numea cabinetul ăsta ciudat dintre sacristie si nava bisericii

garderobă. Unde înainte de ne spectacol putem lăsa paltoanele.

In orice caz, marele spectacol abia acum urmează. întunericul dens înghiţise luminiţele candelabrului.

După cum e scris.

Cu toate că aici n-avusese cum să vadă vreodată vreun cuier. La ce să fi servit un umeraş sau un cârlig într-o biserică.

Posibil să fi fost vreo rămăşiţă a unei fantezii din copilărie, cum că ar fi fost garderoba unui teatru şi că s-ar putea agăţa ceva aici, poate lambriurile lustruite din lemn îi declanşaseră această asociere mentală.

La urma urmei omul tot dezbracă ceva când intră într-o biserică. îşi extrage gândirea din mecanismul de care se plictisise al acestei lumi, încredinţând altcuiva substanţa. Dar mai mult decât atât, ea avea o relaţie mai intimă si, înainte de toate, mai obiectivă cu propria-i biserică. S-ar putea spune că o folosea ca pe orice obiect uzual. Şi nu de parcă raţionalitatea şi spiritualitatea ei ar fi fost contradictorii.

Când a ieşit pe uşa sacristiei văruite în alb ce strălucea în soare si, eliberată de sarcina ei,

s-a pomenit, fericită, în curtea parohiei umbrită de castani sălbatici, pentru ca, în sfârşit, fără alte responsabilităţi, cu coşul agăţat de braţ, să poată pleca în grabă la nea

Maracsek, măcelarul, care în tinereţe practicase luptele libere, el însuşi numai carne tare, precum cărnurile, orice carne ar fi fost, pe care le izbea cu barda şi le felia cu dibăcie, fost campion regional, carne pe care o primea de dimineaţă, era de parcă, o dată pentru totdeauna, s-ar fi eliberat.

Si să n-o mai intereseze decât vara asta lejeră sau ce să gătească duminica. Şi nicio disponibilitate de identificare, nicio responsabilitate.

Să vină prietenii, cu maşinile lor vechi, s-o ia.

Să meargă în excursii de mai multe zile, cu bicicleta, cu vaporul, oriunde.

La Sirena din Leânyfalu, să danseze.

Să vâslească în keelboaturile lor, s-o ia si so ducă pe malul stâng, la Pilismarot.

Nimic n-o mai obligă la nimic.

Ea nu e psiholog şi nici prin cap nu-i trece să se facă psihiatru. Degeaba o încurajează Sărmăny, poate să spună ce vrea, ea nu se va lăsa sedusă de o profesie atât de lipicioasă. Ea e de părere că nu e psihoză, nici nevroză, îi spusese repede părintelui Jonâs. O traumă psihică intr-un trup aparent sănătos. O acumulare de traume grave care, mai devreme sau mai

târziu, vor duce la crimă. Ce altceva ar putea fi sau ce ar putea fi altfel.

Dar că, până la urmă, o să se sinucidă dacă nu va putea ucide, asta nu i-a mai spus- o părintelui Jonâs. Poate ar fi chiar bine să se sinucidă, măcar alţii ar fi cruţaţi.

Nu putea s-o spună cu voce tare, nici să aducă vorba, căci posibil ca baiul să fie mult mai mare. Părintele Jonâs o să-şi dea seama imediat, de asta ar vrea să-l aducă la el.

Părintele Jonâs a încuviinţat din cap, bine, fetiţa mea, bine, frumos din partea ta, o să ne uităm, observăm, vedem ce putem face pentru mântuirea sufletului său, mâine să mi-1 trimiţi pentru ***benedictio.***

O să vedem ce si cum, că rău n-o să-i facem. > 3

Din păcate, singur nu vine, cu asta m-a şantajat, că singur nu se duce la părinte.

Atunci adu-1 frumuşel la mine, Piroska, dă curs acestui şantaj, fetiţa mea, precis că are un bun motiv pentru asta. Aşa cum spui, nu putem să-l lăsăm baltă. > 33

Să nu se supere părintele, însă ea se teme de şantajistul ăsta, un pericol chiar şi pentru el însuşi. Nu-i face nicio plăcere să-l conducă aici. Pentru ea fiecare pas e

dureros. Fiecare cuvânt. Mai simplu zis, nu vrea să se afişeze prin sat în compania lui, nici să stea în apropierea lui. Nu vrea să-i iasă vorbe. Şi aşa a fost mai mult decât destul. Tot ce s-a întâmplat până acum.

Ea ştie că asta e o slăbiciune penibilă, îi e penibil s-o şi spună, dar nu poate să treacă peste slăbiciunea ei. Mai bine ar trimite-o părintele pe sora Maria după el.

Aia l-ar pune de-a binelea la punct, chiar şi în timpul unui drum atât de scurt.

De asta au râs puţin, de faza cu Mariska.

Amândoi o considerau amuzantă pe Mariska, pe care părintele Jonâs o numea sora Maria de faţă cu străinii. In ciuda însuşirilor ei proaste, numele ăsta îi atribuia un oarecare prestigiu, devenind astfel sora tuturor. Toţi cei care respectau cât de cât cuvântul părintelui Jonâs aşa-i ziceau în public, sora Maria.

Care într-adevăr, repezit şi brutal, îi punea la punct aproape pe toţi. Era o persoană de neînduplecat. Cu două capete mai înaltă decât părintele Jonâs, o fiinţă numai oase, în eternele ei şorţuri şi capoate înflorate. Din când în când şi părintele Jonâs încasa câte-un perdaf.

Nu înţeleg de ce te codeşti, fetiţa mea, căci după câte mi-ai povestit, de zile

întregi nu faci altceva, i-1 smulgi din mâini nenorocitul ăla de căţel, stai cu el în tren, îl ocroteşti, după câte văd nu te-ai mai ocupat de altceva în cuget şi-n simţiri.

Şi atunci ăia câţiva metri încolo sau încoace chiar că nu mai contează.

Ceea ce era adevărat, Piroska n-a mai zis nimic, nu l-a contrazis, după care amândoi au izbucnit în hohote de râs.

Până şi în vis tot de el fusese preocupată.

Bine, atunci încă o dată, numai de data asta, o să i-1 aducă mâine-dimineaţă, în schimb părintele Jonâs să accepte că ea nu mai vrea să audă de el, nu mai vrea să-l ocrotească.

Nici de asta nu pot să te asigur, fetiţa mea, pentru că nu e treaba mea să asigur, indiferent pe cine, de ceva atât de inuman. Să nu uiţi asta, pentru că atunci uiţi şi de indulgenţă.

De asta iarăşi au râs, pentru că într-adevăr aşa era, Piroska s-a şi speriat de acest râs
împreună.

Părintele Jonâs nu putea să ştie şi nici să promită nimic. N-avea chemare pentru speculaţii, vorbea întotdeauna numai ce era nevoie. Nici acum nu se întreba că oare de ce ar avea nevoie brutarul ăsta de

orice fel de ***benedictio.*** Tăcea la fel cum tăcea aproape oricare altul. Insă independent de asta, amândoi ştiau despre ce nu vorbesc. Pe de altă parte, nu se putea tace astfel încât în trei zile să nu fi ştiut toată lumea, si atunci tăcerea nu mai este comună. Aşa ajungea orice veste măruntă la turnătorii profesionişti, ei o dădeau mai departe pe cale oficială, dar autorităţile se făceau că nu ştiu care-i treaba cu ***benedictio*** ăsta răsfutut.

Ştiind toate astea, pentru un timp Piroska scăpase totuşi de sarcina ei împovărătoare.

De tema ei de casă, cum o numea.

O făcea suficient de fericită vara parfumul uşor al petuniilor dimineaţa.

Recunoaşte că părintele Jonăs este mai înţelept decât ea, însă tot nu-i mai pasă de tânărul ăsta si de soarta lui.

Nici vorbă să meargă la poliţie. Nici părintelui Jonăs nu putea să-i spună toate detaliile.

Face ceea ce va face.

Cu toate că luase la cunoştinţă cu stupefacţie noua ei experienţă, cum că ea îi expediase propriei biserici un criminal.

Chiar şi aşa, nu mai voia să se lupte cu sarcina asta imposibilă. Individul ăsta fără speranţă se lipise de ea, dar ea se

scuturase de el, lipitoarea asta n-o să-i sugă ei sângele, că o va smulge şi o va arunca. Prefera să se amuze de visul ei, de uşurătatea văratică a soluţionării acestei sarcini imposibile, cât de mult o menajase visul, cât de magistral îi ambalase pilula amară.

Şi pentru părintele Jonăs din garderoba bisericii va fi o întrebare dificilă. Cu toate acestea, nici măcar nu putea să-şi închipuie un bărbat mai bun si mai vrednic decât părintele Jonas. încă dinăuntru, din grădina bisericii îngrădită cu un zid de piatră, înainte de a păşi în stradă, îi devenise mai clar ca niciodată la ce serveşte un supervizor în analiza sufletului.

Ca nu cumva vizionarul s-o dea în bară cu viziunile sale false, de asta e nevoie de un supervizor, pentru că lucrează cu materie vie şi nu cu astre îndepărtate.

Scormonise în materie vie.

Stătea tâmp în soarele amiezii, portofelul ei roşu zăcea pe pietrişul din curtea bisericii, cărat aici de pe malul Dunării şi, în timp ce se descălţa de sandalele stricate, chinuindu-se să se ridice, nu pricepea ce se întâmplase, cum de s-a putut întâmpla, apoi şi-a dat seama, căderea fusese cam nefericită, se julise

de-a binelea la genunchi, o să curgă sânge.

Tocul de la sandalele ei roşii s-a rupt.

Bine, accept, asta mi-e pedeapsa, dar cine şi pentru ce mă pedepseşte. Deşi era clar că ar fi avut o nevoie arzătoare ca toate cele întâmplate, tocul rupt, pedeapsa, părintele Jonâs, să le discute cu Julia, fie şi ulterior.

Se lipea de profesoara în vârstă, cu tot cu gândurile şi sentimentele ei, la fel cum se lipea tânărul ăla jalnic de ea. In timpul discuţiilor despre studiile de caz, râdeau des împreună cu Julia Sârmâny. Erau râsete foarte ciudate, de natură profesională. Ca să nu plângă, să nu pomenească de soartă, să nu spună fir-ar al naibii să fie şi să nu invoce niciun fel de zeităţi.

Dacă va reuşi să-şi facă o programare.

La Sârmâny nu te puteai duce numai aşa, pe nepusă masă, ca la părintele Jonâs. In primul rând ar trebui să-şi spele cumva rana.

Tocul sandalei roşii atârna. Se uita la el, râzând în sinea ei, gândindu-se cum a fost posibil să i se întâmple aşa ceva tocmai din cauza băiatului ăstuia mare al lui Torpike.

Apoi şi-a scos şi cealaltă sanda.

Fir-ar al naibii, îşi tot repeta, chicotind. Tocmai după ce scăpase de paltonul ăla împuţit, căci orice am zice, băiatul lui Torpike puţea, nu glumă, să-şi rupă tocul. M-am făcut de râs. Nu i se părea corect. Ruperea tocului nu se putea considera un semn divin. Un avertisment de râsul lumii. Dar referitor la ce şi de la cine. Mai degrabă se simţea grozav de stingherită de stinghereala ei. Nu poţi să umbli pe pietriş în pantofi cu toc.

O să umble desculţă, ducându-şi sandalele în mână. Iar rana o să şi-o şteargă cu salivă.

Nici părintele Jonâs nu ştia la ce servise iniţial cabinetul fără ferestre ce se deschidea din sacristie si ducea în biserică, si unde, în veşminte de slujbă, îi primise în picioare pentru ***benedictio.***

Iar acum iată-1 aici, singur cu bărbatul ăsta tânăr, care părea deosebit de neajutorat şi dezamăgit.

Stătea cu braţele atârnând, bietul de el, în timp ce părintele Jonâs îl privea îndelung, în tăcere.

Acum îl avea pe părintele Jonâs lângă el.

Ca unul care nu s-ar fi aşteptat la asta.

Părintele Jonâs şi singurul lui scaun.

Era un scaun ţărănesc, din lemn, făcut

prin canelare. Ceea ce la noi însemna că scaunul, la fel ca toate lambriurile din încăpere, din lemn închis la culoare, n-avea niciun cui sau şurub, ci numai îmbinări.

Părintele Jonâs nu vorbise niciodată cu nimeni despre această descoperire a lui. Faptul că scaunul era construit şi asamblat fără nicio piesă ajutătoare făcea parte din misterul micii încăperi impozante.

In caz că i s-ar face rău cuiva, să aibă pe ce să se aşeze. Până i se aduce un pahar de apă rece din sacristie. Numai de aia se afla aici un scaun. A vrut, fidel spiritului cabinetului, ca scaunul să n-aibă cuie, să fie un scaun din lemn canelat.

Respectivului să i se dea de băut, să fie sprijinit ca să nu cadă, să fie aşezat pe scaun, cu o batistă să i se umezească gâtul, ceafa, fruntea.

Erau pregătiţi pentru orice eventualitate.

Totodată scaunul să nu fie prea comod.

Iar el îşi organiza ***benedictio*** astfel încât, pe cât posibil, să mai fie cineva în sacristie, iar uşa să rămână pe jumătate deschisă.

In timpul acestui ***benedictio*** să existe o deschidere vizibilă spre lumină, spre lumea din exterior.

Sub tavanul pe care se sprijinea clopotniţa, sacristia avea trei ferestre boltite, secţionate radial. Se putea vedea lumina celor trei puncte cardinale. Lumina inunda încăperea dinspre miazăzi şi răsărit împreună cu o licărire răcoroasă dinspre miazănoapte. De aici să intre în cabinet numai zgomotele stinse ale diferitelor îndeletniciri, nu însă vorbe sau conversaţii.

In semiîntunericul intim din cabinet, nimeni să nu se simtă închis aici împreună cu părintele Jonâs.

Sau să fie deranjat de ceva de afară.

Nu-i vorba să nu scoată vreun sunet, asta era dispoziţia părintelui Jonâs, dar în timpul ***benedictio*** să nu dea din gură, să nu clămpănească doi sau trei deodată.

Nu există situaţie excepţională, totul se desfăşoară cât se poate de bine şi de normal, rămânând aşa până la împlinirea timpului. Nici cuie, nici şuruburi, nici clei, nici în scaun, nici în lambriuri. Ca nimic să nu tulbure tipicul slujbelor.

în sacristie trebăluiesc femei, balamalele celor două usi ale şifonierului mare cu

y y

intarsii meşteşugite scârţâie, femeile scot şi bagă năframele pentru altar, hainele pentru slujba religioasă, cămăşile

apretate, iau câte una s-o mai calce puţin, căci se pare că părintele stă prea mult pe cur, în loc să se ducă din când în când la plimbare, şi se şifonase în spate, trebuie să dea cu aburi. La un moment dat, Mariska trebuie să treacă dincolo, în cabinet, cu bordurile de dantelă proaspăt apretate întinse pe braţul ei sau cu năframa bogat împodobită cu ajur şi bine călcată. Ca să nu mai aibă dungi de la îndoituri.

La noi lucrurile merg aşa cum trebuie, femeile zornăie şi zdrăngănesc, curăţând obiectele de cult. In timp ce umplu vazele, clipocit de apă, pe care o iau, cu un clinchet care răsună în spaţiul mare şi luminos al sacristiei, dintr-o găleată smălţuită.

Atâta le e suficient celor dinăuntru pentru a-şi păstra mintea limpede.

Şi florile le aranjează tot aici, în sacristie, ca după aia să le ducă la altar.

După ce se va fi terminat ***benedictio*** din cabinet.

Cei veniţi pentru ***benedictio*** nu s-ar fi gândit că intenţionat este atâta mişcare pe aici, însă aşa era, intenţionat.

Mai era important ca patrafirul părintelui Jonăs să-i încadreze frumos gâtul şi să nu fie proaspăt spălat. Patrafir

de mătase proaspăt spălat, nici el nu ştia de ce, nu-şi punea pentru ***benedictio.*** Ar fi putut, nu exista vreo dispoziţie liturgică referitoare la asta, însă simţul său social nu-i permitea.

Apariţia lui să nu fie prea festivă, să nu le pară prea străin celor veniţi adesea de departe, cu hainele şifonate şi pantofii murdari de noroi.

Insă uşa înaltă, cu două aripi, ce dădea în spaţiul bisericii o închideau cu grijă, urmând dispoziţiile concrete din ***Rituale Romanum.***

Ceea ce părintele Jonăs, ghidat de modul de exprimare al episcopului Gâspâr Hillarius, numea cu consecvenţă ***benedictio*** în sensul procedural al cuvântului nu era ***benedictio.*** Asta o ştia toată lumea, cel puţin aceia din dieceză care aveau de unde să aibă cunoştinţă de astfel de chestiuni conceptuale confidenţiale.

Binecuvântarea, adică ***benedictio***, ar fi putut cel mult să finalizeze procesul de ***purgatio*** printr-un rezultat incert. Dacă ***purgatio*** nu are finalitate, atunci, prin definiţie, nu-si are rostul. Atunci nu există binecuvântare. Si atunci, teoretic, n-ar trebui

să folosească această denumire generică pentru ceva la care nu se referă. Pentru că

atunci este prezentă absenţa neplăcută a binecuvântării. Oare cum va evolua ***purgatio,*** asta nimeni n-ar fi putut spune dinainte. Când va avea, când va fi posibil să aibă ***benedictio*** drept finalitate. Insă până atunci trebuiau să apere euharistia completă sau cel puţin să ţină departe sufletul necurat, pentru ca nu cumva, din cauza răutăţii făţişe ce se răspândea tot mai mult, să fie nevoie să sfinţească din nou biserica.

Cheia uşii înalte, cu două aripi, ce dădea în nava bisericii o lăsau în broască.

Şi, cu mari precauţii, o şi răsuceau.

Acolo să nu fie intrare liberă din cabinet, nici măcar din întâmplare să nu se poată intra, pe acolo să nu aibă nimeni ieşire, cale de evadare. Eventual deschideau usa asta cât să întindă Mariska pe altar năframa proaspăt spălată şi apretată, iar Mariska avea destulă experienţă încât să recunoască eventualele pericole după vocile şi zgomotele înfundate ce se auzeau din cabinet. Ştia când se poate sau când e recomandabil să treacă prin cabinet pentru a merge în nava bisericii.

Urletele puteau fi periculoase, însă mai periculoase erau tăcerile îndelungi. Pereţii încăperii folosite pentru procedura de ***purgatio***, căreia părintele îi spunea cabinet şi despre care, în afară de el, nimeni nu ştia ce e, erau îmbrăcaţi din tavan până la podea în lemn închis la culoare si foarte lustruit si, din acelaşi lemn preţios, poate castan, împodobiţi cu o cruce uriaşă. Foarte probabil ca şi crucea să fi provenit din perioada în care fusese construită biserica. De parcă învelişul de lemn ar fi fost făcut pentru vreun castel englezesc. De culoare brun-roscat, lustruit cu dichis. Probabil rodul mai multor sute de ore de muncă. Timpul nu-i dăunase luciului acestuia perfect. Iar crucea avea particularitatea că nu exista ***corpus*** pe ea şi nu era agăţată de un cârlig, ci se îmbina în cinci locuri cu învelişul de lemn şi, prin el, probabil şi cu peretele.

Iar elementele învelişului de lemn erau fixate pe pereţi cu pene din lemn bătute în dibluri.

Ochii părintelui Jonâs simţeau lipsa acelui ***corpus*** de pe cruce. Nu că trupul lui Isus ar fi fost dat jos eventual mai târziu, ci că nu exista nicio urmă că ar fost vreodată

acolo. Nicio urmă de cant, nici de pană, nici de îmbinare, nici de şurub, nici de cârlig nu trăda faptul că ar fi fost vreodată un ***corpus*** pe cruce.

Pentru că atunci pe ***corpus*** trebuiau să fie cuiele grosiere de fier.

încă de mic copil se gândea adesea la asta. Poate tocmai de aceea si-a ales cariera

bisericească în loc de viaţa reală, din cauza acelor cuie de fier. Ca ***novitius*** fusese pur şi simplu posedat de cuiele astea, atât de multă durere îi provocaseră în tot trupul. Văzând cum făurarul din Bakony preschimba, cu un ciocan, bucata de fier incandescent într-un cui, izbucnea în hohote de plâns. Atât de pătruns fusese de patimile lui Cristos şi de ultimele lui cuvinte de pe cruce, încât era de temut că, din cauza acestei hipersensibilităţi nevrotice, nici n-o să poată fi hirotonisit preot, pentru că palmele şi labele picioarelor sale vor sângera de la cele patru răni ale lui Isus Cristos. Ii apăruseră pete roşii pe piele. Dar asta n-o ştia nimeni, în afară de

confesorul său. Totul a durat câteva săptămâni, după care pe cât de neaşteptat apăruseră, pe atât de repede şi dispăruseră, însă inflamaţia persistentă lăsase în urmă răni adevărate pe pielea lui.

Poate de aceea nu exista ***corpus*** aici, ca să nu fie nevoie să se bată cuie în cele două palme şi în labele celor două picioare

încrucişate, în carne si în lemn.

Patimile lui Isus şi moartea lui pe cruce să nu atingă lemnul şi pereţii, să rămână imaculate, neatinse de orice suferinţă trupească.

Din tavanul înalt cu bolta ascuţită, prins de o funie barocă din mătase bordo, groasă, răsucită şi pe deasupra împodobită cu crinii
Bourbonilor, atârna un candelabru de lemn de forma stelei lui David în şase colţuri, simbolizând unitatea indestructibilă dintre substanţa divină şi cea umană. Nici asta nu era de înţeles pentru părintele Jonăs. Cum or fi ajuns aici Bourbonii cu crinii lor. Odinioară în candelabru ardeau lumânări, până când biserica a fost electrificată. Mai târziu, cablul electric a fost pur şi simplu ascuns în mănunchiul gros de funii de mătase. Biserica noastră, construită în stil clasic, datează de pe la mijlocul secolului al optsprezecelea. Construită cu pretenţii, dar amenajată modest în interior. Cu picturi proaste, statui stângace, la fel ca în oricare biserică a aşezărilor foarte sărace din zonă.

Primul preot paroh al bisericii o construise aiurea. Rămăseseră mai multe însemnări cum că mereu se terminau banii si atunci

punea şi el mâna să ajute. Trebuie să fi fost
un suflet pur. Mergea cu ei, pe drumul de
şase stânjeni, la muncile câmpului sau la
prăşit via bisericii. Numai cinci rânduri avea

via bisericii. Omul ăsta brav si binevoitor n$_y$ avea cum să aibă nicio legătură cu niciun fel de castel sau cabinet, el n-avea cum să fi proiectat aşa ceva pentru aici.

Iar ctitorul bisericii cum să fi traversat Dunărea ca să vină aici, când nici măcar un
bac nu exista pe atunci. Omul ăsta inimos nici nu apucase sfinţirea bisericii sale.

Urmaşul lui a murit înainte ca aşezarea să
fi fost electrificată. Abia pe la mijlocul anilor treizeci fusese tras curent electric în biserică
şi, puţin mai târziu, în sat. întâi numai în casa notarului, apoi în vilele de pe mal şi în cele două castele superbe de vânătoare.

Părintele Jonâs, făcând pe scafandrul printre actele şi însemnările bisericeşti, n-a găsit nicio însemnare sau explicaţie referitoare la destinaţia cabinetului cu tavanul disproporţionat de înalt, frumos boltit şi cu pereţii placaţi cu lemn nobil. Oare de ce fusese construită acolo, între

sacristia prea mare şi nava de dimensiuni modeste a bisericii.

Avea o presimţire rea, însă n-a amintit-o nici măcar excelenţei sale, domnului episcop. Cotrobăia în linişte prin arhive şi se interesa precaut printre preoţii parohi din împrejurimi. Nu i-ar fi trecut prin cap să-l întrebe pe Toth Tolosy. Deşi preotul reformat ar fi ştiut răspunsul. Nu erau chiar prieteni la cataramă, însă aveau reciproc grijă să rămână în relaţii cordiale. Aveau în comun adversarii, mulţimea de militanţi anticlericali fără minte şi mulţimea de cadre comuniste recent trimise pe capul lor.

Conflictul lor comunitar nu putea să devină o unealtă în mâinile comuniştilor.

Atâta vreme cât ăştia se aflau acolo, trebuia, aşa-zicând, să se aibă bine cu Tolosy.

Lui îi prindea bine încăperea asta pentru ***benedictio***, pe care, teoretic, ar fi trebuit să-l numească ***purgatio*** sau ***purificatio.*** Conform dispoziţiilor episcopului, evitau expresia din limba maghiară corespunzătoare procedurii, adică exorcism. Nu cumva să se ducă vestea si să intre într-un conflict fără sens cu

autorităţile lumeşti.

Intr-atât se temeau de asta, încât ar fi fost de preferat să-şi alunge din conştiinţă până şi simpla posibilitate a manifestării trupeşti ale forţelor răului, împreună cu folosirea sinonimelor pentru răutate. Ceea ce totuşi nu se putea.

Excelenţa sa Gâspar Hillarius, episcopul de la Vâc, fusese atât de isteţ încât să repună în funcţie, aşa cum scrie la carte, această procedură care cam ieşise din uz în rândul ritualurilor bisericeşti, însă pentru un timp, nu ştim pentru cât, probabil mult, să elimine noţiunea din vocabularul oficial al diecezei.

Despre exorcism, ***exortio***, nu se vorbea deloc. Nici despre ***vexatio*** sau ***obsessio.*** Nici în limba maghiară. Nici măcar între ei.

Dacă într-un anume context aminteau de Satană, atunci foloseau cu precădere denumirile cunoscute din Vechiul si Noul Testament, Lilith, Ispititorul, Belial, Prinţul întunericului, Domnul îngerilor răi, Tatăl tuturor minciunilor, Stăpânul lumii. Adică Domnul Văii Plângerii, în care ne-a fost dat să trăim Iară ieşire, într-o lume fizică si pustie.

Părintele Jonâs n-avea de unde să aibă însemnări despre eventualele cazuri

apărute. Nu se făcuseră statistici bisericeşti, nici
măcar în secret, deşi în anii aceia dificili numărul rătăciţilor sau al aparţinătorilor care se interesau precauţi despre asta crescuse exponenţial. Un om inteligent nu poate refuza ajutorul. Dacă medicaţia, psihoterapia şi şocurile electrice nu ajută, căci cum ar fi putut, eventual ar fi încoronat opera Stăpânului Adâncurilor, atunci, de cele mai multe ori, cei în suferinţă ajungeau la ei într- o stare deplorabilă.

Părintele Jonâs nu credea nicio secundă că el ar desfăşură o activitate ilegală, cu toate că, în secret, ea fusese proscrisă, interzisă de către autorităţi. Părintele Jonâs continua să facă ceea ce trebuia să facă.

Episcopul său concepuse noul regim lingvistic drept o măsură de securitate.

Nu si-a dat seama că, încetul cu încetul, apăruse un argou de care Satana, cine ştie când, cine ştie cum, avea să abuzeze întorcându-1 împotriva lor. Şi chiar dacă episcopul ar fi prevăzut asta, tot n-ar fi avut altă alegere. Căci nu numai faţă de lumea exterioară ostilă, faţă de întregul aparat al regimului trebuiau să rămână

discreţi şi precauţi, dar şi, uneori poate chiar mai mult, faţă de colegii lor din cler cu tendinţe reformatoare, cu intenţii de cooperare de-a dreptul bolnăvicioase şi cu înclinaţii spre delaţiune. Şi cine ar fi putut să prevadă aşa ceva, reacţia de recul a unei mari

oportunităţi umane. In ultimele aproximativ şapte decenii, ceea ce faţă de timpul istoric al Bisericii e o nimica toată, după dispute teologice vehemente, încetul cu încetul ritualul din practica pastorală s-a erodat. Clericii erau cel puţin la fel de reticenţi ca enoriaşii. Ca nu cumva să fie suspectaţi de ocultism sau superstiţiozitate.

Nu si-au dat seama de unde le vine această nouă reticenţă şi ce rezultă din toate astea.

Au fost copleşiţi de o credulitate contrară nu numai teologiei, dar şi concepţiei ştiinţifice asupra lumii.

Episcopul Hillarius nu considera prezenţa trupească a răului, activitatea sârguincioasă şi clandestină a acestuia, drept ingeniozitate poetică. Ori o metaforă pentru acţiunile lumeşti. El îl considera pe Satana fiul lui

Dumnezeu. Asa cum era el, cel mai

strălucit înger căzut al său. Cel mai mare adversar al Creaţiei. Lui îi datorăm cele mai glorioase păcate ale păgânilor. Etern în pustiirile sale. Pe care nicio fiinţă umană nu le poate ocoli.

A fost în stare să-l ispitească până şi pe Domnul nostru Isus Cristos, îndemnându-1, hai, aruncă-te de pe stâncă în gol. Atunci cum ar putea să-l ocolească acela care, intenţionat, clădeşte împotriva pustiirii sale.

După cum nici cazurile devenite cunoscute în dieceza sa sau experienţele sale personale nu trebuiau interpretate simbolic, ci considerate cât se poate de reale. Logodite cu ***physis.*** Erau grosolane şi corporale, întotdeauna neaşteptate şi nebune. Cineva îl sfâşie. Strigă cineva. El nu e singur. Cineva îl arde. Cineva suferă îngrozitor, văzând cu ochii. Cineva este cu el. îi sparge uşa, cu o rafală de vânt i-o smulge din ţâţâni. îl ia prin surprindere. îi răspunde din oglindă. îi scoate îmbucătura din gură. îi ia ceaşca din mână. Degetele lui sunt lipicioase, un fel de lipici care nu se poate şterge sau freca, deşi nu atinge nimic.

Pare că-i vorbeşte din desişul parcului de la palatul episcopal, unde se plimbă citindu- şi breviarul, iar când dă să se

aplece ca să audă, să înţeleagă sau eventual să-l vadă printre frunzele întunecate de iederă de pe zidul de piatră, atunci răsare pe neaşteptate din altă parte decât acolo unde paşii lui perturbă tufărişul impenetrabil. Ii trimite morţi în fereastră, să se uite la el de după sticlă. Şi în timp ce el vede în faţa ochilor cuvintele lui Aurelius Augustinus din ***Contra Academicos,*** traduce în cap aceste cuvinte latineşti tipărite pe hârtie artizanală în nişte expresii incredibil de necuviincioase, pe care eventual ca şcolar le auzise pentru prima şi ultima oară. Sau nu-şi găseşte însemnările recente, inofensive, apoi peste câteva ore le găseşte, mototolite şi lipicioase, pe covorul din biblioteca palatului episcopal, de parcă ar fi murdărit cu propriii lui muci cuvintele Sfintei Scripturi, deşi nu mai fusese de două zile în acea încăpere.

Azi e joi, luni fusese ultima dată acolo.

Cineva îl urmăreşte, nu e loc unde să nu-1

y ³

fi condus sau unde s-ar fi putut ascunde de el.

Nu numai îngeri buni stau în spatele meu, ci şi îngeri căzuţi.

Cu toate că nimeni altul nu văzuse pe

nimeni, nici în urma lui, nici înaintea lui, nici venind, nici fugind brusc.

In schimb zgomotul de paşi îl auziseră şi alţii, pe coridoarele lungi, mirosind a hârtie veche si sodă caustică, ale tribunalului districtual. Când urcau la etaj, le auzeau dinspre parter. Se juca, distrându-se, cu ei. Când coborau, atunci se auzeau de sus, de la etaj. Şi colegii lui, avocaţi lucizi, le auzeau. Insă orice uşă ar fi deschis la repezeală, de parcă ar fi vrut să surprindă un tâlhar sau pe însuşi Necuratul, coridorul rămânea pustiu, răsunând a gol.

Precis că se afla acolo sub altă formă.

Nu se poate să nu fi simţit după pielea de găină şi părul lor făcut măciucă.

Şi asta se întâmplă de zile, de luni întregi.

In fiecare noapte, de undeva, ceva mereu cade prin casă. Nu se găseşte nimic, nici în beci, nici în pod, care ar putea să cadă.

Il trânteşte la pământ, îl calcă-n picioare.

In văzul întregii familii îi scoate din gură îmbucătura fierbinte, altădată îi varsă mâncarea în poală, deşi nimeni nu apucase coada tigăii fierbinţi. Stăteau cu toţii în jurul mesei, nimeni n-o apucase,

tocmai voiau să rostească binecuvântarea mesei.

Ii scutură capul, îl scutură ritmic, în timp ce urlă blasfemii dezgustătoare, pe care el nu le-ar rosti niciodată, domnul reverend nici nu-şi poate închipui, urlu şi eu alături de el.

Urlu în locul lui.

Prin urlet devin una cu el.

Acestea din urmă i le făcuse unui profesor de fizică şi chimie, dezgustător de gras, întruna din sălile de clasă ale noii scoli din
Nagyborzsony, în cancelarie, la el acasă, în instituţiile unde, din cauza celor întâmplate, e citat să se prezinte, îl violează în mijloacele de transport care-1 transportă la sediul central al districtului.

Acest dascăl este o persoană care, deşi nu e atee, nu numai că nu crede în chestii din astea, la urma urmei este un om jovial, voluptuos, căruia-i place să bea, să mănânce şi să se împreuneze cu orice femeie, dar în ciuda tuturor experienţelor sale teribile, nici nu vrea să ia la cunoştinţă ceea ce totuşi i s-a întâmplat şi încă i se întâmplă.

Nu putea să spună că nu el face, dacă a făcut. Totuşi susţinea că nu el a făcut.

Deşi mai degrabă ar fi vrut să-şi retragă

această declaraţie stupidă, pentru că el a fost.

Şi la poliţie asta era cea mai mare problemă a lui, că nu putea să-şi asume, fiindcă nici prin gând nu i-ar fi trecut aşa ceva, şi nici de vrut nu poate să vrea. N - are cum să ştie, de unde să ştie dinainte ce vrea

ăsta de la el. Iar acest celălalt din el n-a dispărut numai aşa, fără o vorbă. Insă despre asta n-a vorbit cu nimeni, de teamă să nu-1 închidă pentru totdeauna din cauza acelui celălalt. Astfel că n-au făcut decât să-l concedieze de la şcoala unde predase, timp de săptămâni a tăinuit asta faţă de familie, de asemenea şi faptul că fusese pus sub supravegherea poliţiei. în fiecare dimineaţă îşi lua cu seninătate valijoara cu tezele corectate, îşi punea în ea gustarea frumos împachetată şi se ducea. Mergea mult, până ieşea din orăşel, nu cumva să-l vadă cineva, cu toate că, fiind pus sub supraveghere, n-ar fi avut voie să facă asta.

Odată fusese găsit pe câmp, valijoara zăcea ceva mai departe, plină cu excremente proaspete şi puturoase, probabil de la vreun câine.

însă faptul că gustarea lui împachetată

se afla în valiză şi pasămite câinele se căcase şi pe ea, nu numai pe caiete, părea destul de neverosimil.

Nici aparţinătorii, nici colegii, nici el însuşi, nici medicina sănătăţii mintale n-au putut să-l ajute.

A mai fost o femeie tânără din Vâc, o funcţionară care trăia singură, divorţată şi fără copii, care de multă vreme nu mai mânca nimic, pentru că alimentele i se opreau în gât şi o ardeau de parcă ar fi înghiţit jar, arderile ei începeau deja din esofag, apoi şi în stomac, şi în colon, mâncarea o ardea. Arsurile îi coborau în talpa devenită grea şi umflată ca o bilă. Abia de mai putea să calce.

I-au dat să bea, ca să-i stingă cât mai repede jarul imaginar.

Insă de fiecare dată vomita în jet gros.

Nu se putea spune că voma este doar imaginară.

Arsurile astea ţineau până când organismul ardea şi asimila toată mâncarea.

Vecina ei i-a adus un doctor. El nu mai văzuse, nu mai auzise de la nimeni de asa ceva.

Asa ceva nu există, a ridicat din umeri doctorul.

Când i-au dat rozariul în mână, a

început să urle, de parcă i-ar fi provocat o mare durere.

Să-i umezească buzele cu o batistă udă, atât îi permitea vecinei, căci luni de zile a zăcut la pat.

Dar de mâncat, nicio îmbucătură.

Vomita orice lichid.

Teoretic trebuia să fi murit de câteva săptămâni de foame şi de sete.

N-a murit, ci, cu ochii daţi peste cap, a început să putrezească în patul ei.

Excremente n-avea cum să elimine. Nu ieşea din ea materie solidă, ci doar nişte scurgeri, până şi din ochi. Nu murea, însă din cauza crizelor cu ţipete şi urlete şi a emanaţiilor ei infernale, toată lumea o lua la fugă de lângă ea.

Nu era spital care s-o primească, acolo nu, se zbătea şi se zvârcolea ţipând în patul ei împuţit, că acolo nu.

Ţipa după ajutor, arsurile nu mai conteneau, cel puţin de asta se plângea cu ochii arzând, acum focul îi mistuie organele interne.

Până la urmă cu forţa, printre ţipete ce ajungeau până la cer, fiecare atingere, fiecare mişcare fiindu-i ca un brici, ca un cuţit înfipt în ea, au dus-o la psihiatria din Pomâz, pentru că era cel mai aproape şi ca

să fie linişte odată, însă nici acolo nu erau pregătiţi pentru un astfel de caz.

Episcopul Hillarius s-a dovedit a fi un om tare căpos. Presiunea resimţită de el fusese sporită şi de faptul că, foarte pe ocolite, cu mari precauţii, prin intermediari, nu prin telefon sau scrisoare, Doamne fereşte, mai

mulţi psihiatri cunoscuţi şi neurologi celebri se adresaseră episcopiei pentru cazuri atipice. Oameni distinşi, responsabili, credincioşi, cu vechime mare cadoctori, nişte neni si tanti

doctori din vechea gardă, care vin regulat pe la orele prânzului şi se îngrijesc de pacienţi.

Insă ştiinţa lor se termină aici, nu reuşesc să treacă mai departe de anamneză. Anomaliile nupot fi

detectateprin

instrumentar, palpare, radiografii, teste de laborator. Literatura de specialitate nu menţionează cazuri similare.

Să încerce, că poate.

Cum să fi spus episcopul nu.

In dieceza lui trebuie să existe cel puţin un loc şi cel puţin un om sfinţit care, dacă e cazul, execută ritualul după canoanele romane.

Nu de formă, deoarece atunci ar cădea în păcatul îngrozitor al delăsării.

Nu voia să intre în conflict nici cu autorităţile, nici cu clerul. In ceea ce-i priveşte, autorităţile noului regim au rezolvat problema simplu. Satana nu există, după cum nu există nici Dumnezeu. N-a existat, nu va exista, nici simbolic, nici în mod real. Niciunul n-are cum şi cu cine să împartă lumea.

Iată cum a devenit lumea noastră.

Singura lume.

Nici deasupra, nici dedesubt nu există lume de apoi sau infern.

Iar dacă ceva nu are nici existenţă, nici esenţă, nefiind decât un concept cultural învechit, atunci nu merită să-ţi mai baţi gura degeaba despre asta. Hillarius a lăsat în seama altora sentinţele pro şi contra. E clar că obsedaţii sau maniacii trebuie să se adreseze în primul rând unui psiholog ori doctor sau, în anumite cazuri, trebuie izolaţi în secţii închise de psihiatrie. Cu asta putea fi absolut de acord şi această părere avea, de
asemenea, o integritate logică. Insă în ceea
ce-1 priveşte, nici chiar propria-i părere nu putea fi considerată decât ca o luare de poziţie, un punct de vedere. Nu-şi putea

dori o dezbatere despre posibilele cauze ale tulburărilor psihice şi natura originii lor, pentru că suferinţa altora nu putea să-l lase rece nici măcar atâta timp cât cei competenţi să-şi discute părerile.

Pe de altă parte, orice formă a unei dezbateri lumeşti i-ar fi ruinat prestigiul.

Gâspâr Hillarius n-a fost însă unul dintre episcopii conservatori, nu era arogant, nu iubea fastul şi opulenţa. învăţăturile sale erau influenţate de unul dintre predecesorii săi notabili, contele Migazzi, cel care construise palatul episcopal, domul şi, în jurul lor, oraşul cu parcurile şi aleile sale străjuite de copaci. Migazzi fusese un mare antijansenist, păstrându-şi biroul din Vâc chiar şi după ce Papa îl numise arhiepiscopul Vienei. Episcopul Hillarius spunea, dar o spunea numai pentru sine, nevrând să jignească pe nimeni, că numai latinii, strict vorbind italienii, se puteau împărţi atât de paşnic între cler si restul lumii.

In mijlocul unui regim comunist, cu care Vaticanul de fapt nu era de acord, nu numai că trebuia să rămână răbdător, ci si de-a

dreptul oportunist în ceea ce priveşte numirea oficialilor, dacă voia ca măcar o

fracţiune din instituţiile sale bisericeşti să supravieţuiască regimului, Hillarius nu putea permite niciun fel de erodare suplimentară a autorităţii. In lipsa autorităţii, ar fi trebuit să-i abandoneze pe suferinzi.

Când vine vorba de exorcism, ***purgatio*** sau ***purification*** să vorbim mai degrabă de ***benedictio.*** Nu procedura, ci scopul îl vom numi astfel. Urmărind intenţia episcopului, oficialii trebuiau să evite folosirea întregului grup conceptual legat de noţiuni ca obsesie, manie, ***fiuribundus***, ***flagellum daemonum,*** ***daemone correptus***, ***diabolicus.*** Episcopul a propus ca în loc de toate acestea să se vorbească de o anume impetuozitate. Da, aşa cum spun. Sună cam vag, însă e exact. De manie sau noţiunea de maniacal să nu amintiţi. Şi nici de isterie. E mai bine să nu scuipăm în supa ştiinţifică a altora. Şi, vă rog, să nu începem noi dispute despre ***pneuma.*** Cel puţin pe mine mă plictiseşte de sute de ani când începeţi. Şi nici să nu polemizăm cu nimeni, cum că persoana în cauză ar fi dominată sau posedată de cineva şi dacă acest cineva are existenţă trupească sau îsi schimbă diferitele forme fizice. Să

rămânem la părerea generală că respectivul credincios este chinuit de o anumită impetuozitate, de pulsiuni, nu ştim care sunt acestea, dar ele nu-i permit apropierea de euharistie.

Nu-1 putem lăsa singur, fără spovedanie şi dezlegare, numai pentru că suferinţa lui îl face mai gălăgios sau dezagreabil.

Nu-1 putem abandona, asta este vocaţia şi menirea noastră, recunoscută şi de legile lumeşti.

Despre o altă persoană s-a raportat că simte în permanenţă mirosuri, izuri, duhori în jurul său, urmându-le orbeşte, cu toate că acele plante, obiecte sau fiinţe al căror miros sau a căror duhoare le simte nu se află în apropierea lui şi nici n-aveau cum să fi fost acolo vreodată.

Despre ce vorbeşte, despre ce fel de maimuţe, ce fel de şerpi lepădându-şi pielea, ce fel de lei, nimeni nu pricepe. Nimeni n- avea cum să vadă o maimuţă sau pumă pe- aici, pe la noi.

In lungile sale plimbări de după-amiază, episcopul, depărtându-se nu numai de parcul palatului, ci şi de promenada umbroasă de pe malul Dunării, avea discuţii confidenţiale cu psihiatri şi unii

forensicus adepţi ai bisericii sale. Camerele şi birourile palatului episcopal erau pline de ploşniţe, adică împânzite de microfoane. Aceste aparate trebuie să fi fost foarte primitive, personalul de la curăţenie descoperind unele dintre ele, însă era interzis să le atingă, pentru a nu se da de gol că le găsiseră.

Cu toate că decizia era urgentă, din cauza necesităţii unei pregătiri atente episcopul a căutat timp de un an şi jumătate persoana potrivită. O persoană care, în caz de nevoie, să fie dispusă să accepte acuzaţia de practici vrăjitoreşti, precum şi condamnarea.

Să fie o persoană care niciunde, nici în dieceza lui, n-a atras vreodată atenţia, nici a predecesorului său, nici a autorităţilor lumeşti. Si e de aşteptat ca si în noua sa funcţie să-şi păstreze invizibilitatea. Să nu fie prea tânăr, să aibă o bogată experienţă, dar să nu fie învechit şi inflexibil. După cum este formulat în ***Rituale Romanum***, funcţia se poate acorda numai unui preot evlavios, învăţat, erudit, cu o concepţie de viaţă sobră şi ireproşabilă şi cu un caracter moral impecabil.

Episcopul a ales un bărbat scund,

bondoc, cu ochelari, la momentul transferului său un călugăr benedictin de 59 de ani, iniţial pe nume Vince Tarab, slujea ca paroh în biserica lui din Dunakeszi si era cunoscut de toată lumea ca părintele Jonâs. Lentilele ochelarilor săi erau atât de groase, la fel şi rama, încât cei cu care stătea de vorbă abia dacă-i vedeau ochii si fata.

Le-ar fi putut vedea, însă atenţia le era distrasă de instalaţia aceea uriaşă de pe faţa lui, lentilele groase în rama aceea mare şi întunecată.

Adică oricum te-ai fi uitat, sticla aceea puternic şlefuită îi distorsiona de-a binelea ochii.

In cel mai bun caz îi puteau urmări privirea vioaie, mişcarea rapidă a globilor oculari, licărul din ochi.

In ciuda tuturor suspiciunilor sale rău prevestitoare, părintele Jonăs proteja şi îngrijea atât de mult încăperea înaltă căreia el îi zicea cabinet, căptuşită cu lemn închis la culoare care, în ciuda iluminatului precar, totuşi mai stălucea pe alocuri, încât nici colecţia sa foarte preţioasă, formată din mii de obiecte de cult, n-o ţinea acolo, ci, având acordul total al Excelenţei sale, în sacristie. Rafturile, pline

ochi cu Marii, atingeau tavanul. Colecţiona exclusiv statui, sculpturi cu Maria, devoţiuni, adică stampe cu Fecioara Maria, picturi, mici reproduceri de pus în cărţile de rugăciuni, mulaje şi reliefuri. Majoritatea erau aduse de credincioşii care, în ultimele două decenii, consideraseră că e mai bine ca astfel de vechituri să dispară din bucătăriile şi camerele lor.

Il surprindeau cu noi şi noi obiecte.

Iar părintele Jonăs se bucura din toată inima pentru fiecare Marie care-şi găsea refugiul la el.

Abia dacă se găseau câteva cu adevărat preţioase printre ele.

Dacă nu le-ar fi oferit protecţie, mai devreme sau mai târziu toate ar fi sfârsit la

groapa de gunoi.

Insă el, fidel episcopului său pragmatic, salva tot ce putea fi salvat. Iar Mariska avea sarcina să fie vigilentă, nu cumva prin grămada de Marii să fie vreun aparat dubios. Mariska ştergea praful, le ştergea, le scotea din raft, le spăla, le punea la loc, le lua în mână bucată cu bucată, le sucea pe toate părţile, la fiecare curăţenie mare raporta, netezindu-şi şorţul, că nu găsise nimic, dar măcar strălucesc toate de

curăţenie.

Nici nu prea înţelegea ce ar fi putut face comuniştii cu Măriile.

Nu era nimic instalat printre Măriile lui, pe Vince Tarab îl ignorau complet, nici măcar preşedintele atotputernic al departamentului care se ocupa de treburile bisericeşti n-avea cunoştinţă de persoana lui.

In afară de colecţia asta, între timp devenită impresionantă, părintele Jonăs nu poseda alte bunuri. Şi era bine aşa, să n-aibă nimic. Nici măcar nu remarcase asta, căci într-adevăr nu ducea lipsă de nimic. Avea totuşi două costume civile negre, lucioase dea binelea de la atâta purtat, unul din stofa de lână, celălalt din pânză mai fină de in, pe care menajera lui de fiecare dată trebuia să le calce bine, cu aburi, pentru ca părintele Jonăs să arate cât de cât onorabil când trebuia să se schimbe în haine civile. Pe acestea le-ar fi putut numi ale lui, hainele lui civile. Si apoi mai avea nişte asa-zise sosete ale lui, avea batiste albe, unele tivite cu negru, să aibă cu ce să-şi şteargă cuviincios sudoarea la înmormântările de vară. Avea si două pijamale de flanelă, foarte urât

dungate, când una era la spălat o purta pe cealaltă, şi mai avea şi nişte lenjerie de corp uzată, din cauza căreia Mariska bombănea mai mult decât din pricina pijamalelor sale cărora le zicea haine de puşcăriaş.

E timpul ca domnu părinte să-şi cumpere câteva izmene ca lumea, chiar că ar fi cazul.

Dacă nu cumva ar dori să i le cumpăr eu.

De ce n-aş dori, Mariska. Cumpără-mi, dacă vrei, să scăpăm şi de cumpărături. Iţi dau bani separat pentru asta.

Domnu părinte nu-şi poate permite o asemenea ruşine. Ca eu să-i cumpăr lui izmenele. Nici măcar să nu-mi spună aşa ceva. Ia uitaţi-vă, tot cracul e îngălbenit de la atâta urină. Pot să-i spăl cât vreau, ca după aia să calc gălbejeala.

Părintele Jonăs, aşezat la fereastra cu vedere la fluviu a camerei sale de lucru, râdea de ea cu poftă, continuând să citească şi să frunzărească pe îndelete cărţile sale sfinte. Căci părintele, cu ochelarii împinşi pe frunte şi nasul vârât în cărţile şi hârtiile sale, citea şi frunzărea tot timpul, după cum se exprimase Mariska pe limba ei.

Mariska, dacă e într-adevăr asa, si eu

niciodată nu mă îndoiesc de cuvântul dumitale, atunci te rog să nu le mai calci.

Pentru mine sunt la fel de bune si necălcate. Mie-mi convine si cu izmenele necălcate.

Ceea ce o aţâţa şi mai mult pe Mariska.

Dar asta era o joacă de-a lor.

Mai degrabă Mariska se bosumfla puţin, chiar dacă nu era deloc tracasată, pentru că părintele Jonăs era teribil de amuzat de cât e ea de atâtată.

Cum poate să-mi spună mie părintele una ca asta, ca eu să nu calc izmenele. Eu asa am învăţat, să calc tot, şi nu cu fierul călduţ, ci fierbinte, orice e făcut din poplinu ăsta fin, ca izmenele domnului părinte. Să nu rămână în ele nimic ciumos.

Mai bine aţi avea grijă, să nu se scurgă pe lângă.

Părintele Jonăs râdea în hohote, abia se putea stăpâni.

Puţină indulgenţă, Mariska.

Nici bărbatului nu-i e uşor, te rog să mă crezi. Asa e el făcut.

Şi trebuie să-l accepţi ca atare. Şi pentru el este un calvar, pe toată viaţa.

Orice ai face, ăsta e marele adevăr, Mariska, că oricât de mult s-ar strădui,

ultima picătură cade întotdeauna în pantaloni.

Degeaba râde domnul părinte, nu mi-s eu atât de proastă să nu ştiu asta, de să trebuiască să râdeţi de mine. Mai bine n-aţi fi atât de zgârcit cu dumneavoastră. Tuturor le-aţi face un bine dacă aţi lepăda izmenele astea vechi.

Părintele Jonâs a recunoscut că el este ca şi străveziu pentru Mariska, ceea ce nu-1 deranja defel, ci îi provoca vădit o nouă plăcere.

Râsul părintelui Jonâs şi permanenta bombăneală si mustruluială a Mariskăi îi legase pe viaţă.

Ori de câte ori îşi ridica privirea spre tavanul cu bolta ascuţită, părintele Jonâs se gândea că, mai mult ca sigur, candelabrul ăla e un real pericol de incendiu.

Avea aceeaşi atitudine ca faţă de izmenele sale.

Nici măcar nu ştia de unde şi-ar putea cumpăra izmene noi. Nu ştia unde sunt magazinele şi ce se vinde în ele, care articole tocmai nu se găsesc, ce şi unde se poate cumpăra pe sub mână. Până şi izmenele astea le moştenise aşa, pur şi simplu. Văduva unui avocat din Dunakeszi i le băgase pe gât, împreună cu şosetele şi

batistele albe din bumbac. Şi costumul de vară negru de in tot de la ea îl primise. Că astea sunt lucruri fine pe care bărbatul ei nu le-a purtat niciodată. Si asa si era. Si cămăşile albe, tot de la ea. Uneori trebuia să meargă la Vâc, când era chemat la episcopie, la închisoare sau la spitalul închisorii, însă în cursul acestor deplasări oficiale, magazine nu văzuse. Deşi le căutase din priviri, spunându-şi, n-ai grijă, Mariska, le caut eu degrabă, le caut, şi poate că într-o bună zi o să le şi găsesc din întâmplare, magazinele astea renumite de izmene.

Ar trebui să chemi, Mariska, un electronist, îşi repeta, uitându-se în sus la tavanul înalt, un electronist.

Şi, ajungând în acest punct al dialogului său interior, adicătelea cum ar aborda-o el pe Mariska legat de această chestiune, deja murea de râs. Râsul ăsta permanentizat devenise semnul apartenenţei şi al dragostei infinite, că el poate să şi râdă de Mariska. Odată viaţa lor astfel conturată, o iubea pe femeia asta cu oase mari, în şorţurile ei lăbărţate, strânse peste burtă, şi cu un coc sever adunat în creştetul capului aşa cum era. Dar de câte ori se uita în sus, şi rar te uiţi în sus la un tavan atât de disproporţionat

de înalt, de atâtea ori uita ce ar trebui să-i spună
A
Mariskăi. Intr-adevăr, ar n vrut să-i spună, rezolvă odată, cheamă urgent un electronist sau pe oricine, fir-ar al naibii să fie, măi, Mariska, că de ce eşti dumneata atât de uitucă.

Altădată se gândea că nu poate fi adevărat,
nu se poate să fiu atât de tâmpit, încât eu să
acuz, s-o acuz în minte pe Mariska mea că-i
uitucă, şi atunci se speria foarte tare, pentru
că asta era prea de tot şi aşa o s-o şi sfârşească.
>
Ii cer socoteală pentru ceva ce nici nu i-am comunicat. Iar asta l-a făcut să râdă atât de tare în sinea lui, încât i se zguduiau foalele.

Atenţia îi era distrasă de evenimente omeneşti de cu totul altă natură. Odată, în treacăt, îi spusese menajerei sale că în cazul în care el s-ar tâmpi de tot să nu se întristeze, ci să-l ducă la azilul caritabil al Bisericii de la Visegrâd. De fapt uitase încă de pe vremea când episcopul Gaspâr Hillarius din Vâc, în urma discuţiilor lor

confidenţiale purtate la parohia din Fabric, la care nici măcar secretarul episcopului nu putea fi prezent, fiind nevoit să aştepte afară, în automobilul domnului episcop, în cele din urmă îl transferase aici.

In caz de incendiu, lambriurile nobile din lemn ar fi ars precum untura, transformându-i nenorocita de bisericuţă într-o adevărată făclie, mistuindu-i până şi parohia.

Şi cum să nu-1 fi cunoscut pe copilul ăsta alde Bolog, când el îl botezase, la el venise pentru confirmare, ministrantul lui fusese pentru scurt timp. Un copil vrednic. Părintele Jonâs n-ar fi putut spune de ce stătuse deoparte atâta timp. Insă luând toate astea la un loc, însemna că uituceala lui în ce-1 priveşte pe meseriaşul ăla electronist crescuse între timp la douăzeci de ani, Mariska putea să-l fi băgat demult la bătrânii ăia senili.

El nu contesta modul în care mergeau lucrurile. Dacă a stat deoparte, atunci a stat deoparte. Dacă s-a tâmpit, atunci s-a tâmpit. In viaţă, în mare parte trebuie să le accepţi pe toate aşa cum sunt, aşa cum le dă sau le-a dat Domnul.

Când devin adolescenţi, băieţii nu mai vin. Fetele încep să nu mai vină ceva mai târziu, însă după ce se mărită, în marea lor

nefericire sau din cauza responsabilităţii pe care o simt faţă de copiii lor, revin tiptil. Deodată, într-o dimineaţă de iarnă, o vezi acolo, la slujba lui ce răsună în gol, şi-i spune, îi spune chinuită, că ar vrea să vină vineri la spovedanie şi să discute cu domnul părinte când să fie botezul.

Bărbaţii trebuie lăsaţi să-şi urmeze calea. Când în afară de pahar, cum se spune, nici ei nu mai au la cine să apeleze, atunci cu sufletul revin cu toţii. Asta în cazul în care încă n-au pierit. După ce bărbaţii se însoară, aproape toţi pierd măsura sau îşi pierd propria lor măsură precară, dar de ce şi cum, cu asta părintele Jonas nu şi-a mai bătut capul.

El se gândise cu mare atenţie la o mulţime de lucruri, însă aproape niciodată nu se gândise la nimic legat de genuri, instincte, instinctul de reproducere, cu toate că nu i sar h putut spune ceva referitor la acest domeniu vast care să nu h ştiut dinainte. Ştia

5 y

multe din copilăria lui, aprofundase aceste cunoştinţe în timpul anilor de singurătate petrecuţi cu spovedania. El lua act de fenomenele lumii asa cum erau.

3

De altfel, părintele Jonâs era probabil singura fiinţă de pe pământ care acestui

copil brav, lui Imre ăsta, îi spunea pe nume.

Iar despre faptul că alţii nici până în zilele noastre nu-i spuneau pe nume habar n-avea.

Pe copilul ăla, alde Bolog, aşa îl pomenesc, aşa îi zic. Precis că n-aveau cunoştinţă de numele lui primit la botez, de aceea nici nu-1 pronunţau. Căci oare cine sar fi dus la botezul copilului Măriei Amălia Bolog.

Ca bebeluş nici măcar nu fusese mai mic

y

decât ceilalţi, părintele Jonâs şi Mariska se minunau de cât de bine dezvoltat era copilul din flori al acestei piticanii.

Bineînţeles că părintele Jonâs îşi amintea că, în afară de fata-mamă şi pruncul ei, numai naşii au mai rămas după slujbă în biserica lui, pentru botez.

Şi la fel de adevărat e şi faptul că nimeni nu evita mai mult biserica decât Torpike.

Totuşi, frumos din partea ei că i-1 trimisese pe Imre ca ministrant.

Insă, în cazul ăsta, părintele Jonâs s-a înşelat amarnic, pentru că pe Imre nu maică- sa îl trimisese, aia niciodată nu l-ar fi trimis la biserica lor, ci el venise singur,

din instinct, mânat de o forţă neobişnuită, referindu-se la maică-sa, minţindu-1, ca părintele să-l accepte, că maică-sa îl trimisese, pentru că pe atunci, în secret, încă si-ar fi dorit ca si maică-sa să fi fost o femeie
) y
ca toate celelalte, una care îsi trimite fiul la
f y
biserică.

Mă bucur sincer, băiatul meu, că în sfârşit te văd, i-a spus, după ce Piroska a plecat în grabă şi ei doi au rămas singuri.

După atâţia ani, cel puţin şase sau opt, de ce nu s-ar fi bucurat văzându-1. Se uita la el, la cum flăcăul ăsta mare stătea înaintea lui, stupid şi neputincios în cămaşa lui albă şi pantalonii negri, de sărbătoare, roşind de bucurie ori poate de ruşine sau furie.

Exact ca atunci când a venit pentru prima oară la el, minţindu-1 pentru întâia dată că-1 trimisese maică-sa.

Pentru că părintele îi spunea băieţaşul meu.

Şi pe vremuri îi zicea băiatul sau băieţaşul meu.

Şi prin acest obicei era unic printre ceilalţi.

Pe atunci n-a remarcat, dar altor băieţi nu le zicea băieţaşul meu, ci fiule. De

aceea, dinspre gâtul alb şi puternic roşeaţa îi urca acum spre maxilarul osos şi lat şi obrajii proaspăt bărbieriţi. Din cauza ruşinii profunde care-1 cuprinsese, că el a putut să uite asta, pe frunte şi la rădăcina nasului său gros îi apăruseră broboane de sudoare.

De altfel, părintele Jonâs nu spunea niciodată mai mult, e drept că nici mai puţin nu spunea.

Datorită lui, o bucurie tihnită pogorâse în casă, în casa Domnului adică.

Până si bietul băiat era vizibil bucuros de

această mare înrosire, că iată, devenise din

nou băieţaşul părintelui.

Că după atâţia ani se văd din nou.

Deşi el nu e demn de asta.

El e un om nedemn.

In spatele uşii întredeschise, în sacristie nu era nimeni care să trebăluiască. Cu toate că tânărul, Imre ăsta, pe care ceilalţi nu-1 ştiau după nume, trecând prin sacristie împreună cu Piroska, văzuse că ambele usi ale dulapului mare şi încăpător erau deschise, şi partea pentru umeraşe, şi cea cu rafturi. Ceea ce, pe vremea când fusese ministrant, însemna că menajera părintelui sau unul din ajutoarele sale,

doamna Vigas sau doamna Hoss, avea să vină curând, cu braţele pline de rufe călcate, şi să se apuce să le aranjeze în dulap. Din când în când, Mariska scotea toate lucrurile din dulap, ştergea fiecare colţişor, fiecare raft, apoi fixa pe marginile lor, cu pioneze, borduri de dantelă proaspăt spălate şi puternic apretate, pentru ca după aceea, cam pe vremea asta, pe la începutul lui iulie, când înfloreşte lavanda, să aşeze printre rufe săculeţe din pânză colorată, umplute cu flori uscate la soare.

Alea miros intr-adevăr frumos, luându-se la întrecere cu petele albastre de mucegai, care pe-aici pe la noi apar prin toate ungherele şi pretutindeni în apropierea apei.

Dinspre ape o lumină puternică a pătruns în încăpere, trecând printre ei ca o săgeată. Era ca şi cum spaţiul ar fi fost despicat cu un ic ascuţit de lumină, înveselind prin strălucirea lui şi smulgându-le pe toate din amurgul roşiatic.

Luminează lambriurile lăcuite ce lucesc în nuanţe de un roşu adânc, proiectându-şi micile sclipiri pe peretele opus.

Toate luminile de aici au în ele oglinda

apelor Dunării.

Iţi umplu mintea cu proiecţii de lumini şi culori, te zăpăcesc de-a dreptul, mintea începe să-ţi joace feste şi nu ştii dacă din cauza luminii sau a puterii întunericului.

Părintele se bucura în mod special că, între timp, băiatul crescuse, facându-se mult mai înalt decât el.

Se bucura pentru toţi cei care crescuseră mai înalţi decât el.

Din fericire, fiecare copil crescuse mai înalt decât el.

Cele două surori şi cei patru fraţi ai lui crescuseră şi ei, pe vremuri, acolo pe calea Vaci din Pesta, mai înalţi decât el. Ii întâlnea foarte rar. Odată cu vârsta, părintele Jonâs nu numai că se rotunjise tot mai mult, ci în acelaşi timp statura lui se micşorase galopant, ceea ce observase după faptul că Mariska îi dusese deja a doua oară pantalonii la croitorul din Visegrăd, să-i scurteze odată, că stau pe el ca nişte şalvari.

Adevărul e că şi înainte se uita cu plăcere la oameni din ăştia, impozanţi.

Nu numai din cauza ploşniţelor era mai bine să dea aici binecuvântarea.

In încăperea căptuşită, cuvintele rostite n- aveau ecou.

Conform instituţiei sale, trebuia să evite

imaginile oglindite, nici în parohie nu erau oglinzi nicăieri, numai în baie, pentru bărbierit, să evite si mirosurile derutante, la

fel şi orice falsitate şi prefăcătorie, parfumurile şi alte cosmeticale, sunetele rătăcitoare prin eter, nici radio nu asculta, nu era curios, cu toate că ştirile ajungeau la el, chiar dacă pe căi ocolite, de asemenea evita imaginile deformate şi spaţiile cu ecou, pentru a putea separa diferitele straturi şi niveluri ale realităţii şi pentru a-i putea urmări pe alţii în coşmarurile lor.

Uneori, cuvintele răsunau prea strident aici.

Nici Măriile înşirate pe pereţii şi rafturile din sacristie n-ar fî vrut să le insulte cu aceste cuvinte şi porniri explozive, încerca deci să le protejeze măcar.

Erau urlete dezlănţuite de forţe necunoscute, vaiete, blesteme grele, implorări stridente, false şi singuratice, râsete false sau injurii, ocări, blasfemii şi înjurături nemaiauzite, interminabile, izvorâte direct din inimă, care lovesc asupra persoanei în cauză cu o forţă mai mare decât fuseseră smulse din ea.

Sau intenţia eliberării şi-o smulge.

Nu aduce uşurare.

Robia va deveni şi mai puternică.

Nu aduce uşurare, astfel încât în cazuri critice, când din cauza pornirilor dezlănţuite existau motive de teamă, femeile care trebăluiau afară si erau oarecum la curent cu mersul ritualului încuiau usa sacristiei, continuându-şi cu sârg îndeletnicirile, în timp ce trăgeau cu urechea, fiind pregătite ca în caz de nevoie să sară în ajutorul părintelui.

Ajutoarele Mariskăi nu erau te miri cine, ci doamnele Vfgas şi Hoss. Supravegheau cu schimbul.

Erau cazuri când părintele Jonâs cerea încă două persoane pe lângă Mariska. Potrivit regulamentului prescris de marele rit roman, ar fi trebuit să ceară un ***diaconus***, dar de unde să fi putut chema un ***diaconus.*** Nu exista pe la noi nici urmă de bărbat care să fi avut măcar intenţia de a deveni ***diaconus.*** Nici de la Esztergom nu-i trimiseseră un ***diaconus***, deşi ceruse, deşi acolo, la seminarul preoţesc, s-ar fi găsit din belşug. Insă cei de la Esztergom nu voiau să fie implicaţi în nimic din cauza unui ***diaconus.***

Doamne fereşte să-l pună pe înălţimea Sa Cardinalul într-o situaţie jenantă, în caz că sar fi aflat vreodată pentru ce fusese nevoie de un ***diaconus.***

In schimb erau femei, ca doamna Vigas şi doamna Hoss, cărora nici măcar nu trebuia să le spui să tacă.

Tăceau ele oricum, tăceau ca pământul. Doamna Hoss trecea sub tăcere şi faptul că, poate de astă dată, pe Roza nu numai bărbatul ei o lăsase cu burta la gură, ci şi flăcăul ăla, băiatul Măriei Amâlia Bolog, care tocmai intrase la părinte pentru ***benedictio*** şi
căruia nici măcar nu-i ştiau numele, sau,

dacă-1 ştiau, nu-1 pronunţau.

Trebuia să fie acolo, în sacristie, cu doamna Vfgas sau cu Mariska, ca nu cumva să intre cineva, nu cumva să tulbure ceva liniştea grădinii bisericii sau să răzbată sunete sau cuvinte în stradă.

Veneau în fugă dacă era nevoie, închideau uşile, aduceau apă, aduceau pături, perne, să nu se zdrobească nenorocitul care se zvârcolea pe podeaua de piatră, îndesau lucruri moi pe sub trupul lui.

Ii făceau frecţie când, cu buzele vineţii, tremura şi se scutura ca apucat de friguri

pe scaun.

Si cum stătea asa, uitându-se la el, părintelui Jonâs îi făcea o mare bucurie înfăţişarea flăcăului, capul lui mare şi greoi îi evoca un baltag ce izbeşte blegos, în timp ce, urmând regulile profesiei sale, mai degrabă reflecta, cântărind situaţia, decât cugeta sau se amuza jovial, mai bine zis pe sub masca bucuriei evalua dificultatea sarcinii.

Fără prefăcătorie.

Trebuia să se abţină de la orice prefăcătorie, nu putea să creeze o aparenţă în locul realităţii.

Evalua, lua la cunoştinţă ceea ce văzuse, lăsând lucrurile s-o ia pe făgaşul lor normal.

In realitate, părintele Jonâs era tot timpul total detaşat de spectacolul patimilor lumeşti si al suferinţelor.

Nici el însuşi nu găsise vreo explicaţie pentru asta.

Ceea ce nu-1 bucura, din punct de vedere al credinţei sale profunde şi sublime şi al condiţiei sale de călăuzit o considerase întotdeauna o abilitate primejdioasă.

Avea grijă.

In toată viaţa lui, asta era cea mai mare

provocare intelectuală, să aibă grijă. Căci nu era insensibil, detaşat de propriile-i percepţii senzoriale. Percepţiile sale nu-i declanşau niciun fel de impuls de a acţiona, cu toate că ştia din experienţă ce sunt alţii în stare să-şi facă unii altora sub influenţa diferitelor percepţii şi căror impulsuri emoţionale îşi încredinţează îndemnul de a acţiona.

Această abilitate periculoasă a lui sau, dimpotrivă, lipsa totală a unei abilităţi, locul vid lăsat de ea, n-a scăpat nici atenţiei episcopului Hillarius, care a sesizat, a urmărit, a adus vorba, l-a pus în gardă.

Totodată e sigur că acesta a fost motivul pentru care l-a ales în această funcţie grea. Satana, sau oricum s-ar fi numit, nu putea fi exclus din această procedură, ba dimpotrivă, trebuiau să-i deschidă uşile si ferestrele,

pentru ca, însoţit de îngerii săi decăzuţi, mesagerii şi ajutoarele sale şi întregul său aparat administrativ diabolic să-şi facă apariţia în toată splendoarea lui. Nu puteau să-l evoce, însă dacă li se înfăţişa în realitatea sa trupească, prin viziuni sau fantasme, atunci nu prea puteau să dea înapoi

îngroziţi.

Era nevoie de un om care are sentimente, dar faţă de nimeni şi nimic nu manifestă patimă sau părtinire.

Tocmai asta era ce învăţase din experienţă părintele Jonăs, că nu trebuia să se păzească în niciun fel de pasiuni periculoase, nu trebuia să se abţină, pentru că nu era cuprins de ele.

De parcă şi-ar fi trecut cu vederea propriile percepţii în permanenţă.

N -avea de cine să se ruşineze.

Trupul şi sufletul părintelui Jonăs erau expuse, aservite realităţii dintotdeauna, pe care trebuia s-o înţeleagă în fiecare minut, deşi el însuşi nu era parte din ea sau făcea parte doar ca existenţă fizică dintr-o realitate pe care o lua la cunoştinţă detaşat.

Nu simţea nici bucurie, nici tristeţe din cauza excluderii sale.

La vârsta mea nu mai pot deveni blazat, îşi spunea. Nici să devin un bătrân cinic nu mi se poate pretinde, din moment ce până acum am reuşit să evit penibila capcană a apatiei.

Nici în copilărie n-ai fost un băiat plăpând, fiule, dar acum văd că ai devenit de-a dreptul un bărbat viguros.

Părea că vorbele lui, rostite cu zâmbet si bucurie, nimeriseră imediat punctul sensibil al tânărului, ofuscându-1 si determinându-1 să se apere.

Umilit încă de la bun început din cauza împurpurării şi a năduşelii, Imre Bolog i-a răspuns destul de iritat că el încă nu ofensase pe nimeni cu vigoarea lui.

Ceea ce l-a pus pe gânduri pe părintele Jonăs. O fi un simptom, chiar aşa, un simptom, dacă şi în măsura în care nu Creatorul stă în spatele lui.

Trebuia să fie pe faţă.

Oamenii într-adevăr viguroşi nu se fălesc cu forţa lor, nu se bat, poate doar se berbecesc, se iau puţin la trântă cu cei mai slabi. Ii îmbrâncesc pe câte unii care stau mai acana, cu coada între picioare, însă dau din gură provocator, cocoşindu-se.

Să-şi bage minţile-n cap popândăul ăsta, în Dumnezeii mamii lui, ia să-i arăt eu puţin cum ar fi să-i fut una sau să dau cu el de pământ.

îşi demonstrează puterea, dar nu fac abuz de ea. îi protejează pe cei mai slabi, deşi o fac din motive raţionale. Să nu se strice axa lumii.

De altfel, e de prisos să-i lauzi pentru o însuşire pe care o au fără voia lor. Dacă li se vorbeşte mult despre forţa lor, devin irascibili şi se frământă neputincioşi.

E neobişnuit ca nişte oameni atât de puternici să roşească atât de puternic.

Bineînţeles că nu e om care în adâncul sufletului să nu ştie că nu ne naştem pe lumea asta numai ca să fim într-un fel sau altul.

Astea sunt fleacuri, astea sunt doar însuşiri

ale noastre.

Numai că, potrivit ***Rituale Romanum***, puterea fizică exagerată este totuşi un semn rău, care trebuie cercetat temeinic, fapt dovedit cu prisosinţă de experienţa părintelui Jonăs.

E lăudabil că nu faci paradă de forţa ta fizică. însă, de dragul adevărului, trebuie să te întreb totuşi, dacă nu pe un străin, dar oare pe maică-ta ai lovit-o vreodată.

Pentru că, din păcate, eu văd, se vede pe tine, fiule drag, că ai facut-o nu o dată şi continui s-o faci.

însă degeaba cerceta cu atenţie chipul băiatului.

Deşi ofuscarea lui copilărească din cauza mirării îi rămăsese întipărită pe

buze şi în spaţiul strâmt dintre sprâncenele-i marcante şi stufoase, altceva părintele n-a mai sesizat, nimic altceva.

Aşa e înţelept din partea ta, aşa e cu măsură de modest.

Domnul ţi-a dat forţa asta şi poate să ţi-o ia înapoi oricând. El ţi-a împrumutat-o, ca să trăieşti cu ea după legile Lui.

Bine faci dacă nu te fuduleşti cu ceva ce ai

primit de la El şi nu e meritul tău. Eu am avut întotdeauna mare încredere în tine. Precis îţi aduci aminte de asta. Ştiu eu precis ce ţi se cuvine. Mă bucură şi faptul, a spus părintele Jonăs râzând, că pot să ţi-o ofer în numele Domnului si al Sfintei Fecioare.

Au mai tăcut un răstimp.

De fapt, tânărul voia să-l întrebe pe părinte de unde ştie, cine i-a spus. Pentru că- 1 omoară, dacă e vreunul care ştie.

Pe maică-sa o cunoştea suficient ca să ştie

că ea sigur nu.

Niciodată nicio vorbă nimănui despre ce se întâmpla între pereţii casei lor.

Niciun sunet, nici pâs, când o bătea sau dădea cu ea de pereţi. Şi nici asta n-ar fi spus nimănui, că fiul ei, odată şi-odată, tot o să bage cuţitu-n ea. Ştiu eu, îşi spunea

nu o dată Torpike, că cel mai mult ai vrea să-mi faci felul, să scapi de mine. Şi ai dreptate, futu-i, destul m-ai văzut tu pe mine.

Insă cuţit n-a ridicat asupră-i fiul ei, nu, deşi cuţitul zăcea mereu acolo, pe masa din bucătărie.

Să-l ia, dac-o vrea.

Insă uneori, fără vreo vorbă mai tare, o apuca pe mama lui care l-a născut şi o azvârlea cât colo.

De uimire că părintele Jonăs şi-a dat seama de asta, nu mai putea scoate niciun sunet.

Vecinii n-au cum să se uite în curtea lor, iar camera e mereu întunecoasă.

Păi, chiar el îi povestise Piroskăi.

Că de aia se mutase în vechiul atelier al lui Hrutka, ca nu cumva s-o comită vreodată. Iar Piroska şi-a dat drumul la gură şi i-a spus părintelui.

Numai că în realitate n-a fost aşa, degeaba o acuza în sinea lui pe Piroska.

Piroska n-a suflat o vorbă despre multe, n-ar fi îndrăznit să-şi deschidă gura, să-i spună părintelui câte nu i-a făcut băiatul ăsta, Bolog, maică-sii, mai degrabă se gândea la poliţie.

De aia era cuţitul mereu acolo, ca să-şi taie lesne o felie de pâine ori şuncă. Iar

Torpike îşi mai ruga din când în când fiul să nu fie leneş şi să ascută odată cuţitul ăla răsfutut al lor, că nu mai poate tăia nimic cu el.

Tocmai de aceea nu-ţi fac reproşuri că nu te-am văzut de atâta amar de vreme.

Şi nici să ne fi întâlnit vreodată pe stradă, de când n-ai mai venit, nu-mi aduc aminte.

Deşi atunci să ştii că m-ai lăsat baltă.

Şi pe maică-ta o văd foarte rar, la slujbă nu vine niciodată.

Tăcerea dintre ei s-a prelungit.

Multă vreme ţi-am păstrat cămaşa de ministrant, sora Maria a şi spus, cămaşa asta
n-o putem da altui copil, atâta e de mare.

Iar tânărul se uita, se tot uita la el cu ochii lui mari şi rotunjiţi, cu privirea aia de demult, neobişnuită pentru copii, se uita la părinte, numai că acum privirea aia de demult rămăsese inertă.

Asta i-a atras atenţia părintelui Jonăs, că de când intrase în cabinet, mai degrabă îi evita privirea, ceea ce, după ***Rituale Romanum,*** era de asemenea un semn prevestitor de rău.

Acum taci, dar ai putea să-mi spui, dragul meu băiat frumos, totuşi de ce

naiba ai chinuit bietul animal.

A tărăgănat vorba, lăsând pauze tot mai lungi între cuvinte, ca tânărul cu mintea încetinită să-şi găsească loc între ele.

Ii servea, unul câte unul, golurile dintre cuvinte, dar Imre prefera să tacă în continuare.

Era frământat de ideea că Piroska, curviştina aia dulce de Piroska, pe care el o iubeşte mai mult decât îşi iubeşte viaţa, i-o fi spus părintelui tot, absolut tot, fute-o-aş pe mă-sa la curva aia împuţită s-o fut, a Piroskăi, fiindcă el nu vrea să-i spună nimic părintelui ăstuia răsfutut, nimic, nici măcar despre Dumnezeul ăla răsfutut al lui.

Piroska l-a atras în capcană, cum că el ar primi binecuvântarea părintelui pentru marile lui necazuri, răsfututa aia de Piroska n-are decât să-i fută binecuvântarea, cu părinte cu tot.

Numai că el a avut atâta minte încât să nu-i povestească Piroskăi totul.

Cum că el ar arunca-o de colo-colo.

O ridică şi o izbeşte pe mă-sa chiar şi de piatră. Nu fuge maică-sa de el. Că dacă ar fugi, atunci el ar face un pas şi ar apuca-o de gât, s-ar putea s-o omoare odată, pentru că el o trânteşte pe unde apucă.

Nu înţelegea despre ce biet animal îi

vorbeşte părintele.

Tu eşti mult mai puternic decât micuţul animal din mâna ta mare, şi atunci degeaba faci pe grozavul că tu nu abuzezi de alţii prin puterea ta. Poate că mai degrabă nu-mi spui mie, băieţaşul meu.

Care animal.

Nici de maică-ta nu-mi spui, despre ce-i faci.

Şi în timp ce de pe buzele lui dispăruse rictusul de om jignit, pe chip i s-a aşternut o expresie copilărească de uimire tâmpă.

Să nu-si fi amintit chiar nimic.

Sau într-adevăr n-aude bine.

Gândurile lui erau într-atât de îndreptate către răsfututa aia de Piroska, care oricum nu putea să-i fi spus chiar totul părintelui, având în vedere că el trecuse sub tăcere acest tot, încât simţea că vocea îi va fi numaidecât frântă de un hohot grosolan de râs.

E cuprins de fierbinţeala bucuriei răutăcioase şi a răzbunării pe Piroska.

Chiar aşa, şi atât de puternic, încât tocmai aici, în mijlocul bisericii, i se scoală puia de la bucuria asta răutăcioasă, mare cât lumea.

In dimineaţa asta nu-şi pusese izmene.

Poate totuşi iese ceva cu Piroska asta.

Alea în care dormise a preferat să le dea jos după ce se spălase, că doar n-o să meargă cu Piroska în izmene împuţite.

Că el i-a rupt odată maică-sii braţul, când i-a futut una, izbind-o de marginea mesei din bucătărie, asta nu i-a mai spus curvei ăleia răsfutute, adică Piroskăi.

Intre timp nu pricepe care animal şi ce vrea părintele Jonâs cu animalul ăla de la el.

Şi în timp ce nu pricepe, s-ar apropia încet de el, înălţându-se deasupra lui, cu toate că n-ar fi vrut, şi slobozind asupră-i hohotul ăsta fierbinte de râs, de parcă în secunda următoare ar urma să se prăbuşească cu toată greutatea peste micul părinte bătrân si bondoc.

Sau hohotele să se prăvălească peste el.

Părintele Jonâs adulmeca, îşi ciulea urechile, privea cu vigilenţă, văzuse atât de multe la un loc şi în acelaşi timp, că nu prea mai exista ceva care să-l tulbure.

Nici sfântul ansamblu dintre ameninţare sau condiţia de ameninţat şi prefăcătoria de a nu înţelege nu i se părea deloc tulburător, cel mult îl durea durerea celuilalt om.

Vedea că nu e intenţionat.

Vedea că cineva i-a sustras bietului

băiat memoria, dându-i mânie în loc, vedea că nu cu ale lui, ci cu hohotele acelui cineva se luptă, pentru că nu vrea ca acel altcineva să irupă din el, cu forţa lui colosală îl reţine pe acel celălalt care se dezlănţuie cu furie în interiorul său.

Ieri, când Piroska Mfrâk a trecut pe la mine, mi-a spus că în fond te consideră un om harnic, cu mintea limpede, şi că ea nu auzise niciodată de nimeni care să fi avut orice fel de vătămare din cauza ta sau de cineva care ar avea ceva împotriva ta.

Când eşti chemat, sari în ajutorul oricui, de aia te si cheamă mereu.

Şi atunci de ce ai facut-o, asta să-mi spui mie, copilul meu drag.

Eu nu vreau să te pun să dai examen sau să te trag la răspundere pentru nicio faptă de-a ta, departe de mine gândul, nu-i treaba mea, Atotputernicul dispune de noi toţi. Tu de mult ţi-ai luat zborul de sub aripile sfintei noastre Biserici, unde putem spera la mântuire. O să-mi spui tu odată de ce ai facut-o, unde ai dispărut aşa, de ce nu te-am mai văzut niciodată în biserica noastră sfinţită, şi nici penitenţă n-o să-ţi dau, nici de asta nu trebuie să-ţi fie frică.

Vreau doar să ştiu.

Spune-mi cu cuvintele tale.

Să-mi spui, la Dumnezeul atotputernic

mă rog să-mi spui. Graţia Sfintei Fecioare să- ţi pună cuvintele pe buze.

Atunci tânărul a început brusc să vorbească, spunând de două ori doar atât: nu înţeleg.

Nu înţeleg.

Ce te-a apucat, asta te întreb.

De ce ai facut-o, asta mi-a fost întrebarea. Doar ştii de ce ai facut-o, de ce ai aruncat de repetate ori căţeluşul în apă. De ce nu înţelegi. Asta te întreb. La asta să-mi răspunzi. De ce ai chinuit bietul animal, acolo jos, la mal.

Nu se poate să nu-ţi aminteşti.

Tu ai trecut de mult de vârsta la care să te distrezi cu animalele si să nu-ţi aminteşti propriile fapte.

S-a făcut linişte, o linişte surdă pe care numai încăperea asta ciudată le-o putea oferi.

Frumoasele lambriuri de lemn adăugau dialogului lor neobişnuit iluzia unei lumini în întuneric. Numai că nu se putea spune dacă tăcerea aparţine zeului întunericului sau zeului luminii de pe scena marii lumi.

De parcă nici ei înşişi n-ar mai fi fost absolut prezenţi în trupurile lor, cei care erau acolo pentru binecuvântare, şi de parcă, într- o oarecare măsură, s-ar fi amestecat între ei.

De parcă într-un fel şi-ar fi ieşit din piele.

De parcă amândoi, cu propriul lor spirit, nu al celuilalt, cu propria lor conştiinţă şi-ar fi continuat dialogul, în numele celuilalt.

Aştept răspunsul tău, băieţelul meu.

Rânduiala ritualului cerea ca amândoi să stea în picioare, faţă-n faţă, fără confort. Părintele respecta, sub toate aspectele, numai si exclusiv normele ritualului.

Putea să adauge cel mult raţiunea şi atenţia lui, ceea ce nu era puţin.

In cazul în care eventual nu mi-ai auzi vocea, cu siguranţă vei putea citi de pe buzele mele.

Şi-a arătat gura cu ambele mâini, să-i citească Imre de pe buze.

S-a străduit să articuleze unul câte unul cuvintele si sunetele.

Dă-mi un semn că vezi cuvintele de pe buzele mele.

Ca părinte confesor te întreb.

Poate încă n-ai uitat că si eu te-am considerat întotdeauna un copil destoinic, nu numai Piroska te consideră un om destoinic.

Sper că mă mai recunoşti.

Te -am luat lângă mine, după voia

maică- tii, ca să slujim şi să adorăm împreună sfintele sacramente.

Ar fi fost posibil, însă din păcate în acest moment părintele Jonâs cam dăduse cu bâta- n baltă. In acest singur punct dăduse greş, împiedicându-se de propria-i credulitate sau de aparenţe. Căci nu numai că nu Torpike îşi
trimisese fiul la el, ci ea nici măcar nu si-ar fi
botezat pruncul dacă doamna Tolvaj n-ar fi strâns-o cu usa. Botez trebuie să fie, futu-i. Striga la Torpike cât o ţinea gura. Evocând pizda bunică-sii. Că şi lindicul ăleia fusese atât de mare, de parcă ar fi avut pulă. Pe la noi nu era nimeni care să nu fi ştiut. Botezul
trebuie să se ţină. Toată lumea de pe strada noastră a auzit cum se răstise doamna Tolvaj la Torpike, facând-o cu ou şi cu oţet.

Si băiatul ăsta venise atunci la el cu o anume intenţie, numai pentru că fusese atât de evitat de ceilalţi, încât o fi căutat vreun cămin sau ce curu mă-sii în biserica părintelui Jonâs.

Niciodată nu te-am pedepsit, nu te-am certat, e drept că nici n-ai comis vreo faptă rea şi nici neglijent n-ai fost în serviciul

tău.

De unde să fi ştiut Piroska, când a venit aici, la dumneata, să se plângă, cum ar fi putut ea să-i spună părintelui ce cred sau ce fac eu.

Nimeni nu ştie asta.

Eu nu cred nimic, a urlat tânărul iesindu-

şi din pepeni şi total disperat.

El degeaba îi spune părintelui orice.

Ce minciuni vă toarnă Piroska Mirâk asta, ce mă ponegreşte ea pe mine, o spun eu pe şleau în biserica dumitale, e o curvă răsfutută.

Nu e om care să mă mai fută-n cur, să mă mai tragă-n piept în halu’ ăsta.

In Dumnezeii mamii ei s-o fut, oriunde-ar fi acum.

Nimeni n-avea cum să vadă că eu o bat pe maică-mea.

Atunci de ce spune ea părintelui chestii din astea despre mine.

A început să plângă urlând, dar nu de durere, ci de furia de nestăpânit care-1 cuprinsese, tot trupul i se zguduia teribil.

Eu n-am să recunosc că o bat pe maică-mea, că o trântesc pe pat, că-i fut una de cade lată pe podea.

Odată i-am rupt braţul.

In fiecare noapte închide fereastra aia răsfututută.

Nimeni nu poate să vadă înăuntru. Aşa nişte jaluzele răsfutute avem noi, că n-au nicio fantă sau fisură, râdea în hohote, alea sunt atât de bine îmbinate, încât n-au crăpătură nici cât o pizdă.

Poate să mă creadă părintele, că degeaba.

Eu n-am ce face dacă lumea vorbeşte.

Văd pe faţa ta, băieţelul meu.

Şi dădea din cap pentru a confirma că el vede.

Eu n-am nevoie de Piroska ca să văd, să văd totul pe faţa ta, după postura ta.

Şi tu vezi pe faţa mea, după postura mea, că eu nu-ţi vând gogoşi.

Tu însuţi o să-mi spui.

N-o să fie nimic ce să nu-mi spui.

Deşi Piroska, că tot i-ai amintit atât de urât şi de ingrat numele, mi-a spus că tu singur i-ai povestit în tren şi despre alte fapte de-ale tale, deloc la locul lor. 1-ai povestit, cu mare imprudenţă, nu numai ce le-ai făcut tu altora sau, mai ales, ce ai vrea tu să le faci. Ce i-ai făcut Rozei Pâsztor, fata asta nenorocită, ca să-şi piardă capul după tine, şi pe deasupra îi mai şi povesteşti Piroskăi.

Ai recunoscut până şi faptul că sari

zidul ăla mare de piatră, intri în grădina lui Mfrăk şi o pândeşti noaptea.

Când nu trebuie să pleci pentru tura de noapte, ca să te uiţi cum se pregăteşte ea de
culcare.

Atât de nesăbuit de sincer eşti tu cu Piroska Mfrăk.

Ca părinte al tău confesor îţi spun că un bărbat onest nu poate face aşa ceva. In primul rând, un bărbat nu pândeşte. Iar dacă totuşi pândeşte, atunci bărbatul nu poate să-i spună asta nici măcar prietenului său, darămite propriei sale victime, chiar dacă, dirijat de porniri întunecate, a şi facut-o deja.

Vad că nu-ţi pasă nici de faptul că, de-acum înainte, ea în fiecare noapte o să stea îngrozită, gândindu-se când o să apari din nou sub fereastra ei.

Chiar dacă ai facut-o, toate astea nu ei, ci mie trebuia să mi le mărturiseşti la sfânta spovedanie, cerând imediat iertarea păcatelor tale.

Ce te-a apucat, băieţelul meu, ia spune-mi.

E de-a dreptul fascinant să-ţi pierzi în asemenea măsură controlul.

Văd că tu deja te-ai îndepărtat atât de mult de sfânta noastră biserică, încât nici

măcar de obligativitatea mărturisirii păcatelor nu-ţi mai aminteşti.

Deşi sunt aici şi te aştept cu braţele deschise, la orice oră din zi, rugându-mă pentru tine sincer şi din toată inima, şi sper, cu ajutorul domnului nostru Isus Cristos, să nu existe nimic ce să nu văd, să nu aud sau să nu înţeleg din tot ce se petrece acum în tine sau din cele pe care le treci tu sub tăcere acum.

Şi mai ştiu că, tot ce se petrece în tine, toate astea nu eşti tu. Cineva te îndeamnă sau te obligă, te forţează parcă.

In orice caz eu nu asa îmi aduc aminte de

tine.

Am spus ce am spus, e adevărat, a strigat tânărul plângând, i-am spus, cum să nu-i fi spus, dacă tot am călătorit împreună cu trenul si am stat de vorbă.

Nici părintele nu ştie câte nu ştie despre mine, nimeni nu ştie.

Nici Piroska Mirâk nu înţelege, degeaba i- am spus. Repede dă fuga la părinte, să-i spună părintelui ce crede ea despre mine.

Păi, ce sunt eu pentru ea, un animal.

De se poartă cu mine atât de dispreţuitor.

Şi atunci, nu se ştie de ce, părea că din

adâncul pieptului îi ţâşneşte un hohot de plâns, însă în realitate el a izbucnit din nou în hohote de râs.

Părintele Jonâs, din contră, şi-a coborât vocea tot mai mult.

Nu-i spune, dragul meu băiat, te implor, n-o speria pe ea cu toate câte le faci tu, şi fără asta înţelege ea intenţia ta mai rea decât orice. Că doar asta va fi meseria ei, să înţeleagă sufletele.

Nu ei trebuie să-i mărturiseşti tu păcatele tale.

Şi prin asta păcătuieşti.

Tu nu o iubeşti pe ea.

Mai degrabă ai cădea în păcat de moarte din cauza ei.

Degeaba hohotele astea de râs, atât de oribile.

Comiţi păcate peste păcate, eşti îngropat în grămada de păcate.

Ar trebui să-i mărturiseşti oricare dintre păcatele tale numai dacă ai fi soţul ei. Insă nu-mi aduc aminte, dragul meu băiat, ca eu să vă fi căsătorit vreodată pe voi doi.

Tu n-ai ce să cauţi la ea, nu poţi să ai pretenţii de la ea.

In tăcerea care se lăsase, băiatul a reuşit să

înceteze cu hohotele sale stinghere şi, ca

un copil de suflet al părintelui Jonâs, a putut să izbucnească într-un plâns real.

Nici ***Rituale Romanum*** nu permitea ca plânsul, frământarea, zvârcolirea celui în criză să fie potolite fizic, să fie îmbrăţişat, sărutat, mângâiat sau să se manifeste orice formă de tandreţe faţă de el.

Numai dacă exista posibilitatea să-şi facă singur rău era obligatoriu să pui mâna pe el pentru a-1 imobiliza.

Nici măcar unu la sută din toate nu pot să-i spun eu părintelui, a zis Imre aproape în şoaptă.

Cu toate că de aia stau eu aici, băiatul meu, şi de aia stai tu aici, în faţa mea, trupul tău e moleşit, văd că te-a cuprins slăbiciunea, dar de leşinat nu leşini, să nu leşini, pentru că nu ştiu ce să mă fac atunci cu trupul ăsta mare al tău, de aia nu s-a supărat pe tine, de aia te-a adus la mine Piroska Mfrâk, fiindcă ştie că trupul meu nu va fi cuprins de slăbiciune, stau aici, înaintea ta, în deplina mea tărie sufletească dată de Domnul, si mă rog să poţi enumera frumuşel toate cele o sută de păcate înaintea Domnului, i-a răspuns părintele atât de încet, de parcă şi-ar fi vorbit sieşi, cu vocea lui specifică rugăciunilor.

Ei bine, a adăugat cu un zâmbet

ambiguu, frecându-şi cu un gest şugubăţ chelia, o sută e exagerat, aşa, dintr-odată, şi pentru mine ar fi prea mult. Cu toate că, poţi să mă crezi, multe greşeli şi păcate trebuia să ascult eu în viaţa asta.

Să facem asa, două din o sută laşi laoparte, dar restul mi le spui mintenaş.

Peste alea două, cele mai grave, poţi să sari.

Tu ştii la care două mă refer.

La urma urmei, Atotputernicul îţi ştie toate greşelile şi toate păcatele. Faţă de el tăcerea nu te ajută. Iar în casa maică-tii nu există astfel de obloane la ferestre pe care să le poţi închide înaintea Lui sau a Domnului nostru, Isus Cristos.

Nu există oblon care să nu aibă o fantă cât de mică, măcar cât grosimea unui fir de păr.

Cele două sunt cunoscute, însă restul de nouăzeci şi opt trebuie să mi le spui, în propriul tău interes.

Dacă nu acum, imediat, atunci mergi în pace şi vino vineri, sau vinerea viitoare, sau în orice zi când nu trebuie să te duci la lucru, ca să le mărturiseşti pe toate, pe rând, înaintea Domnului, şi după aceea să mi te spovedeşti cu smerenie.

In urma acestei provocări, că vineri sau

oricând ar trebui să se spovedească, s-a făcut din nou linişte, o linişte gravă şi îndelungă, pe care părintele Jonâs n-ar fi vrut s-o tulbure nici prin cuvânt, nici prin gest.

Totuşi, după un timp s-a văzut nevoit să rupă tăcerea.

Nu că aş fi curios, căci nu sunt, fiule, curios de niciun fel de grozăvie, a spus încet. Nici de tine, fiule, nu sunt curios. Poţi să mă crezi că eu nu prea mai sunt curios de nimic. Mi-ar fi mai lesne să stau printre cărţile mele, decât să te ascult pe tine. Vezi, un astfel de babalâc posac am devenit eu, părintele tău Jonâs, de când te-am văzut ultima dată. N-aş povesti nimănui, de ce aş face-o, câte n-am ascultat eu în lunga mea viaţă, la urma urmei noi numai cu Atotputernicul şi cu unicul său fiu, Domnul nostru, putem vorbi despre orice. Ar fi bine, nu spre uşurarea mea, ci a ta.

Şi cu maică-ta, când o văd pe stradă, tac ca un mormânt. N-o să-i spun câte ştiu eu despre tine.

Şi nici n-o să discut cu ea despre toate câte le-ai făcut, nici despre ce nu ştiu eu din toate astea.

Nici de asta nu trebuie să te temi. Pe o ureche-mi intră, pe alta iese, păcatele tale

nu eu, ci tu însuţi trebuie să le auzi. Dacă nu le spui cu voce tare, nu le poţi auzi nici tu. Surd, fiule, faţă de el însuşi omul e surd, surd toacă. Are nevoie de propria-i voce, ca să audă ceva, cu sufletul, despre el însuşi. Pe mine nu mă interesează toate secretele tale, dar dacă totuşi mi le-ai spune, pe rând, asta m-ar obliga pentru eternitate.

Si vezi, la cât sunt eu de bătrân, uit imediat. In schimb, mă rog numai ca tu, din proprie iniţiativă, să scapi de puterea aceea întunecată care te-a împuternicit să faptuieşti astfel de păcate caraghioase.

Povara lipsei unei confesiuni să nu mai apese pe umerii tăi.

Pe umerii mei nu apasă nimic.

Nimic să nu te apese.

Mie să nu-mi spună părintele, nimeni să nu-mi spună mie ce apasă pe umerii mei.

Văd că te apasă.

Pe mine nu mă apasă nimic.

Acum nu-1 mai privea în ochi pe părintele Jonăs, ci privirea îi sărea de la una la alta, de parcă ar fi vrut să ocolească realitatea trupească a părintelui. Prin strigătul acela, că pe el nu-1 apasă nimic, căci strigăt fusese, unul sălbatic, de negare, voia să-i aţină părintelui calea. Un strigăt copilăresc şi fără sens. In acelaşi

timp, părea că-şi coboară privirea şi mai mult.

Atât de mult, încât vedea lumea doar prin fanta lăsată de pleoapele coborâte cât să nu i se-nchidă ochii.

înaintea părintelui Jonăs stătea copilul care, pe vremuri, fusese ministrantul lui.

Genele lui, dese ca nişte peri de porc şi pârlite de soare, îi ascundeau complet ochii mari, deschişi la culoare.

Şi-a plecat cu încăpăţânare capul cu plete blonde, de parcă s-ar fi pregătit să comită cine ştie ce act malefic împotriva părintelui Jonăs.

La adăpostul perilor blonzi, privirea-i luneca rapid în toate direcţiile. Ca şi cum ar fi luat-o la fugă pe sub tălpile părintelui Jonâs.

Să fie linişţit părintele, nimic nu apasă pe
umerii mei.

Eu nu port nicio povară îngrozitoare.

Dumneata să nu iei nicio povară de pe mine.

Ca unul care caută ceva de nenumit acolo, pe jos, în întunericul scăpărător, dar atât de mult se teme de tăria sufletească a părintelui, încât nu îndrăzneşte să-şi ridice privirea asupra lui.

E de-a dreptul zguduit de furia resimţită

faţă de tăria şi precaritatea părintelui. Ce furie, mai degrabă o ură furioasă. Totuşi nu s-a apucat să urle, nu s-a năpustit asupra lui, ci, în mod neaşteptat, şi-a coborât ameninţător vocea, iar faţa i s-a schimonosit.

Mie să nu-mi spună părintele, i-a şuierat printre dinţi, cine sade pe umerii mei, şi nici cu Piroska să nu vorbească despre mine. Că ştiu eu ce faceţi voi. Cum să nu ştiu ce vorbiţi despre mine cu Piroska. Toată lumea să-şi ţină gura aia afurisită şi răsfutută, că altfel odată şi odată tot o să vă bag eu pumnu-n ea.

Iar maică-mii n-aveţi decât să-i spuneţi, dacă o vedeţi pe stradă.

Maică-mea ştie ce fac eu. Si eu mă cac, pricepeţi, mă cac pe maică-mea.

Mozaicul de sub tălpile lor reproducea, asemenea candelabrului, steaua lui David multiplicată.

Doamne Dumnezeule, se ruga părintele Jonăs în sinea lui, însă acum se ruga ca pe vremuri, aşa cum o putea face oricine pe calea Vaci.

Se ruga în sinea lui cu glasul de dinainte să fie preot.

Că de ce n-a observat el toată mizeria asta, pe când omul ăsta era încă un copil.

Pe sub sutana părintelui Jonăs se

întrezăreau nişte pantofi grosolani, butucănosi. Privirea băiatului luneca în goană la tălpile acestora.

Şi era atât de acaparat de aceste manevre de evitare şi distragere, încât nici nu-şi dădea seama ce şi când îi iese pe gură, şi nici prin ce fel de cuvinte.

Să evite ceva periculos, forţa brută, violenţa ascunsă printre stelele conturate prin aşezarea plăcilor şlefuite de calcar, pe care femeile nu numai că le spălau, Imre o ştia bine de pe vremuri, ci le şi frecau, o dată pe lună, cu pastă Tango pentru podea, lustruindu-le apoi fără milă cu periile prinse de picioarele lor desculţe.

De-acum înainte, părintelui Jonăs nu mai avea nicio speranţă de a obţine vreun răspuns inteligibil.

Era răbdător cu el si îl durea tare mult că

n-a observat mai din timp toată această oropseală a lui, lăsându-1 singur pe calea formării ca om.

Lasă-1 să fiarbă, să se frământe în linişte.

Numai să spună, să spună odată cu voce tare.

Pe nesimţite, femeile au închis uşa sacristiei.

Niciun sunet nu mai iese de acolo.

In schimb, prin fanta mărginită de gene puternice se vedea cum îi joacă, pe după pleoapele aproape închise, globii oculari, rotindu-se ca o vârtelniţă. Cu capul lui mare, încununat de plete blonde, s-ar arunca înainte, cu ceafa lui roşie si încordată, ca de

y >

taur, s-ar repezi pentru a lua ceva în coarne, în timp ce privirea i-ar rămâne mereu placidă, coborâtă, fixată parcă asupra tiparului pietrelor colorate ori părând să coboare şi mai jos, niciodată ridicându-se, rotindu-se în cerc, în sens taman contrar acelor de ceasornic.

Şi părintele Jonăs era contrariat de această particularitate.

A ocolit chipul senin al părintelui, sclipitul lentilelor ochelarilor cu ramă neagră, capul pleşuv, de parcă nu l-ar fi văzut pe celălalt dinaintea lui, de parcă n-ar fi văzut pe nimeni, ci doar i se strecura din nou pe sub tălpi, ca să-l ocolească, să-l evite.

Chiar că-i lăsase suficient timp.

Părintele Jonâs cântărea în minte cele văzute şi auzite până acum. Ar putea fi derută infantilă, compulsie, un sistem de fixaţii psihopatologice. Traume peste

traume. Un suflet grav rănit. Zona intimă a funcţionării unei forţe lăuntrice impulsive, care-si schimbă sensul, iese la lumină, dându-i la iveală pornirile şi efortul imens depus pentru a evita infracţiunile.

De frică, a continuat să se roage cu glasul lui civil de pe calea Vaci, dă Doamne, numai de data asta, Doamne Dumnezeule, mai bine să fie o forţă interioară rătăcită, un instinct primitiv, murdar, ar fi fost mai simplu, mai suportabil, să nu fie hărţuirea unor puteri externe la ordinul Prinţului întunericului, un coşmar terorizant, ci doar o rătăcire a unui suflet orfan care-şi pierduse direcţia.

I se rupea sufletul pentru copilul ăsta frumos.

Iar prin cuvintele rostite voia mai degrabă să-l asigure de marea încredere pe care o avea în el şi pe care o avusese dintotdeauna.

în marele lui necaz, să nu fie băiatul lăsat atât de singur cu marea lui îndatorire.

Căci este aici, cu el, stă înaintea lui.

N -o să se alarmeze, n-o să fugă de el, orice ar fi să facă.

Intr-adevăr, părintele Jonăs n-avea de ce să se alarmeze, nici să-i fie frică n-avea

de ce.

Cu ajutorul Domnului nostru Isus Cristos, eliberează-ţi bietul suflet de povara-i haină, a spus când şi-a regăsit vocea automată de profesionist, turuind oarecum propoziţiile ca orice preot obişnuit, ca să nu fie surprize. Că doar ştii, eu te-am învăţat, aşa ne învaţă Sfânta Scriptură să primim dragostea milostivă a Domnului.

Sângele lui Isus Cristos ne curăţă de păcate dacă recunoaştem înaintea Lui, cu smerenie, păcatele noastre.

El este drept şi credincios şi ne iartă nouă
păcatele noastre şi le acceptă aşa cum sunt şi
le aşază pe toate la locul lor, înaintea ochilor ^ •
tai.

Ne curăţă de toate relele.

Din care noi, ai perfectă dreptate, dreptate, a strigat şi a doua oară, noi nu putem nici înţelege, nici simţi nimic.

Nimic.

Noi nu putem căra împreună cu tine sau în locul tău o asemenea povară.

N-o simţi ca pe o povară, biet suflet.

Chiar de-ar fi de o sută, de o mie de ori mai mare decât ne-am putea noi imagina,

sub un singur nume.

Poate nu se poate spune, poate şi în privinţa asta ai dreptate. Să nu te rog, să nu te oblig eu pe tine la nimic, căci tu, iată, nu mai eşti tu însuţi.

Tu treci prin chinurile iadului aici, printre noi. Aşa ţi-a fost dat. Schingiuirea în public a căţeluşului, ca să atragi atenţia Piroskăi Mirăk, să te ajute, sau atenţia cuiva, atenţia oricui, a unui substitut, în spatele căruia stă mama noastră a tuturor, Sfânta Fecioară, nici nu-ţi mai aduci aminte atenţia cui o căutai chinuind căţeluşul.

Adânc în sufletul lui, alături de toate rugăciunile şi toată încrederea faţă de Creaţie şi de cei creaţi, ştia totuşi că nu-i derută, nu-i nevroză, şi deja se încuraja singur, i-o dicta cu luciditate şi experienţa, că e un caz de gravitate medie şi nici pe departe fără speranţă.

Să nu mai spui.

Lasă, băieţelul meu.

Înţeleg Ştiu că cineva îţi interzice.

Te forţează să uiţi.

Nu-ţi mai aminteşti nici măcar ce ar trebui să-mi spui.

Dar ai putea să-mi spui cine îţi interzice. N-are de ce să-ţi fie frică de el. Dacă tu

vorbeşti, dacă tu-mi spui mie faptele sale măreţe, asta o să-i placă.

Bucuros de marea lui lipsă de suflet, o să râdă, poate chiar în hohote.

Atâta aşteaptă.

Nimic altceva, nimic mai bun nu si-ar putea dori decât să fie cu noi, aici, pe pământ, în trup. Din moment ce s ufletul îi părăsise definitiv fizicul.

Când se afla singur, căci în ceasurile grele voia să fie singur, semiîntunericul magnific şi străluminat de candelabru ce înghiţea orice sunet datorită învelişului de lemn până-n tavan al pereţilor îi dădea părintelui Jonâs impresia reîntoarcerii în uterul matern interzis o dată pentru totdeauna.

Nu se afla afară, în lume, ci la începuturile lumii, înăuntru, în inima ei ferită.

Unde sufletul pluteşte deasupra întunericului, iar universul stă gata să se nască.

Era copleşit de sentimentul neverosimilului, începutul vremurilor în infinitul lor. Care-1 însoţise toată viaţa, deşi, în interesul lucidităţilor de moment, trebuia să-l dea mereu laoparte.

Si camera asta ciudată, cu frumuseţea ei

ireală şi eleganţa-i stranie, cu încercările repetitive de diagnosticare şi mereu individualizate care aveau loc aici, îi intensificau mereu, îi amplificau sentimentul acestei particularităţi.

De aceea şi-a permis gluma, ca el şi menajera lui aparte, spaţiul acesta bisericesc deosebit, unde ocazional îi plăcea să mediteze mai mult decât oriunde în plimbările sale pe malul fluviului sau la ferestrele odăilor de trecere ale parohiei, între ei să-l numească ***uterus.***

Vrea, nu vrea domnul părinte, astăzi spăl pe jos în ***uterus.***

Pentru că mâine o să dăm cu pastă şi o să lustruim piatra, eu cu doamna Hoss, îi spunea Mariska.

Aşa că mâine să nu primiţi pe nimeni în ***uterus.***

Uneori Mariska îi spunea şi chestii mai în doi peri care, cu tot respectul menajerei faţă de el, nu puteau fi înţelese decât ca atare. Pe de altă parte, el iniţiase tot acest joc latinesc cu Mariska.

In acest ***uterus*** mai mult decât sacru unde, când era cazul, trebuia să suporte în pace prezenţa diabolicului, ba, mai mult, să şi colaboreze cu el, părintele Jonâs cercetase cu mare atenţie dacă pe dedesubt, deasupra sau oriunde altundeva

în zona crucii mari există vreun semn.

Ceva care mai târziu să fi fost făcut dispărut, modificat sau schimbat. Tâmplarii, dulgherii se pricep foarte bine la asemenea lucruri. Sau dacă nu cumva suprafaţa lustruită a învelişului de lemn păstrează pe undeva vreo urmă a vreunei intervenţii.

Bineînţeles că, în lipsa unei scări, numai cu ochii lui miopi putea să se uite de jos.

Nu-i ieşea din cap întrebarea dacă odinioară o fi fost vreun ***corpus*** pe cruce.

Acest obiect golaş, fără decoraţiuni, deşi materialul era meşteşugit cu măiestrie, făcea o impresie foarte stranie.

Putea fi folosit oricând pentru jertfe umane. Duceţi-1 să fie răstignit. Gândul păgân l-a înfiorat pe părintele Jonâs. Suna a răzbunare. Dar scară nu putea cere, cu toate că ştia care din meşterii locali are o scară atât

de lungă, ce ar ajunge, cum ar fi zis Mariska, taman până-n tavan. Prăvălie de izmene n-a găsit, în schimb s-a uitat şi a trecut în revistă toate scările sprijinite de podul hambarelor sau de pereţii caselor.

Totuşi n-a riscat să ceară una de la careva,

căci atunci ar fi trebuit să-i spună

menajerei ce caută el pe scara aia lungă sau, cum ar fi zis Mariska, cocoţat în vârful unei scări atât de lungoace, ori să mintă cu neruşinare.

Uneori până şi minciunile pioase îi venea greu să le născocească. Devenise obsedat de masoni şi chiar de oponenţii lor, illuminati, având ideea fixă că pe învelişul de lemn ar trebui să găsească urmele însemnelor vreunei loji masonice sau a Ordinului Illuminati din Ungaria, Ar fi vrut să scape de ideea asta fixă, dar întreprinderea ar fi necesitat investigaţii mai serioase. Dacă ceva nu lasă urme, atunci nu lasă. Atunci trebuie să înceteze cu

presupunerile. Ii trecuse prin cap şi ideea că ctitorul domeniului ar fi pus să se proiecteze astfel biserica, deşi ctitorul n-avea nicăieri în

zonă nici castel, nici casă de vânătoare. Pentru că nu şi nu putea rezista tentaţiei. E posibil ca totuşi ctitorul să fi făcut parte din Ordinul Illuminati. Si de ce să nu fi făcut. Să

aibă un loc pentru adunările lor secrete. Insă degeaba a studiat toate sursele istorice accesibile, răspuns la întrebarea că de ce tocmai aici, departe de orice altă

aşezare umană, în cuibul ăsta de iobagi, nesemnificativ din toate punctele de vedere, sărac lipit şi greu accesibil în orice anotimp, de ce tocmai printre dulgheri şi pescari trebuiau să-şi ţină Illuminati adunările. Pe atunci ostrovul de nisip de pe Dunăre încă n-avea pod. îşi continua speculaţiile, cum că în deceniul în care fusese construită biserica ar fi fost foarte posibil, totuşi, ca masonii să se fi aciuat aici, cu ritualurile lor, sau, dimpotrivă, Illuminati. Fix un astfel de loc izolat căutau. Pentru ce altceva ar fi fost construite pe acest mal lăcaşurile de desfătare împodobite cu colonade şi mici timpane, purtând însemnele lor clasice sau casele spaţioase de vânătoare, cu turnuri şi turnuleţe. Conspiraţionişti, se ştia limpede. Nu era om să-i poată vedea. Reuşeau să-i evite cu dibăcie până şi pe podari. Veneau noaptea de pe celălalt mal, cu luntrile.

Pe celălalt mal încă mai exista, părăsită, o mare cârciumă, cu timpane pe faţadă şi locuri pentru trăsuri, delimitate de coloane.

Un lămp aş le indica locul unde să acosteze.

Şefii Illuminati puteau să se fi infiltrat la ei de la Viena, fie cu vaporul, fie cu barca.

Nu se mai sătura să facă presupuneri şi combinaţii. Porturi aveau aici din belşug, datorită construcţiei de vapoare. Era doc uscat, era ponton pe roţi, şi nu numai unul.

Biserica era locul lor tainic de întâlnire.

Lesne accesibil.

Ca loc de întâlnire, cabinetul nu era suficient de mare. Cinşpe oameni dacă încăpeau aici.

In acele decenii, clericalul si laicul, civilul şi feudalul, biserica şi loja aveau în mod dovedit tangenţe tocmai prin reţelele illuminati sau masonice. Demnitari civili si demnitari bisericeşti deveniseră si ei membri ai ordinelor şi lojilor secrete. Dar nu şi clerul sătesc, niciodată, niciunul dintre ei. Nobilii de rând, legaţi de moşiile lor, au fost rareori membri ai lojilor şi ordinelor, însă dintre magnaţi, nu numai unul, ci o adevărată armată se adunaseră în jurul idolilor, însuşi regele cu pălărie devenind necondiţionat un adept al libertăţilor personale, uneltind mereu să desfiinţeze, asa cum era atunci,

y¹ y ¹

ordinul maghiar, era dezgustat de el.

Dulapul uriaş pictat din sacristie, cu intarsiile de fildeş, cu modele în verde-pal, albastru-deschis şi ocru, căptuşit cu lemn lucios de mesteacăn, poate avea o

vechime mai mare, poate provenea din casa vreunui magnat sau din vreun castel franţuzesc.

Trebuia să găsească o explicaţie acceptabilă pentru asta.

Ce nevoie să fi avut o asemenea biserică sătească, de mici dimensiuni şi amenajată sărăcăcios, de un dulap stil renaissance atât de mare.

Şi de ce să se fi pus sub tavanul arcuit al unei sacristii săteşti astfel de ferestre tipic baroce, cu arcade semicirculare, divizate de raze direcţionate spre cele trei puncte cardinale.

Şi pentru ce naiba o boltă atât de înaltă.

Când nu voiau el cu menajera lui să vorbească fandosit, atunci încăperii fără ferestre nu-i ziceau ***uterus,*** ci antreu, adică antreul bisericii, căptuşit cu lemn lucios, ce se deschidea din sacristie.

Mariska, iarăşi am uitat să-ţi spun că, până nu va fi bai mare, trebuie neapărat să chemăm un ***electronicus*** învăţat, pentru ***uterus.***

Dar până la urmă iarăşi a uitat, deşi cuvintele-i stăteau pe buze.

Că aşa e prea periculos.

Când se spală cele trei ferestre mari din sacristie şi oricum se împrumută scara cea lungă de la familia Pitlik, de la Nuki baci,

atunci să cheme de undeva si un instalator.

Deşi Mariska nu-i zicea aşa, scara lungă, ci loitra întinsă.

Şi după un timp a remarcat că şi el îi zice aşa în gând, întinsă. Dar de unde ar putea să cheme Mariska un instalator, asta nu i-ar fi putut spune.

Ceea ce Mariska ar fi exprimat astfel, că ea nu poate să spună cu niciun chip unde s-ar găsi un instalator ***electronicus.***

De fiecare dată, presentimentul unui pericol era dat laoparte în favoarea unui subiect mai urgent.

Părintele Jonâs, în prezenţa persoanelor al căror nivel cultural nu ajungea până la idiomul latin, nu ar fi folosit niciodată cuvinte străine.

Cu Mariska făcea o excepţie.

Era încântat de ea, nu numai de capacitatea ei de învăţare, deşi avea impresia certă că nu-i vorba de talent lingvistic, ci de oportunism lingvistic. Mariska n-avea pic de dorinţă de învăţare. Mariska învăţa fără voia ei orice noutate, se adapta la ea, în acelaşi timp păstrându-şi propriu-i grai şi ajustând cele nou învăţate după acesta.

De aici şi înţelesurile greşite.

înţelegea altceva decât ceea ce era

rostit.

Vorbea propriul ei dialect, pe limba asta ea înţelegea şi ştia tot, dar absolut tot ceea ce merita să fie definit pe lume, fie şi dacă zeci de ani trăise într-un mediu multidialectal în care, în adâncul sufletului o ştia bine, era limpede că oamenii habar n-aveau de nimic şi nu pricepeau o iotă.

A fost un adevărat tiran, credeţi-mă, spunea de exemplu despre cardinal, jozsificându-l, adică numindu-1 pur şi simplu Jozsi.

Ceea ce părintele Jonâs, datorită originii sale plebee, înţelegea împreună cu toate nuanţele şi nu i-o lua deloc în nume de rău. Deşi el n-ar fi îndrăznit nici măcar să gândească aşa ceva despre cardinal. Ca profesor de religie, probabil că fusese într-adevăr un tiran. In regiunea de unde provenea menajera lui, nu numai regula îmbinării vocalelor era folosită altfel, ci existau încă multe reminiscenţe din substratul latin al limbii maghiare, „tristeţea diaconului“ cum îi zicea Mariska, chiar dacă în zona asta mai rămăsese foarte puţin din moştenirea călugărească a Bisericii catolice. Abia dacă erau biserici pe acolo, darămite ordine călugăreşti. După ce, cu o întârziere de două secole, s-a reuşit curăţarea zonei de ritualurile

păgâne, a şi venit turcul care, în fiecare toamnă, le lua recolta, iar dacă nu găsea nimic, dădea foc aşezărilor de pe malul pâraielor. Din singura mănăstire existentă a alungat toţi călugării, dar nu pentru că ar fi fost împotriva religiei câinilor ghiauri, ci pentru că aga avea nevoie de zidul înalt de piatră ce înconjura clădirea. Aici putea să-şi instaleze în cea mai mare siguranţă cortul căptuşit cu mătăsuri.

De bucurie, râdea în hohote, sărea intr-un picior, bătea din palmele-i durdulii când, odată, Mariska i-a definit pe limba ei traista- ciobanului.

Ea niciodată n-are timp de nimica, dar acuma o să smulgă „capsulele^ de printre flori, chiar de-ar fi să întârzie cu masa de prânz din cauza asta.

Capsulele, Mariska, striga de bucurie părintele Jonăs, da, da, scoate capsulele.

Cât pe ce să-i spună, într-atât de bucuros era de stâlcirea cuvântului de origine latină, că da, Mariska, pentru asta o să primeşti drept recompensă nu numai capsule, ci şi facăleţul peste funduleţ.

Iată că totuşi trebuia să fi trăit pe-acolo vreun grup închis de călugări refugiaţi, căci în zona aceea ***Capsella bursa pastoris,*** adică buruiana traista-ciobanului, este numită si

astăzi ***capsulă.***

Pe sub ochelarii cu lentile groase şi ramă neagră i-au dat şi lacrimile tot repetând treaba cu ***capsula***, ceea ce Mariska evident nu pricepea, veselia asta mare adică, s-a şi supărat niţel.

Mariska a slujit ca ucenică la rezidenţa Excelenţei Sale cardinalul, dar înainte de asta, pe când fusese profesor de religie, Jozsi o bătuse de multe ori.

Lui Jozsi îi plăcea să bată, nu să dea palme.

Când s-a făcut mai mărisoară, în zorii zilei se ducea pe jos la oraş.

Dacă nu ploua şi nici pătura groasă de zăpadă nu acoperea peisajul, atunci ei mergeau pe cărări neumblate pe la casele boiereşti şi la jidan, mergeau împreună cu pieţarii, ajutându-i să-şi care mărfurile, umblau pe poteci abia vizibile, în şir indian, prin ceaţă, prin întuneric, ca să nu fie nevoiţi să meargă pe drumul pietruit ce urca la deal sau, cum ziceau ei, să ***îmbiepre serpentină.***

Cum să îmbie, măi Mariska.

Ia să nu mai râdeţi iară.

Pantofii şi-i puneau în picere numai când ajungeau la oraş şi picerele erau curăţate de

jeg-

Dar la asta vă pricepeaţi voi, muierile, să faceţi verb sau atribut din substantivele latineşti.

Mariska se uita numai, stupefiată, că oare ce vrea de la ea părintele Jonăs, aşa, râzând în hohote şi gesticulând vehement, mereu cu mâna la ochelari.

Cu toate că ea are mare grijă la ce vorbeşte şi la ce nu zice în faţa lui.

Oricât de grosolan ar fi vorbit şi gândit, lua totuşi în considerare sensibilităţile părintelui Jonăs. De exemplu, n-a mai adăugat că preotul Jozsi nu numai că fusese un tiran ca popă, deşi chiar şi pe atunci locuia deja într-o casă mare, un adevărat palat, poate să-i enumere şi acum ordinea camerelor, că destul le frecase stând în genunchi, ci chiar aşa, cum vă zic eu, părinte, puteţi să mă credeţi, un animal scârbavnic de ses.

Pentru că nu pronunţase nici scârbavnic, nici animal, pe astea nu i le-a spus cu voce tare părintelui, deşi de fiecare dată le adăuga

Ain gând, căci numai aşa îl pomeneau în toată regiunea.

Cristosii si Dumniezăii mă-sii dă animal scârbavnic.

Cum îi bătea el pe copilaşi, băieţi şi fetiţe. Şi pe ăia mai măricei îi bătea.

Cu ce-i cădea în mâni, cu aia-i bătea.

Că avea pentru asta o nuia specială, de trestie, şi un baston, dacă nu le găsea, îi bătea cu pantofu', cu şamfau', cu rozariu, cu cartea de rugăciuni dacă tocmai p-aia o avea în mână, da nu numa' pe copilaşi îi bătea, ci şi pe noi, pre ucenici, pre toţi slujitorii, numa' pă birjar-su nu-1 bătea, că ăla ar fi dat şi el.

Totdeauna ne spunea birjar-su, la bucătărie, numa o dată să dea în mine, că-i crăp capu.

Trimitea jandarmii după ei, că nu veneau duminica la biserica lui, la nicio slujbă.

Păi, iaca nu veneau.

Prin noroaiele-ale mari cum să fi venit.

De altfel, dumineca aveau si ei treburile lor pe lângă casă, se căcau ei pe biserica ăstuia. Nu puteau să-şi lase muncile. Iar dacă veneau, atunci d-aia-i bătea, că veniţi dumineca la biserică, da' plini de noroi.

Păi, pe picioarele cui să fi venit, dacă nu p-ale lor.

Să nu-i luaţi apărarea, părinte.

Că l-am cunoscut io bine.

Să mă ierte Dumnezeu de păcatele mele, dacă spun cu voce tare că şi ăla era posedat atunci când îi bătea pre ăialalţi.

Ei, acuma şi dumneata, Mariska.

Las’ că am văzut io.

Mie să nu-mi spui din astea.

Cine altu’ să fi fost în el.

Că cică era prostdispus.

N-aveţi grijă, că birjar-su ar fi scos proasta dispoziţie din el cu bătaia. Numa că de-ăla unu’ niciodată nu s-o putut apropia.

Având în vedere sensibilitatea părintelui Jonăs, Mariska n-ar fi spus niciodată de cine era posedat Jozsi.

El nu-1 putea ţine-n frâu de unu’ singur pe ăl’ de era băgat în el.

Nu era un om deştept, ca părintele Jonăs, să le ştie dinainte pe toate.

Cum adică, cum vine asta, a întrebat uluit părintele Jonăs.

Vine aşa cum spun. Fusese un copil prostovan Jozsi ăsta, d-aia l-au dat să se facă popă, că dacă de gospodar nu-i bun, las’ că o să se roage el de unu’ singur.

Nu-i frumos să-i vorbeşti de rău pe alţii.

Nu-i vina lui, aşa s-o născut, prostovan. Vorbeau si muierile, că ia te uită la el, ce s-o

mai roşât la gât.

Numa’ să nu-şi sloboadă sămânţa aci, la noi în bucătărie.

Cum să fi venit, sărmanii de ei, că nici pantofi n-aveau.

Numa să poată ierta Domnu nostru Isus toate câte ne-o făcut ăsta nouă.

Atunci, pe neaşteptate şi foarte sonor, Imre Bolog, care stătea în faţa lui, a scos un mârâit.

De parcă, încetul cu încetul, ar fi conştientizat faptul că lui oricine îi poate aţine calea, iar acum părintele Jonâs intr-adevăr îi închidea aproape toate căile posibile de evadare.

încă nu s-a născut omu ăla, nu e om care să-i interzică sau să-i ordone lui ceva.

Că el acuma pe loc iese de aici şi nu se mai întoarce niciodată.

Părintele Jonâs n-a înţeles imediat despre ce vorbeşte, de ce mârâie atât de tare.

Sau, cum ar fi formulat Mariska, la ce naiba mârâie în halu ăsta.

Părintele Jonâs cu greu şi-ar fi putut imagina ce e în sufletul unui om matur căruia maică-sa nu i-a stabilit niciodată reguli şi nu i-a interzis nimic, şi nici de contrazis nu l-ar fi contrazis vreodată.

Devenise cineva, înălţându-se precum o

plantă din pământ, în blestemata indiferenţă a lui Torpike.

In afară de părintele Jonâs, numai lui Nuki baci, antrenorul şi profesorul lor de sport, îi mai atrăsese atenţia, mai mult prin forţa lui brută, acesta gândindu-se, din punctul lui de vedere, ce ar putea scoate mai bun din acest copil, în ce direcţie să-l îndrume.

N -avea nici prieteni care să-i fi zis uneori măi tâmpitule sau să i se fi împotrivit în vreun fel.

Nimeni n-ar fi îndrăznit să se bată cu el, preferau să se uite prin el ca prin sticlă.

Asa un Dumnezeu nu există, mie să numi spună părintele Jonăs că există un astfel de Dumnezeu, încă nu s-a născut un astfel de Dumnezeu.

Greutatea strigătului şi faptul că îndrăznise să ia numele Domnului în desert, îndoindu-se de puterea Lui, au făcut ca vocea tânărului nu numai să urce cu o octavă, ci să devină şi puţin gâtuită.

Atunci părintele Jonăs a conştientizat pentru prima oară ceea ce trebuia să fi conştientizat mai dinainte, căci de observat observase.

Observase, doar că nu-si mai aducea aminte, că pe vremuri copilul ăsta a cântat

vocea a treia în corul bisericii, însă vocea cu care vorbea luneca spre registrele înalte, când deschidea gura, părea că şuieră sau ţipă.

Urca tot mai mult, fie contrar pornirilor sale, fie în concordanţă cu ele. încă de atunci
vocea acestui om nu era la locul ei.

Tu ai vreun prieten, fiule, adică un prieten adevărat, de suflet, l-a întrebat părintele Jonăs, el însuşi surprins de întrebare, pentru că niciodată nu s-ar fi gândit dacă are sau nu.

Insă auzindu-i vocea acum, îi venise în minte întrebarea asta.

De un lucru putea fi sigur, că nici iubită n-are. Se vedea pe el. Poate doar relaţii ocazionale. Dar tare se mai îndoia si de asta.

încă îşi mai poate ţine cumva în frâu impulsul de a comite acte de violenţă, evitând apropierea unei fiinţe, pe care după aia s-o poată bate sistematic.

Cu toate că părintele Jonăs n-a avut parte de asemenea experienţe în viaţa lui privată.

Insă un lucru ştia bine, că bărbaţii tineri încă sunt liniştiţi în primii ani ai căsniciei, pe urmă încep să-şi bată nevestele, şi aproape că nu există excepţii.

Cine are atâţia fraţi câţi avea el, şi mereu înfometaţi cu toţii, în inima aceluia cu siguranţă moare iubirea. Tot timpul trebuie să caute ceva de mâncat. Cel puţin asta era explicaţia pe care şi-o oferea. La seminar se uita cu ochi mari la colegii lui, la cât puteau fi de pasionali. Intr-o zi sunt de nedespărţit, prietenii împart totul între ei, a doua zi ard de ură şi complotează unii împotriva altora. Până când, la fel de neaşteptat, se împacă iar, îşi revendică guma de şters dată împrumut, penarul dăruit ori dat la schimb, în ideea că ce-i al meu e al tău, şi ce-i al tău să poată fi al meu.

Iar după aceea susţin sus şi tare că celălalt e un hoţ, un căcănar. Deşi li se scurg ochii de atâta plâns din cauza hoţului căcănar.

Şi în timp ce-ţi plâng pe umăr vor să transfere asupra ta pasiunea simţită pentru celălalt.

Părintele Jonâs n-a avut parte de acest dar-donaţie măreţ al extremelor, n-avea intrare în înalta scoală a iubirii. Prieteni n-a avut. Nici să se răzbune nu putea. Nici să îmbrăţişeze, nici să sărute pe careva de bucurie, pe terenul de sport de la Gyor sau Pannonhalma sau Bakonybel, unde fusese crescut de benedictini, cu toate că a văzut,

cum să nu fi văzut, cum fac alţii sau cum profită de aşa ceva.

Insă odată, în parcul răcoros de toamnă, cu parfum de frunze uscate, un ***novitius*** l-a sărutat.

Pe după zidul înalt de piatră, năpădit de iederă, voia cu tot dinadinsul să se împrietenească, numele lui nu şi-l mai amintea. In schimb sărutul acela i s-a întipărit în minte pentru totdeauna.

Multă vreme s-a întrebat dacă ar trebui să mărturisească asta la spovedanie.

Căci nu el a facut-o.

înainte, nici măcar nu şi-ar fi putut închipui.

Că el.

Sau că pe el.

Până când celălalt n-a plecat, abătut, cu coada între picioare, n-a îndrăznit nici să mişte.

S-a gândit mult şi la ce ar fi trebuit să facă altfel, ca să nu se fi întâmplat sau să nu se fi întâmplat astfel.

Simţea că el n-o să-şi găsească locul printre oameni, cu rigiditatea şi lipsa asta de vitalitate a lui. N-o să facă faţă printre ei. Oare să fi fost o neglijenţă păcătoasă că nu ia întors atunci sărutul? Nu cumva e incapabil să iubească dacă nu-i în stare de reciprocitate, şi atunci această

incapacitate de a iubi ar trebui s-o mărturisească la spovedanie.

Lip sa dorinţei de a împărtăşi, pe care de asemenea n-o simţea, dar, observând comportamentul celorlalţi, avea totuşi cunoştinţe despre ea.

Să fi avut el vreo lipsă.

Cu toate astea, vedea ceea ce vedea, în timp ce-1 măsura, îl cataloga pe celălalt.

Numărul acestor porniri era finit şi nu avea atât de multe variaţiuni, încât să nu fi putut inventaria ce şi cum procedează ceilalţi unii cu alţii. Nici măcar pentru o clipă nu-şi pot stinge, ca pe o lampă, dorinţa lor negustorească de reciprocitate.

Cu oarecare întârziere, a primit de la Imre ăsta un răspuns şuierat la întrebarea lui îndrăzneaţă.

Eu n-am prieten, niciun fel de prieten. La ce să am eu un prieten. Mie nu-mi trebuie niciun fel de prieten.

Si atunci cu cine te sfatuiesti tu când te chinuie ceva, când eşti la necaz. La spovedanie, împărtăşanie, nu numai la mine nu vii, pe cât cred, ci nici în altă parte nu te duci să te spovedeşti. Sau poate îi povesteşti întotdeauna maică-tii toate câte ţi s-au întâmplat.

Mie nu mi se întâmplă nimic pe lumea

asta. Eu nu vreau să spun nimic nimănui. Eu îmi ajung mie, credeţi-mă.

Te cred.

Eu nu trebuie să spun nimănui nimic. Nam ce să mărturisesc sau să povestesc. Pe mine de aia mă apreciază la locul de muncă, pentru că nu vorbesc cu nimeni în timpul serviciului. De lucrat, ştie să lucreze, asta e părerea lor despre mine. N-a existat ca eu să nu fi terminat ceva la timp.

Mă cac eu pe Vâc, că nu rămân eu acolo.

Pe mine n-o să mă bâzâie prietenii, că hai, să mergem aici sau acolo, cu motoarele lor.

Te cred, a dat din cap părintele Jonăs, te cred, tu nu vorbeşti cu nimeni.

Insă nu-1 credea.

Nici nu l-ar fi putut crede, din moment ce, faţă de Piroska, Imre ăsta îşi deschisese totuşi sufletul, chiar mult prea larg, şuvoiul lui de cuvinte fiind aproape de neoprit.

Când în sfârşit au ajuns la Vâc, Piroska abia a reuşit să coboare din tren. In gară a apucat-o de umăr, n-o mai lăsa să plece.

Ajunşi în acest punct sensibil, a preferat să nu forţeze lucrurile, a preferat să mai tacă un răstimp.

Părintele Jonăs se gândea mai ales la cât de interesant se manifestă vinovăţia oamenilor.

De unde să am eu motor ca să merg cu ei.

Să-mi fie cu iertare, părinte, că vă spun aşa, pe şleau, ce gândesc, dar din ce pizda mă-sii să-mi cumpăr eu motor. Prefer să cobor pe mal, la pescuit, pentru mine pescuitul face mai mult decât orice, e totul pentru mine, şi undiţele mi le-am cumpărat pe banii mei, o groază de bani am dat pe ele, şi pe fire de pescuit şi cârlige, prind, nu prind, eu tot mă duc, îmi stabilesc singur cum să fie, asa sau altminteri. Am chiar trei undiţe, şi mulinete, de diverse feluri. Nici nu mai stau pe gânduri. Eu nu trebuie să-mi sparg capul că ce şi cum să fie.

Totuşi ce ai tu pe lanţul ăla de la gât, fiul meu.

Din cauza gesturilor sale vehemente, de sub gulerul alb al băiatului se ivise leneş un lanţ gros, dublu, de aur, atrăgând atenţia părintelui Jonâs ca o lovitură în plex.

Lanţuri de aur atât de groase purtau numai negustorii bogaţi de la târgurile de animale, contrabandiştii, negustorii de cai,

ţiganii cu bani, băieţii grei, agenţii de vânzări, alţi oameni nu purtau lanţuri din astea duble şi atât de groase.

Insă băiatul nu i-a răspuns, voia să-i dea înainte cu pescuitul, de parcă cineva l-ar fi înfăşurat în vastul subiect al pescuitului, aşa cum înfăşură el firul de pescuit pe mulinetă.

El duce peştele acasă, uneori o găleată întreagă de cegă. Nu era de oprit până n-a terminat ce avea de zis, că el singur îl curăţă, îi dă sare şi îl prăjeşte în făină amestecată cu paprică.

Sau îi lasă pur şi simplu acolo în găleată, pentru ca a doua zi, în ziua lui liberă, să umble după peşti răpitori.

Ii lasă şi maică-sii peşte, nici n-ar putea mânca atâţia, las’ să aibă şi ea ceva de mâncare când vine acasă, biata de ea, de la cârciumă, de printre beţivanii ăia.

Cum poate să creadă părintele Jonâs altceva despre el, se revolta. Asta este singura lui distracţie în timpul liber, ce ar fi aici de spovedit.

Mie nu-mi trebuie prietenii.

La ce mi-ar trebui.

Eu îmi ajung mie.

Eu nu mă duc la prieteni să-mi dea aia sau ailaltă, n-am nevoie. Mie să nu-mi ceară nimeni nimic. Că nici n-am de unde

să dau. Să stau să ascult, că el vrea asa sau altcumva.

Nici eu nu mă duc la altu-n curte, să-mi dea aia sau aialaltă, şi pe urmă eu să fiu nevoit să nu uit să-i dau înapoi.

Dar de propria-ţi ***confirmatio*** îţi mai aduci aminte?

După mirarea de pe faţa lui se vedea că nu, cum o să-şi aducă aminte, n-are el timp de aşa ceva, de asta numai părintele Jonăs îşi aduce aminte.

Nici eu nu mă duc la altul, nici altul să nu vină la mine, după nimic. In curtea maică- mii să nu calce nimeni cu tălpile-i jegoase, că uite, ţi-am adus nişte toroş, varză cu carne proaspătă. Şi după aia să ceară asta sau aialaltă. Din curtea noastră să nu ia nimeni nimic.

Precis că de la naşii tăi de ***confirmatio*** ai primit lanţul ăsta frumos de aur.

Ce crede părintele Jonăs, că eu am nevoie.

Eu n-am nevoie de prieteni.

De data asta l-a întrerupt, răstindu-se la el înainte ca acesta să-l fi putut evita, deraind pe şina secundară a furiei sale forţate.

Pentru că eu îmi amintesc foarte bine.

Că episcopul Hillarius ţi-a oferit ţie euharistia. De el ar trebui să-ţi aminteşti,

oare îţi aminteşti?

Pe vremuri te-am învăţat, şi ştiai foarte bine, că dintre toate sacramentele, ***confirmatio*** este una dintre cele mai importante.

Mai ştii al câtelea este , pe lângă euharistie şi celelalte?

Nu ştiu.

Păi atunci o să-ţi spun eu, hai să repetăm frumuşel, dragul meu băiat, ***confirmatio*** este al doilea cel mai important sacrament. Dacă pe ăsta unul nu-1 mai ştii, ai putea să mi le enumeri pe celelalte.

Sau să le enumerăm iarăşi împreună, ca atunci când le-am învăţat.

Dar eu îmi aduc bine aminte că pe vremuri tu le ştiai pe toate.

Care este primul, l-a întrebat, în acelaşi timp fiind foarte atent dacă băiatul va repeta după el, dacă ar fi dispus să pronunţe numele celor mai importante sacramente.

Aflat în încurcătură, băiatul a preferat să caute după el cu degetele până ce l-a găsit şi a scos la iveală, de sub cămaşă, lanţul de care atârna un medalion disproporţionat de mic, nu ştia, nu voia să răspundă la întrebare, gândurile-i erau

împrăştiate, n-ar mai fi putut deschide gura pentru a vorbi.

Părintele Jonâs a abandonat sacramentele, apropiindu-se de el în semiîntunericul acela brun-roscat, ca să vadă ce fel de medalion

poartă malacul ăsta la gât, pe lanţul ăla dublu şi gros. Pentru că, se vedea, era într-adevăr din aur, cu zale mari, turtite si ovale.

N-a fost nevoie să studieze prea mult medalionul.

I-a fost suficientă o singură privire.

Bănuia, cum să nu fi bănuit, ştia dinainte

că e un ***pentaculum.*** Dar a rămas surprins văzând de care ***pentaculum*** era.

Bietul meu copil, a oftat în sinea lui.

Totuşi si-a scos ochelarii ca, măcar din

politeţe, să se uite mai atent, aplecându-se la fel de aproape ca atunci când, cu ochii lui miopi, citea fără ochelari.

Numai că n-ajungea nicicum la el.

A ridicat braţul, trebuia să se întindă puţin, încercând să ducă medalionul înaintea ochilor. Medalionul era mic, dar nu fără greutate.

Pe una din feţe, un şarpe muşcându-şi coada, putea fi şi balaur, deşi mai degrabă

salamandră.

Mereu printre voi.

Acesta era al doilea cel mai important dicton latin referitor la salamanadra care nu e mistuită de foc, însă pe medalionul minuscul n-ar fi încăput niciunul dintre ele.

Nu era o plăcere să se întindă spre el, iar lanţul dublu îi era prea strâns înfăşurat în jurul gâtului, ca părintele să-l fi putut apropia de ochi.

Lanţul nu era pe măsura gâtului său.

Ai putea să-l dai jos, aş vrea să mă uit mai de aproape la lanţul tău.

In marea lui încurcătură, şi-a fixat privirea undeva, pe jos, pe podeaua de piatră a cabinetului, pentru a ocoli atât privirea scrutătoare, cât şi apropierea fizică a părintelui Jonâs.

Nu pot să-l văd bine, că vezi şi tu cât de miop am devenit. întotdeauna am fost miop, dar acum chiar că sunt foarte uşor de

y

derutat.

însă în realitate n-avea nevoie să vadă mai mult.

Numai că, sub un pretext oarecare, totuşi ar fi trebuit să-l roage sau să-i facă vrăji, ca băiatul să-şi scoată lanţul de la gât.

Copilul ăsta nenorocit n-o să-şi scoată lanţul ăla de dragul lui. Lanţul îl ţine legat, el fiind doar dimensiunea obiectuală a legăturii.

Pe reversul medaliei, imaginea ofensatoare a stelei în cinci colţuri, cu vârful îndreptat în jos, spre Infern, înscrisă în cercul magic.

Un ***pentaculum*** pângărit.

As vedea mai bine dacă tu, de bunăvoie,

ţi-ai scoate şi mi-ai da în mână lanţul ăsta al tău foarte preţios, cu medalionul ăsta deosebit de ciudat.

Poate bunul nostru prieten ţi-ar permite acest lucru.

Sau dimpotrivă, şi-ar scoate colţii, nu s-ar mai juca de-a ascunselea cu noi şi ţi-ar interzice să-mi asculţi rugămintea, ţi-ar ordona, ţi-ar interzice.

Eu nu sunt în măsură să-ţi spun dinainte.

Eu nu am cunoştinţă de intenţiile sale.

Insă băiatul nu i-a răspuns, nici n-a schiţat vreu gest care să fi indicat că ar fi gata să dea curs rugăminţii părintelui Jonâs ori măcar s-o conştientizeze.

Văzând atâta candoare, părintele a

lăsat din mână lanţul, care a şi lunecat lin la locul lui, pe gâtul dezvelit, a făcut un pas îndărăt, reluându-si locul si punându-si frumuşel

ochelarii înapoi pe nas.

De la greutatea considerabilă a lentilelor îi lunecau numaidecât pe nas în jos.

Medalionul ăsta, fiule, lanţul ăsta tu nu 1- ai primit de la naşii tăi de confirmare. Din păcate, acum că l-am studiat mai îndeaproape, sunt sigur de asta. Pentru nimic în lume familia Tolvaj nu ţi-ar fi dat un asemenea medalion. Chiar si cu ochii mei

miopi văd asta.

Poate tu nu ştii, dar să porţi medalionul ăsta, oricine ţi l-ar fi dat, este un mare păcat.

Pe medalionul ăsta, pentaculul nu arată în sus, spre cer, ci în jos, sub pământ.

Te rog să-mi răspunzi frumuşel la întrebare, de la cine l-ai primit sau unde ai fi putut tu cumpăra, şi pe ce bani, aşa ceva.

Oare de la cine l-ai cumpărat şi ce i-ai dat în schimb.

De la un prieten, dar mi l-a dat împrumut, nu de tot, şi nu mi-a cerut nimic

în schimb.

împrumut, i-auzi, de la un prieten, zici. Frumos lucru prietenia. E drept că nu toată lumea are un prieten devotat trup şi suflet. Păi chiar mai înainte mi-ai spus că tu n-ai prieteni, tu nu te duci în curtea nimănui.

Tu n-ai nevoie niciodată de nimic de la nimeni.

Şi atunci care prieten cu ce fel de lanţ preţios te leagă totuşi de el.

Asta n-am să vă spun.

Insă asta aşteptăm, să-i rosteşti în sfârşit numele.

De unde să ştiu eu cum îl cheamă.

Păi atunci de unde-1 cunoşti, cum poate să-ţi fie prieten dacă nici numele nu i-1 ştii. Ce fel de prieten e ăla care trece sub tăcere propriul său nume de familie.

Dar măcar numele lui de botez trebuie să-

1 ştii.

Păi, îl cunosc de pe tren, toată lumea de pe tren îl cunoaşte, nu numai eu îl cunosc de pe tren.

Slavă Domnului şi tuturor Sfinţilor şi Fecioarei Maria că totuşi îmi vorbeşti despre el şi poţi să-mi mărturiseşti cu sinceritate.

Eu nu vă mărturisesc nimic.

Dar atâta poţi să-mi spui, de n-o fi cu supărare.

In fiecare a doua săptămână este în tura de noapte, nu ca mine, că eu sunt zilnic de noapte, aşa îmi fac multe zile libere, să nu fiu nevoit să merg în fiecare zi la Vâc, ci să pot rămâne acasă, ca să mă duc la apă, la pescuit.

Cât îi ziua de lungă, sunt pe mal. Sau, în zilele ploioase, mă duc la debarcader.

Acolo e cel mai bine, acolo găsim peşti răpitori, pentru că acolo în fiecare an se curăţă albia temeinic.

Nu mă clintesc de pe mal.

Nici măcar zi liberă n-are omu ăla, acolo, la cimenturi, în fiecare zi se duce, în schimb e plătit ca lumea, că e maistru sau mai ştiu eu ce, la cuptoare.

Deci maistru, zici.

Vorbim în linişte, pe-ndelete, până ajungem. îmi zice ce şi cum e la ei, la cimenturi, că varul si marna încolo si-ncoace, şi dacă n-am chef să merg şi eu cu el acolo, la ei.

El îmi ţine întotdeauna loc.

El nu lasă pe nimeni pe locul meu.

Chiar dacă e aglomerat, şi atunci reuşeşte să facă astfel încât să nu stea nimeni acolo, să stea în mama naibii în

altă parte. Iertare, părinte, că vorbesc aşa, dar el zice aşa, că aşa vorbim noi. Locul îl ţine prietenului lui. Aşa le zice, să aibă respect, ca eu să pot sta acolo. De la Szob vine omu, aşa zic, că el a zis, că-i născut la Szob. La ciment merge, nu la fotochimie, nu la Migazzi, el acolo nu pune piciorul, se cacă el pe Migazzi. Majoritatea se duc la ciment, el s-a dus direct acolo. El n-o să devină pasăre călătoare, el n-o să-şi schimbe locul de muncă cum îsi schimbă alţii izmenele lor împuţite.

Pe mine părintele Jonâs nu mă poate condamna pe motiv că eu stau de vorbă cu el.

Eu pe tine nu te condamn, poţi să fii liniştit, numai atâta să-mi spui, atunci când tu ai călătorit cu Piroska, omul ăsta a stat tot timpul acolo.

Păi, unde să fi stat, că nu erau prea mulţi atunci, eu n-am stat la locul meu obişnuit.

Ci mai acana.

Mai acana.

Era loc berechet.

In ziua aia era loc berechet.

Şi de la el ai primit lanţul.

De la el.

Deci atunci el a auzit tot ce aţi vorbit

voi, tu cu Piroska.

N-a auzit nimic, pentru că ne-am aşezat mai departe de el, de acolo nu putea să audă nimica.

De altfel, la ce să fi auzit.

E om însurat, nu-1 interesează pe el să audă chestii din astea.

In tot acest răstimp, privirea nu i se dezlipise de punctul fix de pe podeaua de piatră, şi nici la părintele Jonăs nu s-ar fi uitat pentru nimic în lume.

Din momentul în care părintele Jonăs a adus în discuţie lanţul, se transformase într- un om care părea că nu e pe de-a-ntregul el însusi, ci, în transă si total nevinovat, se complace în propria-i soartă.

Asta nu e el.

Pare un copil.

Şi de ce să nu-1 fi primit, doar nu mi-1 dăduse de tot. Şi nu pe degeaba.

Dar de ce să ţi-1 fi dat cu împrumut şi, cum zici tu, nu ţi l-ar fi dat pe degeaba. Atunci totuşi aţi avut un pact sau o afacere.

Părintele Jonas era nevoit să vorbească, pentru că acum Imre mai mult tăcea.

Dacă i l-o fi dat cu un motiv.

Astfel de lanţuri de aur nu se dau, nici de tot, nici cu împrumut. Nu se

obişnuieşte. Deoarece înseamnă că te-a legat de el şi nu-ţi mai dă drumul numai asa.

Nu se obişnuieşte.

Asta e un obiect valoros.

Deodată şi l-a scos de la gât şi mi l-a dat, i-a explicat părintelui Jonâs atât de grosolan, de parcă nu el ar fi vorbit şi nici n-ar fi înţeles ce-1 apucase şi ce-i tot îndrugă el părintelui aici, printre pereţii ăştia brun- roşcaţi.

Asta o să mă aj ute.

De ce să fi avut tu nevoie de ajutor, ia spune-mi, băieţelul meu. Poate ai păţit ceva şi i te-ai confesat lui, acestui prieten al tău, cu toate că tu nu vorbeşti cu nimeni si nici

prieteni n-ai.

Oare în ce problemă ar trebui să te ajute un lanţ din ăsta gros de aur sau un medalion din ăsta, deosebit de necuviincios.

Ajută-mă, băieţelul meu, că nu prea pricep ce-mi tot îndrugi tu mie aici.

Nu mă lăsa să vorbesc aiurea de unul singur.

Hai, ajută-mă.

Cum poate ajuta pe cineva un lanţ din ăsta dublu sau orice fel de medalion. Si de

unde ştie omu ăla de la Szob, căruia nu-i ştii nici numele, doar atâta ştii, că probabil îi născut la Szob şi că probabil lucrează la cuptoare, la ardere, în fabrica de ciment, de unde ştie el pentru ce ai tu nevoie de ajutor.

Precis i-ai spus ceva, vreun secret apăsător de-al tău.

Pe care mie nu mi l-ai spune, îmi pipăi fruntea, o apăs, nu-s atent la ce fac sau vorbesc alţii în jur, iar omu' ăsta de la Szob deodată a observat.

Te doare capul.

Că vede el, mi-a spus, ce palid sunt, nu urcă sângele acolo, în capul meu, de aia mă doare mereu.

Si-a dat seama.

Si-a dat.

Şi ţi-a vorbit despre sângele tău.

Despre ăla, nu, doar că el vede că sângele nu urcă acolo.

El întotdeauna îmi vorbeşte asa de frumos.

N-ai mai fi atât de palid dacă sângele ţi-ar urca până acolo.

Dar de când te doare pe tine capul şi de ce.

Nu ştiu.

Dar la medic te-ai dus.

Nu m-am dus.

Dar eu ştiu bine că la Vâc medicul de întreprindere, de două ori pe an, îi consultă obligatoriu pe brutari, de la el ştiu, că ne cunoaştem bine, mie să nu-mi spui că medicul ăla nu te-a văzut si nu te-a luat la întrebări, totuşi nu i-ai spus.

De ce să-i fi spus, poate că tocmai atunci nu m-a durut, sau ce ştiu eu, cum să-mi fi venit mie în minte că ar fi trebuit să-i spun ăluia ceva.

Poate că de atunci te doare, de când te întâlneşti cu omul ăsta. Abia aştepţi să staţi de vorbă pe drum.

M-a mai durut si înainte.

Şi atunci de ce nu i-ai spus medicului de întreprindere, poate numai de ochelari ai nevoie ca să-ţi treacă durerea asta de cap atât de agasantă. Mie poţi să-mi spui liniştit, ştiu bine cum te doare capul până să-ţi dai seama că ai nevoie de ochelari.

Acum de exemplu te doare.

Uneori nici nu pot să dorm, atât de mult mă doare fruntea.

Simt că înnebunesc.

Aşa i-am spus, cum este, cum vă spun, omului ăstuia de la Szob, când a observat.

Că nici nu dorm, credeţi-mă.

La care pur şi simplu, fără o vorbă, şi-a

scos lanţul de la gât. Să-l iau eu. O să mi-1 pună el la gât, e destul de lung, nici măcar nu trebuie să deschidă închizătoarea.

Dar până la urmă tot trebuia s-o deschidă, altfel nu-mi intra peste cap aşa, trecut de două ori.

Şi el îl primise pentru că avea dureri de cap, dureri de rinichi, îl durea capul, îl dureau rinichii, avea asemenea crize de se zvârcolea până cădea din pat, însă după aia durerea de cap i-a trecut şi nici rinichii nu-1 mai dureau.

Trebuie purtat până găseşti un altul, să-i ia si ăluia durerea.

Zicea că e aur curat, douăşpatru de carate.

Orice boală îşi are leacul printre pietre şi metale. Trebuie să ai cunoştinţe. El deja le cunoaşte bine, le-a învăţat pe propria-i piele. Să nu mi-1 fure ţiganii, să am grijă de lanţ. Să nu-1 dau jos pentru nimeni şi nimic pe lumea asta. Şi în niciun caz pentru un ţigan, ca să i-1 arăt. O să mă ajute cu durerea mea de cap şi cu altele, şi atunci pot să-l dau mai departe altcuiva.

Dă-mi-1 fără să mai întrebi.

I-am spus că pe mine nu trebuie să mă ajute cu nimic, pe mine să nu mă ajute nimeni, nu-i altu’ pe lume mai sănătos ca mine, numai capul de nu m-ar durea.

Iar dacă nici noaptea nu-1 scot de la gât, atunci nu numai că sângele o să-mi urce la cap din belşug, dar o să văd şi cum toate necazurile o să mă ocolească.

Şi de atunci nu te mai doare capul.

Ba mă doare.

Păi, atunci de ce l-ai mai purta, dacă nici măcar durerea de cap nu te ocoleşte.

După ce mi l-a dat, un timp nu m-a durut.

Dar tu l-ai primit.

Păi, cine altul să-l fi primit.

De bunăvoie l-ai primit.

Iar acum nu mai pot să dorm înainte de masă, atât de rău mă doare. Sau, după ce ajung acasă, adorm cu chiu, cu vai, însă peste o oră sunt iarăşi în picioare.

Acolo, la brutărie, n-am nimic, uite, n-am nimic, îmi spun, dar după ce trec de radă simt că-mi crapă capul de durere şi mă ţine până ajung acasă.

Şi de ce nu-i spui prietenului tău binevoitor, cunoştinţei tale, ăstuia nu ştiu cum, ia ascultă, cumetre dragă, tu, născutule la Szobi, eu nici noaptea nu mi-1 scot, port mereu medalionul ăsta al tău, din aur curat, pe lanţul ăsta al tău, fix aşa cum mi-ai spus să fac, şi totuşi simt că-mi crapă capul, şi atât de rău mă doare, încât dau mereu cu maică- mea de pământ şi,

din cauza asta, vreau s-o ucid pe mama care m-a făcut.

Auzind asta, băiatul a scos un urlet cu glasul ăla strident-răguşit, ţâşnit direct din adâncurile fiinţei sale, urla ca un animal rănit, ce tot zice părintele, ce îndrăzneşte să-i spună, că el n-a vrut.

N-am vrut.

Ce n-ai vrut, a ridicat părintele vocea.

Total bulversat, Imre striga în gura mare că el n-a vrut.

Eu nu vreau să fac ceea ce fac.

Ce n-ai vrut, s-a răstit la el părintele Jonâs, cu severitate prefăcută. Ce tot strigi la mine, ce tot ţipi. Că nu eu am făcut, tu ai făcut.

Nu e mama dumitale, a strigat şi Imre, însă de data asta nu cu vocea aia stridentă, ţipătoare, ci joasă, de bas, de ce-mi vorbiţi acum atât de urât de maică-mea. Pe mine mă doare mai mult decât pe dumneata.

Voi mi-aţi întins o capcană.

Ştiu bine asta.

y

Dar dumneata n-o să mă prinzi pe mine în capcană.

Eu dumitale n-o să-ţi spun nimic.

Toată viaţa mea m-a durut, simt că înnebunesc, asa rău mă doare că am făcut

ceea ce am făcut, nimic nu te doare pe dumneata mai mult decât pe mine.

Lasă-mă să plec de aici, eu plec de aici.

Singurul motiv pentru care nu l-a apucat de umeri pe părinte a fost că nu voia să-l lovească.

Pentru că deşi îl iubea pe părinte, totuşi 1- ar fi lovit.

Dacă te doare mai mult, atunci cine-ţi spune ţie, dragul meu băiat, s-o faci sau să strigi la mine pe vocea aia stridentă, sinistră. Tu ai vocea ta normală, nu eşti fetiţă. Nu eu te ţin aici.

Cine-ţi spune să părăseşti lăcaşul sfânt al Bisericii noastre.

Du-te, pleacă, eu nu te reţin.

Nu eu te reţin, tu vrei să mă loveşti pe mine.

Loveşte-mă, fiule, poţi să-mi faci orice.

Mie să nu-mi spui ce să fac, dumneata să nu-mi spui mie ce fac sau nu fac eu cu maică-mea.

De unde ştii tu, părinte, ce fac eu pe întuneric.

Poate diavolul îţi şopteşte dumitale la ureche, ţie, preot de nimic în biserica lui de căcat, unde m-ai ademenit cu ajutorul acelei femei perfide, ce fac eu cu răsfututa aia de maică-mea înăuntru, în casa ei întunecoasă.

E casa ei, nu-i casa dumitale.

N-o să-i moşteneşti dumneata casa.

Casa aia n-o s-o sfinţeşti, asta e sigur, că-i o casă răsfututută asta a noastră, n-ai grijă.

De ce nu i-ai spus, băieţelul meu, ia, prietene, ţine-ţi lanţul preţios, eu n-am nevoie de aur curat, aurul tău curat nu face, nu se compară cu marele meu necaz.

Pe mine capul mă doare, aurul nu ajută.

Domnul meu Isus Cristos este singurul meu ajutor.

Mai bine ţine-1 pentru tine şi nu mai ameţi pe alţii cu el.

Voi m-aţi ademenit în capcană, mă împingeţi în groapă ca să nu mai ies niciodată din ea.

Pe mine toată lumea mă împinge şi îmi întinde capcane.

Cum să fi vrut eu să i-1 dau înapoi sau să-i spun ce cred despre el.

Dar de ce să nu fi vrut, contra durerii tale de cap n-are niciun efect, degeaba-i un lanţ atât de scump.

Dacă lanţul ăla, pe care ei îl dau aşa, din mână-n mână, e la mine şi el mi-a povestit acest secret al lui, atunci ăsta e un lanţ, o reţea de prieteni, secretă, din care acum fac parte şi eu, pentru că i-am

purtat lanţul, de aceea noi, chiar fără voia noastră, ştim unii de alţii, suntem legaţi, împletiţi, transpirăm împreună, şi atunci oricine, orice ar spune despre mine, totuşi nu sunt chiar ultimul om, încât să nu merit respectul lor şi să nu fac parte din acest mare şi dublu lanţ.

Pentru că întotdeauna primeşte şi păstrează lanţul cel care se pomeneşte cu o mare durere în viaţa lui.

Bolnavii se însănătoşesc.

De ce i l-aş da înapoi, dacă cineva îmi dă mie împrumut un lanţ atât de scump, eu cum să nu-1 păstrez, cum să nu-1 păzesc.

Mama e durerea mea, iată, acum am spus- o şi părintelui Jonâs.

Când trec de rada cea mare şi acolo, pe plită, mă aşteaptă mâncarea făcută de ea, îmi crapă capul, aia e durerea mea, cu toate că nu-mi zice niciun cuvânt.

Nu eu sunt primul din reţea căruia i l-a dat.

Dar să nu vorbesc cu nimeni despre asta.

Nu care cumva să-mi spună mie părintele Jonâs cum e viaţa mea. Că ştiu eu cum e.

Despre asta n-am mai vorbit cu nimeni.

Degeaba sunt provocat.

După terminarea turei, mă tot întrebau la duş că de unde la Bolog lanţul ăla scump.

De unde-n pizda mă-sii să fie, păi de la prietenul ăla răsfutut al lui, de la orau' ăla din Szob.

Că am văzut eu, n-ai grijă, când i l-a pus în mână, futu-1 în cur de bulangiu, că-1 răsplăteşte cu un lanţ atât de scump, ca să i-o ia la muie.

Şi, ia zi, i-ai luat-o la muie, măi Bolog.

Cum să n-aud ce vorbesc ăialalţi brutari.

Că unde mă duc eu cu omu ăla din Szob ca să i-o iau la muie.

Tot ce le vine la gura aia spurcată a lor.

Dacă m-aş întoarce, aş putea să-i arunc afară pe fereastră pe toţi. Pentru că lasă fereastra deschisă, ca să-i vadă fetele si să ţipe. Ăştia se spală pe spate unu pe altu', mai bine şi-ar spăla fiecare spatele lui.

Unde ţi-a dispărut, măi, Bolog, lanţu', ar întreba.

Cine te ia la muie acum, dacă nu bulangiu ăla de pretin al tău, omu ăla din Szob.

Dar de ce l-ai purta, băieţelul meu, dacă e evident că nu ajută, ci, dimpotrivă, îţi face rău, a întrebat părintele Jonâs de-a

dreptul transfigurat de blândeţe, de parcă orgia asta a brutalităţii nu l-ar fi atins deloc.

Vezi şi tu că îţi face mai mult rău decât bine.

Ii vorbea cu mare blândeţe. Acum a aflat şi a înţeles multe. Căci nu sensul lucrurilor sau faptul că le ştia erau importante pentru el. Copilul ăsta, Imre, degeaba a trecut sub tăcere toate celelalte.

Vorbea de parcă n-ar fi sesizat înfloriturile obscure, blestemele si blasfemiile.

Părintele ăsta, Jonăs, mergea înainte, contra vântului, a vijeliei, prin bălţi şi mlaştini, cu forţa şi vigoarea trupului trezite, mersul ăsta contra vântului, direct în mocirlă, provocându-i de-a dreptul plăcere.

De parcă nu şi-ar fi dat seama că toate erau pentru el, toate oribilităţile astea, toate ornamentaţiile lingvistice pătrunse de ură, care în limba omenească nu pot ocoli pe nimeni.

Eu n-aş fi vrut să-l supăr, cum că lanţul ăsta al lui pe mine nu mă poate ajuta.

Lanţul bulangiului din Szob.

Eu ştiu cum vorbeşte.

El să nu ştie.

Omu ăla din Szob ştie ce vorbesc ăştia.

Buzele-i tremurau, gata-gata să plângă, că atunci părintele Jonăs crede despre el că-i ultimu om, că pe el nimeni şi nimic nu-1 mai poate ajuta, deşi el poartă lanţul bulangiului, nu-1 dă jos, se teme să nu piardă lanţul bulangiului, de ce l-ar da jos, din ce bani să i-1 cumpere dacă l-ar pierde.

Nu-i om care să-i fi vorbit vreodată mai frumos decât omu’ ăsta din Szob.

Şi Piroska asta nu face decât să strige la el, acolo jos, pe mal, ca să vadă toată lumea ce om de nimic e el.

Cine strigă la el, de ăla el râde. Nu-i femeie care să-şi bată joc de el. Cu cât strigi mai tare, strâmbătură de curvă ce eşti, cu atât mai tare râd de tine. Că n-am ce face, asa un om sunt io.

Să-i dai muie lu mă-ta.

încă nu s-a născut aia care să-şi bată joc de mine.

Nu mă minte el pe mine, cum să fie bulangiu.

Să mă creadă părintele Jonas, că nu sunt eu chiar aşa, ultimul om, care să nu poată fi ajutat.

Dacă v-am supărat cu ceva, vă implor, iertare.

Strigătele lui, cu vocea aia înaltă şi ţipătoare, erau gata-gata să dea în plâns, de parcă s-ar fi îmbătat brusc, în hohote sfâşietoare de plâns, însă pe neaşteptate părintele Jonâs i-a curmat şi această prefăcătorie bolnăvicioasă, nepermiţându-i acestui om, lui Imre ăsta, accesul la plâns, pentru că plânsul lui n-ar fi dus la nimic, de parcă n-ar fi văzut lacrimile foarte autentice ale lui Imre şiroind pe obrajii lui într-adevăr palizi, chinuiţi de migrene.

De parcă n-ar fi auzit văicărelile sale jalnice, prin care ar fi vrut să-i trezească înţelegerea şi compasiunea.

Cu toate că lacrimile sale autentice erau frumoase, cum i se prelingeau, grele şi voluminoase, pe obraji.

Ei, atunci ia fii atent la mine, dragul meu băiat frumos, fii foarte atent, si-a ridicat arătătorul în aer, pentru că eu altceva nu pot să fac, dacă nu ţi-1 scoţi de la gât, degeaba mă rog de tine, parc-ai fi surd, dacă totuşi nu-ţi scoţi de la gât lanţul ăsta al tău, primit împrumut, atunci eu, acolo unde e, la gâtul tău, o să-l sfinţesc frumuşel.

Eu sunt atât de hotărât în privinţa asta, cu sfinţirea asta, încât nici măcar nu trebuie să- ţi scoţi de la gât lanţul omului ăluia din Szob. Va fi suficient dacă, de

bunăvoie, tu o să întorci frumuşel medalionul către mine.

Ia să vedem, cine-i mai tare decât acest ***pentaculum*** renumit al tău.

Şi era gata-gata să se ducă în sacristie, să le spună femeilor să-i aducă degrabă cădelniţa şi sfântul mir şi apa sfinţită, pentru ca, în sfârşit, să-şi poată încheia misiunea.

Nu, nu puteţi face asta.

Păi, de ce n-aş putea, dragul meu băiat.

Ce nu pot face.

Mie Domnul nostru, singurul Lui Fiu, Isus Cristos, mi-a dat libertate deplină de acţiune, şi degeaba ţi-e groază ţie, eu asta o să fac acum.

N-o faceţi, vă implor.

Pe mine, fiule, pe mine să nu mă implori.

Nu ştiu de ce să n-o faceţi, totuşi, părinte Jonăs, vă implor, de data asta să fiţi blând cu mine, să luaţi în considerare mâhnirea şi marele meu necaz...

A cui mâhnire, ce mâhnire, din ce cauză mâhnirea.

După întrebarea asta a urmat din nou de tăcere.

Tu pe mine să nu mă rogi nimic, pentru că ştii bine, fiule drag, te-am învăţat eu odată cui poţi să te rogi şi pe cine poţi

implora, în afară de sfinţi. In orice caz, nu pe mine. Tu ar trebui să ştii asta, că eu te-am învăţat, eu nu fac parte din sfânta enumerare.

Om, nu.

Şi tu ştii bine asta, nu o dată mi-ai spus, la orele de catehism, pe cine poţi implora.

Trebuie să-ţi aminteşti, la Atotputernicul, la Domnul nostru Isus Cristos ne rugăm, la Sfânta Fecioară ne rugăm, la toţi Sfinţii ne rugăm, ca să nu fim nevoiţi a implora un om.

Dar atunci totul e terminat.

Spune după mine, Imre, pe cine implorăm.

N-a spus, deşi cuvântul îi stătea pe buzele- i frumoase, iar dacă ar fi spus, atunci celelalte nume ar fi urmat automat, din memorie.

Am şi pornit după tine, dragul meu Imre, băieţelul meu, nu-ţi fie frică, n-o să te las singur în întunericul ăsta mare, a spus părintele Jonâs cu zâmbetul lui şugubăţ cu care le vorbea copiilor, nici măcar nu va trebui să ies de aici, o s-o strig pe sora Maria, mă auzi.

Soră Maria, aduceţi odată lumânarea sfinţită, aduceţi odată chibriturile, să putem aprinde smirna în cădelniţa noastră de argint, ca să putem cere, împreună, de

la Tatăl nostru ceresc, de la unicul său Fiu, de la toţi Sfinţii şi de la Mama noastră sfântă, a tuturor, Fecioara Maria, binecuvântarea cuvenită sacramentelor.

Împreună o să desăvârşim opera lui, băieţelul meu, împreună o să punem în ordine, în conştiinţa ta, păcatele pe care tu, băieţelul meu, chiar şi noaptea trecută le-ai comis faţă de mama ta.

Noaptea trecută, nu, căci dorm în atelierul lui Hrutka, nici pentru a mânca nu mai merg acasă.

Ca să n -o fac.

Aşa o să facem, scumpul meu fiu, precum e scris în cărţile sfinte.

Intre timp o să-ţi acopăr capul cu patrafirul ăsta ponosit al meu, să nu rămâi cu capul descoperit înaintea Creatorului, uite- aşa, a dat să se apropie de el, ridicând o aripă a patrafirului, căci muierile tot întârziau să vină, ca tu să-ţi găseşti, în sfârşit, liniştea în Domnul nostru Isus Cristos, iar el să-ţi ia în pace durerea ta de cap, după cum n-a pregetat nici atunci când a luat asupra lui toate păcatele lumii.

Nu, asta nu se poate, mai bine plec de aici.

Eu n-am nimic de-a face cu asta.

N-avea cum să ajungă cu patrafirul la creştetul lui Imre.

Pentru asta ar fi trebuit să urce pe un taburet sau pe singurul scaun din încăpere, însă nu putea să-şi permită asta, să devină comic mult prea înţeleptul ritual roman, prin care, de la caz la caz, cel rătăcit poate fi readus pe calea cea dreaptă. Nici taburet n- avea prin apropiere. Numai scaunul ţărănesc străvechi, lucrat grosolan, primit de la bătrâna doamnă Pitlik, bunica lui Miklos Pitlik, căruia încă din tinereţe toată lumea îi zicea Nuki baci si care le-a zis că cică

bunicul

lui ar fi făcut scaunul ăsta si că ei oricum l-ar

fi făcut aşchii şi l-ar fi pus pe foc.

Sau bagă-ţi minţile-n cap şi scoate-ţi frumuşel medalionul ăla, Imre dragă,

băieţelul meu, o să mi-1 arăţi frumuşel şi o să facem totul după sfintele învăţăminte.

Nu, asta nu se poate.

De ce să nu se poată.

Eu nu pot să te ajut pe dumneata.

Nici să nu mă ajuţi, băiete, a strigat părintele Jonăs, că am eu ajutor, băiete, n-ai tu grijă că eu n-aş avea ajutor, atât în cer, cât şi aici, pe pământ, şi a mai strigat o dată, tare, după Mariska, numind-o, aşa cum obişnuia s-o facă şi de faţă cu alţii, sora Maria, după ea a strigat, în caz că n-ar fi auzit până acum, acolo, în sacristie, ceea ce era de auzit.

Veniţi, dragă soră Maria, fiţi atât de amabilă şi daţi-ne o mână de ajutor.

Părinte Jonăs, nu puteţi să-mi faceţi una ca asta.

De ce nu, cine eşti tu.

[7]>

L-a întrebat cu mare blândeţe şi, în mod neaşteptat, aproape în şoaptă, dar nu în limba maghiară, ci în latină i-a pus întrebarea dramatică prescrisă în ritual.

La care tânărul a rămas atât de mirat, de parcă ar fi fost întrebat în vis, înaintea judecătorului suprem, şi nu şi-ar aminti nici propriul nume, cu toate acestea buzele sale, în deplină înţelegere şi chiar

mai în surdină decât părintele Jonăs, i-au răspuns normal, în limba maghiară, pe vocea lui de bas şi nu cea stridentă.

Care nume să ţi-1 spun ţie, de care nume al meu eşti tu curios, părinte Jonâs.

Atunci părintele Jonâs, în timp ce Mariska apărea discret în uşa sacristiei, cu cădelniţa şi lumânarea cea mare, sfinţită, a fost nevoit, într-o clipită şi cu impactul unei catastrofe biblice, să conştientizeze că este

victima unei erori capitale, se înşelase, devenind iarăşi, fără luciditate, victima

propriei trufii omeneşti, din cauza păcătoasei sale bune-credinţe se înşelase în halul ăsta, căci n-are de-a face cu un caz banal, ci cu unul foarte complicat şi dificil.

Piroska nu, ea nu s-a înşelat, e asa cum spune ea, o nevroză obişnuită nu poate fi.

Aia e altfel.

Nu mai are nicio legătură cu asta.

Oricât de mult ar fi greşit, avea atâta compasiune faţă de omul ăsta viu care stătea înaintea lui în carcasa efemeră a trupului său deosebit de impozant şi total destins datorită autocompătimirii, în ciuda faptului că ajunsese cu el pe tărâmul întunericului, încât părintelui Jonâs nici

măcar nu i-ar fi trecut prin cap că s-ar confrunta cu un caz fără speranţă.

Dimpotrivă, parcă ar fi fost orbit de o lumină puternică.

Cu toate că nu se gândea la altceva decât

w

că e Iară speranţă, absolut fără speranţă. Asta e un caz fără speranţă.

El trebuie să-l treacă peste digul înalt pe băiatul ăsta mare, să-şi simtă propria greutate, să simtă cum îl trage în adâncuri.

In lumina dinaintea lui, chipul senin al bebeluşului cu pleoapele lipite, cum căpşorul lui cu bonetă e ridicat deasupra cristelniţei.

Cum doamna Tolvaj îi scoate boneţica tricotată.

Simţ ea o adâncă recunoştinţă, iată, după atâţia ani poate fi aici, împreună cu el, pus în faţa unei sarcini supraomeneşti.

Cum l-ar fi putut abandona, Piroska îl adusese la el, nu la altul.

Foarte bine a făcut că l-a adus la el.

Chiar dacă n-avea nici cea mai vagă idee despre ce ar fi de făcut, încotro. Care să fie cuvântul, unguresc sau latinesc, ori următorul pas.

Un lucru e sigur, în timp ce ei se luptau aici, înăuntru, părintele Jonâs nu mai putea

avea niciun dubiu cine e cel care, în persoană si în mod real, stă cu ei aici, si acolo, si afară,
şi pretutindeni în jurul lor.

Întrucât, în acelaşi timp, acolo, afară, bătrâna Terez a dat de asemenea de bucluc.

Iar Tolosy, pastorul, stând la masa învăţătorului Hamza, în aceeaşi clipă a simţit, efectiv şi pe neaşteptate, că acum în sfârşit înţelege, i-a şi spus imediat lui Hamza că înţelege, în sfârşit a înţeles, însă întrebările acestea dificile mai necesită multă preocupare din partea lor.

Iar doamna Pitlik, preafrumoasa nevastă a lui Nuki baci, a sosit tocmai atunci de la Vâc, aducând-o cu ea pe femeia eliberată cu câteva ore înainte, care, ispăşindu-şi deja pedeapsa în închisoare, va locui la ei, fiindcă timp de un an jumate nu poate pune piciorul în Pesta, din cauză de curvăsărie. Nuki baci nu pricepea ce-i spune preafrumoasa lui nevastă, niciodată n-o mai văzuse pe doamna asta Ungâr, sau mai ştiu eu cum, pe Anita asta, nici de auzit n-auzise de ea, iar preafrumoasa lui nevastă nici măcar nu i-a amintit vreodată de existenţa ei, că ar exista o femeie din

asta, eliberată, o Anită, pe care ea urmează s-o aducă la ei acasă şi pe care el va trebui s-o suporte în casa lui.

Lui Nuki baci asta i se părea neverosimil şi de rău augur, în timp ce pentru prima oară în viata lor, el si muierea asta total străină

stăteau faţă-n faţă, holbându-se unul la altul.

Despre care nici măcar nu ştia ce păcat o fi având.

Preafrumoasa nevastă a lui Nuki baci l-a pus pe Nuki baci într-o situaţie imposibilă, pe care acesta, în ciuda şocului suferit, a înţeles-o imediat, şi a înţeles-o cum trebuie.

Cele două femei, frumoasa deţinută, cum îi ziceau nevestei lui Pitlik la puşcărie, şi femeia asta, ucigaşa de copii, cum o numeau acolo, s-au adunat.

De parcă ce e înăuntru şi ce e afară n-ar mai avea nicio importanţă şi nici graniţe.

Nici ei nu fut capra altcuva.

Nu s-a spus, n-am zis nimic, nimeni n-a zis nimic, însă nu era nimeni care să nu fi ştiut că, înainte de a fi un bai şi mai mare pe lumea asta, noi nu mai putem tolera şi nici îndura treburile lui Terez, la noi asa nu mai merge, nu se mai poate suporta la

infinit.

Şi, de parcă soarta i-ar fi dat lovitura, de data asta chiar în poarta casei ei a ajuns-o judecata finală.

Cu tărăboanţa ei scârţâitoare şi hodorogită, clătinându-se încărcată cu valize, Terez mergea, oftând şi gemând, alături de băieţelul cuibărit fericit în scaunul lui cu rotile care, chinuit de spasme musculare imprevizibile şi incontrolabile, se zbătea şi se zvârcolea, băieţel care toată viaţa lui va rămâne sfrijit, degeaba-i mijesc barba şi mustaţa, degeaba simte orice faţă de oricine, n-o să existe îndurare, mergea deci, blestemând, până când intr-un târziu a ajuns la casa ei.

Lung mai e drumul ăsta.

Multe s-au mai întâmplat pe drumul ăsta lung.

Vai şi-amar era de capul ei, al bietei Terez, căci s-ar fi uitat oriîncotro, numai să nu vadă cât de mare e baiul peste tot primprejur, mult, o eternitate a ţinut drumul cu tărăboanţa ei scârţâitoare până să ajungă la poarta casei ei, să i se usuce mâinile, astfel se blestema, să i se usuce mâinile dacă nu-si

unge odată tărăboanţa aia răsfututută a ei.

Dădea peste ea necazul, furişându-se

de peste tot.

Că le uită pe toate.

Nici căcatul ăla de tărăboanţă nu şi-l unge, uită mereu să-i ungă osia cu pana de gâscă muiată în ulei de maşină. Cu toate că- şi pusese băiatul să-i aducă de la Budapesta.

In schimb, doamna Fabius nu mai contenea să se bucure în gura mare, luată de valul superlativelor, ce noroc, ce cadou nepreţuit să fie din nou aici, s-o vadă pe Terez şi castanii ei minunaţi.

Nimic nu s-a schimbat, Terez nu s-a schimbat deloc, ce bine arată, si nici aleea cu

castani nu s-a schimbat deloc, tot creste si creste.

N-are cuvinte să-i exprime lui Terez ce înseamnă pentru ea aleea asta cu castani.

Ce multe s-au schimbat în viaţa lor, n-a mai rămas piatră peste piatră, dar aleea asta e tot aici, nimeni nu i-o poate lua, e minunat, e grozav, nouă ne rămâne, în fiecare an se poate bucura de ea, înseamnă că stăpânul adâncurilor nu şi-a pus totuşi pecetea pe ei.

Doamne Dumnezeule.

Trecând prin faţa casei lui Etel, Terez, Banya Terez, Terez Bânya, stricata,

cotoroanţa asta cu tărăboanţa ei scârţâitoare ţipa în sinea ei, măcar tu de te-ai uita afară la mine, tu, Etelka, scârbă ce eşti, zdreanţă dracului, nici n-auzea ce tot vorbeşte cretina aia de doamna Fabius despre stăpânul adâncurilor, care s-o fi pecetluit au ba.

Cum să nu ştie Etel că ea tocmai acum trece pe dinaintea casei ei. Doară are atâta minte să arunce măcar o privire în stradă.

Păi, că numa’ atâta aşteaptă, ca ea s-o strige. Puia morţii să te strige pe tine. Că asta ar mai lipsi, să te strig eu pe tine, măi Etelka.

Că orişicum, degeaba le-ar ruga ea orice pe răsfututele alea de surori ale ei. Măcar de- aţi mai trece şi voi din când în când pe la mine. Să vedem, n-o fi crăpat azi-noapte scârba aia de Terez a noastră.

Deci chiar suntem din nou aici, nu-i vine a crede doamnei Fabius.

Ce cadou al sorţii.

Frumuseţea acestei alei cu castani o dă gata, iar şi iar, în fiecare an, o copleşeşte.

Pe tot drumul ăla lung şi gălăgios trebuia să aibă grijă ca doamna Fabius, cu băiatul ăla
schilod al ei, să nu-si dea seama, în marea ei

bucurie, că pe la noi e o foarte mare neregulă pe drumul ăsta către casă, unde scârba aia de Etelka nu si-ar scoate nasul fără chemare, când ea ar avea nevoie de un pic de ajutor, să te uiţi, futu-i, cine vine în urma mea pe drumul ăsta, şi mai ales pe lângă casa ei, pe care muierile astea rele de gură, căţeloanele astea turbate, o numeau coteţ, către care se grăbeau ei acum, ea şi cu nenorociţii ăştia. Pentru că nici trepte n-avea casa lui Terez Banya asta. Da, n-avea şi, dintr-un motiv obscur, toţi duceau lipsa căcatelor ălora de trepte. Nouă ni s-a părut dubios că de ce pizda mă-sii n-are nicio treaptă, de parcă i-ar fi căcat dracu casa direct aci, la noi, pe pământul matern. Pe pământul nostru cel strămoşesc, pe care şi-l cumpărase, din cine ştie ce fel de câştiguri, de la Pişti Matus, şi de ce tocmai aici si-a construit, de ce nu în altă

parte, dacă tot trebuia să plece de aici, din moment ce propriii ei părinţi o dăduseră afară din casă. O să te gonim noi de aici, dacă nu pleci de bunăvoie, cu tot cu progenitura ta. Nu trei, dar nici măcar o singură treaptă n-avea casa ei.

Eu nu vreau sa zic de râu, să nu mă ajungă furia ei, dar e prea de tot cum i-a

fost căcat coteţu ăla direct pe pământ, nu eu zic, eu n-am zis nimic, tăcerea e de aur, toată lumea zice cum poate, că cum de nu s-o găsi unu ca să-i dea foc.

Ei nu sunt singuri, nu sunt numai ei trei, cum erau în anii anteriori, pe când împingeau veseli tărăboanţa şi scaunul copilului schilod, ei trei n-o să mai fie niciodată aşa cum fuseseră pe vremuri, cu doamna Fabius şi cu copilul ei.

Că numai o dată pe an se holbau cu toţii afară, în stradă, că ia te uită la Terez Bânya, vezi, iarăşi ni-i aduce pe fandosiţii ăştia de vilegiaturişti.

Futu-vă muma-n cur, cum să nu-i aduc pe vilegiaturiştii mei. Voi nici n-aţi şti cum ar trebui să vorbiţi cu un vilegiaturist, aţi da numa din cap

Pe vremuri ştia să se bucure de ei.

Că, uite, reveneau la ea mereu ăştia de familie bună, pentru mâncarea ei şi aerul curat de ţară.

Iar ea îi ajuta, ca să mai scape şi ei puţin
de chiriaşii lor răuvoitori.

Şi, ca să nu se audă mereu numai pe ea însăşi, striga în gura mare cât de mult se bucură să-i vadă din nou aici, pe la noi.

Le şi gătea, cum se cuvine, după pofta

lor.

Ceea ce n-a convins-o de absolut nimica, degeaba îşi spunea, hai, las’ să se bucure ăştia de bucuria ei sinceră, pe care însă anul acesta n-o simţea cu niciun chip, degeaba se străduia s-o facă pe doamna Fabius să se bucure împreună cu nenorocitul ăla al ei, dacă tot erau puşi pe bucurie, deşi ea nu se bucura deloc de venirea lor.

Ii tremurau sufletul şi picioarele, că ăştia o să observe ce se petrece pe la noi şi cât de nepotrivită e prezenţa lor acum şi aici.

Să fi venit mai târziu.

Nu mai putea nici să se prefacă bucuroasă, aşa cum învăţase de la ei acolo, la Buda.

Căci pricepuse foarte bine falsitatea lor, cum să n-o fi priceput, în curu’ mamii lor, că dacă ăştia vor să se bucure de orice, atunci
chiar se bucură.

In acelaşi timp n-ar fi putut spune cum o să scape de tristeţea asta mare a ei care o năpădise atât de brusc.

Sunt terminată, îşi spunea, continuând să râdă împreună cu doamna Fabius, ca să nu-i strice bucuria.

Să nu se observe că ea nu mai poate

scăpa de tristeţea asta a ei.

Nu numai că Hella şi cu Okolicsânyi ăla vin în urma lor pe Aleea cu Castani, trecând pe lângă grădini îi urmăresc pas cu pas, fără să le pese nenorociţilor că le calcă ălora în picioare trandafirii şi crinii, fapt pentru care tot pe ea o să cadă vina, ai văzut, oaspeţii lui Terez Bânya au călcat în picioare florile mele preţioase din grădină, şi mai sunt cel puţin alţi doi cu ei sau în jurul lor sau în urma lor sau unde-n pizda mă-sii or fi toţi ăştia, pretutindeni şi simultan.

Uneori înaintea, alteori în spatele lor, gata-gata să-i calce pe călcâi ăia împreună cu care veneau ăştia, ori or fi fost numa nişte

y > y

însoţitori de-ai lor.

Nu o dată a condus-o ea pe Hella de la Răkoshegy, când Okolicsânyi pleca din sau sosea la aeroportul cel nou de la Ferihegy.

Cu toate că în clipa asta nu-i vedea, se şi bucura că nu-i vede, pe oricare dintre ei.

Tot spera că asta a fost ultima dată, acum chiar că au dispărut definitiv, n-o să mai calce în picioare grădinile, florile, fasolea, castraveţii, e doar o meteahnă de-a ei că-i vede, futu-i, măi Terez, i-ar fi zis şi Etelka, ce tot vezi tu la bătrâneţe, că şi

ochii îţi joacă deja feste.

Eu încă mai văd bine, desi-s mai bătrână

decât tine, şi atunci cum se face că tu vezi tot felul de drăcii.

Numai să nu revină.

Nici măcar atâta n-ar putea spune despre însoţitorii ăia, dacă-s femei sau bărbaţi.

Cum se agaţă ăştia de ei pe la spate, indiferent ce-or fi, până la urmă o să-i încalece, pe vreunul din ei.

Nici dacă-i vede nu-şi poate fixa privirea asupra lor, atâta sunt de iuţi de picior, sub ochii ei o iau la fugă, la goană, o şterg, dispar si deodată nu mai sunt.

Ajută-mă, Doamne.

Măcar de-ar vedea dacă poartă pantaloni sau pe sub fustă li se întrezăresc picioarele.

Insă cineva le-a deschis poarta, s-a gândit în mers.

Puţin spus le-a deschis.

Ea tocmai îsi scotea cheia din buzunarul şorţului, dând s-o vâre-n broască, când poarta s-a deschis brusc înaintea lor, împinsă parcă de o mână invizibilă.

I-au deschis propria poartă înaintea ei.

Niciodată în viaţă nu i-a fost dat să fie

atât de jignită şi umilită, ca nu ea să deschidă poarta înaintea oaspeţilor ei, ci ăştia să i-o împingă numai aşa, într-o doară.

Ii venea să plângă, ţipa muteşte în sinea ei. Iar când au ajuns, doamna Fabius stătea înlemnită, uitându-se în toate părţile, Doamne Dumnezeule, ce se-ntâmplă aici, a strigat agăţată de mânerele cauciucate ale scaunului cu rotile, ce-a fost asta, poate o rafală de vânt sau ce, pentru că ea a auzit vântul, rafala a lovit-o peste faţă, se prea poate să fi fost o pasăre, ce fel de pasăre, Doamne, şi oare Terez o fi auzit, o fi văzut că era o pasăre.

Ea n-a auzit nimic.

Pasăre o fi fost.

Ce să audă, ea n-a văzut nimic.

Ea nu vede nimic pe faţa doamnei Fabius, ce naiba să fi rănit faţa doamnei Fabius.

Era o minciună şi o autoamăgire, nu numai că a auzit, dar a şi simţit, cum să nu fi simţit Terez bătăile alea puternice de aripi.

Cum să nu fi auzit.

Intr-adevăr, obrazul doamnei Fabius era brăzdat de o zgârietură lungă, dar foarte fină.

Deşi, de văzut nu văzuse nimic, pentru că se câcâia cu cheia de la poartă, întrebându-se cine o fi meşterit ceva la poarta ei, de se deschide asa, tam-nisam, înaintea lor.

Bătaie de aripă o fi fost, ce dracu altceva.

Amândouă au auzit, precis pasăre ori rafală de vânt, dar de unde-n pizda mă-sii să fi fost rafală de vânt.

Se izbise cu aripa de baticul ei, lovind-o peste faţă.

Cum să nu fi simţit, a simţit la fel ca doamna Fabius, numai că peste mutra ei nu- şi trăsese gheara.

Totuşi continua să strige, cât pe ce să înjure cu voce tare, că cum poate să-i spună asa ceva răsfututa aia de doamnă Fabius, de

unde vânt aici.

Ce fel de pasăre să fi fost, ea cunoaşte păsările, nicio pasăre nu zboară pe lângă urechea nimănui.

Se uitau nedumerite, atunci unde o fi dispărut rafala aia de vânt.

Şi de unde o fi apărut rafala aia de vânt care le-a deschis aşa, într-o doară, larg poarta.

Iar doamna Fabius stătea si se uita, se

uita

la ea, biata Terez, ce mutră chinuită are, căci în ciuda marii ei bucurii obligatorii, nu era oarbă, vedea cât de mult se schimbase mutra lui Terez, nici gura, nici ochii nu-i stăteau bine-n cap, s-o fi lovit schilodu', de ce e atât de tulburată, de ce o atacă în halu ăsta, asta nu mai înţelegea doamna Fabius.

Păi, ea nu făcuse nimic rău.

Ea n-are nicio legătură cu rafala asta, sau ce-o fi, de vânt, care a apărut din senin.

Iar băiatul ei, zvârcolindu-se si bucurându-se în felul lui, râdea de ele cu poftă. Ce tot strigă astea, despre ce rafale de vânt tot vorbesc.

Era atât de fericit, încât el nu găsea nimic în neregulă şi nici n-ar fi putut observa nimic.

A ajuns pe ultima sută a maratonului său.

O s-o vadă pe Piroska la care, începând cu toate verile trecute, se gândise şi visase tot anul.

Piroska o să fie din nou acolo jos, pe mal.

Nu se despărţise de ea nicio clipă în gând, dar despre asta nimeni pe lume n-

avea cum să ştie.

Iată, în avans, parfumul de vară al apei în aerul încins.

O să meargă pe mal.

încă de mic copil şi-a însuşit modul ăsta secret de gândire, o capacitatea numai a lui, care-1 deosebea de toţi ceilalţi. Când acolo sus, la Buda, pe Rozsadomb, trebuia să zacă legat la plămânii de fier, neputând să facă nimic în afară dea sta culcat în şuierul, pufnetul şi ţăcănitul pompei.

Si totuşi, cum reuşea el să-si arunce-n sus, către cer, mingea roşie cu buline.

Cerul e albastru.

Cerul e înnorat.

Mingea zboară-n sus.

Coboară Piroska la mal.

Se uita, se tot uita la zborul mingii către cerul de dincolo de cer. Ourmărea cu privirea până dincolo de nevăzut.

O arunca în sus.

Cât mai sus.

Cu palmele întinse, pregătite, aştepta îndelung ca s-o prindă la timp.

îşi ţinea mintea trează prin repetiţii, acolo, la vila Jăritz, pe Strada Baba.

N-avea cum să-i reuşească să prindă mingea întotdeauna.

O rata pe înserate sau când cerul era înnorat.

Nici măcar speranţa n-o aveau, că ar putea fi ţinuţi în viaţă. Insă doctorii savanţi tot trebuiau să facă măcar ceva, orice, ca ei să mai trăiască un pic, să nu se stingă atât de uşor nenorociţii.

Mingea zboară, zboară-n sus, a aruncat-o, nu mai poate cădea înapoi.

îşi aştepta mingea roşie aruncată-n sus, aştepta să revină.

De acolo nu mai poate reveni.

Se revărsa asupra lui mirosul mingii calde, îl sufoca.

Si atunci a aruncat-o, a aruncat-o în sus,

cu putere, cu ambele braţe, tot mai sus.

Piroska e deja acolo, pe mal.

Păi, ea o aruncase până deasupra cerului vizibil.

Piroska i-o luase înainte.

Coboară la mal Piroska.

Mâine va fi la biserică Piroska.

De bucurie îşi agita braţul descărnat şi schilodit, dându-i un avânt atât de mare din umerii-i scofâlciţi, încât braţul se izbea ba de scaun, ba de capul lui. Atâta putea să facă de unul singur, de bucurie. Cu toate că se străduia, cu braţu-i slăbănog,

rămas intact, să-şi apuce braţul incontrolabil, ca să nu, să nu facă, să nu frâneze ceea ce braţul făcea fără voia lui, ca în marea lui bucurie să nu-si provoace singur durere, din când în când reuşea să oprească la timp mişcarea dezlănţuită.

Dar pe lângă bucurie îi pica bine şi durerea, aproape că-i făcea plăcere.

Alteori i-1 prindea maică-sa, doamna Fabius, pentru că pe ea poate o dureau mai mult veşnicele zvâcniri ale fiului ei decât îl afecta pe acesta durerea fizică.

Dacă nu de alta, măcar de dragul maică- sii trebuia să se stăpânească. Din cauza asta părea că se zbate bătut în cuie în căruciorul său, scoţând sunete dezarticulate în încercarea de a se potoli sau de a se explica altora, ceea ce adăuga multă durere bucuriilor sale izbucnite în secret.

Cum coboară Piroska la mal.

Nu-i mai păsa de durerea maică-sii, astfel le semnala tuturor, atât de nestăpânit le aducea la cunoştinţă ce noroc are el cu viaţa asta a lui, astfel exprimându-şi, cu glas gâtuit, imposibil, veselia nestăvilită, ca să se bucure şi alţii

împreună cu el.

Este foarte binedispus, dezlănţuirea asta fără măsură îl doare, ajungând în cele din
urmă să-şi savureze până şi durerea.

El nu-şi mai încape în piele din cauza maică-sii care, în ziua sosirii lor, era întotdeauna prea obosită pentru a coborî de- ndată la mal, vrea să se întindă puţin, asta aducea drept scuză, vai, băiete, mai bine să tragem un pui de somn, o să mergem mâine pe mal, atracţia lui Misike pentru apă este legendară, le povestea maică-sa doamnelor Mentes şi Zielinszky acolo jos, pe mal, unde, orice-ar fi, Piroska trebuie să fi ajuns deja, unde altundeva ar putea fi Piroska decât pe mal, să mergem pe mal, numai o dată mai trebuie să facem nani şi mergem pe mal.

Vine Piroska pe mal.

Piroska este acolo jos, pe mal.

Aleargă băieţii după ea pe mal şi îi aduc limonadă, vin şi acei ***boys*** de la Leânyfalu, o însoţesc.

Se zvârcolea de fericire.

O duc ăia s-o plimbe cu barca.

înainte de asta merg la biserică.

Nu era om pe faţa pământului care să fi distins mai repede parfumul Piroskăi în aer.

Plin de dorinţă şi curiozitate, îi adulmeca parfumul subsuorilor, parfumul mai dulceag al gâtului, parfumul mai profund al părului ei, pe care Dunărea îl impregnase cu propriu-i miros de nămol, parfumul şamponului ei uleios, mirosul delicat de fân, de senă al parfumului ei.

îşi făcea provizii pentru toată iarna şi, precum micul hârciog din poveste, îşi umfla fălcile cu ele.

în acelaşi timp, furia şi ţipetele sacadate ale lui Terez îi provocau o bucurie la fel de mare.

Cum se uitau ele două în jur, degeaba, ca să vadă vântul sau pasărea aia anume.

Bietului schilod, care, de altfel, avea un umor autoironie, mereu gata de parodiere şi care, cu spirit vigilent, se gândea la sistemele geometrice ale repetiţiilor ordonate în ritmuri, percepând într-un spaţiu holistic conexiunile dintre diverseleîntâmplări şi fenomene, cugetând la puterea monotoniei şi a infinitelor ei variaţiuni, la mulţimea acestor înfloriturice se ramifică volatil,si pătrunzând astfel într-un spaţiu şi mai larg ce are drept balast tot monotonia, nimic altceva, monotonia îi ţinea în lesă gândirea

şi imaginile vizuale la fel cum ţine vânzătorul ambulant baloanele legate de încheietura mânii, totuşi înainte de toate i-a rămas

metronomul, bătaia exactă, cadenţa monotoniei, ea definind viaţa internă a interacţiunii, nu noţiunea, nu vizualul, nu sonorul, nu simţirea, ci intervalul, bătaia, căci în astea sălăsluia Dumnezeul lui.

Rânjind larg şi râzând răguşit, le urmărea cu privirea, încotro se uită nebunele astea două, încotro îsi lansează baloanele vorbelor,

ce le-a apucat, despre ce fel de pasăre, despre ce fel de vânt vorbesc, care direcţie a vântului, astea două nu ştiu altceva decât să

numească obiecte, după părerea lui dragostea pentru obiecte le unea pe vrăjitoarea asta cu suflet bun şi pe maică-sa, precis că de aici, de la vecinul ăsta mut, din casa lui Banga se iscase rafala aia de vânt simţită de doamna Fabius, şi pe acolo, traversând păşunea gâştelor, numai pe acolo putea să plece spre nord, bătând viguros din aripi, pasărea morţii.

Vai, pasărea morţii, precum cocorii, şi ăia zboară întotdeauna de la sud spre

nord, atunci asta nu putea fi altceva decât pasărea morţii, cum o doborâse şi pe Roza acum câteva zile, nu mai terminau, încolo, da, încolo, întotdeauna încolo se duce, s-o creadă Margit, Roza e martoră, Roza epileptica, doar ştii, fix către cimitir, că încolo e nordul, căci amândouă erau atât de legate de obiecte, încât chiar că nu era de înţeles despre ce naiba tot vorbesc.

Numai ei, doamnei Fabius, îi spune cu voce tare, nimănui altcuiva, pentru că ăsta-i adevărul, vă spun eu, mereu vă spun să nu mai vorbiţi cu el, nici la salut să nu-i răspundeţi lui Banga ăsta, pentru că de la Banga ăsta iese pasărea morţii. Cine ştie ce-şi ţine Banga ăsta în podul casei. Ce altceva să fi fost ceea ce simţise doamna Fabius, ce sau cine s-o fi zgâriat în asemenea hal. A văzut şi Roza, si nu numai o dată, acum nici două zile, pasărea morţii o lovise direct peste gură, stătea acolo, în culcuşul ei, unde o alungase maică-sa, căzută lată, zbătându-se în spasme până ce au găsit-o, strigase după maică-sa de dincolo de uşă, doamna Pâsztor, hai odată, doamna Pâsztor, că se zbate fiică-ta aici, de una singură.

Doamna Fabius o asculta atentă, cu ochii rotunjiţi, n-o credea.

Ba, poate s-o creadă doamna Fabius, că vecinul ăsta mut e în stare de orice, asa a venit acasă de pe front, nu-i vina lui că fusese lovit de suflul detonării, camarazii lui 1 -au coborât cu greu de pe acoperiş, de printre grinzi şi ţigle sparte.

A coborât vocea, aşa striga, nu cumva s-o audă Banga.

Pentru că Banga stă cu urechile ciulite şi o pândeşte cât e ziua de lungă.

Când sosiţi, n-ai grijă, vă pândeşte şi pe voi.

Muiere-i trebe, ştiu eu bine, n-are ăla altă
hibă. Pentru asta si-ar vinde si sufletul.

Ce să-i faci dacă simte nevoia de muiere.

Atâta vigoare masculină are, încât nu se poate stăpâni Banga ăsta.

Mi-e milă de el, să mă creadă doamna Fabius, pentru că aşa cum e el, n-are şansă la niciuna, nici măcar Rozei nu i-ar trebui Banga ăsta, dar am eu grijă, cine ştie pentru câte mai trebuie să fim pregătiţi.

Aveţi grijă, doamna Fabius să aibă grijă, mereu trebuie să ai grijă, pentru că niciodată nu se ştie ce puteri are Banga ăsta.

Poate înţelegeţi ce zic.

Trebuie să ai grijă ce zici cu voce tare.

Tăcerea e de aur.

Deşi, în strălucirea aceea mare a după-amiezii, într-adevăr nu era nici urmă de rafală de vânt ori de pasăre a morţii.

Pe lumea asta trecătoare, nu putea fi mai multă linişte şi pace decât în după-masa aceea luminoasă, cu parfumurile ei subtile.

Până si frunzişul vioi al salcâmilor si plopilor se arăta nemişcat în rafala aia mare, inexistentă de vânt şi zarva pe care cele două nebune o produseseră pe sub coroanele lor.

Doamna Fabius şi-a întrebat băieţelul dacă auzise, văzuse fenomenele, pasărea,

rafala de vânt oare o simţise.

Dar acesta nu făcea decât să se agite, contorsionându-se în scaunul său cu rotile si făcând grimase groteşti, o mână i-o apuca pe cealaltă, cuprinsă de convulsii şi sucită din

umeri din cauza hohotelor sale groteşti de râs dezlănţuit.

Se lovea în cap cu palmele împreunate, de parcă ideea în sine, fenomenul i-ar fi provocat o mare plăcere.

Infinita ignoranţă a propriei sale mame.

Că acum şi mama ei vorbeşte în şoaptă, nu cumva s-o audă vecinul cel mut si să sloboadă asupra lor pasărea morţii.

Coboară spre mal Piroska.

La slujba de mâine-dimineaţă o s-o vadă pe Piroska.

Pe Piroska, la capătul celui de-al doilea rând, când el intră în scaunul lui cu rotile.

Piroska stă la capătul rândului, e suficient să-şi întoarcă puţin capul şi deja se pot vedea, se pot privi în ochi de departe.

Numai o singură noapte.

Simţea, prevedea toate astea cu sufletul.

Iar Terez, furioasă, a intrat prin poarta larg deschisă de nu se ştie cine sau ce, înaintând prin curte cu tărăboanţa ei scârţâitoare.

împingea cu îndârjire tărăboanţa încărcată cu bagajele lor de căcat, ca să nu se mai câcâie atâta cu rahatul ăsta de rafală de vânt sau ce curu’ mă-sii o fi fost. N-a fost pasăre, cum să fi fost pasărea

morţii, care pasăre a morţii, pentru ea era limpede ca lumina zilei că aripa Hellei o plesnise, în momentul transformării ei. Prietena ta e aici, măi madam Fabius, prietena ta moartă, nu a mea.

Dacă totuşi ar fi să se întâmpla ceva, să nu se observe aceste transformări ale ei, futu-le anafura si închinarea mamii lor, că si ăştia de-alde Hella acuma s-au găsit să apară, că nu pot aştepta să le vină rândul, oriunde altundeva nu s-ar fi putut duce, în pizda mamii lor să se fi dus. In acelaşi timp se şi bucura de marea ei furie, căci, din cauza rafalei de vânt sau ce curu' mă-sii o fi fost, doamna Fabius nu observase că nu mai era nevoie ca ea să deschidă poarta cu cheia, din moment ce ăştia de-alde Hella şi Okolicsânyi sunt prin preajmă sau în fundul grădinii, printre flori, împreună cu însoţitorii lor, împingându-i cu putere poarta, de până şi limba de la broască atârnă-n gol.

Că doar fusese închisă cum trebuie. Doamna Fabius o cunoaşte bine pe repezita aia de Hella, şi pe stricatul ăla de Okolicsânyi îl cunoaşte bine doamna Fabius, cum să nu-1 cunoască, i-ar vedea imediat dacă n-ar avea ea grijă să-i distragă cumva atenţia.

Se ceartă cu ei.

N-au decât să-şi fută capra unul la altul.

Poate că Okolicsânyi ăsta o fi coţăit-o cândva, pe şest, pe doamna Fabius, din moment ce bărbatul ăsteia, Dumnezeu să-l odihnească, fusese atât de bleg încât, după spusele doamnei Fabius, multă vreme n-a ştiut ce ar fi trebuit să facă.

Pentru că ăştia, odată astfel omorâţi, n-o să mai plece în veci de aici, de la ea.

Unde în altă parte să se ducă.

In afară de mine, nu-i om pe lume care să-i fi slujit cum le plăcea lor să fie slujiţi.

Şi atunci e posibil ca vecinul ei mut, scârbosul ăla de Banga, să-i fi slobozit asupra ei, ăsta-i adevărul, el le oferise adăpost, ca să poată ataca de acolo şi să nu dea pace ei şi oaspeţilor ei. Ori poate, fără ştirea lui Banga, s-or fi aciuiat în fân, în hambarul jegos al acestuia. Şi atunci degeaba îl acuză ea pe Banga, iar Dumnezeu o s-o pedepsească pentru asta. Banga n-are nicio vină. Banga e om bun. De acolo vin, de după gardul viu, spinos, fir-ar al dracului să fie, că ea plantase gardul ăsta viu, cine altul să-l fi plantat, deşi îi lua mult din teren, ca să nu mai fie nevoită ca toată viaţa ei, în fiecare oră a fiecărei zile să-l vadă pe Banga ăsta cu puia lui fumegândă, şi atunci ăştia s-o chinuie în halu ăsta.

Fie ca toţi şobolanii şi toate nevăstuicile să se aşeze acolo, la el. Căci bietul Banga trăieşte într-o mizerie de nedescris.

De acolo vin la ea, de la bărbatul ăla jegos, ca ziua-n amiaza mare să-i fure puişorii de găină, ceea ce înseamnă că ea, din cauza jegului ăstuia de Ban ga, iarăşi muncise degeaba.

Se şi sfădea cu el peste gard, peste gardul viu spinos, strigând în gura mare se sfădea cu el, ca să audă toţi vecinii ce pagubă îi face iarăşi Banga ăsta, de ce nu le pui dracului otrava aia sau capcana, măi Banga, pe care ţi le-am dat anul trecut în octombrie, păi până şi cu otrava te zgârceşti, tot eu să-ţi dau şi slănina pentru capcană şi otrava tot eu să ţi-o cumpăr.

Ai promis, futu-i, că o să pui otravă sau măcar că o s-o cumperi, că anu’ trecut eu ţi- am cumpărat-o, păi pentru ce mama dracului îţi dă statul banii ăia de handicap, ca tot eu să le plătesc şi să le cumpăr pe toate, iar tu nu eşti în stare să pui acolo nişte otravă.

Că-i mănâncă pe puişorii ei.

Banga ăsta îi face zile fripte.

Las’ că ştiu eu că asta aştepţi, ca şi slănina eu să ţi-o dau.

Acum, la bătrâneţe, câte trebuie să îndure ea din cauza lui Banga ăsta. De ce

a bătut-o Dumnezeu cu jegosii ăştia.

Iar în tot acest timp, băiatul se lovea la cap cu mâna-i paralitică, cu mâinile împreunate se lovea, de parcă s-ar fi bucurat imens de afuriselile, lucrurile, blestemele, eresurile pe care cele două le enumerau şi le etalau în fiecare vară, de slănină, de otravă, de capcană, de nevăstuică, de marea sperietură, de Banga, de harababură.

De parcă, sub cerul parfumat de ape al începutului de vară, s-ar fi bucurat de marile emoţii declanşate de întregul proces al sosirii lor.

Doamna Fabius era obişnuită să se repeadă la mâna băiatului, o făcea inconştient, pentru a-i ţine în frâu excesul de mişcări, cum numiseră doctorii simptomele copilului, când cu o mână nu şi-o mai poate frâna pe cealaltă, iar braţul i se răsuceşte dureros, luxându-se nu numai articulaţia umărului, ci şi cea a cotului, pentru a nu-i da voie, pentru a-i opri bucuria sau furia.

Nu o dată, articulaţia umărului trebuise pusă înapoi la locul ei anatomic de către un chirurg.

Stai liniştit, nebunaticul meu drag.

Nu te mai lovi.

Iar o să te umpli de vânătăi.

Bucură-te, micuţul meu, de tihna asta, că în sfârşit suntem aici şi ne putem uita la păsări şi la florile astea cu un parfum atât de îmbietor.

Aşa ne întâmpină în fiecare an, cu parfumul lor de miere.

Să-i mulţumim lui Dumnezeu că suntem din nou aici.

Seara vin rândunicile la vânătoare de ţânţari.

Vezi cât de înfocat şi grandios au înflorit micsunelele astea. O adevărată minune.

Ce frumuseţe.

Ea nu mai văzuse nicăieri o înflorire ca asta, indusă de Terez în fiecare vară, nici pe muntele Gellert, nici pe Rozsadomb, nici pe Păsăret, cu toate că acolo florile erau plantate de grădinari, până şi sub comunişti, uite cât sunt de parfumate, chiar şi portulaca şi petuniile.

Nimic altceva, numai salvii roşii plantează comunştii ăia, ca până şi florile să fie roşii, să nu existe alte flori.

Dar în ce minune floristică nuanţată e în stare Terez să-şi transforme grădina, mulţimea aia de flori albastre şi lila, multitudinea de rozuri, ea n-are nevoie de grădinar.

Dacă ăştia nu se cară urgent de aici, până la urmă nenorocita asta de doamnă Fabius o să-i recunoască pe Okolicsânyi şi pe Hella.

Ce s-a întâmplat, vai, Doamne, păi totuşi aţi venit înapoi acasă.

Şi tocmai aici v-aţi găsit să veniţi.

Şi o să fie mare mirare, strigăte de bucurie, sărbătoare mare când se vor regăsi cu toţii, cât de mult se vor bucura, şi de când nu s-au mai văzut.

Nu aţi chemat pe nimeni.

Măcar un telefon, hai măi Hella, cum să nu poţi ridica receptorul.

Că nu te-am mai văzut de o veşnicie.

De ce n-aţi venit.

Păi, cum s-o fi văzut, futu-i, cum să te fi sunat, cum să fi venit, când ei zac de mult sub pământ, acolo, pe hacienda aia sau unde-n curu’ mamii lor.

Doamne Dumnezeule, ce-o să facă în casa ei, cu casa ei toţi ăştia la un loc, de bucurie.

Ăştia nu se mai potolesc.

Că asta e proprietatea lor de drept, sparg ei ce sparg, şi să le dea înapoi una sau alta, nu-i destul că le oferă cazare si aşternuturi, acum si casa să fie a lor.

Astia o să-i scoată ochii lui Terez.

Păi, de aia veniţi voi aici, măi Hella.

Nu pentru mine aţi venit voi aici, ci pentru casa mea. Am avut destul timp până acum ca să vă cunosc.

Ca după atâţia ani tu să mă dezamăgeşti în halu ăsta.

Cum ar putea să-i oprească, să nu-i observe doamna Fabius.

Nu le dă înapoi, ea nu le dă nimic înapoi.

Pentru toate astea, ea a lucrat mai mult de zece ani.

Unde să-i culce, dacă pe doamna Fabius cu schilodul ăla al ei trebuie să-i culce în camera din faţă.

Nu-i poate culca în altă parte.

De ce nu înţelege Hella că de data asta nu se poate, că nu ea e pe primul loc, ca întotdeauna, ci oaspeţii ei, doamna Fabius cu schilodul, în camera din faţă, pe ei trebuie să-i slujească acum. Să se ducă, împreună cu Okolicsănyi, la Banga în hambar, printre şobolani. O să le fie bine acolo, acolo le e locul, căci niciunde în altă parte nu se fac şobolanii atât de mari ca la Banga, atâta de mari sunt şobolanii ăştia, nu-i câine mai mare decât ei.

Printre şobolani e locul vostru, măi

> *

Okolicsănyi, nu la mine-n casă.

Aici să nu vină, să se ducă-n pizda lu

Hella, îi spun eu şi-n faţă, nu mi-i frică de el.

Acum nu se poate să vină la ea, pentru că ea are oaspeţi vilegiaturişti.

Ca din cauza lor, în fiecare an, puişorii ei să fie mâncaţi de şobolani.

O durea grozav de mult soarta puişorilor pe care şobolanii îi cărau în gură sub ochii ei.

Nici puful galben nu le dăduse încă, şi deja patru au cărat, unul după altul, şobolanii.

Păi, de câte ori să-i mai scrie Hellei ca ea în fiecare vară are oaspeţi, vilegiaturişti pentru două săptămâni, şi câtă muncă înseamnă asta pentru ea.

Doamna Fabius, cu copilul ei schilod, nu e prietena mea, ci a ta, măi Hella. Prietena ta m-a rugat ca măcar eu să-i primesc, doamna Zielinszky m-a rugat.

Doamna Zielinszky nu e prietena mea, doamna Zielinszky e prietena ta.

Nu-s atâtea stele pe cer câte prietene ai avut tu la viaţa ta.

De ce nu i-a scris Hella dinainte, măcar doamnei Zielinszky să-i fi scris, să-i spună fostei ei slujnice, nebunei de Terez, să nu se întristeze, că o să vină ea, după cum îi promisese.

Ca ea întotdeauna să fie nebuna tuturor

si oricine să-şi bată joc de ea.

De-ar veni odată, împreună cu Okolicsânyi ăla, după cum îi promiseseră demult proastei ăsteia de Terez.

Si totuşi n-au venit.

Că atâta lucru pricepuse şi ea, cum ar fi putut să-i scrie, de oriunde, un mort. Iar odată morţi, să nici nu mai vină.

Bine, atunci ea o să doarmă pe priciul din bucătărie, ca ăştia doi să-i poată ocupa patul cel mare.

în care nicio secundă nu se culcase vreun bărbat, ea nu lasă în patul ei niciun bărbat împuţit. Ei nu-i trebe bărbat.

Pentru ce pizda mă-sii să-i trebuiască ei vreunul, cu puia lui mică şi care bea ca un animal, iar ea să tragă de el ca să-l bage-n pat şi după aia să-i miroase plapuma şi voma.

S-a oprit cu tărăboanţa scârţâitoare înaintea cerdacului ei proaspăt frecat, s-a şi pornit să care valizele înăuntru, în prima cameră, când a văzut că ăştia, toţi patru, stăteau comod la masa frumos aranjată pe cerdacul ei, ăştia stau împreună cu ucigaşii lor, s-a mirat cu gura căscată, şi mănâncă, toţi patru, supa ei consistentă, pe care nici nu apucase încă să le-o servească doamnei Fabius şi copilului ei,

ca în sfârşit să-i sature după atâta drum.

Nu vorbeau, mâncau supa ei grasă de fasole verde, în liniştea verii nu se auzea decât clinchetul lingurilor lovindu-se de farfurie.

Clipocea supa ei înroşită de papricǎ, nici apa vreunui pârâu nu clipocea aşa.

Terez era atât de uimită că ăştia n-aveau nicio treabă, nici cu om, nici cu Dumnezeu, n-aveau frică de nimeni si nimic, înseamnă că nu e doar o închipuire, încât trebuia să pună repede undeva valizele.

între timp se uscase şi părul Hellei, a văzut imediat, si rochia ei străină din voal jorjet era deja uscată, cum stătea aşa, la masa ei frumos pusă, nu-i acoperea nici păsărică, într-atâta intrase la apă, de fapt nici nu voia, pentru că voalul ăsta jorjet intră foarte mult la apă, şi cum îşi depărtase ea picioarele, ca stricaţii ăştia, care stau şi înfulecă mâncarea ei, să-i vadă toate alea.

în acelaşi timp, sângele de pe coapse i se închegase deja. Doamne Dumnezeule, păi asta înseamnă că, înainte de a fi ucisă, îi venise si ciclul, de frică, însă nu de aia era mânjită de sânge, ci pentru că jegosii ăia,

toţi câţi erau, o violaseră chiar sub ochii lui Okolicsânyi.

Uite că trebuie s-o trăiesc şi pe asta, să te spăl eu, măi Hella, de sângele uscat de pe tine.

Ca tu să fi fost violată chiar si la ciclu.

Să te fi gândit puţin, să fi avut grijă de tine.

Doamne, cu ce ţi-am greşit eu ţie. Să fiu în continuare servitoarea voastră, chiar si acuma, în viaţa asta a mea de căcat, să vă fiu obială. Eu să vă fac toate poftele, iar tu să-mi arăţi mie fofoloanca.

Să te spăl de sânge când eşti violată.

La miezul nopţii să vă fac gogoşi, că voi poftiţi la ele în miez de noapte.

Păi ce sunt eu.

Tu nu ştii, măi Hella, că gogoşile au nevoie de timp, că-i trebe o oră aluatului ca să crească.

Bineînţeles că pe mine nu mă violează nimeni, pentru că nu sunt atât de provocatoare cu porcii ăştia de bărbaţi cum ai fost tu, Hella, că toată viaţa n-ai făcut decât să dai din cur şi să te fâţâi pe sub nasul lor.

Eram mai în vârstă decât tine, si totuşi mai frumoasă, pe toate le aveam mai frumoase. Niciodată n-aţi observat. Că şi eu as avea nevoie de bărbat.

Că şi eu mă trezesc dacă faceţi atâta **gălăgie.**

Dar doamna Fabius stătea deja în spatele ei, strigând de bucurie, vai, ce drăguţ din partea ei, îi aşteaptă cu masa pusă.

Cine în afară de ea ar mai putea fi atât de grijulie, Sfinte Dumnezeule.

Şi asta în fiecare an, cum trec ani peste ani. Noi, Terez, avem deja o istorie comună. Pentru ea asta-i o minune, simte binecuvântarea lui Dumnezeu.

Şi aşa are să rămână pe vecie.

O admiră pe Terez.

Cum a acoperit ea masa cu şervetul în carouri, să nu umble muştele pe farfurii.

Ce bine le pică lor atâta atenţie şi dichisealã.

Doamne Dumnezeule, numai de-ar rămâne toate aşa în viaţa lor.

Că ei toată iarna asta lungă nu sperau la altceva mai bun, abia aşteptau să poată veni din nou şi să poată mânca aici, în cerdacul umbros al lui Terez, la aer, la umbra viţei-de- vie.

Toate aceste viziuni au buimăcit-o pe Terez, se simţea de parcă i-ar fi dat cineva cu ceva în cap.

Pentru că doamna Fabius nu-i vede la masa pe care ea cu Roza o scoseseră în cerdac, nu-i vede pe Hella şi pe Okolicsânyi şi pe cei doi ucigaşi ai lor cum mănâncă toţi în pace mâncarea pregătită pentru ei doi, şi atunci cel mai bine ar fi ca nici ea să nu vadă ceea ce vede.

Insă vedea.

Sau măcar să se străduiască să nu vadă, futu-i Dumnezeii si Cristosii mă-sii.

In schimb, la un moment dat nu înţelegea unde au dispărut aşa brusc dinaintea ochilor ei, în strălucirea asta mare a amiezii.

Doară nu cumva or fi intrat la ea în bucătărie, futu-le mama lor, în cămara ei,

toţi patru au dispărut aşa acolo, tam-nisam, ca să-i înfulece tot cârnaţul uscat pe care-1
mai avea.

Şi, după cum remarcase doamna Fabius, înainte de a fi pornit la drum cu rabla ei de tărăboanţă, acoperise într-adevăr farfuriile cu şervetul în carouri.

Il primise de la Hella, ea i-1 dăduse, poate o să-ţi prindă bine la casa ta.

Cum să fi mâncat ăia aici, dacă erau acoperite cu şervetul în carouri de la Hella.

Cum să nu le fi acoperit, nu există să nu le acopere, întotdeauna le acoperă, să nu se cace muştele pe ele, în timp ce ea e plecată să aducă oaspeţii şi să le care cu tărăboanţa bagajele alea de căcat ale lor şi toată lumea să râdă de ea.

Dar la anul nu mai face ea asta.

Nu-i mai rezistă picioarele, braţele la atâta cărat şi avut grijă.

A luat valizele de pe tărăboanţă, două, să le ducă înăuntru, însă n-a mai avut timp, nu i-au permis să-şi ia cheia din ascunzătoare.

Pentru că pe la ei toată lumea îşi ascundea cheia în acelaşi loc, ca nu cumva să uite. Si ca să n-o găsească hoţii. Sus, în dreptul tocului de la uşă, ăsta era pe la noi locul secret al cheii.

Numai Banga nu, ăla n-o punea acolo, pe el să nu-1 tragă nimeni în piept, javrele astea turbate de pe la noi.

E drept, el a rămas mut pe viaţă de la suflul detonării, care-1 aruncase sus pe acoperiş, a surzit de-a binelea, surd tun, aşa cum spun, prima dată a crezut că poate nişte cioburi de la ţiglă îi intraseră în urechi, o să le scoată el cu degetul, însă mintea i-a rămas întreagă, deci nimeni să nu se pună cu mintea lui.

Banga, ţopârlan, zălud şi mojic, se ducea la budă cu cheia, de viclean ce era, avea cheia în mână, toată lumea vedea că-i acolo, duce cheia în mână de parcă numai să se cace sau să se pişe s-ar duce, cui îi pasă, însă imediat îşi punea cheia pe grinda de sus a closetului, futu-i mama lui de nenorocit.

Toată lumea ştie.

Păi, când iese, nu mai are cheia-n mână.

De parcă numai din întâmplare şi-ar pune cheia acolo, ca s-o ia mai târziu, căci izmenele sau ştoiu tot trebuia să şi le ţină cu ceva.

Banga, bădăranu ăsta de om, într-un fel şi faţă de el însuşi ţinea secret că unde-n pizda lu’ mumă-sa îşi pune nenorocita aia de cheie.

Numa aşa, colea, sus pe grinda de la budă.

Nu cumva să-i intre turbaţii în casă, cât nu-i acolo.

Să i le răvăşească pe toate.

Vorbeau şi vecinii între ei, că odată Banga ăsta o s-o scape în căcat, atâta o tot cară după el.

O s-o ia de acolo după ce-şi termină treaba.

Atunci să-l vezi pe mocofan.

Insă n-o lua.

N-o lua, la fel cum nici tu nu i-ai luat-o de acolo.

Toată lumea ştia că pe la noi omu-şi pune cheia într-un loc secret, păi cum să nu fi ştiut unde-i locul secret în closetul lui Banga.

Hoţul care se furişează să n-o caute niciodată acolo.

Pe la noi, doar Terez Bănya îşi mai lua cheia cu ea, în loc s-o pună sus, în cuiul de pe partea interioară a porţii, ca toţi ceilalţi. Şi numai cheia de la poarta grădinii, îndărătnica asta, ca nu cumva surorile ei, cele două, să intre la ea, în timp ce ea-i dusă-n porumbişte, unde-şi punea întotdeauna şi fasole, sau cu Roza pe rânduri, la prăşit, să intre, să-i găsească banii şi să facă ţapţarap. Dar avea ea

fasole şi sus, pe deal, ea îşi punea fasole peste tot.

Să-i întoarcă surorile toată casa pe dos, în căutare de bani.

Păi, tocmai si-a vândut fasolea, si încă cu

cât.

Pentru că pentru alea asta era totul, Dumnezeul lor, banii si iar banii. Isi adorau banii. Lor nu le păsa că Isus Cristos a alungat negustorii din biserica jidanilor, din templu, şi că le-a spus, măi jidane, doi domni deodată să nu slujeşti, nemernicule.

Când oamenii adoră mamona, se cacă ei pe Domnul.

Câtă fasole să se facă la alţii.

Lor puteai să le spui că noi, reformaţii, pe nimeni şi nimic, numai pe Domnul nostru, Creatorul, şi pe unicul său Fiu, Isus Cristos, îi adorăm, noi chip cioplit şi idoli nu adorăm.

Se căcau alea şi pe capul propriilor progenituri, darămite pe străini ori pe Isus, numai să-şi aibă banii, de pe căpşune, de pe zmeură, numai banii, mereu.

Micuţelor le puneau în gură mac muiat în lapte şi înfăşurat în şervet curat, ca să nu plângă, să doarmă.

Aşa au şi ajuns, poţi să te uiţi ce-au

ajuns, ce-au făcut din ele surorile ei, din propriile lor fete, poţi să vezi, Terez, ce-au devenit fetele surorilor tale, abia le-a putut mărita.

Au văzut vecinii lui Terez Bânya, a văzut şi Banga, gesticula, gemând şi bolborosind, fii atentă, vecină, futu-i, arăta către uliţă, n-o să crezi cine a trecut pe-aici în timp ce tu erai plecată pe deal, cu Roza, la prăşit rândurile alea lungi, surorile tale au trecut pe-aici, cu cheia lor au vrut să intre la tine.

Cu alea să nu te pui.

Au încercat, poate reuşesc să deschidă cu a lor.

Mai şi râdea, dacă ar fi avut voce ca să râdă.

S-au tot uitat în jur, dacă le vede cineva.

Banga îi vorbea prin gesturi, se înţelegeau.

Dar cheia nu s-a potrivit, a niciuneia.

Terez a înţeles din prima, deşi din bolboroseala lui Banga nu se înţelegea nimic. De parcă ar fi lătrat.

Există câini din ăştia răguşiţi. Niciun sunet nu ieşea din gâtul lui Banga, un câine mut.

Şi atunci gesticula, arăta cu braţele, cu limba, cu bastonul, cu tot ce avea, atâta

era de exaltat să-i spună ce se întâmplase pe- acolo, să priceapă vecina.

Se uitau în dreapta şi-n stânga, să nu le vadă careva.

Cum să nu le fi văzut prin crăpătură, din hambar, unde se pitise.

I-au zis lui Terez Bânya, toţi vecinii i-au zis, i-au arătat că au văzut, le-au văzut, Etelka şi Juliska au fost pe la tine recent.

Ii tot spuneau jegosii, o pândeau, ca să bage zâzanie printre surori.

Cheia era în mâna ei.

Deşi n-avea când s-o ia de sus, de pe tocul
uşii.

Nici de leşinat n-avea cum să fi leşinat.

Doamne Dumnezeule, păi atunci ce ţin eu în mână acum, sau am două chei. Cum putea să ajungă căcatul ăla de cheie în mâna ei, din moment ce n-avea cum s-o fi luat de sus.

Auzea cum, în spatele ei, doamna Fabius îi vorbeşte despre o adiere care tocmai o atinsese, stricându-i si coafura.

întâi cu rafala de vânt şi pasărea, iar acum doamna Fabius îi vine cu adierea si cu
coafura.

Las’ c-o să te lovesc eu, madam Fabius,

apoplexia o să te lovească pe tine.

De parcă marginea tăioasă a unei coli de hârtie i-ar fi brăzdat obrazul stâng. Să nu crezi că n-a fost neplăcut.

Să se uite Terez dacă nu e totuşi rănită la faţă.

Era de speriat, puţin înspăimântător.

A dat apoplexia peste tine, măi madam Fabius, trăsnetul să te fi doborât din picioare, măi madam Fabius.

O ia cu frig în jurul inimii.

Sudoare rece pe frunte.

Era gata-gata să explodeze de atâta furie neputincioasă, dublată de sudalme şi blesteme, tremura de-a dreptul, deşi încerca să se înfrâneze.

N-a vrut.

Că ea nu mai poate să scape de ei.

Lovi-o-ar damblaua pe doamna Fabius, cu tot cu marea ei bucurie, că ea trebuie să simtă acum şi frig din cauza ei.

Simţea că i se rup braţele, i se frânge spinarea, în timp ce ducea, căra înăuntru, în cameră, valizele grele.

Din moment ce Hella i-a pus aşa în mână cheia camerei.

Iar în mijlocul camerei a trântit cu furie cele două valize.

Na, să se bucure, dacă tot sunt iarăşi aici, cu tot cu valizele lor, în locuinţa

unicului ei fiu.

Ca acum, la bătrâneţe, ea să fie în continuare nevoită să se sinchisească de bucuria acestor căcăciosi.

Odată, într-o seară de iarnă, i-a povestit lui Hamza cum simt ăştia nevoia să se bucure mereu, să-şi rânjească unul altuia cât e ziua de lungă, până se plictisesc.

Hamza numai se uita la ea cu ochii lui mari, ăla nu se bucura de nimic.

Dar ce nu-şi împachetează. Ce nu-şi aduc, ca ea să se desele cărând şi să se spetească spălând toată ziua în alea două săptămâni.

Păi, de deşelarea mea n-o să vă bucuraţi.

In urma ei, doamna Fabius împingea, cântând, copilul în scaun, pentru că n-o să crezi, Hamza, doamna Fabius asta nu-i ca alte femei obişnuite, te rog să mă crezi, poţi să mă crezi, Hamza, ci asta cântă de atâta bucurie şi drăgălăşenie.

Terez să aibă răbdare cu ei.

Ea nu-i zice nimic, n-o incită la nimic pe ea, pe doamna Fabius, şi atunci de ce pizda mă-sii îi dă peste nas catolicu ăsta.

Mâncă, nu mâncă, ei nu-i pasă, ea le pune masa frumos şi apoi n-au decât să se scarpine-n cur.

Ea face totul pentru ei.

Iar dacă se răceşte, atunci n-are decât să li

se răcească mâncarea.

Atât de mult i-a obosit călătoria asta cu vaporul, Terez nici nu-şi poate imagina cât de mult, vaporul duduia şi se clătina, înainte de a se aşeza la masă ar trebui să se

împrospăteze un pic.

Ar vrea să se şi întindă puţin, speră sincer că Terez o înţelege şi n-o să se supere.

Nu ştie de ce, dar erau valuri, valurile se spărgeau la mal şi se întorceau.

Ap a era neobişnuit de agitată, părea că trepidează în jurul lor.

Deşi nu era nicio boare de vânt, nici alt vapor înaintea lor, te uitai în jur şi nu înţelegeai de unde atâta agitaţie şi zarvă.

Totul era atât de frumos şi perfect, cum sălciile de pe mal îşi plimbau ramurile lungi pe suprafaţa apei, totuşi întreg peisajul acesta dunărean devenise ameninţător.

Au şi transpirat de-a binelea pe vapor de la atâta căldură.

Nu s-a coborât, nu s-a urcat, niciodată nu s-a mai pomenit aşa ceva, vaporul nici n-a oprit la Leânyfalu.

Şi totuşi zgomotul şi trepidaţiile erau prezente.

S-a uitat cu Misike, cârma părea că se mişcă-n gol.

Matrozul le-a spus că ar trebui reglată cârma vaporului.

Numai să nu răcească Misike.

Bietul de el, deja era ud leoarcă pe spate şi pe frunte.

Cât de intimă e ambianţa asta plăcută, pe care Terez le-o creează ca prin vrajă, în camera asta frumoasă, mare si răcoroasă.

Terez nici n-ar crede. De parcă s-ar fi născut în orăşelul acesta fermecător si niciodată n-ar fi plecat de aici.

De parcă asta ar fi fost casa ei dintotdeauna.

E mândră că asta e patria ei.

Altminteri ea nu mai recunoaşte patria asta.

Este nespus de recunoscătoare pentru primirea atât de călduroasă, cum vine Terez mereu în întâmpinarea lor, pentru curăţenia grijulie şi atentă pe care, prin munca ei, le-o asigură în fiecare vară.

Terez a ieşit din camera după valiza cea mai grea, parcă fugind de cuvintele înfierbântate de bucuria asta dementă,

noroc că n-a răsturnat scaunul cu rotile în care stătea Misike, n-a doborât-o pe exaltata doamnă Fabius şi nu i-a măturat din cale pe amândoi.

După care le-a trântit în mijlocul camerei si răsfututa aia de a treia valiză.

y

Despachetaţi, futu-i, spălaţi-vă, lingeţi-vă, distraţi-vă după pofta inimii, aşa să fie, stropiţi-vă în voie cu apa voastră parfumată, căci de când crescuse Misike atât de mare, doamna Fabius îl dădea şi pe el cu parfumul ei, primit în pachet de la rudele vieneze, ca să-i mai atenueze puţin odorul puternic.

Numai pe mine de m-aţi lăsa puţin în pace.

Bineînţeles că nimic din toate astea n-a spus cu voce tare. Ajungea marele necaz din jurul lor, din aerul fierbinte al verii.

De abţinut s-a mai putut abţine oarecum. Dar, de oprit, nu mai era de oprit.

A părăsit valvârtej cea mai frumoasă şi spaţioasă cameră a casei, în care, în secret, încă îşi mai aştepta fiul. Avea trei ferestre mari cu vedere la grădină. Spera că, odată ajunsă la bătrâneţe, poate totuşi Elemerke va veni să stea cu ea aici.

Poate cu timpul tot o să divorţeze de

jidoavca aia de Erika.

Iar dacă divorţează, n-o să aibă el zile cu jidanul în casa de pe Strada Baros, deşi au destule camere acolo, la bătrânul jidan.

Şi ce s-ar face Elemerke fără locuinţă, că lui n-o să-i lase nici măcar o cameră. Cu cofetăreala lui n-o să câştige destul cât să-şi cumpere locuinţă pe Strada Baros. Şi atunci o să vină acasă, la ea. N-ai grijă, că Elemer al meu se va descurca si aici, acasă. Iar atunci a scăpat, n-o să mai poată veni la ea nesuferiţii ăştia de vilegiaturişti ai ei.

In orice caz, n-o să-şi dea ea patul unui copil schilod ca ăsta, şi-a spus, trântind cu zgomot uşa locuinţei fiului ei.

După care totuşi i-a părut rău că a făcut asta.

Tremura geamul în urma ei. Să facă ea aşa ceva cu uşa scumpă a fiului ei. Pentru că uşă cu geam comandase la tâmplarul din Bogdâny, pentru camera cu trei ferestre. Dar numai jos să fie din două părţi, în partea de sus trebuie dintr-o bucată. Ca să le fie camera luminoasă.

Atât de mult i-a aşteptat, pe ei şi pe nepoţei, cum o să se nască ei pe rând.

Poate îl sparge din cauza lor, din cauza vilegiaturiştilor sparge geamul, şi atunci unde găseşte ea geam şi geamgiu care să

i-1 monteze.

Nici geamgiii nu mai vin atât de departe, cu geamurile lor al dracului de grele în spinare.

In autobuzul de Visegrâd nici nu-i lasă să urce, i-auzi, nici pe tocilar cu tocila lui, pe cursa asta sunt atâţia simandicoşi sau, în pizda mă-sii, tovarăşi, aici geamgiu cu geamurile lui să nu vină, pentru mine e pericol public, şi nici tinichigiu slovac.

Doamna Fabius chiar că nu ştia ce să mai

creadă, văzând-o pe Terez atât de pornită, gata-gata să dărâme casa cu furia ei dementă. S-a uitat lung în urma ei. Că ea nu făcuse altceva decât să amintească de adierea aia pe care, atât de obosită fiind, o simţise pe faţă şi pe braţe. De parcă ar fi crestat-o tăişul unei hârtii. Nejustificată pe o asemenea căldură. Cum să nu fi simţit, de-a dreptul s-a înfiorat, dar nu era din vina ei.

După cum nu erau nici adierile alea care uneori măturau peisajul, intrând în derivă pe cealaltă ramură a fluviului. Ea trebuia să se scoale în zori, ca să ajungă cu Misike la vapor.

Intre cele două ramuri ale Dunării, adierile astea se perindă în goană, de aici încolo si viceversa.

A obosit de moarte de la atâtea emoţii, oare portarul o să-i coboare la timp valizele de la etaj, după cum promisese, oare o s-o ajute matrozii să-l urce pe vapor pe Misike în scaunul lui cu rotile.

Ea numai de dragul lui Misike e nevoită să le suporte pe toate într-o mare veselie, sperând în permanenţă la ajutor din partea unor străini.

E obligată să traverseze acest ocean sinistru al lehamitei şi respingerii celorlalţi fără să-şi piardă umorul şi buna dispoziţie.

Pentru ea însăsi n-ar fi făcut asta, de mult şi-ar fi pus capăt vieţii.

O linişte de mormânt s-a lăsat peste şi în jurul casei lui Terez.

Iar acolo, sus, cerul necruţător de vară a rămas încremenit, nici adiere, nici nimic.

Şi nici mai sus, pe cerul de deasupra cerului, unde Roza îşi dorea mereu să ajungă, nicio pală de vânt.

Aici, cerul era cel mai înalt toamna. Cine ştie cât de departe puteai vedea.

Totuşi, în oglinda stricată din bucătăria ei, Terez, în timp ce intra, furioasă, de la lumina orbitoare a zilei, nu pe ea s-a văzut întâi, ci pe Okolicsânyi, ieşindu-i în întâmpinare din oglinda scorojită şi oarbă a bunicii ei, alături de el, Hella, iar în urma lor, unul câte unul, şi infractorii ăia, nu ştiu

care. In mirajul acela grandios, toţi ăştia se revărsau din oglinda ei crăpată şi coşcovită, defilând printre umbrele frunzelor de viţă, de au trecut-o fiorii reci.

Sunt aici, iată-i, si totuşi doamna Fabius nu-i vede. Nu vede ceea ce nu-i om să nu vadă. Deşteaptă, doamna Fabius nu vrea să vadă, pentru că ăia înfulecaseră mâncarea pregătită pentru ei, iar ea n-o să aibă ce să le pună pe masă, de prânz.

înfulecaseră tot, absolut tot, nemailăsându-le nimic doamnei Fabius si schilodului, şi pe deasupra o să-mi mai înfulece si mie toată cămara si averea.

Ajută-mă, Doamne.

Ar fi ieşit ei din oglindă bucuroşi nevoie mare, că uite, au reuşit să se îndoape cu prânzul altora, însă nu le-a mers, Domnul i-a împiedicat, degeaba s-au îmbulzit aşa ca să iasă din oglindă.

Sticla oglinzii i-a oprit.

Deci putea să-i vadă în întregime pe cei doi vagabonzi nemernici, pe malacii ăia de ucigaşi, şi nici Okolicsânyi nu era un copil plăpând. Dar întâi ar fi vrut s-o împingă afară pe Hella.

Si acum ea ce să facă.

N-aveţi grijă, criminalilor, aici o să vă prindă poliţaii, o să-i spun lui Jani Bako, lui

Varga, ăla o să aducă întăriri, n-o să-i puteţi mitui cu nimic.

O să vă trosnească ăia, nicio grijă.

Comunistu loveşte, nu stă pe gânduri.

Nu voia să vadă gaşca asta de nemernici.

Pentru că totuşi îi cam căzuseră cu tronc
ăştia doi.

Unul din ei, cu şapca trasă şmechereşte peste un ochi, ăsta precis că rânjise toată viaţa.

Deci atât de mult a decăzut, măi Hella.

încât astfel de indivizi s-o însoţească pretutindeni. Să i se lipească amândoi, la propriu, de cur. în viaţa ei n-a mai văzut aşa ceva, cum se repezeau malacii ăştia la curul ei.

Păi, Hellei ăsteia nu-i ajunge Okolicsânyi. Iar ăstora nu le ajunge Hella, până la urmă o să se arunce şi pe Okolicsânyi.

La mine-n bucătărie, ca muştele, s-o-mpingă-lingă pe Hella asta, până şi în oglinda mea, ca muştele la zahăr. Păi ţi se urcă-n spinare criminalii, fii atentă, măi Hella.

Cum ai putut să decazi în halu' ăsta, măi Hella.

Cum să te suporte aşa spilcuitu ăla de Okolicsânyi.

Să te suporte pe tine o Hella ca asta, cu criminalii ei. Tu i-ai împins, las’ că ştiu eu.

Degeaba ai nega.

Ce mai vrei de la el, să-ţi tolereze şi amanţii, păi ăsta chiar te iubeşte, proasto.

Nici atâta minte să n-ai.

Să nu vezi cu ochii tăi.

Care altul o să te iubească pe tine atât de mult când o să ajungi babă, fără un dinte-n gură.

Dai cu piciorul norocului numai ca să-ţi încurajezi curtezanii.

Ea nu mai are timp de pierdut cu toţi demenţii ăştia.

Acum e timpul ca ea să servească mâncarea, nu cumva să observe doamna Fabius şi copilul harababura asta blestemată de la ei.

Să înteţească focul, să pună lemne în vatră, orice s-ar fi întâmplat, orice ar fi, futu- i mama mă-sii de treabă, să tragă oala în mijloc, să deschidă-n pizda mă-sii uşa cuptorului, să ungă cu smântână clătitele, în strat subţire, cu delicateţe, nu cumva să se ardă.

Cu mari precauţii, a ridicat încet capacul de pe oala roşie, oare or fi mâncat tot sau au mai lăsat ceva doamnei Fabius

si bietului ei copil nenorocit.

Ciorba era toată acolo, călduţă şi neatinsă, cu pătrunjelul verde frumos mărunţit şi cu felii subţiri, ca să pară mai multe, din cârnaţii de care nu-i păruse rău să-i taie, plutind pe suprafaţa unsuroasă şi înroşită de paprică.

Până şi asta suporţi, măi Okolicsânyi, ca Hella asta a ta să se distreze cu ucigaşii voştri.

Ce ai mai fi în stare să faci pentru ea, ca să-i faci pe plac, păi, cum de n-ai ştiut tu s-o iubeşti intim.

y

Căci femeia are nevoie de intimitate, iar dacă intimitate nu e, nici înţelegere nu e.

Iar mie numai munca, necazurile, grija, şi pe deasupra mai veniţi şi voi pe capul meu.

Mi se apropie ceasul, măi Hella, dar n-o să uit cum ţi-ai pus tu picioarele goale în poala lui Okolicsânyi, ca să-ţi maseze tălpile obosite de căcaţii ăia de pantofi cu toc înalt, iar tu, cu mare îndemânare, îi masai mătărânga, ca să crească şi-ntărească, şi toate astea le-aţi făcut cu mine de faţă, acum îţi spun ţie, mama ta de destrăbălată şi putredă ce eşti, că-mi vine să vomit, să-mi iau câmpii.

O clipă de linişte n-am, nici cât să mă

aşez.

Cât am eu de lucru cu alde Fabius ăştia, n-au ei atâţia bani să mă plătească pentru cât muncesc eu pentru ei. Degeaba atâtea lire şi şilingi de la Viena.

Cât primesc eu din toate alea.

Eu numai să le coc pogăcele şi să le fac clătite.

O singură dată să te mai văd aici cu ăştia, cu criminalii ăştia, măi Hella, că-ţi scot maţele, bag cuţitu' ăl' mare-n tine, în gât.

Cum ai putut tu să-i faci bietului Okolicsânyi una ca asta.

Las' că-l apăr eu pe Okolicsânyi ăla al tău, să-i faci tu una ca asta, chiar si moartă fiind.

Păi, tu nu ştii să-l apreciezi pe prostu' ăsta de Okolicsânyi, de câte ori să te mai rog să-l apreciezi cum trebuie.

Acum şi pâinea să le-o mai tai, of, să nu uit să tai pâine şi să le-o pun pe masă.

Eu îmi iau pâinea de la brutar, pâinea pe care voi mi-aţi înfulecat-o, nu mai pridídesc să-i ung lui Misike feliile şi să-i pun şi bucăţi de ardei verde peste, cât să acopere untura.

Ca să nu-mi fie toată casa plină de unsoare de la Misike ăsta al tău.

Şi să-i pun şi sare pe fiecare bucată din ardeii mei, madam Fabius, nenorocito ce eşti.

Dar nu aşa, nu pe deasupra, că atunci sarea cade, ci pe dedesubt îi săra lui Misike, că aşa a spus doctorul, că Misike are nevoie de sare.

Cică pe dedesubt, să învăţ şi eu metoda asta de la ea, săratu' ăsta pe dedesubt.

Dar dedesubtul curului să nu ţi-1 sărez, măi nebuno. Dar curul să nu ţi-1 sărez pe de- a-ndoaselea, nebuno. Să mă ierte Domnul pentru toate păcatele mele, dar ce crezi tu, madam Fabius, că eu mă cac pâine, că pâinea aia îmi iese mie din cur numai asa, asta crezi tu, madam Fabius, dar oare ştii tu cât muncesc eu pentru ardeii ăia, câte griji, vai, numai să mi se facă ardeii până vin ei. Pe bani cumpăr eu pâinea aia, de la brutar, că nu se-mparte pe gratis.

Cine mai are ardei ca mine, poţi să te uiţi oriunde, din două-n două zile îi ud cu zamă de bălegar, cum am învăţat la casa de nebuni de la grădinarul ăla bulgar.

Ai auzit, madam Fabius.

Să vă pun pe masă farfurioara cu pogăcele, că mari eu nu fac, coapte încă de cu seară, să aibă Misike şi pogăcele.

Dar ce crezi tu, cine-mi cumpără mie fainăy, doamnă Fabius. Nu îmi cumperi tu, eu îmi cumpăr, nu celebrele tale rude italieneşti si franţuzeşti si dracu mai ştie de
yy i yy y
care îmi cumpără mie.

Să te duci tu frumuşel în pizda mă-tii, madam Fabius. Cine pune la garniţă, în ianuarie, jumările proaspăt făcute, eu, madam Fabius, ca în august, pe căldura cea mai mare, să fie pe masă pogăcele cu jumări, dacă fainăy de-a mea nu mai am pe lumea asta blestemată în care am ajuns, nici nu deschid garniţa până atunci, să nu se râncezească jumările, futu-vă muma-n cur să vă fut.

Si să vă mai aduc si langos crocant de la
y y o y
brutar, să vă pun pe el şi smântână.

Păi si smântână costă bani, doamnă
y z
Fabius, de câte ori să mai repet că eu nu mai am vaci, si atunci de unde-n curu mă-sii să
z y
am smântână.

Eu am devenit un neică nimeni, deşi toată
z y
viaţa am muncit din greu.

Păi, tu nu vezi că mi-e gol grajdu', şi atunci de unde dracu' să am eu smântână.

Eu să dau smântână pentru langoşu' lu madam Fabius, ca ele, ea si madam
z z y

Zielinszky, să-şi dea în cărţi în filigoria cea mare de pe mal, să se plimbe pe Insula Mică, pe Kisszíget, cu umbreluţele în mână, nu cumva să le iasă pistruii, pentru că au nevoie de adierea Dunării, să culeagă floricele sau ce curu mă-sii culeg tot timpul, să-mi vină mie pe cap cu Okolicsânyi, să vină aici şi naiba mai ştie unde-n pizda mă-sii să se ducă, iar ăia să vină la ei, cu automobilele lor, ca să se ducă împreună acolo, ca asta să le fie toată viaţa, fâţâiala asta aiurea, sau bătrâna doamnă Zielinszky să vină cu bastonul, iar doamna Mentes, înaintea căreia nimeni nu rămânea drept, s-o conducă, vai, nu cumva să cadă, biata de ea, ca tocmai o bârfitoare ca asta, de la Gyor, cu diaree la gură, să fie moaşă la noi, iar doamna Fabius să meargă cu doamna Mirâk la doamna Zielinszky, unde le aşteaptă doamna Mentes, moaşa asta nesuferită de la Gyor, şi acuma ce să vă mai fac eu vouă în viaţa asta a mea.

La cine pizda mă-tii să te mai conduc eu, pe toată Strada aia Uri, lungă cât o zi de post.

Şi, cum deschidea ea uşa cuptorului, cu colţul ochiului a zărit deodată o umbră pe cerdac, trecând în fugă printre frunze.

Şi pe deasupra mai poftiţi şi la plăcinta

mea cu mere, în fiecare an.

Scot eu partea cu viermii, n-ai grijă, din merele alea de pe jos, lovite, v-o fac, tu oricum nu-ţi dai seama.

Cu nucă s-o faci, ca anul trecut.

Păi, nici atâta nu ştii, proasto, că nu mi se face nucă în fiecare an.

Iar cu nucă de anul trecut nu fac, pentru că atunci de-aia nu-ţi convine, că-s râncede nucile.

Ştia ea cum vrea să se împrospăteze doamna Fabius, căci aproape în fiecare an, abia sosită şi deja fuga la closet.

S-a mai liniştit puţin, asta înseamnă că totuşi nu Fiella cu Okolicsânyi şi cei doi criminali umblă pe-acolo.

în fiecare vară, ăsta-i primul lucru pe care- 1 face, se caca în closetul ei dichisit, ea acoperise căcatul de dedesubt cu paie şi fân parfumat, ca oaspetele ei să nu fie nevoit să-i vadă an de an căcatii vechi si stafiditi.

> > î

Iar dacă nu-i convine closetul meu, n-are decât să se ducă în altă parte. De ce nu s-a căcat pe vapor simandicoasa asta de madam Fabius. Acolo putea să şi-o fi clătit frumuşel, cu apă curgătoare. Iar în oglindă să-şi fi împrospătat obrazul.

Că, vezi Doamne, ăştia au mereu

nevoie
33 >
de împrospătare.

Şi după aia tot ea spune, şi tot zice, mă mir că nu oboseşte, că aşa, Terez, şi pe dincolo, Terez, ce superbe sunt florile dumitale, ea nu se mai satură să le admire, ce parfumate, ce privelişte încântătoare în grădină.

Păi, cum să nu fi văzut tu, stimată doamnă Fabius, florile mele, când abia ajungi şi deja fuga la căcăstoare. Că aud eu din bucătărie ce-mi tot faci tu acolo, afară.

De parcă ea nu de aia ar fi plantat şi îngrijit florile alea, ca să-şi încânte ei ochii cât poftesc şi să nu fie nevoiţi să miroasă găinaţul, coteţul găinilor nu poţi să- Iţii atât de curat, încât să nu pută, ia mai dă-i în pastele mă-sii de tăntălăi.

Şi nici din întâmpl are să nu-şi murdărească mânuţele fine, încărcate de inele, cu munca, munca aia pe care tot ea o face în locul lor.

Si nu numai damele, ci si viteazul
y 1 y
Okolicsânyi îşi plimbă săptămânal unghiile la manichiură. Că altfel nu se simte om întreg dacă nu-şi face manichiura şi pedichiura, renaşte de-a dreptul şi umblă mai lesne.

Na, iaca puia, ce tot zice şi Okolicsănyi ăsta. Pe la noi, bărbaţii şi le taie cu briceagul, ce părere ai, măi viteazule. Sau se rup singure, de la toate muncile alea pe care trebuie să le facă într-un an, să construiască, să demoleze, să spargă lemne, să taie cu fierăstrăul, să doboare copaci.

In ziua aia, Terez nu şi nu putea să se liniştească, nici măcar seara.

Când a venit Roza să vadă, s-o ajute, poate Terezke neni mai are câte ceva de făcut pentru oaspeţii ei, să nu facă singură. Atunci a gonit-o. Ba bine că n-am gonit-o. De parcă nici n-ar fi auzit-o pe afurisita asta de Roza, ia mai du-te dracu si tu, măi Roza, că numa

seara îţi aduci aminte să-ţi ridici curu de pe scaun.

Să fi venit Roza mai repede.

Să nu tot vină pe capul meu Roza asta.

Du-te, Roza, în curu’ mă-tii să te duci, dar înainte ia si mânca ciorba asta de fasole

cu smântână, atâta mi-a mai rămas.

Mi-a ieşit foarte bună, hai, ia, că-ţi dau cu drag, încă e călduţă, din asta am mâncat şi eu.

Că totuşi boierilor nu pot să le-o pun şi

a doua oară pe masă.

Păi, şi pe năstruşnica asta, pe Roza, tot ea s-o hrănească.

Ei i-a pus în blidul de tablă.

I-ar fi părut rău s-o dea la porci.

Mai trebuie să-i dea si mârtanului ăluia bătrân, dacă n-o fi crăpat în podul casei între timp.

După ce, şi la prânz şi seara, îşi hrănise oaspeţii, o hrănise şi pe Roza, i-a mai rămas şi mâţei, şi în sfârşit ar fi apucat să se odihnească şi ea, a urmat o noapte de coşmar, trebuia să sară, să se agite pentru ei, toată noaptea, printre tunete şi fulgere, nu mai prididea să închidă uşile şi ferestrele, cum aţipea puţin, rafalele puternice de vânt le deschideau iar, silind-o să sară din pat, să fugă prin casă, obloanele de lemn fluturau în vânt, de unde o fi venit atâta vânt, cine ştie, ea nu mai trăise niciodată asa ceva, usa closetului, a hambarului, a coteţului, a şurii, de parcă n-ar fi închis deloc uşile şi ferestrele casei.

Doamna Fabius ţipa de frică, în timp ce fulgerele loveau, scuturând toate uşile, obloanele, ferestrele, lumina s-a stins, iar copilul râdea de ele, tăvălindu-se prin pat de plăcere şi lovind plapuma cu pumnii în

întunericul ăla mare.

Vai, ce ne facem, ce ne facem, ea are o frică grozavă de furtună în întunericul ăsta, să facă ceva Terez.

Mama mă-tii, si mie mi-e frică, dar tot nu

ţip.

Adu, Terez, o lumânare.

în noaptea aceea, pe cele două ramuri ale Dunării trăsnetele nu mai conteneau, a trăsnit în mijlocul Dunării Mari, a trăsnit în Dunărea Mică, sfârâind, de parcă n-ar mai fi vrut să se oprească, de parcă nu s-ar mai fi terminat cu fulgerele luminoase şi cu bubuiturile.

Iar apa a început să năvălească din întuneric, apă multă, turna cu găleata.

N-avea nimeni de unde să ştie cum o să se

termine.

Numai grajdurile să nu le nimerească.

Dacă tot e să fie, să trăsnească în apă.

De s-ar termina odată.

Şi să se facă odată dimineaţă.

Părea că zorile luaseră cu ele fulgerele, pe spinarea tunetelor, spre Vâc.

Abia atunci a putut Terez să adoarmă. De atâţia nervi şi agitaţie, de zile întregi nu mai avusese un somn atât de adânc.

Insă dis-de-dimineaţă, din somnul ăsta adânc a trezit-o zdrăngănitul scaunului cu rotile al schilodului, erau deja în cerdac, oaspeţii ei se pregăteau să meargă la slujba de dimineaţă, asta înseamnă că ea, până să se întoarcă ei, trebuie să le pregătească micul- dejun, să meargă după lapte, să meargă la brutărie, apoi să fiarbă laptele.

In prima dimineaţă, schilodul n-ar fi lipsit pentru nimic în lume de la slujba de dimineaţă, o zorea pe maică-sa, să meargă, să meargă odată, nu cumva s-o scape pe Piroska.

Ceea ce, bineînţeles, nu trebuia să ştie nimeni. Cât de important e pentru el să n-o scape pe Piroska.

Se grăbeau să nu întârzie, pentru că Piroska nu stătea întotdeauna până la sfârşitul slujbei.

Mai mereu întârzia, dar până la rugăciunea euharistică rămânea sigur.

Insă dacă stătea, atunci Piroska mângâia, ba chiar şi săruta feţişoara frumoasă a lui Misike, se apleca peste scaunul lui, astfel încât Misike îi simţea mirosul trupului şi uneori îi zărea si sânii în decolteu,

fâstâcindu-se de-a binelea, deşi îi plăcea

foarte mult că Piroska are asemenea sâni.

De multe ori se gândea la cum i se întăreau uneori sfârcurile pe sub materialul bluzei.

La asta nu s-ar fi gândit doamna Fabius, cum ar fi putut să se gândească la aşa ceva.

Că până şi iarna Misike e cu gândul la sann riroskai.

Nimeni nu s-ar fi gândit că Misike are astfel de secrete preţioase.

Numai Terez s-a gândit mai temeinic la asta. Deci ia să vedem cum vine asta. De ce naiba vrea schilodul să meargă întotdeauna, în scaunul lui zdrăngănitor, la slujba aia de dimineaţă, de ce maică-sa, biata doamnă Fabius, trebuie să-l împingă cât mai repede, maică-sa, care face totul pentru copilul ăsta, de nici carne nu mai are pe oase de atâta robotealã.

Insă n-a ajuns la nicio concluzie.

Deşi, cu mari precauţii, a întrebat şi ea pe unde a putut, dar nimeni nu ştia sau nu voia să-i dea un răspuns, de îndărătnici ce sunt catolicii ăştia.

Si, la urma urmei, chiar de-ar fi ştiut, de ce i-ar fi spus uneia ca Terez Bânya.

Nu-s atâtea stele pe cer câte curve.

Tineretul de astăzi nu-i ca pe vremea

noastră, ca tu să nu poţi scoate o vorbă, să-ţi stea îmbucătura-n gât când zăreşti feciorul sau bărbatul.

Nu mai sunt vremurile alea, nu există ca ei să nu dea din clanţă.

Că numai pizduieli scuipă gurile voastre nespălate.

Insă Piroska Mirâk nu şi-ar pierde fecioria pentru nimic în lume, nu-i flăcăul ăla pentru care ar face-o.

Cum, necum, muierile ştiau. Nu există nimic ce nu s-ar şti p-acilea, pe la noi.

Nu-i flăcău care să-i trebuiască ei. Cu toate că se îmbracă atât de arătos.

Se uitau, mirându-se ce vrea Terez de întreabă atâta în dreapta şi-n stânga. Că asta mereu vrea să ştie ce si cum.

Să iscodească, noi ce părere avem despre asta.

Are patru capoate, crezi, nu crezi, eu am văzut-o pe Piroska în toate cele patru, mie mi le-a arătat, are pantaloni trei sferturi, ca vânătorul-şef de la Visegrâd, cu piele de căprioară la genunchi, şi jachetă în carouri, cu piele de căprioară la coate, galbenă, pantofi de-un fel, pantofi din ălălalt fel, de pânză, balerini roşii, când o duc flăcăii la Leânyfalu, la Sirena, colanţi, pantaloni pescăreşti, saboţi, fustă

încreţită, bocanci cu cusături Gojzer, pantofi din piele întoarsă, nu e ceva ce ea să nu aibă.

Totuşi, acum ar fi cazul ca cineva să se uite şi la piţiroanca ei.

Pe flăcăiandrii ăia poţi să-i uiţi, că vin degeaba, n-au ei talent pentru una ca ea. Poate să tot aştepte ca ăia s-o rezolve. După care s-a făcut linişte, muierile n-au mai scos o vorbă. Numai ele ştiau de ce amuţiseră aşa.

Doar atâta a spus doamna Fabius, că nu-i chip ca Misike să omită slujba de duminică.

Bine, bine, futu-i, dar azi e vineri, nu duminică, măi madam Fabius, si atunci unde-n pizda mă-sii vă duceţi voi vinerea dimineaţa.

Duminica să vă duceţi, nu vinerea.

Pentru că vineri, dis-de-dimineaţă, mergând după lapte, ducând în mână ibricul ei smălţuit, pe care de fiecare dată îl freca bine cu sodă, gaură să-i facă, nu alta, ca să nu se acrească laptele în timp ce-1 aduce, şi traversând păşunea pentru gâşte, unde păşteau şi vacile mânate de păstorul lor, încă era la fel de furioasă si bombănitoare băbătia,

cotoroanţa asta traversa păşunea, cărând laptele pentru oaspeţi, vrăjitoarea asta care, turbată de furie, la fel bodogănise şi joia, împroşcându-şi blestemele peste toţi şi toate.

Se duc, n-ai grijă, în fiecare duminică la franciscani, pe Bulevardul Margit, cum să nu se ducă.

De ce nu s-ar duce.

Ce vrea iarăşi stricata asta de Terez Bănya să afle de la ei.

Ei nu i-au suferit niciodată pe franciscani, familia ei, renumita mare familie Bellamy, rubedeniile maghiare, rubedeniile franţuzeşti, rubedeniile italiene, trăgeau cu toţii mai mult spre iezuiţi.

Poate să şi scurteze drumul până la franciscani.

Măcar nu trebuie să împingă scaunul lui Misike cât e Bulevardul Margit de lung.

Nu e zi în care să nu meargă undeva, chiar şi de mai multe ori, îl duce şi la şcoală pe Misike, la şcoala ajutătoare de pe Bulevardul Margit.

Trebuie să meargă chiar dacă plouă, că aşa vrea Misike, în fiecare duminică dată de Dumnezeu, şi dacă ninge, îşi poate închipui Terez.

Uneori intendenţii leneşi nu curăţă

trotuarul, atunci îi e greu să-l împingă prin zăpada mare.

Merg deci de-a lungul debarcaderului Margit, o pot lua şi pe-acolo, pentru că acolo se curăţă ca lumea, doar ştie Terez, că trecuse de multe ori pe la ei cu Hella, traversând Piaţa Pâlfly şi apoi până-n capăt, pe lângă cazarmă.

Dar că de ce a fost asa cum a fost, la asta

doamna Fabius n-avea răspuns. De ce nu Sfântul Francisc de Assisi si de ce mai degrabă iezuiţii Sfântului Ignaţiu de Loyola. Niciodată n-a întrebat pe nimeni. Dacă aşa şi nu altfel era în familia ei, la ce bun să mai fi întrebat.

Dacă într-o familie asa stau lucrurile înseamnă că altfel nu se poate.

La fel cum Misike a rămas tot copilaşul ei, pe care preoţii iezuiţi l-au salvat din plămânul de fier.

Căci a început să respire autonom.

Datorită călugărilor iezuiţi, pe Strada Baba s-a întâmplat o minune.

Prin rugăciunile lor neîncetate, călugării au săvârşit o minune.

Nu ştie cum, dar în familia ei asa a rămas,

trebuie s-o creadă Terez, numai iezuiţi, nimic altceva, Societatea lui Isus,

Compania, asta ia plăcut familiei în mod deosebit, din cauza asta vorbe, zâmbete cu subînţeles, auzi, Compania, râdeau, cică Isus ar avea o Companie, Compagnia di Gesii, ei sunt Compania, cum sunt şi Cosa Nostra, Ndrangheta, Sacra Corona Unita e per di piu tutti gli altri mafiosi, şi atunci să nu fie niciun fel de ***apellata*** împotriva lor, din partea altor ordine călugăreşti.

Au săvârşit minuni cu băieţelul ei.

Dar se simţea puţin ruşinată că totuşi la franciscanii de pe Bulevardul Margit se duce, şi nu pe Strada Maria Magdalena, la iezuiţi, pentru practici spirituale de mult nu se mai ducea la iezuiţi, niciunde nu se ducea, neavând niciun ajutor, cum să aibă ea timp să se retragă la o casă a iezuiţilor, la o Manresa, şi cum să se ducă până acolo cu copilul.

Cine i-ar urca scaunul cu rotile în tramvai, cine i l-ar coborî la staţia Străzii Baross.

Ii ajung grija şi dificultăţile pe care le întâmpină când trebuie să meargă cu Salvarea la control, sus pe munte, pe Strada Baba.

Fie ploaie, fie vânt, în fiecare zi trebuie să- şi ducă băiatul pe Bulevardul Margit, la şcoala care, pe vremuri, aparţinuse

mănăstirii franciscane până când le fuseseră luate toate şcolile.

Iar la greco-catolici, pe Strada F6, totuşi nu se poate duce, astfel că doar franciscanii iau mai rămas.

Familia lor e una franţuzească, e drept că au din belşug şi sânge italian, ei fiind savoiarzi şi piemontezi, dar s-o creadă Terez pe cuvânt, că toţi cei ajunşi aici deveniseră mari patrioţi maghiari.

In realitate, Terez nu credea nimic.

Abia credea câte ceva.

Totuşi erau unele pe care le credea.

Se pare că nu există pe lume legătură mai puternică decât patriotismul maghiar.

Mai degrabă nimic.

Cu toate că doamna Fabius îi explica întotdeauna atât de binevoitoare, de parcă iar fi vorbit unui copil cretin, preferând să-i vorbească pe limba cretinului şi nu pe limba ei, deci nici pe departe aşa cum vorbea cu Misike sau cu prietenele ei, ci de parcă ar vrea, cu orice preţ, să-i bage-n cap lui Terez marile învăţăminte catolice, pe care nici ea însăşi nu le înţelegea în totalitate, cu atât mai puţin Terez.

N-are ea atâta minte cât să înţeleagă treburile noastre.

Şi, cu glasul ei aspru, vorbea mai tare decât ar fi fost nevoie, de parcă ar fi vrut

să-şi demonstreze spusele, de parcă Terez ar fi fost surdă la orice noţiune de etică elementară.

Lucru cu care Terez avusese ocazia să se obişnuiască şi la alţi boieri, la Hella, care de asemenea făcea paradă de simplitatea şi naturaleţea ei. Şi, înainte de asta, la cei doi savanţi de la nebuni, profesorii Horompoly si Harz.

Degeaba indignarea ei că, iată, fusese nevoită să slujească la catolici, iar acum oaspeţii ei vilegiaturişti, tot catolici, nu ştie de ce, se pare că aşa i-a fost scris.

Iar alde Vărnagy sunt mai maghiari decât alde Szechenyi.

Se uita cu ochi mari la boierii cu pricina, însă de dat din cap a încuviinţare nu dădea.

Că ea nu dă din cap.

La noi, la reformaţi, asta ar fi însemnat că ea e de acord cu tot ceea ce papistaşii vor de la ea, dacă nu îndrăzneşte decât să clipească sau să dea din cap la tot ceea ce spun ăştia.

Nici ea nu s-a întrebat vreodată de ce-i aşa, de ce s-a ajuns aşa, să fie atât de evlavioşi catolicii ăştia.

Cum ar putea alde Vărnagy să aprobe marea lor evlavie.

Păzindu-si bine secretul, Misike nu

chicotea niciodată în biserica lor.

Nici nu scotea hârâieli lubrice sau furioase ca alea cu care-şi diriguia mama toată ziua. Doamna Fabius înţelegea toate sunetele scoase de copil, toate gesturile mărunte, cum să nu le fi înţeles. în biserică, Misike nu mai dădea atâta din mâinile-i ţepene. Apropierea de Domnul Dumnezeu îl liniştea pe Misike în biserică.

Doamna Fabius a mai observat că, în biserică, nici saliva care se scurgea din gura strâmbă a lui Misike nu mai trebuia stearsă atât de des, de liniştit ce stătea în scaunul său cu rotile.

Mereu aveau la ei un scutec din ăla mai vechi, îl scotea, îl ştergea la gură, îl punea la loc pe fundul scaunului. De asta era acolo. Nu mai făcea grimasele alea înfiorătoare, nu se mai zvârcolea. Nici măcar după mişcarea globilor oculari n-ar fi putut observa nimeni că ar căuta-o pe Piroska sau că, zărind-o, şi- ar fixa privirea asupra Piroskăi sau că, rotindu-şi capul cu greu, ar urmări-o cu privirea când, în sfârşit, Piroska sosea cu întârziere şi înainta grăbită spre locul ei.

Cică s-o găsească, păi ştia dinainte unde se va aşeza, pe unde intră, o simţea, presimţea, îi simţea şi sânii prin haine, pântecul, toate, nici măcar nu era nevoie

să se uite.

In biserică aveau o regulă tacită, că Piroska trebuie să-l descopere pe el.

Uneori, iarna, Piroska se ducea până pe Bulevardul Margit, la franciscani, de dragul lui.

E drept că se ducea rar, o şi aşteptase Misike destul, pentru că altfel Piroska mergea la Biserica Sfântul Duh din cartierul Terezvâros, însă când venea totuşi la franciscani, era clar şi evident că pentru el venea, pentru Misike.

Piroska se gândea şi iarna la Misike. Toamna încă nu, atunci era mult prea ocupată cu şcoala, cu colegii, cu cursurile, care grupă are ce fel de curs sau seminar, dar când mecanismul educaţional începea să funcţioneze normal, atunci se întreba, oare ce-o fi cu Misike.

Dis-de-dimineaţă, pe la noi toţi au treabă cu animalele, cu mulsul, cu mânatul la păşune sau, încă înainte de răsăritul soarelui, se duc pe pământurile colectivei, trăsni-i-ar

Al’ de sus pe zilierii ăştia, ca noi să fim nevoiţi să ne împiedicăm de ei pe drumul de şase stânjeni, pe celălalt drum merg femeile să ajungă degrabă sus, pe deal, unele rămân pe pământul colectivei, alea

care au treabă cu feniculul sau altele, si la urma urmei nici

biserica asta a noastră nu-i atât de mare.

Nu le era greu să se descopere unul pe celălalt.

Oricum ar fi, asta a rămas cea mai importantă regulă secretă a jocului.

Să nu-1 observe pe celălalt imediat.

E mult spus dac-o fi pe la noi vreo juma' de duzină din ciorile astea împuţite şi bătrâne, care abia se mai târăsc, alea se duc, n-ai grijă, cu bastoanele lor, agăţându-se unele de altele, strigându-se, hai, Erzsi, hai, Rozi, ştii cum e, eu să nu ştiu, toate se plâng, ehei, pe vremea noastră, acum muierile tinere le îmbrâncesc, le bat, nicio coajă de pâine nu le-ar da. Acolo se aciuează aproape toate, în bancă, la slujba de dimineaţă a părintelui Jonăs, n-ar lipsi pentru nimic în lume.

Piroska se ducea întotdeauna în faţă de tot, nu în primul rând, acolo nu, că acolo stăteau ciorile, ci în al doilea.

Iar de acolo de ce şi-ar fi sucit gâtul să se uite în spate.

Doamna Fabius îşi împingea întâi copilul lângă vasul cu apă sfinţită de pe coloana sculptată, coloana în sine era mult mai

veche decât biserica, apoi oprea scaunul cu rotile hodorogit la capătul ultimului rând.

Scaunul huruia lin, în surdină, tavanul înalt, casetat şi multiplele boite abia dacă reuşeau să-i amplifice zgomotul.

De acolo, când se făcea linişte si nu se auzea decât vocea părintelui Jonăs, putea s-o privească în voie pe Piroska, părul ei, spatele, rochia, totul, iarna, la franciscanii de la Buda, se uita la gulerul ei frumos din blană de vulpe argintie, umed şi sclipitor de la fulgii de nea, strălucirea asta o învăluia în lumină pe Piroska, iar vara, în biserica părintelui Jonăs, la ceafa ei dezvelită, pentru că din cauza înotului îşi aduna tot părul ei lung intr-un coc strâns în creştet.

La cârlionţii fini de pe ceafa goală, scăpaţi din strânsoarea cocului. De parcă Misike i-ar învălui cu sufletul gâtul lung şi delicat, numărând şi admirând fiecare fir de păr rebel, parcurgându-i sinuozităţile de la vârf şi până la rădăcină.

Cu sufletul vedea mai bine decât vedea cu ochii, de departe. O dată la patru luni venea Salvarea după ei, ca să-i ducă, pe Misike cu mama lui, pe Strada Baba, la profesorul Emil Bela Berencsenyi, iar la unul din aceste controale regulate,

profesorul a studiat cam speriat organul genital al copilului dezbrăcat şi întins pe pat.

Poate că acesta era singurul lui organ normal dezvoltat şi neafectat de poliomielită, si care nici mai târziu, în faza transformărilor hormonale, n-a ajuns să fie afectat.

Profesorul a fost cuprins de o sfântă oroare profesională, care însă nu i-a impulsionat, ci i-a blocat dorinţa de cunoaştere.

Ce -o să mai iasă de aici.

Să fie un fenomen de care să nu mai trebuiască să se ocupe.

Nu e de competenţa lui, să rămână a hormonologiei şi a urologiei.

Totuşi, de fiecare dată se purta tot mai atent, afişând tot mai multă compasiune faţă de doamna Fabius, în timp ce lăuda progresele făcute de băiat.

De milă, îi vorbea de progrese.

Doar despre atâta poate fi vorba, că un timp, nu se ştie cât, conform experienţei anterioare, starea băiatului poate că nu se va înrăutăţi, însă cu siguranţă nici nu se va îmbunătăţi.

In orice caz, atrofia sa musculară va progresa.

In dimineaţa aceea Piroska a întors

puţin capul.

Unde este el.

Se uita, din lumină spre semiîntuneric, nu de parcă s-ar fi prefăcut, ci de parcă într- adevăr nu l-ar fi văzut pe Misike, şi realmente nu-1 vedea, deşi el era acolo, în scaunul lui cu rotile, dar cum să-si fi închipuit ea că el ar putea fi acolo.

Ceea ce nu ştii nici nu observi. Dimineaţa, la noi, în biserica noastră, lumina cade pe altar şi pe primele două rânduri, abia ajunge până la rândurile din spate.

Vara, aceste slujbe de dimineaţă, datorită razelor neverosimilede lumină si semiîntunericului neverosimil de compact, devin frumoase şi înălţătoare.

Sau într-adevăr nu l-a văzut, orbită fiind de atâta lumină.

Uneori, amândoi se jucau cu posibilităţile iluzorii, cu orbirea, cu acel incognito înlesnit de întuneric, cu aparenta neatenţie şi cu starea de a fi cu capul în nori.

Numai ca să crească tensiunea asta incitantă dintre ei.

E din nou vară, iată-i şi pe ei doi, întâmpinând-o pe muchia întunericului şi a

luminii, făcând echilibristică împreună cu ea. Iar tensiunea putea să crească atât de mult, încât atunci când, într-o duminică de iarnă, Misike aflat acolo, la franciscani, a simţit că nu mai suportă aşteptarea asta permanentă, nu mai suportă repetările şi monotonia, fantezia nu-1 mai ajută, e prea multă, mult prea multă fantezie, şi ar fi cazul ca Piroska să vină odată, pentru că nu se poate să nu vină, să-l abandoneze aşa, dintr-odată, nu se poate să-l neglijeze, să nu-1 iubească, iar când a simţit că trebuie să se ridice şi să umble, chiar şi pe apă să umble, atunci Piroska de pe Strada Hajos nu la Biserica Sfântul Duh din cartierul Terezvâros s-a dus, nu pe Strada Nagymezo, ca de altfel în fiecare duminică, ci s-a răzgândit din mers, luând tramvaiul la Oktogon şi sosind, cu oarecare întârziere, pe Bulevardul Margit, la franciscani, chiar şi pe ploaie ori ninsoare.

Numai că azi-dimineaţă, deşi n-avea cum să ştie nimic, dar chiar nimic dinainte, trebuia totuşi să se întoarcă si a doua oară,

fi de pentru ca simţise cumva ca, oricât ar imposibil, Misike e aici.

La urma urmei de ce ar crede omul în din astea, în aceste presimţiri.

Ceafa, spatele ei au simţit, în sinea ei se contrazicea pe sine, aducându-şi aminte de Misike.

Cu toate acestea, prezenţa lui o luase pe nepregătite. Ca atunci când eşti prins în flagrant cu gândurile tale păcătoase şi dus la biciuit.

Acum te-ai dat de gol, ticăloaso, nană ticăloasă ce eşti. Asa se adresau una alteia în

familia lor, i-auzi măi nană, nanele, ticăloasa de nană.

Te-ai dat de gol, nană, iar asta are o semnificaţie.

Nană la nană nu scoate ochii, atât de mult o nesocoteşte.

In cel mai bun caz.

Râdeau mult nanele din familia Mirâk.

Nu ştia că anul acesta doamna Fabius o să

vină mult mai devreme, deja în iulie, împreună cu copilul.

Ea din cauza lui Imre era aici atât de devreme. N-avea cum să se fi gândit la Misike, cum ar fi putut. Imre îi acaparase întreaga fantezie profesională.

Aproape că nu era dimineaţă de vară în care, de dragul părintelui Jonâs, să nu fi venit

la slujba de dimineaţă. Ar fi deranjat-o faptul că, în timp ce ea îşi piaptănă părul rebel în faţa oglinzii, părintele Jonâs e nevoit să-şi ţină slujba în biserica aproape goală.

Cum se întâmpla adesea iarna.

Când nici ciorile alea bătrâne şi împuţite nu veneau, atât de mare era zăpada.

De altfel, Piroska oricum se scula devreme. înainte de toate se ducea să înoate, înota până la debarcader sau întâi mergea o bună bucată pe jos, pe mal, întorcându-se înot până la fosta moşie a familiei.

Care, între timp, fusese micşorată de-a binelea, de fapt nimeni nu mai avea moşie, numai că la noi încă îi ziceau asa. Realitatea

e că ei înşişi si-au ciuntit moşia, de bunăvoie

şi tocmai la timp. De cum au prins de veste despre ce urma să se întâmple aici, au împărţit-o între membrii familiei. Au fragmentat-o, divizând-o în parcele, au mai vândut din ea. Fiecare şi-a îngrădit partea. Numai să nu le fie luată din cauza întinderii ei mari. Dar, spre norocul lor, sâmburele moşiei, casa mare cu schelet de lemn si

diverse verande deschise si închise, cu terasă

şi cerdac, cu atelierul separat şi cu filigoria hexagonală, acoperită cu şindrilă, ridicată deasupra malului le-a rămas totuşi, dincolo de zidul masiv de piatră.

Uneori nu mergea pe jos în amonte, ci simţea nevoia de a depune mai mult efort, astfel că traversa, în tempo rapid, Dunărea înot. Să simtă cum îi lucrează muşchii contra

cursului apei. Să aibă deja dis-de-dimineaţă, înotând printre şi peste vârtejurile de apă, puţină emoţie care să-i facă părul măciucă. După oarece gâfâieli, să meargă o bucată mică pe jos, pe celălalt mal, mai mult nu se putea, pentru că pe partea aia malul era abrupt şi plin de pietre, cei de la Direcţia Apelor descărcaseră aici nişte blocuri uriaşe de bazalt, aduse de la şoseaua din Visegrâd, ca nu cumva fluviul să spele fundaţia şoselei, ci să-şi depună mâlul şi celelalte sedimente pe partea cealaltă, pe insulă, apoi, printre bolovanii ăştia periculos de colţuroşi, înota înapoi la malul celălalt, Iară oprire, având grijă să n-o ia curentul la vale.

Din cauza vârtejurilor nici n-ar fi putut să se oprească. Se străduia să nu se lase

dusă de curenţi, să se opună, degeaba sunt curenţii mai puternici decât ea, ea totuşi să ajungă la mal fix sub treptele zidului lor uriaş de piatră.

Nu-i reuşea de fiecare dată.

Pe sub sălcii, malul este foarte nămolos chiar şi pe timp de secetă, ca în vara asta, iar nămolul albastru nu se usucă niciodată. La umbra sălciilor, mătasea-broaştei şi inariţa pluteau legănându-se pe suprafaţa vălurită a apei noroioase.

Calculele inginerilor de la Ape erau corecte, curenţii de apă într-adevăr au depus aici sedimentele.

Dar astăzi a înotat mai puţin, din cauza lui Imre nu mai avea răbdare.

Abia aştepta să fie cu părintele Jonăs în biserica lui.

Cu toate că îşi avea biserica ei, pe malul Dunării Mari, după debarcader.

Un plop uriaş, singuratic era biserica ei.

Ruga ei izvorâtă adânc din inimă, uneori frenetică, o rezerva pentru acest copac-biserică.

Se înălţa pe o moviliţă, deasupra malului abrupt.

Cu rădăcinile sale în permanentă creştere, trebuia să stea bine înfipt în sedimentele depuse, astfel încât rădăcinile

sinuoase şi ramificate să-l menţină, an de an, cât mai sus.

Ceea ce nu-i era favorabil, căci se expunea vânturilor puternice, însă copacul n-avea încotro, dacă nu si-ar fi extins rădăcinile,

moviliţă, împreună cu el, s-ar fi surpat.

Părea supraomenesc ce era în stare să realizeze copacul, în semeţia lui înclinată spre echilibru, cu ajutorul rădăcinilor sale, fără ca logica-i să fie supranaturală.

îl vizita în secret, doar din când în când, pentru că se străduia să răreasca aceste vizite.

Prin această adoraţie tandră şi admiraţie păgână părea că-şi aminteşte de o religie a naturii, demult uitată, de o religie păgână, o magie, căreia se pare că-i fusese adeptă în vremuri de demult.

Ceea ce a şi rămas, în secret, pentru totdeauna.

Exprimat în terminologia meseriei ei, era o nană dendrofilă.

Se si amuza destul de ea însăsi.

Plopii nu trăiesc mult.

Faţă de ceilalţi plopi, plopul acela de excepţie probabil că era un fel de decan de vârstă al lor. Avea frunze mai mari si mai

cărnoase, ceea ce se pare că ţinea de particularităţile sale de creştere şi autoapărare, avea coroana mai puţin aerată şi slab argintie, fiind de un verde mai închis, ca saturată de clorofilă, si mult mai extinsă

^{1}y

decât media, direct proporţională cu rădăcinile.

Dacă am coroana mai mare si mai

^{y}

compactă, atunci am nevoie şi de o extindere mai mare a rădăcinilor, ca să mă menţin vertical, în bătaia vântului de miazănoapte predominant pe malul ăsta al dracului de înalt şi abrupt.

De aceea coroana lui părea să interpreteze o muzică, să cânte încet, chiar dacă nu era nicio boare de vânt. Fredona, zumzăia, de parcă prin freamătul frunzelor sale ar fi dat raportul despre direcţia şi puterea curenţilor de apă, pentru ca rădăcinile să ştie în ce direcţie să se lungească, să se extindă, în vederea consolidării siguranţei lor comune.

Voia să afle de la părintele Jonâs ce se întâmplase în ziua precedentă.

Insă când a zărit, în semiîntuneric, cămaşa în carouri a lui Misike, parcă ar fi primit o lovitură în plex.

De parcă ar fi putut fi, în numele lui

Misike, extrem de geloasă pe ea însăşi din cauza lui Imre.

Asa ceva nu există.

Ce complicaţii sentimentale hilare e în stare să-şi creeze singur omul, ce dublu salt profesional execut pentru mine însămi.

Din cauza ei însăsi să trebuiască să se dezvinovăţească faţă de sine.

Se distra pe seama ei, râdea, chiar dacă n- avea prea multe motive să se amuze.

Joc un joc riscant cu nişte oameni vulnerabili, iar în ceea ce-1 priveşte pe băiatul ăla bine făcut al lui Torpike, avea toate motivele să fie neliniştită.

A rămas fără aer la gândul că el se uită la cum se dezbracă ea, si n-avea niciun dubiu

că-i pregăteşte ceva nefast.

Mai degrabă împinsă de fantezia ei exacerbată, simţea nevoia, încă din vara trecută, să-l ia pe Misike sub aripa ei ocrotitoare.

Cum ar putea fi îndrăgostită de un copil grav handicapat, şi ce fel de iubire ar fi una faţă de un potenţial sau deja practicant delincvent.

Cum să fi fost îndrăgostită, când nu era îndrăgostită de nimeni.

Sunt rece ca un sloi de gheaţă.

Nu fusese niciodată îndrăgostită, atunci cum să ştie ceva despre dragoste, bineînţeles că la întrebarea asta nu şi-a putut da un răspuns. După cum nici copacul-biserică de pe mal nu putea avea întrebări, putea doar să-şi regleze întrucâtva creşterea rădăcinilor, astfel încât nici coroana să nu i se extindă prea mult, nici malul să nu se surpe din cauza rădăcinilor. Totuşi toate reacţiile ei indicau faptul că de undeva ştie lucruri care altfel n-ar putea fi ştiute.

Ce-ar fi dacă ar fi.

Cel mai puţin îndrăgostită era de ea însăşi, din punct de vedere profesional trebuia să ia în considerare si această întrebare delicată.

Alături de adoraţia ei de sine narcisistă şi întregul panopticum de magie, mitologie şi spiritualitate.

Cu toate că în adâncul sufletului n-avea niciun dubiu că tragedia niciunuia dintre ei n-avea s-o ocolească.

Ea doar încerca să oprească ceva, pentru care personal n-avea nicio vină, dar a ajuns să facă parte din ea.

Nu ştia cum, nu ştia când n-o s-o ocolească, şi nici cum ar fi putut ea s-o

evite. Nu se temea si nici nu se bucura de această autojustificare dinainte formulată.

Nu se autocompătimea, nici nu se credea vreo eroină tragică ori victimă.

Insă un lucru ştia exact, cum n-o să se îndrăgostească ea niciodată.

De parcă ar fi vrut să evite din start orice modalitate sau ritual de curtare, asta a observat, analizându-se. Asta era standardul ei emoţional secret. Conform acestuia, orice oportunitate reală sau imaginară, până şi o privire semnificativă, era instantaneu înnăbusită, omorâtă în faşă.

Nu voia să danseze dansul ritual de împerechere. Oricât ar fi de select şi elegant sau, dimpotrivă, primitiv.

Dualitatea dintre da şi nu îi irita gândirea înclinată spre spiritualitate.

Da, atât de simplu e.

Ea nu participă la jocul ăsta de-a îndrăgostirea. Dacă da, atunci de ce nu, iar dacă nu, atunci de ce da.

Se simţea prea bătrână pentru o asemenea idioţenie dual㠠a dragostei. Ar trebui să intre într-un ordin călugăresc mai acătării. A şi cules deja informaţii despre

ordinul provensal. Cu toate că în acelaşi timp o şi impulsiona vag pe nana aia penibilă care era ea, să intre totuşi într-un joc din ăsta, să participe la un astfel de ritual, la orice şi de orice fel, de astă dată cu oricine, dar nu si

nu-i mergea, pentru că, oricât ar fi fost de ridicol, aştepta străfulgerarea reciprocităţii.

Să vină odată un ***coup de foudre.***

Să fie furtună, vijelie, una care s-o ia pe sus si atât.

Cu asemenea dorinţe, nu fac decât să-mi întăresc luciditatea maladivă combinată cu narcisism, astfel gândea, cu o autoironie obosită, despre sine, ca apoi să poată râde de ea însăsi.

Pe de altă parte, era un fel de sănătos instinct suicidar.

îşi vedea, ca într-o oglindă, toate gesturile în pregătire pentru a nu face ceea ce oricum nu voia să facă.

Numai pentru a mai sesiza rămăşiţele narcisismului ei.

întrucât de unde să fi ştiut de ce e ea asa

cum e, fusese asa dintotdeauna sau, cine ştie

de ce, devenise aşa pe parcurs.

De fapt întrebarea spinoasă este: ce se va alege de mine aşa cum sunt, ce-mi faci tu mie, Doamne Dumnezeule.

Chiar dacă interesul şi atracţia ei periculoasă faţă de copil erau autentice şi intense.

Ce anume le alimenta.

Nimic nu trebuia să le alimenteze.

Dimpotrivă, totul era pe dos, empatia, compasiunea ei, ***nota bene***, o alimentau pe ea, propria ei persoană, deşi intensificarea sau decriptarea acestora nu erau în întregime ea, ci vocaţia ei, viitoarea ei meserie, pe care încă nu şi-o însuşise de tot, nici de la Julia Sârmăny, nici de la ea însăşi, şi care nici pe departe nu va fi în întregime ea.

La urma urmei cine ar putea şti ce anume constituie întregul.

Ea, în întregimea ei, era în afara a ceea ce gândea sau făcea. încă din naştere era aşa, şi nu altminteri. N-are cu ce să se laude, n-are de ce să caute argumente. Nu e meritul ei. Să fii totodată mai mult decât tine însuţi şi în acelaşi timp mult mai puţin decât multul. Să nu atingi niciodată optimul. Să investeşti mult mai mult decât merită din punct de vedere al unei afaceri şi să nu te aştepţi la contraservicii sau, în niciun caz, la recompense.

Ba, mai mult, să refuzi din start orice ofertă care ar putea duce la un câştig.

îşi dădea seama că jumătate din sufletul ei se hrăneşte, în deplină linişte sufletească, din cealaltă jumătate.

La fel şi în propria-i senzualitate, strict supravegheată şi ţinută în frâu, cele două conştiinţe ale ei, profesională şi civilă, se ating şi se contopesc cu acea persoană anume de care, la urma urmei, nu ea dispune.

O adânceşte, o distruge şi o configurează precum curgerea apei în albia unui râu. Poate tocmai acesta, si nu altul, e motivul

pentru care ea se pregăteşte să devină psihopedagog. Ea nu se pregăteşte să devină nimic. De aceea a refuzat pe negândite propunerea măgulitoare a lui Sârmâny.

Deşi decizia ei nici pe departe nu putea fi definitivă.

Râdea de ea însăşi, cum îi spusese ea lui Sârmâny un nu atât de îndrăgostit, încât oricând s-ar fi putut transforma în da.

N -o să-şi schimbe specializarea.

Poate totuşi n-o să-si schimbe specializarea.

Eu nu vreau să devin ***forensicus.***

N-avea interes nici pentru cadavrul gata de autopsie, nici pentru criminologia nebuniei, cu toate că, fără îndoială, avea înclinaţii în acest sens.

însă nu şi nu, pentru că dincolo de abilitatea ei de a intui diagnosticul, o interesa un singur lucru, în cazul indivizilor cu traume multiple, ce rezultate optime ar putea obţine folosind metode care pot fi asimilate sau învăţate. Cum se împletesc între ele traumele. O impulsiona numai şi numai curiozitatea, însă nu una pentru inventarierea, clasarea si arhivarea în siguranţă a cazurilor.

Când era vorba de Misike, menajul cu profesionalul şi civilul funcţiona pe dos, iar în ceea ce-1 priveşte pe Imre, nu funcţiona deloc.

în cazul lui, aproape orice instinct profesional al ei era absorbit, se evapora.

Cu Imre îi funcţiona numai instinctul de evadare pur civil, să se prefacă-n aer cât mai repede, să-l paseze, să-l dea mai departe, până şi în gând să-l dea deoparte.

în schimb creierul, mintea, gândirea, frazarea lui Misike, vocabularul său mustind de umor, scepticism şi cinism, toate astea la un loc păreau un diamant de Anvers frumos şlefuit, fie şi dacă nu-1 expusese încă nimeni în vitrina sa si nici

nu-1 purtase la balul Op erei din Viena.

Şi cu siguranţă nici n-avea s-o facă.

Nu ştim de ce şi cum a ajuns astfel.

Poate că, în afară de ea, niciodată n-o să observe asta cineva.

Era de-a dreptul entuziasmată când îl vedea.

Numai mirosul lui Misike o ducea cu gândul la alţi heine-medinişti.

Pentru alţii, Misike era fără îndoială doar un caz. In afară de ea, poate numai maică-sa vedea dincolo de un simplu caz. Misike citea enorm, chiar mult mai mult decât Piroska, si

mai ales îngrozitor de repede, de parcă aruncând o singură privire asupra paginii ar fi citit-o deja. Nu numai romane, deşi uneori şi romane de dragoste din colecţia Romane de doi bani, alteori ***Viaţa şi opiniunile lui Tristram Shandy*** de Laurence Sterne, dar citea şi cărţi de matematică, fizică şi, mai ales, de geometrie sau despre şah. Din cărţile şi revistele despre şah, pe care şi le-a achiziţionat de la anticariate, a învăţat din zbor engleza şi germana, măcar cât să aibă habar de aceste două limbi. Vara trecută, jos pe mal, chicotind fericit şi dând necontrolat din mâini, el îi explicase

Piroskăi Mfrâk principiul incertitudinii al lui Heisenberg şi teoria relativităţii a lui Einstein, vorbindu-i printre scuipături şi convulsii înfiorătoare, cu vocea lui gâtuită, forţată, pentru alţii abia inteligibilă, însă Piroska îl înţeleg ea fără prea mari dificultăţi, la fel de bine ca doamna Fabius.

Misike găsea ambele teorii amuzante. I se părea amuzant că posibilitatea de cercetare a materiei este limitată. Materialitatea ei poate fi obiect de studiu pentru noi cercetări, dacă- i abordăm structura dintr-o nouă perspectivă. Care de asemenea va avea limitele ei. Nu există materie fără limite. Nu una, ci nenumărate limite. In mod cert nu materia este primordială, ci structura ei, pe care se construieşte orice fel de materie sau material. Râdea si de ideea că universul n-ar avea un punct stabil din care să se poată determina corect direcţia sau viteza de mişcare a altor corpuri cereşti, întrucât structura recunoscută ar fi parte a întregului necunoscut. Acţiuni în sine probabil nu există. Isi au locul unele într-altele. Se presupune că în univers există legături, raporturi. Fiecare individ este o variantă, însă legată, cu tot cu personalitatea-i

specifică, de un întreg necunoscut. Bucuria lui că numărul legăturilor şi al variantelor este infinit era strigătoare la cer. Niciodată n-o să putem inventaria sau înţelege toate legăturile dintre toate lucrurile. Se lovea la cap cu mâinile, îşi apăsa palmele peste burta care-1 durea de atâta râs şi striga, împroşcând în jur cu salivă si muci, că toate astea încă n-ar fi suficiente pentru a justifica scepticismul ăla mare cât lumea.

Cât pe ce să cadă din scaun de atâta chicotit si hâhăit.

Piroska râdea împreună cu el, fie că-1 urmărea, fie că nu, pentru că nu-1 mai înţelegea, totuşi era să facă pe ea de atâta râs.

In acelaşi timp era clar că între voioşia pe care şi-o declanşaseră reciproc şi actul fizic al dragostei nu există decât o diferenţă de nuanţă.

Misike studia tot timpul partide.

Partidele lui Spassky, datorită cărora înţelegea deja şi puţină rusă, partidele maestrului Szabo şi mai ales partidele lui Bobby Fischer, în timp ce, pe un magnetofon Orion neadecvat din toate punctele de vedere, şi pe un şi mai neadecvat pick-up portabil, rusesc,

cumpărat de maică- sa din economiile făcute din banii trimişi de rudele vieneze, asculta piesele interpretate de Glenn Gould. întrucât avea impresia că cele două persoane sunt identice.

De parcă omul pe nume Gould ar dispune de aceeaşi substanţă dinamică precum omul pe nume Fischer, iar cei doi sar reuni într-unul.

Cu toate că, având în vedere mişcările sale involuntare, i-ar fi fost greu până să şi aşeze singur figurile pe tabla de şah. Trebuia s-o roage pe maică-sa să pună acul de pick-up pe disc. Deşi tabla de sah îi era mereu la îndemână, n-avea decât să se apropie de ea, deplasându-se cu scaunul cu rotile primit de la rudele vieneze prin camera mare care le mai rămăsese, dar de cele mai multe ori juca orbeşte.

La fel juca şi cu Piroska, jos, pe mal.

Piroska trebuia să se retragă la umbra scaunului său, cu tabla de şah pe prosopul ei alb.

Ca nici măcar să nu se vadă unul pe altul.

Misike, întors cu faţa către fluviu, îi

dicta mutările din scaunul său, în timp ce se zbătea, se zvârcolea, glumea, bolborosea cuvinte, bombănind nemulţumit de încetineala sau prostia Piroskăi, uneori striga în gol, însă numai munţii de vizavi îi răspundeau.

Sau într-o altă etapă, când Piroska iniţia vreo mutare foarte ingenioasă şi riscantă, bineînţeles în mod inconştient, pentru că în realitate nu pricepea mare lucru din toată chestia cu şahul, atunci el se înfuria, poruncind să-i pună tabla în faţă şi, aplecându-se primejdios de mult din scaunul său, o punea să reconstituie configuraţia etapei respective, pentru a vedea pe viu figurile şi pentru a o vedea şi pe Piroska.

Adresându-i-se cu dumneavoastră sau tutuind-o, o certa, o făcea tâmpită, o bălăcărea.

Ceea ce el intenţiona să fie o glumă era furie adevărată. Şi numai aparent o pornire spontană.

In realitate, îşi ridica gradul de concentraţie cu o treaptă, de unde şi deschiderea abisurilor iubirii ce se întrezăreau în el.

Atenţia involuntară a lui Misike se fixa într-atât de mult pe un singur obiect, încât cu siguranţă comanda cognitivă dispunea

coordonarea mişcărilor sale, stopându-le pe
cele vehemente si incontrolabile.

Atunci putea să apuce figurile cu două degete şi să le aşeze cu atâta grijă, tandreţe şi rapiditate, fără să cadă din scaun, încât nici măcar un şahist profesionist, a cărui viaţă se desfăşoară în totalitate în aria magică al tablei de sah, n-ar fi făcut-o mai bine.

Iar Piroska, uitându-se la el **cu** ochii rotunjiţi, studia semnele suspendării
mişcărilor haotice si incontrolabile, se holba
într-adevăr prosteşte, neputând nici măcar sesiza ce mâini frumoase are sau ar fi putut avea copilul ăsta, în timp ce se gândea, în treacăt, la rolul erotic al mâinilor. Mai exact se gândea că, în acest caz, faţă de perspectiva fiziologică a lui Sărmâny, sau pe lângă, contrar sau cum o fi, caracterologia jungiană bazată pe antichitate, totuşi Peto, cu ideea lui genială, a dracului de diletantă, în ceea ce priveşte metoda lui pedagogică specială, educaţia conductivă, ar avea dreptate, şi atunci nu specializarea ar trebui să şi-o schimbe, ci, lăsând tot restul baltă, să devină adepta absolută a teoriei lui Peto,

devenind conductor sub îndrumarea acestuia.

Văzând o asemenea trădare de proporţii, Sârmâny şi-ar da duhul pe loc.

Numai că avea mari reţineri faţă de Peto, n-ar fi putut lucra pentru el, deformarea trupului lui Peto fiind unul din puţinele cazuri pe care nu suporta să le vadă sau, din cauza aspectului, i-ar fi fost foarte greu să-l asculte ca persoană. In schimb pe Sârmâny o adora aşa cum era. Trupul ei umilit şi chinuit de deportare, sufletul ei extenuat, părul ei vâlvoi, trăsăturile chipului care-i reflectau gândirea confuză şi zvânturatică.

Adora şi stilul ei reţinut de a se îmbrăca, griurile ei mohorâte, lipsa ostentativă a bijuteriilor, întreaga ei fiinţă taciturnă, ţinută sub lacăte grele.

Misike înţelegea totul foarte repede şi nu numai că avea o memorie fotografică, specifică mai ales autiştilor, ci, dincolo sau dincoace de orice, fără a se lăsa sedus de aparenţe, diseca fiecare obiect sau fenomen, descompunându-1 pentru a-i surprinde originile şi a-i înţelege însăşi substanţa.

De parcă nu numai că le-ar fi văzut, ci, datorită structurii gândirii sale, obiectele şi conţinutul propriei sale conştiinţe i-ar fi

apărut într-un spaţiu multidimensional.

In schimb, Piroska putea să urmărească patologiile în toate fazele lor, nu numai prin conştiinţă, ci şi prin miros, în acest caz ea era cea imbatabilă.

Percepea simultan şi consistenţă, şi intesitate, nu numai caracteristicile emoţionale, prezenţa şi funcţionarea fizică a persoanelor în cauză. Şi le şi amintea. Capacitatea ei de memorare şi stocare părea infinită.

Putea să acceseze oricând datele stocate în memorie, în orice cantitate, de la orice adâncime. Deşi, asemenea altor muritori de rând, mirosuri sau parfumuri putea să evoce doar într-o măsură limitată. In schimb ştia să

y

le stocheze ca date.

Ajungea mereu la o limitare ciudată a datelor stocate în memorie.

De parcă.

De parcă ar fi fost capabilă să le evoce.

Insă nu era.

Ştia în schimb cum clasificase

y

informaţiile, unde naiba le depozitase, în care categorie, la identice, la diferite sau la asemănătoare.

îşi vedea conţinutul conştiinţei într-un spaţiu holistic, în straturi temporale, la fel şi mirosurile. Dacă-1 simţea din nou,

recunoştea mirosul, sau dacă dădea peste unul asemănător nu trebuia să stea pe gânduri, ştia unde, cui îi aparţine, ştia unde să caute în conştiinţa ei, în care sertar, sub ce titlu e depozitat, ştia când şi în ce împrejurări îl înregistrase, în care tufiş umbros al asocierilor sale îl depusese, unde să-l caute şi cu care persoane sau obiecte avusese legături în starea lui iniţială.

în aceste momente de extaz, conţinutul conştiinţei îi apărea în propriu-i sistem al structurii spaţiale, cu toate că despre spaţiul virtual nu ştia chiar nimic.

y

Cu ajutorul memoriei sale senzoriale aşeza persoane şi situaţii în jurul imaginii structurale.

Astfel, în cadrul practicii psihiatrice percepea corect, nu numai pe cale experienţială sau intuitivă, ci din punct de vedere structural, tendinţele progresive ale patologiilor sau diminuarea virulenţei lor.

Era capabilă să numească categoria de boli ce corespundea naturii şi intensităţii mirosului.

Cum să nu-i fi atras atenţia doamnei profesoare Sărmăny această abilitate de diagnosticare a studentei sale.

Cum să nu se fi îngrozit.

Nu numai că o remarcase, ci simţea că faţa rotundă şi inocentă a acestei studente îi ia minţile. Păi, asta pricepe aproape tot ce încă n-avea cum să fi învăţat sau trăit, e pe calea cea bună şi e pasionată.

Oarecum consternaţi, cei din jur au sesizat ceva mai devreme si mai intens cât de puternică era legătura dintre cei doi oameni.

Ei au mai rămas multă vreme neştiutori în ceea ce priveşte complexitatea relaţiei lor. Abia dacă au acordat atentie modului în care arăta relaţia lor din exterior.

Şi nici din valurile emoţionale puternice pe care le declanşau n-au sesizat aproape nimic.

Băieţii au rămas mai degrabă indiferenţi faţă de excitaţia intelectuală puternică dintre cele două femei, dacă fetele nu i-ar fi tachinat cu asta, poate nici n-ar fi observat.

Cum că Piroska Mirâk ar fi favorita lui Sărmăny.

Se îneacă reciproc una în cuvintele celeilalte.

Copulaţie verbală.

Doamne, cât sunt de ridicole.

Nu mai spune, o linge-cur tâmpită, de

aia o protejează Sârmâny

Astea s-au lipit una de alta, noi putem să ne cărăm acasă liniştiţi.

Nouă Sârmâny niciodată nu ne explică nimic cu atâta vehemenţă.

Explică e puţin spus, îi dă şi meditaţii.

Alo, doamna profesoară, mai suntem şi noi pe-aici.

Cu toate că Piroska tare se mai suspecta în sensul că, în realitate, treaba era exact pe dos faţă de cum îşi închipuia Sârmâny.

De aceea se şi pieptăna cu mare grijă în ultimul timp, nu cumva să arate atât de neglijentă ca profesoara.

Imersiunea, capacitatea de a te pune în situaţia celuilalt nu este o aptitudine de excepţie.

Toate mamiferele o au.

Insă în versiunea ei umană, dimensiunea şi consistenţa ei sunt necunoscute, aşa gândea Piroska, trebuie să fie o aptitudine încă nenumită, un contrapunct al stării existenţiale.

Sau poate doar una dintre multiplele proprietăţi sau unul din contrapunctele obscure.

Nu ştim sub atracţia căror forţe necunoscute se află.

Perceperea proporţiei în

disproporţionalitate.

Dorinţa de proporţionalitate, de reciprocitate se întruchipează astfel în empatie, şi atunci empatia umană exagerată, ca a ei sau a Juliei Sărmăny, ar fi contrapunctul constrângerii la groaza umană faţă de haos.

Nu-mi pot împiedica groaza nu numai de necunoscut, ci în aceeaşi măsură si de cunoaştere, de aceea vreau să simt, în toate detaliile ei, întreg bagajul perceptual al celuilalt om, cunoştinţele, speranţele şi temerile sale.

Pe deasupra, împovărată de indicaţii ideologice referitoare la concepţia despre lume şi viaţă, sunt contrapunctul unei dimensiuni sau al unei categorii de fenomene de origine necunoscută.

De parcă Piroska Mfrăk, această studentă la psihopedagogie specială care sunt eu, imatură din toate punctele de vedere şi cu o conştiinţă de sine care-i depăşeşte cunoştinţele, ar crede din start, ce altceva ar putea să creadă din moment ce asta ar fi cea mai veche învăţătură a existenţei, anume că lumea, în orice condiţii, ar trebui să fie frumoasă, completă şi perfectă, cu alte cuvinte, ideală.

Există multe lumi în simbioză, iar în mijlocul catastrofelor niciuna din ele nu atinge perfecţiunea de una singură.

Şi totuşi îşi creează o imagine a realităţii, raportându-se la ideal.

Prostul îl citeşte pe Platon.

Nu pe iubitul lui îl vrea, nu trupul iubitului, nu pe frumosul Alcibiade, o, nu, pe el chiar că nu, ci vrea să traverseze marea puţin adâncă a relaţiilor personale, precum şi însăşi dragostea.

In orice situaţie, în orice moment al zilei şi din orice punct de vedere să înţeleagă şi să palpeze propria-i dorinţă de împerechere şi înmulţire.

Realmente nu înţelegea instinctul ăsta de împerechere şi înmulţire. Şi nici experienţă nu avea. Poate numai concluzii şi intuiţii.

Să fi perceput drept excepţională înzestrarea conştiinţei lui Misike pentru că, în ciuda fizicului său, se simte atrasă de el, respectiv văzându-1 în starea lui actuală, nu se ştie cum ar fi putut fi fizicul său.

Mă uit la cum ar putea fi.

Cum e pentru mine.

Ceea ce o mir[3]ă si o neli[3]niş[3]teşte mortal.

La asta chiar că nu s-ar fi aşteptat din partea ei.

Să-şi descopere defectul de a fi atrasă de ceva distorsionat, schilodit si diform. în orice manual e trecut cu litere mari în lista infinită a perversiunilor. Cum să nu-i fi fost cunoscut, cum să nu fi ştiut. Totuşi n-avea îndrăzneala să se acuze de perversiune.

In măsura în care, în Creaţie, se poate vorbi de ipostaza numită perversiune.

Deşi, nici în ceea ce o priveşte, nu putea să nu ia în considerare defectul de a simţi atracţie, defect care de altfel ţine de natura umana.

Sau interzicerile dintotdeauna referitoare la infirmi si blestemele biblice aruncate asupra lor.

Şi nu-i dădea pace nici întrebarea: ce fel de rânduială e în natură sau în istoria reală a Creaţiei, dacă o astfel de atracţie totuşi există. Sau opusul ei, scârba faţă de infirmi.

Deci cum stăm cu determinarea.

In lip sa defectului numit atracţie, cum altfel ar putea avea persoanele grav vătămate parte de plăcerile dragostei ocazionale. Trebuie să cedeze măcar din cauza interesului lor de a se înmulţi, chiar dacă simt că atracţia celuilalt este un defect.

Uneori copiii părinţilor orbi se nasc tot orbi.

Alteori se nasc văzători şi ei îi călăuzesc pe părinţii orbi. Nu-şi pot imagina cum sunt percepţiile celor care trăiesc într-o noapte eternă, deşi sunt organic legaţi de ei.

Oare Misike ar fi putut ajunge atât de pur şi transparent în spirit dacă trupul lui, în lipsa unei boli infecţioase, n-ar fi început să se degradeze, ci musculatura i s-ar fi dezvoltat conform înzestrării sale.

După cum trebuia să ia la cunoştinţă şi faptul că, oricâte reţineri ar fi avut şi oricât ar fi fost de scârbită de fiecare gest, cuvânt sau damf al băiatului bine dezvoltat al lui Torpike, conceput dintr-o glumă grosolană a naturii, în timp ce trenul de Vâc îi zgâlţâia şi- i hurducăia pe distanţa asta în fond foarte scurtă, totuşi nu se putea abţine să simtă atracţie faţă de el.

Nu se putea să nu existe un totuşi. Extazul propriei sale scârbe a buimăcit-o, a umilit-o, o umileşte. Cum e posibil. In timp ce, de pe una din banchetele îndepărtate ale vagonului, un ins ciudat, aparent foarte blând, dar surprinzător de nespălat şi neîngrijit, o urmăreşte foarte atent,

carevasăzică n-o scapă din ochi.

Una peste alta, în ciuda refuzului ei vehement, simţea deci atracţie faţă de această fiinţă umană respingător de frumoasă, capul ăstuia e ca un topor neascuţit, în permanenţă trebuia să aibă grijă ca genunchii ei să nu se lovească de genunchii lui şi ca nu cumva fusta să i se ridice pe picior, nici măcar cu un milimetru.

De ce nu şi-o fi pus ciorapi.

Cum poate fi frumos răul, păi, n-am ce face, pur şi simplu e frumos.

Cum e posibil să fii josnic cu un astfel de chip angelic.

Frazarea lunecoasă ca un şarpe şi tonul insipid al vocii acestui individ îi trezeau o aversiune stranie.

De parcă, în ciuda emoţiilor sale, ar fi spus mereu: totul mi-e indiferent.

Nu se putea şti unde vrea să ajungă cu fiecare frază.

Păi, de aia nu mi-am pus ciorapi, pentru că pe caniculă numai nebunii îşi pun ciorapi.

Şi mama mea îşi pune ciorapi.

Eu, nici vorbă.

Ce uşor i-ar fi fost acum dacă şi-ar fi pus ciorapi.

De unde naiba să fi ştiut dinainte că azi

o

să-l mai întâlnesc o dată pe individul ăsta blestemat şi că ar fi trebuit să-mi pun ciorapi din cauza lui.

Atât de mult îl dorea.

Iar asta o mira atât de mult.

Probabil că i-ar fi mult mai uşor să se abţină, dacă pielea ei ar fi acoperită măcar la genunchi.

Sau dacă din întâmplare ar atinge-o, atunci deja ar şti mai multe despre el.

De aceea o doamna nu umblă fără ciorapi şi mănuşi nici vara, de aceea ne punem, fetiţa mea dragă, mănuşi de dantelă, croşetate, iar eu nici în acest caz n-o cred pe maică-mea.

Totuşi uneori ar trebui s-o cred, eu nu ştiu ce ştie ea.

In faza analitică a acestei crize de respingere şi dezgust, îi devenise clar că pe acest om frumos şi atrăgător nu maică-sa l-a învăţat să vorbească, nu Torpike.

După cum nici a mea nu m-a învăţat pe mine să port ciorapi şi mănuşi precum o femeie.

De Imre ăsta fiecare cuvânt se lipise întâmplător şi toate cuvintele sale se preling plictisite ca oajda.

Nu ştie încotro.

Fără îndrumarea unei mame, n-are termen de comparaţie, direcţie, nu se poate lua după cele învăţate la cursuri, n-are un reper.

Probabil că e foarte norocoasă.

Păi, asta e minunat.

Nicio fiinţă vie nu-i mai trezise în asemenea măsură curiozitatea.

Singură trebuie să-şi dea seama de toate.

De unde se poate deduce imediat că pornirea ei amoroasă, în numele trecerii la actualitate, i-ar putea spulbera chiar şi imaginea de sine, viziunea ei despre viitor.

întâmplător întâlnesc pe cineva şi deja sunt dată peste cap.

I-a trecut prin cap până şi faptul că, atunci când sunt îngroziţi, câinii au erecţie şi fac pipi pe ei.

Adică propria ei piele dezvelită e saturată de simţământul propriei vieţi umorale, drept urmare o luase pe calea totalei incontrolabilităţi. Marele depozit al conştiinţei, iată, acum şi-a deschis prietenos porţile.

Ceea ce, de altfel, nu i se întâmplă nimănui în stare de linişte interioară.

S-a dus dracului liniştea mea.

Iată cum dispare inhibiţia, şi-a spus cu

satisfacţie eul profesional al Piroskăi.

Pentru că a văzut, chiar dacă nu cu ochii, ci cu sufletul, despre care nu se ştie ce naiba e sau cu ce se mănâncă.

A fost silită să se confrunte cu propria ei viaţă umorală.

Adică prin sânii atinşi de rochie, înăuntrul pântecului ei, prin strâmtoarea umedă dintre picioare ar fi vrut să dea cale liberă instinctului de împerechere. Fix în mijlocul acestui vagon de tren pe jumătate gol. Cu toate că niciodată nu mai făcuse asta si,

datorită simţului ei moral, nici măcar n-ar fi putut să se gândească la aşa ceva. Dar nici să se împotrivească nu putea.

De parcă numai responsabilitatea ei umanitară faţă de aproapele său i-ar fi cerut o asemenea absurditate.

De râsul lumii.

Sunt de râsul lumii.

Un om de râsul lumii.

Să fie responsabilitatea ei umanitară în directă legătură cu organele genitale.

Deşi îi era clar că dezgustul şi groaza i se transformaseră într-o acceptare de forma asta.

Pe acest teren minat, în lipsa unor repere, poate doar Einstein s-ar fi mişcat în siguranţă, însă ea nu va mai putea

discerne între iluzie, realitate, posibilitate şi aparenţă, pentru că, din pricina acestui blestemat simţământ sau impuls sau ce naiba o fi, nu mai are un reper, nu mai are un sistem de referinţă.

Acum toate astea se întorc împotriva ei, toate cele anterioare, intuiţia şi întreaga ei experienţă.

Exagerarea, revărsarea, impetuozitatea instinctului de acceptare ar fi trebuit să le accepte ca fiind reale, şi atunci chiar că n-ar mai fi avut un punct fix în universul ei, l-ar fi pierdut şi pe ultimul, ar fi pierdut orice liman.

Domnul s-o apere.

Prin această empatie profesională îşi trezise o simţire trupească neconvenabilă şi frica animalică de ea însăsi.

i

întâi ar trebui să descâlcească, să lămurească situaţia, întâi ar trebui să se conducă pe ea însăşi afară, în aer liber, să se sustragă influenţei celuilalt şi mai ales să scape de autocompasiune.

Afară din cocon.

Să facă o pauză de empatie, pentru ca mai târziu s-o poată stăpâni şi folosi tocmai în interesul acestui nenorocit.

Ar trebui să-l conducă la usa deschisă a vagonului.

Sari.

Să-l ia de mână, să sară împreună.

Să se expulzeze din această capsulă.

Sau să-l împingă, ca să moară.

Să nu mai împovăreze pe nimeni.

O adevărată zonă de frontieră în umanitarism.

Cel mult s-ar răni, pentru o crimă consistentă nu ne ajunge viteza.

Acolo, în tren, în clipa aia trebuia să se ridice în picioare, dacă de coborât nu putea să coboare, iată singura lecţie, că în existenţă nu există pauză.

Bine, fie, şi-a zis, fără pauză.

Pentru o secundă s-a întors totuşi, să se asigure că de data asta nu, nu e în tren, degeaba se crede mereu acolo, în tren, nu trebuie să împingă afară pe nimeni, de niciunde, oare Misike e intr-adevăr acolo, în scaunul lui cu rotile, lângă doamna Fabius, în semiîntuneric, apoi s-a ridicat, îndreptându-se către ei.

Iată că Misike e aici.

De parcă nici nu s-ar fi aflat la slujba de dimineaţă şi ea n-ar fi fost unul din enoriaşii ascultători.

A ţâşnit din bancă.

Orbită de lumină, a păşit în întuneric, la Misike, la scumpul, drăguţul meu Misike.

Care dădea din mâini şi îi curgeau

balele şi nici pe departe nu era drăguţ.

Si asta e o întrebare interesantă, s-a gândit, în timp ce tocurile sandalelor ei cu barete ţăcăneau brutal şi supărător pe pardoseala de piatră a bisericii şi propria ei sanda cu barete o enerva, aia căreia reusise să-i repare tocul care se rupsese, oare pe cine va saluta ea prima dată. Conform bunelor maniere, întâi pe doamna Fabius, şi numai după aceea pe copilul ei.

De fiecare dată se întâmpla invers, şi aşa era cel mai bine pentru toţi trei.

Pe doamna Margit Fabius Bellamy ea o pusese pe locul potrivit.

îşi slujeşte băiatul cu întreaga ei fiinţă.

Ce altceva ar putea să facă.

Pentru ea, băiatul ei este mai important decât oricine si orice.

Cum să nu se bucure dacă Piroska nu de ea, ci înainte de toate de fiul ei se ocupă.

Aproape că ţipă de bucurie, în surdină.

Să se ocupe odată cineva de fiul ei, fiul ei care acuşi împlineşte şapteşpe ani.

Ce se va alege de el.

Uite cine vine, Misike, scumpul meu.

Uite ce deux-pieces drăguţ şi-a pus astăzi Piroska, nu te-am mai văzut niciodată în deux- pieces-ul ăsta drăguţ.

Piroska, draga mea, scumpa mea, oare de când.

Din ianuarie nu te-am mai văzut, da, ultima oară în ianuarie.

Suna a vag reproş.

Cred că Mimi ţi-a trimis deux-pieces-ul ăsta drăguţ, de la Paris.

Ai coafură nouă.

Ce bine-ţi stă, Doamne, ce bine ai nimerit-o, ce bine se potriveşte la un deux-pieces drăguţ ca ăsta.

Iată, noi suntem din nou aici.

Stai să se termine slujba, să nu-i deranjez vorbind tare. O să-ţi povestesc repede totul.

N-ai să ghiceşti de ce, dar anul acesta am venit mai devreme, sunt atât de fericită.

N-ai idee cât de fericită, parcă aş avea aripi.

Când constrângerea de a face conversaţie a doamnei Fabius lua avânt si sistemul ei reflexiv setat pe politeţuri intra în funcţiune cu o viteză ameţitoare, nu trebuia să-ţi faci griji că va rămâne în pană de muniţie pentru trăncăneală.

Vezi, de ieri suntem din nou aici.

Ce furtună ieri-noapte, ce bubuituri.

Doamne Dumnezeule, ce-am mai ţipat, iar Misike râdea de mine, de frica mea.

Acum viaţa mea e plină de bucurii, Piroska dragă, la asta chiar că nu mă aşteptam, a spus în şoaptă, dar suficient de tare pentru ca spusele ei să răsune semnificativ în naosul bisericii. In timp ce Misike, întinzându-se din scaun şi deja agăţat de gâtul Piroskăi, se zbătea fericit, zicând-o şi el pe-a lui, sacadat, pe vocea aia hârâită, gâtuită, în timp ce şoaptele răsunătoare ale doamnei Bellamy Margit nu încetaseră nicio secundă.

Pupăturile zgomotoase ale lui Misike au nimerit şi urechea Piroskăi, cât pe ce să-i provoace durere.

O să-ţi spun, o să-ţi povestesc, o să-ţi povestesc totul.

O să te miri, inimoara mea, continua să ţipe doamna Margit Fabius Bellamy, jubilând.

Un terţet de operetă în toată regula acolo, în spate, în semiîntunericul din biserică, cu toate că în faţă, la altarul inundat de razele soarelui, părintele Jonâs şi cei doi ministranţi îsi vedeau de treaba lor ritualică în linişte si

y y y

lumină.

Când a sunat clopoţelul, Piroska s-a întors grăbită la locul ei, iar când după euharistie slujba a luat sfârşit cu succes, a

pornit repede în urma părintelui Jonâs şi a celor doi ministranţi, de parcă până şi spatele ei i-ar fi uitat pe Misike şi pe Bellamy Margin

Se pare că părintele era grăbit, l-a ajuns din urmă abia în cabinet, unde numai lumânările electrice ale candelabrului
răspândeau lumină, iar cei doi copii ministranţi, gata s-o şteargă cât mai repede, aproape că au trântit uşa care dădea în sacristie.

S-au salutat cu o înclinare a capului.

Piroska era atât de încordată si încurcată
ca o studentă speriată pe coridorul facultăţii, înainte de examen.

Părintele Jonâs însă, senin şi paşnic, cu un zâmbet în colţul gurii, nu i-a vorbit.

Piroska s-a văzut silită să îngâne prosteşte ceva, că ea numai de aia îl deranjează pe părintele Jonâs, vede că e grăbit, pentru că ar vrea să ştie ce s-a întâmplat, numai de aia l-a oprit.

Cum au evoluat lucrurile, a mai adăugat.

De cum a deschis gura, a simţit pe loc că n-are dreptul.

Nu există întrebare care să fie adecvată

acum.

Deşi n-ar fi îndrăznit nici măcar să > pronunţe numele de Imre. Pe părintele Jonâs îl leagă jurământul tăcerii, de ce l-ar jigni.

Cum să-l asigure că e vorba numai de interes profesional, nimic altceva.

Nu e ceva personal.

Cu toate că era clar că părintele Jonâs n- avea împuternicire pentru niciun fel de întrebare sau constatare, fie profesională sau personală, pentru niciun fel de răspuns.

Părintele Jonâs se uita doar, se holba la ea senin, nu la faţa ei, nu la frunte, ci exclusiv la ochi, în ochii ei se uita, nicăieri în altă parte, pentru a nu răspunde nici cu mâinile, nici cu trupul lui mic şi îndesat la ceea ce o făcea atât de curioasă pe Piroska.

Nu s-a clintit din loc.

Iar din nimic Piroska chiar că nu putea să afle ce ar fi vrut si, înainte de toate, buimăcită si furioasă cum era, nu si-ar fi putut spune ce să facă în situaţia asta.

Dacă părintele Jonâs ar spune măcar un singur cuvânt, numai un singur cuvânt edificator, s-ar bucura foarte mult.

Atât a reuşit să mai îngâne.

Dacă există vreo speranţă, pentru că

asta şi-ar fi dorit, ca părintele Jonâs să-i întărească minimul de speranţă în ceea ce-1 priveşte pe Imre. Să-i întărească speranţa că Imre, deşi are multe defecte, în fond e un băiat bun.

Sau dacă, în ceea ce-1 priveşte pe Imre, trebuie să se aştepte la ce e mai rău, asta era întrebarea ei.

Ea i-1 adusese pe Imre, de aceea ar avea dreptul la un privilegiu informaţional.

Niciodată nu mai fusese într-o situaţie atât de penibilă.

Te rog, lasă-mă, fetiţa mea, i-a răspuns părintele Jonâs, clătinându-şi capul chel şi chicotind îngăduitor, uşor amuzat de situaţia imposibilă în care se aflau amândoi, ştii, fetiţa mea, eu acum trebuie să mă schimb repede, mă cheamă datoria, fetiţa mea.

Cam cum ai vorbi cu un idiot.

Trebuie să ajung în port. Am autobuz pe partea cealaltă. Să nu fiu nevoit să plătesc o cursă specială. Nu fi supărată pe mine, fetiţa mea dragă.

Mă grăbesc la o înmormântare, la Szentendre.

A apucat şi a strâns, tandru şi binevoitor, braţul Piroskăi, ca s-o trezească la realitate.

La o înmormântare nu poţi întârzia,

poate numai dacă e a ta.

A şi râs de gluma lui proastă. Şi părea că prin atitudinea asta glumeaţă şi îngăduitoare, cu atâtea fetiţa mea şi draga mea, i-ar transmite tocmai contrariul, eşti fată mare acum, adună-te, fată dragă, bagă-ţi minţile-n cap, fir-ar să fie, apoi fără a saluta a dispărut după uşa sacristiei unde Mariska îl aştepta deja cu hainele civile pregătite.

Părintele Jonâs nu minţise, e drept că într- adevăr se ducea la o înmormântare, dar nu el slujea, de aceea nici nu era nevoie să meargă îmbrăcat în reverendă.

Piroska, uşorofuscată si învăluită în propria-i tăcere surdă, a rămas în picioare între pereţii brun-roşcaţi şi lucitori ai cabinetului. Fatafrumoasă, răsfăţată de soartă, a rămas acolo în compania uluirii ei.

Pe Piroska o iubea aproape toată lumea, părea că este copilul privilegiat al sorţii, fără să fi făcut nimic pentru asta.

In timp ce dincolo, părintele Jonâs se dezbrăca şi se îmbrăca sub privirile Mariskăi.

Ca părintele să fie atât de insensibil faţă de ea.

Insă junghiul din inimă şi apăsarea din

piept, pricinuite de o vagă angoasă, au făcut- o să recunoască în sinea ei că într- adevăr nu părintele, ci ea greşise.

Ce gafa.

Să nu mai fie atât de furioasă, numai pe ea însăşi ar putea fi supărată.

Părintele Jonâs n-o să-i mai poată răspunde niciodată la o întrebare legată de Imre.

Ceea ce totuşi nu-i în regulă, degeaba este ea atât de îngăduitoare cu părintele.

Ca ea să nu poată şti şi să fie exclusă, şi atunci ce să facă ea acuma.

Pur şi simplu s-a aşezat pe singurul scaun din încăpere, în semiîntunericul acela brun- roşcat, stătea acolo neputincioasă, rugându- se puţin pentru iertare.

Adică de ea însăşi s-a rugat, să se ierte ea pe ea însăşi, şi nu la sfinţi sau la Dumnezeu s-a rugat.

Mai simplu spus, tăcerea încăpăţânată a părintelui o infantilizase, a recunoscut imediat, aruncând-o înapoi în etapa revoltei, când copiii nu pot ierta dacă li se interzice sau li se ascunde ceva.

A stat pe scaunul ăla mult şi bine.

Puţin mai târziu, Mariska a atenţionat-o că ar trebui să închidă biserica.

Totuşi în după amiaza aceea caniculară

de sâmbătă, acolo jos, pe mal, deodată s-a simţit ameţitor de fericită cu Misike.

Ce vară.

Mis ike nu şi-ar fi dezbrăcat pentru nimic în lume cămaşa si sortul, dar, uneori, asa

cum era, îmbrăcat, poate doar pantofii îi scoteau prietenii vâslaşi ai Piroskăi, care mai veneau pe keelboaturile lor de la Leanyfalu, ca s-o plimbe pe Piroska pentru câteva ore sau chiar mai mult, îl împingeau pe Misike, cu scaun cu tot, printre mari râsete, în apă până la brâu.

Misike dădea din mâini fericit, iar ei îl stropeau cu apa.

Atunci doamna Fabius, în costumul ei de baie înflorat şi nelipsiţii şlapi albi, rămânea deoparte, de atâta tineret gălăgios, fete şi băieţi, nici n-ar fi avut loc să se apropie de scaunul lui Misike, pentru că se temea nu numai pentru Misike, ci şi pentru scaunul lui, ce s-ar face fără scaunul ăla, nu s-ar fi clintit din locul în care stătea şi, în timp ce Misike zbiera şi se zbătea, afară pe mal doamna Fabius ţipa, se bucura, se ruga, vai, Doamne, aveţi grijă, vai, aşa nu, ce faceţi, să nu-1 îmbrânciţi, să ieşiţi din apă imediat, că e de rău, o să dea în pneumonie.

Ieşiţi, să ieşiţi din apă.

In ziua aceea de sâmbătă, datorită lui Misike, Piroska l-a uitat complet pe Imre.

Şi, ca tacâmul să fie complet, băieţii l-au scos pe Misike din scaunul lui, susţinându-1 cu braţele şi ajutându-1 să înoate.

înota sârguincios.

Uneori nu mai primea aer de atâta plăcere, înghiţea la apă cât încape.

îl loveau de repetate ori pe spate.

Acum vedea că, în ciuda căldurii mari, Misike are frisoane.

Dar se înşela, mai să nu-ţi vină a crede că poate să ţi se facă pielea de găină numai pentru că altcineva stă aproape de tine, ba chiar şi părul ţi se ridică-n cap.

Misike nu voia să îmbrace nimic.

Să nu aduci, să nu te duci niciunde, să nu aduci nicio haină.

Atunci îţi aduc limonadă.

El nu are nevoie de nimic, mai bine fa să- ţi meargă mintea, la mutările tale să ai grijă.

în orele după-amiezii timpurii, satul tăcea întotdeauna prelung. Toţi se retrăgeau, plecând la masă. Străzile se goleau, iar pe păşunea gâştelor nimic nu mişca, doar un vânticel, umblând haihui şi purtând cu el parfumul furtunii din ziua

anterioară.

Apoi, încetul cu încetul, malul se umplea din nou de vâslaşii de ocazie, „la negru“ cum le zicea pe la noi şi de mulţimea de copii aflaţi în vacanţă, veneau grupuri-grupuri, după-masa pe la trei.

Iar sâmbăta si duminica veneau si mai mulţi. Uneori, duminica, mai veneau şi localnicii.

Veneau pe mal exclusiv angajaţii fabricilor, şi întotdeauna împreună cu partenerii lor de viaţă. Singuri niciodată. De parcă numai în prezenţa partenerului şi-ar fi putut permite luxul de a face plajă şi de a se bucura de propria lor goliciune. Cei rămaşi văduvi nu mai veneau. Bărbaţii se dezbrăcau, rămânând doar în izmenele lor negre de pânză. Până nu începeau să se bălăcească în apă, stăteau jenaţi, etalându-şi pielea albă şi strălucitoare. Femeile intrau în apă în rochiile lor înflorate sau în halate de casă fără mâneci, cât să-si răcorească sânii, mai adânc

nu intrau, ca să nu-şi ude părul.

Asta când pe-aici vara era în toi şi căldura devenea necruţătoare.

Până duminică nivelul apei crescuse pe

nesimţite.

Cei trei vaporeni bătrâni stăteau pe banca lor, ca în oricare altă după-masă, şi urmăreau schimbarea asta evidentă. S-o fi terminat cu seceta, cel puţin cu aia de vară, când râul îşi părăseşte malurile, retrăgându-se tot mai mult în albia-i adâncită.

Mai urma seceta de toamnă, toamna lungă şi uscată. Pe timp de secetă, apa devine ameninţător de întunecată, atât de întunecată, încât nici albastrul cerului nu poposeşte pe suprafaţa ei.

Duminică, din albia asta adâncă si ruginită, apa se revărsase pe patul de pietriş rămas orfan încă de la sfârşitul lui mai.

De sus, de pe banca lor de la marginea malului înalt de piatră, cei trei vaporeni bătrâni urmăreau evenimentul acvatic al zilei.

Cum se umflă fluviul, cum îşi părăseşte albia adâncă. Oare când vor observa podarii creşterea, abia vizibilă cu ochiul liber, a nivelului apei.

Când nivelul apei creştea, pontonul alb care plutea pe suprafaţa ei, şi care la noi serveşte drept radă pentru vaporaşe, începea să apese, să împingă în sus şi spre exterior podeţul de lemn ce lega pontonul

de malul acoperit de pietriş. Făcându-1 să se izbească direct de mal, ca un viţel de maică-sa.

De câte ori vaporaşul acosta, de atâtea ori apăsa şi împingea capătul podeţului în patul de pietriş.

Cu fiecare val, capătul bătut în fier al podeţului scurma, printre scrâşnete, pietrişul, dar îl împingea, îl scurma, îl săpa şi atunci când vaporaşul se afla pe celălalt mal şi valurile produse de alte vapoare sau şlepuri ajungeau până aici.

Scurma după cum băteau valurile.

Scurma până ce apa se liniştea.

Părea că pietrişul ţipă sub presiunea apei, iar podarii ăia răsfutuţi, în Dumnezeii mamii lor, tot n-auzeau cum apa trage şi împinge de podeţul ăla răsfutut al lor.

Ei n-aveau o părere prea bună despre podari.

Podarul îl respectă pe vaporean, îi spune pe faţă, futu-i, ce nu e-n regulă, însă invers nu-i valabil. Vaporeanul e de părere că podar trebuie să se facă ăla de n-au nevoie vaporenii de el, pentru că treaz nu e de văzut niciodată.

Vaporeanul nici asta nu ţi-o spune pe faţă, dar aşa gândeşte.

Iar podarul nu mai termină cu trăncăneala.

Fiecare împingere a masei de apă părea că se înşurubează în patul umed de pietriş, însă moviliţa astfel creată tot nu indica nimic despre adâncimea la care se afla scheletul de fier al podeţului.

Isi fora un drum.

N-aveau cum să observe, pentru că de două ori consecutiv, ceea ce însemna două ore, trebuiau să treacă pe celălalt mal nu numai cu vaporaşul, ci şi cu şlepul legat de el, o dată dincolo, înapoi şi din nou dincolo.

Insă abia ce dezancorau vaporaşul ca să plece, mereu mai venea câte ceva, o căruţă sau un automobil, si atunci iarăşi trebuiau să

lege şlepul de vaporaş.

Când erau beţi, şi pe la noi toţi ăştia erau întotdeauna beţi, atunci nici manevra asta simplă nu le ieşea nicicum.

Abia ce dezlegau şlepul de vaporaş, zicându-şi că acum precis nu mai vine nimic, că dacă ar veni, s-ar auzi, nu mai aşteaptă nicio clipă şi nu va mai trebui să treacă dincolo şlepul ăsta de căcat cu vaporaşul, el deja fiind dezlegat, atunci taman le mai venea o căruţă sau o camionetă.

Bine că nu trebuie să mai treacă si

tractoare duminica. Măcar duminica de-ar sta dracului acasă cu tractoarele lor de căcat.

Citeşte, futu-i, regulamentul, măi frate, că de-aia e pus acolo, atunci o să mă crezi.

Atâta minte să n-aibă cărăuşii ăştia ca să

vină dracului la timp, că totul îţi ia timp, futu-i, să urci, să-ţi fixăm căruţa, ca să nu cazi cu caii în apă, asta-i treabă periculoasă, futu-i, unuia nu i-ar trece prin cap că atunci călătorii trebuie să aştepte după el.

Bombăneau acolo sus vaporenii, la fel ca podarii de pe celălalt mal, din cauza cărăuşilor împuţiţi, caii lor mi se balegă pe şlep şi dă-i şi mătură, şi atunci, cu toată enervarea asta, cum să mai fi realizat ce-i cu ţipetele alea care se auzeau de-a lungul întregului mal.

Pe deasupra, şlepul tras de vaporaş, ajungând la mal şi lunecând pe patul de pietriş, scârţâie şi scrâşneşte tare şi prelung.

De aici, de mai aproape, dinspre munţii Visegrâdului, şi de mai departe, dinspre dealurile din Nagymaros, ecoul răspundea în mai multe glasuri fiecărui ţipăt şi scârţâit.

Astfel că intr-adevăr n-aveau cum să audă ceea ce cei trei vaporeni bătrâni auzeau de acolo, de sus.

Bine, n-au auzit, asta e, dar de ştiut ar fi putut să ştie ce şi când trebuie să facă.

Adevărul e că podarii umblau mereu cu aparatele lor mici de radio, nu faceau un pas fără căcaturile alea portabile.

Intre timp podeţul răscolea tot mai mult patul de pietriş, scrâşnind de la freamătul valurilor care faceau ca pontonul să izbească tot mai puternic podeţul de mal, iar mişcarea masei de apă să-l tragă imediat înapoi.

Bombăneau cei trei vaporeni bătrâni, dar de zis cu voce tare n-ar fi zis niciunul de ce.

Ştiau ei ce ştiau despre apă, atunci celălalt cum să nu fi ştiut.

Deci, futu-i pizda mă-sii, nu era nevoie să vorbească despre asta între ei.

De vreo două ore, podarii trebuiau să fi depărtat podeţul de mal cu cel puţin doi metri jumate, împreună cu pontonul ăla răsfutut al lor, astfel ca la următoarea acostare podeţul să nu se mai izbească de vaporaş.

Podeţul ăla de căcat se izbea atât de tare, încât se zguduia pontonul, iar călătorii care aşteptau să coboare cădeau

grămadă unii peste alţii pe vaporaş.

Si mai si râdeau.

Toată viaţa mi-am dorit să cad peste tine.

Numai pe cei trei vaporeni bătrâni îi enerva asta, restul râdeau.

Dar unul nu s-ar fi răstit la podari, că futu-vă muma-n cur dă nenorociţi, ce faceţi cu noi aici, că era să-mi sparg capul pe căcatul ăsta de vaporaş al vostru.

Cât pe ce să cad în genunchi.

Eu am şi căzut, uite la genunchii mei.

De ce să zică, tot el să dea din gură, tot el să se certe cu beţivanii ăia.

Măcar unul de-ar fi treaz, i-am mulţumi lui Dumnezeu.

Ce-i drept, podarii trebuiau să se aştepte la creşterea nivelului apei din următoarele ore, si atunci nu era suficient să se câcâie cu podeţul, ci ar fi trebuit să tragă pontonul mai aproape de mal, cu ajutorul şufelor cu care fusese fixat acolo contra curenţilor de apă.

Pe marginea malului înalt, întărit cu bolovani de granit, şufele fixate cu cleme glisante erau supratensionate din cauza curenţilor de apă. Cât pe ce să ia la vale pontonul.

Păi, de aia sunteţi trei. Să fie cine să desfacă clema, să tragă de căcatul ăla dă

şuia şi apoi s-o fixeze dincolo.

Iar ceilalţi doi să-l ţină, futu-i, nu cumva să-i dea drumul.

Insă degeaba ţipa tot malul, degeaba ecoul, să faceţi dracului ceva, podarii tot nu s-au deşteptat.

Valurile oarbe continuau să tragă, să smucească podeţul, izbindu-1 de mal cu capătul bătut în fier, în timp ce pontonul oscila şi se zguduia.

Nimic nu mai era stabil.

In după-amiaza aceea de duminică, Piroska, în harababura de pe mal făcută de claxoanele vaporaşelor în du-te-vino, tractând şlepuri şi plimbând lătratul câinilor
care alergau pe platformă precum şi diferitele
melodii si ritmuri ale muzicii ce se revărsa
>
din aparatele de radio, i-a spus, prevăzătoare, doamnei Fabius să nu întârzie, pentru că ea nu ştie când, dar o să plece, vin ceilalţi după ea, aşa că n-o să mai stea mult aici, pe mal, să joace şah cu Misike. Trebuia să fi ajuns deja de o oră, după cum stabiliseră, ca să ajungă la Pilismarot înainte de căderea serii. Bineînţeles că încă nu îndrăznise să-i spună lui Misike că ea o să plece.

Niciodată n-a fost cazul ca Misike să nu se fi bucurat de venirea lor cu keelboaturi sau cu nişte rable de maşini.

Erau o gaşcă veselă şi copleşitoare, fete şi băieţi supli, copii răsfăţaţi ai sorţii.

Splendide exemplare umane, care au reuşit să-şi depăşească până şi propria lor condiţie de privilegiaţi. Unul e inginer cu dipl omă, altul, arhitect, doi sunt studenţi la Politehnică, ingineri mecanici, iar fetele, studente la Ştiinţele Naturii, însă nu se vor face profesoare, una va fi cercetătoare în domeniul chimiei, alte două, în domeniul biomedical, plus o fată fizician, care pe deasupra mai avea şi reputaţia de geniu.

Cu toate că azi tristeţea, jalea puteau fi şi mai mari, pentru că nici n-o văzuse bine Misike pe Piroska, şi prietenii ei i-o şi răpesc.

Cu cele cinci ambarcaţiuni a câte patru vâslaşi ar fi vrut să ajungă la Pilismarot înainte de căderea întunericului, ar fi înnoptat la mătuşa unuia din tineri, la Maria Apponyi, care ţinea o casă mare, în fiecare vară dădea cu chirie camerele si veranda,

trăind din bănuţii astfel adunaţi. A doua zi, mai departe la Esztergom, la Komârom, până la kilometrul fluvial 1845, unde, la

începutul secolului douăzeci, celebrii ingineri navali au încorsetat Dunărea într-un baraj de beton. Acolo curenţii de apă au format o insulă de nisip. Unde se putea acosta, chiar dacă nivelul apei era în creştere. De acolo, doi dintre ei au traversat apa mică, pentru a căuta arinul lor, un adevărat copac- gigant, punctul lor de orientare dintotdeauna, ca să se asigure că se scurge suficientă apă în braţul îngust şi sălbatic al Dunării pe care, teoretic, ar fi fost mai lesne
de vâslit în caiace mai uşoare.

In cazul în care cădea suficientă apă din cascada naturală formată acolo, atunci cărau sub cascadă ambarcaţiunile lăsate pe limba de nisip, ca să facă o baie şi să se bălăcească puţin în zgomotul puternic, apoi câţiva mergeau pe jos până în satul cel mai apropiat pentru a face cumpărături pentru următoarele două zile, iar ceilalţi instalau corturile, pregăteau cina, urmând să înnopteze acolo, după care să pornească, cu mari peripeţii, pe această ramură îngustă şi întortocheată pentru a reveni la albia principală.

Iar de acolo, drumul de întoarcere ar fi fost o joacă de copil, lăsându-se în voia cursului apei.

Dacă nu s-ar fi împotmolit printre

sălciile de pe ramura îngustă. Dacă le-ar fi rămas vreo vâslă întreagă.

Dar în sâmbăta aceea, ea si Misike fuseseră atât de fericiţi, încât a preferat să nu- 1 mai pregătească pe copil pentru bun- rămasul de duminică.

Intr-un fel se si bucura de marea întârziere a prietenilor ei.

Geanta ei sport, burduşită, zăcea la îndemână, gata s-o ia oricând şi să se ducă.

Şi doamna Fabius era grăbită, nicio problemă, i-a spus, până ajung prietenii, o să ajungă şi ea înapoi, se duce numai cât să se prezinte la Birike, aşa-i ziceau tăcutei doamne Zielinszky, pentru că toamna le pregătea întotdeauna legendara ei peltea de gutui cu nuci.

Doamna Mentes, doamna Tolosy, mai vârstnica doamnă Mirâk căreia localnicii îi ziceau bătrâna doamnă Mirâk sau doamna Mirâk a’ bătrână, diferenţiind-o astfel de mama Piroskăi, mai tânăra doamnă Mirâk, care niciodată nu era de văzut pe-aici, pe la noi, pentru că nu se urnea din renumita ei casă de la Pesta, poate doar cât să treacă drumul pentru a merge la Operă. Locuia pe Strada Hajos şi avea două abonamente la Operă. Opera era totul pentru ea. Dacă tot locuiesc aici, atunci

vreau să văd toate spectacolele în care joacă Szekely şi Bâthy. Ii respecta, ba mai mult, îi adora pe Pallo, pe Maleczky Oszkâr şi pe Gyurkovics Măria.

De altfel, în locuinţa aia mare a ei de pe Strada Hajos trăia ca în purgatoriu, în vacarmul purificator dat de clămpănitul acordorilor de piane, de solfegiile ce răzbateau din sălile de repetiţii, de strigătele furioase ale dirijorilor de orchestră şi de cor, de arii, solouri sau probe jalnice de canto.

Nu se mai sătura de cântat şi de cântăreţi, era încântată, sufletul ei prindea aripi, cum se exprima, deşi ea niciodată nu cântase din voce, numai la pian şi puţin la vioară. Insă cu auzul si sufletul le urmărea, la modul

profesionist, poticnirile şi reuşitele, în timp ce trecea dintr-o cameră în alta în locuinţa ei cea mare, înţelegea ce se întâmplă sau ce nu se-ntâmplă dincolo, în clădirea Operei.

Ea si-a dorit mereu să trăiască la Buda.

Aproape în fiecare seară se ducea la Op eră, de aceea avea două abonamente, ca să se poată duce.

Şi-a petrecut copilăria la Buda, în cartierul Krisztina.

Insă Buda n-a mai primit-o înapoi niciodată, asta nu i-a mai reuşit în toată căsnicia lor fericită.

Numai dacă ar locui la Buda, atunci ar fi ea si mai fericită.

Ajungând văduvă, nici n-ar mai fi vrut, a rămas definitiv la Pesta, ca o exilată.

Nu-i lipseşte nimic aici, dimineaţa se duce la piaţă, în Piaţa Hunyady, se duce la băcănie, la Kovâcs, si are de toate aici.

Ei, bine, se mai duce şi la croitoreasă, la Pirike, care-i face de toate, dar absolut de toate, la pantofar, la Beremenyi, pentru că ea nu poate încălţa orice fel de pantofi, iar toate astea sunt acolo, la un loc, pe Strada Kecskemeti, pe Strada Regiposta, pe Strada Paris, la o aruncătură de băţ.

Mai târziu a avut noroc, mare noroc, pentru că nu i-au confiscat frumoasa ei locuinţă.

A cărei faţadă către stradă era aproape în permanenţă umbrită de clădirea masivă şi bogat ornamentată a Operei.

Iar în camerele către curte nici vara nu intra lumina soarelui, nici măcar cât o pată.

La fiecare sfârşit de săptămână, în buchetul de doamne îşi mai făcea apariţia şi Emmi, fata palidă a doamnei Zielinszky,

venită de la Buda, de pe Strada Karolina, o femeie cu viaţă grea, mai erau şi nepoţii doamnei Zielinszky, Tiindecske şi micuţul Andris, copiii lui Emmi, pe care în sezon, cum numeau ei vara, îi ţinea doamna Zielinszky, pentru ca Emmi, fata ei fragilă şi palidă care, la fel ca maică-sa, n-a râs şi n-a zâmbit niciodată în viaţa ei, să aibă în sfârşit puţină linişte, măcar de grija copilaşilor ei să se elibereze un pic Emmike, dacă asupra propriului ei soţ n-are nicio putere.

Insă despre această circumstanţă ciudată doamnele nu vorbeau între ele, nu suflau un cuvânt, cel mult se gândeau că de ce n-ar putea avea Emmi linişte sau ce-o fi având atâta de îndurat.

Pentru că ştia fiecare.

Soţul ei duhneşte a băutură, a tutun, nici măcar nu se bărbiereşte, aşa tabără pe ea, degeaba l-a rugat Emmike toată viaţa ca măcar o singură seară, o singură după-masă de-ar veni acasă treaz, si nu numai duminica

să se bărbierească, în fiecare noapte trebuie să-l bage-n pat, când vine acasă clătinându-se pe picioare şi sunând la uşă, să nu mai sune, atâta măcar de-ar fi reuşit, dar în privinţa lui nu reuşea nimic,

să nu se trezească ăia mici si
să vadă cum trebuie să tragă de pe el hainele puţind a crâşmă. De obicei se băga în pat încălţat.

Nu-i chip să suporţi atâta umilinţă.

Ea ar vrea să fie o soţie şi o mamă bună, ar vrea să i se şi dăruiască, însă nu poate.

Cum ar putea să ţină secret faţă de copii, când ei văd clar cât de hodorogit e tatăl lor, un hârb. Ca tatăl lor să fie un astfel de hârb.

Şi atunci vine groaznica după-masă de duminică, în care uneori o bate şi pe fată, deşi fuseseră împreună la slujbă, la biserică, pentru că deja tremură să se ducă la băut, pe băiat oricum îl bate tot timpul, dă în el cu ce apucă numai când îl vede întâmplător în antreu, ca într-un sac dă în el, ei nu mai au, cu monstrul ăsta n-o să mai aibă niciodată o familie frumoasă.

înainte mai sperase că odată şi odată tot o să se potolească.

Eu nu ştiu de ce bărbaţii însuraţi se apucă numaidecât de băut.

Şi nu le mai ajunge propria lor nevastă.

Acum ştie deja că unui astfel de om nu merită să-i faci pe plac.

Cu toate că nu s-ar fi putut spune

căruia îi era mai scârbă de celălalt, pentru că despre asta numai la cârciumă vorbea bărbatul cu tovarăşii de pahar, că uite ce om îndărătnic e Emmike asta, de care el şi acum e îndrăgostit mortal.

Şi ce mai căsătorie din dragoste avuseseră, Doamne Dumnezeule, ce mai pasiune nebună, de mătura totul din cale.

El încă o mai iubeşte, însă ea pe mine nu.

Ce pereche frumoasă fuseseră ăştia doi, cum stăteau acolo nevinovaţi, ea toată în alb şi el în negru, ce băiat chipeş, ce trenă elegantă a avut Emmike.

în fiecare duminică se adunau în filigorie.

Când zile la rând ploua cu găleata, ceea ce pe la noi se întâmplă des cu atâta apă în jur, atunci se adunau în salonul doamnei Zielinszky. Uneori era nevoie să şi hrănească balaurul, cum îi ziceau ele acestui foc rapid de vară făcut în şemineul vechi placat cu ceramică verde. Nu că ar fi fost atât de frig, încât un sveter sau o eşarfa de casmir nu si-ar

fi făcut treaba, ci pentru că toate erau pătrunse de umezeala grea, cu iz de nămol, ce venea dinspre apă. Iar acum, la bătrâneţe, suntem roase de reumatism şi

podagră, făceau haz de necaz doamnele. Lipite de ceramica verde, îşi încălzeau spatele, palmele şi genunchii caredureau. Le plăcea la căldurică.

Discutau,ciripeau, se contraziceau în voie, beau ceai, îşi aminteau una-alta, se certau, schimbau bârfe si ştiri false, mai jucau câte o partidă de canastă.

Iar când, în fîligoria pătrunsă de căldură, doamna Zielinszky se plictisea de prietenele ei captive în aceleaşi şi aceleaşi subiecte de discuţie, şi de canastă n-avea chef niciuna, ocupate fiind, cum ziceau ele, cu purparleul lor, degeaba s-ar fi dus oriunde, nu se puteau desprinde de subiectele lor, ce tot zici, de cerni spui şi a cincea oară, mie-mi spui, tocmai mie, atunci doamna Zielinszky se răstea la ele, sunteţi ca un coteţ de găini răvăşite, şi îşi aducea din cameră pachetul exclusivist de cărţi.

Sau scotea chiar două pachete dintr-o casetă de argint cu blazon, revenind la ele, în filigorie, ori pur şi simplu, sătulă de atâta gâgâială şi cotcodăceală, rămânea înăuntru, aşezându-se la măsuţa ei cam şubredă unde obişnuia să-şi dea în cărţi. împărţea cărţile pentru pasienţă, luându-le

fie din două pachete, fie dintr-unul singur.

Depinde de ce avea chef, de ***Substituirea*** sau de mai complicata ***Castelana.*** Cele de afară păreau să nu fi observat retragerea ei tăcută. Rămâneau adâncite în vorbăria lor fără noimă, după cum clasificase doamna Zielinszky acest ***casus belli.*** Erau în stare să se ambaleze, pe vocile lor ascuţite, în dispute al căror sens nu-1 realizau nici ele. Iar când nu le dădeau nicicum de capăt, chicotind, râzând si hohotind, intrau la doamna Zielinszky, să le facă dreptate, să decidă ea.

Doamna Zielinszky ridica eventual din umeri, continuându-şi impasibilă pasienţa. Amesteca şi aranja cărţile, plesnindu-le cu zgomot unele peste altele.

Doamnele erau preocupate în special de treburile nesemnificative ale vieţii. Cum apărea la orizont vreo problemă mai serioasă, băteau în retragere.

Se înfuriau una pe alta şi degeaba încercau să evite, se jigneau reciproc.

Nu şi-ar fi închipuit că se dispreţuiesc şi se urăsc în asemenea măsură.

Cu toate că se străduiau din răsputeri să reziste ispitei.

După care îşi cereau scuze printre

lacrimi.

Se luau de mână, se pupau în felul lor. Totuşi rămânea în aer ceva jenant, scuzele astea reciproce le tulburau nopţile.

Doamne, ce-am făcut, cum am putut să fac aşa ceva, cum de mi-a scăpat pe gură.

Insă de starea de spirit a doamnei Zielinszky aveau grijă toate.

Nu era una să n-o fi făcut.

Să se exprime cuviincios, nu cumva să le scape vreo vorbă jignitoare sau în doi peri.

Doamna Zielinszky era o doamnă tăcută. Cândva, demult, i-o fi amuţit şi faţa. Poate în tinereţe. Cine ştie în urma cărui soc si-a pierdut mimica.

In orice caz, prezenţa ei avea greutate, o greutate tragică, ceea ce impresiona puternic pe toată lumea.

La asta s-a mai adăugat şi marele ei accident ecvestru, pe vremea când era femeie tânără si frumoasă.

Nu rămâneau niciunde mai mult de doi ani, cărând după ea marea povară care o apăsa pe suflet şi disconfortul fizic permanent, pentru că soarta îi arunca dintr- o garnizoană de cavalerie în alta, pretutindeni în marele regat maghiar, în

funcţie de unde era trimis bărbatul ei în misiune. Vara, pentru a-şi doftorici vătămătura, plecau la băi, peste tot, de la Marienbad până la Evian-les Bains. Când, cu un an înainte de pensionarea lui Zielinszky, s-ar fi putut stabili în sfârşit la înaltul Comandament, la Budapesta, se şi întorseseră la reşedinţa lor rar folosită de la Buda, atunci regimul numit democraţie populară le-a confiscat locuinţa, iar pe generalul proaspăt numit nu numai că l-au exilat din capitală, ci în aceeaşi săptămână iau retras toate rangurile, titlurile şi toată averea, până şi pensia, respectiv orice alt venit.

În marele lor nenoroc au avut totuşi norocul că n-au fost deportaţi în Ţinuturile de Jos, în Alfold, asemenea majorităţii celor de rangul lor, ci casa lor de vacanţă de pe malul fluviului le-a fost desemnată drept unică reşedinţă.

Ceea ce însemna că de acolo nu mai puteau pleca în altă parte.

Când, cu lucrurile pe care le mai aveau, tocmai se aranjaseră cumva în casa de vacanţă, Zielinszky a făcut atac de cord. Părintele Jonâs l-a înmormântat pe general. Toată lumea de pe la noi îl respecta, pentru că era amabil cu toţi, un om glumeţ. Ultima surpriză care-i fusese

dată l-a găsit cu foarfecă de grădină în mână.

Părintele Jonăs trebuia să-l îngroape în cripta familiei din Cimitirul Farkasret.

Insă văduva n-a primit aprobarea autorităţilor, nici scrisă, nici verbală. I s-a şoptit binevoitor să nu-i bată la cap, să nu se aştepte la un nex, la vreun privilegiu, unde a murit, acolo trebuie îngropat.

In cele două sâmbete, cât doamna Fabius se afla acolo cu copilul ei handicapat, distinsele doamne s-au întâlnit la văduva Zielinszky, dar au rămas împreună şi duminică, la ceai. Sâmbătă era zi de plimbare. In aceste două sâmbete s-au întâlnit în filigorie sau, în caz de vreme rea, în camera de zi a doamnei Zielinszky, numită de ele şi living-room, numai pentru a face împreună o plimbare până la casa lui Terez Vârnagy, ca s-o viziteze pe doamna Fabius.

Chiar şi pe ploaie torenţială, atunci înarmate cu umbrele. Fără drept de apel.

întrucât doamna Zielinszky le-o recomandase pe Terez Vârnagy, ca să aibă unde-şi petrece vara, iar doamna Fabius de unde să fi ştiut ce rea de gură e Terka Bânya asta.

Păi, toată lumea ştie.

N-o să-i spun tocmai eu.

Orice ar fi fost, distinsele doamne trebuiau s-o însoţească pe doamna Zielinszky pe drumul ei ritualic de fiecare sâmbătă. Era datoria lor, una agreabilă.

Trebuiau să meargă, căci între timp se împrieteniseră şi ele cu doamna Fabius, nu puteau să desconsidere locul unde prietena lor îşi petrece concediul.

Doamna Zielinszky umbla foarte greu, chiar şi cu bastonul, totuşi avea grijă la detalii.

Căderea ei de pe cal a fost nefastă, şi-a fracturat în două locuri femurul, rănindu-se şi la şold, deşi calul a reuşit să sară în picioare imediat. Insă ea a rămas mereu de părere că, uite, dragă, se putea şi mai rău.

A suferit patru operaţii, iar un picior, din pricina unor inflamaţii şi paralizii, i-a rămas definitiv mai scurt.

Ziua lor principală de primire a rămas duminica, atunci se adunau toate la ea.

Cu toate că si în celelalte zile se vizitau
y
des.

Veneau şi plecau cu plicurile albastre, primite par avion de la copiii sau rudele lor plecate departe.

Păstraseră ceva din lejeritatea lor, de parcă numai aşa, de distracţie, ar petrece

ani lungi într-o staţiune drăguţă.

In acele două sâmbete luau ceaiul în cerdacul spaţios al lui Terez Vârnagy. Cerdacul ăsta era mult mai mare decât al altora, fir-ar să fie, dar de unde să fi ştiut noi de ce si-1 construise atât de mare.

Nici la ea nu făceau altceva decât să-si bea ceaiurile englezeşti.

Fiecare îl bea după gustul ei, în sensul ăsta doamnele nu ştiau de glumă. Cu sau fără zahăr. Sau cu puţin lapte, numai un strop.

Terka avea de undeva, doară nu le-o fi furat, douăsprezece ceşti de porţelan înflorate. Florile ieşeau în relief. Are ceainic la fel şi farfurioare plus platou, de unde-o fi având atâtea, nu ştiu.

In fiecare sâmbătă, Terez Vârnagy făcea plăcintă cu mere pentru oaspeţii doamnei Fabius, din merele căzute din pom.

Pentru că din merele frumoase ce se roşeau în pom nu le dădea, din alea, nu, cum să le fi dat merele alea bune, de vară. Destul că le punea şi nucă în plăcintă. Puţină nucă măcinată punea şi în aluat. Ca ea să fie atât de tâmpită, încât să împartă totul cu ele, să le culeagă de toate din grădina ei.

Nişte mere ordinare, însă le ţinea pentru fiul ei. Mai bine să putrezească în pom, să le ciugulească păsările, dacă Elemerke nu le ia. Poate totuşi vine acasă si atunci să-si ducă
si el nişte mere de vară.

Ia si tu câteva, Elemerke, să duci nişte mere bune pentru Erika, de-acasă.

Nu se puteau păstra multă vreme, dar erau mere de vară tare frumoase.

Surorile ei o invidiau până şi pentru merele ei, căci avea si mere domneşti de iarnă, din astea n-avea nimeni pe la noi.

Rămâneau în pom chiar şi până la primul ger. Putea să le culeagă şi la început de decembrie, când nu mai trebuia să meargă nicăieri, nici pe deal, pentru că, împreună cu Roza, îngropaseră deja rădăcinile la vie, cu omul din Bogdâny puseseră porumbul în porumbar, împrăştiaseră bălegarul. Ce mai bălegar avea, de sub porci îl scotea. Te ardea ca dracu’.

Pentru bătut porumbul avea toată iarna la dispoziţie. Şi cât puf şi pene să fi avut după gâşte, mai nimic.

Şi apoi să şadă cu mâinile-n sân.

In coşul cel mare, împletit, păstra peste iarnă merele domneşti, după aia putea să

stea liniştită pe cur, până-n primăvară nu mai are unde merge.

Că aşa sunt merele, se apără singure.

Dacă unul putrezeşte în coş, restul rămân intacte.

De mâncat mere, nu mânca, nici măcar unul. Deşi ar fi mâncat, si încă cum, dar îi venea acru pe gât de la ele.

Sau le ducea Elemerke, iar dacă nu le ducea, căci toată iarna o dată n-ar fi venit puchiosul ăla, atunci le ronţăiau porcii ei. De nu se mai sătura uitându-se. Atât de frumoşi erau înainte de tăiere, râtul ca un trandafir, le trosneau merele între dinţi, ziceai că râd în timp ce înfulecă. Se vedea pe ei că le plac merele, chiar mai mult decât urzicile fragede.

Simţea un junghi în inimă gândindu-se că măcar ăştia o iubesc până-n ianuarie.

Nimeni nu iubeşte asa cum iubeşte ea.

Aşa zice şi cântecul, a cântat-o Manyi Kiss de nenumărate ori la Orfeum.

Ca din cauza singurului ei mare păcat, să nu mai fie iubită toată viaţa.

Câte necazuri şi ce ruşine le-a adus ea pe cap, nu facem decât să suferim din cauza ta.

Să-şi fi plantat şi ele, dar n-aţi plantat, răpănoaselor, ca nu de la mine să vă luaţi voi mere domneşti.

Pentru că aşa poftă li se făcuse de mere domneşti.

La curu mamii voastre să poftiţi voi.

Că doar aveţi ditamai grădina, s-ar fi făcut şi acolo merele alea. Să vă fi adus puieţi de la Kecskemet.

Eu mi-am adus.

In cercul distinselor doamne se disputa aprins dacă întâi se pune laptele în ceaşcă, turnându-se ceaiul peste, sau fix pe dos, adică laptele în ceaiul turnat deja în ceaşcă.

Cele două proceduri confereau, fără îndoială, alt gust, altă consistenţă ceaiului, deci şi această dispută a rămas deschisă, neajungându-se la un consens.

E o chestie de gust.

Deşi nu chiar.

Şi pe care perete scrie asta, dacă-mi permiţi.

întrebarea nu e ce-ţi permit sau nu-ţi permit eu ţie.

Vreau să spun că nu există casă boierească englezească unde să nu fie scris deasupra şemineului.

Draga mea prietenă, mă tem că în această privinţă trebuie să facem distincţia dintre Scoţia şi Ţara Galilor, ba ar trebui să întrebăm si la Castelul

Windsor.

Doamnei Mentes nu-i convenea că anglomana înfocată de doamna Mfrăk insinua faptul că ea ar trebui să se intereseze de ceva la Curtea regală britanică.

De parcă ea n-ar şti.

Doamna Mirăk crede că ea n-a avut camera ei în copilărie.

Ei să nu-i spună doamna Mfrăk aşa ceva.

în schimb, doamna Fabius de la bun început n-a acceptat ideea că ea, în numele unui adevăr, real sau închipuit, ar trebui să-i ia apărarea doamnei Mentes în orice dispută a acesteia cu doamna Mfrăk.

Degeaba o priveau cu insistenţă să le ia partea uneia sau alteia, i-auzi, ca ea să fie fixată cu privirea pentru o asemenea tâmpenie. A preferat să pareze. Aşa se spunea în cercurile lor când o întrebare spinoasă era ocolită.

Se făceau că plouă.

Cu maresenină tate, a început să le vorbească, e drept că, dacă se toarnă ceaiul peste lapte, atunci laptele atenuează
întrucâtva amărala ceaiului, însă dacă se procedează pe dos, atunci ceaiul nostru

devine mai cremos, si aroma ei, mai puternică.

Ceea ce e grozav.

Nu se înţelege prea bine, în schimb e minunat.

Sunt numai avantaje, oricum ai face, aşa sau altminteri, e delicios.

Şi chicotea, de parcă ar fi tăiat nodul gordian sau ar fi descoperit America, însă majoritatea au fost de părere că doamna Fabius, şmecheră cum e, îşi bate joc de ele, ceea ce i-au şi zis pe loc în faţă.

Terez Vârnagy aranja coacerea în aşa fel încât plăcinta cu mere să fie servită călduţă la ceai, după cum învăţase pe Strada Uri, la Hella. Pentru că acolo o învăţaseră bine ce anume trebuie servit rece şi ce călduţ, cald sau fierbinte.

Numai pe doamna Mentes de-ar fi putut-

0 suferi cumva, dar prefera s-o ignore, să nu-

1 arunce nici măcar o privire.

In schimb doamna Tolosy n-o suferea pe doamna Fabius, pentru că mereu exagerează şi amabilităţile ei sunt greţoase, dar tăcea din gură, măcar din cauza soţului ei.

Doamna Mentes n-o suferea pe Terez şi

cele două nu ratau nicio ocazie de a-si face reciproc observaţii maliţioase.

Pentru că doamna Mentes avea mereu ceva de comentat referitor la plăcinta ei sau la orice altceva.

E uluitor, Terez, cum dumneata, Terez, ştii să serveşti plăcinta asta ordinară a ta, de fiecare dată mă minunez cât de bine te pricepi să serveşti, se pare că erau case bune alea pe unde ai servit.

Dar, dacă-mi dai voie, as avea totuşi o observaţie.

Azi nu-i destul de călduţă, desigur nici să fie prea caldă nu-i bine, atunci merele nu-şi eliberează aroma suficient.

Ei nu-i lipseşte nimic, dar chiar nimic, din plăcinta lui Terez, dar Terez să nu i-o ia în nume de rău, ea doar constată, asta-i starea de fapt, ar spune avocaţii, azi simte lipsa scorţişoarei din plăcintă, plus că este tragic de rece, dar, spunându-i asta, în niciun caz n-ar vrea s-o jignească.

In orice caz, nucă trebuie să pui în umplutură, e minunată plăcinta dacă are nucă, incredibilă, în afară de cazul în care mai conţine şi bucăţi de coajă.

Pentru că uneori într-adevăr se mai strecurau şi bucăţi de coajă, curăţându-şi nucile în după-mesele de iarnă, afară se întuneca repede şi nu mai vedea bine în bucătăria ei.

Dacă erau multe nuci, îl punea şi pe Hamza s-o ajute, să-i meargă şi mâinile, nu numai gura în timp ce o catehiza, însă mare brânză nu facea cu Hamza.

Nu aprindea lumina, ce-ar zice vecinii, şi ăla de citeşte contoarele ar râde de ea, ducând vorba că uite ce de curent consumă Terez asta.

Ala o lăuda în fiecare lună pentru cât e de econoamă. Nu-i femeie mai econoamă decât ea.

Dozatorul de zahăr pudră e o ustensilă delicată, ştiu eu bine, Terez, ori nu iese deloc, ori iese prea mult zahăr din el. De data asta, se pare că a cam luat-o razna în mâna lui Terez a noastră.

Plăcinta caldă îl absoarbe repede.

Eu presar zahăr pudră peste plăcintă numai când se răceşte puţin, când e călduţă.

In cazuri din astea, doamna Fabius totuşi sărea să-i ia partea lui Terez, s-o trebuia

apere, era febleţea ei, pe nimeni de nimeni, însă pe Terez o apăra de oricine.

Făcea o mutră foarte gânditoare, de parcă ar fi cântărit justeţea afirmaţiei doamnei Mentes, apoi îi spunea, afişând zâmbetul ei cel mai măgulitor, că ei nu i se pare.

După care putea să izbucnească o ceartă
în toată regula, de la cum dracu’ trebuie să
umbli cu dozatorul ăla de căcat. Si dacă oare
clătitele, beigli cu mac sau cornuleţele cu vanilie trebuie pudrate cu zahăr în diferite feluri.

Uneori, din pură politeţe, se faceau că nu iau la cunoştinţă subiectul posibil declanşator de ceartă. De parcă n-ar fi auzit câte trebuia să îndure biata Terez din partea evident grosolanei doamne Mentes, în legătură cu blestematul ăla de dozator de zahăr.

Intr-un fel, doamna Mentes părea că nu-şi are locul în cercul distinselor doamne, deşi
ele o primiseră cu inima deschisă. La urma urmei era văduvă de comisar adjunct

regal.

Asa-i stă în fire, voilâ.

In duminica aceea de iulie au hotărât ca sâmbăta următoare să meargă s-o viziteze pe doamna Fabius. Din moment ce anul acesta doamna Fabius sosise deja de vineri, ele aflând asta abia sâmbătă.

Margit ar fi putut să le anunţe.

Nu puteau năvăli peste ea aşa, pe neanunţate.

Sau măcar lui Birike să-i fi trimis o telegramă.

Las’ că au fost pierderi mai mari la Mohăcs, încerca să le potolească doamna Zielinszky în timpul plimbării lor obişnuite de sâmbătă.

Insă acum doamna Fabius şi-a anunţat într-adevăr prezenţa, au primit-o cu mare entuziasm, de parcă ar fi fost grozav de surprinse când a apărut, grăbită şi râzând, în filigorie.

Nu-şi mai încăpeau în piele de bucurie, ca în fiecare an când se reîntâlneau.

îşi spuneau pe nume, pe numele de alint, o lăudau cât de bine îşi păstrează silueta. li admirau compleul de vară înflorat, primit în pachet de la rudele vieneze.

Cât de bine-i sade cu talia înaltă si cu boleroul ăla scurt.

Până la urmă cât stă, o întrebau.

Auzi, ce senzaţie, că-i vin rudele de la Viena şi de la Praga.

Se sărutau simbolic pe lângă amândoi obrajii.

Ţuguindu-şi buzele, îşi suflau sărutările în aer.

Insă în duminica aceea până şi doamna Fabius a observat că e de rău, cu doamna Zielinszky trebuie să se poarte cu deosebită amabilitate şi atenţie.

De evitat remarcile spontane.

Când peste dealurile din Nagymaros începea să bată fohnul, li se trezea suspiciunea, eu simt vântul ăsta, însă nu era fohn. Dintr-un motiv sau altul, doamna Zielinszky devenea irascibilă. Făcea glume, se răstea la ele, ţipa.

In fiecare duminică, doamna Mentes le aducea inegalabilele ei bezele cu alune. Nişte prăjiturele mici, uşoare şi crocante. Cinci albuşuri intră. Le bate spumă tare cu zahărul pudră.

Nu-i mare scofală.

Adaugă zahărul pudră când spuma începe să se întărească.

De faţă cu doamna Zielinszky n-aveau voie să pronunţe cuvântul bezea, bezea cu alune.

Şi e foarte important, dragă, ca alunele

fin măcinate să fie încorporate cu grijă. Nu cumva, pentru numele lui Dumnezeu, să se prăbuşească spuma. Nu-i voie să sperii spuma de albuşuri. Are ea o lingură plată de fildeş, cu aia poate s-o mângâie, s-o netezească, nu s-o amestece brutal.

O lingură antică pentru creme, ştiau toate, căci doamna Mentes era foarte mândră de ea, nu se mai sătura pomenind-o, cât de mult înseamnă lingura asta pentru ea, cu alte cuvinte, vezi Doamne, din ce familie distinsă provin eu, dintr-una care deţine o astfel de lingură antică de fildeş.

Singurul truc, nu amesteci, ci de parcă ai scrie opturi în spumă.

Şi adaugi un strop de rom. Mai precis, înainte de ultimul opt stropeşti uşor cu rom, nu torni, pentru numele lui Dumnezeu, asta nu.

Să nu supui spuma la niciun fel de atrocitate.

Poşul îl apeşi de sus, aerul trebuie să împingă spuma, nu palma ta.

Ap ăs poşul, formez mici grămăjoare de spumă pe tava tapetată cu fainã.

Pronunţarea iresponsabilă a cuvântului ***apăs*** a fost de ajuns ca doamna Zielinszky să se tulbure, n-ai decât să apeşi, s-a răstit, ea nare nimic împotriva apăsării.

Bravo, bravo, nu pierdeţi timpul. Apăsaţi- vă în voie.

Doamna Mentes continua să vorbească, de parcă n-ar fi auzit-o.

Precauţia este secretul, previziunea şi răbdarea. Numai să nu ţi se prăbuşească spuma, pentru numele lui Dumnezeu, înainte s-o bagi în cuptorul fierbinte.

Beau ceai, ronţăind prăjiturele.

Un tur de forţă de dimensiuni mitologice, nici măcar o geană să nu le tremure.

Ceaiul englezesc îl aveau din pachetele primite.

Dezbăteau îndelung problema bezelelor cu alune, fără a pronunţa cuvântul, deşi în fiecare duminică le lăudau în cor, că niciodată nu mai fuseseră atât de gustoase şi crocante.

Non plus ultra.

Hoher kann man nicht gehen, einfach nicht, hoher geht es nicht, gibt es nicht.

în pachet nu era voie cafea. Nu ştiau de ce, dar nici nu le păsa, de ce interzic comuniştii cafeaua acum, când oricum nu se găseşte nicăieri, în schimb ceaiul nu era interzis.

Direct din Canada îl primea doamna

Zielinszky, cu vaporul, aşa e mai simplu pentru fiul ei, spunea foarte convinsă, iar ceaiul poate să călătorească pe apă, pentru că fiul ei, Andrâs, a sters-o în cincizeci si sase, în noiembrie, printre primii, primii ăştia încă puteau să treacă pur şi simplu peste graniţă, gata, i-a ajuns, de alte experienţe, mulţam, n-are nevoie, el aici nu mai rămâne, locul e prea incomod, şi apoi o s-o scoată şi pe maică-sa.

Iniţial ar fi vrut să plece în Australia, de fapt nu neapărat în Australia, ci în Tasmania, pentru a fi suficient de departe şi de Australia, însă până la urmă a rămas blocat în Halifax, unde vaporul ticsit cu primii emigranţi sosise de la Geneva.

I s-a acrit de atâta drum cu vaporul, i-a scris.

Iubim Canada, mă rog frumos, dar precis că nu pentru clima ei.

Mai mult de atât doamna Zielinszky nu povestea despre fiul ei.

Si nu amintea nici de ce Andrâs încă n-a luat-o la el.

Povesteau mereu ce le scriau par avion rudele plecate departe, întrebându-se reciproc, oare ţi-am mai povestit asta.

Atâta însă ştiau despre Andrâs, că nu se

însoară.

De mult trebuia să se însoare.

Sora mai mare a doamnei Tolosy era căsătorită la Groningen, însă ea a plecat mai înainte, încă pe vremea coaliţiei, pe atunci femeile putând studia teologia exclusiv acolo, unde din prima zi s-au remarcat reciproc cu un pastor, un lungan pe nume Rob van Hutton, ce să-ţi spun, o dulceaţă de om, n-ai idee ce mâini şi picioare mari are, iar ei aprovizionau din belşug întreaga familie Tolosy cu ceaiuri englezeşti originale.

Le-ar fi trimis cu dragă inimă şi unt, cascavaluri sau orice si-ar fi dorit, erau mereu binedispuşi, aveau mulţi copii, însă nu înţelegeau că de ce la voi comunişti au interzis trimiterea în ţară tocmai a acestor produse.

Ce prostie, striga doamna Zielinszky, scrie-le că nici noi nu înţelegem, să nu-şi bată capul cu asta, comuniştii nu trebuie înţeleşi. Astia sunt o bandă inconsecventă si

s > > y

incoerentă.

Fiul inginer al doamnei Mentes îi trimitea ceaiuri direct din Anglia.

Ce tâmpenie, ţipa doamna Zielinszky, când dezbăteau pentru a suta oară

chestiunea ceaiului englezesc şi a Castelului Windsor.

Pentru nimic în lume n-aţi omite Curtea regală britanică.

De unde dracu să aibă Anglia ceai englezesc, dacă nu din India.

Noroc că au reuşit să cucerească întregul continent, inclusiv Ceylonul.

Atunci, pentru un moment, toate doamnele au amuţit. Atente, cu un uşor tremur interior, dacă oare problema nevinovatului ceai englezesc va lua amploare.

Bătrâna doamnă Mlrâk ştia de la verisoara

soţului ei că nu sunt ifose, ci un fel de simptome aceste fluctuaţii de dispoziţie şi izbucniri de furie, uneori obscene, ale doamnei Zielinszky. Fata cea mare a bătrânei doamne Mfrâk era căsătorită la Paris. Pe

Mimi, cum o numeau pe Boriska în familie, o luase de nevastă un francez catolic, orb, dar despre ocupaţia lor nu se vorbea în grupul doamnelor. Tăcerea era împărtăşită în ceea ce priveşte povestea acestei căsătorii, cum că Mimi fusese în stare să se combine, pentru cel puţin doi ani, cu un maseur orb, mai mult sau mai puţin din

Lyon.

Până se termină războiul.

Atunci o s-o ia de nevastă.

De fapt, la Lyon ar fi trebuit să înveţe meseria de mătăsar, ei îi plătiseră cum se cuvine alocaţia de hrană si taxele de şcolarizare. Era riscant să trimiţi bani, banii ajungeau la ea pe căi întortocheate. La urma urmei, eram în război cu francezii. Mai târziu, de dragul francezului orb, la Lyon a învăţat meseria de pedichiuristă, ca atunci când se va termina războiului să-si deschidă împreună un salon la Paris.

Au găsit că asta e pur şi simplu ***degoutant.***

Despre asta de asemenea nu puteau vorbi în faţa doamnei Zielinszky.

Şi-au deschis salonul pe Rue du Bac, le-a mers bine, deşi pe Mimike atâta muncă a epuizat-o fizic, orbul a avut dreptate, au ajuns foarte renumiţi pe Rue du Bac, o adevărată poveste de succes, până la urmă au cumpărat toate locuinţele din clădirea în care la început închiriaseră doar un mic spaţiu pentru salon.

Doamnele erau de părere că francezul orb

trebuie să fie tare şmecher.

Nici n-au crezut întreaga povestea.

Şi ea trimitea pachete, Mimike cea timidă, dar ceai în mod special, nu.

Trimitea marfa de colonii, cum o numeau doamnele.

In afară de asta, mai trimitea haine vechi, de mare folos familiei Mirăk, uneori le vindeau pe sub mână pe bani buni. Şi ţesături minunate, la metru, de la solduri, aceste materiale într-adevăr rare fiind baza garderobei fără cusur a Piroskăi.

Cei doi copii, Andriska şi Tiinde, împreună cu copiii rudelor sau vecinilor, se jucau pe lângă filigorie cu căţelul de-a dreptul înnebunit, să fi fost vreo cinci, apoi pe neaşteptate au început să alerge, urlând, între filigorie şi malul apei, însoţiţi de lătratul strident al căţelului.

Când Andriska si Tiinde auzeau că se apropie vreun vapor sau voiau să vadă ce transportă feribotul de pe celălalt mal, o luau la goană. Prin grădina total sălbăticită, pe trepte-n jos, afară pe portiţa cu zăbrele, afară pe poarta mare, ruginită, care se încuia când nivelul apei creştea pentru a preveni inundarea grădinii de după zidul înalt de piatră, pe sub sălciile de pe mal, unde se hârjoneau, strigând şi

ţipând, apoi pe patul lat de pietriş, dezvelit de apă de cel puţin două ori pe an, din cauza secetei lungi şi necruţătoare a verii sau a toamnei lungi şi uscate.

Intrau în Dunăre unde, fără supravegherea unui adult, aveau voie să intre numai până la genunchi.

Până acolo căţelul nu-i mai urma. Lătra fericit de sub crengile aplecate-n pământ ale sălciilor de pe mal. Cu coada între picioare, gata de evadare în orice moment.

De parcă în adierea vântului de nord-vest l-ar fi amuşinat pe fiul lui Torpike care, la vreo cinci sute de metri mai încolo, stătea în apă până la genunchi.

Când nivelul apei e în creştere, peştii muscă mai bine.

y

Atunci pe la noi întâi se pescuiesc obleţi. Pentru asta ajung un băţ, o sfoară şi un cârlig. Obleţii se adună frumuşel într-o găleată. După care, cu o undiţă lungă, o mulinetă mai sofisticată şi plute scumpe, colorate, te pregăteşti să prinzi peşti mai serioşi, răpitori, folosind obleţii drept momeală.

Nu era om care să-l fi zărit pe fiul lui Torpike.

Deşi, ce-i drept, podarii de pe malul celălalt, în timp ce se moşmondeau să

acosteze, l-au văzut. Insă, chiar dacă l-au văzut, pe la noi fiului bine făcut al lui Torpike niciodată nimeni nu-i acorda atenţie. Bine-bine, îl văd, dar am şi altă treabă decât să fiu atent la bastardul ăla răsfutut. Iar sălciile de pe mal îl ascundeau privirilor din orice direcţie.

In apa mică, pătrunsă de razele soarelui, unde stătea, peştii roiau de-a dreptul când nivelul apei creştea.

Cu toate că Hoss mergea sus, pe dig, la albinele sale.

De acolo, privind în jos, l-ar fi putut vedea pe fiul lui Torpike, însă fiul ăsta răsfutut al lui Torpike, brutarul ăsta, nici pâine n-aş accepta din mâna lui, în mod sigur nu l-a văzut pe Hoss.

Iar de auzit n-avea cum să audă, având în vedere că, din cauza multiplelor inundaţii de până acum, la noi digul este mult mai departe şi mai înalt, plus că pe mal frunzele sălciilor fosnesc continuu.

Nu există să nu adie vântul.

Iar frunzele sălciilor sunt tăioase, se freacă, se zgârâie între ele.

După câţiva paşi, Hoss s-a oprit lângă ciotul unei sălcii uscate demult, unde la începutul săptămânii se mutase o întreagă colonie de bărzăuni.

De când Hoss a descoperit că bărzăunii ăştia răsfutuţi o să se mute în apropierea stupilor săi, şi-a pus serios problema că el ce

pizda mă-sii să se facă acum cu ei. In dimineaţa de dinainte, tocmai băteau clopotele, a decis pe loc, astupându-le intrarea si ieşirea cu câte un butuc.

Ca să se înece bestiile în propriul lor căcat.

Mişcarea a fost rapidă şi magistral de exactă, după care s-a depărtat încet, de parcă ar fi plutit pe aripile zefirului.

Cu toate că are braţul cât coapsa ta.

Dacă are interes, ştie să umble asa, imponderabil parcă. Nimic nu face Hoss ăsta dacă n-are interes. Ca nu care cumva mişcările lui să atragă atenţia bărzăunilor rămaşi pe dinafară sau a celor care tocmai se întorceau de pe undeva. S-a pus în siguranţă, cu alte cuvinte. De acolo, chiar de-ar fi fost curios, n-avea cum să-l vadă pe fiul lui Torpike.

Pentru un timp s-a şi lăsat pe vine, să nu i se vadă statura impozantă.

N-are nicio vină că pantalonii lui, rupându-se, au scos un pârâit de parcă el ar fi slobozit nişte pârţuri zdravene.

A rămas aşa până când bărzăunii s-au

mai
liniştit sau au zburat în altă parte. Sau ce
ştiu
eu, în orice caz zona era curată, atunci,
ţinând în mână un alt butuc d-ăla răsfutut,
s-a apropiat şi mai prudent de ciotul de copac, pentru a astupa rapid şi intrarea.

Pentru că bărzăunii ăştia n-ar încurca niciodată intrarea cu ieşirea.

Puia ştie de ce, dar asa e.

Hoss ştie întotdeauna ce are de făcut.

Trebuie să recunoaştem, deşi acum nu-i vorba de asta, că bărzăunii au un mod interesant de a zbura.

Nu cum fac celelalte viespi, planând, ezitând, căutând direcţia, nu, ele ştiu ce vor, zboară direct la ţintă.

Hoss cunoştea atât de bine bărzăunii ăştia
răsfutuţi, încât mai târziu a putut să relateze în aceşti termeni întâmplările din sâmbăta şi duminica aia.

Otravă n-avea la el.

De ce puia mea să fi avut la el otravă.

Lui nici la poliţie să nu i se spună aşa ceva.

El n-o să-si fută albinele cu otravă. Ca după aia să-i fie mierea plină de otravă.

A văzut el, când fusese dus la cosit, cum să nu fi văzut, le-a şi spus tuturor.

Până să-şi găsească un loc nou, atârnau ciorchine într-un copac, bâzâind, sfatuindu-se despre situaţia lor şi noua direcţie.

Ciorchinele lor uriaş arăta ca un ou gigantic dintr-o poveste de groază.

De pe coaja oului gigantic, bărzăunii exploratori îşi luau zborul reticenţi, cu prudenţă, revenind iute ca vântul cu veştile, ca apoi să se alăture din nou coloniei.

Atunci interiorul oului gigantic devenea atât de sonor, încât începea de-a dreptul să trepideze. Poate tocmai îi dăduseră reginei vestea, transmiţând apoi celorlalte decizia acesteia, cine ştie dacă o fi fost asa sau altminteri. Puia mea ştie cum îşi împărtăşesc ăştia cunoştinţele şi cum ajung să ia decizii.

Nu era om care să fi îndrăznit să-i captureze, poate doar apăraţi de cască să-i omoare cu otravă, ia pulverizatorul cu ţeavă lungă şi dă-i, şi dă-i. Aştia-s carnivori, se hrănesc cu hoituri, o să vezi că odată o să poftească şi la carne de om. Vânează artropode, viespi mai mici, albine, ca să-şi

poată hrăni propria colonie.

In caz de nevoie, devin canibali, dacă altceva n-au, se devorează unii pe alţii, îi mănâncă pe cei slabi, inapţi.

Prind si alte insecte, omizi, omorându-le cu o singură înţepătură.

Acul lor ascuţit este ascuns în abdomenul inferior. Folosit pentru a injecta o otravă puternică când înţeapă, retrăgându-1 apoi nevătămat.

Pătrund în stupul tău, îţi fură mierea, îţi ucid şi răpesc albinele.

Ucid prin sfâşiere, cu mandibulele îţi sfâşie sau devorează toate albinele. Apoi îşi transportă prada. Albinele lucrătoare nu mai contenesc să-şi cureţe stupul de atâtea cadavre mutilate.

Sunt nevoite s-o facă, prevenirea descompunerii materiei organice şi a răspândirii oricăror infecţii în stup e de datoria lor.

La asta s-a gândit Hoss când, în sâmbăta aia, s-a hotărât să facă acest pas riscant, chiar de două ori.

întâi ieşirea cuibului, iar când cei dinăuntru încep să zumzăie, să bâzâie panicaţi că nu şi nu şi-o mai găsesc, unde-n pizda mă-sii o fi dispărut ieşirea noastră, atunci repede şi intrarea.

Şi a înfipt cu putere, futu-i, butucul ăla în gaură.

E forţ os Hoss ăsta, nu glumă.

Cu toate că lemnele alea pur şi simplu le găsise pe-acolo, primprejur.

Nu de sete sau de foame mor. Când n-au nici ieşire, nici intrare, mor în câteva ore, pentru că viespile lucrătoare nu mai ştiu unde să care excrementele si nici nu mai fac faţă să cureţe cuibul de ele, întrucât celelalte înfulecă, devorează încontinuu rezervele pentru a supravieţui.

Insă numai în cazul în care nu scormonesc, nu sapă, pentru a găsi vreo fisură. Dacă fisură nu există, căci lemnul de salcie se usucă, putrezeşte, se fărâmiţează repede, dar nu crapă, atunci în decurs de optsprezece ore paralizează sau mor.

Când duminică Hoss a trecut din nou pe acolo, cele optsprezece ore trecuseră de mult, ba chiar si douăzeci si sase, de sâmbătă.

Degeaba a tot spus, a tot semnalat pericolul care ne paşte din partea bărzăunilor. Deja vara trecută, în iunie, îi raportase lui Kiskovâcs, preşedintele nostru, îl şi chemase de două ori, hai, veniţi, tovarăşe preşedinte, să vedeţi,

pentru că-i plăcea să glumească.

A doua oară i-a vorbit mai dur, pe stradă, în faţa clădirii consiliului local.

Ştii tu bine, futu-i, dar te faci că nu ştii.

Păi, nu v-am spus eu deja de anul trecut, din iunie, dar voi, ăştia de la şcoala de partid, vă căcaţi fix pe ce zice chiaburul.

Iar acum uite-i aici, pe deal, sus la Kâlvăria.

Vezi şi tu, futu-i, ce ne facem. Acolo, la marginea câmpului de la Kâlvăria, sunt şi stupii mei preţioşi, nu numai grămada aia de despuiaţi din capitală. Şi Nuki baci, cu băieţii, şi căcatul ăla de teren mare, cu toţi ăia în corturi, tot acolo.

Până la urmă cine o s-o încurce, la asta să te gândeşti, măi Kiskovacs.

Eu nu-ţi spun ce şi cum să faci, tu eşti preşedintele nostru, şcolit la şcoli înalte de partid, dar judecă şi tu cu capul, măi Kiskovacs.

Hingherul de la Visegrâd ar trebui să-i lichideze cu otrăvurile lui, s-ar putea ca eu să nu pot cum trebuie.

Tu să nu poţi.

Păi, da, eu, hingherul e plătit, futu-i, ca să-i lichideze cu orice preţ. Şi atunci s-o fac

eu, si tot eu să am si otravă. Nu de aia-i plătit ăla, futu-i, ca în toată ziua lui de muncă numai să glyphozeze, împreună cu soacră-sa, feniculul ăla răsfutut de pe pământurile statului.

Si asta-i treaba lui, nu numai să adune câinii vagabonzi şi să-i arunce-n puţ. Nici măcar nu-i omoară.

Eu nu-s aşa prost cum crezi tu, cum să nu ştiu ce spune legea referitor la atribuţiile unui hingher.

Ştia bine Hoss de ce Kiskovacs, muncitorul ăsta agricol, jelerul ăsta, sluga asta care, la fel ca întreaga lui familie, fusese un mare nimeni, nu-i răspundeau nici la salut, la ce să fi salutat ei un jeler, nu vrea să se pună rău cu hingherul.

Şi lui îi clădea de furcă înmulţirea lor, a bărzăunilor, Hoss înţelegea bine asta.

Suntem creaţia lui Dumnezeu cu toţii, nu putem să nu creştem şi să nu ne înmulţim, degeaba nu ne place nouă Creaţia.

El n-o să dea cu otravă, să facă asta ăla a cui treabă e.

Bărzăunii ăştia erau în stare să străbată cale lungă pentru a găsi un loc potrivit să se înmulţească. Studiau terenul, să fie multe insecte, larve în zonă, ca să aibă

hrană destulă nu numai ei, ci şi puietul.

Păi, numai bine, au albinele lui la îndemână.

Când umblă hingherul cu otrăvurile, musai şi el să-şi mute-n pizda mă-sii albinele sale. Şi abia peste doi ani dacă poate reveni.

Toată viaţa a muncit cu ele, avea experienţă cu albinele, ştia ce şi cum.

Despre albine şi viespi ştia aproape totul. Ştia că cine stăpâneşte regina e stăpân şi peste toate albinele lucrătoare. Şi atunci el să nu fie jefuit de viespile alea de căcat care-i distrug albinele, dacă toată viaţa şi-a petrecut-o muncind atât de mult pentru ele.

Ce nu făcea el pentru albinele sale. Nu numai că-şi încrucişa propriile albine cu albine sălbatice de diferite specii, facându-le, în pastele mă-sii, rezistente la infecţii, ci tot el şi-a înmulţit şi reginele. Le scotea de-aici, le băga dincolo. Nimeni pe lume nu ştia ce învârte răsfututul ăsta de Hoss, cretinul ăsta de zdrahon. Şi-a pus în cap ca el să aibă mai multe regine într-o familie de albine. Progresa încet, dar nu s-a dat bătut. La început numai două, apoi le-a băgat şi trei.

Fie şi patru, dacă rezistă.

La douăzeci a fost nevoit să se

oprească, la douăzeci, pentru că la mai multe nu rezistă lucrătoarele.

Din cauza oboselii devin mult mai blânde. Drept urmare, profitul lui Hoss a crescut considerabil. Avea mai multă miere de la albinele lui blânde decât oricine din toată regiunea.

Ceilalţi apicultori nu înţelegeau ce vrăji le face Hoss albinelor sale.

Cărau miere de la el cu bidonul.

Şnapanul ăsta are un secret.

Pe care niciodată n-o să-l afli de la el, însă doamna Hoss vinde la miere cât îi ziua de lungă, cu canciocul toarnă, însă bidoanele şi canistrele să i se aducă înapoi, iar Hoss o centrifughează toată noaptea, aud ei cum îi bârâie până-n zori căcatul ăla de motor.

Tot ce ţine de meserie face el, restul e treaba doamnei Hoss.

Ca ăstuia tot timpul să-i bârâie vreun motor.

Face faţă doamna Hoss, n-ai grijă.

Doamnei Hoss nu numai gura-i umblă mult, ci si mâinile, că ăsta trebuie să mănânce, nu glumă.

Se şi mănâncă zdravăn din tăieţeii ei de casă.

Frământă aluatul, câte un lighean de

tăieţei fierbe doamna Hoss. Două bidoane de untură pe an mâncă ăştia.

Şi n-ai să crezi cât câştigă.

Doamne Dumnezeule, câte bidoane, câte rufe, n-ai tu atâtea servete-n casă câte trebuie

să spele asta într-o zi ca să-şi poată vinde mierea, cumpărătorul ţine la curăţenie.

Vând ei, n-ai grijă, şi fără autorizaţie, n-au ei nevoie să le cumpere statul mierea, dacă ai locui acolo, ai vedea, ai auzi, se cacă ei pe orice autorizaţie.

Ii mituiesc ei pe ăia de la stat, se cacă doamna Hoss pe ordine şi curăţenie, numai banii să vină.

Mie n-are decât să mi se plângă de Hoss, nicio secundă n-am compătimit-o, nu, n-am compătimit-o pe doamna Hoss, şi nici n-am crezut-o că Hoss aşa şi pe dincolo, care biată, nu mai tot spune că biata femeie, ştie ea pentru ce să-şi ţină pizda.

Om mai capabil decât Hoss nu există pe la noi.

Se plânge numai ca s-o invidiezi tu pentru Hoss, nu ca s-o compătimeşti, proasto.

Nu numai ştiinţă şi experienţă are destulă Hoss, îţi mai trebuie şi curaj pentru a ataca bărzăunii ăştia.

Dacă ne uităm numai la mărimea lor, sunt cât policele lui Hoss, şi ăla nici măciuca
nu-o are mica.

Sau a fost aşa, mulţi au zis-o pe la noi, că în duminica aia Hoss a scos dopurile dinadins, dinadins le-a deschis calea, văzându-1 pe fiul lui Torpike acolo, în apa până la genunchi.

Aia doi nu s-au putut suferi niciodată.

Ştie toată lumea cum s-au dus ei în spate atunci, Hoss şi cu Torpike, dar nu era nevoie să ştie nimeni nimic, era destul să vadă părul si statura celor doi.

Sau a fost aşa, că luase la cunoştinţă, împăcat, rezultatul, aici nu mai are treabă de făcut. Au murit sufocaţi de excremente, pot să scot liniştit căcatul ăla de dop, să văd cu ochii mei.

Oricum ar fi fost si oricine orice ar fi zis, n-a ieşit asa cum am vrea noi să ştim c-a fost.

Cine ar fi crezut să fie atâtea accidente pe la noi.

în timp ce Misike juca şah orbeşte, scoţând sunete stridente, când de bucurie, când de furie, Piroska, de lângă tabla de şah, mai arunca câte o privire către copilaşii care ţipau şi urlau în apă.

Cum să fi bănuit ea ce si de ce făcuse

Hoss prin apropiere. Sau, în timp ce mergea pe dig foarte mulţumit de sine, ce se întâmplă sau nu se întâmplă în spatele lui.

Nu cumva să intre copiii în apa care tot creştea, asta era grija ei, la asta era ea atentă.

Dacă ar fi intrat până la genunchi în apă, ar fi ajuns imediat la marginea albiei adânci. Acolo unde pietrele sunt lunecoase, îţi scapă de sub talpă.

Şi te trage adâncul.

Din apa până la glezne copiii se uitau cum se târăşte cu mare zgomot şlepul pe mal.

Ei voiau întotdeauna să vadă, nu se plictiseau niciodată, de aia alergaseră afară din grădină şi printre sălcii.

Ca să vadă cum ridică valurile pontonul, cum îl împing şi trag de el, făcându-1 să scârţâie şi să scrâşnească.

Numărau printre ţipete şi urlete, întrecându-se, valurile ce se spărgeau de mal.

O serie de sase valuri.

Cum podarii, dibaci, fac şlepul să lunece pe mal, mă rog, când le reuşeşte cu atâta băutură la bord. câtă sunt ăştia în stare să ingurgiteze într-o zi, şi mai au băutură

ascunsă şi pe ponton, pentru schimbul de noapte, să vadă şi maşinile cum coboară de pe şlep, izbindu-se cu roţile de sol, mereu urmăreau cu admiraţie această operaţiune.

In după-masa asta de duminică sosiseră două automobile cu caroseriile înnoite si

lucioase, unul negru şi unul galben, însă nimeni n-ar fi putut spune de unde naiba picaseră aici, ce vor, ce fel de maşini, ce fel de oameni.

Cine-i femeia cu batic si ochelari mari de soare, în maşina galbenă cu capota lăsată, cine-s bărbaţii în haine închise la culoare din maşina neagră şi strălucitoare.

Copiii, văzând cele două automobile antice, asemenea minuni de automobile, lucioase şi sclipitoare, nu mai văzuseră în viaţa lor, au luat-o la fugă înapoi, urmaţi de câinele care lătra dezlănţuit, iar printre sălcii, sus pe trepte, să ducă vestea, ce minuni de automobile au sosit pe la noi, unde se duc, cine să fie.

Nici Piroska nu era atentă unde aleargă demenţii ăia mici, fiind preocupată de următoarea mutare, cum să procedeze cu calul ei aflat în pericol de moarte.

Dădea din cap în ritmul gândurilor, murmura, icnea, ofta, precum amatorii

rămaşi fără nicio speranţă, până când i-a şoptit lui Misike să nu termine azi partida, so lase în suspensie sau ea renunţă, pentru că are impresia că sosiseră prietenii ei de la Leănyfalu.

Brusc îşi pierduse orice interes pentru şah.

Nu cumva să renunţe, i-a răspuns Misike din scaunul său, mai bine s-o lase în suspensie.

Şi într-adevăr, după câteva secunde, Misike i-a şi zărit apropiindu-se pe apă. De parcă s-ar fi ridicat încet din adâncuri. Se apropiau constant, lunecând lin pe suprafaţa întunecată a apei.

Uite-1 pe Mate, acolo în faţă.

Asta era tânărul care venea îndeosebi de dragul Piroskăi. Ce-i drept, cu Piroska trebuia să fie foarte prudent.

Nu -şi permitea să facă vreun gest necugetat sau să arunce vreo vorbă nesăbuită, însă avea abilitatea de a nu fi imprudent, ca măcar un timp să nu strice totul.

Acţiunea asta mută nu putea să scape atenţiei lui Misike.

N-aveau pauză de respiro, atât de repede lunecau pe apă, apropiindu-se de mal.

Păianjenul de apă se apropie aşa, abia

atingând apa cu picioarele sale lungi. Suprafaţa apei se deformează, dar nu păstrează urma.

Apoi au putut nu numai să vadă, ci şi să audă plescăitul vâslelor, acel du-te-vino ritmic al vâslaşilor si al şezuturilor, înainte, înapoi, ţăcănitul furcilor care susţineau vâslele, înainte, înapoi, apa prelingându-se de pe vâsle, să vadă cum prietenii, în keelboaturile lor arătoase, la distanţă egală unii de alţii, se apropiau în formaţiune de evantai, trăgând tare la vâsle şi imprimând un ritm uniform, se apropiau, se tot apropiau, pentru a atinge malul, echidistanţi şi paraleli, cu măiestria demnă de statusul lor de studenţi la Politehnică.

Uneori îl luau şi pe Misike la o plimbare, dar numai în apropiere, în apa mică, să nu se sperie doamna Fabius.

Problema e că ea va fi plecată pentru cel puţin o săptămână.

Aşa îi spusese, pentru că de unde să fi ştiut dinainte că pe sub cascadă, pe ramura aceea a Dunării, din cauza băieţilor gălăgioşi care făceau pe deştepţii, se vor împotmoli de mai multe ori, fiind nevoiţi să-şi care ambarcaţiunile pe cărări neumblate, în noroaie, printre sălcii şi

urzici, până să ajungă într-un loc unde să-şi pună din nou ambarcaţiunile pe apă, sau că la apusul soarelui toate eforturile lor vor părea zadarnice, ei fiind nevoiţi să înnopteze din nou în desişul plin de ţânţari, şi astfel aventura va dura nouă zile lungi, şi nici poliţia nu-i va găsi, deşi îi va căuta nu cu puţin efort.

Misike râdea fericit, de parcă ar fi salutat cu atâta entuziasm săptămâna care urma să-i despartă.

A văzut că Mate era singur în barcă, deşi în toate celelate erau numai perechi.

Numai să nu uiţi de partidă.

La care trebuia să râdă si Piroska, cum o să uite într-o săptămână.

La spus asta lui Misike exact în secunda în care degetele noduroase ca nişte larve de diferite lungimi s-au ivit pe pervazul ferestrei deschise a părintelui Jonâs, urmate de capul mare cu părul vâlvoi, părintele Jonâs se uita la buzele de un roşu-aprins, apoi a apărut şi trupul pe jumătate gol, scăldat în sudoare purpurie şi acoperit de pete mari şi roşii, se agăţa cu disperare de pervaz, că îl muşcaseră de moarte, iar părintele Jonâs, pentru prima oară în viaţa lui, a înţepenit complet, mai bine zis a intrat în stare de soc, nemaistiind ce cui îi aparţine sau ce la ce

duce şi ce ar trebui el să hotărască să facă.

Nici măcar nu l-a recunoscut.

Pentru o clipă trupul a dispărut, apoi larvele s-au agăţat din nou de pervaz.

A deschis gura, de parcă ar fi arătat sau ar fi băut ceva.

Părintele Jonăs nu mai înţelegea nimic, ce-i cu arătarea asta, ce vede, ce aude, cine pe cine vede.

îşi arăta limba sau ceva care aducea a limbă.

Nu poţi fi conştient de propria ta stare de şoc. Te împiedică să-l vezi pe celălalt.

Veniseră ca un nor.

Crede că o să leşine sau aşa ceva, să-l ajute părintele.

După cum pronunţase acest părintele, l-a recunoscut. Iar el s-a prăbuşit din fereastra deschisă a părintelui Jonăs.

Cu o mare bufnitură, ca un sac.

Şi deja erau acolo.

Fără nicio comandă sonoră, se deplasau către ei pe apă, făcând apoi să lunece, scârţâind, botul ambarcaţiunilor pe mal.

Ajută-mă, Doamne.

în sfârşit a înţeles.

Si-au retras vâslele, asezându-le simultan în repaus.

Şi strigăte, ţipete, fete şi băieţi, în

costume de baie colorate, sărind sprinten pe mal, iată cum strălucim şi sclipim, iată-ne.

Părintele Jonăs a slobozit două ţipete prelungi, după Mariska striga.

Până dincolo de cârciumă s-a auzit.

Aţi întârziat mult, nenorociţilor, cum aţi putut să întârziaţi atât.

Calmează-te, acum suntem aici.

Ivanka şi Verâcska căzuseră în apă la Podul Tahi.

Toate lucrurile lor, în apă.

Păi, sigur, că iar s-au certat, mereu se ceartă.

întâi trebuiau să-şi pescuiască lucrurile.

Că cine-i de vină.

Chiar se băteau, până şi în apă.

Să le repunem bărcile în poziţie.

Noroc chior au avut tâmpiţii ăştia, au reuşit să-şi recupereze toate lucrurile.

Actele lor de identitate, acolo, la uscat.

Toate povestite râzând victorios.

Vârtejuri peste vârtejuri la Podul Tahi.

Atunci au tras tare până dincolo de pod, acostând printre bărcile pescarilor.

Ca demenţii ăia doi să se potolească în sfârsit.

Insă şi pentru ei Misike era pe primul loc. Băiatu, i-au zis.

Că acum o să-i facă repede o baie la

1 w * ?
baiatu.

Hai, Misike, facem baie.

Şi au dat să-l împingă cu scaunul în apă, când unul dintre ei a strigat, pfui, ce pute aici, doară n-oi fi călcat în căcat.

La care Mate a început să strige, măi Misike, tu te-ai căcat pe tine.

După care iadul vesel s-a dezlănţuit.

Păi, aşa ne primeşti tu pe noi, cu miros de căcat.

Misike dădea din cap şi ţipa, da, da, aşa e.

Suntem în Cacania.

Băiat rău ce eşti, să te căci sub nasul altora, nu-i voie.

In scena asta, Piroska a preferat să stea deoparte, râdea împreună cu ei, ştiind bine că Misike n-are limite, iar baia o aşteaptă, o doreşte, îl eliberează, o adoră si o savurează,

iar de îndemânarea, grija şi forţa celorlalţi n- avea de ce să se îndoiască.

Insă era pregătită şi pentru cazul în care totuşi s-ar întrece măsura.

Deja îl descheiau la nasturi, trăgeau de pe el cămaşa, sortul, în cele din urmă, din cauza excrementelor, au fost nevoiţi să-l scoată din scaun.

Nouă atleţi, băieţi şi fete, au ridicat în

aer trupul înveşmântat numai în nişte izmene albe si scârboase.

y

Pentru moment, trupul subţiat şi lung nu se zvârcolea, nu se zbătea în mâinile lor, ba chiar părea mai întreg decât s-ar fi putut bănui văzându-1 exilat în scaunul lui.

Le-a venit să-l arunce-n sus de bucurie, deşi puţea de trăsnea, ca apoi să-l prindă iar si iar.

y

Fugi, Mariska, repede, un doctor. Imre zace leşinat sub fereastră.

El ar fi trebuit să întreprindă ceva, dar era paralizat de propria-i perplexitate.

A văzut clar că era vorba un soc anafilactic, de aia îi arătase limba care deja i se umflase în gură, degeaba se chinuia să primească aer.

Gemea chircit printre trandafiri, luptându-se cu sufocarea. Cu o zi înainte, Mariska afânase pământul din jurul trandafirilor.

Misike, cu răsuflarea tăiată, necheza fericit pe vocea lui hârâită şi gâtuită, situaţia satisfacându-i toate pretenţiile anarhice, se dezlănţuia în voie, râdea de atâta râs, ceea ce a dus la reapariţia spasmelor din muşchii lui paralizaţi de la mâini şi picioare.

Nu, nu, să n-o facă, ar fi vrut să strige

Piroska. Să nu-1 arunce-n sus, nu cumva să-l arunce-n sus.

Insă mişcarea începută a actului aruncării a avut drept rezultat căderea pe pietriş a două bucăţi de caca scăpate din izmenele băiatului.

Iarăşi trebuiau să râdă toţi, însă fără să-i dea drumul, să nu-1 scape şi să nici nu calce în căcat.

Cine s-a umplut de căcat, asta-i întrebarea.

Nu călca acolo, boule.

Era el infirm, dar le-a venit să dea cu Misike de pământ, mă rog, adică să-l culce cu grijă pe jos pentru ca, eliberaţi de povară, să poată râde în voie, să hohotească, ţinându- se de burtă, să urle liber la munţi şi la peisajul acesta splendid care le aparţinea, cu toată puterea tinereţii lor.

Continuau să râdă, băieţii aveau junghiuri în coaste, fetele simţeau că fac pe ele, se temeau că-şi vor uda chiloţii minusculi de la bikini, hohotele de râs scuturau şi zgâlţâiau copilul de pe umerii lor.

Fetele, stânga-mprejur, a strigat Mâţe în mijlocul veseliei generale.

Piroska vedea că, de la atâtea obraj crize de râs, ii băiatului erau mânjiţi de lacrimi, bale şi muci, în timp ce capul i se bălăngănea inert pe umerii goi ai lui Mate.

Fetele, nu se ştie de ce, l-au ascultat, făcând stânga-mprejur.

Era un ordin bine cunoscut lor.

Băieţ ii dezlănţuiţi, cu veleităţi inginereşti, şi fetele pricepute într-ale anatomiei care, apucându-1 pe Misike de braţe, de coapse şi de picioare, l-au ridicat în siguranţă în aer, în ciuda hohotelor de

râs, a strigătelor şi a ţipetelor, îl ţineau bine, începând, cu mişcări precise, sincronizate parcă, să-l dezghioace de izmenele-i lăbărţate de la atâta spălat.

Ceea ce, pentru atâtea mâini, nu era deloc uşor.

Intre timp, unul din viitorii ingineri, nu se ştie care, poate Balâzs, a început să cânte tare de tot, pentru întregul univers dunărean, că suflecată-catră, pân la brâu că- catră, ducea-ducea rufele la râu.

A cântat, a răcnit, până ce au reuşit să i-1 scoată, iar lenjul alb şi diform a căzut în apă.

Piroska a şi pornit după el, să-l pescuiască înainte de a-1 lua apa.

Atunci deodată băieţii s-au oprit din râs şi s-a făcut linişte, Piroska a întors capul, cântăreţul Balâzs a amuţit, râsul fetelor s-a izbit de tăcerea lor.

Mariska a revenit, strigând că nu-i niciun doctor, doctorul român nu-i acasă, i-au spus vecinii că e plecat cu familia în România.

Se uitau la omul care zăcea pe jos, luptându-se cu propria-i limbă pentru a putea respira.

Aduc o găleată cu apă rece de tot.

Părintele Jonâs n-a mai stat după apa rece de tot a Mariskăi, asa cum era, având în

vedere căldura mare, numai în cămaşă si

izmene, a ieşit fuga în stradă, auzind zgomotul maşinilor care se apropiau încet, indiferent de unde ar fi venit sau oriîncotro s-ar fi dus.

Timp de câteva secunde, poate cât să inspire de două—trei ori, găleata cu apă rece de tot a Mariskăi a avut efect, a turnat-o repede toată peste el, fugind să aducă alta.

Mai mulţi, nu se ştie cine, au ridicat trupul masiv şi greu, eliberându-1 de printre trandafiri.

Nu era clar dacă urla de durere sau protesta, cert e că se zbătea şi se zvârcolea în mâinile lor.

Neprimind încă permisiunea de a se întoarce, fetele continuau să râdă.

Stând ciucită în apă în căutarea izmenelor, Piroska a constatat cu surprindere, pe deasupra fiind şi prima dată când îi era dat să vadă aşa ceva, că Misike avea o erecţie puternică.

Acum, încet, o să-l scufundăm pe Misike în apă.

O să fie rece, Misike.

Apa o să-ţi fie foarte rece.

Misike tremura deja, teama şi fericirea lui erau acum fără margini.

Imediat o să i se micşoreze.

Atâta a fost de ajuns ca băieţii, acum

fără căluţul din spinare, să izbucnească din nou în hohote nestăvilite de râs. Intre timp, se pare că podarii strigau ceva de zor, s-a întâmplat ceva şi cursă specială, cursă specială, trebuie să facă o cursă specială, să treacă dincolo.

Să treacă.

Auzeau că strigă podarii, că strigă şi alţii, dar n-au înţeles, nu le-a păsat încotro scârţâie paşii podarilor şi nici motoarele căror maşini bârâie pe mal.

Uneori, în miez de noapte, pe la noi se putea auzi strigătul, bei, podari, cursă specială, podarilor, cursă specială.

Când voiam să trecem râul noaptea şi voiam să trezim podarii strânşi grămadă în colibele lor, ne aplecam mult deasupra apei, aşa strigam, ca apa să amplifice sunetul vocilor, transmiţând-o către celălalt mal şi munţilor, care să răspundă prin ecou.

L-au scufundat pe Misike, l-au scufundat delicat, l-au scufundat mai mult, de data asta si fetele au fost nevoite să vadă ceea ce oricum văzuseră deja, Mate şi-a băgat cu grijă mâna pe sub el, ca să-l şi spele cât de cât la fund, apoi l-au scufundat şi a treia oară.

Nu fără emoţii.

Au întors pe burtă trupul uşor ca un

fulg, facându-1 să înoate.

Pe braţul lui Mate putea să înoate.

Ceilalţi, pregătiţi pentru orice eventualitate, l-au înconjurat, îi ţineau mâinile, picioarele, capul, ca să nu înghită prea multă apă.

Pe braţele lor, Misike putea să facă şi aproape singur mişcări de înot.

Trupul îi devenise mai uşor în apă.

Piroska a stors de apă izmana albă, întinzând-o pe o piatră plată. In duminica asta de iulie, toate pietrele erau fierbinţi.

Apoi a început să împingă cu piciorul, una câte una, pietrele împreună cu bucăţile de căcat căzute mai înainte, timp în care ceilalţi continuau lecţia de înot cu Misike.

Fetelor, stânga-mprejur.

Şi în timp ce fetele se întorceau din nou cu spatele, deoarece după mintea băieţilor trebuiau s-o facă, l-au scos din apă, l-au reaşezat în scaun, l-au frecat cu prosopul mare si alb al doamnei Fabius, l-au sters, apoi, cu chiu, cu vai, i-au pus şortul şi cămaşa, în timp ce trupul lung şi subţire se contorsiona şi tremura, cu pielea de găină.

Nu din cauza temperaturii apei în mod special, ci de bucurie şi frică de moarte.

Epuizat şi mulţumit, i-a lăsat să facă ce vor.

încălzit de soare, de la frecatul cu prosopul şi de la căldura palmelor puternice, spasmele s-au potolit, nu se mai zvârcolea, nu mai dădea necontrolat din mâini si din

y

picioare.

în final l-au împins cu scaunul la locul lui iniţial, cu două crengi au blocat roţile scaunului ca la carte, nu cumva s-o ia la vale pe panta lină, către apă.

Iar Piroska ar fi vrut să dea o fugă până la casa doamnei Zielinszky, sus, la filigorie, ca s-o elibereze pe doamna Fabius şi să poată pleca şi ea, toţi voiau deja să plece, o zoreau s-o lase baltă, căci într-adevăr era târziu.

Dacă nu pleacă repede, n-o să ajungă la Pilismarot înainte de a se întuneca.

Pe porţiunea asta din zona Visegrâdului malul era sălbăticit, abrupt, peste tot curenţi puternici de apă, mai nepotrivit decât oriunde pentru a acosta şi a instala corturile ca să înnopteze.

Doamna Fabius nu s-a putut rupe din cercul prietenelor ei nu pentru că ar fi fost uitucă, ci pentru că starea doamnei Zielinszky se agravase.

Cu toate acestea, voia să plece.

Doamna Zielinszky a reţinut-o.

Văzând-o că se pregăteşte de plecare,

Birike a făcut urât, fapt pentru care de asemenea n-aveau voie să se supere, căci s-ar fi dezlănţuit iadul.

Se pare că Margit are piper în cur.

In ziua aceea nu era prima dată când părea că nu-şi dă seama ce vorbe îi ies pe gură.

Seara bună, au sosit husarii de la Fehervâr.

Cu această veselă şi nejustificată urare, vers al unui ceardaş îndrăgit, i-a primit în după-masa aceea deosebită de duminică. Semn că ar urma ceva. S-au făcut că plouă. Din spatele maică-sii, Emmi le făcea semne, că iar a apucat-o, vor fi nevoite să-i suporte cumva ieşirile.

O singură remarcă aruncată, de genul ce tot zici, Birike, ar fi fost gaz pe foc.

Pe de altă parte, se ştia că Misike putea fi lăsat singur oriunde, fără probleme, deşi doamnei Fabius nu-i plăcea să-l lase singur. Nicio clipă.

N -o lăsa inima să-l lase singur.

Nici după cumpărături nu mergea cu plăcere, când uneori trebuia să dea o fugă la magazin.

Dar dacă totuşi, atunci îi punea toate, dar absolut toate la îndemână.

Odată era cât pe ce s-o calce un camion. Mergea la magazin, la Furnicuţa. A

ieşit mare tam-tam. Zăcea întinsă pe caldarâm, pălăria, în mijlocul carosabilului, dar nu ştia cum a ajuns acolo pălăria sau dacă era a ei, şoferul urla ca un descreierat. Obscenităţi. Cât pe ce s-o bată.

Poliţaiul a venit în fugă.

Dacă e rănită, dacă are vreo rană.

Poliţaiul a certat-o, înjura de mama focului, nu e rănită, n-are nimic, numai să nu mai strige atâta la ea.

Pentru nimic în lume nu i-ar fi povestit toate astea lui Misike.

I-a trebuit jumătate de oră, nu ştie exact cât, până şi-a revenit.

Stătea pe o bancă, lângă statuia cu lei.

Niciodată nu şi-a mai putut aminti cum ajunsese ea pe banca aia de lângă statuia cu lei şi de ce îi era atât de greaţă.

De atunci a devenit şi mai precaută, şi mai grijulie cu aceste ieşiri rapide la magazin, se străduia să ia seama. Nu -şi mai permite să fie atât de zăpăcită. La cât sunt eu de zăpăcită. Era nevoită să-şi imagineze ce s-ar întâmpla în acest caz cu Misike.

Sau ce-ar fi fost în cazul în care camionul n-ar fi omorât-o pe loc.

Doamne, apără-mă.

Se târşâia, se ţâra spre casă cu plasa-i

rămasă goală, în casa scărilor a încercat să zâmbească, pentru a continua s-o facă şi de faţă cu Misike.

N-o să-ţi vină să crezi, dar astăzi n-am luat nimic, chiar nimic de la magazin, pentru că a închis fix când am ajuns eu acolo.

Atunci poate totuşi li s-ar fi permis rudelor de la Viena să vină şi să-l ducă pe Misike al ei, în timp ce medicii de la spital sar fi luptat s-o salveze pe ea.

Piroska, gata de plecare, şi-a luat geanta, n-ai grijă, n-o să uit nicio mutare, numai să nu te mişti de aici, i-a şoptit lui Misike şi, pentru că n-avea conştiinţa curată, l-a mai întrebat dacă nu vrea să-i toarne ceai rece cu lămâie din termos sau să-i aranjeze piesele care, în marea harababură, se răsturnaseră pe tabla de şah, însă Misike i-a strigat fericit şi lipsit de vlagă de la atâta oboseală, cu vocea aia răguşită şi hârâită pe care, în afară de ea şi mama lui, n-o înţelegea nimeni, că nu, să plece, să se ducă, nu-i e sete, nu-i e foame, azi n-o să mai joace şah, are altele la care să se gândească, şi atunci Piroska l-a sărutat pur şi simplu pe gură.

Iar apoi, de două ori, i-a mai sărutat şi gâtul puternic, mirosind a nămol.

Au mai văzut si cum cele două maşini,

cea

galbenă şi cea neagră, printre scârţâituri şi scrâşnete insuportabile de roţi, urcă de pe malul între timp depopulat pe şlep, iar podarii, printre strigăte şi claxoane, îşi pornesc vaporaşul de care era legat şlepul.

Misike se uita cum ambarcaţiunile se îndepărtează încet, până când nu mai puteau fi distinse separat, de parcă ar fi fost înghiţite de întuneric ori s-ar fi volatilizat în aer, în urma lor rămânând numai apa întunecoasă din depărtare.

Era singur. A deblocat frânele scaunului cu rotile, scoţând una câte una şi crenguţele cu care băieţii puseseră piedică roţilor scaunului, pentru asta trebuia să se aplece mult, şi în dreapta, şi în stânga, să întindă mâna, din cauza mişcărilor sale incontrolabile a durat ceva timp până a reuşit fără să fi fost vătămat.

După ce ani de zile şi-a imaginat, şi-a planificat, luând în considerare şi situaţia mamei sale, şi a reflectat asupra diverselor variante, acum n-avea niciun dubiu, iată ocazia perfectă, s-a gândit, punând încet scaunul în mişcare.

Pe malul presărat cu pietriş se deplasa anevoios, însă când roţile, în sfârşit, au dat

de nisipul jilav, nu mai erau de oprit.

Din depărtare, claxoanele celor două automobile de lux, semnalizând pericolul, au răsunat încă mult timp.

învăluit de sunetele care se îndepărtau, părintele Jonăs stătea înmărmurit. Nu putea să uite cuvintele ultimului lor dialog.

Interesant era că densitatea aerului, siluetele munţilor, culoarea pâlcurilor de copaci şi albastrul cerului reflectându-se în apă au rămas la fel, nicio schimbare.

Vrând-nevrând, frazele îi reveneau în minte, cuvintele ţăcăneau, în timp ce în camera de alături Mariska, uşor temătoare, îi
punea ostentativ masa pentru cina lui timpurie.

De parcă asta ar fi avut vreo importanţă.

După multe insistenţe reuşise să-l determine să se roage împreună, iar dacă nu va supravieţui, şi fără îndoială nu va supravieţui, aşa-i şoptea instinctul, că nu, nare cum, atunci măcar n-a fost nevoit să plece fără rugăciune.

Şi să-şi piardă mântuirea.

A încercat, dar nu putea să se roage.

Ii părea rău, niciodată înainte nu avusese pentru ce să-i pară rău, că-1

dăduse pe mâna acestor indivizi ciudaţi. De ce trebuia să ies în fugă pe stradă, nu ştiu.

Ce puteam să fac.

De şi-ar aminti măcar un singur cuvânt din rugăciune.

Am secat, şi-a spus, iar cineva din interior i-a repetat, ţi-a secat albia.

Albia.

Care albie.

Nu înţeleg la ce mă gândesc.

Cu toate că se gândea că, da, pentru îndurare, pentru clemenţă ar trebui să se roage. Băieţelul lui ar avea nevoie arzătoare. Da, băiatul lui mare, lunganul ăla, singurul lui fiu. Totuşi împotrivirea pusese stăpânire pe el.

Nu se putea rupe de gândurile astea despre alţii, şi nici nu credea că ar trebui să se rupă de ceva.

Numai la asta s-a gândit sau, mai bine zis, a simţit, că îndurarea este în cu totul altă parte decât unde ar căuta-o el.

Nu-1 slăbesc nicio clipă, gândurile se ţin lanţ, agăţându-se unele de altele.

N-ar fi avut voie să-l lase pe mâna unor străini.

Care străini.

Trebuia să fi mers cu ei.

Bine, te-ai mutat, dragul, unicul meu

fiu, bine ai făcut, foarte bine, vine momentul când copiii îşi lasă părinţii, dar rufele cine ţi le spală.

Spală.

De ce l-am lăsat pe unicul meu fiu singur cu ei.

Totuşi nu putea pleca în izmene dungate.

La orice s-ar fi gândit, părea că circumvoluţiunile creierului său răspund prin ecou la fiecare propoziţie a fiecărui timp trecut.

Maică-mea le spală.

Aşadar maică-ta le spală.

Le spală.

Atunci, începând din clipa asta, să le speli tu singur.

Tu singur.

Eu să spăl nu ştiu.

Ştiu.

Atunci, fiule, ia-ţi frumuşel rufele murdare, aşa cum sunt, adună-le, fiule, şi adu-mi-le, ai înţeles, am înţeles, dragul meu fiu, consideră că, cu alte cuvinte, ţi-am băgat bine asta în cap.

Sora Maria o să te înveţe cum se spală rufele murdare.

Murdare.

Nu se gândea la altceva decât la aceste câteva fraze cu ecou, la acest dialog stupid care a urmat rugăciunii lor colective, a lui cu unicul său fiu, la rufele murdare, la cum rătăcesc şi se pierd frazele pronunţate în labirintul întorsăturilor neaşteptate, însă conştiinţa lui degeaba încerca să le prindă din urmă, nici măcar denumirea sau textul rugăciunii din ritualul roman nu-i venea în minte, erau absente, nu le găsea, iar înaintea lui, nimicul peste un morman de rufe murdare, căci n-ar fi putut spune dacă el se confruntă acum cu o stare simplă şi obişnuită sau cu întregul univers fizic.

Sau devenise parte din ***Massa Damnata.***

Din cauza asta.

O să fie asimilat.

Degeaba se împotriveşte cu ultimele-i puteri.

De ceea ce s-a ferit toată viaţa, printre fraţii lui, la seminarul preoţesc, până acum reuşind să evite cu succes, iată, i se întâmpla acum.

Peste câteva zile, Roza a aflat de la maică- sa, doamna Pâsztor, pe care o numea, dacă o numea cumva, simplu, mamă, de la Panka a aflat, aia cu mutra mâncată de vărsat, care pur şi simplu îşi căca plozii, unul după altul, pe lume, şi uterul i se lăsase atât de mult, încât ajunsese să-l arate şi muierilor, care le tot spunea şi le zicea, şi cum veneam eu pe drum, deodată văd că-1 duc la cimitirul catolic, direct la capelă îl duceau, acolo l-au depus pe bietul băiat al lui Torpike. Săraca Torpike, să i se întâmple ei una ca asta. Numai să fie cine să-i sape groapa ăstuia, i-a zis Rozei. Atunci, aşa cum era, în rochiţa aia a ei, de flocon, fără a se uita nici la dreapta, nici la stânga, după cum îi spusese odată lui Terezke neni, lui Terez Bânya, Cotoroanţei, lui Terez Nemeş Vârnagy, Roza a luat-o la fugă să se arunce în Dunăre.

Dacă ar fi ştiut maică-sa, dar de unde să fi ştiut, ce-i trece fie-sii prin cap, cum că se duce să se arunce-n Dunăre.

Insă maică-sa nu înţelegea unde dracu’

fuge Roza aşa, aiurea, numai şorţul şi-l lepădase.

Am şi strigat după ea, aşa le-a povestit pe urmă tuturor Panka asta cu mutra mâncată de vărsat, unde pizda mă-tii te duci tu, măi Roza.

Ce-ţi pasă dumitale unde mă duc sau nu mă duc eu, îi aruncase furioasă Roza peste umăr.

Asa vorbeşti tu, măi Roza, asa vorbeşti tu cu mine, cu maică-ta care te-a făcut, strigase după ea Panka cu mutra mâncată de vârsat.

Iar cadavrul ei n-a fost găsit, deşi au căutat-o şi scafandrii, apa n-a aruncat-o la mal.

Timp de mai multe zile, Terez a spus, a tot spus, dar degeaba le-a tot spus celor două afurisite de surori ale ei, când îi aduseseră din nou fasole sau ce mă-sa-n cur i-or fi adus iar, pentru că ea de umblat nu mai poate să umble, să se ducă ele să-i spună lui Jani Bako, că n-o rabdă inima să nu-i spună nimeni, nici ca pe Roza să n-o caute nimeni, dacă asta i-a fost soarta doamnei Fabius, ca băiatul ei să dispară aşa, fără urmă, de ce numai pe ăla să-l caute, s-o caute şi pe Roza, că si Roza s-a aruncat în Dunăre.

y

Ca toate nenorocirile pe capul ei să cadă.

Ce-o să se facă ea fără singurul ei aj utor.

Că de la atâtea nenorociri nici în picioare nu mai poate sta.

Rozika, măi Roza, de ce m-ai părăsit.

Si n-au trecut nici două zile de când se rugase astfel în curtea ei, invocând ultimele cuvintele ale lui Isus Cristos, de parcă Roza ar fi fost Cristosul ei, când, într-o dimineaţă, au găsit-o lângă fântână, căzută cu capul printre cioburile borcanului cu castraveţi muraţi la soare.

Insă înainte de asta, Banga a început încă de dis-de-dimineaţă să strige şi să gesticuleze, tot încercând să ne arate ceva.

Oricui trecea pe acolo. Că el a văzut, n-o să-l creadă nimeni, dar a văzut cu ochii lui. Insă în afară de Terez Vârnagy, strigătele lui Banga nu le înţelegea nimeni. Numai că imediat se dusese vestea că Banga urlă, că tot încearcă să arate ceva. Ca un animal, asa urlă

Banga pe stradă şi în curtea lui, trage de toată lumea. La care surorile ei, Jolân şi Etelka, au venit în fugă la casa ei, mă rog, cât puteau ele să mai fugă, bătrâneşte.

Era un borcan mare, de cinci litri.

Castraveţii mari, crestaţi frumos şi acriţi la soare erau împrăştiaţi peste tot. Oaspeţilor ei le pl ăceau mult castraveţii acriţi la soare.

Tocmai când să ducă borcanul înăuntru, ca să scoată pâinea din borcan, să strecoare frumuşel zeama, după cum obişnuia, şi să-l ducă în pivniţă, la păstrat, dacă tot le făcuse castraveţi acriţi la soare, să nu se piardă aiurea, din moment ce oaspeţi nu mai are.

Au dus-o pe biata doamnă Fabius, fără copilul ei trebuiau s-o ducă.

Aici, lângă fântână, avea o bancă, pe aia
îsi asezase cel mai mare borcan. Să fie si
) >)
soare, dar să nu se înfierbânte. întotdeauna pe banca aia îşi punea castraveţii să se acreascâ la soare, nicăieri în altă parte.

Un borcan atât de mare, pentru că ea făcea totul pentru oaspeţii ei de peste vară. Punea mărar şi flori proaspete de mărar. Fundu’ grădinii ăsteia e plin de mărar.

Nu l-a plantat ea, creşte mărarul şi singur, că-i pică seminţele.

Apoi au venit Elemer cu Erika, să aranjeze totul pentru parastas şi să

închidă casa. Era o căldură infernală. Tolosy a îngropat-o la repezeală. Insă nu cum şi-ar fi dorit ea, piatra aia mare şi neagră, pe care ea o pusese ca să- şi cinstească părinţii, n-au clintit-o din loc. Ci mai departe, la marginea cimitirului, acolo i-au găsit loc, după cum Jolân şi Etelka cu mult înainte le promiseseră tuturor că acolo nu, pe dealul părinţilor noştri nu, ieşeam deja, împreună cu Tolosy, din cimitir, dar vecinul lui Terez, Banga ăla, tot mai dădea din mâini şi arăta şi le bolborosea pe ale lui în văzul tuturor.

Nu l-au înţeles, nici Elemer, nici Erika lui, deşi fusese foarte atentă.

In ziua înmormântării a apărut, şchiopătând, şi pisica bătrână a lui Terez, le tot dădea târcoale, mieunând muteşte. Erika ***o*** privea cu scârbă. Era bolnavă, oarbă, e un focar de infecţie mâţa asta.

Goneşte-o odată, l-a rugat Erika pe Elemer al ei.

Eu n-am de gând s-o gonesc, e pisica mamei mele.

La parastas a venit şi Banga, deşi nu-1 chemase nimeni, a mâncat supă, a mâncat şi carne, îl trăgea de mânecă pe Elemer, îi tot arăta, nu-i mai dădea drumul la braţ. L-a tras după el la fântână unde, în zori, o găsiseră pe Terez. Urla ca o potaie

răguşită, cine ştie pentru a câta oară, că unii, de acolo, vezi, de acolo, dinspre grădini au venit, erau patru, trei bărbaţi şi o femeie, i-a văzut el cu ochii lui, să mor io că asa e.

Au lovit-o pe Terez, au îmbrâncit-o acolo, lângă fântână, tocmai când să-şi ia borcanul să-l ducă înăuntru.

Să nu i se tot spună că el e beat.

Pentru că Elemer îi spusese, lasă, măi Banga, că tu eşti mort de beat.

Dacă n-aveau cum să înţeleagă o iotă.

Mi-a şi spus maică-ta peste gard, în timp ce se împachetau lucrurile doamnei Fabius ca s-o ducă, că Doamne Dumnezeule, acum cine o să-mi mănânce mie castraveţii.

Astea au fost ultimele cuvinte ale mamei tale, Elemerke.

Aia au luat sufletul lui Terez, de aia au îmbrâncit-o şi au lovit-o cu pumnii a doua zi, tocmai când să-si ducă înăuntru borcanul

cu castraveţi.

Insă nu-1 înţelegeau, nu şi nu, degeaba le tot spunea Banga tuturor, degeaba urla, arătând şi făcând semne cu mâinile şi peste săptămâni.

Bine, bine, măi Banga, nu mai urla

atâta. Cui îi pasă.

Atunci Elemer a luat toporul, a luat mâţa şi, pe vechiul butuc de spart lemne al lui Terez, degeaba se lupta pentru viaţa ei, degeaba se zbătea, incapabilă să zgârâie sau să muşte, până la urmă a omorât-o.

Ca să nu-1 mai bată atâta la cap Erika asta a lui.

In săptămâna dinaintea Crăciunului a reieşit că totuşi există martori oculari.

La început, degeaba au pus întrebări poliţaii, degeaba s-au dus cu maşina până la Pilismarot, la Apponyi Măria, ea nu-i văzuse, la ea nu înnoptaseră, degeaba s-au mai dus cu rablele lor şi până la Esztergom să-i caute.

Apoi, când în săptămâna dinaintea Crăciunului, la insula de la Obuda, au pescuit trupul şi, pe baza listei persoanelor date dispărute, l-au identificat drept Fabius Mihâly, atunci, vrând-nevrând, au fost nevoiţi să continue investigaţiile. Mama copilului a fost adusă de la clinica de pe Strada Volgy, de la secţia profesorului Szinetăr, doi infirmieri o însoţeau, o ţineau, o sprijineau, o susţineau pentru ***agnoscare.***

După aceea poliţia a descins din nou şi

pe la noi şi toţi au fost încă o dată interogaţi.

De acolo, de sus, cei trei vaporeni bătrâni au văzut copilul, cum să nu fi văzut ei ce moşmondea schilodul la căruciorul său.

De ce să fi spus.

Au fost interogaţi unul câte unul, la ei acasă. In decembrie au ieşit pe bancă numai când era soare, si nici atunci n-au stat mult.

Toţi au declarat la fel.

De ce să fi spus.

Cine i-a întrebat, nu i-a întrebat nimeni.

Ştiau ei la ce te poţi aştepta de la o asemenea creştere a apelor, de ce să fi spus. După ce a reuşit să-şi urnească din loc scaunul cu rotile, copilul s-a scufundat instantaneu în albia adâncă.

întâi el, apoi scaunul peste el.

Lor să nu li se explice nimic în sensul ăsta.

Copilul ăla ştia exact ce face. Iar ei ce să fi făcut. Ce vină are Piroska în toată treaba asta. Apa l-a înghiţit pe loc, nici măcar un val nu s-a format, şi deja era la fund.

Nu era nimeni în jur, cui pizda mă-sii să-i fi putut eu spune.

Degeaba sunt ei învinovăţiţi de orice.

Până să ajungă ei acolo, cu picioarele lor bătrâne.

Că e deja pe fundul albiei copilul ăla, mort.

Şi cum după aia apa a continuat să crească.

De ce pizda mă-sii să fi vorbit între ei despre asta şi cui să-i fi spus că atâta i-a fost dat nenorocitului ăstuia de copil.

A trecut si Crăciunul, si marile sărbători, a şi nins, era deja ianuarie când, într-o după- masă de marţi, Tolosy s-a dus din nou la Hamza, pentru a continua, de acolo de unde o lăsaseră, munca lor începută, pentru că, sincer vorbind, orice-ar fi fost, lui Tolosy îi lipseau după-mesele astea de marţi.

Şi, tot sincer vorbind, Tolosy nu mai ştia unde rămăseseră cu munca.

Poate ştie Hamza.

Atât îsi mai aduce aminte, că avusese o propunere în ceea ce priveşte continuarea.

Nu mai era nevoie să bată la uşă, pentru că în marţea asta a găsit uşa locuinţei ninse, de învăţător, a lui Hamza larg deschisă.

A intrat încet, cu prudenţă. întâi în bucătăria care dădea într-o cameră destul de mare, din care se deschidea un fel de cămăruţă de dormit. Avea o casă drăguţă

de învăţător Hamza ăsta. De la toate ferestrele casei se vedea râul, de sus de tot. Mă rog, cât lasă sălciile de pe mal să se vadă din el. Iarna se vede mai mult, plus că se aude cum se ciocnesc între ele blocurile de gheaţă. Mai are şi o grădină frumoasă casa învăţătorului de la noi, în faţă pentru flori, în spate pentru legume, asta i se cuvine din oficiu învăţătorului reformat, chiar dacă educaţie reformată nu mai există.

De fapt, aici n-a fost niciun fel de învăţământ şi niciun fel de reformat, asta fusese casa administratorului casei de vânătoare a viteazului Okolicsânyi.

Iniţial, vreau să zic.

Să nu mai zici, căci când li s-a luat casa, ea a fost dată reformaţilor, iar bătrânul Okolicsânyi nici măcar nu fusese viteaz, ci baron.

Da’ de unde au dat-o reformaţilor, comuna o primise.

Eu însă îmi aduc aminte că, timp de doi ani, la noi a mai existat si scoală reformată, si scoală catolică. Iar acolo a locuit un, nu mai

ştiu cum îl cheamă, bătrân învăţător al reformaţilor.

Bucătăria era goală, în schimb în

mijlocul camerei stătea, foarte tulburat, Hamza în palton, iarna purta pufoaică, precum unul care nu ştie ce face sau ce are de făcut.

Cine ştie de când stătea acolo asa, stupefiat că el poate să fie atât de tâmpit.

Pa masa din cameră erau teancuri de cărţi, dicţionare, caiete, notiţe şi toate celelalte cu care lucraseră, dacă se poate numi muncă răsfoirea unor cărţi şi frunzărirea printre diverse hârtii. Care poate erau şi prăfuite, având în vedere că, din duminica aceea de iulie, Hamza nu se mai atinsese de nimic.

Cât de mult se bucură că a venit Tolosy, nici nu ştia că e marţi, pentru că numaidecât trebuie să povestească cuiva cele întâmplate.

Altfel înnebuneşte sau poate că înnebunise deja.

Nu -şi poate reveni.

Iar Tolosy, în timp ce-1 privea pe omul ăsta foarte tulburat, complet buimac, colegul lui cercetător şi prietenul lui ceva mai tânăr, simţea că nu mai poate, i-a ajuns, lui să nu i se mai întâmple nimic, să se oprească mersul lumii si să nu-i mai mărturisească nimeni nimic.

Să nu fie nevoit să mai îngroape pe cineva.

Nu vrea să audă.

Insă Hamza nu mai era de oprit.

Stai să vezi, una ca asta nu se poate inventa, el n-ar fi în stare. Cum că mai înainte a apărut la el în casă o şcolăriţă, cică ea a venit tocmai de la Bogdâny. Dar a venit pe jos, să n-aibă grijă Hamza, pe jos a venit, pentru că n-a vrut s-o vadă careva.

A venit pe jos ca să n-o întrebe podarii unde mergi tu, fetiţo, ar trebui să fii la şcoală, la cine te duci, ce treabă ai tu pe-aici, pe la noi.

Ea a venit la Hamza, la nimeni altcineva.

Să n-o vadă nimeni.

Să n-o întrebe, dar tu unde mergi.

Era complet îngheţată fiinţa lui Dumnezeu, n-avea decât un paltonaş pe ea.

Nici fular, nici şapcă, nici mănuşi, nimic.

El n-o mai văzuse niciodată pe fetiţa asta.

Pe o zăpadă atât de mare.

A şaptea, ea e în clasa a şaptea.

Şi atunci, în pauză, ai fugit de la şcoală, te-ai dus pe jos până la Tahi, ai trecut podul şi de atunci tot vii, şi vii, şi vii prin

zăpadă.

Nu, nu, ea azi nici nu s-a dus la şcoală, a luat autobuzul de prânz, la Tahi a avut noroc că a prins celălalt autobuz, care a dus-o la Totfalu.

Şi atunci de la Totfalu ai venit pe jos până aici.

Că ea e atât de îndrăgostită.

Dar de cine eşti tu atât de îndrăgostită, fetiţo, şi de ce-mi spui mie asta.

Păi, de dumneata.

Nu mai vorbi prostii, cum de mine.

De aia am venit la dumneata, unde altundeva.

Dar eu nu te-am văzut în viaţa mea.

In schimb eu l-am văzut pe domnul învăţător de multe ori.

Unde m-ai văzut tu, că eu n-am predat niciodată în Bogdăny, nici măcar n-am suplinit pe nimeni acolo.

Ce ştie ea, m-a văzut de multe ori, ea numai de mine e îndrăgostită, de ce o întreb tâmpenii.

Vara m-a văzut, când eu în fiecare seară treceam înot pe malul celălalt, la Bogdăny.

Insă eu n-am văzut că m-ar fi văzut cineva.

Păi cum să nu mă fi văzut ea în maşinuţa mea „coadă de rândunică“.

l-auzi ce-mi spune mie, cică în coada mea de rândunică.

Tblosy stătea neputincios în mijlocul bucătăriei reci a lui Hamza, blocat de coada asta de rândunică şi clătinând din capul mare şi porcin, acum gata, să nu, să nu, lui să nu-i mai spună nimic, ce naiba să se facă el acum cu nebunul ăsta de Hamza.

Că fetiţa aia pur şi simplu îşi bătuse joc de el.

Tblosy n-a apucat nici măcar să închidă uşa, aerul rece al apropiatei seri înzăpezite pătrundea şuvoi în încăpere. Soba rece, masa plină de vase de mult nespălate. Iar Hamza stătea în mijlocul camerei sale neîncălzite şi buzele-i tremurau.

Niciodată nu şi-a mai bătut nimeni joc de el în halu ăsta.

Ce i-ai făcut, l-a întrebat Tolosy devenit deodată foarte sumbru.

Nu i-am făcut nimic, păi, tocmai asta e, cum aş fi putut să-i fac ceva, orice.

Tremura, cum să nu fi văzut cum îmi tremura mie aici nenorocita asta de fetiţă.

E într-a şaptea, adică bagă-ţi în cap că are treişpe ani.

Că cică s-o încălzesc.

Pune-te în situaţia mea, abia vin de la şcoală şi deodată îmi apare în prag fătuca

asta pe jumătate îngheţată, iar eu cică trebuie s-o încălzesc.

Focul nu-i făcut, azi încă n-am mâncat nimic, ar trebui să dau o fugă până la brutărie, măcar un colţ de pâine de-aş avea în casă, să mănânc si eu ceva, să-i dau si ei să mănânce, acestei fetiţe îngheţate, însă nimic.

Iţi fac un ceai fierbinte.

Cică ea vrea să mi se dăruiască, nu ceai săi fac ei.

La care m-am răstit la ea, ce prostii îmi spui tu mie.

Asta vrea, vrea să-mi dăruiască fecioria, că ea e total virgină, aşa mi-a spus, total virgină, dar s-a săturat.

Şi a hotărât atunci când a plecat din Bogdăny.

Vede că-i acolo, îmi vede patul, şi întâi vrea să se încălzească în patul meu, cu mine. Dar nici măcar nu ştiu cum te cheamă,

măi fetiţo.

Si atunci, na, te trezeşti la tine-n bucătărie

cu o fatucă din asta de nimic, pe jumătate îngheţată în paltonaşul ei cupit, are treişpe ani, dacă-i are, şi se uită la patul tău răvăşit, la lenjeria ta care trebuia să fi fost schimbată a de câteva săptămâni, iar dacă în clipa aia

ar fi intrat cineva sau ce ştiu eu ce s-ar mai fi

întâmplat, atunci nimeni nu mă mai spăla de păcate, cum că eu car de-a valma fetiţele la mine acasă.

Am si întrebat-o frumos cine a trimis-o.

O fi angajat-o cineva, sau ce naiba, şi aşa vor să mă compromită în tot judeţul, să mă termine.

Ce altceva să crezi.

La care mi-a spus cu seninătate că ea trebuie să facă urgent pipi.

De unde ai ştiut, măi fetiţo, cine sunt eu şi unde să mă cauţi, asta să-mi spui.

Să n-o mai fut la cap, aşa mi-a spus, să no mai fut atâta la cap, în viaţa mea n-am

auzit o expresie ca asta din gura unei fetiţe, păi, nu vezi că acuşi mă piş pe mine, aşa a spus, mă piş pe mine, şi intr-adevăr era clar că se ţinea cu greu, bătea din picioare, să-i spun odată unde, mi-a şuierat printre dinţi.

Am condus-o afară, i-am arătat, poftim, fetiţo, uite acolo.

Intre timp mă apuc să aprind focul, ca să- ţi fac un ceai fierbinte. Era frig şi în cameră.

După cum vezi şi tu.

O s-o acopăr cu un pled pânã-şi bea ceaiul.

Insă nu se mai întorcea, am turnat ceaiul în ceaşcă, aşteptând-o să vină.

Tot nu venea.

Pastorul, înfuriat, a început să strige, mai exact să urle, nu mă interesează, ce tot ocoleşti subiectul, mie să-mi spui odată ce-ai făcut, ce s-a întâmplat, ce-ai făcut, mize- rabilule.

Atât de tare urla la Hamza, încât l-a auzit şi doamna Zielinszky din camera ei de zi.

Nu mă interesează toată istoria ta, ce ai făcut, asta vreau să aud, dă-i drumul, zi odată.

Cu cărţile de joc în mână, doamna Zielinszky mai ciulit urechile un timp,

privind dinăuntru, de la căldurică, la cum se lăsa încet înserarea aia frumoasă de iarnă.

La auzul urletului parcă încărcat de ură, manifestare a unei calde prietenii din partea lui Tolosy, Hamza a înţeles că se temea pentru el, să nu fi făcut vreo porcărie, astfel că s-a mai dezmeticit puţin şi a început să
rada.

Cu alte cuvinte, si-a transformat autocompătimirea în râs.

Nu-1 citeşti pe Dostoievski, prietene, i-a răspuns, sunt Hamza, da, un păcătos, dar nu Stavrogin, încă nu l-am ucis pe Dumnezeul din mine.

Nu-ţi fa griji pentru mine, vreau numai să-ţi povestesc astfel încât să înţelegi.

Atâta poţi să faci pentru mine, să mă asculţi.

Am ieşit afară după ea, să văd ce s-a întâmplat, s-a răstit la mine s-o las dracului în pace şi să n-o mai fut atâta la cap.

Ei bine, atunci am mai aşteptat puţin afară, în zăpadă.

Insă iarăşi a strigat la mine să plec naibii, pentru că de fapt nu voia să facă pipi, ci îi venise ciclul, aşa mi-a strigat, mi-a venit ciclul, si să-i aduc vată dacă nici

măcar puţină hârtie igienică nu am la closet.

Intre timp ţipa isteric, dădea cu picioarele în uşă, tocmai acum să i se întâmple ei una ca asta, să fie nevoită să suporte aşa ceva, când ea e într-adevăr îndrăgostită, trebuie s-o cred.

Şi în clipa aia, stând acolo, în mijlocul camerei, în înserarea aceea de iarnă care se lăsa încet, Hamza a izbucnit în plâns de la atâtea emoţii.

De unde naiba să-ţi aduc eu ţie vată, măi fetiţo.

I-am zis să aştepte.

Asta e, fie, o să-mi sacrific una din batistele mele albe, altceva mai moale nu găsesc.

Când i-am dat-o, iarăşi a lovit usa cu picioarele, înjurând de mama focului, nu sta aici şi nu te holba aşa, băi pulă.

Când în sfârşit a ieşit, i-am spus, uite, fetiţo, ia şi bea ceaiul ăsta fierbinte, ţi-am pus mult zahăr, că nimic altceva n-am în casă să- ţi fi dat ceva de mâncare, şi te duci, ca să mai prinzi bacul de patru treizeci.

Ea nu pleacă nicăieri, ea trebuie să se culce în patul meu, ea pentru nimic în lume nu pleacă de acolo, e bolnavă şi

obosită şi nu vrea decât să se culce şi să mă culc şi eu lângă ea, si atunci o să-si bea frumuşel si ceaiul.

Să n-o atingi, să n-o îmbrânceşti.

Ea nu vrea decât ca eu s-o consolez.

îmi tot spuneam, îmi tot repetam, nu cumva s-o ating, nu cumva s-o iau de păr şi s-o azvârl în stradă.

Era gata-gata să mi se bage, aşa îmbrăcată cum era, în patul răvăşit.

N-am atins-o, cu ceaşca de ceai în mână,

am reuşit cumva să mă postez înaintea ei.

Mi-a dat peste mână de-am scăpat ceaşca pe jos.

După ce a spus asta, Tolosy s-a uitat în jur şi într-adevăr a văzut cioburile albe risipite peste tot, într-o băltoacă din mijlocul bucătăriei, iar toarta ceştii, în pragul uşii de la cameră.

Atunci ceai nu mai e, hai, să mergem, să mai prindem bacul.

Eu n-am bani pentru bac.

Iţi plătesc eu.

Să nu-mi fac griji, că pe ea o s-o ducă şi gratis, că-i cunoaşte pe podari.

Atunci m-am răstit la ea, îi cunoaşte, nu-i

cunoaşte, acum mergem sau te dau afară.

Dar aud că tocmai pleacă bacul, nu sunt surdă.

Dacă am întârziat, atunci am întârziat si gata, hai, marş afară, te trimit cu o cursă specială.

După asta Hamza a rămas tăcut.

Şi-apoi ce s-a întâmplat, a întrebat Tolosy disperat şi în continuare neîncrezător.

Trebuia s-o apuc de umeri, s-o scot afară, să-i dau brânci, să trag de ea până la debarcader, mereu voia să se oprească, măcar o dată s-o sărut, o singură dată, şi până la urmă bineînţeles că trebuia să-i plătesc eu cursă specială, futu-i mama ei de viaţă*

Si atunci ce stai aici bătut în cuie, fa focul,

merg cu tine la brutar după pâine, poate-ţi mai dă.

Hamza nu s-a clintit din mijlocul camerei, nu că n-ar fi vrut, dar nu putea.

La care Tolosy a strigat la el, de data asta mai degrabă drăgăstos, şi atunci care-i baiul, uite ce bine s-a descurcat, ce bine a procedat, demn de toată lauda.

Hamza a dat din cap, păi, tocmai asta e, că nu mai ştie cum să se sucească, cum s-o

scoată la capăt. Orice ar fi zis Kant, el nu mai are fir călăuzitor, nu mai are aţă etică.

Păi atunci fa orice e de făcut, nimeni nu te împiedică, şi nu te mai compătimi atâta, ia spus Tolosy cu blândeţe.

Din amvon e uşor să ţii predici.

Şi au început să râdă, fiecare de celălalt. In asta consta prietenia lor, nu-şi îngăduiau unul altuia să devină necinstiţi.

Marţea următoare a nins şi mai mult, Hamza a curăţat frumos cărarea ce ducea la casa lui, apoi a făcut focul şi în bucătărie, şi în soba de tuci din cameră. S-a înfierbântat soba de i s-au aburit geamurile, aşa îl aştepta pe Tolosy, cu geamurile lăcrimânde.

Insă niciunul nu-şi mai putea aminti unde rămăseseră în iulie.

E clar că la Părinţii Bisericii, la Simon Magul, părintele tuturor amăgirilor, la Chirii al Alexandriei, Irineu, sau la mai ştiu eu cine, că oricum abia îi deosebeşti, la scrisorile pe care şi le-au scris din Caria, Licia, Capadocia sau de la Clement al Alexandriei, la scripturile gnostice de la Nag Hammadi sau la noile descoperiri arheologice, la vasele de ceramică copte datorită cărora întreaga mare poveste ar fi trebuit regândită.

Ce-ar fi fost dacă n-ar fi fost cum a fost.

Mi se pare că atunci ai făcut o descoperire fundamentală, una care va schimba lumea, ai zis că acum înţelegi şi că va trebui să-mi spui.

Asta-mi mai aduc aminte, a râs Tolosy, complet cretin nu sunt, doar că nu-mi amintesc care ar fi fost subiectul acestei descoperiri fundamentale.

Ne-am uitat şi prin ***Timaios***, şi prin Kerenyi, pune mâna şi răsfoieşte, poate aşa o să ne aducem aminte.